Coll. perfect
J. Martini

1476 —— Venetiis. (Hain * 1404.)

EX LIBRIS
PAUL·LOUIS·FEISS

H*1404

LIBRARY
Brigham Young University
RARE BOOK COLLECTION

Vault
093
C714
1476

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23794 6360

105 . 233
E LIBRIS ✠ LLOYD M. ✠ ECCLIÆ B. HELENÆ DE CLYVA RECT. ✠

A Incipiūt tituli
Utrum damnati
B Queſtiones de quodlibet
eſt reſpectuſ
valet ad oppoſitum
ſicut conſideramus.
C Teneatur ſubditum
minus vt
completorium
corporalis
D defectum baptiſmi
precepta autem
omnibus preſentibus
de poteſtate
E corpus domini
celeſtibus vtraqꝫ
dyabolus inhabitat
tunc enim
F Articulus. i6.
ſinens ſui
pertinet vt
modo intendere
G ita ꝙ qui
ſoluendum tempore
computantur ab
facere poteſt
H diſpenſare
non eſt aliqua
vnitate vel
quia enim
J maiores tendit
ſiccomorum.i.
minimum in
tua plena
K Ad 2m ſic
ſacerdos peccatum
cui credidi
illis.Sed ille
L Incipit quodlibet. 6.
probabiles
pertinentibus
originali
M Incipit quodlibet.7.
Primo modo
actu vnde
artificiatum
N alicuius membri
exponitur
Sed ad xpūm
manuali
O labore acquirant
Itaqꝫ ſi iſta
erit eminentior
ſufficiens eſt
P Et circa hoc
alteri dederat
inquireret ⁊
venaliter.ſed
Q ſe ſubſiſtat
Ad 2m dicendum
queruntur quinqꝫ
differunt ſpē
R eccleſie in
poſſint eſſe
ens ⁊ dicitur
quantitas ⁊
S Articulus.xi.
repellendo
religione
dei proprium
T corrigenda
ſoluit matrimonium
quod actus
cum quibus
quicquid eſt

UPB

Incipiũt tituli q̄ſtionũ de duodecim q̄olibet ſcī Thome de Aquino ordinis p̄dicatoꝝ ſm ordinē alphabeti aſſignati. Et p̄° de angel'.

A

Utrum angelꝰ ſit in loco per operationē tm̄. Qd'libet p̄mo. Articulo. 4.

Utrū angelus tranſeat ab extremo ad extremum per medium. Quodlibet. p̄mo. Ar. 5.

Utrū angelus cōponat̄ ſbaliter ex eſſentia ⁊ eſſe. q.z.Ar. 3.

Utrū in angelo ſit idem ſuppoſitū ⁊ natura. q.z. ar. 4.

Utrū angelus ſit cauſa anime rationalis. q.3.ar. 6.

Utrum angelus poſſit influere in animam rōnalem. q.3.ar. 7.

Utꝝ qcq̄d agit angelꝰ agat p īperiū volūtatis. q.6.ar. z.

Utrum angelus poſſit eſſe ī ꝯuexo celi empirei. q.6.ar. 3.

Utrū intellectꝰ angelicꝰ poſſit intelligere ſingularia. .q.7.ar. 3.

Utrum in angelis ſit ꝯpoſitio accidentis ⁊ ſbiecti. q.7.ar. 6.

Utrū angelus ſit ꝯpoſitus ex materia ⁊ forma. q.9.artl. 6.

Utrū angelꝰ poſſit cog̃ſcere ſil' res in v̄bo ⁊ in ꝓpria nā. q.9.artl. 7.

Utrum angelꝰ meruerit ſuā beatitudinem. q.9.ar. 8.

Utꝝ āgelꝰ moueat̄ ī īſtāti. q.9.ar.9.

Utrū angeli pn̄t imp̄mē vel aliud facē in corpora inferiora. q.9.ar.io.

Utꝝ duratio angeli habeat prius ⁊ poſterius. q.io. ar. 4.

Utꝝ motꝰ āgeli ſit ī iſtāti. q.xi.ar.4

Utꝝ eē āgeli ſit accn̄s eiꝰ. q.iz.ar.6

Queſtiones de anima.

Utrū p aduētū aīe excludātur omnes forme que prius erant. q.p̄.ar. 5.

Utrū aīa a corpore ſeparata poſſit pati ab igne corporeo. q.z.ar. i3.

Utrum anima ſit ꝯpoſita ex matia ⁊ forma. q.3.artl. zo.

Utrū aīa ſepata a corpore cog̃ſcat aliā aīam hoīs quam in hac vita cognouit. q.3 ar. zi.

Utrū aīa ſepata a corpe poſſit nāl'r pati ab igne corporeo. q.3.ar. z3.

Utrū aīa accipiat ſpēs qbꝰ cog̃ſcit a rebꝰ q̄ ſunt ext̄ eā. q.8.ar. 3.

Utrū aīa vegetabilis ⁊ ſenſibilis educāt̄ ī eſſe p creatōeꝫ. q.9.ar.xi.

Utꝝ aīa ſit ſue potētie. q.io.ar. 5.

Utrū anima rōnalis ſit corruptibilis. q.io. artl. 6.

Utrū aīa quicq̄d ītelligit ītelligat in prima v̄itate. q.io.ar. 7.

Utrū aīa ſepata actū ſenſitiuarum potētiaꝝ habere poſſit. q.io.ar. 8.

Utrū ſint eiuſdeꝫ ſbe aīa ſenſitiua ⁊ ītellectiua. q.io.ar. 5.

Utrū celū ſit aīatū. q.iz.ar. 9.

Utrū aīa pficiat corpꝰ īmediate vl' mediante corporeitate. q.iz.ar.io.

Utrū aīa ſit ex traduce. q.iz.ar.xi.

Utrū intellectus humanus cog̃ſcat ſingularia. q.iz.ar. iz.

Utrū habitꝰ ſcīe acq̄ſite remaneāt poſt hanc vitā. q.iz.ar. i3.

Utrū arcꝰ nubiū ſit ſignum diluuii non futuri. q.3.ar. 30.

Utrū aque ſint ſup celos. q.4.ar. 3.

Utrū mulier accuſata in adulterio teneatur in iudicio peccatū ſuum ꝯfiteri. q.5.ar. 16.

Utrū alimētū ↄuertat̃ in veritate humane nature.q.8.ar. 16.
Utrū beat⁹ Matheus fuit vocat⁹ statī de theloneo ad statū aplat⁹ ⁊ perfectionis.q.5.ar. 21.
¶ Questiones de btītudine. B.
Utrū beatitudo ſanctoꝝ ꝑ ꝑus ↄſiſtat in intellectu q̃ī affectu vel eq̄.q.8.ar. 19.
Utrū beati in glīa ꝑ ꝑus ferant̃ ad ↄtēplandā xp̄i diuinitatē q̃ eius humanitatem.q.8.ar. 20.
Utrū oēs ſancti qui ſunt ꝑ ecclīaꝫ canonizati ſint in glīa vel aliqui eoꝝ ſint in inferno.q.9.ar. 16.
Utrū intellect⁹ creat⁹ poſſit diuinā eēntiā īmediate vidē.q.7.ar. 1.
Utrū aliqs intellect⁹ creat⁹ poſſit vidē deū ꝑ eēntiam.q.10.ar. 17.
¶ De bn̄ficiis ⁊ p̄bēdis eccl'iaſticis.
Utꝝ p̄lat⁹ eccleſie poſſit ecclīe curā ↄmittere ſuo conſanguineo q̄uis idoneo p⁹poſito meliori.q.4.ar.15.
Utrū p̄latus q dat bn̄ficiū ecclīaſti cū alicui ſuo ↄſāguineo vel amico vt alii eius amici exaltent̃ ſymoniā ↄmittat.q.5.ar. 23.
Utrū epūs peccet dans bn̄ficium bono ſi p̄mittat meliorē.q.6.ar.9
Utrū ille qui habet plures p̄bēdas peccet ex hoc ipſo q̄ opiniones magiſtroꝝ ſint in ↄtrariū.q.8.ar. 13.
Utrū hēre plures p̄bendas ſine cura aīarū abſqꝫ diſpēſatione ſit peccatū mortale.q.9.ar. 15.
Utrū melius faciat qui ↄſentit electioni canonice de ſe facte q̄ q eaꝫ recuſat.q.5.ar. 22.
Utrū neceſſe ſit ſemper eligere meliorem.q.8.ar. 6.
¶ De bigamis.
Utrū papa poſſit diſpenſare in bigamia.q.4.ar. 13.
¶ De caritate. C
Utrū hn̄s caritatē eam cognoſcat ꝑ ſpēꝫ.q.9.ar. 4.
Utrū caritas ẜm ſuā eſſentiam augeat̃.q.9.ar. 13.
¶ De celo empireo.
Utrum celum empireū hēat influētiam ſup alia corpa.q.6.ar. 19.
¶ De conſcientia.
Utrum ↄſcientia erronea liget ad peccatū.q.3.ar. 27.
¶ De corpore glorioſo.
Utrū corpus glorioſū nāl'r poſſit eē cū alio corpe non glorioſo in eodē loco.q.1.ar. 21.
Utꝝ h̄ fiēi poſſit miraclo.q.1.ar.22
Utrum corpus reſurgat idem numero.q.11.ar. 6.
¶ De cruce ſignatis.
Utrū cruce ſignat⁹ q moritur anq̃ iter arripiat hēat plenā indulgētiā peccatorum.q.2.ar. 16.
Utrū vir poſſit accipe crucem ad tranſfretādū vlt̄ mare nolēte uxore ſi de eius incontinentia timeatur.q.4.ar. 11.
Utrū meli⁹ moriat̃ cruce ſignat⁹ qui morit̃ ī via eūdi vlt̄ mare q̄ ille q morit̃ redeūdo.q.5.ar. 14.
¶ De correctione.
Utrū debeat aliqs ī publico vl' in ꝑuato corrigere ꝓximū vel fratreꝫ ſuum.q.11.arti. 22.
Utrū ſi aliqs ſciat pc̄m ꝓximi peccet mortal'r referendo illud ſtatim p̄lato ſuo.q.11.ar. 13.
¶ De damnatis. D

Utrū damnati ī īferno gaudēt ⁊ ↄſolent de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos ſecū vident in inferno puniri.q.3.ar. 24.
Utrū corpora damnatoꝝ erunt incorruptibilia.q.7.ar. xi.
Utrū corpora dānatoꝝ reſ̄gēt ſine deformitatib⁹.q.7.ar. 12.
Utrū corpora damnatoꝝ punient̄ ꝟmib⁹ ⁊ fletu corporali.q.7.ar. 13.
Utrū damnati poſt diē iudicii videant gl̄iam ſanctoꝝ.q.8.ar. 16.
Utrū damnati vellent ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos.q.8.ar. 17.
Utrū in dānatis ſit tm̄ pena ignis vl̄ etiā pena aque.q.8.ar. 18.
¶ De decimis.
Utrū ꝓpter ↄſuetudinē aliqui deobligentur a iure reddendi decimas.q.2.ar. 8.
Utrū paup̄ teneat̄ decimas ſoluē diuiti ſacerdoti.q.6.arti. 10.
¶ Queſtiones de deo. Et primo de ei⁹ eēntia ⁊ eē. De pl'alitate pſonaꝝ
Utrū vnitas eſſentie ponat in numerū cū vnitate p̄ᵉ.q.6.arti. 1.
Utrū īmenſitas dīna excludat pl'alitatē perſonarum.q.7.ar. 6.
Utrum vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ⁊ non remotōem tm̄ ꝑm opinionē magr̄i.q.10.ar. 1.
Utrum ſolius dei ſit proprium eſſe vbiq̧.q.xi.arti. 1.
Utrū in deo ſit tm̄ vnū eē.ſ.eēntiale.vel preter illō ſit etiam in deo eſſe perſonale.q.12.arti. 1.
Utrū pater eodem ꝟbo dicat ſe ⁊ creaturā.q.4.ar. 6.
Utrum ſenarius numerus ſecūdū quē oēs creature dicūt̄ eſſe pfecte ſit creator vel creatura.q.8.ar. 1.
Utrum filius diſtinguatur filiatione a ſpū ſancto.q.4.arti. 7.
Utrū in deo ſit ꝟt⁹.q.4.ar. 2.
¶ Queſtiones de potentia dei.
Utrū deus poſſit facere ꝙ materia ſit ſine forma.q.3.arti. 1.
Utrū deus poſſit facere vnū corp⁹ ſimul eſſe localiter in duobus locis.q.3.ar. 2.
Utrum deus poſſit aliquid in nihilum redigere.q.4.ar. 4.
Utrū de⁹ poſſit id quod in nihiluꝫ redactum ē idem numero reparare.q.4.ar. 5.
Utrum deus poſſit uirginem reparare.q.5.arti. 3.
Utrum hec ſit falſa.deus pōt peccare ſi vult.q.5.arti. 4.
Utrum poſſit facere ꝙ albedo aut aliqua qualitas corporalis ſit ſine quantitate.q.7.arti. 10.
Utrū deus poſſit facere infinita eē actu.q.9.ar. 1.
Utrū deus poſſit ↄtradictoria facē ſimul eſſe.q.12.ar. 2.
Utrum deus poſſit facere infinita in actu.q.12.ar. 3.
¶ De ſciētia dei. Et ꝓ de ideis.
Utrū ī deo ſint pl'es idee.q.4.ar.1.
Utꝝ idee q̄ ſūt in mēte dīna ꝓ ꝑus reſpiciāt res quātū ad nām ſingularem ꝙ quantum ad naturam ſpēi.q.8.ar. 2.
Utrum deus ſciat ꝑmum inſtans in q̄ potuit mūdū creare.q.5.ar.1.
Utrum de⁹ cognoſcat malum per bonum.q.xi.arti. 2.
¶ De ꝑſcīa ⁊ ꝑdeſtinatōe diuina.
Utrum preſciti a deo poſſint de-

mereri.q.5.ar. 2.
Utrum predeſtinatio imponat neceſſitatem.q.xi.ar. 3.
Utꝝ pdeſtiatio ſit certa.q.12.ar.4
¶ Queſtiones de dyabolo.
Utrū dyabolus ſemper ſbaliter inhabitet hominē quandocūqꝫ peccat mortaliter.q.3.arti. 8.
Utrum dyabolus cognoſcat cogitationes hominū.q.12.artꝭ. 7.
¶ Queſtiones de delectatione.
Utrum conſenſus in delectatione ſit peccatū mortale.q.12.ar. 34.
Utrum primus motus ſemper ſit peccatuꝫ.q.4.ar. 21.
Utrum primi motus in infidelibꝰ ſint peccata mortalia.q.4.ar. 22.
¶ De honore diuitum.
Utrum ille qui honorat diuitē ꝓpt diuitias peccet.q.10.ar. 22.
¶ Qōnes de doctoribꝰ ⁊ magr̄is.
Utrum liceat petere licentiam in theologia docendi.q.3.ar. 9.
Utrum auditores diuerſoꝝ magiſtrorum tenentium diuerſas opiniones excuſenť a peccato erroris ſi opiniones magiſtrorum ſuorum ſequantur.q.3.ar. 10.
Utrum magiſter determinans queſtiōes theologicas magis debeat uti auctoritatibꝰ q̄ rōibꝰ.q.4.ar.18
Utrum ſi per doctrinam aliqui retrahunť a meliori bono ille teneať ſuam doctrinā reuocare.q.5.ar.25.
Utrum omnia que doctores ſancti dixerunt ſint a ſpū ſcō.q.12.ar.27.
Utruꝫ aliquis qui poteſt ſaluti animarum curam impēdere peccet ſi circa ſtudiū tp̄s occupat.q.1.ar.14
Utrum ille qui ſemper propter inanem gloriam docuit per penitentiam aureolā recuperet.q.5.ar.24.
¶ De eccleſie vnitate.
E
Utrum ſit vna eccleſia que fuit in principio apoſtoloꝝ ⁊ que eſt modo.q.12.ar.20.
¶ Queſtiones de elemoſina.
Utrum clerici peccent mortaliter ſi ea que eis ſuperfluunt in elemoſinis non largiuntur.q.6.artꝭ. 12.
Utrum mortuus detrimentū patiať ex hoc ꝙ elemoſine quas mandauit dare retardantur.q.6.ar.13
Utruꝫ executor debeat tardare diſtributionem elemoſinarum ad hꝫ ꝙ res defuncti melius vendantur.q.6.arti. 14.
Utrum ille qui non dat pauperi petenti ſi habeat de ſuperfluo peccet.q.8.ar. 12.
¶ De eternitate mundi.
Utrum demōſtratiue probare poſſit mūdum eſſe eternum.q.3.ar.31.
Utrum celum ⁊ mundus ſit eternus.q.12.artꝭ. 8.
¶ De euo.
Utrū Lucifer ſit ſbiectū eī.q.5.ar.7.
¶ De Excommunicatione.
Utrum debeant vitari illi excommunicati circa quorum excommunicationem ſapientes ꝯtrarie opinantur.q.4.ar. 14.

Utrum aliquis comedendo loquendo ſeu ſtando cum excōmunicatiſ peccet mortaliter.q.xi.ar. 9.

¶ De fato.

F

Utrum omnia ſbſint fato.q.iz.ar.5

¶ De gratia.

G

Utrum homo abſq; gratia per ſolam naturalem arbitrii libertatē poſſit ſe ad gratiam p̄parare. qđlibet.i.arti. 7.

Utrum deus ſemper faciat nouam gratiam.qđlibet.4.ar. 9.

¶ De hereticis.

H

Utrum certitudo adheſionis in heretico vel malo catholico ſit actus fidei virtutis. qđlibet.6.arti. 6.

Utrum hereticis ſit communicandum.quodlibet.7.arti. i5.

Utrum heretici redeuntes ad eccleſiā ſint recipiendi.qđlʒ.io.ar.i6

¶ De ieiuniis ⁊ vigiliis.

I

Utrum homo poſſit peccare nimiſ ieiunando vel vigilando. qđlʒ.5. articl. i8.

¶ De infamia.

Utrum aliquis peccat infamiā non repellendo.quodlibet.io.arti. i3.

¶ De ignorantia.

Utrum qui facit contra conſtitutionem pape per ignorantiam peccet.quodlibet.i.arti. i9.

¶ De imperio.

Utrum imperare ſit actus rationis.quodlibet.9.arti. iz.

¶ De intellectu.

Utrum intellectus creatus poſſit ſimł plura intelligere.quodlibʒ.7. articl. z.

Utrum noticia que ab Auguſtino dr̄ proles mētis ſit in mente ſicut accidens in ſbiecto.qđlibet.7.ar.4

Utrum verbum cordis ſit ſpecies intelligibilis.quodlibet.5.arti. 9.

¶ De magicis ſcientiis.

M

Utrum homo ſine peccato poſſit appetere ſcire magicas ſciētias.qđlibʒ.4.ar.i6

¶ De martirio

Utrum aliquis abſq; caritate perfecta poſſit ſe martirio offerre. quodlibet.4.arti. i9.

Utrum pati martirium ꝓpter xp̄ʒ ſit in precepto.quodlibet.4.ar. zo.

Utrum liceat ab aliquo moriente requirere ꝙ reuelet ſtatum ſuum poſt mortem.quodlibet.3.arti. zz.

Utrum maiꝰ peccatum ſit cum aliquis mentitur facto q̄ cum aliquiſ mentit verbo.quodlibet.6.artí.i7.

Utrum omne mendacium ſit peccatum.quodlibet.8.arti. i4.

¶ De negatione xp̄i. N

Utrum Petrus negando xp̄ūʒ peccauerit mortalit.quodlʒ.9.artí.i4.

¶ De obedientia.

O

Utrum religioſus teneatur obedire ſuo p̄lato ut reuelʒ ſibi aliqđ ſecretuʒ fidei ſue commiſſum.quodlibet.i.arti. i5.

Utrum teneatur ſibi obedire vt reuelet occultam culpam fratris quam nouit.quodlibet.i.arti. i6.

Utrum filius teneatur obedire pa
rentibus carnalibus quantum ad
omnia.q.2.ar. 9.
Utrum ſbditus teneaẗ obedire pre
lato pcipiēti reuelationē criminiſ
occulti.q.4.arti. 12.
Utrū magis ſit meritoriū obedire
plato ꝙ facere aliquid ad dictum
fratris.q.6.ar. xi.
Utrum religioſus qui emiſit votuꝫ
obedientie teneẗ in omnibꝰ plato
obedire ēt ī īdifferētibꝰ.q.10.ar.10
¶ De officio diuino.
Utrum prebendatus in duabꝰ ec-
cleſiis in die qua diuerſum officiuꝫ
ſit teneaẗ vtrunqꝫ officium dice-
re.q.1.ar. 13.
Utrum ei qui omiſit dicere officiū
diuinum ſit iniungēdū ꝙ iterato
dicat.q.2.ar. 29 ~~27.~~
Utrū liceat clerico qui teneẗ ad ho
ras canonicas dicere matutinas
ſequentis diei de ſero.q.5.ar. 28.
Utrū cleričꝰ bñficiatꝰ teneatur in
ſcholis exiſtens dicere officiū de-
functoꝝ.q.6.ar. 7.
Utrū ille qui vadit ad eccleſiā ꝓpẗ
diſtributiones alias non iturus
peccat.q.8.ar. xi.
¶ De opere manuali.
Utrum operari manibus ſit in pre
cepto.q.7.arti. 17.
Utrum illi qui ſpūalibꝰ vacant ex-
cuſentur labore manuū.q.7.ar.18
¶ De oratione ꝛ ſuffragiis.
Utrū oratio plus valeat ꝑ ſe facta
ꝙ ꝑ alio.q.8.ar. 8.
Utrum ſuffragia eccleſie facta pro
aliquo diuite equalr̄ valeāt pau-
peribus ꝓ quo fiunt ſi ſit equalis
meriti.q.8.arẗ. 9.
¶ Q̄ones de pc̄ō. Et p̄ in coī. ꝓ
VTrū pc̄ꝫ ſit aliq̄ nā.q.1.ar.7.
Utrū ſi pmꝰ hō nō peccaſſꝫ
tot fuiſſent nati mares q̄t
femine.q.3.ar. 25.
Utrū ſi adam nō peccaſſet nō ideꝫ
hoīes numero ſaluareẗ.q.5.arti.8.
Utrum in peccato actuali prius ſit
auerſio ꝙ ɔuerſio.q.6.ar. 16.
Utrum ſi aliquis intendat peccare
mortaliter ꝙ peccet ꝓpter hꝫ mor
taliter.q.8.ar. 15.
¶ De periurio.
Utrū periurium ſit grauius pc̄m̄
ꝙ homicidium.q.1.arẗ. 18.
Utrū accipiens doctrinā alicuius
expimēti ſb iuramēto non ɔmuni-
candi teneatur ſeruare iuramen-
tum.q.12.ar. 22.
¶ De peccato in ſpūm ſanctum.
Utrum peccatum in ſpūm ſanctuꝫ
ſit irremiſſibile.q.2.ar. 15.
¶ De pceptis ꝛ ɔſiliis.
Utrum cōſilia ordinentur ad pre-
cepta.q.4.ar. 24.
Utrum precepta ordine nature p̄-
cedant conſilia.q.5.ar. 19.
Utrū peccata que ſūt ɔtra p̄cepta
ſecūde tabule ſint grauiora pc̄tis
que ſunt ɔtra precepta prime ta-
bule.q.5.ar. 20.
¶ De p̄dicatoribus.
Utrū pc̄m̄ ſit p̄dicatori hēre ocl'm
ad tpalia.q.2.ar. 12.
Utꝝ poſſit p̄dicare ꝓpa auctorita-
te ita vt liceat p̄dicare ſine licētia
prelati.q.12.arti. 28.
Utꝝ aliqs ꝓhibitꝰ a pncipe ſeclari
dēat dimittē p̄dicatōeꝫ.q.ar. 29.

Utrū liceat p̄dicatoribuſ recipere
elemoſinas ab vſariis.q.12.ar.30
¶ De prelatis.
Utꝝ liceat appetē ep̄atū.q.12.ar.18
Utꝝ pc̄ʒ ſit appetē p̄latōeʒ.q.2.ā.xi
Utrum malis prelatis ſit honor ex
hibendus.q.8.ar. 7.
¶ De purgatorio.
Utrū duoꝝ qui ſunt digni equali
pena vn⁹ poſſit citi⁹ a purgatorio
liberari q̄ƺ ali⁹.q.2.ar. 14.
¶ De religioſis. R
Utrum religioſus vł mona
ch⁹ peccet mortalr̄ comedē
do carnes.q.1.ar. 20.
Utrū liceat inducē iuuenes ad reli
gionē voto vł iuramēto.q.3.ar.xi.
Utrū illi q obligati ſūt voto vł iu
ramēto ad intrandum religioneʒ
teneatur intrare.q.3.ar. 12.
Utrū illi q ſūt in ſeculo pc̄ōreſ ſint
ad religionē attrahēdi.q.3.ar.13.
Utꝝ aliqs abſq; pc̄ō poſſit aliquē
iuramēto aſtringere ad hoc q̄ re
ligionē non intret.q.3.ar. 14.
Utrū religioſi qui nihil hn̄t ī ꝓprio
vel ꝯmuni poſſint elemoſinā facē
que eis proficiat.q.3.ar. 15.
Utrū religioſus ſi videat patrem
ſuū in neceſſitate abſq; p̄lati ſui
licētia poſſit clauſtrū exire ad ſer
uiendū patri.q.3.ar. 16.
Utꝝ p̄ſbri ꝓchiales ⁊ archidya
coni ſint maioris perfectionis q̄ƺ re
ligioſi.q.3.ar. 17.
Utrū pueri nō exercitati ī p̄ceptis
ſint recipiēdi vł obligādi voto vł
iuramento vel bn̄ficiis alliciendi
ad ingreſſum religiōis.q.4.ar.23.
Utrū religioſi debeāt tolerare ſuos
impugnatores.q.2.ar. 26.
Utrū ille q iurauit ſe nō intraturꝝ
r̄ligiōeʒ poſſit licite īt̄re.q.5.ar.27
Utrū aliquis religioſus expelli de
beat ꝓpter peccatū de religione ſi
ſit paratus corrigi ⁊ ſuſtinere pe
nam.q.12.ar. 37.
¶ De reſtitutione.
Utrū ille q pecuniā accepit mutuo
vt redimēt ſe a latronib⁹ teneat̄
eā reſtituere.q.5.ar. 17.
Utrū expulſi ꝓpter pt̄es poſſint re
petere bona ſua ab illis qui ſunt ī
ciuitate manentes.q.12.ar. 24.
Utrū ille q mala fide p̄ſcripſit tene
atur ad reſtitutionē.q.12.ar. 25.
Utrū ille qui rem alienā ꝯſumpſit
teneat̄ ad reſtitutionē.q.12.ar.26.
¶ De ſacris.Et p̄ de baptiſmo. S
Utrū pueri iudeoꝝ ſint baptizādi
inuitis parentibus.q.2.ar. 7.
Utrum puer in deſerto nat⁹ poſſit
abſq; baptiſmo ſaluari in fide pa
rentum.q.6.ar. 4.
Utrum baptizatus trāſmittat pec
catum originale in ꝓlem.q.6.ar.5.
Utrum aqua baptiſmi habeat vir
tutē ad emūdatōeʒ.q.12.ar. 15.
¶ De ſacramento confirmationis.
Utrum ſolus epiſcopus debeat cō
ferre ſacramentum confirmatio
nis.q.xi.ar. 7.
¶ De ſacramento eucariſtie.
Utrum forma panis in ſacramēto
eucariſtie ānihilet̄.q.2.ar. xi.
Utrum ſacerdos debeat dare ho
ſtiam non conſecratam peccatori
occulto hoc petenti.q.2.ar. 12.
Utrū poſſit totū corp⁹ xp̄i ſb ſpēb⁹
panis ꝯtineri.q.7.ar. 8.

Utrũ in eodẽ inſtanti ſb ſpẽb⁹ illis ſit ſba panis ⁊ corp⁹ xpi.q.7.ar. 9.
Utrum in ſacramento altaris ſint accidẽtia ſine ſbiecto.q.9.art. 5.
Utrũ ſpẽs vini q̃ remanẽt ĩ ſacro altaris poſt ꝯſecratõeꝫ alii liquori ꝯmiſceri poſſint. q.10.art. 3.
Utrũ aliquis poſſit audire miſſam ſacerdotis fornicarii quin peccet mortaliter.q.xi.art. 8.
¶ De ſacro pnĩe. Et p̃ de ꝯtritiõe.
Utrũ ꝯtrit⁹ magis debeat velle eẽ in ĩferno q̃ peccare.q.i.ar. 9.
¶ De confeſſione.
Utrũ ſufficiat ſi aliquis ꝯfiteatur ſcripto. q.i.ar. 10.
Utrũ aliquis poſſit differre ꝯfeſſionẽ vſꝫ ad q̃dragesimã.q.i.ar.xi.
Utꝝ ſacrdos parrochialis debeat credere ſuo ſbdito dicẽti ſe alteri eſſe ꝯfeſſũ. q.i.ar. 12.
Utꝝ p abſolutionẽ ſacerdot culpa remittat.q.4.ar. 10.
Utrũ p̃lat⁹ poſſit ſbditũ ſuũ ab adminiſtratõe remouẽ ꝓpt aliqd qđ ab eo ĩ ꝯfeſſione audiuit.q.i.ar.12
Utrũ nõ hñs curã aĩarũ poſſit abſoluẽ in foro ꝯfeſſionis.q.12.ar.16.
Utrum in aliquo caſu liceat reuelare ꝯfeſſionẽ.q.12. ar. 17.
Utrũ aliqs poſſit ꝯfeſſiões audire de indulgẽtia dñi pape ſine volũtate ꝓprii p̃lati q.12.ar. 31.
¶ De ſatiſfactione.
Utrũ ſi aliquis ſacerdos penitenti dicat quicqd boni feceris ſit tibi ĩ remiſſionẽ pc̃õꝝ ſit ſatiſfactio ſacramentalis.q.3. ar. 28.
¶ De ſacro matrimonii.
Utrũ mulier q̃ poſt votũ ꝯtinentie emiſſuꝫ ꝯtraxit mr̃imoniũ ĩ facie eccleſie poſſit abſqꝫ pc̃õ viro ſuo carnalr̃ ꝯmiſceri. q.3.ar. 18.
Utũ ille q cognouit carnalr̃ mulierẽ quã deſpõderat p v̱ba de futuro poſſit hẽre vxorẽ illã cũ q̃ poſtea ꝯtraxit p v̱ba de pñti.q.5.ar. 15.
Utrũ poſſit eſſe matrimoniũ inter xpianũ ⁊ iudeã baptizatam ab eo quã carnalr̃ cognouit poſt fidem de ꝯtrahẽdo datã.q.6.ar. 5.
Utrũ ille cui⁹ pater nec põt ſuſtentari a filio niſi ꝯtrahẽdo accipiat dotẽ vñ prẽꝫ nutrire poſſit tẽat ꝯtrahẽ ut prẽꝫ ſuſtẽtet.q.10.ar.xi.
Utrũ poſt votũ ſimplex caſtitatis aliqs matrimoniũ ꝯtrahẽs reddẽ debitũ ⁊ exigẽ poſſit.q.10.ar. xi.
Utrũ ꝯpaternitas cauſet ex p̄ambulis ad ſacramẽta. puta ex catheciſmo ⁊ hi⁹. q.12.ar. 19.
Utrum maleficia impediant matrimoniũ.q.xi.ar. 10.
Utrũ frigiditas impediat matrimoniũ.q.xi.ar. xi.
De ſenſibus ſacre ſcripture.
Utrũ in v̱bis ſacre ſcripture preter ſenſus litterales lateãt plures ſenſus. q.7.ar. 14.
Utrum debeãt diſtingui quatuor ſenſus ſacre ſcripture.ſ.hiſtorial vł lr̃alis.allegoric⁹.moralis.⁊ anagogic⁹.q.7.ar. 15.
Utrum in aliis ſcripturis predicti ſenſus diſtĩgui debeãt.q.7.ar.16.
De ſortibus.
Utrum liceat vti ſortib⁹ maxime ĩ apertiõe librorꝝ.q.12.ar. 36.
De ſuſpitione.
Utrum ſuſpitio ſit peccatum

moꝛtale.quodlibet.12.arti. 35.

¶ De tempoꝛe. T

Utrum ſit idem tempus per quod deus mouet creaturam ſpūalē cū tēpoꝛe quod menſura motus coꝛpoꝛalium.quodlibet.2.artī. 5.

¶ De timoꝛe.

Utrum que fiunt ex timoꝛe ſint voluntaria.quodlibet.5.arti. 10.

¶ De venditione. U

Utrum venditoꝛ teneatur dicere vitiū rei uendite ēptoꝛi.q.2.ar.10.

¶ De veritate.

Utrū opoꝛtet enūciabile qđ ſemel eſt verum ſemper futuꝝ eſſe veꝝ quodlibet.4.artī. 17.

Utrum veritas ſit foꝛtioꝛ int̄ vinū regem ⁊ mulierē.q.12.arti. 21.

¶ De verbis humanis.

Utrum verba humana hēant vim ad mouēdū bꝛuta ſiue ſerpentes. quodlibet.12.ar. 14.

¶ De veſtibus.

Utrum vti precioſis veſtibꝰ ſemp ſit peccatum.quodlibet.10.ar. 14.

¶ De vicariis.

Utrum vicarius alicꝰ poſſit vices ſuas committere alteri.q.12.ar. 32.

¶ De virginitate.

Utrum aliquis poſſit eſſe nāliter vel miraculoſe ſimul virgo ⁊ pat̄ quodlibet.6.artī. 18.

¶ De beata virgine.

Utrum liceat celebꝛare conceptōeꝫ beate virginis.quodlibet.6.ar.7.

¶ De virtutibus moꝛalibus.

Utrū virtutes moꝛales ſint connexe quodlibet.12.ar. 23.

¶ De vſura.

Utrū quicquid aliquis de pecunia vſuraria lucratus fuerit reddere teneatur.quodlibet.3.arti. 19.

¶ De xp̄o. X

Utꝝ ī xp̄o ſint due filiatōes.q.1.ā.2

Utrum xp̄us in cruce moꝛtuus fuerit.quodlibet.1.arti. 3.

Utꝝ xp̄s fuerit idē homo in triduo quodlibet.2.arti. 1.

Utꝝ paſſio xp̄i ſine moꝛte ſuffeciſſꝫ ad redēptōeꝫ gn̄is hūani.q.2.ar.2

Utrū hoīes tenerēt̄ credere xp̄o miracl'a viſibilia ñ faciēti.q.2.artī.6.

Utrum anima xp̄i poſſit ſcire infinita.quodlibet.3.artī. 3.

Utrum oculus xp̄i poſt moꝛtem fuerit equiuoce oculus.q.3.artī. 4.

Utrū xp̄us poſt reſurrectōeꝫ comederit cibū ſibi incoꝛpoꝛando.q.3.ar.5

Utrū ſit vnū numero coꝛpꝰ xp̄i affixū cruci ⁊ iacens in ſepulchꝛo.qđlibet.4.arti. 8.

Utrum totus ſanguis xp̄i qui eſt ī paſſione eius effuſus ad coꝛpꝰ eiꝰ ī reſurrectione redierit.qđlꝫ.5.arti.5.

Utrū xp̄us maius dilectionis ſignū nobis oſtendit tradendo coꝛpus ſuū ī cibū patiēdo ꝑ nobis.q.5.ar.6

Utrum fruitio anime xp̄i in paſſione peruenerit vſqꝫ ad eēntiam anime.quodlibet.7.arti. 5.

Utrum in xpo ſint plures ipoſtaſes quodlibet.9.arti. 2.

Utrum in xp̄o ſit tantum vnum eē quodlibet.9.arti. 3.

Utrum in xp̄o ſit vna tantum filiatio.quodlibet.9.arti. 4.

Utrum xp̄us ſit deſcenſurus ad iudicium in terram.qđlibet.10.ar.4

¶ Finiunt tituli feliciter.

¶ Queſtiones de quodlibet ſancti Thome de Aquino ordinis fratrum pdicatorum incipiunt feliciter.

Articulus primus.

Quesitum eſt de deo angelo et homine. De deo queſitũ ẽ et quantũ ad diuinam naturam et quantũ ad naturam humanã aſſũptã. Quantũ ad diuinã naturam queſitũ ẽ. ¶ Utrũ beatus Benedictus in viſione qua vidit totũ mũdũ: diuinã eẽntiã viderit. Et oñdebatur quod ſic. Dicit enim Grego. de hac viſione loquẽs Animae videnti deũ anguſta fit omnis creatura. Sed videre deũ eſt videre diuinã eẽntiã. ergo beatus Benedictus vidit diuinã eẽntiam. ¶ Preterea ibidẽ ſubdit Grego. quod totũ mũdum vidit in diuino lumine. Sed nõ ẽ aliud lumẽ vel claritas dei quam ipſe deus: vt idẽ Greg. dicit. et habetur in glo. exo. .33. ſup illud. Non uidebit me homo et viuet. ergo beatus Benedictus vidit deũ per eẽntiam. ¶ Sed contra ẽ quod dicitur Job. .i. Nemo deũ vidit vnquam. vbi dicit glo. quod nullus in mortali carne viuẽs dei eẽntiã videre pot. ¶ Responſio. Dicendum quod corpus corruptibile aggrauat animam vt dicitur ſap. 9. Sũma autem eleuatio mẽtis humane ẽ vt ad diuinã eẽntiã videndã pertingat. vñ impoſſibile ẽ vt mens humana dei eſſentiam videat. vt Aug. dicit. iz. ſup gñ. ad lram. Niſi huic uite mortali fũditus homo intereat: vel ſic alienetur a ſenſibus: vt neſciat vtrum ſit in corpore an extra corpus: ſicut de Paulo legitur .z. ad cor. xi. Beatus autem Benedictus quãdo illã viſionẽ vidit: nec huic vite funditus mortuus erat: nec a corporeis ſenſibus alienatus. quod patet per hoc quod dũ adhuc in eadẽ viſione perſiſteret aliũ ad idẽ videndũ aduocauit: vt Greg. refert. vñ manifeſtũ ẽ quod dei eẽntiã nõ vidit. ¶ Ad primũ ergo dicendum quod Greg. ex quadã propoſitione argumentari intẽdit in verbis illis. Si. n. videntes dei eẽntiã in eius comparatione totã creaturã reputãt paruũ quid ad videndũ: non eſt mirum ſi beatus Benedictus per lumẽ diuinũ aliud amplius videre potuit quam homines communiter videant. ¶ Ad ſecundum dicendum quod lumẽ dei quandoque dicitur ipſe deus. quandoque vero aliud lumẽ deriuatũ ab ipſo ſecundum illud ps. In lumine tuo videbimus lumẽ. hic autem accipitur pro lumine deriuato a deo.

Deinde querebatur duo circa humanã naturam in xpo. primo vtrum fuerit in xpo vna filiatio: qua refertur ad patrẽ et ad matrẽ: an due. ſecundo de morte eius vtrũ in cruce mortuus fuerit.

Articulus ſecũdus.

Ad primũ ſic procedebatur. Uidetur quod in xpo ſint due filiationes. Multiplicata enim cauſa relationũ multiplicantur relationes. Generatio autem ẽ cauſa filiationis. Cum ergo alia ſit gñatio qua xpus natus eſt eternaliter a patre. alia qua natus temporaliter a matre. erit etiã alia filiatio qua refertur ad patrẽ: et alia quã refertur ad matrem. ¶ Preterea quod recipit ex tempore aliud abſolutum abſque ſui mutatione: multo magis abſque ſui mutatiõe põt recipere temporaliter aliquid

ꝓpetatē relatiuā. Sꝫ filius dei ex
tp̄e recipit aliquid abſolutū abſꝗ
ſui mutatōe: quiā ſup illud Luce.i.
Magnꝰ erit: ⁊ filiꝰ altiſſimi voca-
bit̄. dic̄ Amb. Nō iō erit magnꝰ: ꝙ
añ partū ꝟginis magnꝰ nō fuerit: ſꝫ
qa potētiā quā dei filiꝰ nālr̄ hꝫ: hō
erat ex tp̄e acceptur'. g̊ multo ma-
gis ex tp̄e potuit accipere filius dei
abſꝗ ſui mutatōe nouā filiationē:
vt ſic ei ↄueniāt due filiatōes. vna
eterna ⁊ alia tp̄alis. ¶ Sꝫ ↄtra. A
quo aliq̄d hꝫ ꝙ ſit tale: ab eiꝰ vni-
tate hꝫ ꝙ ſit vnū tale. Sꝫ filiatione
aliq̄s hꝫ ꝙ ſit filiꝰ. g̊ vna filiatione
eſt vnꝰ filiꝰ. Sꝫ xp̄s eſt vnꝰ filiꝰ ⁊ ñ
duo. g̊ in xp̄o nō ſunt due filiatōes
ſꝫ vna tātū. ¶ R° dō ꝙ relationes
differūt in hoc ab oībus aliis reruꝫ
generibꝰ. qa ea que ſunt alioꝝ ge-
neꝝ ex ip̄a rōne ſui generis hñt ꝙ
ſint res nature: ſicut quātitates ex
rōne quātitatis: ⁊ q̄litates ex rōne
qualitatis. Sꝫ relatiōes non hñt ꝙ
ſint res nature ex ratiōe reſpectus
ad alterum. Inueniūt̄ enim quidā
reſpectꝰ qui nō ſunt reales ſꝫ rōales
tm̄. ſicut ſcibile refert̄ ad ſcīaꝫ non
aliqua reali relatōi in ſcibili exñte
ſꝫ potiꝰ quia ſcīa refert̄ ad ip̄m ſm̄
ph̄m in .v°. metha. Sꝫ relatio hꝫ ꝙ
ſit res nature ex ſua cā ꝑ quā vna
res nālē ordinē hꝫ ad alterā. q qdē
ordo nālis ⁊ realis eſt ipſis ipſa re
latio. vñ dextruꝫ ⁊ ſiniſtrū in aīali
ſunt relatiōes reales. qa ↄſequitur
quaſdā nāles ꝟtutes. In columna
aūt ſūt reſpectꝰ rōnis tm̄: ſꝫ ordinē
aīalis ad ip̄aꝫ. ex eodē aūt hꝫ aliq̄d
ꝙ ſit ens. ⁊ ꝙ ſit vnū. ⁊ iō ↄtingit

ꝙ eſt vna relatio realis tm̄. ꝓpter
vnitatē cauſe. ſic̄ pꝫ de equalitate.
propter vnā enī quātitatē ē ī vno
corpore vna equalitas tm̄. quanuis
ſint reſpectꝰ pl̄es: ſm̄ quos diuerſis
corporibꝰ dr̄ eē equale. Si autē ſm̄
oēs illos reſpectꝰ mltiplicarēt̄ realr̄
relatōes in vno corpore ſequeret̄ ꝙ
in vno eēnt accidētia infinita vel
indeterminata. ⁊ ſilr̄ magr̄ ē vna
relatōe magr̄ oīuꝫ quos idē docet
quāuis ſint multi reſpectꝰ. ſic etiaꝫ
ē vnꝰ homo ſm̄ vnā realē filiatōeꝫ
eſt filiꝰ patris ſui ⁊ matris ſue. qa
vna natiuitate vnā nāꝫ ab utroꝗ
accepit. Sequēdo g̊ hāc rōnē uidet̄
dicendū ꝙ alia ſit filiatio realis in
xp̄o qua refert̄ ad patrē: ⁊ alia qua
refert̄ ad matrē. qa alia generatōe
naſcit̄ ab vtroꝗ. ⁊ alia eſt nā quā
hꝫ a patre. ⁊ alia quā hꝫ a matre. ſꝫ
alia rō informat pactū. Hoc enī eſt
vlr̄ tenēdū ꝙ nulla relatio dei ad
creaturā realr̄ in deo exiſtit: ſꝫ ē re-
ſpectꝰ rōnis tm̄. quia deꝰ eſt ſupra
oēm ordinē creature: ⁊ mēſura oīs
creature a q̄ depēdet oīs creatura
⁊ non ecōuerſo: multo magis ꝙ̄ hꝰ
ↄueniāt ſcibili reſpectu ſcīe in quo
propter has cās nō eſt relatio real̄
ad ſcīam. Eſt aūt ↄſiderādū ꝙ ſb-
iectū filiatōis nō eſt nā vl̄ nature
pars aliqua. Non enī dicimꝰ ꝙ hu
manitas ſit filia. ul̄ caput. aut oculꝰ
In xp̄o aūt nō ponimꝰ niſi unū ſup
poſitū ⁊ vnā ipoſtaſim: ſicut ⁊ unā
ꝑſonā: qđ eſt ſuppoſitū eternū: in
quo nulla relatio realis ad creatu-
rā eē pōt. ut iā dictū eſt. vñ relīq̄t̄
ꝙ filiatio qua xp̄s refert̄ ad matrē

eſt reſpect⁹ rōnis tm̄.nec ꝓpter hoc
ſequit̄ ꝙ nō ſit realr̄ fili⁹ ꝟginis.ſicͤ
eniꝫ deus realr̄ eſt dn̄s ꝓpter realē
potētiā:qua ↄtinet creaturā:ſic re/
alr̄ eſt fili⁹ ꝟginis ꝓpter realē nāꝫ
quā accepit a matre. Si aūt eēnt ī
xp̄o plura ſuppoſita:oportēt ponē
in xp̄o duas filiationes: ſ hoc repu
to erroneū:ꝛ in ↄciliis inuenit̄ da/
mnatū. vn̄ dico ꝙ in xp̄o ē vna re
latio realis tm̄ qua refert̄ ad pr̄eꝫ.
¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ nō negam⁹ nō
eſſe in xp̄o realē filiationē qua re/
fert̄ ad matrem:quia cā relationis
deficiat.ſ quia deficit ſbiectū talis
relationis: cum non ſit ī xp̄o aliqͦd
ſuppoſitū creatuꝫ vel ipoſtaſis.
¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ eo mō quo ille hō
accepit ex tempore dei potentiam:
eo mō accepit filiationē eternā in/
quantū.ſ.factū eſt vt vna eſſet pᵃ
dei ꝛ hoīs vt Amb. ibidem ſbdit.
Hoc aūt nō eſt factū p aliud realit̄
abſolutū: vel relatiuū tpalr̄ inhe/
rens filio dei.ſ p ſolā vnioneꝫ que
realr̄ exiſtit in nā creata.non autē
ē realr̄ in ipa pſona aſſumēte.¶ Qꝺ
ꝺo in ↄtrariū obr̄ nccītatē non hꝫ.
Dicit̄ enim aliqn̄ vn⁹ qualis ꝓpter
vnitatē ſbalem ſbiecti:lꝫ ſint multe
q̄litates.vt color ꝛ ſapor in pomo.

¶ Articulus.3⁹.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedebatur.
Uidetur ꝙ Xp̄us in cruce
mortuus nō fuerit.Si eniꝫ
fuit mortuus:aut hoc fuit:quia ipe
aīaꝫ a corpore ſepauit: aut propter
vulnera.Sꝫ non p̄ mō.Sic eniꝫ ſeq̄/
ret̄ ꝙ iudei xp̄m nō occidiſſent: ſ
ꝙ ipſe ſuiipſi⁹ fuiſſet homicida:qͦd
eſt incōueniēs.Et ſilr̄ nec 2ᵒ mō:qa
mors q̄ accidit ꝓpter vulnera ꝑue/
nit hoīe ad ſūmā debilitatē ꝑueni
ente:qͦd in xp̄o nō fuit:qa clamans
expirauit.ḡ xp̄ūſ in cruce nullo mō
mortuus fuit.¶ Pretēa nā huma/
na nō fuit in xp̄o debilior q̄ ī aliis
hoīb⁹.Sꝫ null⁹ ali⁹ homo tā cito mo
reret̄ ꝓpter vl̄nera manuū ꝛ pedū
Uuln⁹ aūt lateris fuit ei inflictum
poſt mortē xp̄i.ḡ in cruce mortuus
non fuit:cū nulla cā mortis ei⁹ eſſe
videat̄.¶ Sꝫ ↄtra ē qͦd dr̄ Joh.19.
Q xp̄ūs in cruce pendēs inclinato
capite tradidit ſpūm. mors aūt eſt
p ſepationē aīe a corpore.ḡ xp̄ūs in
cruce mortuus fuit. ¶ R̄x⁹ dicēdū
ꝙ abſqꝫ omni dubio ↄfitēdū ē xp̄ꝫ
in cruce ꝟe mortuū fuiſſe.Sꝫ ad vi
dēdū cām mortis eiuſ ↄſiderandū
eſt ꝙ cū xp̄ūs fuit ver⁹ de⁹ ꝛ homo
ei⁹ poteſtati ſberat qcqd ꝑtinet ad
humanā nāꝫ in xp̄o.quod in aliis
puris hoīb⁹ non ↄtingit.Uolūtati
enī eoꝝ non ſbiacēt que nālia ſunt
Un̄ hec cā aſſignat̄ quare aīa xp̄i
ſimul patiebat̄ ꝛ fruebat̄:quia.ſ.eo
volēte hoc factū eſt vt nō fieret re
dūdātia a ſuperiorib⁹ virib⁹ in infe/
riores:nec impediret̄ ſuperiores ꝟtu/
tes a ſuo actu ꝓpter paſſionē inferi
oꝝ.qͦd in aliis hoīb⁹ ↄtingere non
poteſt ꝓpter nālē ↄiunctionē poten
tiaꝝ adinuicē.Et ſilr̄ in ꝓpoſito eſt
dicēdū. Mors enī violēta accidit
ex hoc:ꝙ nocumēto illato nā cedit
ꝛ quādiu nā reſiſtere poteſt:tādiu
mors retardat̄.Un̄ in quib⁹ nā eſt
fortior: ex equali cā tardi⁹ moriūt̄.
Erat aūt ſbiectū voluntati xp̄i qͦd

in nã reſiſteret nocumento illato. ⁊ qñ cederet. Uñ eo volente nã reſtitit nociuo illato vſq₃ ad finẽ plus q̃ in aliis hoĩb⁹ poſſit: ita q̈ ĩ fine poſt multã ſanguinis effuſionẽ q̃ſi integer virib⁹ clamauit voce magna: ⁊ ſtatim eo volẽte nã ceſſit. ⁊ tradidit ſpũ₃. vt ſe dñm nature ⁊ vite ⁊ mortis oñderet. vñ ħ admirans cẽturio dixit. Uere hic homo fili⁹ dei erat. Sic g̃ ⁊ iudei xp̃₃ occiderunt nocumẽtũ mortiferꝫ inferẽtes: ⁊ tñ ipſe aĩam ſuã poſuit ⁊ tradidit ſpũ₃. q̈a qñ voluit nã nocumẽto illato totalr̃ ceſſit. Nec tamẽ culpãdus eſt quaſi ſui homicida. ẽ enĩ corp⁹ ꝓpter aĩa₃ ⁊ ñ ecõuerſo. Uñ iniuria fit aĩe: cum ꝓpter nocumẽtũ corpori illatum de corpore expellit̃ ɔtra nãlem appetitũ aĩe: ꝫ forte non ꝓpter deprauatã volũtatem ſe interficiẽtis. ſ₃ ſi aĩa in ſui poteſtate habẽt recedere a corpore qñ vellet ⁊ iteꝝ aduenire: nõ maioris eẽt culpe ſi corp⁹ dereſeret: q̃ q̈ habitator deſerit domum. culpe tñ eſt q̈ inde expellatur inuitus. ⁊ per hoc patet reſponſio ad obiecta.

D Einde querebant̃ duo de angelo. ¶ Primo vtrũ angelus depẽdeat a loco corporali ſ₃m ſua₃ eẽntiã: an ſit in loco ſ₃m opatione tm̃. ¶ 2° de motu angeli vtrum poſſit moueri de extremo in extremũ ſine medio.

¶ Articulus. 4⁹.

A D p̃mũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̈ angel⁹ non ſit in loco ſ₃m opatiõnẽ tm̃. Pri⁹ eſt eni₃ eſſe q̃ opari. g̃ p̃us eſt eẽ in loco q̃ opari in loco. S₃ poſteri⁹ non eſt cã p̃oris. g̃ opari in loco nõ ẽ cã quare angel⁹ ſit in loco. ¶ Preterea duo angeli poſſunt opari in vno loco. Si g̃ angelus eſſet in loco ſolũ per opationẽ: ſequeret̃ q̈ plures angeli eẽnt ſimul in vno loco. qđ reputat̃ impoſſibile. ¶ S₃ ɔtra. Nobili⁹ nõ dependet ab ignobiliori. S₃ eẽntia angeli eſt nobilior q̃ loc⁹ corpore⁹. g̃ non depẽdet a loco corporeo. ¶ R̄ᷦ° dđ q̈ qualr̃ angelus ſit in loco corporeo cõſiderari põt ex mõ quo corpus eſt in loco. Eſt enĩ corpus ĩ loco per ɔtactũ loci. Contact⁹ aute₃ corporis eſt ꝑ quãtitatẽ dimẽſiuam que in angelo nõ inuenit̃ cũ ſit incorpore⁹. ſ₃ loco ei⁹ eſt ĩ eo quãtitas ꝟtualis. Sicut g̃ corp⁹ eſt in loco ꝑ ɔtactũ dimẽſiue quãtitatis. ita angelus ẽ in loco ꝑ ɔtactũ ꝟtutis. Si q̈s aũt uelit ꝟtutis ɔtactũ opatõe₃ vocare ꝓpter hoc q̈ opari ẽ ꝓ̃pus effect⁹ ꝟtutis. dicat̃ q̈ angel⁹ eſt in loco ꝑ opationẽ. ita tñ q̈ ꝑ opationẽ nõ intelligat̃ ſola motio: ſ₃ q̃cũq₃ vnitio qua ſua virtute ſe corpori vnit p̄ſidẽdo vel ɔtinẽdo: vl̃ quocuuq₃ alio mõ. ¶ Ad p̃mum g̃ dđ q̈ nihil ꝓhibet aliquid eẽ prius ſimpliciter: qđ nõ eſt prius quantũ ad hoc. ſicut corpus ſbiectũ eſt ſimplr̃ prius ſupficie. ſ₃ ñ quãtũ ad ħ qđ ẽ colorari. ⁊ ſil̃r prius ſimpl̃r eſt corpus q̃ tact⁹. tñ eſt in loco ꝑ tactu₃ dimẽſiue quãtitatis. ⁊ ſil̃r angel⁹ per ɔtactum ꝟtutis. ¶ Ad 2ᵐ dđ. q̈ ſi aliquid mouet̃ pfecte ab vno motore: non ɔuenit q̈ ab alio ſimĺ ĩmediate moueat̃. vñ ratio magis

valet ad oppoſitū ei⁹ ꝙ̄ ad ꝓpoſitū

Articul⁹. 5.

Ad zᵐ ſic ꝑcedebaꝭ. Videꝭ ꝙ angelus nō poſſit moueri de extremo ad extremū qn ꝑtranſeat mediū. Omne enim qḋ moueꝭ ꝑus eſt īmutari ꝙ̄ īmutatū eſſe. vt ꝓbaꝭ in. 6ᵒ. phyſicoꝝ. Sꝫ ſi angel⁹ moueꝭ de extremo in extremū. puta de a. in b. cū eſt in b eſt īmutatū eē. ḡ ꝑus erat īmutari Sꝫ non qn̄ erat in a. qa tūc nōdum mouebaꝭ. ḡ qn̄ erat in c. qḋ ē medium inter a ⁊ b. ⁊ ſic opꝫ ꝙ ꝑtrāſeat mediū. ¶ Preterea ſi angel⁹ moueꝭ de a in b ſine hoc ꝑtrāſeat mediuꝫ: opꝫ ꝙ corrūpaꝭ in a. ⁊ termineꝭ in b. Sꝫ hoc eſt impoſſibile: quia ſic nō eēt idem angel⁹. ḡ opꝫ ꝙ ꝑtranſeat mediū. ¶ Sꝫ ꝯtra. Omne qḋ ꝑtrāſit mediū: opꝫ ꝙ ꝑus ꝑtrāſeat equale ſibi: aut min⁹ ꝙ̄ mai⁹. vt dr̄ in ſexto phyſicoꝝ. ⁊ ad ſenſū appet. Sꝫ non pōt eē min⁹ ſpaciū ꝙ̄ angel⁹: qui ē indiuiſibilis. ḡ opꝫ ꝙ ꝑtrāſeat eq̄le. qḋ eſt loc⁹ indiuiſibilis ⁊ punctalis Infinita aūt puncta ſunt int̄ quoſlꝫ duos terminos mot⁹. Si ḡ nec̄e eēt ꝙ angelus in ſuo motu ꝑtranſiret mediū: opꝫ ꝙ ꝑtrāſiret infinita. qḋ eſt impoſſibile. ¶ Rᵒ dḋ ꝙ angel⁹ ſi uult pōt moueri de vno extremo ad aliud abſq; hoc ꝙ ꝑtrāſeat mediū. ⁊ ſi vult pōt ꝑtranſire omnia media. Cui⁹ rō ē: qa corp⁹ ē in loco ſicut ꝯtētū ab eo. Et ideo opꝫ ꝙ in mouēdo ſequaꝭ loci ꝯditionē. vt. ſ. ꝑtrāſeat media ꝑuſꝙ̄ ad extrema loci ꝑueniat. ſ cū angelus ſit in loco ꝑ ꝯtactū ꝟtutis: non ſbdiꝭ loco vt ꝯtent⁹ ab eo: ſ magis ꝯtinet locuꝫ ſua ꝟtute ſupeminēs in loco. vnde n̄ hꝫ neceſſe vt ſequaꝭ in ſuo motu ꝯditiones loci. ſ volūtati ſue ſbeſt ꝙ applicet ſe ꝑ ꝯtactū ꝟtutis huic loco ⁊ illi. ⁊ ſi vult abſq; medio: ſicut etiā intellect⁹ pōt applicari intelligēdo vni extremo. puta albo: ⁊ poſtea nigro indifferēter: vel cogitādo vel nō cogitādo de mediis coloꝛib⁹: quāuis coꝛp⁹ ſbiectū coloꝛi n̄ poſſit moueri de albo in nigrū niſi ꝑ media. ¶ Ad ꝑmū ḡ dḋ. ꝙ ꝟbuꝫ phi ⁊ ei⁹ ꝓbatio locū hꝫ ī motu ꝯtinuo. Sꝫ motuſ angeli non opꝫ ꝙ ſit ꝯtinuus: ſ ipſa ſucceſſio applicationū ꝑdictaꝝ mot⁹ ei⁹ dr̄. ſic ⁊ ſucceſſio cogitationū vl̄ affectionū dr̄ mot⁹ ſpūalis creature ſꝫ aug. 8. ſup gn̄. ad lr̄am. ¶ Ad zᵐ dḋ ꝙ hoc nō accidit ꝑ coꝛruptioneꝫ angeli aut nouā creationē: ſ quia ei⁹ ꝟt⁹ ſupereminet loco. ¶ Ad illud ꝟo quod ī ꝯtrariū obī dḋ ꝙ angelus nō eſt ī loco ꝑ ꝯmēſurationē ſ ꝑ applicationē ſue ꝟtutis ad locū: que quideꝫ pōt eſſe indifferenter ⁊ ad locum diuiſibilē ⁊ indiuiſibilē. Vn̄ poteſt cōtinue moueri ſicut aliqd in loco diuiſibili ex n̄ſ ꝯtinue intercipiēdo ſpaciū. ſm ꝟo ꝙ in loco indiuiſibilꝭ eſt: nō pōt ei⁹ mot⁹ eē ꝯtinuus: nec ꝑtranſire omnia media.

Deinde querebaꝭ de hoīe. ⁊ ꝑmo quantū ad bonum nature. ¶ zᵒ ꝙ̄tū ad bonū grē. ¶ 3ᵒ quātū ad bonū gloꝛie. Circa ꝑmū q̄rebanꝭ tria. ¶ Primo de vnione aīe ad coꝛpus. vtꝝ ſcilꝫ aīa adueniēte coꝛpoꝛi coꝛrūpāꝭ oēs

forme que prius inerāt ⁊ ſbales ⁊ accidētales. ¶ 2ᵒ de poteſtate liberi arbitrii. vtrū. ſ. homo abſq; grā poſſit ſe ad grām pparare. ¶ 3ᵒ de dilectione naturali. vtrū. ſ. homo ī ſtatu īnocētie dilexit deum pluſq; omnia ⁊ ſupra ſe ipm.

¶ Articulꝰ. 6ꝰ.

Ad pmum ſic pcedebatur. Videt᷑ q per aduentū aīe non excludant᷑ oēs forme que prius inerant. Dicit᷑ enim gn̄. i. formauit deus hominem de limo terre ⁊ īſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculū vite. Fruſtra aūt formaſſ; corpꝰ ſi inſpirando aīam forma quaꝫ formando indiderat excluderet᷑. Nō ḡ adueniēte aīa tollunt᷑ oēs forme precedētes. ¶ Preterea neceſſe eſt q anima ſit in corpore formato ⁊ diſpoſito multis diſpoſitōibꝰ. Si ḡ aduenīēs aīa omnes pcedentes formas ⁊ diſpoſitiones amouit. ſequit᷑ q in inſtanti anima totū corpꝰ formet. quod videt᷑ eſſe ſolius dei. ¶ Preterea aīa nō eſt niſi in corpe mixto. Sꝫ mixtio elemētoꝝ non fit ſoluꝫ ſm materiā: ſ; etiā ſm formas alioquin eſſet corruptio. ḡ anima non excludit omnes formas ī mā inuentas. ¶ Preterea anima eſt pfectio. Perfectionis autē nō eſt corrūpere ſ; pficere. Non ḡ adueniens corpori corrūpit formas pexn̄tes. ¶ Sed ɔtra. Omnis forma adueniens exn̄ti in actu eſt forma accidentalis. Forma enim ſbalis facit eſſe actu ſimpliciter. Sed ſi anima aduenīēs nō deſtrueret preexn̄tes formas ſ; eis ſuperadderet: ſequēt᷑ q adueniret exn̄ti in actu: qa q̄libꝫ forma cum ſit actus facit eſſe ī actu ḡ aīa aduenieus excludit formas pexn̄tes. Rx ᷑ dō q impoſſibile eſt ī vno ⁊ eodē eſſe plures formas ſbſtantiales. ⁊ hoc ideo qa ab eodem hꝫ res eſſe ⁊ vnitatē. Manifeſtum eſt autē q res habꝫ eſſe per formā. Unde ⁊ per formā res habet vnitatē. ⁊ ꝓpter hoc vbicunq; eſt multitudo formaꝝ: non eſt vnū ſimplr̄ ſicut homo albꝰ nō ē vnum ſimplr̄: nec animal bipes eēt vnum ſimplr̄ ſi ab alio eſſet aīal: ⁊ ab alio bipes. vt phus dicit. Sed ſciendū eſt q forme ſbales ſe habent adinuicem ſicut numeri. vt dicit᷑ in. 8. metha. vel etiam ſicut figure. vt de ptibꝰ anime dicit phus in. 2ᵒ. de anima. Semper enim maior numerus: vel figura virtute continet in ſe minorem: ſicut quinariꝰ quaternariuꝫ ⁊ pentagonꝰ tetragonū. Et ſimiliter perfectior forma virtute cōtinet in ſe imperfectiorē: vt maxīe in anima libꝰ patet. Anima enī intellectiua habet virtutem vt conferat corpori humano quicqd confert ſenſitiua in brutis. ⁊ ſilr ſenſitiua facit in aīalibus quicquid nutritiua in plantis: ⁊ adhuc amplius. Fruſtra ḡ eſſet in homine alia aīa ſenſitiua preter intellectiuā. ex quo anima intellectiua virtute ɔtinet ſenſitiuā ⁊ adhuc ampliꝰ. ſicut fruſtra adderetur quaternariꝰ poſito quinario. Et eadem rō eſt de omnibꝰ formis ſbālibꝰ vſq; ad mām pmam: ita q non eſt in homine diuerſas formas ſbales inuenire: ſ; ſolum ſm rōnem

ſicut ɔſideram⁹ eum vt viuentem p aīaʒ nutritiuā: ⁊ vt ſentiētēʒ per aīam ſenſitiuā. ⁊ ſic de aliis. ¶ Manifeſtū ē aūt ꝙ ſemper adueniēte forma pfecta: tollit̄ forma impfecta: ſicͣ etiā adueniente figura pentagoni tollit̄ figura quadrati. vn̄ dico ꝙ adueniēte aīa hūana tollit̄ forma ſbalis q̄ p̄us inerat. aliogn gn̄atio eēt ſine corruptione alteri⁹. qd̄ ē impoſſibile. Forme uero accidētales q̄ p̄us inerāt diſponētes ad aīaʒ corrumpūt̄ quidē nō p ſe. ſ; p accidēs ad corruptionē ſbiecti. vn̄ manent eedē ſpecie: ſ; non eedē numero. ſicͣ etiā ɔtingit circa diſpōnes formarū elemētarium: que p̄mit⁹ materie aduenire appent. ¶ Ad p̄mū ḡ dd̄ ꝙ ſ̄m Baſiliū ſpiraculū vite dr̄ ibi grā ſancti ſpūs. ⁊ ſic obiectio ceſſat. Si aūt vt aug. dicit ſpiraculū vite ſit ipa aīa: n̄ oportebit dicē ꝙ alia forma formatuʒ ſit corpus hoīs de limo terre: q̄ ipſo ſpiraculo vite diuinit⁹ inſpirato. nō enī illa formatio tpe p̄ceſſit īſpirationē: niſi forte velim⁹ dicē illā formationē referri ad diſpōnes accidentales. puta figuram ⁊ alia hi⁹: que quodā rōnis ordine p̄intelligūt̄ in corpore ante aīaʒ intellectiuā: ſicut māles diſpoſitiones. quibuſ tn̄ p̄intelligit̄ ipſa aīa intellectiua: nō inquātū ē intellectiua: ſ; inquātū ɔtinet ī ſe ꝟtutē aliquā de impfectiorib⁹ formis.

¶ Ad 2ᵐ dd̄ ꝙ aīa cū aduenit corpi nō facit eſſe corp⁹ effectiue. ſ; formaliter tm̄. Effectiue aūt facit corp⁹ eē illud qd̄ dat corpori formā vt pficiēs. vt diſponēs aūt illud qd̄ preopat̄ ad formā. paulatī aūt ⁊ ordine quodā inducēdo mām ad ꝑpingorē formā aut diſpōnē. quāto enī ꝑpīqor fuerit forma aut diſpoſitio tanto minor eſt reſiſtētia ad introductionē forme ⁊ diſpōnis ɔplete. Facili⁹ enim fit ignis ex aere q̄ ex aqua: quāuis vtraqꝫ forma īmediate aſſit materie. ¶ Ad tertiuʒ dd̄ ꝙ Auicēna poſuit formas elemētoꝝ actu remanere in mixto: qd̄ nō pōt eē qa forme elemētoꝝ nō pn̄t eē in vna parte materie ſimľ. ⁊ ſic opʒ ꝙ ſint in diuerſis materie partib⁹ que diſtinguūt̄ ſ̄m dimēſiue quātitatiſ diuiſionē. ⁊ ſic oportebit ꝙ vel pl'a corpora ſint ſiľ. vel ꝙ nō ſit mixtio ſ̄a toti⁹ ad totū. ſ; mixtio ad ſēſum ſ̄m minima iux̄ ſe poſita. Auerrois aūt in 3°. li. de celo dic̄. ꝙ forme elemētoꝝ ſunt medie inter formas accidentales ⁊ ſbales. ⁊ ꝙ recipiunt magis ⁊ min⁹: ⁊ ſic formis elemētorū remiſſis ⁊ quodāmō ad mediuʒ redactis quodāmō fit mixtio. Sʒ hͦ ē min⁹ poſſibile q̄ p̄mū. nam forma ſbalis ē termin⁹ quidē eſſe ſpecifici vn̄ in indiuiſibili ē rō forme: ſicͣ rō numeri ⁊ figure. nec ē poſſibile vt ītēdat̄ vľ remittat̄. Sʒ oīs additō vľ ſbtractio facit aliā ſpēm. ¶ Et iō alr̄ dd̄ ſ̄m phʒ in. i. de gn̄atōe. ꝙ forme miſcibiliū n̄ manēt in mixto actu. ſ; ꝟtute ꝑut. ſ. ꝟt⁹ forme ſbalis manet in qualitate elemētari lʒ remiſſa ⁊ q̄ſi mediū redacta. q̄litas enī elemētaris agit ī virtute forme ſbaľ. aliogn actio q̄ ē p calorē ignis nō terminaret̄ ad formā ſbālē.

¶ Ad 4ᵐ dd̄ ꝙ aīa cū ſit forma ē q̄dē

perfectio quedā pticularis. nō aūt vniuerſalis. ⁊ iō ea adueniente ſic aliqd pficit̄: ut tn̄ aliqd corrūpat̄.

¶ Articulꝰ .3ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic pcedebat̄. Videt̄ ꝙ hō abſq; grā p ſolā nālē arbitrii libertatē poſſit ſe ad grāz ppare. qa vt dr̄ pu er. 16°. Hoīs eſt ppare animū. Hoc aūt dr̄ eē alicuiꝰ qd̄ eſt in eiꝰ poteſtate cōſtitutū. g̃ in ptāte hoīs ꝯſtitutū eſt ꝙ poſſit ſe ad grām ppare. Non g̃ indiget ad hoc auxilio grē. ¶ Pretea Anſel. dic̄ in li. de caſu dyaboli ꝙ nō iō aliquis car; grā: qa deꝰ nō vult dare: ſ; quia ipſe nō vult accipere. Si g̃ vellet accipe poſſ; accipe Pōt g̃ ſi vult ſe ad grām preparare abſq; exteriori auxilio. S; dicebat ꝙ hō indiget ī hoc auxilio gratie quātū ad exteriꝰ mouēs. ¶ S; ꝯt̄. Homo pōt moueri ad ꝯuerſionē nō ſolū ex bonis: ſ; etiā ex pctīs ſic ſi aliquis videat aliquē enormiter peccātē: ⁊ ex horrore peccati ad deum ꝯuertit̄. S; peccatū nō eſt a deo. g̃ abſq; dei opatiōe pōt ſe homo ad grām ppare. ¶ S; ꝯtra. Per hᵉ ad grām ppamur ꝙ ad deum ꝯuertimur. S; ad hᵉ īdigemꝰ auxilio dīne grē. Dicit̄ enī tre. 1.4. Cōuerte nos dn̄e ad te ⁊ ꝯuertemur. g̃ hō indiget auxilio grē diuine ad hoc ꝙ ſe ad grām ppet. ¶ Preterea ad nihilū nō pōt hō ſe ppare niſi cogitādo. Sed ad hoc ipm indiget hō auxilio grē. Dicit̄ enī. 2. ad cor. 3. Nō ſufficiētes ſumꝰ cogitare aliqd a nobis quaſi ex nobis. g̃ indigemꝰ auxilio dīne grē. ad hoc ꝙ nos ad grāz ppemꝰ. ¶ Rᵒ dd̄ ꝙ in hac qōne cauendꝰ eſt error Pelagii qui poſuit ꝙ p liberꝝ ar. hō poterat adimplē legē ⁊ uitā eternā mereri. nec indigebat auxilio dīno niſi quātū ad hᵉ ꝙ ſciret qd facē deberet ſ̃m illud ps. Doce me facere volūtatē tuam S; qa hoc nimis parꝝ videbat̄: vt ſolā ſciām hēremꝰ a deo. caritatez aūt qua pcepta legis īplet̄ hēremꝰ a nobis. iō poſtmodū pelagiani poſuerūt: ꝙ initium boni opis eſt hoī ex ſeipo: dū ꝯſentit fidei p liberꝝ arbitriū. ſ; ꝯſūmatio eſt hoī a deo. pparatio aūt ad initium boni opis ptinet. ¶ Vn̄ ad errorē pelagianū ptinet dicē. ꝙ hō poſſit ſe ad grāz ppare abſq; auxilio diuine gratie. ⁊ eſt ꝯtra aplm q dicit ad phil'. i. Qui cepit in nobis opus bonū ipſe pficiet. ¶ Dicēdū ē g̃ ꝙ hō īdiget auxilio grē nō ſolū ad merēdū: ſed etiaz ad hoc ꝙ ſe ad grām pparet. aliter tn̄ ⁊ alr̄. Nā meret̄ hō p actū ꝟtutis: cū nō ſolū bonū agit: ſ; bn̄ ad qd̄ requirit̄ habitꝰ. vt dr̄ in 2°. eth. Et ideo ad merēdū requirit̄ habitualis grā. S; ad hoc ꝙ homo pparet ſe ad habitū ꝯſequēdū: nō indiget alio habitu. qa ſic eēt pcedere in infinitū. Indiget aūt dīno auxilio nō ſolū quātū ad exteriora mouētia. put. ſ. ex dīna puidentia pcurāt̄ homini occaſiones ſalutis. puta pdicatōes exēpla. ⁊ interduz egritudines ⁊ flagella. ſ; etiā qtuz ad īteriorē motū. put deꝰ cor hoīs interiꝰ mouet ad bonum ſ̃m illud puerbiorꝝ. 19. Cor regū ī manu dei ⁊ quocūq; voluerit ꝟtet illud. ⁊ ꝙ

hoc neceſſariū ſit ꝓbat ph's ī q̄dā .c. de bona fortuna. Homo enī agit volūtate. volūtatis aūt p̄ncipiū ē electio: ⁊ electionis ꝯſiliū. Si aūt queraṫ qualr̄ ꝯſiliari incipiat: non pōt dici ꝙ ex ꝯſilio ꝯſiliari incepit q̄a ſic eēt in infinitū ꝓcedere. vnde opꝫ aliquid exteriꝰ p̄ncipiū eſſe: qd̄ moueat mētē humanā ad ꝯſiliandū de agēdis. Hoc aūt opꝫ eſſe aliquod meliꝰ humana mēte. nō ḡ eſt corpꝰ celeſte qd̄ eſt infra intellectualē ꝟtutē. ſ; deꝰ. vt ph's ibidē concludit. Sicut ḡ oīs motꝰ inferioꝝ corpoꝝ que nō ſemꝑ moueṫ p̄ncipium eſt motꝰ celi. ita oīum motuum interioꝝ mentiū p̄ncipiū eſt a deo mouēte. Sic ḡ nullꝰ pōt ſe ad grāꝫ p̄parare nec aliquid boni facē niſi ꝑ diuinū auxiliū. Ad p̄mū ḡ dd̄ ꝙ per hoc ꝙ hoīs eſt ſe ad grām p̄parare ꝑ liberꝝ arbitriū nō excluditur neceſſitas auxilii diuini: ſicͭ nec ꝑ hoc ꝙ ignis ē calefacē: excludiṫ neceſſitas celeſtis motꝰ. Ad 2ᵐ dd̄ ꝙ deꝰ mouet oīa ſ̄m modū eoꝝ ⁊ iō dīna motio a q̄buſdā ꝑticipatur cū nc̄citate. a nā autē rōnali cū libertate. ꝓpter hoc ꝙ ꝟtꝰ rōnalis ſe hꝫ ad oppoſita. ⁊ ideo ſic deꝰ mouet mētē humanā ad bonū. qd̄ tamē hō pōt huic motioni reſiſtere. ⁊ ſic ex deo eſt vt homo ſe ad grām preparet. ſ; ꝙ grā careat non hꝫ cām a deo: ſ; ab hoīe ſ̄m illud Oſee. 13°. Perditio tua ex te iſrael. tm̄mō ex me auxiliū tuū. Ad 3ᵐ dd̄ ꝙ licꝫ pc̄m nō ſit a deo: tn̄ deꝰ pc̄m q̄nq; ordinat ad b̄ vt ſit alicui ſalutꝭ occaſio.

Articulus. 8ꝰ.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcediṫ. Videṫ ꝙ p̄mꝰ homo ī ſtatu īnocētie n̄ dilexerit deū ſuꝑ oīa ⁊ pluſq̄ ſe ip̄m. Sic enī diligere deū meritoriū eſt maxime. Sꝫ p̄mꝰ hō ī ſtatu illo nō hūit vn̄ poſſit ꝑficere ꝑ meritū. vt dr̄ in. 24. di. ſecūdi li. ſniaꝝ. ḡ p̄mꝰ hō in ſtatu illo nō dilexit deū pluſq̄ ſe ipꝫ ⁊ ſuꝑ omnia. Preterea ſic diligere deū eſt maxima p̄parātio mentis humane ad grām ꝯſequēdā. Primꝰ aūt homo in ſtatu illo poniṫ grām nō hūiſſe: ſ; ſola nālia. ḡ non dilexit deū plꝰ q̄ ſe ip̄m ⁊ ſuꝑ omnia. Preterea nā in ſe recurua ē. q̄a .ſ. oīa q̄ amat retorquet ad ſe. Sꝫ ꝓpter quod unū quodq; ⁊ illud magis. ḡ nāli dilectione plus diligebat ſe ip̄m q̄ deū Non ḡ diligebat deum ſuꝑ oīa. Sꝫ ꝯtra. Si nō diligebat deū pluſ q̄ ſeip̄m. aut ḡ minꝰ ſe: aut equalr̄ ſibi. ⁊ vtroq; mō ſeq̄ṫ ꝙ ſe ip̄o hō frueret: dū ſe non referret in deū. Frui aūt ſe ip̄o inducit ꝑuerſitateꝫ pc̄ī. vt aug. dicit. ḡ p̄mꝰ hō ī ſtatu īnocētie iā erat ꝑuerſus ꝑ pc̄m. qd̄ eſt impoſſibile. Sequiṫ ḡ vt diligeret deū ſuꝑ oīa. Rꝰ dicendū ꝙ ſi hō fuit factꝰ ī grā: vt ex ꝟbis Baſilii ⁊ aug. hēri pōt: q̄ſtio iſta locuꝫ non hꝫ. Manifeſtū ē enī ꝙ exn̄s in grā ꝑ caritatē diligit deū ſupra ſe ipꝫ. ſ; q̄a poſſibile fuit deo vt hoīeꝫ facēt ī puris nālibꝰ vtile ē ꝯſiderare ad quantum ſe dilectio nālis extēdē poſſit. Dixerūt ḡ quidā ꝙ hō vl' angelꝰ in puris nālibus exiſtenſ diligit deum pluſq̄ ſe ipſum nālr

dilectione ſm amorē concupiſcētie
q̄ a.ſ.bono diuino magis frui deſide
rat tāq̄ maiori ⁊ ſuauiori. ſ ſʒ amo
rē amicitie nālr̄ hō plus diligit ſe
ip̄m q̄ȝ deū. Eſt enī amor ꝯcupiē q̄
dicimur amare illud quo volumꝰ
vti uel frui: ſicut vinū vel aliquid
hiꝰ. Amor aūt amicitie ē quo dici-
mur amare amicū cui uolumꝰ bonū
Sʒ iſta poſitio ſtare nō pōt. dilectio
enī nālis ē quedā nālis inclinatio
indita nē a deo. nihil aūt nāle ē p-
uerſū. Impoſſibile ē ḡ ꝙ aliqua nā
lis inclinatio vl' dilectio ſit puerſa
puerſa aūt dilectio ē vt aliqs dile-
ctione amicitie diligat plus ſe q̄
deū. Nō pōt ḡ talis dilectio eē nāl'
¶ Dicēdū ē ḡ ꝙ diligē deū ſup oīa
pluſq̄ȝ ſe ip̄m ē nāle nō ſolū angelo
⁊ hoī ſ etiā cuilibʒ creature. ſm ꝙ
pōt amare aut ſenſibilr̄ aut nālr̄.
Inclinatōes enī nāles maxime co-
gnoſci pn̄t in his q̄ nālr̄ agūt abſʒ
rōis deliberatōe. Sic enī agit unū-
q̄dq̄ȝ in nā ſicut aptū natum ē agi.
videmꝰ aūt ꝙ vnaq̄q̄ȝ ps nāli q̄dā
inclinatōe opaṫ ad bonū totiꝰ: etiā
cū piculo aut detrimēto ꝓprio: vt
pʒ cū aliqs manū exponit gladio
ad defenſionē capitis. ex quo depē-
det ſalus totiꝰ corpis. Un̄ nāle ē ut
quelʒ pars ſuo mō plus amet totuʒ
q̄ ſe ip̄m. Un̄ ⁊ ſm hāc nālē incli-
natōeʒ ⁊ ſm pollliticā ṽtutē. bonuſ
ciuis mortis piculo ſe exponit pro
bono ꝯmuni. ¶ Manifeſtū eſt aūt ꝙ
deꝰ ē bonū coē totiꝰ vniuerſ ⁊ oīuʒ
ptiū eiꝰ. vn̄ quelʒ creatura ſuo mō
nālr̄ plus amat deū q̄ȝ ſe ip̄aʒ. Inſē
ſibilia q̄dē nālr̄. bruta ṽo aīalia ſen

ſitiue. creatura ṽo rōnalis p ītelle-
ctualē amorē: qui dilectio dr̄. ¶ Ad
p̄mū ḡ dō. ꝙ diligere deum vt eſt
p̄ncipiū totiꝰ eē: ad nālē dilectionē
ptinet. Sʒ diligere deū ꝓut eſt ob
iectū beatitudinis eſt gratuite di-
lectionis in qua meritū ꝯſiſtit. nec
tn̄ neceſſariū eſt vt in hoc ſuſtine-
amꝰ ſnīam magr̄i dicētis. Q homo
in p̄mo ſtatu nō hūit grām p quaʒ
mereri poſſet. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ nālī
dilectione qua deus ſuper oīa nālr̄
diligiṫ: pōt aliquis magis ⁊ minuſ
vti: ⁊ qn̄ in ſūmo fuerīt tūc ē ſum-
ma p̄paratio ad grām habendā.
¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ inclinatio
rei naturalis eſt ad duo. ſ. ad mo-
ueri ⁊ ad agere. illa aūt inclinatio
nature que eſt ad moueri in ſe ip̄a
recurua eſt: ſicut ignis moueṫ ſurſū
ꝓpter ſui ꝯſeruationē. Sʒ illa incli
natio nature que eſt ad agere non
eſt recurua in ſe ip̄a. non enī ignis
agit ad generādū ignem ꝓpter ſe
ip̄m: ſ ꝓpter bonū generati: qd̄ eſt
forma eiꝰ. ⁊ vlteriꝰ ꝓpter bonū cōe
qd̄ ē ꝯſeruatio ſpēi. vn̄ pʒ ꝙ n̄ vlr
verꝝ ē ꝙ oīs dilectio naturalis ſit
in ſe recurua.

Deinde querebatur de his
que pertinent ad bonum
gratie. ¶ Et primo de his
que pertinent ad ipſum bonū gra
tie. ¶ Secūdo de his que pertinēt
ad malum culpe. quod ei opponiṫ.
¶ Circa bonum gratie querebaṫ.
¶ Primo quidem de eo quod per-
tinet ad omnes. ¶ Secundo de eo
quod ptinet ad clericos. ¶ Tertio
de eo quod pertinet ad religioſos.

¶ Circa ea vero que ad oēs ptinēt querebat̄ de duabus partibꝰ pnīe. ¶ Primo de ɔtritōe. vtꝝ.ſ. ɔtritꝰ teneat̄ velle magis eē ī inferno ꝙ̄ peccare. ¶ zᵒ de ɔfeſſione.

¶ Articulꝰ.9ꝰ.

Ad pmū ſic procedebatur. Uidet̄ ꝙ ɔtritꝰ nō debeat magis velle eē ī īferno ꝙ̄ peccare. Pena.n.inferni ē eterna ⁊ irremediabilis. De peccato aūt poteſt liberari p pnīaꝫ.ḡ magis debꝫ velle peccare ꝙ̄ in inferno eſſe. Preterea pena inferni īcludit culpā.vna enī de penis īferni ē v̄mis .i.ɔſcīe remoꝛſus de culpa. Culpa aūt nō includit penā inferni.ḡ magis ē eligēda culpa ꝙ̄ pena īferni. ¶ Sꝫ ɔtra ē qᵭ Anſel.dic̄ in liᵒ.de ſiſ̄itudinibꝰ.ꝙ aliquis debꝫ magis eligere eē in inferno ſine culpa:ꝙ̄ ī paradiſo cū culpa.quia īnocens in inferno non ſentiret penā:⁊ pc̄ōꝛ in paradiſo nō gauderet de glīa. ¶ Rᵒ dō ꝙ ɔtritꝰ tenet̄ in gnāli velle pati magis quācunqꝫ penā ꝙ̄ peccare.⁊ hoc ideo qa ɔtritio non pōt eē ſine caritate p quam oīa dimittūt̄ pc̄ā. Ex caritate enim plus homo diligit deū ꝙ̄ ſeipꝫ. peccare aūt eſt facē ɔtra deū.puniri aūt eſt aliquid pati ɔtra ſeipm̄. Un̄ caritas hoc requirit vt quālibet penaꝫ hō ɔtritꝰ p̄eligat culpe. Sꝫ in ſpāli deſcēdē ad hāc penā vel ad illam nō tenet̄:qnīmo ſtulte faceret ſiqs ſe ipm̄ vel aliū ſollicitaret ſup hiꝰ pticularibꝰ penis. Manifeſtū ē enī ꝙ ſicut delectabilia plus mouent ī pticulari ɔſiderata ꝙ̄ ī ɔmuni. ita terribilia plus terrēt ſi ī pticulari ɔſiderēt̄. ⁊ aliqui ſunt qui minoꝛi tēptatiōe nō cadūt:q foꝛte maioꝛi caderēt.ſic aliqs audiēs adulteriū nō incitat̄ ad libidinē.ſꝫ ſi p ɔſiderationē deſcēdit ad ſingulas illecebꝛas magis mouet̄. Et ſiſr aliquis nō refugeret pati moꝛtē p xp̄o.ſꝫ ſi deſcēderet ad ɔſiderādū ſingulas penas magis retraheret̄. Et ideo deſcendere in talibꝰ ad ſingula eſt īducere hoīeꝫ in tēptationē ⁊ p̄bē occaſionē peccādi. ¶ Ad pmum ḡ dō ꝙ culpa etiā moꝛtalis de ſe perpetua ē: ſꝫ ex ſola dei miſicoꝛdia remediū hꝫ. Preterea plus p̄pōderat bonum diuinū ɔtra qᵭ agit culpa bono nature create:cui opponit̄ pena:ꝙ̄ ppetuitas pene tp̄alitati clpe ¶ Ad zᵐ dō ꝙ remoꝛſus ɔſcīe nō ē culpa ſꝫ ɔſequēs ad culpā ⁊ poſſꝫ eſſe ſine culpa. vt in eo qui habet ɔſcīam errātem de p̄terito ɔmiſſo ſicut ſi aliquis credat aliquid a ſe pꝛius ɔmiſſum eſſe illicitum:quod tamen licitum erat:⁊ ipſe dū faceret licitum reputabat.

Deinde circa confeſſionem querebant̄ tria. ¶ Primo vtrum ſufficiat ꝙ aliquis ſcripto confiteatur an opoꝛtet ꝙ confiteatur verbo. ¶ Secundo an aliquis teneatur ſtatim confiteri habita oppoꝛtunitate:vl̄ poſſit expectare uſqꝫ ad quadrageſimam. ¶ Tertio utrum pꝛeſbyter parrochialis debeat credere ſuo parrochiano dicenti ſe alteri confeſſum ⁊ dare ei eucariſtiam vel non.

¶ Articulus.10.

Ad pͥmum ſic procedebatur Uidetᷓ ꝙ ſufficiat ſi aliqs ↄfiteᷓ ſcripto. Cōfeſſio enī requiriᷓ ad manifeſtationē peccati Sȝ peccatū manifeſtari pōt ſcripto ſicut ⁊ ꝟbo. ğ ſufficit ſi cōfiteatur ſcripto. ¶ Sed ↄtra ē qđ dᷓ ro. io. Oꝛe ↄfeſſio fit ad ſalutē. ¶ Rᷓ dđ ꝙ ↄfeſſio eſt qđdā ſacramētale. ſic enim in baptiſmo requiriᷓ aliquid ex parte miniſtri. ſ. ut abluat ⁊ ꝟba pꝛoferat. ⁊ aliqd ex parte ſuſcipiē-tis ſacr̄m. vt. ſ. intendat ⁊ abluaᷓ. ita in ſacr̄o pn̄ie ex parte ſacerdo-tis requiriᷓ ꝙ abluat ſb̄ aliqua foꝛ-ma ꝟboꝝ. Ex pte ꝟo penitentis req riᷓ ꝙ ſe clauibꝰ eccl̄ie ſb̄iiciat pecca ta ſua ꝑ ↄfeſſionē manifeſtans. De neceſſitate ğ ſacr̄i ē ꝙ ſua peccata manifeſtat. ⁊ ↄtra hoc nullꝰ diſpē ſare poſſȝ: ſicut nec ↄtra baptiſmū. Sed ꝙ fiat manifeſtatio verbo nō eſt de neceſſitate ſacramēti: aliogn nulla neceſſitate poſſet aliter aliqſ effectum huiꝰ ſacramēti percipere: niſi oꝛe ↄfitēdo. qđ pȝ eſſe falſum. Nā mutis vel quibuſcūqȝ q ꝟbo ↄfiteri nō poſſunt: ſufficit ſcripto vel nutibꝰ ↄfiteri. Nulla aūt neceſ ſitate poteſt aliquis baptizari niſi aqua ꝓpter hoc ꝙ aqua eſt de ne-ceſſitate ſacramt̄i. Sȝ ex inſtitutōe eccleſie teneᷓ homo qui pōt vt ꝟbo ↄfiteaᷓ. non ſolū ꝓpter hoc vt oꝛe confitens confitendo magis erube ſcat. vt qui oꝛe peccat oꝛe purgeᷓ. ſed etiam ſemper in omnibꝰ ſacra mentis accipitur id cuius eſt ↄmu nioꝛ vſus: ſicut in ſacramētali ab-lutione baptiſmi accipitur aqua q̄ homines ↄmunius vtunᷓ ad ablu endū: ⁊ in eucariſtia panis: qui eſt ↄmunioꝛ cibus. vnde ⁊ in manife-ſtatione peccatoꝝ ↄuenit vti ꝟbis quibus homines ↄmunius ⁊ expſſi us ſuos ↄceptus ſignificare cōſue-uerunt. Et attendendū eſt ꝙ in h̄ ſacramēto non impͥmiᷓ caracter. ſ ſolum conferᷓ grā ad remiſſionē peccati: quam remiſſionem nullus ↄſequiᷓ peccando. Peccat autē q ordinationē eccleſie ꝑtermittit. vn̄ in baptiſmo qui ſeruat ea que ſunt de neceſſitate ſacramenti ꝑtermit tens ſtatuta eccleſie conſequiᷓ cara cterem ſacramenti: ſ non ſacramt̄i effectum. hic aūt nihil conſequitur ¶ Rōnes aūt que ad utrāqȝ partē inducuntur non multū cogunt. nā neqȝ manifeſtatio ita expꝛeſſe pōt fieri ſcripto ſicut verbo neqȝ qđ dᷓ oꝛe confeſſio fit ad ſalutem: intelli gitur de confeſſione peccatoꝛum: ſ de confeſſione fidei.

¶ Articulꝰ. xiꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcediᷓ. Uideᷓ ꝙ aliqs poſſit differre ↄfeſſi onē vſqȝ ad q̄dragesimā. ꝗcūqȝ enī ſuat ꝑceptū eccleſie non delinqt. Sȝ eccl̄ia ſtatuit ꝙ ſemel ī āno hoīes ꝓpria peccata ↄfiteaᷓ. ğ ſi aliqs expectat vſȝ ad terminū ab eccl̄ia ↄſtitutū n̄ peccat. ¶ Pretēa baptiſmꝰ ē ſacrȝ nc̄citatꝭ ſic̄ ⁊ pn̄ia. ſ cathecuminꝰ n̄ peccat ſi differat baptiſmū vſqȝ ad ſabbatū ſāc̄tū. ğ pari rōne nec ↄtritꝰ peccat ſi diffe rat ↄfeſſionē vſqȝ ad q̄dragesimā. ¶ Preterea maioꝛis nc̄citatis eſt ↄtritio q̄ȝ confeſſio. Sed confeſſio

ſine ɔtritione non valet ad ſalutē. Contritio aūt ſine ɔfeſſione pōt in aliquo caſu valē. ſ; ille qui ē in pc̄ō non tenet̄ ſtatim ɔteri ɔtritione q̄ delet peccatū: alioquin peccator p ſingula momēta peccaret. ḡ nec cō⸗trit⁹ tenet̄ ſtatim ɔfiteri: ita ꝙ pec cet ſi ſecus agat. ¶ S; ɔtra. Magiſ eſt ſbueniēdū morbo ſpūali q̄ mor bo corporali. S; aliqs ſbiect⁹ morbo corporali piculo ſe ɔmittēt niſi re⸗medium medicine quereret q̄cito poſſet: ⁊ ex negligentia peccaret. Multo ḡ magis peccat qui differt remediū ɔfeſſionis adhibere ɔtra ſpūalē morbū peccati. ¶ Rx° dō ꝙ laudabile eſt ꝙ peccator q̄citi⁹ cō⸗mode pōt pc̄m ſuū ɔfiteat̄: quia p ſacrm̄ pn̄ie ɔfert̄ grā que homine; reddit magis firmū ad reſiſtendū pc̄ō. Quidā aūt dixerūt ꝙ tenetur ɔfiteri q̄cito opportunitas ɔfitēdi ſe obtulerit: ita ꝙ ſi differat peccat S; hoc ē ɔtra rōnē p̄cepti affirma tiui: qd̄ l; obliget ſemp: nō tn̄ obli⸗gat ad ſemp: ſ; p loco ⁊ tpe. Tēpus aūt implendi p̄ceptū de ɔfeſſione videt̄ qn̄ īminet aliqs caſus ī quo neceſſe eſt hoī ꝙ ſit ɔfeſſus. puta ſi īmineat ei mortꝭ articul⁹ uł nccītas accipiēdi eucariſtiā: aut ſacrū ordi nē vel aliqd hi⁹: ad qd̄ op; hoīe; p ɔfeſſionē purgatū p̄parari. unde ſi aliqd hoꝝ īmineat: ⁊ aliqs ɔfiteri p̄termittat peccat: dūmodo debita opportunitas aſſit. et qa ex p̄cepto eccl'ie oēs fideles tenēt̄ ſaltē ſemel ī āno ī feſto paſce p̄cipue ſacramt̄i cōmunionē accipe: iō eccl'ia ordina uit vt ſemel in āno: qn̄ īminet tps accipiēdi eucariſtiā: oēs fideles ɔfi teāt̄. Dico ḡ ꝙ differre ɔfeſſionem uſq; ad hoc tps p ſe loquēdo licitū eſt: ſ; p accñs pōt fieri illicitū: puta ſi īmineat aliquis articulus in quo ɔfeſſio requirat̄. Uel ſi aliqs ppter ɔtemptū ɔfeſſionē differat. ⁊ ſilr̄ p accidēs poſſit eē taliſ dilatio me ritoria. ſi ad hoc differret vt prudē tiori ɔfiteret̄: vel deuoti⁹ ppter ſa crū tps. pmas ḡ rōnes ɔcedim⁹. ¶ Ad illud ꝙo qd̄ in ɔtrariū obr̄ dō ꝙ morb⁹ corporalis niſi p medicine remediū extīguat̄: ſemp inualeſcit in pei⁹: niſi forte etiā v̄tute nature fuerit extīct⁹. morb⁹ aūt peccati ex⸗tinguit̄ p ɔtritionē. vn̄ n̄ ē ſil'e.

¶ Articulus. iz⁹.

Ad tertiū ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ ſacerdos prochialis nō debeat credere ſuo ſbdito dicēti ſe alteri eē ɔfeſſum: ut ppter hoc ei eucariſtiā det. Frequēter. n. ipſa ɔfeſſione aliq ɔterūt̄: qui p̄us ɔtriti nō fuerūt. S; ſacerdos deb; ſbditū ſuū quātū pōt ad bonū in⸗ducere. ḡ videt̄ ꝙ oīo ab eo expetē debeat ꝙ ſibi confiteat̄. ¶ Preterea prouer. 27. dr̄ paſtori eccleſie. diligē ter agnoſce vultum pecoris tui. S; hoc nullo modo melius poteſt q̄ p ɔfeſſionem. ḡ debet ab eo exigere ꝙ ſibi confiteatur. ¶ Sed contra. Si ſibi confiteretur poſſet dicere q̄ vellet: ⁊ crederetur ei. ergo etiam de hoc ſibi debet credi ꝙ ſit confeſ ſus. ¶ Rx° dicendum ꝙ in foro iu⸗diciali creditur homini contra ſe: ſed non pro ſe. In foro autem peni tentie credit̄ homini p ſe ⁊ ɔtra ſe

Eſt g̊ diſtinguēdū ꝙ duplr̄ ſit im-
pedimētū quo aliq̄s a perceptione
eucariſtie impediat̄. ſi enī ſit impe
dimētū ad foꝝ iudiciale pertinēs.
puta excoīcatio: nō tenet̄ ſacerdos
ſuo ſb̄dito credere: quē excoīcatū
nouit: niſi ei de abſolutione ↄſtet.
Si aūt ſit impedimētū q̇ð ad forū
pn̄ie ꝑtineat. ſ. peccatū: tenet̄ ei cre
dere: ⁊ iniuſte agit: ſi deneget eu-
cariſtiā ei: qui ꝓhibet ſe ↄfeſſum ⁊
abſolutū ab eo qui abſoluē potuit.
vel auctoritate apl̄ica: vel auctori-
tate epī. ¶ Ad primū g̊ dð ꝙ illud
bonū qð in ↄfeſſiōe hoīes ↄſequūt̄
iam ↄſecutꝰ eſt ille qui ↄfeſſum ſe
dicit: ſi veꝝ dicit. Si aūt falſū dic̄
pari rōne poſſet falſum dicere ↄfi
tēdo: nec pōt aliq̄s alicuiꝰ hominis
auctoritate ↄpelli ad ↄfitēdū pc̄tm̄
qð alti cōfeſſus ē q abſoluē potuit
q̄a ſicut iā dictū ē: ↄfeſſio peccatoꝝ
quoddā ſacr̄ale eſt diuino imperio
ſb̄iacēs: non humano. ¶ Ad 2ᵐ dð
ꝙ ſpūalis paſtor vultū pecoris ſui
dꝫ diligēter agnoſcē: ↄſiderādo ex
teriꝰ vitā eiꝰ. ſꝫ ꝑ modū ↄfeſſiōiſ nō
pōt diligētiꝰ ſcrutari: ſꝫ oportet ꝙ
credat ea q̄ ſibi a ſuo ſb̄dito dicūt̄

Deinde q̄rebāt̄ duo de his
que ꝑtinent ad clericos.
Et p̄mo de officio eccleſie
utꝝ ille q ē p̄bēdātꝰ ī duabꝰ eccl̄iiſ
in die quo diuerſum officium fit in
vtraqꝫ eccleſia debeat vtrūqꝫ offm̄
dicē. ¶ 2ᵒ de ſtudio theologie utꝝ
aliq̄s teneat̄ dimittē ſtudiū theo-
logie: etiam ſi ſit aptꝰ ad alios docē
dū: ad h̄ ꝙ intēdat ſaluti aīaꝝ.

¶ Articulus. 13ꝰ.

Ad p̄mū ſic ꝓcedebat̄. Ui-
det̄ ꝙ aliquis in tali caſu
debeat vtrūqꝫ officiū dicē
Onus enī dꝫ rn̄dere emolumēto.
Ille g̊ qui hꝫ emolumētū prebēde
in duabꝰ eccleſiis: dꝫ onus ſufferre
vtriuſqꝫ: vt. ſ. vtriuſqꝫ eccleſie offi
ciū dicat. ¶ Preterea iuſtū eſſe vi
det̄: vt ſi habꝫ maiꝰ emolumētū ab
vna eccl̄ia in qua forte cantat̄ ꝓli-
xius officiū: ꝙ etiā maiꝰ onꝰ ſb̄eat
prolixiꝰ officiū dicendo. Non g̊ ad
eū ꝑtinet electio. ſꝫ vel dꝫ vtrunqꝫ
dicere: vel dꝫ dicere officiū eccleſie
in qua hꝫ pinguiꝰ bn̄ficiū. ¶ Sed
in ↄtrariū inducebat̄ ↄſuetudo.
¶ Rᵒ dð. Q ſuppoſito ꝙ aliq̄s li-
cite ſit p̄bēdatꝰ in duabꝰ eccleſiis
. ſ. ex diſpenſatiōe: ↄſiderādū eſt ꝙ
ille qui in aliqua eccleſia p̄bēdā ac
cepit duobꝰ obligatur. ſ. deo. vt ei
debitas laudes exoluat ꝓ eiꝰ bn̄fi-
ciis. ⁊ eccl̄ie: de qua accipit ſūptus
Ea ꝟo que ad eccl̄iam ꝑtinēt ſb̄ia-
cent diſpēſationi p̄latoꝝ eccleſie. ⁊
iō hoc debitū qð dꝫ eccleſie debet
exoluē. ſꝫᵐ ꝙ ſtatutū ē ul̄ ꝑ ſe ip̄m ſi
ſit p̄bēda que requirat reſidētiam
ul̄ ꝑ vicariū. ſi h̄ ſufficiat ſm̄ eccl̄ie
ſtatū ac ↄſuetudinē. Sꝫ debitū qð
dꝫ deo ꝑ ſe ip̄m dꝫ exoluē. nō refert
aūt quantū ad deū quibꝰ pſalmis ⁊
imnis deū laudet: vtputa vtꝝ di-
cat ī veſpis. Dixit dn̄s. vel Lauda
te pueri dn̄ꝫ. niſi q̄ꝫtum ad h̄ ꝙ hō
dꝫ ſeq maioꝝ traditōes. ⁊ q̄a lau-
des deo dꝫ q̄ſi vnꝰ hō. ſuffic̄ ꝙ ſel̄
offm̄ dicat. ſꝫᵐ ↄſuetudinē alicuiuſ
eccleſiarum quarum eſt clericus.
¶ Sꝫ de electiōe officii rōabilr̄ uidet̄

ꝙ debeat dicere officiū illiꝰ eccleſie in qua maiorē gradū hꝫ.puta ſi in vna ſit decanꝰ:⁊ in alia ſimplex canonicꝰ: dꝫ dicē officiū eccłie in qua eſt decanus. Qꝫ ſi in vtraqꝫ eccleſia fuerit ſimplex canonicus:dꝫ dicere officiū digniozis eccłie: q̄uis forte in minori eccleſia habeat opulētiorē pbēdā:quia tpalia nulliꝰ momēti ſunt ſpūalibꝰ ɔpata.Si vero ambe eccleſie ſint equalis dignitatis.pōt ḡ eligere quodcūqꝫ officium magiſ uoluerit:ſi fuerit ab vtraqꝫ eccleſia abſens.Si aūt fuerit in aliqua eaꝝ pñs:dꝫ ſe ɔformare illis cum qbuſ ɔuerſaẗ. ⁊ p h̄ pꝫ rñſio ad obiecta.

Articulus 14ꝰ.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedebaẗ.vr̄ ꝙ aliquis qui poteſt ſaluti animaꝝ curam impēdere peccet:ſi circa ſtudiū tp̄s occupat. Diciẗ enī Gal'.vlt'. Dū tp̄s hēmus opemur bonū. nulla etiā ē grauioz iactura q̄ꝫ tpis. Nō dꝫ ḡ aliqs totuꝫ tp̄s in ſtudio expēdere: differēs ſaluti aīaꝝ curam impēdere. Preterea pfecti teneẗ ad id quod meliꝰ eſt. Sꝫ religioſi ſunt pfecti. ḡ maxīe religioſi debēt dimittere ſtudiū:ut ſaluti aīaꝝ inſiſtāt. Pretēa peiꝰ eſt errare in via moꝝ q̄ꝫ in via pedū. Sꝫ platꝰ teneẗ reuocare ſuū ſb̄ditū:ſi videat eū errare in via pedū.ḡ mł'to magis teneẗ eū reuocar̄ ab erroze q eſt in via moꝝ. Eſt aūt erroꝛ ſi homo p̄termittat qđ meliꝰ eſt.ḡ p̄latus debꝫ ſb̄ditū cogere ut ſaluti aīaꝝ intēdat:ſtudio p̄miſſo In ɔtrariū īducebaẗ ɔſuetudo pro ratiōe. Rꝰ dđ ꝙ aliqua duo pn̄t cōparari adinuicē: ⁊ ſimplr̄ ⁊ ſm aliquē caſū.nihil enī ꝓhibet id qđ eſt meliꝰſimplr̄ in aliquo caſu eē minꝰeligendū:ſicut philoſophari ē ſimplr̄ meliꝰ q̄ꝫ ditari. ſꝫ in tempoꝛe nccītatis ditari eſt magis eligēdū ⁊ aliqua p̄cioſa margarita ē carioꝛ vno pane: ⁊ tñ ī aliquo caſu famis panis p̄eligereẗ. ſm illud tren.4ꝰ. Dederūt p̄cioſa queqꝫ ꝓ cibo ad refocillādas aīas. Eſt aūt ɔſiderādū ꝙ in quolꝫ artificio ſimplr̄ melioꝛ ē q diſponit de artificio: ⁊ dr̄ architectoꝛ:q̄ꝫ aliquis manualis qui opeexequiẗ ſm ꝙ ei ab alio diſponitur vnde ⁊ edificiis ɔſtruēdis maiozi mercede conduciẗ qui diſponit de edificio:lꝫ nihil manibꝰ opereẗ: q̄ꝫ manuales artifices q dolāt ligna: ⁊ incidūt lapides. In edificio autē ſpūali ſunt q̄ſi manuales oparii: q pticulariter īſiſtūt cure aīaꝝ:puta ſacr̄a miniſtrādo: vel aliquod hiꝰ. pticulariter agēdo:ſꝫ q̄ſi p̄ncipales artifices ſunt epi q impant ⁊ diſponūt qualr̄ p̄dicti ſuū officiū exeq debeāt. ꝓpter qđ ⁊ epi.i.ſupintendētes diciẗ ⁊ ſimplr̄ theologie doctoꝛes ſunt q̄ſi p̄ncipales artifices q inqrūt ⁊ docēt qualr̄ alii debeāt ſalutē aīaꝝ ꝓcurare. Simplr̄ ḡ meliꝰ ē docē ſacraꝫ doctrinā: ⁊ magis meritoꝛiū:ſi bona intētiōe agaẗ: q̄ꝫ īpēdē ptic̄ł'arē curā ſaluti hꝰ ⁊ illiꝰ vñ aplus de ſe dic̄.i. ad coꝛ.i. Nō .n. miſit me xp̄us baptiȝare ſꝫ euāgeliȝare:q̄uis baptiȝare ſit opꝰ maxime ɔferēs ſaluti aīaꝝ.⁊.ȝ.ad thi .ȝ.dicit apoſtolꝰ cōmēdat fidelibꝰ hoībꝰq idonei erunt ⁊ alios docē.

Ipſa etiã rõ demonſtrat: ꝙ melius eſt erudire de ptinẽtibꝰ ad ſalutẽ eos qui ⁊ ĩ ſe ⁊ in aliis pficere pñt ꝙ ſimplices: qui in ſe tantũ pficere poſſunt. In aliquo tñ caſu nccitate ĩminẽte deberent ⁊ epi ⁊ doctores intermiſſo ꝓprio officio pticularit̃ intendere ſaluti aĩaꝝ. ¶ Ad pͥmũ ꝫ ğ dõ ꝙ nullã iacturã tpis patit̃ qui qđ eſt meliꝰ opat̃: docendo ſacram doctrinã: vel qui ad hoc per ſtudiũ ſe diſponit. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ pfectus dr̃ aliquis dupl̃r. Uno mõ qa habꝫ pfectõeꝫ. Alio mõ qa hꝫ ſtatũ pfecti onis. Perfectio aũt hoĩs ĩ caritate ↄſiſtit: que hoĩem deo ↄiungit. Uñ quantũ ad dilectionẽ dei dr̃ gñ. 17. Ambula corã me ⁊ eſto pfectꝰ. ꝙ tuꝫ vo ad dilectionẽ pximi poſtꝙ̃ dñs dixerat. Diligite inimicos ueſtros: ↄcludit Math. 5. Eſtote ğ perfecti Statũ aũt pfectionis habẽ dicunt̃ qui ſolẽniter obligant̃ ad aliquid pfectõi ãnexũ. Eſt aũt aliqd ãnexũ pfectõi caritatis dupl̃r. Uno mõ ſic pambulũ ⁊ pparatoꝛiũ ad pfectõeꝫ vt pauptas. caſtitas. ⁊ hiꝰ. quibꝰ hõ retrahit̃ a curis ſeculariũ rerũ: vt liberiꝰ vacet his que dei ſunt. Uñ hiꝰ. magis ſunt quedam pfectionis inſtrã. ꝓpter qđ hier. exponẽs illđ vbũ Petri dicẽtis. Ecce nos relinquimꝰ oĩa ⁊ ſecuti ſumꝰ te dicit. ꝙ non ſufficit Petro dicẽ. Ecce nos relinqmꝰ oĩa: ꝫ addidit qđ pfectuꝫ eſt. ⁊ ſecuti ſumꝰ te. Quicũqꝫ ğ vel voluntariã pauptatẽ vel caſtitatẽ ſeruãt: habet quidẽ pparatoꝛiũ pfectionis: ꝫ nõ dicũt̃ habẽ ſtatum pfectionis: niſi qui ſe ex ſolẽni pfeſſione ad hiꝰ. obligant. Aliquid enim ſolẽne ⁊ ppetuũ dr̃ habẽ ſtatuꝫ: ſic pꝫ in ſtatu libertatis vel mr̃imonii ⁊ ſiĺium. Alio vo mõ aliqd ẽ ãnexũ pfectiõi caritatis vt effectꝰ: vt ſcilꝫ aliqs curã aĩaꝝ ſuſcipiat. Eſt enim pfecte caritatis vt aliqs ꝓpter dei amoꝛẽ ꝑtermittat dulcedinẽ ↄtemplatiue vite: quã magis amaret: ⁊ accipiat actiue vite occupatões ad ꝓcurãdũ pximoꝝ ſalutẽ. Quicũqꝫ ğ hoc mõ ſaluti pximoꝝ intendit hꝫ quidẽ aliquẽ pfectionis effectum ꝫ non hꝫ pfectiõis ſtatũ: niſi epũs: q cũ quadã ſolẽni ↄſecratõe ſuſcipit aĩaꝝ curã. Archidyaconi vo ⁊ parrochiales pſbꝛi magis hñt ↄmiſſa quedã officia: ꝙ ꝙ per hoc ĩ aliquo pfectõis ſtatu ponãt̃. Soli ğ religioſi ⁊ epi dicũt̃ pfecti: qͣſi ſtatũ pfectiõis hñtes. vñ religioſi fiũt epi: ꝫ nõ archidyaconi vel plebani. Cũ ğ dr̃ ꝙ pfecti tenẽt̃ ad id qđ meliꝰ ẽ: veꝝ eſt ſi intelligat̃ de his q dicũt̃ pfecti ꝓpter pfectionẽ caritat̃. Hiꝰ enĩ obligãt̃ ex lege interioꝛi: que inclinãdo obligat. vñ ad ħ obligãt̃ ſm mẽſurã ſue pfectõis: qđ implẽt. Si aũt intelligat̃ de his qui dicũt̃ pfecti ꝓpter ſtatũ: ſic epi ⁊ religioſi non eſt veꝝ. Nõ eniꝫ tenẽt̃ epi niſi ad ea ad q̃ ſe extẽdit cura ſuſcepti regiminis. Et religioſi non tenent̃ niſi ad ea ad que obligant̃ ex voto ſue pfeſſionis. aliogn eẽt obligatio ad infinitũ: cũ tñ ⁊ nã ⁊ ars ⁊ oĩs lex certos terminos hẽat: dato tñ ꝙ pfecti ſemp tenẽt̃ ad id qđ meliꝰ eſt: nõ eẽt ad ꝓpoſitũ ſicut ex ſupradictis appet. ¶ Ad 3ᵐ dõ ꝙ lꝫ plꝫ

teneat ſbditū ſuum reuocare ab oī malo. nō tñ tenet eū inducē ad oē meli⁹. Hec etiā ratio in ꝓpoſito locū nō h3 ſicut nec alie ꝛc.

Deinde q̄rebāt duo de hiis que ptinēt ad religioſos. Primo vtꝝ religioſus teneat obedire ſuo plato. vt reuelet ſibi aliqđ ſecretū:qđ fidei ſue ē cōmiſſum. ¶ 2⁹ vtrū teneat ſibi obedire vt reuelet occultā culpam fratris quam nouit.

Articul⁹.15⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Uidet φ religioſus teneat aliqđ ſecretū fidei ſue ōmiſſum reuelare plato pcipiēti. Ad obediendū enī plato obligauit ſe religioſus ꝓfeſſione ſolēni.ad tenēdū aūt ſecretū obligauit ſe ſimplici pmiſſione.ĝ magis deb3 obedire plato φ̄ ſeruare ſecretū. ¶ Sed ōtra eſt φ Bern. dicit. Id quod eſt inſtitutū ꝓpter caritatē non militat ōtra caritatē. S3 pfeſſio obediētie quā religioſus facit plato:inſtituta ē ꝓpt caritatē.ĝ non militat ōtra caritatē:qua quil3 tenet ſeruare fidē pximo. ¶ R⁹ dicēdū φ ſicut Ber. dic in li. de diſpēſatiōe ꝛ pcepto. Sufficiēs obediētia ē vt religioſus obediat ſuo plato de hiis que ad regulā ptinēt uł directe.ſicut ea que ſūt ſcripta ī regła: vel īdirecte:ſicut ea q̄ ad hec reduci pñt. ſicut miniſteria exhibēda fratrib⁹ ꝛ pene p culpis inflicte.ꝛ hi⁹. Perfecta aūt obediētia eſt vt ſimplr̄ in omnib⁹obediat que non ſunt ōtra regulā vel ōtra deum. S3 φ aliquis obediat plato in hiis que ſunt ōtra deū vel ōtra regulā eſt obediētia incauta ꝛ illicita. Eſt ĝ ōſiderandū in ꝓpoſito vtrū ſit licitū religioſo ſecretum fidei ſue ōmiſſum reuelare. Circa qđ diſtinguēdū eſt de ſecreto. Eſt enī aliqđ ſecretū qđ illicitū eſt celare.ſicut quod ī piculū vgit alioꝝ quib⁹ aliquis cauere tenet. Unñ ꝛ ī iuramēto fidelitatis ōtinet φ hi⁹ ſerui ſecreta debeāt dñis reuelari. Ad pceptū ĝ plati tenet religioſus tale ſecretū pandere: etiā ſi pmiſit ſe non reuelare.dicēte Iſid. In malis pmiſſis reſcinde fide3: niſi forte in ōfeſſiōe audierit:quia tūc nullo modo eſt reuelādum. Eſt aūt aliud ſecretū qđ de ſe celari pōt ſine pctō ꝛ tale ſecretū religioſus nullo mō plato pcipiente pandere d3:ſi ſit fidei ſue ōmiſſu3.peccaret enī frāgēdo fidē ōmiſſo. ¶ Ad pmū ĝ dđ φ ſolēnioꝛ eſt obligatio ad ſeruanda ea que ſunt fidei ꝛ caritatis: que ē ex lege nāli ꝛ ex pmiſſione ī baptiſmo facta: φ̄ ea que eſt ex pfeſſione religionis.

¶ Articul⁹.16⁹.

Ad z^m ſic pcedit. Uidet φ ſbditus debeat plato pcipiēti reuelare culpā occultā alteri⁹ fratris.qa vt Hiero.dic Nō d3 occultari culpa vni⁹ in piudiciū multoꝝ. S3 pſumēdū ē φ platus culpam vni⁹ cognoſcere velit ꝓpter multitudinis bonū. ĝ plato pcipiēti d3 culpa alteri⁹ reuelari. ¶ S3 ōtra eſt φ Greg. dicit.φ etſi aliqñ ꝓpter obediētiā debem⁹ aliq̄ bona dimittere.nullo tñ mō ꝓpter

obediētiā debem⁹ aliquod malum ꝑpetrare. Sȝ malū eē videt̄ culpā occultā detegēdo aliū informare. ḡ hoc ꝓpter obediētiā fieri nō dȝ. ¶ R° dō ꝙ religioſus plat⁹ in ca° ꝑeſt ſicut iudex eccl'iaſtic⁹ in foro iudiciali. Uñ ad ea pōt ex p̄cepto ſb ditos obligare vt ei pandāt ꝓpt̄ q̄ pōt iudex eccl'iaſtic⁹ in foro iudiciali iuramētū exigere. Eſt ḡ ſciēdū ꝙ in criminib⁹ triplex ē mod⁹ ꝓcedendi. vn⁹ p denūciationē. alius p inqſitōez. ali⁹ p accuſatōez. In via ḡ denūtiatōis intēdit̄ correctio delinquentis. ⁊ ideo ſm̄ p̄ceptū dn̄i Mat. 18. dȝ precedere fraterna correctio. vt. ſ. corripias eū inter te ⁊ ipm̄ ſolū. ꝙ ſi non audierit: coram duob⁹ vel tribus teſtib⁹. ⁊ vltimo dicat̄ eccl'ie. Caritatis enī eſt vt aliquis parcat fratri quantū pōt. vn̄ prius dȝ niti ut corrigat ↄſciāȝ fratris ſeruata fama ſolitarie admonendo: ⁊ poſtmodū corā duob⁹ vel trib⁹. tandeȝ negligēda ē fama: vt emēdet̄ ↄſcia: ⁊ dicēdū eſt eccl'ie. in quo etiā ꝓceſſu ↄſulit̄ ↄſcie. Nā pc̄ōr ſi a p̄ncipio uideret ſe publicatū: amitteret v̄ecūdiā ⁊ obſtinatior fieret ad peccādū. In inqſitiōe v̄o dȝ p̄cedere infamia. In accuſatione v̄o dȝ p̄cedere inſcriptio per quā ipſe obligat ſe ad taliōnē. In inqſitōe aūt ⁊ accuſatōe intendit̄ pena peccātis ꝓpt̄ mlt̄itudīs bonū Si ḡ appareat accuſator in capl'o q ſe obliget ad taliōnē: pōt plat⁹ p̄cepto v̄itatis ↄfeſſionē exigere: ſic ⁊ iudex eccl'iaſtic⁹ iuramēto. Et ſimil'r ſi p̄cedat infamia: pōt platus p̄cepto v̄itatē exqrere: ⁊ ſbditi tenēt̄ obedire. Si aūt ꝓcedat̄ p viāȝ ſimplicis denūciatōis: nō tenet̄ religioſus plato p̄cipiēti cl'pā fratris reuelare: niſi p̄cedēte monitōe eum videat incorrectū: īmo magis peccaret: ſi ad p̄ceptū plati reuelaret. qa plus tenet̄ obedire euāgelio q̄ plato: ⁊ multo magis plat⁹ peccarȝ ſi ſbditū induceret ad ꝑuertēdū ordinē euāgelii. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ de peccato p̄terito de quo iā aliqs correct⁹ eſt ad ſecretā āmonitionē vel de quo pōt ſpare corrigēd⁹ niſi ↄtrariū inueniat: nō pōt īminere p̄iculū multitudinis. Sȝ de pc̄ō futuro qđ eſt p̄iculoſuȝ multitudini: vel ſp̄ual'r vel corporal'r ꝓcedit obiectū. tūc enī nō opȝ āmonitionem ſecretā expectare. ſ ſtatī p̄iculo occurrere. vn̄ ⁊ dn̄s n̄ dic̄. Si peccat̄ intendat ī futuro. ſed ſi peccauerit in preterito.

Deinde querūt̄ quatuor ad culpā ꝑtinentia. ¶ Primo vtꝝ pc̄m̄ ſit nā aliqua. ¶ 2° vtrū piurium ſit graui⁹ pc̄m̄ q̄ homicidiū. ¶ 3° vtrū peccet q ꝓpt̄ ignorātiā ↄſtitutōeȝ pape nō ſuat ¶ 4° vtrū monachus peccet mortal'r comedēdo carnes.

¶ Articul⁹. 17⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedebat̄. Uidetur ꝙ pc̄m̄ non ſit aliqua nā. Dr̄ enī Job. i. Sine ipō factū eſt nihil. i. peccatū. Sȝ qđ eſt nā aliqua: nō pōt dici nihil. ḡ pc̄m̄ nō eſt nā aliqua. ¶ Sȝ ↄt̄. Si pc̄m̄ n̄ ē nā aliqua. opȝ ꝙ ſit p̄uatō pura ſ p̄uatio pura non dr̄ ſm̄ magis ⁊

min⁹ .vt mors ⁊ tenebra.ḡ vnum nō eēt graui⁹ altero.qđ ē incōuenienſ. ¶ Rx° dō ꝙ peccatum maxime trāſgreſſiōis ē act⁹ inordinat⁹. Ex parte ḡ act⁹ peccatū ē nā aliqua. Sȝ īordinatio ē ꝓuatio:⁊ ſᵐ hāc pc̄m dr̄ nihil.⁊ p h̄ pȝ ſolo ad obiecta.

¶ Articul⁹.18.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedebaṫ. Videṫ ꝙ piuriū ſit graui⁹ pc̄m ꝙ̄ homicidiū. Dicit enī Ber. Cōtra p̄cepta ꝓme tabule nō pōt diſpēſare nec de⁹ nec hō. Cont̄ precepta aūt 2ᵉ tabule pōt diſpenſare deus ſ; non hō.ex quo pōt accipi ꝙ graui⁹ ſit peccare ɔtra p̄cepta ꝓme tabule ꝙ̄ ɔtra p̄cepta 2ᵉ. Sȝ piuriū eſt ɔtra p̄ceptū ꝓme tabule:qđ eſt. Non aſſumes nomē dei tui ī vanū. Homicidiū aūt eſt ɔtra p̄ceptū 2ᵉ tabule. Nō occides. ḡ graui⁹ pc̄m eſt piuriū ꝙ̄ homicidiū. ¶ Preteā graui⁹ ē peccare in deū ꝙ̄ in hoīeȝ. Sȝ piuriū ē peccatū in deū. homicidiū in hoīeȝ.ḡ graui⁹ peccatū ē piuriū ꝙ̄ homicidiū. ¶ Sȝ ɔtra. Pena ꝓportionaṫ culpe. Sȝ graui⁹ puniṫ homicidiū ꝙ̄ piuriū. ḡ ē ḡui⁹ pc̄m. ¶ Rx° dō ꝙ ſicut apl's dic̄ ad heb. .6. Hoīes p maiores ſui iurāt:⁊ oēſ ɔtrouerſie eoꝝ finis eſt iuramētū. Fruſtra aūt in cā homicidii cōtrouerſie finis eēt iuramētū:ſi homicidiū eſſet graui⁹ peccatū ꝙ̄ piuriū. p̄ſumeṫ enī ꝙ q maiorē culpā homicidii ɔmiſiſſet:nō vereretur minorē piurii īcurrē.vñ ex hoc ipſo ꝙ ī cā cuiuſlȝ pc̄ī deferṫ iuramēt ī:manifeſte oſtēdiṫ ꝙ piuriū ꝓ maximo pc̄ō dȝ hēri.nec īmerito.qa piurare nomen dei videṫ q̄dā dīni noīs denegatio. vñ ſm locū poſt idolatriā pc̄m piurii tenet. vt ex ordīe p̄ceptoꝝ appet. Sȝ ⁊ apud gētiles iuſiurandū erat honoratiſſimū.vt dr̄ in pn° metha. Primas ḡ rōnes ɔcedim⁹. ¶ Ad illud ꝙ qđ ī ɔtrariū obr̄ dō ꝙ in iudicio humano n̄ ſemp quātitas pene rn̄det q̄titati culpe. Interdum enī infligiṫ maior pena ꝓ minori culpa: qñ graui⁹ nocumētū īminet hoīb⁹ ex minori culpa.ſ; ſm dei iudiciū grauior culpa grauiori pena puniṫ.vñ vt oñdaṫ grauitas idolatrie ⁊ piurii poſtꝙ̄ in ꝓmo p̄cepto dixerat. Nō adorabis ea neqȝ coles.ſbdiṫ exo.21. Ego ſuȝ dñs de⁹ tuus viſitās iniqtates patꝝ.in filios.⁊ poſtꝙ̄ dixerat.nō aſſumes nomē dñi dei tui ī uanum ſbdiṫ. Nec enī hēbit inſontē dñs eū q aſſūpſit nomē dñi ſui fruſtra.

¶ Articul⁹.19.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcediṫ. Videṫ ꝙ q facit ɔtra ɔſtitutionem pape ꝑ ignorātiā n̄ peccat. Ut enī aug.dicit. Pc̄m adeo ē voluntariū:ꝙ ſi nō eſt volūtariū non eſt pc̄m. Sȝ ignorātia cauſat inuolūtariū.vt dr̄ in 3° eth.ḡ qđ fit per ignorātiā nō eſt pc̄m. ¶ Preterea ſm iura dñs pōt repetē ſeruū ſuū ordinatū poſt certū tpˢ.hoc aūt dȝ ɔputari a tpe ordinatiōis nō a tpe noticie.ḡ obligatio ɔſtitutōis pape obligat a tpe noticie. ¶ Sȝ ɔt̄. Ignorantia iuris non excuſat. Sed ɔſtitutio pape facit ius. ḡ qui facit ɔtra ɔſtitutionē pape ꝑ ignorātiā non excuſaṫ. ¶ Rx° d ꝙ ignorātia

que eſt cā actuſ cāt inuolūtariū.vñ
ſemp excuſat: niſi ipa ignorātia ſit
pctm̄.Eſt aūt ignorātia peccatum:
qñ ignorat qs que pōt ſcire ⁊ tene
tur.Cōſtitutōe; enim pape oēs ſuo
mō ſcire tenēt. Si ḡ aliqs neſciat
p negligētiā:nō excuſat a culpa: ſi
ↄtra ↄſtitutōe; agat. Si ꝟo aliquis
hēat ſufficiēs impedimētū:ꝓpt qd
ſcire non potuerit.puta ſi fuit ī car
cere:vel in terris extraneis: ad q̄s
ↄſtitutio nō puenit.vl' ꝓpter aliqd
ſil'e:talis ignorātia excuſat vt nō
peccet ↄtra ↄſtitutiōe; pape agēs.
⁊ p hoc p; ſol'o ad obiecta.

¶ Arꝰ.zoꝰ.

AD 4ᵐ ſic pcedit.Videt ꝙ
monachus peccet mortalr̄
comedēdo carnes.Dicit.n.
canon de ↄſecratōe.ꝙ monachi nō
debēt comedē carnes.⁊ ſi ↄtra fece
rint debēt incarcerari.S; tal' pena
nō infligit niſi p pctō mortali.ergo
monachi comedētes carnes peccāt
mortalr̄.¶ Pretēa facē ↄtra votū
eſt peccatū mortale.S; monachi ex
voto obligāt ad ſeruādū regulam
btī Bñdicti in qua ↄtinet ꝙ mona
chi a carnibꝰ abſtineāt.ḡ monachi
peccāt mortalr̄ comedēdo carnes.
¶ S; ↄtra.Nullū peccatū mortale
ↄcedit alicui rōne cuiuſcūq infir
mitatis.S; comedere carnes ↄcedi
tur monacho rōne infirmitatis.ḡ
comedē carnes nō eſt pctm̄ mortale
monacho.¶ R° dd.ꝙ nihil ē mor
tale pctm̄ monacho vel religioſo
cuicūq p ſe loquēdo: qd nō ſit pec
catū mortale alteri: niſi ſit ↄtrariū
ei ad qd ſe voto pfeſſionis obliga
uit.p accidēs tñ rōne ſcandali:vel
alicuiꝰ hiꝰ poſſet aliqd ei eſſe pctm̄
qd non eēt alii pctm̄.¶ Eſt ḡ ↄſide
rādū qd ſit illud ad qd religioſus
voto pfeſſiōis ſe aſtringit.⁊ ſi qdē
religioſus pfitēdo vouēt ſe regulā
ſeruaturū:videt ſe obligare voto
ad ſingula que ↄtinēt in regula. ⁊
ſic ↄtra quodl; eoꝝ agēdo peccar;
mortalr̄.Et ex hoc ſequēt ꝙ religi
onis ſtatꝰ eēt religioſis in laqueum
peccati mortalis.qd vix aut nūq
poſſent declinare.Sācti ḡ patreſ q
ordines inſtituerūt nolētes hoībuſ
iniicere damnatiōis laqueū:ſ ma
gis uiā ſalutis:ordinauerūt talem
pfeſſionis formā:ī q pīculū eſſe nō
poſſet:ſicut in ordine fratꝝ pdica
toꝝ ē cautiſſima ⁊ ſecuriſſima for
ma pfitēdi: qua nō pmittit ſe ſer
uare regulā:ſ obediētiā ſm regl'a;
vñ ex voto obligāt ad ſeruanda
ea que ponūt in regula tāq pcepta
⁊ que platꝰ ſm tenorē regule ſibi p
cipe voluerit.Cetera ꝟo que nō cō
tinēt in regl'a ſb pcepto:nō cadūt
directe ſb voto.vñ ea ptermittenſ
nō peccat mortalr̄.Beatꝰ ꝟo Bñdi
ctus ſtatuit monachū pfiteri:nō q
dē obſeruare regulā:ſ ꝙ pfitēs p
mittit ↄuerſionē moꝝ ſuoꝝ ſm re
gulā.hoc eſt dictū vt ſm regulā di
rigat mores ſuos: ↄtra qd facit: ſi
vel ea que ſunt precepta in regula
trāſgrediat: vel etiā ↄtemnat re
gulā:ſm ea dirigē actꝰ ſuos omnīo
recuſans.nō aūt oīa que in regula
ↄtinēt ſunt pcepta. qdā enim ſunt
monitōes ſiue ↄſilia.qdā ꝟo ordina
tiōes ſiue ſtatuta quedā. vt ꝙ poſt

oͤpletoꝛiū nemo loquat̃. Diᵒ aūt ſta
tuta que in regula ↄtinet̃ nō hn̄t
vim p̄cepti. ſicut nec p̄latᵒ ſtatueñſ
aliqd ītēdit ſemp ad peccatū moꝛ
tale obligare p p̄ceptū. Eſt aūt p̄la
tus q̄ſi quedā regula aīata. vn̄ ſtul
tū eēt putare ꝙ monachᵒ frāgens
ſilētiū poſt ↄpletoꝛiū peccaret moꝛ
talr̄: niſi foꝛte facēt h̄ ↄtra p̄ceptū
p̄lati: vl' ex ↄtēptu regule. Abſtinē
aūt a carnibᵒ non ponit̃ in regula
btī Bn̄dicti vt p̄ceptū: ſ vt ſtatu-
tū quoddā. vn̄ monachᵒ comedēs
carnes nō ex hoc ip̄o peccat moꝛta
liter: niſi in caſu ꝑpter inobediētiaꝫ
vel ↄtēptū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ pe
na illa infligit̃ monacho ↄtumacit̃
ꝛ inobediēter carnes comedēti.
¶ Ad zᵐ dō ꝙ comedē carnes nō
ēſt ↄtra votū monachi: niſi qn̄ co-
mederet ex inobediētia vel ex ↄtē
ptu. ¶ Ad ʒᵐ dō in ↄtrariū obr̄ effi-
caciā nō hꝫ. ꝑcedit enī rō de his q̄
ſunt ſ̄m ſe mala. ſicut homicidium
adulteriū. ꝛ hiᵒ. que ſunt oībᵒ illici
ta tam ſanis q̄ infirmis. Nō auteꝫ
pꝛocedit de his que ſunt mala: qa
ꝓhibita. aliqd enī pōt ꝓhiberi ſa-
no qd̄ nō ꝓhibet̃ infirmo.

Deinde circa bonū gl'ie q̄re
bāt̃ duo de coꝛpibᵒ gl'ioſis
Primo vtꝝ coꝛpᵒ gl'ioſum
nālr̄ poſſit eē cū alio coꝛpe nō glo-
rioſo in eodē loco. ¶ zᵒ vtrum hoc
fieri poſſit miraculo.

¶ Articulᵒ. xi.

Ad p̄mū ſic ꝑcedit̃. Videt̃
ꝙ coꝛpᵒ gl'ioſuꝫ nālr̄ poſſit
eē cū alio coꝛpe ī eodē loco
Si enī ꝓhibet̃ eē cū alio coꝛpoꝛe in
eodē loco. aut ē ꝑpter groſſiciē ſiue
coꝛpulētiā. aut ꝑpter dimēſiones. ſ
nō ꝑpter groſſiciē ſeu coꝛpulētiam
quia coꝛpus gl'ioſuꝫ erit ſp̄uale ſ̄m
ap̄l'm. i. ad coꝛ. 15. Sil'r nec ꝑpter di-
mēſiones: qa cū tāgētia ſint quoꝝ
vltima ſunt ſimul: nccē eſt ꝙ pūctū
vniᵒ coꝛpis nālis ſit ſiml' cū puncto
alteriᵒ ꝛ linea cū linea: ꝛ ſupficies
cū ſupficie. Pari ḡ rōne ꝛ coꝛpᵒ cū
coꝛpoꝛe. Nō ḡ ꝓhibet̃ coꝛpᵒ gl'ioſū
quin nālr̄ poſſit eē ſimul cū alio coꝛ
poꝛe in eodē loco. ¶ Pr̄terēa Cōmē.
dicit in. 8. phi. ꝙ partes aeriſ ꝛ aq̄
partim ſbintrāt ſe inuicē ꝑpter h̄
ꝙ partim ſunt nature ſp̄ual'. ſ coꝛ-
poꝛa gl'ioſa oīo erūt ſp̄ualia. vt iaꝫ
dictū ē. ḡ totalr̄ poterūt ſbintrare
alia coꝛpoꝛa ꝛ ſil' eſſe cū eis. ¶ Sed
ↄt̃. Gloꝛificatio nō tollit nāꝫ. Sed
coꝛpᵒ hūanū nō pōt nālr̄ eē ſil' cum
alio coꝛpe in eodē loco in ſtatu iſto
ergo neq; poſtq̄ erit gloꝛificatum
¶ Rᵒ dicendum ꝙ manifeſtuꝫ eſt
ꝙ coꝛpus humanum in ſtatu iſto
nō pōt eē cū alio coꝛpe ī eodē loco.
Si ḡ coꝛpᵒ gl'ioſū nālr̄ poſſit eē cuꝫ
alio coꝛpe ī eodē loco ꝑpter aliquā
ꝓpetatē inditā. illa ꝓpetas aufert
hoc ꝑpter qd̄ coꝛpᵒ humanū ī ſtatu
iſto ꝓhibet̃ eē cū alio coꝛpe ī eodeꝫ
loco. Eſt ḡ ↄſiderādū qd ſit hiᵒ ꝓhi
bens. Dicūt aūt qdā hoc eē groſſi-
ciē vel coꝛpulētiā quādaꝫ q̄ tollet̃
p dotē gloꝛie: quā noīant ſbtilitatē
ſ hoc nō eſt intelligibile. nō enī in
uenit̃ qd ſit hiᵒ coꝛpulētia vl' groſſi
ties. nō enī eſt aliqua qualitas: qa
nulla qualitas dari pōt: qua remo-
ta coꝛpᵒ poſſit eſſe cū alio coꝛpoꝛe ī

eodē loco. Similr̄ nec pōt eē forma
nec mā: que ſunt partes eſſētie. ga
tūc integra eēntia corporis hūani
non remaneret cū gloria: quod eſt
hereticū. Et iō dicēdū eſt ꝙ hoc ꝓ
hibēs nihil eſt aliud ꝙ̄ dimēſiones
ꝗbus ſbſtat materia corporalis. ne
ceſſe eſt enī vt id qđ eſt ꝑ ſe ſit cā ī
vnoquoq; genē. Diſtinctio aūt ſꝫm
ſitum ṗmo ⁊ per ſe ꝯuenit quātita
ti dimēſiue: que diffinit̄ eſſe quan-
titas poſitionē hñs. vñ ⁊ partes in
ſbiecto ex hoc ipſo diſtinctionē hñt
ſꝫm ſitum ꝙ ſunt ſbiecte dimēſioni.
⁊ ſicut eſt diſtinctio diuerſaꝝ ptiū
vniꝰ corporis ſꝫm diuerſas partes
vniꝰ loci per dimenſiones: ita ꝓpter
dimenſiones diuerſa corpora diſti
guunt̄ ſꝫm diuerſa loca. Duo enim
corpora facit actualis diuiſio matie
corporalis. Duas aūt partes vniuſ
corporis diuiſibilitas potētialis. vñ
⁊ phūs dicit in. 4. phi. Qꝫ ſicut ſb-
intrante cubo ligneo in aquam ul̄
aereꝫ oportet ꝙ cedat tm̄ de aqua:
vel aere: ita oportet ꝙ cederēt di-
menſiones ſepate: ſi vacuū ponēt̄.
Cū g̊ gloria non tollat dimēſiones
corporis: dico ꝙ corpus gl̄ioſuꝫ nō
pōt nālr̄ eſſe cū alio corpore ī eodē
loco ꝓpter aliquā ꝓṗetatē inditaꝫ
¶ Ad ṗmū g̊ dicēdū ꝙ ſicut dictū
eſt corpus humanū in ſtatu iſto ꝓ-
hibet̄ eē cum alio corpore in eodeꝫ
loco non ꝓpter corpulētiā aut groſ
ſitiē que ꝑ gloriā tollat̄. ſpūalitatē
enī apl̄us opponit aīalitati: ſꝫ quā
corpꝰ ē alimonia indigens. ut aug.
dicit. Nō aūt groſſiciei vel corpu
lētie: ſꝫ impedit̄ ꝓpter dimēſiones.

Ratio vero que in ꝯtrariū obr̄ po
nit̄ inter ſophiſticas rōne a phō in
.4. phi. Puncto enī ⁊ linee ⁊ ſupfi
ciei nō debet̄ loci: ſꝫ corpori. vñ nō
ſeqt̄. Si termini corpoꝝ ſe tāgētiū
ſunt ſiml̄: ꝙ ꝓpter hoc plura corpa
pñt eſſe in eodē loco. ¶ Ad zᵐ dō
ꝙ ſicut ibidē ꝯmētator exṗmit: ſb-
intratio illa fit ꝑ ꝯdenſationem: ⁊
dicūt̄ hēre ſpūalē ꝟtutē ꝓpter ra-
ritatē. Eſſet aūt erroneū dicere hꝫ
modo ꝙ ſint aeri ꝯentiſꝫ ſilia. vt
patet ꝑ Grego. in. 19. moraliū.

¶ Articulꝰ. zzꝰ.

AD zᵐ ſic ꝓcedebat̄. Uidet̄
ꝙ corpꝰ glorioſū nullo mō
poſſit eſſe ſiml̄ cū alio cor-
pore in eodē loco. ſicut enī ſe hꝫ cor
pus vnū ad vnū locū. ita duo cor-
pora ad duo loca. g̊ ꝯmutatim ſic̄
vnū corpꝰ ad duo loca. ita duo cor-
pora ad vnū locū. Sꝫ vnū corpus
nullo mō pōt eſſe in duobꝰ locis. g̊
nec duo corpora ī vno loco. ¶ Pre
terea ſi duo corpora ſint in vno lo-
co ſumēt̄ duo puncta in duabus ex
tremitatibꝰ loci. Sequit̄ g̊ ꝙ inter
iſta duo puncta erunt due linee re-
cte duoꝝ corpoꝝ in eodē loco exi-
ſtētiū: qđ eſt impoſſibile. g̊ impoſſi
bile eſt duo corpora eſſe in eodem
loco. ¶ Sed ꝯtra eſt ꝙ xpūs intra-
uit ad diſcipulos ianuis clauſis. ut
hr̄ Joh. zo. quod eſſe non pōt niſi
corpus eiꝰ ſimul cū corpore portaꝝ
fuiſſet in eodē loco. Pōt g̊ corpus
gl̄ioſum cū alio corpore eſſe ī eodē
loco. ¶ Rx̊ dō ꝙ ſicut iam dictum
eſt. duo corpora eſſe in eodem loco
prohibēt̄ ex dimēſionibꝰ: quia mā

corporalis ſm dimēſiones diuidit. dimēſiones aūt diſtinguūt ſm ſitū Deus autē qui eſt omniū cā prima poteſt ꝯſeruare effectus in eſſe ſine cauſis ꝓximis. vñ ſicut ꝯſeruat in ſacramēto altaris accidentia ſine ſbiecto.:ita poteſt ꝯſeruare diſtinctionē materie corporalis ꝛ dimēſionū in ea abſq; diuerſitate ſit⁹. Miraculoſe ġ fieri poteſt ꝙ duo corpora ſint in eodem loco. vñ corpori xp̄i attribuit a ſanctis: ꝙ exiuit per clauſum ꝟginis uteꝝ: ꝛ ꝙ intrauit ianuiſ clauſis ꝑ ꝟtutē diuinā. ꝛ ſilr dico ꝙ corp⁹ gl̄ioſum qḋ erit figuratū corpori claritatis xp̄i: poterit eſſe cū alio corpore in eodē loco: nō ꝓpter aliquā ꝟtutem creatā īditā ſ; ſola diuina ꝟtute aſſiſtēte ꝛ hoc operante: ſicut ꝛ corpus Petri ſua vmbra ſanabat infirmos. ſ; diuina ꝟtute aſſiſtente ꝛ miracula faciēte ¶ Ad p̄mū ġ dō ꝙ ꝓportione cōmutata ſic eſt utendū: ſicut ſe hab; p̄mu; ad zᵐ. vt duo ad tria: ita ſe hab; tertiū ad quartū. ġ ꝯmutati; ſicut ſe h; p̄mū ad tertium vt duo ad quatuor. ita ſe h; zᵐ ad quartū .i. tria ad ſex. ꝛ ſm hoc rō ſic debēt ꝓcedere. ſicut ſe h; vnū corp⁹ ad vnū locū. ita duo corpora ad duo loca. ġ ſicut vnū corp⁹ ad duo corpora. ita vnus locus ad duo loca. ꝛ ſic nō ſeqt̄. ꝙ ſi vnū corpus nō pōt eſſe in duob⁹ locis. ꝙ duo corpora nō p̄nt eſſe in vno loco. vnū enim corp⁹ eē localr̄ in duob⁹ locis īplicat ꝯtradictionē: quia de rōne loci eſt ꝙ ſit termin⁹ locati. termin⁹ aūt eſt ex̄ quē nihil eſt rei. vñ nihil locati poteſt eſſe in loco exteriori. ꝙ ſi ponat̄ eſſe in duob⁹ locis: ſequit̄ ꝙ ſit extra ſuū locū. ꝛ ita ſequitur ꝙ ſit locatū ꝛ non locatum: nec eſt inſtantia de corpore xp̄i: quia non eſt in ſacramento altaris localr̄ ſ; ꝑ cōuerſionē. ¶ Ad zᵐ dicēdū ꝙ duas lineas rectaſ mathematicas eē īfra duo puncta ē impoſſibile. quia ī eis nulla alia rō diſtinctiōis poteſt intelligi niſi ex ſitu. Sed duas lineas naturales eſſe infra duo puncta ē impoſſibile quidē ꝑ naturā. ſ; poſſibile per miraculū. qa remanet alia ratio diſtinctionis in lineis duab⁹ ex diuerſitate corpoꝝ ſbiectoꝝ: que cōſeruatur virtute diuina etiam remota diuerſitate ſitus.

¶ Incipit qōlibet zᵐ.

Queſitū eſt de xp̄o de āgelis. ꝛ de hominibus. ¶ Circa xp̄m queſita ſunt duo de paſſiōe ei⁹ ¶ Primo vtrum in triduo mortis fuerit idem homo in numero. ¶ z° vtꝝ quel; paſſio xp̄i ſuffeciſſet ad redemptionē hūani generis ſine morte.

¶ Articul⁹ p̄m⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ xp̄ūs fuerit idē homo in triduo. Dicit̄ enī Mat. iz°. Sicut fuit Jonas ī ventre ceti tribus diebus ꝛ tribus noctibus. ita erit filius hominis in corde terre. ſ; non fuit alius fili⁹ hominis ī corde terre: niſi fili⁹ hominis qui loq̄bat̄ ſuper terram. alioquin xp̄ūs fuiſſet

duo filii. ergo fuit idem homo in triduo mortis. ¶ Preterea Jonas fuit idem homo in ventre ceti qui prius fuerat. Sed sicut Jonas fuit in ventre ceti: ita xpūs in corde terre. ergo etiam xps fuit idem homo. ¶ Sed contra. Remota forma partis: removetur forma totius: que resultat ex compositione forme et materie. Sed in triduo mortis anima fuit separata a corpore xpi. ergo desiit esse humanitas. Non ergo fuit idem numero homo in triduo mortis. ¶ Responsio dicendum quod in xpo fuerunt tres substantie unite. scilicet corpus anima et divinitas. Sed corpus et anima fuerunt unita non solum in unam personam: sed in unam naturam. Divinitas autem in naturam quidem non potuit uniri: nec anime nec corpori. quia cum sit perfectissima natura: non potest eſſe pars alicuius nature. Sed fuit unita et anime et corpori in persona. In morte autem ſeparata fuit anima a corpore. alioquin non fuiſſet vera mors xpi. de cuius ratione est quod ſeparetur anima a corpore: quod per animam vivificatur. sed divinitas non fuit ſeparata nec ab anima nec a corpore: quod patet ex ſimbolo fidei in quo de filio dei dicitur. Quod ſepultus eſt et deſcendit ad inferos. Corpore autem iacente in ſepulchro et anima ad inferos deſcendente non attribuerentur iſta filio dei: niſi hec duo eſſent ei copulata in unitate ipoſtaſis vel perſone. et ideo de xpo in triduo mortis dupliciter loqui poſſumus. Uno modo quantum ad ipoſtaſim vel perſonam. et ſic eſt idem numero ſimpliciter qui fuit. aut quantum ad naturam humanam. et hoc dupliciter. Uno modo quantum ad totam naturam que humanitas dicitur. et ſic xpūs non fuit homo in triduo mortis. unde nec idem homo: nec alius homo: sed eadem ipoſtaſis. aut quantum ad partem humane nature. et ſic anima quidem fuit omnino eadem numero eo quod non eſt transmutata secundum ſubstantiam. corpus vero fuit idem numero secundum materiam sed non secundum formam ſubstantialem que eſt anima. unde non poteſt dici quod ſimpliciter fuerit idem numero: quia quelibet differentia ſubstantialis excludit idem ſimpliciter. animatum autem eſt differentia ſubstantialis. et ideo mori eſt corrumpi non alterari tantum: nec iterum poteſt dici quod ſimpliciter non idem vel aliud: quia non eſt secundum totam ſubstantiam non idem aut aliud. Dicendum eſt ergo quod secundum quid idem. secundum quid non idem secundum materiam enim idem. secundum formam vero non idem. ¶ Ad primum ergo dicendum quod homo eſt nomen nature: sed filius eſt nomen ipoſtaſis. et ideo magis in triduo mortis xpūs poteſt dici filius hominis quam homo ¶ Ad ſecundum dicendum quod ſimilitudo non attenditur ibi quantum ad omnia: ſed ſolum quantum ad occupationem. Nam xpūs fuit mortuus in corde terre: non autem Jonas in ventre ceti.

¶ Articulus .2.

Ad ſecundum ſic proceditur. videtur quod illa paſſio Xpi non ſuffeciſſet ad redemptionem humani generis ſine morte. Dicit enim apostolus ad gal. 2. Si ex lege eſt iuſticia. ergo xpūs mortuus eſt gratis. id est inutiliter et ſine causa. Sed ſi alia paſſio ſufficeret: xpūs gratis mortuus eſſet. sed hoc habet apoſtolus pro inconvenienti. ergo alia

paſſio xpī non ſuffeciſſet ad redē-
ptionē humani generis. ¶ Pretereā
illō enī emi dr̄ qd iuſto p̄cio ꝯparaẗ
Sȝ iuſtū preciū p pctō p̄mi parētis
quo venditus eſt in ſeruitutē gen⁹
hūanū eſſe nō potuit aliud ꝙ vita
xpī:que valet omniū hoīum vitas
que per illud peccatum p̄uaẗ. Naȝ
per peccatuȝ primi hoīs mors ī oēs
introiuit:vt dr̄ ad ro.5.g° nō potu-
iſſet humanū genus redimi p aliā
paſſionē xpī abſqȝ morte. ¶ Prete
rea Grego.dicit.in.3.moraẗ. Qꝛ niſi
xpūs mortē indebitā ſuſcepiſſet:ne
quaꝙ nos a morte debita liberarȝ.
g° paſſio alia non ſuffeciſſet ad libe
rationē humani generis ſine morte
¶ Preterea apoſtol⁹ dicit ad heb.
10. Qꝛ xpūs vna oblatōe ꝯſūmauit
in eternū ſanctificatos. ⁊ ideo nō ē
locus ſecunde oblationis. Sed ma-
nifeſtū eſt ꝙ xpūs ante mortē mul-
tas paſſiones ſuſtinuit eſuriēs.la
borans.conſput⁹ ⁊ flagellat⁹. Si g°
iſte paſſiones ſuffeciſſent:nō obtu-
liſſet ſeipm̄ ad mortē.obtulit autē
ſeipm̄ hoſtiā deo p peccat̄ noſtris
vt dr̄ ad eph.5.⁊ hoc p mortem. g°
paſſio xpī abſqȝ morte nō ſuffeciſſȝ.
¶ Sȝ ꝯtra. Iniuria uel paſſio alic⁹
menſuraẗ ex dignitate pſone. ma-
iorē enī iniuriā patiẗ rex ſi pcutiaẗ
in facie.ꝙ aliqua priuata pſona. ß
dignitas pſone xpī eſt infinita: ga
eſt pſona diuina. g° quelibet paſſio
ei⁹ quātūcūqȝ ſit minima ē infinita
Quelibet ergo paſſio ei⁹ ſuffeciſſet
ad redemptionē humani generis
etiā ſine morte. ¶ Preterea Bern.
dic. Qꝛ minima gutta ſanguis xpī

ſuffeciſſet ad redēptiōem humani
generis.potuiſſet aūt aliqua gutta
ſanguinis xpī effundi ſine morte.g°
etiā ſine morte potuiſſet p aliquam
paſſionē humanū gen⁹ redimere.
¶ R° dicēdū ꝙ ad emptiōem duo
requirūẗ.ſ.quātitas p̄cii ⁊ deputa
tio ei⁹ ad aliquid emēdū. Si.n.ali-
quis det preciū nō equalēs ad rem
aliquā acquirendā:nō dr̄ eē ſimplr̄
emptio.ß ptim emptio partim do-
natio.puta ſi aliquis emat libꝝ qui
valet.20.libras p.10. libris:partim
emeret libꝝ:⁊ partim ſibi daretur
Rurſus ſi daret etiā maius p̄cium
⁊ nō deputaret ad emēdū:n̄ dicēẗ
emere libꝝ. Si g° loquamur de redē
ptione humani generis quātū ad
quātitatem p̄cii:ſic quelibet paſſio
xpī etiā ſine morte ſuffeciſſet ad re
dēptōeȝ humani generis ꝓpter infi
nitā dignitatē pſone.⁊ ſic ꝓcedūt
due vltime rōes. Si aūt loquamur
quātū ad deputationē p̄cii: ſic di-
cendū eſt. Qꝛ nō ſunt deputate ad
redēptiōeȝ hūani gn̄is a deo pr̄e ⁊
xpo alie paſſiōes xpī abſqȝ morte.⁊
ħ triplici rōne. Primo qdē ut p̄ciū
redēptōis hūani gn̄is n̄ ſolū eſſet
īfinitū valore.ß etiā eēt eiuſdē ge-
neris vt.ſ.nos de morte p mortē re
dimēt. ¶ 2° vt mors xpī n̄ ſolū eēt
p̄ciū redēptōis ß etiā exēplū ṽtutiſ
vt vȝ.hoīes n̄ timerēt pro ṽitate
mori. Et has duas cāſ aſſigīt aplus
ad heb.2.dicēs. Ut p mortē deſtru
eret eū q.hēbat mort̄ īpiū. quantū
ad p̄mū. Et liberaret eos q timorē
mortis per totam vitam obnoxii
erant ſeruituti. quantū ad ſecūdū

¶ Tertio vt mors xp̄i eſſet etiam ſacramētū ſalutis. dum nos v̄tute mortis xp̄i morimur peccato ⁊ carnalibus ↄcupiſcētiis ⁊ ꝓprio effectui. ⁊ hec cauſa aſſignat̄ .i. Petri .3°. Xp̄us ſemel ꝑ peccatis noſtris mortuus eſt iuſtꝰ ꝑ iniuſtis:vt nos offerret deo mortificatos quidem carne: viuificatus aūt ſpū. ⁊ ideo humanū genꝰ non eſt redemptum ꝑ aliam paſſionē abſqȝ morte xp̄i.

¶ Ad ṗmū ḡ dō ꝙ non ſine cauſa deputata eſt mors xp̄i ad redēptionē humani generis:quāuis minor paſſio ſufficere potuiſſet. vt dictuȝ eſt. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ xp̄us nō ſoluendo vitam ſuam: ſȝ etiā quācūqȝ paſſionē patiendo ſufficiens p̄ciuȝ exoluiſſet pro redemptione hūani generis. ſi minor paſſio ad hoc diuinitus deputata fuiſſet. ⁊ h̄ ꝓpter infinitam dignitatem perſone xp̄i vt dictum eſt. Alie due rationes ꝓcedunt ex hoc ꝙ alie paſſiones xp̄i non fuerunt deputate ad hoc ꝙ ꝑ eas abſqȝ morte xp̄i redimeretur humanū genus.

Deinde querebat̄ de angel̄ Et ṗmo quantum ad ↄpoſitionem ipſoꝝ. ¶ 2° quātū ad tempus motus ipſoꝝ. ¶ Circa ṗmum querebātur duo. ¶ Primo vtrum angelꝰ ſb̄ſtātialr̄ ſit ↄpoſitꝰ ex eſſentia ⁊ eſſe. ¶ 2° vtꝝ ī āgelo ſit aliud ſuppoſitū ⁊ natura.

¶ Arꝰ .3ꝰ.

Ad ṗmū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ angelꝰ ſb̄ſtantialiter nō componatur ex eſſentia ⁊ eſſe. Eſſentia enim angeli eſt ipſe angelus. quia quidditas ſimplicis eſt ipſum ſimplex. Si ergo angelus componeretur ex eſſentia ⁊ eſſe:cōponeretur ex ſe ipſo ⁊ alio. hoc aūt eſt inconueniens. Non ergo ſb̄ſtātialiter componitur ex eſſentia ⁊ eſſe. ¶ Preterea nullum accidens cadit in ſb̄ſtantialem ↄpoſitionem ſb̄ſtantie. Sed eſſe angeli eſt accn̄s proprie enim deo attribuit Hil̄. in libro de trinitate. ꝙ eſſe non ſit accidens ei. ſed ſb̄ſiſtēs veritas. ergo angelus non eſt eſſentialiter compoſitus ex eſſentia ⁊ eſſe. ¶ Sȝ ↄᷓ. eſt quod dicitur in ↄmento libri de cauſis. ꝙ intelligentia quam dicimus angelum habet eſſentiam ⁊ eſſe. ¶ Rꝰ dicendum ꝙ dupliciter aliquid de aliquo predicatur. Uno modo eſſentialiter. Alio modo per participationem. Lux enim predicatur de corpore illuminato participatiue. Sed ſi eſſet aliqua lux ſeparata predicaretur de ea eētialr̄ Secūdū ḡ hoc dō eſt ꝙ ens p̄dicatur de ſolo deo eētialr̄ eo ꝙ eē diuinū ē eē ſb̄ſiſtēs ⁊ abſolutum. De qualibȝ aūt creatura p̄dicat̄ ꝑ participationē. Nulla enī creatura eſt ſuū eſſe:ſȝ eſt hn̄s eſſe. Sic ⁊ deꝰ dr̄ bonꝰ eētialr̄:q̄a ē ipſa bonitas. creature aūt dicūt̄ bone ꝑ ꝑticipatōēȝ q̄a hn̄t bonitatē. vnūqōqȝ .n. īq̄tū ē bonū ē ſᵐ illō aug. ī ꝑ. de do. xp̄i. ꝙ īquantū ſumꝰ boni ſumꝰ. q̄ñ cūqȝ aūt aliq̄d p̄dicat̄ de alīo ꝑ ꝑticipatōēȝ:opȝ ibi aliq̄d eē p̄ter id qō ꝑticipat̄. ⁊ iō ī q̄lȝ creatura ē aliō ip̄a creatura:q̄ hȝ eē: ⁊ ip̄ȝ eē eiꝰ. ⁊ h̄ ē qō Boecius. dic̄ in li. de ebdomad.

Q: in omni eo quod eſt citra primũ aliud eſt eſſe ⁊ quod ē. ¶ Sed ſciendũ eſt ꝙ aliqd ꝑticipat̃ dupl̃r Uno mō quaſi exñs de ſb̃a partici pãtis: ſicut gen⁹ participat̃ a ſpecie Hoc aũt modo eſſe non ꝑticipat̃ a creatura. Jd enĩ eſt de ſb̃a rei: qd̄ cadit in eius diffinitione. Ens autē nō ponit̃ in diffinitōe creature. q̇a nec eſt gen⁹ neq̧ dr̃ia. vñ ꝑticipatur ſicut aliquid nō exñſ de eẽntia rei. Et iō alia qō eſt. an eſt: ⁊ qd eſt vñ cum omne qd̄ eſt ꝑter eẽntiam rei dicat̃ accidēs eſſe quod ꝑtinet ad qonē an eſt: eſt accidens. ⁊ ideo cōmētator dicit in. 5. meth. Q: iſta ꝯpoſitio. ſortes eſt. eſt de accidētali ꝑdicato: ſ̄m ꝙ importat entitatē rei vel v̄itatē ꝯpoſitionis. ſ verũ ē ꝙ hoc nomē ens ſ̄m ꝙ importat rē cui ꝯpetit hi⁹ eſſe: ſic ſignificat eẽntiã rei: ⁊ diuidit̃ p. 10. gñã. non tñ vniuoce: quia non eadē rōne ꝯpetit oĩbus eẽ. Sꝫ ſb̃e quidem per ſe: aliis aũt al̃r. Si ḡ in angelo eſt cōpoſitio ex eẽntia ⁊ eſſe: non tamen ē ꝯpoſitio ſicut ex ꝑtib⁹ ſb̃e ſ ſicͭ ex ſb̃a: ⁊ eo qd̄ adheret ſb̃e. ¶ Ad pᵐ ḡ dd̄ ꝙ aliqñ ex his que ſimul iungunt̃ relinquit̃ aliqua res tertia: ſicuti ex aĩa ⁊ corpore ꝯſtituit̃ humanitas que eſt hō. vñ hō ꝯponit̃ ex aĩa ⁊ corpore. Aliqñ aũt ex his q̄ ſil̃ iungũt̃ nō reſultat res tertia. ſ reſultat quedã rō ꝯpoſita: ſicut rō hoĩs albi reſoluit̃ in rōnē hoĩs: ⁊ ĩ rōnē albi. ⁊ in talib⁹ aliqd ꝯponit̃ ex ſe ipſo ⁊ alio: ſicut album ꝯponitur ex eo quod eſt album ⁊ ex albedine. ¶ Ad 2ᵐ dicēdũ ꝙ eſſe eſt accidens: non quaſi per accidēs ſe habens ſed quaſi actualitas cuiuſlibꝫ ſb̃ſtantie. vñ ⁊ ipſe deus qui ē ſua actualitas eſt ſuum eſſe.

¶ Ar⁹. 4⁹.

AD ſecundum ſic procedit̃. Uidet̃ ꝙ in angelo idẽ ſit ſuppoſitũ ⁊ natura. Jn his enĩ que ſunt compoſita ex materia ⁊ forma differt ſuppoſitũ ⁊ nã. q̇a ſuppoſitũ addit ſupra nãm ſpeciei mãm indiuidualē: quod nō poteſt eſſe in angelo. ſi angel⁹ non ſit ꝯpoſitus ex materia ⁊ forma. ḡ ĩ ãgelo non differt ſuppoſitũ ⁊ natura. Sꝫ dicebat ꝙ ſuppoſitũ in angelo differt a natura ĩquãtũ ſuppoſitũ intelligit̃ vt habēs eſſe. non aũt nã. ¶ Sed ꝯtra. Sicut eſſe non ponit̃ in diffinitiōe nature: ita non poneret̃ in diffinitōe ſuppoſiti vl' ſingularis: ſi ſuppoſitum vl' ſingulare diffiniret̃. Ergo ſuppoſitum per eẽ a natura non differt. Nullo ergo modo differunt ſuppoſitum ⁊ natura ¶ Sed contra. Jn omnibus creaturis natura conſtituit ſuppoſitũ. Sed nihil cōſtituit ſe ipſum. ergo in nulla creatura eſt idem ſuppoſitum ⁊ natura. ¶ R̷° dicendum ꝙ ad huius queſtionis intelligentiã oportet conſiderare quid ſit ſuppoſitum ⁊ quid natura. Natura autē quãuis multipliciter dicatur: tamẽ vno modo dicitur natura ipſa ſb̃ſtãtia rei. vt dr̃ in. 5. meth. ſꝫ ꝙ ſb̃a ſignificat eẽntiã vl' qdditatē rei: vl' ꝙ qd ē. Jllud ḡ ſignificat noĩe nature. prout hic loquimur de natura quod ſignificat diffinitio. vñ

Boeci⁹ dicit in li. de duab⁹ naturis. Qꝫ nã eſt vnũqđqꝫ informãs ſpecifica dĩa. dĩa enĩ ſpecifica ẽ ↄpletiua diffinitõis. Suppoſitũ aũt eſt ſingulare ĩ gñe ſbe qđ dr ĩpoſtaſis vel ſba pma. Et qa ſbe ſenſibiles ↄpoſite ex mã ⁊ forma ſunt magis nobis note. iõ in eis pmo videam⁹ quõ ſe hñt eẽntia vel nã ad ſuppoſitũ. Dicũt aũt qdã ꝙ forma ptis ẽ idem cũ forma toti⁹ que dr eẽntia vel nã ſm rẽ. ſꝫ differt ſola rõne. nã forma partis dr inquãtũ facit mãꝫ eẽ in actu. forma aũt toti⁹ inquãtũ ↄſtituit ſpẽm: ſic aĩa dr forma ptis: inquãtũ facit corp⁹ eẽ in actu. ⁊ ſilr dr aĩa forma toti⁹ inquãtũ ↄſtituit ſpẽm hũanã. ⁊ ſic dr hũanitas. ⁊ ſꝫ hoc in reb⁹ ↄpoſitis ex mã ⁊ forma nã ẽ pars ſuppoſiti. Nã ſuppoſitũ ẽ indiuiduũ ↄpoſitũ ex mã ⁊ forma. vt dictũ eſt. ¶ Sꝫ pdicta poſitio ñ videt̃ eẽ ṽa. qa vt dictũ eſt nã vel eẽntia dr id qđ ſignificat diffinitõ Diffinitio aũt in reb⁹ nãlib⁹ ñ ſolũ ſignificat formã: ſꝫ etiã mãm. vt dr ĩ. 6. meth. Nec põt dici ꝙ mã ponatur in diffinitiõe rei nãlis: ſic non exñs de eẽntia ei⁹. hoc. n. ẽ ppũ accidẽtis vt diffiniat̃ p aliqd qđ ñ ẽ de eẽntia ei⁹. ſ. p ſbm. ⁊ iõ hñt eẽntiã incõplete. vt dr in. 6. meth. Relinquit̃ g̃ ꝙ in reb⁹ ↄpoſitis ex mã ⁊ forma eẽntia uł nã nõ ſit ſola forma: ſꝫ ↄpoſitũ ex mã ⁊ forma. reſtat g̃ ↄſiderãdũ cũ ſuppoſitũ vł indiuiduũ naturale ſit ↄpoſitũ ex materia ⁊ forma. utꝝ ſit idẽ eẽntie uł nẽ Et hãc qõnẽ mouet phs in. 7. meth vbi ĩqrit. vtꝝ ſit idẽ vnũquodqꝫ ⁊ ꝙ qd ẽ ei⁹. ⁊ determinat ꝙ ĩ his q̃ dicũt̃ p ſe idẽ ẽ res: ⁊ ꝙ qd ẽ rei. In his aũt q̃ dicũt̃ p accñs nõ ẽ idẽ Hõ enĩ nihil ẽ aliud ꝙ̃ qd ẽ hoĩs. Nihil enĩ aliud ſignificat homo ꝙ̃ aĩal greſſibile bipes. Sꝫ res alba nõ eſt ideꝫ oĩo ei ꝙ quid ẽ albũ. qđ. ſ. ſignificat̃ noĩe albi. Nã albũ nihil ſignificat niſi qualitatẽ. vt dr ĩ pdicamẽtis. res aũt alba ẽ ſba hñs qualitatẽ. Scđm hꝫ g̃ cuicũqꝫ põt aliqd accidẽ qđ ñ ſit de rõne ſui nẽ in eo differt res. ⁊ ꝙ qd ẽ ſiue ſuppoſitũ ⁊ natura. nã in ſignatiõe nẽ includit̃ ſolũ id qđ ẽ de rõne ſpẽi. ſuppoſitũ aũt non ſolũ hꝫ hec q̃ ad rõnẽ ſpẽi ptinẽt. ſꝫ etiã alia q̃ ei accidũt. ⁊ iõ ſuppoſitũ ſignat̃ ut totũ natura aũt ſiue quidditas vt pars formalis. In ſolo aũt deo nõ inuenit̃ aliqđ accñs pter ei⁹ eẽntiã. qa ſuũ eẽ ẽ ſua eẽntia. vt dictũ ẽ. ⁊ iõ ĩ deo eſt oĩo idẽ ſuppoſitũ ⁊ natura In ãgelo aũt ñ ẽ oĩo idẽ. qa aliqd accidit ei preter id qđ eſt de rõne ſue ſpẽi. qa ⁊ ipm eẽ angeli ẽ pret̃ eius eſſentiam ſeu naturã. ⁊ alia q̃ dã ei accidũt q̃ oĩa ptinẽt ad ſuppoſitũ. nõ aũt ad naturam. ¶ Ad pmũ g̃ dđ ꝙ nõ ſolũ in ↄpoſitis ex materia ⁊ forma inuenit̃ aliquod accidens preter eſſentiam ſpeciei ſed etiam in ſbſtantiis ſpũalibus q̃ non componuntur ex materia ⁊ forma. ⁊ ideo in vtriſqꝫ ſuppoſitũ non eſt omnino idem quod natura. Hoc tamen eſt aliter ⁊ aliter in vtriſqꝫ. ¶ Dupliciter enim aliquid accipitur vt accidens preter rationem rei ¶ Uno modo quia non

cadit diffinitõe ſignate eẽntiã rei ſ; tñ eſt deſignatiuũ vel determinatiuũ aliciuꝰ eẽntialiũ pncipioꝝ. ſicut rõale accidit aĩali. vtpote pt̃ diffinitõez eiꝰ exñs. ⁊ tñ eſt determinatiuũ eẽntie aĩalis. vñ eſt eẽntiale hoĩ: ⁊ de rõne eius exñs. Alio mõ accidit aliqd alicui. quia nec ẽ in eiꝰ diffinitõe: nec eſt determinatiuũ aliciuꝰ eẽntialiũ pncipioꝝ. ſic albedo accidit hoĩ. His g̃ que ſunt ↄpoſita ex mã ⁊ forma accidit aliqd pt̃ rõnẽ ſpẽi exñs vtroqꝫ mõ Cũ enĩ de rõne ſpẽi humane ſit ꝙ ↄponat̃ ex aĩa ⁊ corpore: determinatio corporis ⁊ aĩe ẽ preter rõnez ſpẽi. ⁊ accidit hoĩ inquantũ eſt hõ ꝙ ſit ex hac aĩa ⁊ ex hoc corpore. Sꝫ hoc ↄuenit p ſe huic hoĩ: de cuius rõe eẽt ſi diffiniret̃ ꝙ eẽt ex hac aĩa ⁊ ex hoc corpore ſicut de rõne hoĩs ↄmunis eſt ꝙ ſit ex aĩa ⁊ corpore.

Accidũt etiã ↄpoſitis ex mã ⁊ forma pt̃ rõnẽ ſpẽi multa alia q̃ nõ ſunt determinatiua eẽntialiũ pncipioꝝ. Subſtãtiis ỽo ĩ mãlibꝰ creat accidũt qdẽ aliq̃ pt̃ rõnẽ ſpẽi: q̃ ñ ſũt determinatiua eẽntialiũ pncipioꝝ: vt dictũ ẽ. ñ tñ accidũt eis aliq̃ q̃ ſũt dẽminatiua eẽntie ſpẽi qa ipa nã ſpẽi ñ indiuiduat̃ p mãꝫ ſ; p ſe ipãꝫ ex h ꝙ talis forma non ẽ nata recipi in aliq̃ mã. vñ p ſe ipãꝫ nõ ẽ multiplicabilis neqꝫ pdicabil̃ de plibꝰ. ſ; qa nõ eſt ſuũ eẽ: accidit ei aliqd pt̃ rõnẽ ſpẽi. ſ. ipꝫ eſſe ⁊ alia qdã q̃ attribuũt̃ ſuppoſito ⁊ ñ nature: ꝓpter qd ſuppoſitũ in eis ñ eſt oĩo idez cũ nã. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ nõ oẽ qd accidit alicui pt̃ rõnem ſpẽi eſt determinatiuũ eẽntie ipſiꝰ vt oporteat illud poni in rõne eiꝰ: ſic dictũ ẽ. ⁊ idõ lꝫ ipm eẽ non ſit de rõne ſuppoſiti: quia tñ pertinet ad ſuppoſitũ ⁊ nõ eſt de rõne nature: manifeſtũ ẽ ꝙ ſuppoſitũ ⁊ nã non ſunt omnino idez in qbuſcũqꝫ res non eſt ſuũ eẽ. ¶ Ad illud ỽo qd ĩ ↄtrariũ obr̃ dõ ꝙ nã dr̃ ↄſtituere ſuppoſitũ etiã in ↄpoſitis ex mã ⁊ forma: nõ qa nã ſit vna res ⁊ ſuppoſitũ alia res. Hoc enĩ ſm opĩonẽ dicẽtiũ ꝙ nã ſpẽi ſit forma tm que ↄſtituit ſuppoſitũ ſicut totũ: ſ; qa ſm modũ ſignãdi nã ſignificat̃: vt pars rõne ſupdicta. ſuppoſitum ỽo vt totũ. nã ſignificat̃ vt ↄſtituẽs: ⁊ ſuppoſitũ vt ↄſtitutũ.

¶ Articulꝰ. 5ꝰ.

Deinde queſitũ ẽ de tpe: p qd deꝰ mouet creaturam ſpũalẽ ſm aug. vtꝝ ſit idẽ cũ tpe qd mẽſurat motꝰ corporaliũ reꝝ. Et videt̃ ꝙ ſic. quia neqꝫ aug. diuerſitatẽ hãc tpꝝ aſſignat: neqꝫ aliqs phus. Uanũ g̃ videt̃ hãc diuerſitatẽ tẽpoꝝ aſſignare. ¶ Preterea omne qd eſt ĩquãtũ ẽ: vnũ ẽ. Si g̃ nõ ſit vnũ tps ſ; diuerſa: non erit ens: qd eſt incõueniẽs. Opꝫ g̃ ponẽ vnũ tps tm̃. ¶ Sꝫ ↄtra. Tps quo mẽſurat̃ corporales motꝰ ẽ numerꝰ motꝰ pmi celi ſm phm in 4ᵒ. phi. Sꝫ tps p qd mouet̃ angeli nõ hꝫ aliquẽ ordinẽ ad motũ. g̃ illd tẽpus ẽ aliud a tpe corpaliũ rerũ. Pretẽa ppetuo ⁊ corruptibili nihil ẽ cõe niſi ſꝫ nom. ut dr̃ ĩ. io. metħ. ſ; ãgeli ſũt ppetui. corpa aũt ſũt corruptibilia. ñ g̃ idẽ tps ẽ vtroꝝũqꝫ.

Ad .ᵒ dō ꝙ ſicut aug. dicit in .xi. d̄ ciui. dei. Ipa nō fuiſſent niſi creatura fieret: que aliqd aliqua motione mutare. cuiꝰ mutatiōis cū aliud atq; aliud q̄ ſimul eē non pn̄t. cedit atq; ſuccedit ſeqᷓ tpūs. ex q̄ accipiᷓ ꝙ etiā phs dicit in .4. phi. Q oꝫ loq de tpe ſm rōnē motꝰ. nā tp̄s eſt numerꝰ motꝰ ſm pꝰs ⁊ poſteriꝰ. Oēs ḡ motꝰ qui pn̄t mēſurari vna mēſura hn̄t unū tp̄s. Si qui do motus ſunt qui nō pn̄t vna mēſura mēſurari: nccē eſt ꝙ eoꝝ ſit diuerſū tp̄s. Cū aūt mēſura ſit homogenea mēſurato. ut dᷓ in .10. meth. manifeſtū ē ꝙ oīa que ſunt vniꝰ generis pn̄t hēre unā mēſurā ꝯmunē nō aūt que ſunt geneꝝ diuerſoꝝ. Omnes aūt motꝰ ꝯtinui ꝯueniūt in vno gn̄e inquātū ſunt ꝯmēſurabiles. ⁊ ideo pn̄t hēre vnā mēſurā ꝯmunē. mēſuranᷓ enī oēs ſimpliciſſimo ſui gn̄is. ſ. velociſſimo motu pmi celi. vn̄ oīum motuū ꝯtinuoꝝ pōt eſſe vnū tp̄s ꝯmune. qd̄ quidē tp̄s lꝫ videaᷓ eē ſꝫ genꝰ de numero diſcretoꝝ. qa eſt numerꝰ haꝝ reꝝ ꝯtinuaꝝ. ſ. motuū: ſit ⁊ ip̄ꝫ ꝯtinuū ſicut decē ſimplr̄ dictū ē aliqd diſcretū. Sꝫ decē vlne pāni ē aliqd cōtinuū. diſcretoꝝ aūt ⁊ ꝯtinuoꝝ nō pōt eē vna mēſura ꝯmunis: cū ſint diuerſoꝝ geneꝝ inquātū ſunt mēſurabilia. ⁊ ideo nccē ē ſi ſint aliqui motꝰ nō ꝯtinui ꝙ tp̄s eoꝝ aliud a motu quo mēſuranᷓ motꝰ ꝯtinui. manifeſtū ē aūt ꝙ motꝰ ſp̄ūaliū creaturaꝝ de qbꝰ augꝰ. loqᷓ dicēs creaturā ſp̄ūalē moueri ꝑ tp̄s ⁊ non ꝑ locū: nō ſunt motꝰ ꝯtinui ſꝫ viciſſitudines quedā diſcrete. Dicit .n. ꝙ ꝑ tp̄s moueᷓ aīus vel remīſcendo qd̄ oblitꝰ erat: vel diſcendo qd̄ neſciebat. vel volēdo qd̄ uolebat. vn̄ manifeſtū ē ꝙ cū tp̄us nō hēat ꝯtinuitatē niſi ex motu. ꝙ tale tp̄s nō ē ꝯtinuū. ⁊ ꝙ eſt aliud a tpe corporaliū reꝝ. Ad pmū ḡ dō ꝙ aug ex ip̄a dr̄ia motuū dat intelligere dr̄iaꝫ tpoꝝ. Ad zᵐ dō ꝙ eo mō aliqd eſt vnū quo ē ⁊ dᷓ eſſe. quod enī dᷓ eē ſm ſp̄ēm eſt vnū ſp̄ē: non aūt vnū numero. vn̄ nō ſeqᷓ ſi ſint pl̄es hoīes ꝙ nō ſit hō. ⁊ ſilr n̄ ſeqᷓ ſi ſint pl̄a tp̄a ꝙ nō ſit tempus.

Deinde queſitū eſt de hoīe. Et pmo quātū ad v̄tutes. zᵒ quātū ad pc̄tā. 3ᵒ q̄ꝫtū ad penas. Circa v̄tutes aūt fuit queſitū ⁊ quātū ad res diuinas: ⁊ quātū ad res humanas. Quātū ad res diuinas queſita ſunt tria. Primo circa fidē vtrū aliqs teneref credē xp̄o viſibilia miracula nō facienti. zᵒ circa fidei ſacrm̄. vtrum paruuli iudeoꝝ ſint baptizandi inuitis parentibꝰ. Tertio circa decimas que debēᷓ miniſtris ſacramētoꝝ. vtrū aliquis ꝓpter cōſuetudinē poſſit excuſari ne decimas ſoluat. Articulꝰ .6.

Ad pmū ſic procediᷓ. Uideᷓ ꝙ xp̄o non facienti viſibilia miracula hoīes credere nō tenereᷓ. Quicūq; enī non facit hoc ad quod tenetur peccat. Sed ſi homines non crederēt chriſto miracula non facienti non peccarent. Dicit enim ipſe ī Johāne. qnto decimo. Si opera non feciſſeꝫ

in eis que nullꝰ aliꝰ fecit: peccatū nō hērēt. ⁊ loquit̄ de pctō infidelitatꝭ ſm aug. ḡ xpo ſi nō feciſſʒ miracl'a hoīes credē nō tenerēt. ¶ Pretēa nullꝰ pōt mutare legē niſi lator legis vl' eo ſupior. Sʒ xpūs pdicabat quedā que videbāt̄ ptinē ad vetꝭ legis abolitionē: ſicut ꝙ cibi nō coinquinauerunt hoīem: ⁊ ꝙ licet in ſabbato operari. Si ḡ nō pbaſſet ſe eſſe legiſlatorē: nō fuiſſet ei credēdū. Sʒ hoc fieri nō potuiſſet niſi p miracl'a: cū legiſlatorē multa miracula pceſſerint. ḡ xpo nō eēt credēdū niſi miracula feciſſet. ¶ Sʒ ɔ̄t. Magis obligāt̄ hoīes ad credēdū pme v̄itati ꝙ̄ ad credēdū viſibilibus ſignis. Sʒ lʒ xpūs miracula nō feciſſet: ipē tñ verꝰ deus ex̄ns pma v̄itas erat. ḡ etiā ſi miracula nō feciſſet: adhuc erat ei credēdum.

Preterea grā vnionis eſt maior ꝙ̄ grā gratū faciēs p adoptionē. Sed miracula nō ſufficiēter pbāt grāʒ gratū faciētē. qa vt hr̄ Mat. 7. his q xpo in iudicio dicēt. Dñe in noīe tuo v̄tutes multas fecimꝰ. rñdebit Nō noui vos. ḡ multo minꝰ miracula ſufficiūt ad pbādū grām vnionis. Si ḡ ſine miraculis xpo hoīes credē nō tenerēt: neqȝ etiā miraculis factis tenebāt̄ credere dicēti ſe eſſe deū. qd pʒ eſſe falſuʒ. ¶ Rꝰ dō ꝙ nullꝰ tenet̄ ad h̄ qd ē ſup̄ vires ſuas niſi p hūc modum quo fit ſibi poſſibile. credē aūt ē ſup potentiā hoīs nālē. vñ ex dono dei puenit. ſm illud apl'i ad eph. 2. Grā ſaluati eſtis p fidē. ⁊ h̄ nō ex nobis. dei. n. donū ē. ⁊ ad phi. 1. dicit. Uobis datū ē nō ſolū vt in ipʒ credatis. ſʒ ut p ipo patiamini. Dō ḡ tenet̄ credē ſm h̄ ꝙ adiuuat̄ a deo ad credēdū Adiuuat̄ aūt a deo aliqs ad credēdū triplr̄. Primo qdē p iteriorē vocationē. de qua dr̄ Jo. 6. Dīs q audit a patre ⁊ didicit venit ad me. ⁊ ad ro. 8. Quos pdeſtinauit hos ⁊ vocauit. 2ꝰ p doctrinā ⁊ pdicatōeʒ exteriorē ſm illud apl'i ad ro. 10. fides ex auditu. auditꝰ aūt p v̄bū xpi 3ꝰ p exteriora miracula. vñ dr̄. 1. ad cor. 14. ꝙ ſigna data ſunt īfidelibꝰ vt. ſ. p ea puocēt ad fidē. Si autē xpūs viſibilia miracula nō feciſſet adhuc remanebāt alii modi attrahēdi ad fidē: quibꝰ hoīes acqeſcere tenerēt. Tenebāt̄ enī hoīes credē actori legis ⁊ pphāꝝ. Tenebāt̄ etiā interiori vocatōi nō reſiſtē. ſic Jſa. de ſe dic̄. Dñs deꝰ apuit mihi aurē ego aūt nō ɔtradico: retrorſuʒ nō abii. Jſa. 50. ſicut de qbuſdā dicit̄ Act. 7. Uos ſemp ſpūi ſancto reſiſtiſtis. ¶ Ad pmum ḡ dō ꝙ inter illa opera que xpūs in hominibus fecit ānumerari etiam debet uocatio interior: qua quoſdam attraxit: ſicut Grego. dicit in quodam omelia. Qr xpūs p miſericordiā Magdalenaʒ traxit interiꝰ. qui etiā p clemētiaʒ ſuſcepit foris. Annumerari etiā dʒ eiꝰ doctrina: cū etiam ipſe dicat. Si non veniſſem ⁊ locutus eis nō fuiſſem peccatū non haberēt. ¶ Ad ſecundū dicēdum ꝙ xpūs poterat ſe oſtendere eſſe legiſlatorē non ſolum faciendo viſibilia miracula. ſʒ etiam per auctoritatem ſcripture: ⁊ per interiorem inſtinctum.

¶ Ad 3m dō q̄ interior inſtinctus q̄ xp̄us poterat ſe manifeſtare ſine miraculis exteriorib⁹ ptinet ad v̄tutē p̄me v̄itatis. que interi⁹ hoīe; illuminat ⁊ docet. ¶ Ad 4m dō q̄ miracula vſibilia fiunt v̄tute diui na ad ɔfirmationē v̄tutis fidei.uñ dr̄ Mat. vlt. de apl̄is. q̄ predicaue rūt vbiq̄ dño coopante ⁊ ſermo/ nē ɔfirmāte ſequētib⁹ ſignis. Non aūt fiūt miracula ſemp ad demon ſtrādū grām ei⁹ p quē miracula fi/ unt. ⁊ iō pōt ɔtingē q̄ aliquis gra tiā gratū faciētē nō hn̄s miracula faciat. ſ; hoc ɔtingē nō pōt q̄ aliqſ falſa; doctrinā ānūciās v̄a miracl'a faciat: que niſi v̄tute dīna fieri pn̄t Sic enī de⁹ eēt falſitatis teſtis: qđ ē impoſſibile. Cū g̊ xp̄us ſe filiū dei diceret equalē deo. hanc ei⁹ doctri/ nā ɔpꝛobabāt miracula q̄ faciebat ⁊ ideo oñdebat̄ xp̄us p miracula q̄ faciebat eē de⁹. Petr⁹ aūt l; eade; vel maiora miracula faceret: nō p babat̄ eſſe deus. ſ; p ea etiā pbabat̄ q̄ xp̄us eēt de⁹. quia Petr⁹ nō p̄di cabat ſe ip̄m: ſ; Jh̄; xp̄; eſſe deū.

Articul⁹. 7⁹.

Ad 7m ſic pcedebat̄. Videt̄ q̄ pueri iudeoꝝ ſint bapti zandi inuitis parentibus. Mai⁹ enī ē vinculū matrimoniale q̄ ius paterne poteſtatis: qa pr̄na ptās pōt p hoīe; ſolui: cū filiuſfami lias emācipat̄. vinculū aūt mr̄imo niale nō pōt ſolui p hoīe; ſm illud Mat. 19. Quos de⁹ ɔiūxit homo nō ſepet. S; ppter infidelitatē ſoluit̄ vinculū mr̄imoniale. Dicit. n. apl's .i. ad coꝛ. 7. Q; ſi infidelis diſcedit diſcedat. Nō enī ſeruituti ē ſbiect⁹ frater aūt ſoroꝛ ⁊ hi⁹. ⁊ canon dic̄. q̄ ſi ɔiūx infidelis nō vult cohabi tare ſine ɔtumelia creatoꝛis: q̄ alt̄ ɔiugū nō d; ei cohabitare. g̊ multo magis ppter infidelitatē tollit̄ ius paterne ptātis. Sic g̊ infideles iu/ dei nō habēt ius paterne ptātis in ſuoſ filios. Poſſūt g̊ eoꝝ filii bapti zari eis inuitis. ¶ Preterea magis d; hoī ſbuenire ɔtra piculū moꝛt eterne: q̄ ɔtra piculū moꝛtis tpalis. S; ſi aliqs videret hoīem ī piculo moꝛtis tpalis: ⁊ ei nō ferret auxili/ um peccaret. Cū g̊ pueri iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infideliū ſint in piculo moꝛt eterne ſi parētib⁹ relinquāt̄: qui eoſ in ſua infidelitate infoꝛmāt. videt̄ q̄ ſint eis auferēdi ⁊ baptizandi ⁊ in fide inſtruēdi. ¶ Preterea filii ſeruoꝝ ſunt ſerui ⁊ in ptāte dñoꝝ S; iudei ſunt ſerui regū ⁊ p̄ncipū g̊ ⁊ filii eoꝝ. Reges g̊ ⁊ p̄ncipes hn̄t ptātē de filiis iudeoꝝ facē qđ voluerint. Nulla g̊ erit iniuria ſi baptizarēt̄ inuitis parētib⁹. ¶ Pre terea quil; hō magis ē dei a quo h; aīa; q̄ patris carnalis: a quo h; coꝛ pus. Nō ē g̊ iniuſtū ſi pueri iudeo/ rū carnalib⁹ parētib⁹ auferāt̄ ⁊ do p baptiſmū ɔſecrant̄. ¶ Preterea baptiſm⁹ ē efficacioꝛ ad ſalutē q̄ p̄ dicatio. qa p baptiſmū ſtatim tol/ lit̄ peccati macula ⁊ reat⁹ pene. ⁊ aperit̄ ianua celi. S; ſi piculū ſeq̄t̄ ex defectu p̄dicationis: imputat̄ ei qui nō p̄dicauit. vt hr̄ Ezec. 3. ⁊ 33. De eo qui videt gladiū veniētē: ⁊ nō īſonuerit tuba. g̊ multo magis ſi pueri iudeoꝝ damnētur pꝛopter

defectū baptiſmi imputat̄ ad pctm̄ eis q potuerūt baptizare ꝛ ñ baptizauerūt. ¶ Sȝ ɔtra. Nemini faciē da eſt iniuria. Fieret aūt iudeis iniuria: ſi eoꝝ filii baptizarent̄ eis inuitis. qa amitterēt ius paterne ptātis in filios iam fideles. ḡ eis inuitis ñ ſunt baptizandi. ꝛ Rñ° dō ꝙ maximā auctoritatē hȝ eccl'ie ɔſuetudo: que ſemp eſt in omnib⁹ emulanda. quia ꝛ ipſa doctrina catholicorum doctoꝝ ab eccl'ia auctoritatē hȝ. vñ magis eſt ſtādū ɔſuetudini eccl'ie ꝙ vel auctoritati aug. vel hier. vel cuiuſcūqȝ doctoris. hoc aūt eccleſie uſus nūꝙ hūit. ꝙ iudeoꝝ filii inuitis parentibus baptizarent̄: quāuis fuerint retroactis tpibus multi catholici pncipes potētiſſimi. vt Cōſtantinus Theodoſi⁹ ꝛ alii plures: quib⁹ familiares fuerūt ſanctiſſimi epi. ut Silueſter Cōſtantino ꝛ Ambroſi⁹ Theodoſio. qui nullo modo hͦ ptermiſiſſent ab eis impetrare: ſi hͦ eſſet ɔſonū rōni. ꝛ ideo piculoſum videt̄ hanc aſſertionē de nouo inducere. ut pter ɔſuetudinē ī eccl'ia hacten⁹ obſeruatā iudeoꝝ filii inuitis parentib⁹ baptizent̄. Et hui⁹ rō eſt duplex. vna quidē ꝓpter periculū fidei. Si enī pueri nōdū uſū rōnis hñtes baptiſmū ſuſciperent poſtmodū cū ad pfectā etatē peruenirent: de facili poſſent a parētibus induci vt relinquerēt qͦ ignorantes ſuſceperūt: qͦ uerteret in fidei detrimētū. Alia ꝟo rō ē qa repugnat iuſticie naturali. Fili⁹ enīm nālr̄ eſt aliquid patris. ꝛ primo quidē a parente non diſtinguitur ſm corpus quādiu in matris vtero ɔtinetur. Poſtmodū ꝟo p⁹ꝙ ex utō egredit̄ añꝙ vſum liberi arbitrii habeat: ɔtinet̄ ſb parētū cura. ſicut ſb q̄dā ſpūali vtero. Quādiu enim vſum rōnis non hȝ puer non differt ꝙtū ad ea que agit ab aīali irrōali. vñ ſicut bos vel equus iure gentiū vł ciuili eſt poſſeſſoris: vt vtat̄ eo cuȝ voluerit: ſicut ꝓprio inſtrō: ita de iure naturali eſt ꝙ filius añꝙ hēat vſum rōnis: ſit ſb cura patris. vñ contra iuſticiā nālem eſſet: ſi puer anteꝙ hēret vſum liberi ar. a cura parentū ſbtrahat̄: vel de eo aliqd ordinet̄ inuitis parentibus. Poſtꝙ aūt incipit hēre vſuȝ liberi ar. iam incipit eſſe ſuus. ꝛ poteſt quantum ad ea que ſunt iuris diuini vł nāł ſibi ipſi puidere. ꝛ tunc eſt inducēdus ad fidē nō coactiōe ſȝ pſuaſiōe. ꝛ pōt etiā inuitis parētib⁹ ɔſentire fidei ꝛ baptizari: non aūt anteꝙ hēat vſum rōnis. vñ de pueris antiquoꝝ patrū dr̄ ꝙ ſaluabāt̄ ī fide parentū. per qͦ dat̄ intelligi ꝙ ad parētes ptinet puidē filiis de ſua ſalute: pcipue añꝙ hēant vſū rōis ¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ in vinculo matrimoniali vtriqȝ ɔiugū habēt uſū liberi ar. ꝛ vterqȝ pōt inuito alt̄o fidei aſſentire. ſȝ hoc nō hȝ locum in puero añꝙ hēat vſuȝ rōis. ſȝ poſtꝙ hȝ vſum rōnis: tunc tenet ſilitudo ſi ɔuerti voluerit. ¶ Ad z^m dō ꝙ a tpali non eſt aliquis eripiendus ɔtra ordinem iuris ciuilis. puta ſi aliquis a ſuo iudice cōdemnet̄ ad mortē: null⁹ dȝ eum violēter eripe. vñ nec aliquis dȝ irrumpe ordineȝ

iuris naturalis:quo fili⁹ eſt ſb cura patris:vt eũ liberet a piculo mortꝭ eterne. ¶Ad tertium dõ ꝙ iudei ſunt ſerui pncipũ ſeruitute ciuili: que non excludit ordinẽ iuris nãl vel diuini. ¶Ad quartũ dõ ꝙ hõ ordinaẗ ad deũ p rõnẽ p quã deũ cognoſcere põt. vñ puer añq̃ vſuꝫ rõnis hẽat nãli ordine ordinaẗ in deũ p rõnẽ parẽtũ. quoꝝ cure nãlr ſbiacet: ⁊ ſm eoꝝ diſpoſitõeꝫ ſunt circa ipm diuina agẽda. ¶Ad 5ᵐ dicendũ ꝙ piculũ qd ſeqẗ ex pdicatione omiſſa nulli imminꝫ niſi ei cui eſt omiſſum pdicatõis officiuꝫ vñ in Ezech. pmittit. Speculatorẽ dedi te filiis iſrael. puidere autem pueris infideliũ de ſacramẽtis ſalutis pertinet ad parentes eoꝝ. vñ eis ĩminet piculũ ppter ſbtractõeꝫ ſacramẽtoꝝ: ſi eoꝝ paruuli detrimentũ ſalutis patiaẗ.

¶Articul⁹. 8⁹.

Ad tertiũ ſic pcedebaẗ. Uideẗ ꝙ ppter ↄſuetudineꝫ aliq̃ deobligẽẗ a iure reddẽdi decimas. Magis enĩ ẽ accipe decimas q̃ non dare. Sꝫ ppter cõſuetudinẽ in aliquib⁹ terris aliqui milites accipiũt decimas. ⁊ hoc ab eccleſia toleraẗ. g̃ multo magis ppẗ ↄſuetudinẽ aliqui deobligaẗ vt decimas nõ ſoluant: neq̃ ſoluere teneanẗ. ¶Sꝫ ↄtra. Jus diuinũ non aboleẗ p diſſuetudinẽ. Sed decime debenẗ de iure diuino. g̃ p diſſuetudinẽ nõ aboleẗ ius reddẽdi decimas. Teneẗ g̃ hoĩes reddẽ decĩas ↄtraria ↄſuetudine non obſtante. ¶Rx° dicendum ꝙ ea que ſunt de iure poſitiuo p diſſuetudinẽ aboleẗ. Ea vo que ſunt a iure nãli vel de iure diuino nulla diſſuetudine aboleri pñt. Nulla enim diſſuetudine fieri põt vt ſit licitũ furari vl mechari. Eſt g̃ ↄſiderãdũ ad ppoſitã qõnẽ vtruꝫ dare decimas ſit de iure diuino: vel de iure poſitiuo humano. Jus aũt diuinũ ĩ nouo ⁊ ueteri teſtõ ↄtineẗ. ⁊ quidẽ nõ appet in nouo teſtamẽto aliqd pceptum datũ de decimis ſoluẽdis ĩ doctrina dico euãgelica vel apoſtolica. Q enim dr Mat. 23. de ſolutõe decimaꝝ: hoc oportuit facere ⁊ illa ñ omittere. ⁊ ꝙ dicit phariſeus Lu. 18. Decimas do omniũ q̃ poſſideo. magis videẗ ad ſtatũ ueteris teſtĩ ptinẽ q̃ obſeruãtie noui teſtamẽtĩ formã imponere. Jn veteri autem teſtõ triplex genus preceptoꝝ erat quedã enim erãt precepta moralia quedã iudicialia. quedã cerimonialia. Precepta moralia ſunt q̃ ſunt indita nãli rõi: ad que hoĩes omnĩ tempore obliganẗ. vt honora prẽꝫ ⁊ matrẽ. non mechaberis. nõ furtũ facies. ⁊ ſi'ia. Precepta autẽ iudicialia ſunt per que iudicia exercebãtur. puta ſi quis furareẗ vnã ouem redderet quatuor. ⁊ huiuſmodi pcepta non ſunt indita rõni nãli: nõ enim ratio naturalis habet: ꝙ ille qui furatur ouem magis reddat q̃tuor q̃ tres vl' vnam. ſ tamen per huiuſmodi precepta determĩatur morale preceptum. Habet enim rõ naturalis: ꝙ ille qui furaẗ debeat puniri. ſed ꝙ tali pena puniaẗ hoc determinaẗ p pceptum iudiciale.

Precepta autē cerimonialia veťis legis ſunt q̄ ptinēt ad obſeruātiaȝ diuini cult⁹. ⁊ ſunt ordinata ad figurādū aliqḋ futuꝝ:ſicut imolatō agni paſcalis figurabat occiſioneȝ xp̄i. Eſt g̊ ɔſiderādū vtrū p̄ceptuȝ de decimis pſoluēdis ſit morale vľ iudiciale:vel cerimoniale. Si enim morale eſt:ad hoc omnes tenenť ⁊ omni tpe:nulla obſtāte ɔtraria cōſuetudine. ſ; hoc nō videť:quia rō nālis nō dictat magis ꝙ hō mīſtrif dei det decimā q̄ȝ vndecimám vel nonā ptē fructuū. Si aūt ſit p̄ceptū iudiciale:non tenētur ad decimas dandas:ſicut nō tenenť omnes ad iudicādū ſm iudicia in lege veteri ɔſcripta. qa illa iudicialia p̄cepta ſunt ſpālr̄ illi populo data ɔſiderātis ɔditiōib⁹ ei⁹. nō enī eadē omnibus expediūt. Si aūt ſit p̄ceptū cerimoniale: non ſolū obligaret: ſed etiā obſeruatū induceret in pctm̄. peccaret enī ſi quis agnū paſcalem imolaret: quia poſt aduētū ṽitatis ceſſauerūt figure. Dicēdū eſt g̊ ſicut antiq magr̄i dixerūt:ꝙ quedā precepta legis ſunt pure moralia. vt n̄ occides. non furtū facies. quedam aūt pure ſunt cerimōialia. vt imolatio paſcaľ agni ⁊ circūciſio. q̄daȝ aūt ſūt media. ſm aliquid moralia: ⁊ ſm aliquid cerimonialia: ſicut p̄ceptū de obſeruatione ſabbati eſt morale quātū ad hoc ꝙ aliqḋ tpūs geti deputeť ad vacādū diuinis. Hoc enī rō naturalis hȝ. ſ; ꝙ dies ſeptima ſit deputata: hoc eſt ex determinatiōe dei ꝓpter aliquā figurā. vn̄ hoc eſt cerimoniale. Sic g̊ p̄ceptū de decimis pſoluēdiſ ē qdē ſm aliquid morale. vt. ſ. qui p toto populo diuino obſequio vacāt: ſtipendiis populi ſuſtēteníť. ſicut ⁊ q in aliis officiis reipublice ſeruiūt a populo ſuſtentāť. ⁊ ſm hūc moduȝ proponiť hoc p̄ceptū in nouo teſtō Dicit enim domin⁹ Mat. 7. Dign⁹ eſt opari⁹ cibo ſuo. ⁊ apľus dicit. i. ad cor̄. 9. Qꝛ dn̄s ordinauit vt qui euangeliū ānūciāt de euāgelio viuant. ⁊ q altario deſeruiūt de altario viuant. Sȝ quantū ad determinatū numerum decime non eſt de iure nāli: neq; eſt p̄ceptum morale. ſ; eſt cerimoniale: inquantū referť ad figurandū aliquid circa xp̄um: vel etiā eſt iudiciale ſm ɔueniētiā ad illum populū: in quo multitudo miniſtroꝝ tali taxatiōe opus erat ad miniſtroꝝ dei ſuſtētationē. Sic g̊ hoc ɔmune qḋ eſt ꝓuidē mīſtris dei in neceſſariis vite ē de iure diuino quaſi morale p̄ceptū ⁊ de iur̄ nāli exn̄s. Ad quēlibȝ aūt pncipem qui pōt leges cōdere: pertinet ius naturale ɔmune p ius poſitiuū determinare. nihil enim eſt aliud ius poſitiuū q̄ȝ determinatio iuris nāľ ſicut ius nāle hȝ ꝙ malefactoꝛ puniatur. ſ; ꝙ tali pena puniať: hoc determinaťp ius poſitiuū. ¶ Quia g̊ eccleſia hȝ poteſtatē ɔdendi legeȝ in his que ptinēt ad cultū dei: potuit p eccleſie ſtatutū taxari q̄ȝtitaſ eoꝝ que ſunt danda miniſtris dei a populo. ⁊ vt eēt quedā ɔſonātia noui ⁊ veteris teſtamenti: ſtatuit eccľia vt taxatio ueteris teſtamēti ſeruareť etiā in nouo. vnde omnes

tenent ad decimas: velint nolint. poſſet autem eccleſia ſtatuere: ſi cā ſbeſſet vel in maiori vel in minori numero. puta ꝙ daret octaua vel duodecima: ſicut ⁊ ꝙ det decima. Patz ḡ ꝙ nulla ꝯſuetudo ꝯtraria ſoluit hominē ab obligatione reddendi decimas. quia hec obligatio fundatur ſupra ius diuinū ⁊ ſupra ius naturale. vñ ſemp tenet hoīes reddere decimas: ſi eccleſia exigat: etiā ꝯtraria ꝯſuetudine nō obſtante. ⁊ in terris in quibus eſt ꝯſuetudo ꝙ decime ſoluant: ipſa ꝯſuetudo quaſi expoſtulat decimas. vnde peccaret qui nō redderet. ſ ī terris in quib⁹ non eſt ꝯſuetudo ꝯmunis ꝙ decime dent: ⁊ ecclīa non petit: uidet eccleſia remittere dū diſſilat ⁊ iō hoīes in terris illis nō peccāt decimas non dando. Durū eniꝫ eēt dicere ꝙ omnes hoīes Italie ⁊ orientaliū partiū damnaret q decīas non ſoluunt. Et hi⁹ argumētū poſſum⁹ ab apoſtolo accipere: cui cum deberēt neceſſaria vict⁹ ab his qb⁹ p̄dicabat: tñ non accipiebat: nec tñ peccabāt qui ei non dabāt. alioqn male cum eis egiſſet nō accipiēdo p̄ſertim cum ip̄e dicat act͛.zo. Non enim ſbterfugi quo min⁹ anūciarē vobis omne ꝯſiliū dei. ⁊ ideo apl's non exigebat qḋ ſibi debebatur: ne daret aliqḋ offendiculū euangelio ut ip̄e dicit. vñ nō bñ facerēt rectores eccleſiaꝝ: ſi in terris illis decimas exigerēt: in quib⁹ nō ē ꝯſuetudo dari: ſi ꝓbabilr crederēt ꝙ ex h̄ ſcandalū naſceretur. ¶ Ad illud ḡ qḋ in ꝯtrariū obī dḋ ꝙ milites q accipiūt decimas in aliquib⁹ terris non hn̄t ius accipiēdi decimas. h̄ enim ius eſt ſp̄ūale debitū miſtris dei. vñ non cadit in laycā pſonam ſ res ille tpales que a iure exigunt ex ꝯceſſione ecclīe date ſunt aliq̄bus militib⁹ ꝓpter aliqua ſeruicia que fecerūt eccleſie: ſicut ⁊ eccleſia pōt remittere ipos fructus q debētur ꝓ decima. non tñ remittit ius exigendi decimas. nec tollit debitum reddendi.

Deinde queſitū eſt de his q̄ ꝑtinent ad v̓tutes circa res humanas. ⁊ circa hoc queſita ſunt duo. ¶ Primo vtrum fili⁹ teneat obedire parentib⁹ carnalib⁹ in indifferētib⁹. 2° vtruꝫ vēditor teneat dicere emptori vitium rei vendite.

¶ Articul⁹. 9⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ filius teneat obedire parentibus carnalibus q̄tuꝫ ad omnia. ¶ Dicit enī Deut͛.zi. Si genuerit homo filiū ꝯtumacē ⁊ ꝓteruum: qui nō audiat patris aut matris imperiū: lapidib⁹ eū obruet populus ciuitatis. Sꝫ pena talis nō infligeret niſi grauiter peccaret ñ obediēdo. ḡ filii tenēt obedire parentib⁹ carnalib⁹ ꝑ oīa. ¶ P̄reterea apl'us dicit ad Col.3°. Filii obedite pētib⁹ ꝑ omnia. ¶ Preterea p̄cepta moralia affirmatiua q̄uis non ad ſemp obligēt. tñ nūq̄ ꝯtrariuꝫ facē licet. Sꝫ p̄ceptū morale affirmatiuū ē de honoratōe parētū. ḡ nūq̄ licꝫ irreuerētē eē parēti. qḋ eēt ſi ei⁹ mādato nō obediretur. tenet ḡ fili⁹ in

omnib⁹ pſītib⁹ obedire. ¶ Sʒ ↄtra Non min⁹ obediēdū ē patrib⁹ ſpūalib⁹ q̄ꝫ carnalib⁹: ſ₃ magis. vt hr̄ p apl̄um ad heb. iz. Sʒ patrib⁹ ſpūalib⁹ nō tenēt ſbditi obedire in indifferentib⁹. Religioſi enī qui obedientiā ꝓfitēt: nō tenenṫ obedire ſuis p̄latis: niſi in his que ſunt ſm regulā. vt Ber. dicit in li. de diſpēſatione ⁊ p̄cepto. ḡ nec parentibus carnalib⁹ filii tenenṫ in indifferētibus obedire. ¶ R̄° dō ꝙ cū obedientia p̄lato debeaṫ ad illa ſe extendit debitū obediētie: ad q̄ ſe extendit ius prelatiōis. habet aūt pater carnalis ius prelationis in filiū. Primo quidē quātū ad domeſticā ↄuerſatōeꝫ. Sic enī eſt pr̄familias in domo: ſic rex in regno. vn̄ ſicuti ſbditi regis tenēt obedire regi in his que ꝑtinēt ad gubernatiōeꝫ regni. ita etiam filii ⁊ alii domeſtici tenēt obedire patrifamilias in his que ꝑtinēt ad diſpēſatōeꝫ domus. ¶ z° quātū ad moꝝ diſciplinā. vn̄ apl̄us dicit ad heb. iz. Patreſ qdē carnis noſtre hūim⁹ eruditores: ⁊ obtemperabam⁹ eis. dꝫ enī pr̄ filio nō ſolū educationē ſ₃ etiā diſciplinā. vt ph̄s dicit. In his ḡ fili⁹ tenetur obedire patri carnali ⁊ n̄ aliis. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ loquiṫ ibi Moyſes de impio paterno qd̄ pertinet ad diſciplinā moꝝ. vn̄ ibidem dr̄. Monita noſtra audire ↄtemnit comeſatōib⁹ vacat ⁊ luxurie atqꝫ cōniuiis. ¶ Ad z^m dō ꝙ apl̄us dicit obediēdū eſſe parētib⁹ per omnia: ad que ſe ius p̄lationis extēdit. ¶ Ad tertiū dō ꝙ nō exhibet irreuerētiā p̄cipienti: ſi nō obedit ei ī his ī quib⁹ obedire non tenetur.

¶ Articul⁹. io⁹.

Ad z^m ſic ꝓcediṫ. Uideṫ ꝙ venditor nō teneaṫ dicere vitiū rei vendite emptori qa ſm leges ciuiles venditor ⁊ emptor ſe inuicē decipe poſſunt. nulla aūt poſſet eſſe deceptio: ſi vēditor rei vendite vitiū emptori dicere tenereṫ. ḡ non teneṫ. ¶ Sʒ dicebat ꝙ leges nō loquūṫ ſm foꝝ ↄſcīe: ſ₃ qd̄ nūc loquimur eſt ſm foꝝ ↄtentioſuꝫ. ¶ Sʒ ↄtra. Scd̄m ph̄m in z° ethico. Intētio legiſlatoris ē ciues facere bonos. qd̄ ḡ licet ſm leges: n̄ eſt ↄtrariū v̄tuti. ⁊ ita etiā non eſt ↄtrariū ↄſcīe. ¶ Sʒ ↄtra ē ſ₃ leges ciuiles. Si aliq̄s vendat aīal morbidū teneṫ de vitio. ḡ tenebaṫ dicere vitiū emptori.. ¶ Preterea Tulli⁹ dicit in li. de officiis. Q₂ ad officiuꝫ boni viri ꝑtinet. vt dicat emptori illud ꝓ quo res min⁹ vendereṫ. hi⁹ aūt eſt vitiū rei vēdite. ḡ vēditor teneṫ dicere emptori vitiū rei vēdite. ¶ R̄° dō ꝙ aliquid pertinet ad bonū viꝝ: ad qd̄ tn̄ hoīes nō tenenṫ. ſicut ad bonū viruꝫ ꝑtinet ꝙ liberalr̄ amico ſua bona largiatur quāuis ad hoc nō teneaṫ. Sʒ aliqd pertinet ad bonū viꝝ: ad qd̄ teneṫ .ſ. ꝙ reddat alicui qd̄ iuſtū ē. Nam actus iuſticie ē vt reddaṫ alicui qd̄ ei debeṫ. Et ideo unuſqſqꝫ uēditor ad hoc teneṫ vt iuſtā venditioneꝫ faciat. non aūt vt faciat vēditōeꝫ liberalē dimittens aliquid de p̄cio iuſto. Iuſticia aūt equalitas q̄dā ē. vt dr̄ in 5°. eth. Eſt ḡ iuſta vēditio

qñ p̄ciū acceptū ab hn̄te equaƭ rei vendite.iniuſta aūt ſi non equeƭ:ſ plus accipiat. Si g̃ vitiū rei vendite faciat rem min⁹ valē q̄ p̄ciuȝ impoſitū a venditore: iniuſta erit venditio.vñ peccat occultans vitiū.Si aūt non faciat rem min⁹ valere q̄ p̄ciū impoſitū: quia forte vēditor min⁹ p̄ciū imponit ꝓpter vitiū:tunc non peccat tacēs vitiū:qa venditio nō eſt iniuſta. ⁊ forte eēt ſibi damnoſū ſi vitiū diceret. quia emptor vellet habere rem etiā pro minori p̄cio q̄ valeret. Liberalr̄ tñ faceret ſi damnoſuȝ ꝓpriū ɔtemnēt vt ſatiſfaceret volūtati alteri⁹: ȝ ad hoc non teneaƭ. Ad p̄muȝ g̃ dō q̄ p illud dictum legis nō hr̄ q̄ licitū ſit ſimplr̄ venditori decipere emptorē:⁊ econuerſo.ſ dr̄ aliqd eē licitū ſm legē: qd̄ p legē nō puniƭ ſicut ſm legē veterē licebat libell⁹ repudiū. Ad zᵐ dō q̄ p̄cepta legis ſunt ductiua ad perfectā ɤtutē tñ act⁹ pfecte ɤtutis non cadūt ſb̄ p̄cepto legis humane:ſ phibet q̄dā grauiora: vt gradatim hoīes retrcti a malis p ſeip̄os ad ɤtutes exerceāƭ. permittit aūt quedaȝ minora peccata eis penā non infligens:qa ſine his non facile inueniƭ hominū multitudo:⁊ de talib⁹ eſt deceptio que eſt inter vēdētes emētes: quia plurimi ſunt qui volūt vili emere: ⁊ care vendere.vt aug.dicit in li. de trini. Ad illud vero qd̄ p̄mo in ɔtrarium obr̄ dō q̄ illud intelligendū eſt:qñ morbus pecoris facit pecus min⁹ valere q̄ vendatur. Ad zᵐ.dō q̄ ea rōne Tullius dicit q̄ vir bonus non tacet vitium rei vendite:quia ad viꝝ bonū nō pertinet decipere aliquē. deceptio aūt non eſt ſi id qd̄ taceƭ de re vēdita non facit rem min⁹ valere q̄ p̄ciuȝ quod pro ea accipitur.

Deinde queſitū eſt de pl̄atis Et circa hoc queſita ſunt duo. Primo vtrū pc̄m ſit appetē p̄lationē. zᵒ vtꝝ pc̄m ſit p̄dicatoꝝ hr̄e oculū ad rē tpalē.

Articul⁹.xi⁹.

Ad p̄mū ſic p̄cediƭ. Uideƭ q̄ pc̄m ſit appetere p̄lationē.Nō enī uideƭ q̄ poſſit appeti ſine pc̄ō id quod non fuit ī ſtatu nature integre: ſ ſolū ī ſtatu nature corrupte. Sȝ p̄latio nō fuit in ſtatu nature integre: ſ incepit eē poſt peccatū:qñ dictū ē mulieri Sub viri poteſtate eris.g̃ peccatuȝ eſt p̄lationē appetere. Preterea appetit⁹ videƭ eſſe de his q̄ ꝑtinēt ad ſtatū future glorie.Sȝ in futuro ceſſabit omnis p̄latio.vt dicit q̄dā glo.i. ad cor.15.g̃ peccatū ē appetē p̄lationē. Sȝ ɔtra eſt qd̄ dr̄.i.ad Thi.5ᵒ. Qui bene preſunt preſbri: duplici honore digni habeanƭ. Sȝ non eſt peccatū appetere illud cui debeƭ honor.qui non debetur niſi ɤtuti.g̃ non eſt peccatum appetere p̄lationē. Rꝫᵒ dō q̄ hanc q̄ōnem ſoluit aug.19.de ciui.dei. vbi dicit q̄ loc⁹ ſupior ſine quo popul⁹ regi ñ pōt: et ſi adminiſtreƭ vt decet: tñ indecēter appetiƭ.Cui⁹ rō eſt:quia qui appetit p̄lationē aut ē ſuperb⁹ aut iniuſt⁹.Iniuſticia enī ē q̄ aliqs uelit ſibi plus de honore accipe aut

de poteſtate:aut de aliis hoīb⁹ bo-
nis:niſi ſit maiorib⁹ dign⁹.vt dr̃ in
.5°.eth. Qꝛ aūt aliquis eſtimet ſe eē
magis dignū ꝓlatione omnib⁹ illis
ſup quos ꝓlationē accipit ſupbie ꝛ
pſumptōis eſt.vñ pꝫ ꝙ quicūqꝫ ꝓla
tionē appetit aut eſt iniuſt⁹:aut ſu
pb⁹.ꝛ ideo null⁹ſuo appetitu dꝫ ad
ꝓlatiōeꝫ ꝑuenire.ſ ſolū dei iudicio
ſm illud apl'i ad heb.5. Nemo ſibi
aſſumit honorē. ſ qui vocat a deo
tanqꝫ Aaron. pōt tñ aliquis licite
appetere ſe eſſe dignū ꝓlatione vl'
opera boni ꝓlati:ꝓ quib⁹ debetur
honor. ¶ Vñ pꝫ rñſio ad vltimū.
Prime ꝰo due rōnes nō recte ꝯclu-
dunt.qa etiā lea que nō fuerūt ī ſta
tu īnocētie nec erunt in ſtatu gl'ie
poſſunt licite appeti.ſicut ſbiici:pe
nitere:ꝛ alia hi⁹.quāuis ꝓlatio qꝫ
ad aliquid fuiſſet in ſtatu īnocētie:
ꝛ futura ſit in ſtatu gl'ie.ſ. quantū
ad ſupioritatē grad⁹ꝛ quātum ad
gubernationē vel regimē.nō autē
quātū ad coactā ſeruitutē.

¶ Articul⁹.iz⁹.

AD z^m ſic ꝓcedit.Videt ꝙ
peccatū ſit ꝓdicatori hēre
oculū ad tpalia.Dr̃ enī Lu.
.iz.Querite pmo regnū dei. Glo.i.
bona eterna. ꝛ hec oīa adiicientur
vobis.Glo.etiā nō querētib⁹. ḡ nō
licet ꝓdicatori hēre oculū ad terre
na. ¶ Sꝫ ꝯtra ē qd̄ dr̃.i.ad.cor.9.
Debꝫ q arat in ſpe arare.Glo. Sti-
pēdioꝝ tpaliū.ḡ licet ꝓdicatori de
quo ibi loqt:hēre oculū ad terrena
¶ Rñ° dō ꝙ habē oculū ad terrena
ꝯtingit dupl'r. vno mō ſic ad mer-
cedē vel pmiū. ꝛ ſic ꝓdicatori non
licet habē oculum ad terrena.quia
ſic faceret euangeliū venale. Alio
mō ſicut ad ſtipendia ꝑ neceſſitate
ſuſtentatōis vite. ꝛ ſic licet habeē
ꝓdicatori oculū ad terrena. vñ.pª
ad Thi.5. ſup illud. Qui bñ preſūt
preſbri ꝛc.dicit glo.aug. Nccitatis
eſt accipe.vñ īnuit.caritas ē ꝓbeē.
non tñ venale eſt euangeliū ꝑ his
Si enim ſic vendūt:magnā rē vili
vendūt. accipiāt ḡ ſuſtentationeꝫ
neceſſitatis a populo. mercedē diſ-
penſatiōis a dño. ꝛ ꝑ hoc pꝫ rñſio
ad obiecta.

DEinde q̄ſitū fuit de penis
peccatoꝝ. ¶ Et primo de
ipſis penis. ¶ z° de remiſſi
one penaruꝫ. ¶ Circa pmū queſita
ſunt duo. ¶ Primo utꝝ aīa ſepata
poſſit pati ab igne corporeo. ¶ z°
vtrū duoꝝ qui eadē pena ſunt di-
gni vn⁹ diutius moret in purga-
torio qꝫ alius.

¶ Articulus.i⁹.

AD pmū ſic ꝓcedit. Videt
ꝙ aīa a corpore ſeparata ñ
poſſit pati ab igne corporeo:qa ſm
phm.qd̄ non tangit non agit.Sed
ignis corpore⁹ non tangit aīam ſe
paratā a corpore:cū nō habeat ter-
minos corporales.que aūt ſe tāgūt
habēt vltima ſimul.ḡ aīa ſepata ñ
patit ab igne corporeo. ¶ Preterea
illa que patiunt adinuicē inuicem
ꝯuerti poſſūt. Sꝫ aīa ñ pōt ꝯuerti
ī ignē corporeū nec ecōuerſo.ḡ aīa
nō poteſt pati ab igne corporeo.
¶ Pretēa Ber.dic. Qꝛ nihil ardet in
inferno:niſi ꝑpa volūtas.Sꝫ ꝑpria
uoluntas cū ſit quoddā ſpūale non

potest eē mā ignis corporalis.ḡ aīa
a corpore ſepata ñ pōt ab igne cor/
poreo pati.¶ Sʒ ɔtra ē qḋ dr̄ Iſa.
vltimo.Ignis eoꝝ nō extinguet.
¶ Rx° dō ꝙ pati multiplr̄ dr̄. vno
mō pati ɔmuniter dictū idem ē qḋ
recipe.ſm ꝙ ſentire ⁊ intelligē eſt
quoddā pati. ⁊ hoc mō aīa ɔiūcta
corpori patit a reb⁹ corporeis ſen/
tiendo ⁊ intelligendo. ſ an ſepata
a corpore poſſit hoc mō a reb⁹ cor/
poreis pati: alteri⁹ qōnis eſt ꝑpter
quoſdā qui dicūt ꝙ aīa ſeparata a
corpore ⁊ etiā angel⁹ pōt accipe co
gnitionē a reb⁹ ſenſibilib⁹.ſ ſi etiaʒ
hec opinio eſſet ṽa: tñ pati ſentien
do ⁊ intelligēdo eſt pfici nō puni/
ri:niſi forte p accñs: inquātū id qḋ
ſentit vel intellr̄ repugnat volun
tati. ſed ipm ſentire vl' intelligē ſʒ
ſe ɔſideratū penale nō eſt. Alio mō
dr̄ pati ꝓprie loquēdo ſm ɔtrarie/
tatē agentis ad patiēs. put.ſ.pati
dicimur:cū aliquid nobis aduenit
qḋ ē ɔtrariū nature vel voluntati
noſtre: ⁊ ſm hoc infirmitas ⁊ tri/
ſticia paſſiones dicūt.Et hec qdeʒ
paſſio duplr̄ eſſe pōt.vno mō p re/
ceptioneʒ forme ɔtrarie.ſicut aqua
patit ab igne quātū calefit. ⁊ per
ɔñs diminuit qualitas nālis ei⁹. hō
mō ſepata aīa nō pōt pati ab igne
corporeo:qa nec calefieri pōt: nec
deſiccari:nec ſm formā aut qlitatē
quācūqꝫ ignis corporei īmutari.
Alio mō dr̄ pati oē illud qḋ qcūqꝫ
mō impetit a ſuo ꝓprio impetu vel
inclinatōe.ſicut ſi dicim⁹ lapidē de
ſcēdētē pati:cū impedit ne deorſuʒ
ꝑueniat.⁊ ſicut dicim⁹ hoīem pati
cū detinet vel ligat ne vadat quo
vlt.⁊ ita p modū ligatōis cuiuſdā
aīa patit ab igne corporeo.vt aug.
dicit.zi.de ci.dei. Nō enī hoc ē ɔt
nāʒ ſpūs corpori alligari: cū videa
mus aīaʒ nālr̄ alligari corpori ad
viuificādū ipm.Demones etiā per
nigromātiā ptāte ſupioꝝ demonū
alligāt aliqb⁹ imaginib⁹:vl' aliqb⁹
aliis reb⁹.vñ multo magis pñt ſps
alligari dīna ṽtute igne corporeo:
nō vt dēt vitā: ſ vt accipiāt penā
ſicut aug.dicit.Sʒ qa qḋ ē minoris
ṽtutis non pōt ſua ṽtute ligare id
quod eſt maioris ṽtutis.unde eſt ꝙ
nullū corp⁹ pōt ligare ſpm q ē ma/
ioris ṽtutis:niſi aliqua ſupiori ṽtu/
te.⁊ ꝓpter hoc dr̄ ꝙ ignis corpore⁹
agit ī aīaʒ ſepatā:nō ṽtute ꝓpria:ſ
inquātū ē inſtrm̄ diuine iuſticie vē
dicantis. ¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ ignis
tāgit aīam:nō quidē tactu mathe/
matico:qui attendit ſm terminos
quātitatiuos.ſ magis ɔtactu ṽtutꝭ
nō ppe: ſ quā hʒ inquātū ē inſtrm̄
dīne iuſticie. ¶ Ad z^m dō ꝙ ratio
illa pcedit d' paſſione que eſt per
ſuſceptōeʒ forme ɔtrarie. ¶ Ad 3^m
dō ꝙ ꝓpria volūtas dr̄ ardere in
inferno:qa meret ardorē.

¶ Articul⁹.14⁹.

AD z^m ſic pcedebat. Uidet
ꝙ duoꝝ q ſunt digni eq̄li
pena vn⁹ non poſſit citi⁹ a
purgatorio liberari q̄ ali⁹.Iudici/
um enī p⁹ mortē nō ē hoīs ſ dei: q
ſm ṽitatē iudicat. vt dr̄ ad ro. z°.
Sʒ ɔtra ṽitatē iudicaret:ſi vni eo/
rū qui ſunt digni equali pena infli

gereť grauioꝛ pena ſenſus ꝙ̄ alteri
Dilatio aūt gloꝛie ē maioꝛ pena: ꝙ̄
acerbitas pene ſenſus. qa ſicut dič
Criſo. ſup Mat. Carē viſione dīna
eſt maioꝛ pena ꝙ̄ quelꝫ pena ſenſi-
bilis. g̊ vn⁹ eoꝝ q digni ſūt equalī
pena nō maioꝛē dilationē gloꝛie pa
tieť altero citi⁹ liberato. ¶ Pꝛeterea
malū ſm aug. dr̄ quia nocet. nocet
aūt qđ adimit bonū. dilatio autē
gloꝛie adimit mai⁹ bonū. ſ. bonum
increatū. g̊ mai⁹ malū. ⁊ ſic idē qđ
ꝓus. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt qđ magr̄ dicit ī
4° ſniaꝝ. di. 45. Qꝫ ille ꝓ quo fiunt
plura ſuffragia citi⁹ a penis purga
toꝛii liberať. Contingit aūt ꝙ pꝛo
vno eoꝝ qui digni ſūt equali pena
fiūt plura ſuffragia ꝙ̄ ꝓ alio. g̊ un⁹
citi⁹ liberabiť. ¶ Pꝛeterea in fine
mundi inueniūť aliqui cremabilia
quedā hn̄tes: quoꝝ dilatio a glīa
nō erit tā diuturna ſicut eoꝝ q mō
cremabilia deferūt ad purgatoꝛiū
qa bꝛeuis moꝛa erit inter moꝛtē ⁊
reſurrectionē. vt aug. dicit. g̊ pari
rōne ⁊ nūc eoꝝ qui equalia crema
bilia deferūt vn⁹ pōt min⁹ differri
a glīa ꝙ̄ ali⁹. ⁊ ſic erit citi⁹ liberat⁹
a penis. ¶ Rx° dō ꝙ iſta qō fundať
ſupꝛa ꝟtutē ſuffragioꝝ. vtꝝ. ſ. ſuf-
fragia facta ꝓ aliquo valeāt illi ſo
lū ꝓ quo fiūt ad liberatōē: vl̓ etiā
aliis. Circa qđ aliq dixerūt ꝙ n̄ ma
gis valēt illi ꝙ̄ aliis: īmo foꝛte ma-
gis valēt aliis ſi ſint meli⁹ diſpoſi-
ti ad recipiēdū ſuffragioꝝ ꝟtutē:
⁊ ponūt exēplū: ſicut ſi accēdať ce-
reus in domo ꝓ aliquo diuite: q ſit
cecus: illuīat oēs in domo exn̄tes. ⁊
foꝛte alios magis illuīat ſi habeāt
limpidioꝝ viſuꝫ. ⁊ ſm hāc opīonē
duoꝝ qui ob equales culpas in pur
gatoꝛio detinēť: vn⁹ nō pōt citius
liberari ꝙ̄ alter. ſꝫ hanc opīonē non
reputo verā. Cui⁹ rō ē qa ſuffragiū
vni⁹ valet alteri ꝓpter duo. Uno
mō ꝓpter vnitatē caritatis: qa oēs
qui ſunt in caritate: ſunt quaſi unū
coꝛp⁹. ⁊ ita bonū vni⁹ redūdat in
omnes: ſicut man⁹ deſeruit toti coꝛ
uit toti coꝛpoꝛi. ⁊ ſimil̓r quodlibet
coꝛpoꝛis membꝝ. ⁊ ſm hoc qđcūqꝫ
bonū factum ab aliquo valet cuilꝫ
in caritate exn̄ti. ſm illud ps̄. Par
ticeps ego ſum oīum timētiū te ⁊
cuſtodiētiū mandata tua. Alio mō
ſm ꝙ ꝑ intentionē alicui⁹ act⁹ eius
tranſferť in alteꝝ. puta ſi aliquis ꝓ
altero ſoluat aliquod debitū ꝓ eo-
dē hr̄ ac ſi ille ſolueret pꝛo quo ſol
uitur. Pꝛimo g̊ modo valet opus
bonum per modum meriti: cuius
radix eſt caritas. ſed ſecundo mo-
do opus vni⁹ valet alteri per mo-
dum ſatiſfactionis. pꝛout vnus pꝛo
altero ſatiſfacere poteſt. ſi hoc intē
dat. ⁊ talis valoꝛ attenditur in ſuf
fragiis que ad hoc fiunt: vt per ea
homines liberentur a debito pene.
Et ideo dicendum eſt ꝙ ſuffragia
per iſtum modum non valent niſi
illis pꝛo quibus fiunt. ⁊ ſecundum
hoc ſi pꝛo aliquo fiunt multa ſuffra
gia citius liberatur a pena purga-
toꝛii ꝙ̄ alii pꝛo quibus non fiunt.
etiam ſi equalia peccata detulerint
Concedendum tamen eſt ꝙ ſuffra-
gia pꝛo vno facta omnibus valent
inquātū ſcilicet oēs q ſciūt gaudēt
ex caritate de bonis: q̄ ex caritate

fiūt. ⁊ ſm hoc veruꝫ eſt ꝙ illis pro quib⁹ nō fiūt pl⁹ valēt ſuffragia: ſi ſint maioris caritatis. ¶ Ad pmuꝫ ḡ dō ꝙ peccato veniali cū nō hēat auerſionē a deo ꝑ ſe loquēdo: non debet pena carentie viſionis dīne nec ſimplr̄: nec ad tpūs. Sed ꝙ ad tp̄s retardēt a viſione diuina: hoc ↄtingit ꝑ accidens. quia. ſ. quādiu digni ſunt aliqua pena: nō poſſunt participare ſūmā felicitatē: que in dei viſione ↄſiſtit. iuſticia aūt reſpicit penā ꝑ ſe debitā peccato. nō aūt eā que ꝑ accidens ↄſequit. ⁊ ꝑ hoc patet rn̄ſio ad zᵐ. Tertiū ↄcedim⁹ ⁊ quartum ſilr̄. Illi tn̄ qui in fine mundi viui repient paꝝ habebūt de cremabilib⁹: p̄cedētib⁹ tribulationibus p̄purgati. poterit etiā fieri vt acerbitas pene modici tp̄is recōpēſet diuturnitatē pene in aliis.

Deinde queſitū fuit de remiſſione pctōꝝ. Et circa h̄ queſita ſūt duo. ¶ Primo vtrū peccatū in ſpūꝫ ſanctū ſit irremiſſibile. ¶ z⁹ vtrū cruce ſignatus q moriē anq̄ꝫ iter arripiat trāſmarinū plenā hēat pctōꝝ remiſſiōeꝫ.

¶ Articul⁹. i⁹.

Ad pmū ſic procedebatur. Uidet ꝙ peccatū in ſpūm ſāctum nō ſit irremiſſibile. Una ē enī dignitas ⁊ maieſtas patris ⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti. Sꝫ pctm̄ ī filiū nō eſt irremiſſibile. Dicit eniꝫ Mat. iz. Quicūqꝫ v̄bū ↄtra filiū hominis dixerit remittet ei. ḡ pctm̄ ī ſpūꝫ ſāctū nō ē irremiſſibile. ¶ Sꝫ ↄtra eſt ꝙ ibidē dr̄. qui dixerit ↄt̄ ſpūꝫ ſāct̄i v̄bū nō remittet ei: neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro. ¶ Rn̄dō ꝙ de pctō in ſpūꝫ ſāctum triplr̄ aliqui ſunt locuti. Doctores enī an̄ aug. intellexerūt peccatū in ſpūm ſanctū eē blaſphemiā dictā ↄt̄ ſpūꝫ ſanctū: aut opa ei⁹. vel etiā ↄtra diuinitatē dei patris. aut filii. qa etiā pater ⁊ fili⁹ ↄmuniter ſumēdo ſpūs ſanct⁹ eſt. quia de⁹ ſpūs eſt. vt dicit Jo. 4. Peccatū aūt in filiū hoīs intelligūt blaſphemiā in xp̄o ſm hūanā nām. ⁊ vtroqꝫ mō peccabāt iudei in xp̄m. Primo enī mō ↄtra eū peccabāt miracula que ꝑ ſpūꝫ ſāctū ⁊ v̄tute ſue dīnitatis faciebat p̄ncipi demonioꝝ attribuēdo. z⁹ aūt mō ↄtra eū peccabāt dicēdo. Ecce homo vorax potator vini: ⁊ publicanoꝝ amic⁹. vt dr̄ Mat. xi. Hāc ḡ ſecūdā blaſphemiā dicit remiſſibilē. qa hēbāt aliquā excuſationē ꝓpt̄ infirmitatē carnis: quā in xp̄o videbāt. aliā v̄o blaſphemiā dicit irremiſſibilē: quia nullā excuſationē habebāt uidētes manifeſta indicia ſpūs ſancti ⁊ dīnitatis. ꝓpter h̄ ſꝫ Criſo. pſeuerātib⁹ non fuit remiſſa hec blaſphemia neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro: qa ī h̄ ſeculo puniti ſunt ꝓ ea ꝑ romanos. ⁊ in futuro cruciabūt ī inferno. Scd̄m aug. v̄o ſpūi ſancto qui eſt caritas patris ⁊ filii attribuitur remiſſio peccatoꝝ. Ille ergo ↄtra ſpūm ſanctum peccat vel blaſphemat: vel verbuꝫ dicit corde ore aut opere: q hoc agit per impenitentiam vſqꝫ ad finem vite ſue. vt non fiat ei remiſſio peccatorum. ⁊ tunc planum eſt: ꝙ hoc peccatum in ſpūm ſanctum nō

remittit: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro. Doctores ꝟo moderni dixerunt. ꝙ qa patri attribuit potētia filio ſapiā. ſpūi ſancto bonitas. peccatū ex infirmitate eſt pctm̄ ī prē: peccatū ex ignorantia eſt peccatū in filiū. peccatū ex certa malicia eſt peccatū in ſpūꝫ ſctū. Quia ḡ ignorantia vel infirmitas excuſat pctm̄ vel in toto vel in pte: dicūt ꝙ pctm̄ in patrē vel in filiū remittit: quia vel totalr̄ culpa caret: vel culpa diminuit. malicia ꝟo nō excuſat pctm̄ ſ aggrauat. ⁊ iō pctm̄ in ſpūꝫ ſctū nō remittit neqꝫ in toto neqꝫ ī pte quia nō hꝫ in ſe aliquā rōnē venie: ꝑ quam diminuat culpa. ⁊ ſi aliqñ remittat: hoc magis eſt ex miſicordia dei remittētis: qui etiā morbos incurabiles curat: ꝙ̄ ex remiſſibilitate pcti. Et ꝑ h̄ pꝫ ſolo ad obiecta.

Articulꝰ. 16ꝰ.

Ad zᵐ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ cruce ſignatꝰ qui moritur anteꝙ̄ iter arripiat: hēat plenā indulgētiā peccatoꝝ. Ad h̄ enim ꝙ indulgentia alicui valeat requirit ꝙ ſit ꝟe penitēs ⁊ ꝯfeſſus vt ꝯtinet in lr̄a papali. Sꝫ cruce ſignatꝰ decedēs añ iter aſſumptum hꝫ hec oīa que requirūt ſm formaꝫ lr̄e ad ꝑcipiēdā plenā indulgētiaꝫ peccatoꝝ. ḡ plene ꝑcipit eā. ¶ Preterea ſolꝰ deꝰ remittit peccatū q̄tū ad culpā. Cū ḡ papa dat indulgentiā omniū peccatoꝝ: hoc non eſt referēdū ad culpā: ſ ad vniuerſitatē penaꝝ. Ille ḡ qui accipit crucē ſm formā lr̄e papalis: nullā penā patiet ꝑ ſuis peccatis. ⁊ ſic ſtatim euolabit plenā remiſſionē pctoꝝ ꝯſecutus. ¶ Sꝫ ꝯtra. Aug. dicit in. 15ᵒ. de trini. Q nō eſt idem abſtrahē teluꝫ ⁊ ſanare vulnꝰ. Telū enim peccati abſtrahit ꝑ remiſſionē peccati. vulnus aūt ſanat ꝑ reformatiōeꝫ imaginis. que quidē fit ꝑ opa ſatiſfactionis. Sꝫ cruce ſignatꝰ decedens añ iter arreptū nullū laborē ſuſtinuit ad reformationē imaginis. ḡ nōdū eſt ſanatū vulnꝰ. ⁊ ſic non poterit ad gloriā ſtatim ꝑuenire añꝙ̄ penas purgatorias patiat. ¶ Pretēa quilꝫ ſacerdos vtit talibꝰ ꝟbis. ego abſoluo te ab omnibꝰ peccatis tuiſ Si ḡ cruce ſignatꝰ decedēs euolarꝫ pari rōne quilꝫ aliꝰa quocūqꝫ ſacerdote abſolutꝰ. quod eſt incōueniēs ¶ Rñº dō ꝙ ad euidētiā huiꝰ qōniſ ꝙ ſicut ſupradictū eſt: opus vnius pōt eē ſatiſfactoriū ꝑ alio ad quem ꝑ intētionē faciētis refert. xp̄s aūt pro eccleſia ſua ſanguinē ſuū fudit ⁊ mlt̄a alia fecit ⁊ ſuſtinuit: quoꝝ eſtimatio eſt infiniti valoris ꝓpter dignitatē perſone. Vñ dr̄ ſapīe. 8. Q infinitꝰ eſt ī illa theſaurꝰ hoīꝰ Silr̄ etiā ⁊ oēs alii ſancti intentōeꝫ habuerunt in his que paſſi ſunt: ⁊ fecerunt propter deum. vt hoc eēt ad vtilitatem non ſolum ſui: ſ etiā totius eccleſie. Totus ergo iſte theſaurus eſt in diſpenſatione eius q preeſt eccleſie generali. Vñ Petro dominus claues regni celorum cōmiſit Mathei. 16º. Quando ergo vtilitas vel neceſſitas eccleſie hoc expoſcit: poteſt ille qui preeſt eccleſie de iſta infinitate theſauri communicare alicui: qui per caritatem

ſit mēbꝝ eccl'ie de ꝑdicto theſauro quātū ſibi viſū fuerit opportunū. vel vſq ad totalē remiſſionē penarū: vel vſq ad aliquā certā quātitatē. ita .ſ. ꝙ paſſio xp̄i ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ ei imputetᷣ: ac ſi ipē paſſus eēt quātū ſufficeret ad remiſſionē ſui peccati. ſicut ɔtingit cum vnꝰ pro alio ſatiſfacit. ut dictū ē. Ad hͦ gͦ ꝙ indulgētia alicui valeat tria reqͥruntᷣ. Primo cā ptinens ad honorē dei vel ad nccitatē aut vtilitatem eccleſie. zͦ auctoritas in eo qui facit Papa enī pōt ꝑncipalr̄. alii ꝟo inquātū poteſtatē ab eo accipiūt vel ordinariā vel ɔmiſſā. ſeu delegatā. 3ͦ requiritᷣ vt ſit in ſtatu caritatis ille qui indulgētiā percipe uult Et hec tria deſignātᷣ in lr̄a papali. Nā cā ɔueniēs deſignatᷣ in hoc ꝙ ꝓmittitᷣ de ſubſidio terre ſancte. auctoritas ꝟo in hoc ꝙ fit mentio de auctoritate apl'oꝝ Petri ⁊ Pauli ⁊ ipſiꝰ pape. Caritas aūt recipiētis in hoc ꝙ dr̄. Omnibꝰ ꝟe penitētibꝰ ⁊ ɔfeſſis. nō dicit. ⁊ ſatiſfaciētibus qa indulgētia nō excuſat a ɔtritione ⁊ ɔfeſſione: ſ cedit in locū ſatiſfactionis. Eſt gͦ dicēdū in q̄ſtiōe ꝓpoſita ꝙ ſi ſm formā papalis litte indulgētia ɔcedatᷣ accipiētibꝰ crucē in ſubſidiū terre ſancte: cruce ſignatꝰ ſtatim hꝫ indulgētiā: etiā ſi decedat anteq̄ iter arripiat. qa ſic cā indulgētie erit nō iter: ſ votū itineris. Si aūt in forma lr̄e ɔtineatᷣ ꝙ indulgētia detᷣ his q trāſierīt vltra mare: ille q decedit añq̄ trāſeat ñ hꝫ indulgētiā: qa nō hꝫ īdulgētie cām. ¶ Ad ꝑmū gͦ dō q ī hͦ vltimo caſu deficit in cruce ſignato decedēte illud qđ ē ꝑncipalꝰ .ſ. indulgētie cā. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ ꝑ auctoritatē ſolꝰ deꝰ culpā remittit. ſ miſterio etiā ſacerdos: inquātū exhibet ſacr̄m remiſſionis pc̄ti. puta ī baptiſmo vl' pn̄ia. ⁊ tñ indulgētia nō ſe extēdit ad remiſſionē culpe qa nō eſt ſacramētal'. vñ nō ſequitᷣ ordinē ſ iuriſdictionē. pōt enī ⁊ nō ſacerdos indulgētiā facere: ſi ſit ei ɔmiſſū. ⁊ ideo pena totalr̄ remittitur ſi cā ſubſit: nō aūt ſi cā deſit. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ ſatiſfactio ⁊ eſt punitiua inquātū eſt actꝰ iudicatiue iuſticie: ⁊ eſt etiā medicatiua: inq̄tū eſt quoddā ſacramētale. Indulgētia gͦ ſupplet locū ſatiſfactiōis īq̄tū eſt punitiua. quia .ſ. pena quā alius ſuſtinuit imputatᷣ iſti: ac ſi ipſe ſuſtinuiſſet. ⁊ iō reatꝰ pene tollitᷣ. ſ ñ ſuccedit in locū ſatiſfactionis īq̄tū ē medicatiua. quia adhuc remanēt ꝓnitates ad peccandū derelicte ex pͦori peccato: ad quas ſanādas neceſſariꝰ eſt labor ſatiſfactionis. ⁊ iō cruce ſignatis dum viuunt ɔſulendum eſt vt non pretermittant ſatiſfactionis opera. inquantum ſunt preſeruatiua a peccatis futuris. lꝫ reatus pene ſit totaliter ſolutꝰ: nec ad hͦ requiritᷣ aliqs labor. qa ſufficit labor paſſiōis xp̄i. moriētibus aūt ñ ē neceſſaria hꝰ ꝓſeruatio: ſ ſolū liberatio a reatu pene. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ ꝟbū ſacerdotis dicentis Abſoluo te ab oībus peccatis tuis: nō refertᷣ ad penā ſ ad culpā cuiꝰ abſolutioni miniſterium impēdit. Non pōt autem aliquis abſolui ab

vna culpa:quin abſoluat ab o͞ibus pena ꝯo pōt totalr̄ dimitti vel ꝑticulariter. particulariter quidē in abſolutione ſacramētali pena dimittit. totalr̄ ꝯo in ſpūali grā indulgentie. ſic etiā dn̄s dic̄ Jo. 8. mulieri adultere. Non te ↄdemnabo. vade ⁊ amplius noli peccare.

¶ Incipit quodlibet. 3m.

Queſitū eſt de deo. de angelis. de hominibꝰ. ⁊ de creaturis pure corporalibꝰ. De deo q̄ſitū eſt ⁊ quātū ad nām diuinā: ⁊ quātū ad nām hūanā aſſumptā. ¶ Circa diuinaꝫ nāꝫ queſita ſunt duo de potētia dei. ¶ Primo vtꝝ deꝰ poſſit facere ꝙ mā ſit ſine forma. ¶ 2o vtrū poſſit facē ꝙ idē corpꝰ ſil̓ localr̄ ſit ī duobꝰ lod

¶ Articulꝰ. p̄mꝰ.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ deus poſſit facere ꝙ mā ſit ſine forma. Sicut. n. mā ſ̓m ſuuꝫ eſſe dependet a forma: ita accidēs a ſbiecto. Sꝫ deus pōt facē ꝙ accidens ſit ſine ſbiecto: vt patet in ſacramēto altaris. ḡ pōt facere ꝙ materia ſit ſine forma. ¶ Sꝫ ↄᷓ. Deus non pōt facere ↄtradictoria eſſe ſimul. Sed mām eē ſine forma implicat ↄtradictionē: eo ꝙ eē materie importat actum qui eſt forma Non ḡ deus poteſt facere ꝙ maťia ſit ſine forma. ¶ Rꝫo dicēdū ꝙ uniꝰ cuncꝫ rei virtus actiua eſt eſtimanda ſ̓m modū eēntie: eo ꝙ vnūq̄dꝫ agit inquantū eſt ens actu. vn̄ ſi in aliquo inueniat forma aliqua vel natura nō limitata ſeu ↄtracta erit virtus eius ſe extendēs ad omnes actus vel effectus conuenientes illi nature. puta ſi intelligeretur eſſe calor per ſe ſbſiſtens vel in aliquo ſbiecto quod reciperet ipſum ſcdꝫ totum eius poſſe: ſequeret ꝙ hēret virtutem ad ꝓducēdū omnes actꝰ ⁊ effectus caloris. Si vero aliquod ſbiectum non reciperet calorem ſ̓ꝫ eius totum poſſe: ſ̓ cum aliqua contractione ⁊ limitatione: non habēt virtutem actiuam reſpectu omniū actuum vel effectuum caloris. Cum autem deus ſit ipſum eſſe ſbſiſtens manifeſtum eſt ꝙ natura eſſendi conuenit deo infinite abſcꝫ omni limitatione ⁊ contractione. unde eiꝰ virtus actiua ſe extendit infinite ad totum ens: ⁊ ad omne id quod poteſt habere rationem entis. Illō ergo ſolum poterit excludi a diuīa potentia: quod repugnat rationi entis. ⁊ hoc non propter defectum diuine potentie: ſed quia ipſum nō poteſt eſſe ens. Unde non pōt fieri Repugnat autem rationi entis nō ens ſimul ⁊ ſ̓m idem exiſtēs. vnde ꝙ aliquis ſimul ſit ⁊ non ſit: a deo fieri nō poteſt: nec aliquid ↄtradictionē includēs. ⁊ de hiꝰ eſt māꝫ eē actu ſine forma. omne enī qd̄ ē actu uel ē ip̄e actꝰ: uel ē potētia ꝑticipās actū. eē aūt actu repugnat rationi materie: que ſ̓m ꝓpriā rōnē eſt ens in potētia. Relinq̄t ḡ ꝙ nō poſſit eē ī actu niſi inquātū ꝑticipat actū actꝰ aūt ꝑticipatꝰ a mā nihil eſt aliud q̄ forma. vnde idem eſt dictum

mãꝫ eē in actu:⁊ mãꝫ hēre formam. Dicē g̃ ꝙ mã ſit in actu ſine forma. eſt dicē ꝯtradictoria eē ſil'. vñ a dõ fieri nõ põt. ¶ Ad illud g̃ qđ in cõtrariũ obr̃ dõ ꝙ accñs ſm ſuũ eſſe depēdet a ſbiecto ſic a cã ſuſtētãte ipm.⁊ quia de⁹ põt pducē oēs act⁹ ſecũdaꝝ cãꝝ abſ ipſis cauſis ſecũdiſ põt ꝯſeruare in eē accñs ſine ſbiecto. ꝭ mã ſm ſuũ eē actuale dependet a forma inquãtũ forma eſt ipe act⁹ ei⁹. vñ non eſt ſimile.

¶ Articul⁹.2⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedit. Videt ꝙ de⁹ poſſit facē vnũ corpus ſil' eē localr̃ in duob⁹ locis. Difficili⁹ enĩ eſt ꝙ hec ſba mutet ĩ illã ſbaꝫ ꝙ̃ ꝙ h̄ accñs mutet ĩ illud accñs. Sꝫ in ſacro altaris ex hoc ꝙ dĩna ꝟtute ſba panis remanētib⁹ ei⁹ dimēſiõib⁹ ſm quas cõmēſurat loco:ꝯuertit in ſbaꝫ corporis xp̃i:ſequit ꝙ idē corpus xp̃i ſit nõ localr̃ ſꝫ ꝯmēſuratõeꝫ ꝓpriaꝝ dimēſionũ ꝭ ſacramētalr̃ in pl'ib⁹ locis ſiml'. g̃ põt facē ꝙ ꝯuertat dimēſio huius corpis in dimēſionē alteri⁹ corpis. ⁊ ſic erit idē corp⁹ localr̃ ĩ duobus locĩ ſil'. ¶ Sꝫ ꝯr̃. Dĩa duo loca diſtĩguũt adiuicē ſm aliquã loci ꝯtrarietatē:q̃ ſunt ſurſũ ⁊ deorſũ.ante ⁊ retro.dextꝝ ⁊ ſiniſtꝝ. Sꝫ de⁹ ñ põt facē ꝙ duo ꝯtraria ſint ſil'. h̄.n.implicat ꝯtradictõeꝫ. g̃ de⁹ ñ põt facē ꝙ idē corp⁹ localr̃ ſit ſil' ĩ duob⁹ locĩ. ¶ Rñ° dõ ꝙ aliqđ corp⁹ eē localr̃ ĩ aliq̃ loco:nihil ē aliud ꝙ̃ corp⁹ circũſcribi ⁊ ꝯphēdi a loco ſm ꝯmēſuratõꝫ ꝓpriaꝝ dimēſionũ. qđ aũt ꝯphēdit a loco aliq̃ ita ē ĩ ipo loco ꝙ nihil ei⁹ ē ex̃ locũ illũ. vñ ponē ꝙ ſit localr̃ ĩ h̄ loco:⁊ tñ ſit in alio loco:ē ponē ꝯtradictoria eē ſil'. vñ ꝭꝫ pmiſſa h̄ a deo fieri nõ põt. ¶ Ad illud g̃ qđ in ꝯtrariũ obr̃ dõ ꝙ difficili⁹ eſt h̄ accñs mutari in illđ accidēs ꝙ̃ hãc ſbaꝫ mutari ĩ illã ſbaꝫ tũ qa due ſbe ꝯueniũt in ſbo mãli qđ eſt pars eēntialis vtriuſ ſbe. tũ qa ſba hꝫ indiuiduationē per ſe ipaꝫ. Accñs ꝟo nõ eſt ĩdiuiduabile p ſeipm ꝭ p ſbm. vñ ñ põt ei ꝯuenire ꝙ h̄ accñs ꝯuertat in h̄ accñs dato tñ ꝙ hec dimēſio cõuertēt in illã dimēſionē:nõ ſequēt ꝙ ideꝫ corpus eēt ĩ duob⁹ locis ſil':ꝭ ĩ vno tm̃ qa ſicut poſtꝙ̃ ſba panis ꝯuerſa ē ĩ ſbam corporis xp̃i.iam non ſunt ibi due ſbe:ꝭ vna tm̃.ita etiã ſi hec dimēſio hui⁹ corpoirs ꝯuertat ĩ illaꝫ dimſionē alteri⁹ corpis :iã nõ erũt due dimēſiones ꝭ vna tm̃. ⁊ ſic nõ ꝯmēſurarer diuerſis locĩ:ꝭ vno tm̃

Deinde queſitũ eſt de deo:quãtũ ad humanã nãꝫ aſſũptã. ⁊ circa hoc q̃ſita ſũt tria. ¶ Primo quãtũ ad aĩaꝫ vtrũ .ſ.aĩa xp̃i ſciat infinita. ¶ 2° quãtũ ad corp⁹. vtrũ.ſ. ocul⁹ xp̃i p⁹ mortē dicat equoce ocul⁹ vl' uniuoce. ¶ 3° quãtũ ad actũ ꝯiũcti q eſt comeſtio vtꝝ.ſ. poſt reſurrectionē xp̃s vere comedit incorpando ſibi cibum.

¶ Articul⁹.3⁹.

Ad pmũ ſic pcedit. Videt ꝙ anima Chriſti non poſſit ſcire infinita. Nullum enim donuꝫ creatum cum ſit infinitũ:poteſt eleuare creaturam ad id quod eſt ꝓprium dei: quia tale' eſt

infinitã. Sȝ grã vnionis eſt donuȝ
creatũ. cognoſcere aũt infinita eſt
ꝓpꝛiũ dei. cuiꝰ ſapiẽ nõ eſt numerꝰ
Ergo aĩa xp̃i ꝑ grãm vnionis non
põt eleuari ad cognoſcẽdũ ĩfinita
¶ Pꝛeterea Dioꝰ. xi. c. celeſtis ierar-
chie ponit tria ſibi ꝓpoꝛtionata: q̃
ſunt ſb̃a. v̈tꝰ. ⁊ opatio. ſ; ſb̃a aĩe xp̃i
non põt eẽ infinita. g̃ neq; v̈tꝰ eius
neq; opatio põt eẽ infinita: vt infi
nita cognoſcat. ¶ Sed ꝯtra. Intel
lectꝰ aĩe xp̃i ñ eſt minoꝛ q̃ volũtas
eius. Sȝ meritũ xp̃i qđ eſt actꝰ vo-
luntatis aĩe eiꝰ eſt infinitum: quia
fuit ſufficiens ad infinitoꝝ pctõꝝ
abolitionẽ. eſt enĩ ꝓpiciatio ꝑ pctĩs
totiꝰ mundi. vt dr̃. i. Jo. i. g̃ ⁊ actus
intellectiuus aĩe xp̃i põt eẽ infinitꝰ
vt infinita cognoſcat. ¶ Rñ° dđ q̃
hic eſt opus multiplici diſtinctiõe
Primo enĩ ꝯſiderandũ eſt q̃ infi-
nitũ põt dici ⁊ ſm formã ⁊ ſȝ mãȝ.
Dicit̃ enĩ infinitũ ex eo q̃ nõ finit̃
Finit̃ aũt ⁊ mã ꝑ formã inquantuȝ
materia que eſt in potentia ad di-
uerſas ſpẽs. determinatur ad vnã
ſpẽm ꝑ formã ⁊ forma ꝑ mãȝ: ĩq̃tũ
forma ſpẽi que nata eſt eẽ in plˀibuſ
indiuiduis ſm q̃ recipit̃ in hac mã
determinat̃ ad indiuiduũ. Sicut g̃
materia ſine forma hȝ rõnẽ ĩfiniti
ita ⁊ forma ſine mã. ⁊ ideo q̃a ipſa
eẽntia diuina non eſt recepta aliq̃
mãli: nec hȝ ꝑmixtionẽ alicuiꝰ potẽ
tie: ſ; eſt purꝰ actꝰ ſb̃ſiſtẽs: ideo dicit̃
infinita. ⁊ quia vnũquodq; cog̃ſci
tur ꝑ formam: ⁊ ſm q̃ eſt in actu. iõ
infinitum ſȝ mãȝ eſt ſm ſe ignotũ.
vt dr̃ in. 3. phi. Infinitũ aũt ſm for-
mã ẽ ſm ſe notiſſimũ: ſ; quo ad nos

eſt ignotũ: quia excedit noſtri in-
tellectꝰ ꝓpoꝛtionẽ: ⁊ quia quantitas
eſt diſpoſitio materie: ⁊ infinitum
quãtitatis attẽdit̃ ſm potẽtiam in
aſſumẽdo vnũ poſt alterũ. ⁊ iõ in-
finituȝ quãtitatis eſt ſm ſe ignotũ
⁊ nõ põt aliquis intellectꝰ cogno-
ſcere infinitũ quãtitatis in poſt aſ-
ſumẽdo vnũ poſt alteꝝ. ſ. numeran
do partẽ poſt partẽ. Itẽ ꝯſiderãdũ
eſt q̃ utroq; mõ ꝯtingit aliquid eẽ
infinitũ ſimplr̃. ⁊ aliq̃d ſm quid. Si
enim aliqđ coꝛpus ſit infinitũ ſm
longitudinẽ nõ aũt ſm latitudinẽ
eſt infinitũ ſm quid. Si v̈o fuerit
infinitũ ſm omnes dimẽſiones: erit
infinitũ ſimplr̃. Silr̃ ſi ĩtelligat̃ for-
ma alicuiꝰ ſpẽi eſſe non in mã: vt
platonici poſuerũt: erit infinita ſȝ
quid. quãtũ. ſ. ad indiuidua illius
ſpẽi: tñ erit finita inquãtũ. ſ. deter
minat̃ ad genus ⁊ ſpẽm. Sȝ diuina
eſſentia eſt ſimplr̃ infinita: quia eſt
abſoluta ab omni circũſcriptõe ge
neris vl' ſpẽi. ¶ Itẽ ꝯſiderãdũ ẽ q̃
duplex eſt ſcĩa. vna dr̃ ſcĩa viſiõis
ꝑ quã cog̃ſcũt̃ ea q̃ ſunt erũt vl' fu
erũt. Alia ſimplicĩ noticie ꝑ quã co-
g̃ſcũt̃ ea q̃ nec ſunt nec erũt nec fu
erũt: ſ; eẽ pñt. Dicẽdũ ẽ g̃ q̃ deꝰ co
g̃ſcẽdo ſuã eẽntiã: q̃a ꝯp̃hẽdit eã:
cog̃ſcit ſcĩa ſimplicĩ noticie ĩfinita
ſimplr. q̃a cog̃ſcit oĩa q̃ ipẽ facẽ po
teſt. ñ tñ cog̃ſcit ea ĩ pꝰ aſſumẽdo
. ſ. numerãdo vnũ poſt aliud. ſ; oĩa
ſil'. Aĩa v̈o xp̃i ñ ꝯp̃hẽdit eẽntiã di
⁊ ꝑ ꝯñs neq; v̈tutẽ eiꝰ. vñ nõ põt
cog̃ſcẽ oĩa q̃ deꝰ facẽ põt. ⁊ iõ non
cog̃ſcit ĩfinita ſimpl'r. ꝯp̃hẽdit aũt
aĩa xp̃i totam potentiam creature

In potentia aūt creature ſunt infi-
nita: non ſimplr̄: quia potētia crea-
ture non ſe extendit ad omnia que
deus pōt: ſ ſm aliquod gen⁹: ſicut
ɔtinuū eſt in potētia ad infinitas
diuiſiōes. vn̄ aīa xp̄i ſcīa ſimplicis
noticie cognoſcit infinita ſm qd: q̄
ſunt in potentia creature. ⁊ p h̄ p₃
rn̄ſio ad obiecta. Nam p̄me due rō-
nes pcedūt de cognitōe infinitoꝝ
ſimplr̄. ¶ Ad tertiū dō ꝙ volūtas
aīe xp̄i eſt ꝟtus finita ſimplr̄. ſicut
⁊ intellect⁹ eius. meritū autē xp̄i h₃
infinitatem ex dignitate. inquātū
.ſ. eſt meritum dei ⁊ hominis.

¶ Ar⁹. 4⁹.

Ad zᵐ ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ
ocul⁹ xp̄i poſt mortē nō fu-
erit equiuoce oculus. corp⁹
enim xp̄i ⁊ quel₃ partiū ei⁹ ſuſten-
tificat̄ p ipoſtaſim dei ꝟbi. Sꝫ ipo-
ſtaſis ꝟbi dei manſit vnita corpori
xp̄i ⁊ partibus eius poſt mortem. g̊
fuit idem ſm ſbam corpus xp̄i poſt
mortem ⁊ ante: ſm totū ⁊ ſm oēs
partes eius. Non g̊ oculus xp̄i fuit
equiuoce ocul⁹ poſt mortem. ¶ Pre
terea ph̄i loqui nō nouerūt niſi de
homine puro. Sꝫ xp̄s nō fuit pur⁹
homo: ſ homo ⁊ deus. g̊ ꝙ ph̄s dic̄
oculū hominis mortui eē equiuoce
oculū nō h₃ locū in xp̄o. ¶ Sꝫ ɔtra.
Xp̄s eſt vniuoce homo cum aliis
hoībus: ⁊ mors eius fuit ꝟa ſicut ⁊
aliorum hominum mors. Cum ergo
oculus cuiuſlibet hominis mortui
equiuoce oculus dicat̄: videtur ꝙ
etiam oculus xp̄i poſt morte₃ ſit eq
uoce oculus. ¶ R° dō ꝙ equiuocū
⁊ vniuocum dicit̄ ſm diffinitiua₃
rōnē eandē vel nō eandē. rō aute₃
diffinitiua cuiuſlibet ſpēi ſumit̄ a
forma ſpecifica ipſi⁹. Forma aūt ſpe
cifica hoīs eſt aīa rōnalis. vn̄ remo
ta aīa rōnali non pōt remanē hō
uniuoce ſ equiuoce tm̄. op₃ aūt idē
accipe in partib⁹: qd eſt in toto. nā
ſicut aīa ſe h₃ ad totū corp⁹. ita ps
aīe ſe h₃ ad partem corporis: vt vi-
ſus ad oculū. vt dr̄ in .2. de aīa. vn̄
ſepata aīa a corpore ſicut non dicit̄
homo niſi equoce. ita nec dr̄ oculus
niſi equiuoce. ⁊ hoc īdifferēter: ſiue
p̄ſupponat̄ alia forma ſbalis in cor
pore an̄ aīam rōnalē: vt quidā vo
lūt. ſiue nō: vt magis videt̄ ɔſonū
veritati. quodcūq₃ enī eſſentialiu₃
p̄ncipioꝝ ſbtrahat̄: ia₃ nō remane
bit eade₃ ratio ſpēi. vn̄ nec nomen
vniuoce dicet̄. Solo aūt hoc modo
aīa recedente remaneret corp⁹ hu
manum ⁊ partes eius ſm eandem
rōnē ſpēi: ſi aīa non vniret̄ corpori
vt forma. ſ tūc ſequeret̄ ꝙ nec per
vnionē aīe eſſet ſbalis generatio:
nec p ſepationē corruptio. qd qde₃
ponere in corpore xp̄i ē hereticum.
Dicit enī Dama. in .3. li. De corrupti
onis nomē duo ſignificat. ſignificat
enim humanas has paſſiōes famē.
ſitim. laborem. clauoꝝ pforationē.
mortē. ſ. ſepationē aīe a corpore. ⁊
quecūq₃ talia. Significat etiā cor-
ruptio pfectā corporis in ea ex qb⁹
ɔpoſitū ē elemēta deſtructiōe₃ ⁊ diſ
ſolutiōe₃. hui⁹ experimētū corp⁹ dīnū
n̄ hūit vt ait pp̄ha. Nō dabis ſāctū
tuū videre dyaſtorā. i. deſtructiōe₃
Incorruptibile autem ſecundum
inſipientem Julianum ⁊ Galanu₃

corpus dñi dicē ſm pmū corruptionis ſignificatū añ reſurrectionez impiū eſt. Si enī incorruptibile nō omoſion.i.cōſbale nobis ꝛ ñ ṽitate facta ſunt que facta eſſe euangeliuz ait. ꝛ opinione ꝛ nō ṽitate ſaluati ſum⁹. Sicut ğ xpūs in triduo mortꝭ ꝓpter ſepatione aīe a corpore que ē ṽa corruptio: nō dr̄ fuiſſe hō vniuoce: ſ homo mortuus.i.ita nec ocul⁹ eius in triduo mortis fuit vniuoce ocul⁹ ſ equiuoce.ſicut ocul⁹ mortu⁹ ꝛ eadē rō ē de aliis partib⁹ corpis xpi. ❡ Ad pmum ğ dicendū ꝙ ſba dr̄ duplr̄. Qñq; enim ſumit̃ p ipoſtaſi. ꝛ ſic veꝝ eſt ꝙ corpus xpi ſuſtentificatū manſit p ipoſtaſim dei ṽbi. non enim p mortem ſoluta eſt vnio verbi neq; ad aīam neq; ad corpus. ꝛ ſic remanet ſimplr̄ idem corpus numero ſm ipoſtaſim ſiue ſuppoſituz: quod eſt perſona verbi. Alio modo accipit̃ ſba p eēntia uł natura. ꝛ ſic corpus xpi ſuſtentificatur per animā ſicut per ſuaz formā non aūt per ṽbū: quia ṽbū nō unit̃ corpori ut forma. hoc enim ē hr̄ticū ſm hereſim Arrii ꝛ Apollinaris: q poſuerūt ṽbū eē in xpo loco anime. Sequēt̃ etiam ꝙ eſſet vnio dei ꝛ hominis facta in natura. qđ ptinet ad hereſim Auticis. Sic ergo corp⁹ xpi poſt mortē ē ſimplr̄ idē ſm ſbaz que eſt ipoſtaſis. non aūt ſm ſbam: que eſt eſſentia vel natura. Uniuocatio aūt ꝛ equiuocatio nō reſpic̃ ſuppoſitū ſ eſſentiā vel nām: quaz ſignificat diffinitio. ❡ Ad 2m dō. ꝙ ꝛ ſi xpūs nō ſit pur⁹ homo. eſt tñ ver⁹ homo: ꝛ mors eius fuit vera mors. vñ quicqd eſt verū de hoīe: inquātū ē hō: ꝛ de morte hoīs: totū eſt veꝝ de xpo ꝛ de morte eius.

❡ Articulus. 5⁹.

Ad tertiū ſic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ xpūs poſt reſurrectionē ṽe comederit cibū ſibi incorporando. quia vt aug. dic̄ in li⁹. .83. qōnū. Si fallit ṽitas non ē. Uñ nulla fictio decet xpūm qui ē ṽitas Eſſet aūt fictio ſi nō ṽe ſibi cibū incorporaret: quē ipē comedere videbat̃. Uere ğ comedit incorporādo ſibi cibū. ❡ Sz ɔtra eſt ꝙ Dam. dic̄ in.3.li. Q: xpūs ꝛ ſi guſtauit cibum poſt reſurrectionē: ſ ñ lege nature ſ diſpenſatōis modo: veritatē credere faciēs reſurrectionis. ꝛ ꝙ hec eadē caro eſt: que paſſa eſt ꝛ reſurrexit. ❡ Rx⁹ dō ꝙ aliquid dr̄ eē ṽū duplr̄. vno modo veritate ſignificationis. alio mō ṽitate naturalis ſpēi. ſicut vox eſt vera ṽitate ſignificationis: qñ ſignificat eſſe quod eſt. Ueritas autē nālis ſpēi dependet ex pncipiis ſpēi: nō aūt ex effectibus. vel ex his que quocūq; mō ɔſequnt̃. vñ vox dicitur vera ṽitate nālis ſpēi: qñ format̃ debitis inſtr̄is: ꝛ ex ore aīalis pfert̃ cū q̄dā imaginatiōe: etiā ſi a nullo audiat̃ quod eſt effect⁹ ɔñs vocē. Legunt̃ aūt in ſcripturis abſq; nc̄citate ꝛ angeli comediſſe: ꝛ xp̄s poſt reſurrectionē. ꝛ vtraq; comeſtio fuit ṽa. vt aug. dicit. 13. de ci. dei. Aliter tñ ꝛ alr̄. Jn angelis enī fuit ṽa ṽitate ſignificatōis. qa vt aug. ibidē dic̄. angeli comederūt nō qa īdigebāt ſ qa volebāt ꝛ poterāt. vt hoībus

quadaȝ ſui miniſterii humanitate ↄgruerēt. In xp̄o aūt fuit vera comeſtio veritate naturalis ſpēi. fuit enim exercita naturalibus inſtr̄is ad hunc actum ordinatis. ⁊ etiam fuit vera veritate ſignificationis quia ſignificabat ueritatē humane nature in corpe reſurgente. Q̄ aūt cibus ↄuertat̄ in corpus: eſt qđdaȝ ↄſequens comeſtionē. Vn̄ etiam in nobis ſi cibus non ↄuertat̄: ſ ſtatiȝ per vomitum eiiciat̄: nihilominus vera fuit comeſtio que p̄ceſſit. Nō aūt ↄueniebat vt in corpus xp̄i cibus conuerteret̄. qđ iam erat extra ſtatum generationis ⁊ corruptōis vnde cibus ille fuit virtute xp̄i reſolutus in precedētē materiā. Non autē in xp̄i corpus ↄuerſus. ⁊ tamē fuit vera comeſtio abſq̧ aliq̄ fictōe vn̄ patet rn̄ſio ad obiecta.

DEinde q̄ſitū eſt de angelis Et circa hoc queſita ſunt tria. Primo vtr̄ aliquo modo angelus ſit cauſa aīe rōnalis. 2° vtrū angelus influat in aīam humanā. 3° vtrū angelus malus .i. dyabolus inhabitet ſbalr̄ hoīeȝ in quolȝ peccato mortali.

Articulꝰ. 6ꝰ.

AD p̄mū ſic p̄cedit̄. Videt̄ q̧ angelus ſit cauſa anime rōnalis. Quecūq̧ enī qualificant̄ in natura. ita tn̄ q̧ vnum eoꝝ eſt prius alīo in ordine nature id quod eſt prius eſt cauſa eius qđ eſt poſteriꝰ. Sȝ aīa ⁊ angelus qualificat̄ in natura. ſunt enim homo ⁊ angelus in nā̄ pares: officio diſpes angelꝰ tn̄ prius ē in ordine nature q̄ anima humana: quia ē ſimplicior ḡ angelus eſt cauſa anime rōnalis. Sed ↄtra. Aīa rōnalis educitur in eſſe per creationē. Sȝ creare cuȝ ſit potentie infinite eſt ſolius dei. Nō ḡ angelꝰ pōt eſſe cauſa anime rōnalis. Rꝰ dđ q̧ impoſſibile eſt id qđ p creationē p̄ducitur ab alio cauſari q̄ a p̄ma oīum cauſa. cuius rō eſt ſm platonicos: quia quanto aliqua cā eſt ſuperior: tanto eiꝰ cālitas ad plura ſe extendit. vn̄ opȝ ut in effectibꝰ id quod ad plura ſe hȝ: ad ſupiorē cām referat̄. Manifeſtū eſt autē q̧ in ordine p̄ncipioꝝ eēntialiū quāto aliqua forma eſt poſterior: tanto eſt magis ↄtracta: ⁊ ad pauciora ſe extendit. quanto auteȝ forma eſt prior ⁊ p̄pinquior ſbiecto p̄mo: tanto opȝ q̧ ad plura ſe extendat. Sequitur ḡ q̧ forme poſteriores ſunt ab inferioribꝰ agentibus. p̄ores ſbo ⁊ ↄmuniores a ſupioribꝰ Et ſic relinquit̄ q̧ id quod eſt p̄mū ſbſiſtēs in vnoquoq̧ ſit a p̄ma oīuȝ cauſa. Quelibet ḡ alia cauſa preter p̄mam opȝ q̧ agat p̄ſuppoſito ſbo: qđ eſt effectꝰ cauſe p̄me. Nulla ḡ cā alia pōt creare: niſi p̄ma cauſa que ē deꝰ. Nā creare eſt p̄ducere aliqđ non p̄ſuppoſito ſbo. Quecūq̧ ḡ nō p̄nt p̄duci in eſſe niſi p creationeȝ a ſolo deo cāнt̄. Hec autē ſunt illa que cum ſint ſbſiſtētia vel nō ſunt ↄpoſita ex mā̄ ⁊ forma: ſ ſūt forme in ſuo eſſe ſbſiſtentes: ſicut ſunt angeli. vel ſunt ea que ſi ſint cōpoſita ex materia ⁊ forma: tamē materia eorum non eſt in potentia niſi ad vnam formaȝ: ſicut eſt in corporibꝰ

celeſtib⁹. Utraq₃ enim hec nõ pdu-
cunt abſq₃ pductione pmi ſbſtãtis
in eis. Poſſunt aũt pduci in actum
abſq₃ pductione pmi ſbiecti tã ꝯpo
ſita ex materia ⁊ forma: quoꝝ mã ẽ
in potentia ad diuerſas formas. ⁊
ſic in eadẽ materia poſſunt ſibi di-
uerſe forme ſuccedere tam etiã for
me que non ſunt ſbſiſtentes in ſuo
eſſe: que quidẽ non dicũt eſſe: quia
ipſa habeant eſſe: ſ₃ quia ſbiecta ha
bent aliqualr̃ eſſe ſm ea. vnde nec
ipſe ſm ſe dicunt fieri vel corrũpi.
ſ₃ inquantum ſbiecta fiunt entia in
actu vel non entia ſm ipas. Anima
aũt rõnalis eſt ſbſiſtens in ſuo eſſe.
alioquin non poſſ₃ hẽre operatiõe₃
abſq₃ ꝯmunione ſue materie. Unñ
relinquit ꝙ aĩa rõnalis non poſſit
produci in eſſe per creationẽ. ⁊ ita
ꝙ angelus nullo modo ſit cauſa ei⁹
ſ₃ ſolus deus. ¶ Ad illud ergo quod
in ꝯtrariũ obr̃ dñ ꝙ pma ꝓpoſitio
inducta videt̃ includere oppoſita.
Si enim aĩa ⁊ angelus parificant̃
in natura: angelus nõ eſt prior aĩa
ſm ordinem nature: niſi dicantur
parificari in natura: quia cõueniũt
in natura: non quidem ſpẽi ſ₃ gñis.
Nõ aũt op₃ ꝙ omniũ que ꝯueniũt
in natura generis vel ſpẽi id quod
ẽ pus ſit cauſa omniũ alioꝝ. ⁊ qdẽ
in eadem ſpecie non põt vnum eẽ
pus altero ꝓprie loquendo ordine
nature: quia ſpẽs pdicat̃ equalr̃ de
omnib⁹ indiuiduis. vt dicit̃ in. 3°.
metha. In generib⁹ aũt non eſt ſic.
Nam inter ſpẽs vni⁹ generis vna
eſt nãlr̃ prior ⁊ perfectior altera. Eſt
aũt in indiuiduis vnius ſpẽi vnu₃
altero tpe pus. ⁊ quãuis aliqđ indi
uiduũ: qđ eſt prius tempore: ſit cã
cuidam alii: quod eſt poſterius. vt
pater eſt cauſa filii: ſicut in obiici-
endo tangebat̃. non tñ hoc eſt vlr̃
verum. non enim omnes antiquio-
res ſunt cauſa omniũ iunioꝝ. Silr̃
etiam ꝯtingit id qđ eſt prius inter
ſpẽs eiuſdẽ generis eſſe alioꝝ pnci
pium ⁊ cãm. ſicut motus localis ali
oꝝ motuum. ⁊ binari⁹ alioꝝ nume
roꝝ: ⁊ triangul⁹ aliaꝝ figuraꝝ re
ctilineaꝝ. non tñ hoc eſt vlr̃ verũ
Non eni₃ homo qui eſt pfectiſſima
ſpẽs aĩalis eſt cauſa actiua aliaru₃
ſpẽrũ. vnde non oportet ꝙ angel⁹
ſit cauſa factiua aĩe. Procedit autẽ
hec ratio ſm opinionẽ quorũdã po
nentium deum agere per neceſſita
tẽ nature. vt ſit ab vno ſimplici nõ
ſit niſi vnum ĩmediate: quod ſit cã
alterius. ⁊ ſic vſq₃ ad vltima rerũ.
Nos autem ponimus deum agere
omnia per ſuã ſapiam: per quam or
dinem rerum diſponit. ⁊ ſic ab ipo
diuerſi gradus rerum immediate
per creationem pducunt̃.

Articul⁹. 7⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ
angelus non poſſit influẽ
in anima₃ humanã. Duoꝝ
enĩ diſtantiũ unũ ñ influit ĩ alteꝝ
niſi per aliquod mediũ. S₃ angelus
⁊ anima diſtant abinuicem. Cu₃
non ſit dare aliquod mediũ p quod
influat influxus ab angelo in aĩa₃
videt̃ ꝙ angelus non poſſit influẽ
in animam. ¶ Sed ꝯtra. Dio⁹. dic
.8. c. cele. ier. Hoĩes purgant̃ illumi
nant̃ ⁊ pficiunt̃ ab angelis. S₃ hoc

non fit niſi per quendā influxū. ergo angelus pōt influere in aīam hūanam. ¶ Rñ° dō q vnūquodq agēs agit ſm modum ſue nature. et ideo vbi ignorat mod° nature rei: neccē eſt etiam vt mod° actionis ei° ignoret. Mod° aūt nature angelice eſt nobis ignotus ſecundū q in ſe eſt. Non enī in hac vita ſcire poſſum° de eis quid ſunt. ſed aliqualē cognitionem de eis hēre poſſum° p ſilitudinē ſenſibiliū rerū. vt Dio. dicit p° et .z.c.cel.ierar. Vñ et modū actiōis ipſorū cognoſcere nō poſſum° niſi p ſilitudinē ſenſibiliū agentiū. Jnuenim° aūt in ſenſibilib° agentib° q id qd eſt in actu: agit in id qd eſt ī potentia. et q opz q agēs coniungat patienti ſm ſitū p corporalē contactū Quanto aūt natura intellectualis eſt ſuperior: tanto eſt magis actualr vtpote deo ſimilior: qui eſt act° purus. vnde ſuperiores angeli poſſūt agere in inferiores angelos: et ī animas noſtras. ſicut id quod eſt ī actu agit in id quod ē in potentia. et hi° actio dr influxus. Qd aūt eſt in corporalib° ſit° eſt in ſpūalib° ordo. nā ſit° eſt quidā ordo partiū corporalium ſm locū. et ideo ipſe ordo ſbarū ſpūaliū adinuicē ſufficit ad hoc q vna influat in alterā: nec requirit ibi mediū corporale vel locale: quia hi° actiones ſunt ſupra locū et tps que in corporalibus ſunt. et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

¶ Articul°.8°.

Ad 3m ſic pcedit. Uidet q dyabol° ſemp ſbalr inhabitet hoīez qñcūq peccat mortalr. Culpa enim mortalis opponit grē. Sz ſpūs ſanct° ſemp inhabitat hoīem cū grā: ſm illud .i. ad Cor.3. Templū dei eſtis. et ſpūs dei habitat in vobis. ergo etiā ſpūs īmūdus ſemp inhabitat hoīez cū culpa mortali. ¶ Sed contra eſt q dyabol° p peccatū inhabitat hoīem ſicut p ſuum effectū. Sz nō omne peccatuz mortale eſt a dyabolo. ſed qnq a carne et mundo. ergo dyabol° non ſemper inhabitat hoīem cū culpa mortali. ¶ Rñ° dō q dyabolum inhabitare hominē pōt intelligi duplr. Uno mō quātū ad aīam. alio modo qtū ad corpus. Quātū ad aīam quidez nō pōt dyabol° inhabitare hoīem ſbaliter. quia ſol° de° illabit menti nec ita dyabol° cauſat culpam ſicut ſpūs ſanct° grām. Spūs enī ſanct° interi° operat. ſed dyabol° exterius ſuggerit. vel quantū ad ſenſuz vel quantū ad imaginationē. Dicit tñ inhabitare affectū hoīs p effectum malitie: non ſolū qñ ex ei° ſuggeſtione peccatū perpetrat: ſed etiam per quodcūq peccatū mortale: quia ex quolibetcunq peccato mortali hō ſeruituti dyaboli addicit. Sz qtū ad corpus dyabol° poteſt hominē ſbaliter inhabitare. ſicut patet in arreptitiis. ſed hoc magis ptinet ad rōnem pene q ad rōnem culpe. Pene autem corporales huius vite nō ſemper cōſequūt culpam: ſed quādoq peccātib° nō inferūt: et quādoq nō peccātib° inferūt. vt dr Joh.9°. de ceco nato. et hoc eſt ſm altitudinez incōprehenſibiliū iudiciorum dei. vñ nō cum qualibet culpa mortali

dyabol⁹ inhabitat hoīem ſbſtanti-alr̄:etiam quantū ad corpus. Et p̄ hoc patet r̄ñſio ad obiecta.

Deinde queſitū eſt de hoīb⁹ Et p̄mo queſita ſunt q̄daʒ ptinētia ad quoſdā hoīes excellētioris ſtatus.ſ.ad doctores ⁊ religioſos. ¶ 2° quedā ptinētia ad hoīes inferioris ſtat⁹.ſ.laycos. ¶ 3° quedā ptinentia ↄmuniter ad oēs hoīes. ¶ De doctorib⁹ ſacre ſcriptu re queſita ſunt duo. ¶ Primo utꝝ liceat q̄ aliquis p ſe petat licentiaʒ in theologia docendi. ¶ 2° vtrum auditores diuerſoꝝ magr̄oꝝ theo logie h̄ñtiū ↄtrarias opiniones ex cuſent a peccato ſi ſequātur falſas opiniones magiſtroꝝ ſuoꝝ.

¶ Articul⁹.9⁹.

Ad p̄mū ſic pcedebat. Uide tur q̄ nemini liceat p ſe pe tere licētiam in theologia docendi. ¶ Doctores ſacre ſcripture adhibēt miniſterio v̄bi dei:ſicut ⁊ p̄lati. Sʒ non licet alicui petere pre lationē.imo vt Grego. dic̄ in regi-ſtro. Recuſantib⁹ dignitates eccle ſiaſtice ſunt ↄferēde.petentib⁹ aūt ſunt denegande. g̃ neq̧ alicui licʒ petere cathedrā magiſtralē ad do cendū in ſacra ſcriptura. ¶ Prete-aug. dicit.19.de ci.dei. Locus ſupe-rior ſine quo populus regi non pōt ⁊ ſi adminiſtret vt decet. incōue nienter tñ appetit. g̃ ⁊ inconueni-enter petit. Pari g̃ rōne cathedra magiſtralis que eſt etiā loc⁹ ſupior. ¶ Sʒ ↄtra eſt q̄ Grego. dicit in pa ſtorali. q̄ gradus magiſtroꝝ eſt pe riculoſus. gradus autē diſci puloꝝ eſt ſecurus. Sed hoc videt ad pfe-ctionē ptinere:vt aliquis ꝓpter ali-quod bonū periculis ſe exponat. g̃ videt eſſe laudabile q̄ aliquis ca-thedrā magiſtralē appetat. ⁊ p ſe petat. ¶ R° dō q̄ ad euidentiā h⁹ queſtionis opʒ triplicē differētiam ↄſiderare cathedre magiſtralis ad cathedrā pontificalē. Quarū p̄ma eſt q̄ ille qui accipit cathedrā ma-giſtralē non accipit aliquā eminē-tiā quam p̄us non habuerat:ſ; ſolū opportunitatē ↄmunicādi ſcientiā quam p̄us non habebat. Non eniʒ ille qui licentiat aliquē dat ei ſciāʒ ſ; auctoritatē docēdi. Jlle v̄o qui ac cipit cathedram epiſcopalē accipit eminētiā poteſtatiſ quā prius non hēbat:ſ; quantū ad hoc in nullo ab aliis differebat. / 2ᵃ differentia ē q̄ eminentia ſcīe que requirit ad ca-thedrā magiſtralē eſt pfectio hoīs ſm ſeip̄m. eminentia v̄o poteſtatis que pertinet ad cathedrā pontifi-calē ē hominis per ↄparationē ad aliū. / 3ᵃ differentia eſt q̄ ad ca-thedrā pōtificalē fit homo idone⁹ per caritatē excellentē. vnde dñs anteq̄ʒ Petro ſuaꝝ ouiū curā ↄmit teret queſiuit ab eo. Symon Johis diligis me plus his. vt dr̄ Jo.vlt. Ad cathedrā aūt magiſtraleʒ red-dit homo idone⁹ ex ſufficiētia ſcīe His g̃ ↄſideratis manifeſtū eſt q̄ appetere aliquid quod ptinet ad perfectionem ſui ipſius eſt lauda-bile. vñ appetit⁹ ſapientie eſt lau-dabilis. Dicit eniʒ ſap.6. q̄ ↄcupīa ſapientie pducit ad regnū ppetuū Appetit⁹ aūt poteſtatis ſuper alioſ

eſt vitioſus. quia vt Gregorius dicit Contra naturam ſupbire eſt hominem homini velle dñari. vñ ſi ille qui dat licentiã ad cathedrã magiſtralẽ poſſit eminentiã ſapiẽ dare: ſicut ille qui promouet ad cathedrã pontificalẽ dat eminentiã poteſtatis: eſſet ſimpliciter expoſcenda: cum tñ petere excellẽtiã poteſtatis ſit turpe. Cum aũt ille qui accipit licẽtiã ad cathedrã magiſtralẽ accipiat ſolã opportunitatẽ ↄmunicandi qḋ h; petere hi⁹ licẽtiã quantũ eſt in ſe nullam videt turpitudinẽ ↄtinẽ. qa ↄmunicare aliis ſciam: quã quis h; laudabile eſt: ⁊ ad caritatẽ ptinẽs ſm illud Sap. 8. Quã ſine fictiõe didici ⁊ ſine inuidia ↄmunico. Et. pª Pe. 4. dr. Unuſquiſq; ſicut accepit grã; in alterutrũ illã admĩſtrãtes. Põt tñ turpitudinẽ ↄtinere rõne pſumptionis: que eẽt ſi ille qui non ẽ idoneus ad docendũ peteret docendi officiũ. Sed hec pſumptio nõ equalr̃ eſt in petentib⁹ licẽtiã ad docẽdu; ⁊ in petentib⁹ pontificatũ. Nã ſcientiã p quã aliquis eſt idoneus ad docendũ põt aliquis ſcire per certitudinẽ ſe habere. Caritatẽ aute; per quã aliquis eſt idoneus ad officium paſtorale non põt aliquis per certitudinẽ ſcire ſe habere. ⁊ ideo ſemper eſt vitioſum pontificatum petere. nõ ſemper autẽ vitioſum ẽ petere licentiã docendi: quãuis honeſtius ſit q̃ p aliũ petat: niſi forte aliquando ex cauſa aliqua ſpũali. Per hoc g̃ p; rñſio ad pmas duas rationes. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ q̃ quicunq; non cauet pericula videtur ↄtemnere id cui⁹ detrimẽtũ picula inducere poſſũt. ⁊ quia laudabile eſt q̃ homo ↄtemnat bona corpalia ppter bona ſpũalia: laudabile eſt q̃ aliquis periculis corporalib⁹ ſe exponat ppter ſpũalia bona. ſʒ ↄtẽnẽ ſpũalia bona eſt valde vitioſum: ⁊ ideo q̃ aliquis periculis ſpũalibus ſe exponat: eſt valde vituperandũ Imminẽt aũt pericula ſpũalia his qui habẽt magiſterii locũ. Sed picl'a magiſterii cathedre paſtoralis deuitat ſcĩa cũ caritate: quã homo neſcit ſe p certitudinẽ habere. picula autẽ magiſterii cathedre magr̃alis vitat homo per ſciam: quã põt hõ ſcire ſe habere. vnde non eſt ſimil' ratio de vtroq;.

Articulus. 10⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedit. Uidet q̃ auditores diuerſoꝝ magiſtroꝝ tenẽtiũ diuerſas opiniones excuſent a peccato erroris: ſi opiniones magiſtroꝝ ſuoꝝ ſeqũt. Dicit enim dñs Mat. 23. ſup cathedrã moyſi ſederũt ſcribe ⁊ phariſei omnia que dicũt vobis ſeruate ⁊ facite. Multo g̃ magis ſeruãda ſũt illa que tradunt a doctorib⁹ ſacre ſcripture. g̃ non peccãt qui eoꝝ opiniões ſequũt. ¶ Sed ↄtra ẽ q̃ dr̃ Mat. 15. Si cec⁹ ducatũ ceco pſtet: ambo in foueã cadũt. Sed quicũq; errat cec⁹ eſt inquantũ errat. g̃ quicũq; ſeqt opinionẽ errantis magiſtri ĩ foueã peccati cadit. ¶ Rñ° dicẽdum q̃ diuerſe opiniones doctoꝝ ſacre ſcripture ſiquidẽ nõ pertineãt ad fidẽ ⁊ bonos mores abſq; periculo auditores vtrãq; opinionẽ ſequi pñt

Tunc eniꝫ hꝫ locū qḋ apl's dicit ad ro.14. Unuſqſq꜒ in ſuo ſenſu abun dat. In his ṽo que ptinēt ad fideꝫ ⁊ bonos mores nullꝰ excuſatˀſi ſeqˀ erroneā opinionē alicuius magiſtri In talibꝰ enī ignorātia nō excuſat alioquin īmunes a peccato fuiſſent qui ſecuti ſunt opinionē Arrii. Ne ſtorii. ⁊ alioꝝ hereſiarchaꝝ. nec po teſt excuſationē habere ꝓpter ſim plicitatē auditoꝝ: ſi in talibꝰ erro neā opinionē ſequaˀ. In rebꝰ enim dubiis nō eſt de facili preſtandus aſſenſus. quinīmo vt augꝰ. dicit in li.3. de doctrina xpiana. Conſulē dꝫ quis regulā fidei: quā de ſcriptura rū planioribꝰ locis ⁊ eccleſie aucto ritate pcepit. Qui ḡ aſſentit opini oni alicuiꝰ magiſtri ꝯtra manife ſtū ſcripture teſtimoniū: ſiue ꝯtra id qḋ publice teneˀ ſm eccleſie au ctoritatē: non pōt ab erroris vitio excuſari. ¶ Ad illud ḡ qḋ in ꝯtra rium obr̄ dicendū ꝙ ideo premiſit ſuper cathedrā Moyſi ſederūt ſcri be ⁊ phariſei. ut quod poſtea ſb̄dit omnia que dixerint vobis ſeruate ⁊ facite: de illis intelligaˀ que ad cathedram pertinent: ad quā non pertinent ea que ſunt ꝯtra fidem vel bonos mores.

DEinde queſitum eſt de his que pertinēt ad religioſoſ Et p̄mo quātū ad īgreſſū religionis. ¶ 2° quantū ad ea que ꝯueniūt iam in religione exñtibus ¶ Circa p̄mū queſita ſunt quatuor ¶ Primo vtrū liceat iuuenes in ducere ad religionis ingreſſum p obligationē voti vel iuramēti. 2° vtrū ſic obligati voto vel iura mento poſſint abſq꜒ peccato ī ſeclo remanere. ¶ 3° vtrum liceat pctō res ad religionem inducere. ¶ 4° vtrum peccēt qui aliquē iurare fa ciūt ne religionē ingrediaˀ.

¶ Articulꝰ. xiꝰ.

AD p̄mū ſic pcedebaˀ. vide tur ꝙ non liceat iuuenes īducere ad religionē uoto vel iuramēto. Illicitū enī eſt cōtra eccleſie ꝓhibitionē agere. Sꝫ Inno cētius quartꝰ ꝓhibuit in quibuſdā lr̄is ad religioſos directis hiꝰ voti ſuſceptionē. ḡ peccant qui voto vl' iuramento aliquos ad religionem obligare p̄ſumunt. ¶ Preterea ex̄ de regularibus ⁊ tranſeuntibꝰ ad religionem. c. i. vr̄. Nullus tondea tur niſi legitima etate ⁊ ſpōtanea voluntate. Sed quando adoleſcen tes obligati voto vel iuramento ad religionem ſuſcipiuntur tonſo rantur non in legitima etate: neq꜒ ꝓpria voluntate. Sed neceſſitate obligationis voti vel iuramenti. ḡ hoc videtur eſſe illicitum. ¶ Pre terea magis eſt neceſſarium vt ali qui adducantur ad fidem xpianaꝫ q̄ꝫ ad aliquam religionem. Sed ad fidem xp̄ianam non ſunt aliqui in ducendi neceſſitate ſed voluntate dicitur enim. 45. diſtin. c. de iude is. Q꜒ non vi ſed libera animi volū tate: ⁊ facultate vt conuertantur ſuadendi ſunt. Ergo multo minus imponenda eſt neceſſitas voti vel iuramenti vt aliqui ad religioneꝫ adducantur. ¶ Item hoc eē videˀ ꝯˀ honeſtatē religiōis. Adoleſcētū

enim ſicut facilis eſt ingreſſus ad
religionē:ita etiam facilis eſt egreſ
ſus. Sed ex hoc religio dehoneſta
ri videtur:ꝙ de facili recipiāt eos
qui de facili exeunt. ergo inconue
niens videtur adoleſcentes ad re
ligionem recipere. ¶ Preterea nō
ſunt faciēda bona vt veniant ma
la. Sed ex iſto bono ꝙ iuuenes in
ducuntur ad religionem ſequunt
multa mala:quia apoſtatant ⁊ ille
gitimas nuptias ↄtrahunt. ⁊ mul
ta alia illicita cōmittunt.ergo non
ſunt ad religionem aduocandi.
Preterea Math.23.dicit dominus
Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei qui cir
cuitis mare ⁊ aridam vt faciatis
vnum proſelitum:⁊ cum fuerit fa
ctus:faciatis eum filium iehēne du
plo q̄ vos.quod ꝓpoſito videt com
petere. Efficiuntur enī ſic intrātes
iehenne filii dupliciter. Primo qui
dem quia male intrant:ſcilicet con
tra prohibitionem eccleſie. Secun
do quia etiam male exeunt apoſta
tando.ergo qui eos inducūt ve di
uine maledictionis incurrunt. ¶
Item hoc videtur eſſe contra ne
ceſſitatem probationiſ. Dicitur enī
prima Joh.4. Nolite omni ſpiritui
credere:ſed ꝓbate ſpiritus ſi a deo
ſunt. Hoc autem non videtur eſſe
a deo vt tales religionem ingredi
antur: cum frequenter exeant poſt
ingreſſum. Dicitur enim actuū.5°.
Si eſt ex hominibus conſilium hoc
⁊ opus diſſoluetur. Si uero ex deo
eſt conſilium non poteritis diſſol
uere. ergo videtur ꝙ contra deū
faciant qui eos inducunt. ¶ Sꝫ ↄ̄

Quicunq; poteſt ſe obligare dya
bolo:poteſt etiam ſe obligare deo.
Sed pueri poſſunt ſe obligare dya
bolo peccando vt dicitur extra de
delictis puerorum.c.Pueris. ergo
etiam poſſunt ſe obligare voto vl
iuramento ad ſeruiendum deo in
religione. ¶ Preterea.20.q.i.dicit
Q firma erit virginitatis ꝓfeſſio
exquo adulta iam etas eſſe incepe
rit:⁊ que ſolet apta nuptiis depu
tari.ergo poſſunt etiam in tali eta
te aliqui obligari ad religionē vo
to vel iuramento. ¶ Reſponſio di
cendum ꝙ humani actus ꝓpter di
uerſos caſus vniforme iudiciū ha
bere non poſſunt.nec tamen ſi con
tingit aliquid in aliquo caſu eſſe
malum: ꝓpter hoc iudicandum eſt
eſſe ſimpliciter illicitum. Poſſet ḡ
contingere aliquis caſus in quo ali
quem adoleſcentem ad religioneꝫ
obligare vel etiam recipere illicitū
eſſet.puta ſi conſtaret vel probabi
liter crederetur de eius inconſtan
tia:vel ſi quid aliud eſſet huiuſmo
di: que diligenter conſiderantur
in religionibus bene inſtitutis. Di
cere autem ꝙ malum eſt recipere
adoleſcentes ad religionem eſt dy
abolicum.quia ſuper illud Exodi.5
Quare Moyſes ⁊ Aaron ſollicita
tis populum ab operibus ſuis. dicit
gloſa origin. Hodie quoq; ſi Moy
ſes ⁊ Aaron.i.propheticus ⁊ ſacer
dotaliſ ſermo animam ſollicitet ad
ſeruicium dei exire de ſeculo: renū
ciare omnibus que poſſidet:atten
dere legi ⁊ vbo dei: ↄtinue audies
vnanimes ⁊ amicos Pharaonis di

centes. Uidete quomodo ſeducūt homines ⁊ peruertuntur adoleſcētes. ⁊ poſtea hec erant tunc verba Pharaonis. ⁊ nunc amici eius loquunt. Eſt etiam contra xp̄i preceptum. Dicitur enim Math. 19°. Oblati ſunt ei paruuli vt man⁹ eis imponeret ⁊ oraret. diſcipli autem increpabant eos. Jh̄s autem ait eis Sinite paruulos: ⁊ nolite prohiberē eos venire ad me. Quod exponens Origenes ſuper Math. dicit. ꝙ diſcipuli Jh̄u priuſꝙ diſcant rōnem iuſticie: reprehendūt eos q pueros ⁊ infantes offerūt xp̄o. Domin⁹ aūt exhortat diſcipulos ſuos ↄdeſcendere vtilitatib⁹ puerorū. Hoc ergo attendere debem⁹ ne per eſtimationē ſapientie excellētioris ↄtemnamus quaſi magni puſillos eccleſie ꝓhibentes pueros venire ad Jh̄um. Si tamen pueri infantū eſſent vt nondū vſū rationis haberent: illicitū eſſet eos ad religionē attrahē abſq; conſenſu parentū. non quia etiam infra ānos pubertatis pueri in religione recipi non poſſunt de conſenſu parentū. quia vt dr̄. 20. q. i. c. Addidiſti. Et monachi ⁊ gcū- q; etiam pueri infantie annis a parentib⁹ monaſterio tradi poſſunt. Sed hoc ideo dictū eſt. quia pueri quouſq; ad ānos diſcretionis peruenerint: ſunt ſecūdū ius naturale in poteſtate parentū. vnde ſic inuitis parentib⁹ non ſūt infideliū filii ad baptiſmū rapiendi. ita etiam nō ſūt religioni applicandi. Iam vo poſtꝙ vſū rationis habuerint: per liberū arbitriū habent ſui ipſi⁹ poteſtatem in his q̄ ad anime ſpectāt ſalutē. vnde inuitis parentib⁹ pnt ⁊ ad baptiſmū ⁊ ad religionē induci. De volūtate aūt parentū etiam in infantia ad baptiſmū recipiunt ex ordinatione apl̄orꝫ. vt Dionyſi⁹ dicit vltimo capitulo celeſtis ierarchie. vt in reb⁹ diuinis pueri nutriant: ⁊ nō habeāt aliam vitā niſi diuinā ↄtemplationē. Et eadē rōne in infantie annis monaſteriis pueri a parentib⁹ offerūt: vt dictū eſt. Sed quia in q̄ſtione addit de obligatione iuramenti ⁊ voti: ne hoc remaneat īdiſcuſſū: ↄſiderari debet ꝙ ſecūdū diuerſam ↄditionem iuuenū eſt in talib⁹ ꝓcedendū Si enim eſſent adeo firmi ꝙ non timerent a religionis ꝓpoſito reſilerē non eſſet neceſſariū eos iuramēto vel voto obligare. Et ſimilr̄ ſi eēnt adeo mobiles: ꝙ nec etiaꝫ crederēt iuramēto vel voto poſſe firmari: ſꝫ vt plurimū ↄtingit ꝙ ſimplex ꝓpoſitū de facili mutant. obligationē aūt voti vl' iuramēti omnino obſeruant. vnde cū voto vl' iuramēto ad frugē melioris vite obligantur magnū beneficiū eis pſtat. Unde Auguſtin⁹ dicit in epiſtola ad Armariū ⁊ Paulinū. Nō te vouiſſe peniteat. immo gaude iam tibi nō licē quod cum tuo detrimēto licuiſſet. Felix eſt neceſſitas que in meliora compellit. ¶ Ad primum ergo dicēdum ꝙ Innocētius in quibuſdam litteris ad religioſos directis q̄ incipiūt. Nō ſolū in fauorē. ſic dic Uobis de frūꝫ nr̄orꝫ ↄſilio ī ꝟtute

obedientie ſub pena excōicationis auctoritate preſentium diſtrictius inhibemus:ne ante annum probationis elapſum:qui eſt maxime in ſubſidium fragilitatis humane regulariter inſtitutus quenq̄ ad pfeſſionem veſtri ordinis:ſeu ad renūciationē ſeculi faciendam recipere pſumatis. Qꝫ autem ad probationē non recipiantur iuuenes:vel ꝙ voto vel iuramento non obligentur ad intrandum ſine preiudicio temporis probationis nunq̄ inuenitur prohibitum. ¶ Ad ſecundum dicēdum ꝙ legitima etas indicatur tēpore pubertatis. vt patet per capitulum inductum. Tunc enim maxime incipit homo liberum vſum rationis habere de his que pertinent ad ſuam ſalutem. Eſt autem ſciendum ꝙ eſt duplex neceſſitas. Una que excludit voluntatem. ſcilicet neceſſitas coactionis. ⁊ alia que ex voluntaria obligatione cauſatur: ⁊ voluntatem non excludit. ⁊ huiuſmodi eſt obligatio iuramenti: vel voti. vnde per coactionem nō ſunt trahēdi homines vel ad fideꝫ vel ad religionē: ſed voto vel iuramēto ad hoc eos obligare nihil prohibet. ⁊ de hac neceſſitate aug. dicit. Felix neceſſitas que in meliora compellit. Et per hoc patet ſolutio ad tertium. ¶ Ad quartū dicēdum ꝙ in rebus volūtariis ſicut ⁊ in naturalibꝰ non eſt indicādū facile quod contingit in paucioribꝰ ſed quod contingit vt in pluribuſ Qꝫ autem intrantes religionē exeant:hoc cōtingit vt in paucioribꝰ multo enim plures de intrantibus remanent vt experimēto pbatur: q̄ exeant. ¶ Ad quintum dicendū ꝙ cum dicitur. Non ſunt facienda bona vt veniant mala. ſi ly vt teneatꝰ cauſaliter eſt omnino verum peccaret enim ſi quis ea intentione aliquem ad intrandū religionem induceret: vt poſtmodū apoſtataret. Si vero ly vt tenetur ꝯſecutiue:ſic ab omnibus bonis eſſet abſtinendū:quia vix ſunt aliqua hūana bona ex quibus occaſionaliter non poſſunt ſequi aliqua mala. ¶ Unde dicitur Eccl. xi. Qui obſeruat ventum non ſeminat. ⁊ qui cōſiderat nubes nunq̄ metet. ¶ Tunc autem ſolum aliquod bonum eſſet pretermittendum pter ꝯſequens malū: quando malū cōſequēs eſſet multo maius q̄ bonū. ⁊ vt frequentiꝰ accideret. Dominꝰ autē non pretermiſit eligere duodecim diſcipulos ex quibus vnus erat futurus dyabolus. vt dicitꝰ Joh. 6°. nec apoſtoli pretermiſerunt eligere ſeptem dyacones propter vnum Nicolaum: qui ex eis periit. Multo ḡ minꝰ religioſi debent ptermittere multoꝝ ſalutem pter paucos qui apoſtatare inueniūtꝰ. ¶ Ad ſextū dicēdū ꝙ illi q obligati iuramēto vl voto religionē intrāt: nō faciūt ꝯtra pbibitiōeꝫ eccleſie vt oſtenſum eſt. vnde ex hoc ꝙ intrant nō efficiūtꝰ filii iehēne:ſꝫ filii vite eterne: quaꝫ dominꝰ pmittit Mat. 19. relinquētibus tpalia pter ipm:ſꝫ ex hoc ꝙ exeunt poſt profeſſionem efficiuntꝰ iehenne filii. ſed hoc non pīudicat

recipientibus eos: niſi eorū malis exemplis ſint peruerſi. vñ ſignāter dominus dicit. Facitis eum filium iehēne duplo ꝙ vos. qa vt Criſoſtimus dicit. Maloꝝ magrōꝝ paoca t⁹ exemplo fiebat peioꝛ magiſtris ¶ Ad ſeptimū dō ꝙ rō illa ſapit manicheoꝝ hereſim: qui hanc rōnē ad duas erroneas ꝯcluſiones addu cūt. Primo quidē ad hoc ꝙ omnia corpoꝛa corruptibilia non ſint a dō Si enim inquiunt a deo eſſent non diſſoluerent. Secūdo ad hoc ꝙ caritas ſemel habita nunꝗ amittat: ita ꝙ qui peccat moꝛtaliter nunꝗ grām habuit. Si enim inqūt grāz habuiſſet: hoc fuiſſet op⁹ dei. ⁊ ita diſſolutū non fuiſſet. quod etiā hec ratio intendit. vt ſcilicet ſi aliquis non perſeuerat in religione: ꝙ ꝓpoſitum de intrando religionē a deo non fuerit. Eſt ergo ſciendū ꝙ vba illa non dicunt ad oſtēdēdū ꝙ illa que ſunt a deo ī perpetuū maneāt: ⁊ corrūpi non poſſunt. ſed ad oſtēdendā infallibilitatē diuine ꝓuidētie. Non enim poteſt eſſe vt dei ꝓuidentia fallat. vnde ſignāter nō dicit opus dei eſſe indiſſolubile: ſ conſiliū. Secūdā ergo diuinā ꝓuidentiā quibuſdā dat donū gratie ad pñtem iuſticiā: ⁊ tamen nō dat eis donū pſeuerantie. Quibuſdam autem datur etiam donum perſeuerantie. vt patet per Auguſtinū in li. de bono pſeuerātie.

Articul⁹. iz⁹.

Ad ſecundū ſic proceditur. Videt ꝙ illi qui obligati ſunt voto vel iuramento ad intrandū religionē non teneāt intrare. Omnis enim xpi actio noſtra eſt inſtructio. Sed domin⁹ non imponebat hominib⁹ neceſſitatem ſed hoc relinquebatur eorū libere voluntati. vnde dicebat cuidā: vt habet Mathei. 19. Si vis ad vitaz ingredi ſerua mandata. Et iterum Si vis perfect⁹ eſſe vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus Et apoſtol⁹ pma ad Cor. 7. De virginibus autem preceptum domini non habeo. conſiliū autem do. ergo videt ꝙ non ex neceſſitate teneāt aliqui religionem intrare propter iuramentum vel votum. ¶ Preterea null⁹ poteſt iuramento vel vota obligari ad aliquid ī quo detrimentū perfectionis patiat. Sed per hoc ꝙ aliqui religionē intrant detrimentū perfectionis patiunt. impediunt enim ꝓpter religionis obſeruantiā a viſitatione infirmoꝛū ⁊ collectione eccleſiarū: ⁊ aliis operibus pietatis: in qua ſumma xpiane religionis ꝯſiſtit. vt Ambroſius dicit ſuper illud prima ad Thimotheum qnto. Pietas ad omnia vtilis eſt. Ergo illi qui iurauerūt vel vouerunt religionem intrare non tenentur. ¶ Preterea Proſper dicē in ſecundo de vita ꝯtemplatiua. Sic abſtinere vel ieiunare debem⁹ vt non nos ieiunandi vel abſtinēdi neceſſitati ſbdamus. Sed illi q ſunt in religione ex neceſſitate voti vel obedientie abſtinent vel ieiunant. ergo minus merentur. Nō ergo ad religionis ſtatum poteſt aliqs iuramento vel voto obligari

¶ Preterea ꝟtus eſt circa difficile
⁊ bonū. Sed difficili⁹ eſt bn̄ viuē ī
ſeculo q̄ꝫ in religione. ḡ magis eſt
ꝟtuoſum. Nō ḡ ad ſtatū religiōis
aliquis iuramēto aut voto obliga/
ri pōt. ¶ Preterea omunis utilitas
pferenda eſt bono puato. Sꝫ p hoc
ꝙ aliqui religionē intrant deroga
tur omuni vtilitati. Si enī omnes
religionē intrarent: nō eſſent q ple
biū curā agerēt: ⁊ ita populus ſine
rectorib⁹ remaneret. ḡ meli⁹ faciūt
ſi nō intrāt religionē q̄ſi intrent.
¶ Sꝫ otra eſt ꝙ dr̄ in ps. Vouete
⁊ reddite dn̄o deo veſtro. vbi dic̄
glo. Qꝫ vouere volūtati oſulit. ſed
poſt voti pmiſſionē redditio necc̄io
exigit. ¶ Itē eccl. 5. dr̄. Si quid vo
uiſti deo: ne moreris redde. diſpli/
cet enī ei infidelis ⁊ ſtulta pmiſſio
¶ Preterea aug. dicit in ep̄la ad
Armariū ⁊ Paulinā. Quia iā vo/
uiſti: iā te obſtrinxiſti. aliud tibi fa
cere non licet. priuſq̄ eſſes voti re⁹
liber fuit ꝙ eſſes inferior. quanuiſ
non ſit gratulāda libertas: qua fit
vt nō debeat qd cū lucro reddit.
¶ R⁹ dd ꝙ dicere ꝙ illi q voto ul'
iuramēto ſunt obligati ad intran/
dū religionē: nō teneant intrare:
eſt manifeſte hereticū. Quicūqꝫ. n.
dicit non eſſe peccatū id qd eſt ot
pceptū dei heretic⁹ iudicat: ſic he/
retic⁹ iudicaret qcūqꝫ diceret ꝙ for
nicatio ſimpl'r nō ſit peccatū mor/
tale. eſt enī otra hoc pceptū. Non
mechaberis. vt ſancti exponūt. Sūt
aūt excellētiora pcepta pme tabule
que ordināt ad dilectionē dei: q̄ꝫ p
cepta 2e tabule que ordināt ad di/
lectionē pximi. vn̄ qcūqꝫ dicit ꝙ ſin̄
peccato pteriri poſſit aliquid pti/
nens ad pcepta pme tabule ē mani
feſte heretic⁹. Cū aūt impletio uoti
pertineat ad latriā: manifeſtū ē ꝙ
qcūqꝫ dicit votū non eſſe implēdū
loquit otra pmū pceptū pme tabu
le. quod eſt de cultu latrie ſoli deo
exhibēdo. Qui ꝟo dicit iuramētuꝫ
non eſſe implēdū loquit otra 2m p/
ceptū pe tabule. qd ē. Nō aſſumes
nomē dei tui ī uanū. Vn̄ manifeſte
eſt heretic⁹ qcūqꝫ hoc dic: niſi forte
dicat ꝙ intrare religionē ſit illici/
tum. Iuramēta enī vel vota facta
de reb⁹ illicitis nō ſunt obligato/
ria ſm illud Iſidori. In malis pmiſ
ſis reſcinde fidē. Sꝫ h iterū ē here/
ticū dicē: ꝙ non ſit licitū intrare re
ligionē. Eſt enī expſſe otra xpi oſi
lia. vn̄ quicunqꝫ dicit ꝙ ille qui eſt
obligat⁹ voto vel iuramēto ad in/
trandū religionē: pōt abſqꝫ pctō in
ſeculo remanē: eſt manifeſte hrtic⁹
ſi tn̄ in hoc pertinaciter pſeueret.
¶ Ad pmū ḡ dd ꝙ neceſſitas uoti
vel iuraméti nō excludit volūtatē
vt ſupra dictū eſt. Sicut eniꝫ aliqs
ex lege omuni obligat ad ſeruāda
dei pcepta: que tn̄ uoluntarie ſuat
vn̄ ⁊ dn̄s dicit. Si vis ad vitam
īgredi ſerua mādata. ſic ille q emī
ſit iuramentū vel votū obligat ex
quadā puata obligatione. ⁊ tamen
voluntarie implet iuramentū vel
votum. ita tn̄ ꝙ an̄ iuramētū vel
votū licitū eſt ei facē vel nō facē.
vn̄ ⁊ dn̄s dixit. Si vis pfectus eſſe
⁊ Paul⁹ de ꝟgīitate oſiliū dat. ſ p⁹
iuramtū ul' uotū illicitū ē nō iplē.

¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ illa rō ꝯtinet heresim damnatam.s. ꝙ melius sit in ſeculo remanere: ⁊ opib⁹ pietatiſ vacare: ꝙ̄ religionē intrare. Continet enim inter errores Uigilantii ꝯtra quē Hiero. ſcribēs dicit. Ista venena pfidie catholice fidei ſociate conaf impugnare ꝟginitatem: odiſſe pudicitiā: in ꝯuiuio ſeclariū ꝯtra ſanctoꝝ ieiunia declamare: ⁊ poſtmodū ꝯtra ſingulos articulos a Uigilantio ꝓpoſitos diſputās venit ad iſtū articulū dicēs. Qꝫ autez aſſerit eos meli⁹ facere q vtūf reb⁹ ſuis: ⁊ paulatim fruct⁹ poſſeſſionū paupib⁹ diuidūt: ꝙ̄ illos q poſſeſſionib⁹ uenūdatis ſemel oīa largiūf non a me ei: ſ a deo rn̄debiſ. Si uiſ eſſe pfect⁹: vade ⁊ vende omnia q̄ habes: ⁊ da paupib⁹: ⁊ veni ſequere me. Iſte quez tu laudas ſecūd⁹ aut terti⁹ grad⁹ eſt: quē ⁊ nos recipim⁹ dūmō ſciam⁹ ꝑma ſecūdis ⁊ tertiiſ p̄ferēda. Et iō in li. de eccleſiaſticis dogmatib⁹ cū aliis erroꝛib⁹ etiam iſte damnaſ: cū dr̄. Bonū eſt facultates cum diſpēſatione pauperib⁹ erogare. meli⁹ eſt ꝓ intentōe ſequēdi deū inſimul donare: ⁊ abſolutū ſollicitudine egere cū xp̄o. nec ſol⁹ ſtatus religionis p̄ferſ elemoſinis: quas quis facit in ſeculo: ſ etiā ꝟginitati in ſeculo obſeruate. Dicit.n. aug. in li. de ꝟginitate. Nemo q̄tuꝫ puto auſus fuit uirginitatē p̄ferre monaſterio. ¶ Ad tertiū dō ꝙ idē opus factū ex voto laudabili⁹ ⁊ magis meritoꝛiū eſt ꝙ̄ ſi fiat ſine uoto quod ex hoc pꝫ: quia cuꝫ omnis act⁹ de ſe tanto eſt magis laudabilis ⁊ meritoꝛi⁹: quāto ex digniori ꝟtute ꝓcedit: ſicut opus iuſticie: ſi fiat ex caritate laudabili⁹ erit. Manifeſtū eſt aūt ꝙ cum aliquis ieiunat abſqꝫ voto: facit actū ꝟtutis: qui eſt abſtinentia. Cum aūt ieiunat implēs uotum: actū abſtinētie facit ex latria: que cū oꝛdinet nos ad deū: eſt nobilioꝛ ꝟtus ꝙ̄ abſtinentia: vel quecunqꝫ alia virtus que oꝛdinat nos circa bona creata. ꝓpter qđ ⁊ aug. dicit in li. de ꝟginitate. Qꝫ nec ꝟginitas quia virginitas ei⁹ honoraſ ſ quia eſt deo dicta: quam vouet ⁊ ſuat continentia pietatis. Qꝫ ergo Proſper dic̄ ſic abſtinē vł ieiunare debemus: vt non nos ieiunandi uł abſtinendi neceſſitati ſbdam⁹: intelligendum eſt de neceſſitate coactionis: que voluntatem excludit. Unde ſbdit. Ne iam non deuoti: ſ inuiti rem voluntariam faciamus Neceſſitas autem voti ⁊ iuram̄ti non excludit voluntatem vt dictū Dicendum autem eſt vlterius ꝙ ſi illis qui ieiunant ex voto non placꝫ ſecundum ſe ieiunium: placet tamē ſibi impletio voti. magis meretur ceteris paribus ꝙ̄ ille ieiunans cui placet ſecundum ſe ieiunium: quia magis eſt meritoꝛium delectari in actu latrie ꝙ̄ in actu abſtinentie.

¶ Ad quartum dicendum ꝙ duplex eſt difficultas. Una que eſt ex arduitate operis. ſicut virginitatem ſeruare ⁊ huiuſmodi. ⁊ talis difficultas facit ad augmentū virtutis. Alia difficultas eſt ex impedimentis ⁊ periculis imminentib⁹ Et talis difficultas non facit ad

augmētū ꝟtutis: ſ ad diminutōe; ipſius. Non enī videt eſſe prudēs nec multū amare bonum virtutis qui pericula non cauet. ⁊ talis diſficultas ad bn̄ viuendū īminet in ſeculo remanētib⁹. ¶Ad quintum dō ꝙ illa fuit rō Uigilantii hr̄tici vt pꝫ p Diero. qui dicit in li. cōtra Uigilantiū. Non ſunt a ſtudio ſuo monachi deterrendi: quamuis a te lingue viperee morſus ſeuiſſimos patiunt: quib⁹ argumētaris ⁊ dicꝫ Si omnes ſe clauſerint ⁊ fuerint ī ſolitudine: quis celebrabit eccleſias quis ſeculares homines lucrifaciat quis peccātes ad virtutes poterit exhortari. Hoc enim mō ſi oēs tecū fatui ſint: ſapiens eſſe quis poterit. ⁊ ꝟginitas non erit approbāda. Si enim omnes ꝟgines fuerint: nuptie non erunt. interibit humanū gen⁹ Rara ē ꝟtus. nec a plurib⁹ appetit Stult⁹ eſt ḡ hi⁹ timor cū religiōis bonū ſit tam difficile ⁊ arduū: vt pauci religionē intrēt in ꝯpatiōe multitudinis in ſeculo remanentiſ ſicut ſi quis timeret haurire aquā: ne flumen deficeret.

Articulus. iij⁹.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ illi qui ſunt ī ſeculo peccatores non ſunt ad religionē attrhēdi. Oportet enī p̄us exercitari in opib⁹ p̄ceptoꝝ ꝙ intrare ad impletionē ꝯſilioꝝ: vt de minori ꝑueniat ad mai⁹. Sꝫ illi q ſunt peccatores in ſeculo nō ſunt exercitati in opib⁹ p̄ceptoꝝ. ḡ nō ſunt attrahendi vel recipiendi in religione: in qua opꝫ ſeruari ꝯſilia. ¶ Sed ꝯtra eſt ꝙ dn̄s matheū publicanū ad ſtatū pfectionis vocauit. vt hr̄ Math. 9°. Dis aūt xp̄i actio noſtra eſt inſtructio. ḡ etiam ⁊ nos debemus peccatores qui ſunt in ſeculo ad religionē aduocare ⁊ ſuſcipere ¶R° dō vt maxime vtile eſt peccatorib⁹ vt ad religionē tranſeant Peccatorib⁹ enī duo ſūt neceſſaria ad ſalutē. Primo qdem vt de peccatis p̄teritis pn̄iam agant. 2° vt de cetero a peccatis abſtineāt. Ad vtrūqꝫ aūt hoꝝ maxime operat religio. ¶Primo enim ſtat⁹ religionis eſt ſtat⁹ perfecte penitentie ita vt nulla ſatiſfactio adequari pōt pn̄ie religioſoꝝ: q ⁊ ſe ⁊ ſua totalr̄ deo dant. vn̄ ꝓ nullo pc̄ō imponi pōt homini ꝓ pn̄ia vt religionē ītroeat in ꝯmutatōe; ſatiſfactiōis: quātūcūqꝫ grauis: ꝯſulit religionis ingreſſus. vt patꝫ. 38. q. 2. c. āmonere. vbi Stephan⁹ papa quēdā q vxorē interfecerat inducit vt ingredi at monaſteriū: ⁊ humiliat⁹ ſb manu abbatis ꝯcta obſeruet q̄ ſibi fuerint imperata. alioqn iniūgit ei ḡuiſſimā pn̄iam: ſi eligit in ſeculo remanere. Silr̄ etiam ad vitāda peccata plurimū valet religionis ſtat⁹ difficile. n. ē ꝙ in ſeculo ꝯmorātes a reb⁹ mūdi nō alliciant. ꝓpter qḋ Mat. 19. ſm expoſitionē Criſo. dn̄s h̄ dic̄ eē impoſſibile: ꝙ diues qui. ſ. diuitiis inheret ꝑ amorē intret in regnū celoꝝ. ſ ꝙ diues q hꝫ diuitias ītret ē valde difficile. vn̄ ⁊ eccl. 31. dr̄. Beat⁹ diues q inuent⁹ ē ſine macula. Et huiuſmodi difficultatē ſbdit dicēs. qs ē h ⁊ laudabim⁹ eū.

ꝓpter qđ vt Greg. dic. ſācti viri ut ab illicitis abſtineant: etiā licita ꝑtermittūt: vñ manifeſtū ē ꝙ non peccant: ſ; laudādi ſunt qui pecca tores ad religionē trahūt. Nam ⁊ dñs de ſe ipſo dicit. Non veni vo care iuſtos ſ; peccatores ad pnīam.

¶ Ad illđ ğ qđ in ɔtrariū obī dđ ꝙ illa rō ꝓcedit ⁊ ɔtra rōnem do ctrine euāgelice: ⁊ ɔtra rōnē phie. Et ɔtra doctrinā quidē euāgelicā q̄a ɔſilia euangelica ad hoc danť: vt ꝑ ea homo facilꝰ ſalutē ɔſequa tur. vñ ſtatꝰ ſecularīū periculoſioꝛ eſſe dr̄ ꝙ̄ religionis ſtatꝰ. Stultū ē aūt dicere ꝙ alicui qui debilioꝛ eſt ꝓpter peccata que ɔmiſit: nō ſit ad ſecurioꝛē viā fugiēdū. Eſt etiā ɔť doctrinā phicā: que docet illos qui ſunt ad vitia proni in ɔtrariū de bere reflecti: ſicut faciunt illi q̄ toꝛ tuoſa lignoꝝ dirigunt.

¶ Articulꝰ. 14ꝰ.

Ad quartū ſic ꝓcediť. Uide tur ꝙ aliq̄s abſq; peccato poſſit aliquē iuramēto aſtrī gē ad hoc ꝙ religionem nō intret. Qđ enī licitū eſt fieri licitū eſt iu rare. Sz licitū eſt alicui ſeculari ꝙ nunq̄ religionē intret. ğ licite pōt hoc iurare. Qui ergo tali iuramēto aliquem aſtringit non peccat: q̄a ñ facit eū iurare aliq̄d illicitū. ¶ Sz ɔtra. Propoſitū intrādi religionez a ſpū ſancto eſt: vt hr̄. 19. q. i. c. Due Sz reſiſtere inſtinctui ſpūs ſācti eſt graue peccatū: de quo Stephanus repħēdit iudeos. Act. 7. dicēs. Uos ſemꝑ ſpūi ſancto reſtitiſtis. ğ ille q̄ aliquez iuramēto aſtringit ad non intrādū religionē grauiter peccat

¶ Rńſio dicendū ꝙ ſicut ſupradi ctum eſt in actibꝰ humanis non eſt aliquid ſimpliciter iudicandū lici tum vel illicitum ꝓpter id quod ac cidit ī aliquo particulari caſu: ſed propter id quod eſt vt in pluribus ſicut etiam in rebus naturalibꝰ ɔſi derať quod in pluribus eſt. Contin git autem in aliquo caſu ꝙ abſq; peccato aliquis poteſt aſtringere aliquē iuramento ad hoc ꝙ religi onem non intret. puta ſi eſſet ma trimonio ligatus: ⁊ vellet abſq; cō ſenſu vxoris religionē intrare: vel in caſibꝰ ſilibꝰ. Simplr aūt loquen do inducere aliquē ad iurandū ꝙ religionē non intret: graue ē pctm̄ Si enim aliquis vellet religionē in trare: ⁊ īminēt opportunitas tpis ⁊ oēs circūſtātie ɔuenirēt: grauiť peccaret qui eū ab ingreſſu religi onis ꝓhiberet. Unde dñs Mat. 23. ɔminať de phariſeis q̄ nec ipſi in trabant in regnū celoꝝ: nec alios intrare ſinebant. Cum autem aliq̄s facit aliquem iurare ꝙ religionem no intrabit: impedit eum quantuz in ſe eſt ab ingreſſu religionis ſ̄m quodcunq; tpūs ⁊ ſecundum quā cunq; circunſtantiam opportunaz. quia in vniuerſali includūť omnia particularia. vnde manifeſtum eſt ꝙ grauiter peccat. ¶ Ad id vero quod obī in ɔtrarium dicendum. ꝙ quāuis licituz ſit ab aliquo bono opere abſtinere. tamē illicitū eſt vľ ſibi vel alii impedimentū apponē: quo minꝰ in illud bonum opus pro cedere poſſit. ſicut licitū ē nō dare

elemoſinam huic pauperi. illicitum tamē eſt ſe vel aliū iuramēto aſtrī gere ad hoc ꝙ alicui elemoſina nō detur. cuius ratio eſt: quia pretermittere actū ꝟtutis poteſt aliquis abſq; peccato. eo ꝙ pcepta affirmatiua que ſunt de actib⁹ ꝟtutū non obligāt ad ſemp. Sȝ impedimētuȝ boni operis directe ꝟtuti ɔtrariat̄ ⁊ ideo cadit ſb phibitione pcepti negatiui: qḋ obligat ad ſemp. vn̄ omnia talia iuramēta ſunt illicita: nec ſunt obſeruanda. ſȝ illi qui hoc iurant iurādo piuri fiunt. qa iuramētū hoīem obligare nō pōt ɔtra caritatē dī ⁊ pximi. vn̄ q̄uis licitū ſit alicui religionē n̄ intrare. illicitū tn̄ ē impedimētū iuramēti aponē ſibi vel alii. Eſt enim ɔtra pfectiōeȝ vite: ⁊ ɔtra conſilium xp̄i.

Deinde queſita ſunt tria de his que ɔpetūt in religiōe exn̄tib⁹. Primo vtꝝ religioſus qui nihil dȝ habere ī ppo vel ɔmuni poſſit elemoſinā facē de his q̄ ſibi ab aliis in elemoſinā dat̄. 2° vtꝝ aliquis in religione exn̄s ſciens patrē ſuū graui neceſſitate opprimi poſſit exire abſq; licentia prelati ſui: vt ſbueniat patri. 3° vtrū ſtat⁹ religionis ſit pfectioꝛ q̄ ſtat⁹ ſacerdotū prochialiū ⁊ archidyaconorum.

Articul⁹. i5⁹.

Ad pmū ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ religioſi qui nihil hn̄t in pprio vel ɔmuni: n̄ pn̄t elemoſinā facere: que eis pficiat. nō enī pficit elemoſina facienti niſi debito modo fiat. Sȝ tales religioſi n̄ pn̄t elemoſinā debito modo facere debet enim elemoſina de ppo fieri ſm illud Thob. 4. Si multū tibi fuerit abundanter tribue. Si autem modicū idipſuȝ libēter impartire ſtude. g̊ tales religioſi: q nihil ſuuȝ hn̄t nec in pprio nec in ɔmuni non poſſunt elemoſinā facere: que eis pficiat. Sed ſi quam elemoſinam de elemoſinis ſibi factis faciūt eis pficit̄ a quibus elemoſinā pceperūt. Sȝ ɔtra. Inter alia opera elemoſinaꝝ largitio plurimū inuenit̄ eē fructuoſa. Dicit̄ enī Dan. 5. Peccata tua elemoſinis redime. Si ergo religioſi elemoſinas facere non poſſunt q̄ eis proficiant: videtur eſſe peioris ɔditionis q̄ȝ alii etiam in ſpūalib⁹ bonis. R° dicendum ꝙ religioſi quamuis pprium habere non pn̄t: poſſunt tamen aliquaꝝ rerum diſpenſationem habere: ſiue de fructibus poſſeſſionū ɔmuniū: ſiue etiam de elemoſinis particulariter eis collatis. nec refert quantū ad ppoſitū pertinet: vtrum huiuſmodi diſpēſationē habeant auctoritate ſui ordinis: vel auctoritate alicuius ſupioris prelati. His ergo quib⁹ diſpēſatio ɔmiſſa eſt: poſſunt meritorie elemoſinam facere de bonis q̄ eoꝝ diſpenſationi ɔmittunt̄: ſm ꝙ eis ɔmittit̄. ⁊ hi⁹ elemoſina meritoria eſt ⁊ eis qui minime miniſterium exequunt̄: ⁊ illis quorum vſib⁹ hi⁹ res deputate noſcuntur. Si vero aliquis religioſus ſit cui non ſit huiuſmodi rerum diſpenſatio ɔmiſſa ei nōn licet elemoſinam facere. Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

¶ Articul⁹.16⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ religioſus ſi videat prem̃ ſuũ eſſe in neceſſitate etiã abſq; plati ſui licentia poſſit clauſtꝝ exire ad ſbueniẽdũ pr̃i. Nõ.n. ꝑtermittẽdũ eſt mãdatũ dei ꝓpter hoĩum traditões. Uñ dñs Mat.15 ꝯtra quoſdã dicit. Irritũ feciſtis mandatũ dei ꝓpter traditões ur̃as Sꝫ ad ſbueniẽdũ parentib⁹ homo aſtringit᷑ p p̃ceptũ diuinũ. Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã. in quo qdẽ honore intellr̃ neccioꝝ ſubuentio. g̃ videt᷑ ꝙ nõ obſtantib⁹ religiõis obſeruãtiis: que ſunt hoĩum ſtatuta: debeat aliqs religioſus exire clauſtrũ ad ſbueniẽdũ parẽtib⁹ ſecũdũ p̃ceptũ dei. ¶ Sed ꝯtra. Spũalia ſemper p̃ferenda ſunt carnalibus. Sꝫ religioſi ſe obligauerũt ad obſequium ſpũalis patris.ſ.dei cui magis tenemur ẜm illud ad hebr.12°. Quanto magis obtẽpabim⁹ patri ſpũali ⁊ viuem⁹. Nõ g̃ debent dimittere ſui ordinis obſeruãtias ut parentib⁹ carnalib⁹ miniſtrẽt. ¶ R° dꝺ ꝙ aliter eſt dicẽdũ de illo q nõdũ religionẽ intrauit: ⁊ aliter d̃ illo qui iam in religione eſt pfeſſus Ille enim qui nõdũ religionẽ intrauit: ſi videat patrẽ ſuũ in magna nccitate: cui p aliũ ſbueniri ñ poſſꝫ ñ dꝫ religionẽ intrare: ꝫ tenet᷑ miniſtrare parentib⁹: maxime ſi abſq; periculo peccati poſſit in ſeculo remanere. Si ꝟo p aliũ poſſit ei⁹ parẽtib⁹ miniſtrare: poteſt ſi vult religionẽ intrare. Uñ Criſo. exponens illꝺ. dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. dicit. ꝙ malũ eſt abducẽ hominẽ a ſpũalib⁹: ⁊ maxime cum fuerint qui miniſteriũ parẽtũ ꝯplerent. Erant enim aliqui: qui cõplere poſſent illius funeris ſepulturam. Poſtq̃ vero aliquis eſt iam in religione pfeſſus eſt mortuus mundo. vnde p ſpũalẽ mortẽ deobligat᷑ a cura impendẽda parentibus: ſicut etiam deobligaret᷑ p mortẽ corpalẽ ⁊ ideo nõ peccat: nec ꝯtra p̃ceptuꝫ dei agit: ſi in clauſtro remaneat ſb p̃cepto plati ſui parẽtũ miniſtratione p̃termiſſa. Eſt enim fact⁹ impotẽs ad reddẽdũ debitũ miniſteriũ abſq; ꝓpria culpa. Debet tñ quãtũ poteſt ſalua ordinis obedientia ſatagere vt p ſe vel p aliũ ſuis parẽtibus ſbueniat᷑: ſi in neceſſitate fuerint ꝯſtituti. ¶ Ad illud vero qꝺ in ꝯtrariũ obr̃ dꝺ ꝙ religioſus tenet᷑ ad implendũ id qꝺ ad religionẽ ptinet nõ ſolũ ex traditione humana: ſed etiam ex p̃cepto diuino. Obligat᷑ enim ex voto emiſſo ad obediẽdũ platis ſuis. Impletio aũt voti cadit ſb p̃cepto diuino.

¶ Articul⁹.17⁹.

Ad tertiũ ſic pcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ p̃ſbri prochiales ⁊ archidyaconi ſint maioris pfectionis ꝙ̃ religioſi. Dicit enĩ Criſo. in ſuo dyalogo. Si talẽ mihi aliquẽ adducas monachũ qualis vt ſcꝺm exaggerationẽ dicã Helyas fuit. non tñ illi ꝯparãd⁹ eſt qui tradit⁹ populis ⁊ multoꝝ peccata ferre cõpulſus immobilis pſeuerauit: ⁊ fortis. ⁊ parũ poſt dicit. Si quis mihi p̃poneret optionẽ: vbi mallẽ placẽ

in officio ſacerdotali an in ſolitudi
ne monachoꝝ:ſine ꝯpatione elige-
rē illud qđ ṗus dixi: nec ceſſabam
laudās ꝛ beatos ꝓnūtians eos qui
officiū eccl'ie bñ adminiſtrare po-
tuiſſent. ꝛ qđ laudabā tāto ſtudio
ꝛ beatū ꝓnūtiabā non vtiq; defu-
gerē:ſi idoneū me ad hi⁹ guberna
tionē viderē. Et in ſequēti .c. poſt-
modū dicit. Bn̄ inquā āmonuiſti
dulciſſime. Iſtoꝝ eni.ſ.ſecularium
nec recordari opꝫ cū de ſacerdotio
fit q̄ſtio. Ueꝝ ſi quis in ꝯuerſatōeꝫ
multoꝝ poſit⁹ pōt in pturbatū illū
nitorē plene ſanctitatis ꝛ ꝯtinētie
ſplēdorē:ꝛ alia monachoꝝ bona in
corrupta ꝛ inconcuſſa ſeruare oīb⁹
eſt p̄ferēd⁹. Ex quib⁹ omnib⁹ videt
ꝙ p̄ſbri pꝛochiales ꝛ archidyaconi
ſi bene in miniſterio eccleſie uiuant
ſint omnib⁹ etiā religioſis p̄ferendi
¶ Preterea Criſo. in eodē li. dicit.
Si qs admīſtrato ſacerdotio illiuſ
ꝓpoſiti.ſ.monachalis ſudores ꝯfe-
rat:tm̄ eos diſtare reperies:quātū
inter ṗuatū diſtat ꝛ regē. ſ multo
maius eſt bn̄ exercere regis officiū
ꝙ cuiuſcūq; pſone ṗuate. g̃ multo
mai⁹ eſt ꝙ ſacerdos parrochial' vl'
archidyacon⁹ bn̄ ſe hēat in ſuo offi
cio:ꝙ religioſus ī ſuo. ¶ Preterea
epi ſunt in ſtatu pfectiori ꝙ religi-
oſi.alioquin nō liceret de religione
ad epatū trāſire. Sꝫ p̄ſbri pꝛochia-
les ꝛ archidyaconi ſiliores ſūt epis
ꝙ religioſi.quia ſicut eps hꝫ curam
aīaꝝ in ſuo epatu:ita preſbr in ſua
pꝛochia: ꝛ archidyacon⁹ in ſuo ar-
chidyaconī. g̃ archidyaconi ꝛ ple-
bani ſunt magis in ſtatu pfectiōis
ꝙ religioſi. ¶ Preterea bonū publi
cū p̄ferēdū eſt bono ṗuato: ꝛ vita
actiua eſt magis fructuoſa ꝙ ꝯtem
platiua:nullūq; ſacrificiū ē deo ac-
ceptius ꝙ̄ zelus aīaꝝ. Sꝫ archidya
coni ꝛ plebani intendūt vtilitati
ꝯmuni multitudinis zelo ſalutis
aīaꝝ in actiua vita fructificātes. g̃
p̄ferendi ſunt religioſis: qui ſaluti
ꝓpꝛie ſtudent:in uita ꝯtemplatiua
deo ſeruientes. ¶ Preterea cui am
plius a deo ꝯmiſſum eſt magis me
ret:ſi bn̄ adminiſtret. Sꝫ ſacerdoti
vel archidyacono ampli⁹ cōmiſſuꝫ
videt: quia plus ab eo requiret in
iudicio. g̃ bn̄ adminiſtrādo ampli⁹
meret. ¶ Sꝫ ꝯtra ē qđ dr̄.19.q.i.c.
Due. Si quis in eccl'ia ſua ab epo
populū retinet ꝛ ſeculr̄ viuit:ſi af-
flatus ſpū ſancto in aliquo mona-
ſterio vel regulari canonice ſalua-
re ſe voluerit: quia lege ṗuata du-
cit:nulla rō exigit ut publica ꝯſtrī
gat. Sed lex ṗuata que eſt lex ſpūs
ſancti vt ibidē ſbdit: nunq̄ ducit
hoīeꝫ ꝺ ſtatu magiſ pfecto ad ſtatū
min⁹ pfectū. ſ fac̄ hoīem aſcēſiones
in corde ſuo diſponē. vt in pſ. dr̄. g̃
ſtatus religioſoꝝ eſt pfectioꝛ ꝙ ſta-
tus plebanoꝝ. ¶ Rx° dicēdū ꝙ pfe
ctio ſpūalis uite ex caritate pēſāda
ē: qua qui caret ſpūalr̄ nihil eſt. vt
dr̄.i.ad Coꝛ.13. Ab eius aūt pfectiōe
ſimplr̄ aliquis dr̄ eſſe pfect⁹. Uñ dr̄
ad Col'.3°. Sup oīa caritatē hr̄e q̄ ē
vinculū pfectōis. Amoꝛ auteꝫ vim
trāſfoꝛmatiuā habꝫ: qua amans in
amatū quodāmodo trāſfert. vnde
Dio.4.c. de diuinis no. Eſt autem
extaſim faciens diuinus amoꝛ. non

ſinẽs ſui ipoꝝ amãtes eſſe:ꝫ amato
rũ. Quia ğ totũ ⁊ pfectũ eſt idem
vt dr̃ in.3.phi.ille pfecte caritatem
hꝫ qui totalr̃ in deũ p amorẽ tranſ
formať: ſe ipm ⁊ ſua omnino poſt-
ponẽs ꝓpter deũ.Uñ aug⁹.dic.14.
de ci.dei.ꝙ ſicut ciuitatẽ babilonis
facit amor ſui vſqꝫ ad ↄtẽptũ dei
ita ciuitatẽ dei facit amor dei uſqꝫ
ad ↄtẽptum ſui.Et in li.83.q.ꝙ pfe
ctio caritatis eſt nulla cupiditas.
Grego.etiã ſup Ezech.dicit. Qꝛ cũ
quis aliquid ſuũ deo vouet ⁊ ali-
quid non vouet ſacrificiũ eſt.Cum
ỽo omne quod hꝫ. omne qd viuit.
omne qd ſapit oĩpotẽti deo vouet
holocauſtũ eſt:qd latina lingua dr̃
totũ incenſum.Cuiuſcũqꝫ ğ mẽs ſic
eſt effecta interi⁹: vt ſe ipſuꝫ ⁊ oĩa
ſua ↄtemnat ꝓpter deum ẜm illud
apl̃i ad phil.3. Que mihi aliqñ fue-
runt lucra:arbitrat⁹ ſũ vt ſtercora
vt xp̃m lucrifaciã. iſte perfect⁹ eſt:
ſiue ſit religioſus ſiue ſecularis:ſiue
cleric⁹:ſiue layc⁹ etiã mr̃imonio iũ-
ctus. Abraã enim mr̃imonio iunctuſ
erat ⁊ diues.cui dñs dicit Gñ.17°.
Ambula coram me ⁊ eſto pfect⁹. ⁊
eccl.31.dr̃. Beat⁹ diues qui inuent⁹
eſt ſine macula:⁊ poſt auꝝ nõ abiit
Et poſt pauca ſbdiť. Qui ꝓbatus
eſt in illo ⁊ pfect⁹ inuent⁹ eſt. Sed
aduertẽdũ ꝙ aliud eſt eſſe pfectuꝫ
⁊ aliud eẽ in ſtatu pfectionis. Sũt
enim aliqui in ſtatu pfectionis q nõ
dũ ſunt pfecti:ꝫ interdũ etiã pecca
tores. Sunt etiã aliq pfecti qui in
ſtatu pfectionis nõ ſunt.Et quãuiſ
ſtatus multa ſignificet. ⁊ rectitudi
nem ⁊ firmitatẽ.⁊ ſi qua ſunt alia
bi⁹.tñ cũ dicim⁹ aliquos eſſe ĩ ſtatu
pfectionis:accipiť ſtatus p ↄditiõe
ẜm ꝙ libertas vel ſeruit⁹ dr̃ ſtatuſ
prout ↄſueuit dici ꝙ error perſone
aut ↄditiõis vel ſtat⁹ impedit ma
trimoniũ.non autem error fortune
aut qualitatis.⁊ hoc mõ accipitur
ſtat⁹.2.q.6.Si qñ in cauſa capitali
vel cauſa ſtat⁹ interpellatũ fuerit:
nõ p exploratores.i.ꝓcuratores:ꝫ p
ſe ipõs eſt agendũ.Sic ğ accipiẽdo
ſtatum:illi ꝓprie in ſtatu pfectionis
eſſe dicũť: qui ſe ſeruituti ſbiiciũt
ad opa pfectõis ĩplẽda.Manifeſtũ
eſt aũt ꝙ ſeruit⁹ libertati opponiť
Libertas autẽ faciẽdi quodlibet p
uotũ totalr̃:quia volũtatis ẽ vouẽ
neceſſitatis eſt reddere vt ſup̃ di-
ctũ eſt. Uñ qui ſe ad aliquid voto
obligat:inquãtũ nccitati ſe ſbiicit:
quodãmõ ↄſtituit ſe ſeruũ liberta-
te ſe p̃uans.Siquidem ğ aliquis ſe
voto obliget ad aliqd particulare
opus implẽdũ:ↄſtituit ſe quodam
mõ ſeruũ: nõ ſimplr̃ ꝫ ẜm quid.re-
ſpectu.ſ.illi⁹ ad qd ſe obligauit. Si
ỽo ſimpl'r p votũ totã vitã ſuã de-
dicet deo ad implẽda ea que ſunt
opa pfectionis:ꝓpter deũ ſimpl'r ſe
ipm ſeruũ ↄſtituit.⁊ p hoc poniť in
ſtatu pfectionis.vñ ⁊ totum ſe deo
vouendo:holocauſtũ offerre dr̃.vt
Greg.dicit.Hoc aũt mõ obligãt to
tam vitã ſuã ad ea que ſunt pfecti
onis epi in ſua ↄſecratione ꝓfeſſio
nẽ quãdã faciẽtes:qua obligãť ad
curã gregis ſuſcepti.ẜm illud.i.ad
Thi.vltimo.Bonũ certamen fidei
apprehendere vitaꝫ eternã: in qua
vocat⁹ es ⁊ ↄfeſſus bonã ↄfeſſionẽ

corā multis teſtib⁹ vel in ordinatione vel in p̄dicatione. vt glo. dicit religioſi etiā in ſua pfeſſione totā vitā ſuā obligāt deo ad ea q̄ ſunt perfectionis. vnde ⁊ vterq̧ ſerui dicuntur. Dicit enim .2. ad cor. 4°. Non enī p̄dicam⁹ nosmetip̄os: ſed ihm xp̄m. nos aūt ſeruos vr̄os ppt Jhum: qd ptinet ad ep̄os. religioſi etiā ſerui uel famuli noīant. vt dic Dio⁹. 6. c. eccle. ierar. Et iō tā religioſi q̄ epi ſunt in ſtatu pfectiōis. vn̄ ⁊ vtriſq̧ in aſſumptōe hi⁹ ſtat⁹ ſolēnis bn̄dictio adhibet. vt patet p Dio. 6. ⁊. 5. c. eccl. ier. Archidyaconi autē vel plebani nō obligāt voto totā vitā ſuā ad id qd cura gregis regrit. vn̄ nec in eorū inſtitutione aliqua eis benedictio adhibet: que exhibet monachis ꝑpter pfectionē aſſumptā. vt dr. 6. c. eccle. ier. Et iō ex h̄ q̧ omittit eis cura parrochie vel archid: oſtituūt quidē in aliq̄ officio. non aūt aſſumūt ad ſtatū pfectionis. alioquin eſſent apoſtate dimittēdo parrochias ⁊ p̄bendas ſine cura in eccleſiis cathedralibus accipiēdo. Null⁹ enī a ſtatu pfectionis diſcedere pōt: niſi mortalr̄ peccando ⁊ apoſtatādo. Et inde eſt q̧ Dio. in eccle. ier. pfectionē attribuit ſolis epis quaſi pfectorib⁹: ⁊ monachis quaſi pfectis. illuīatōe ꝟo attribuit p̄ſbris tāq̄ illuīatorib⁹ per ſacroꝝ admīſtratōē: ⁊ ſacro pplo tāq̄ illuīandis. purgatiōē ꝟo dyaconib⁹ tanq̄ purgatorib⁹: ⁊ ordini īmūdoꝝ tāq̄ purgādis. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō q̧ ad oēs illas Criſo. auctoritates bř rn̄deri poſſet. q̧ non loquit de ſacerdote prochiali: ſ de ep̄o q antbomatice ſacerdos dr: q̄ſi ſūm⁹ ſacerdos. ⁊ hic mod⁹ loquēdi ē plurimū oſuet⁹ vt ſacerdotes epi nominēt. Et hec rn̄ſio videt cōgruē ſm intētōē opis: in quo Criſoſtim⁹ Baſilium oſolat de ſua pmotione. vterq̧ enī erat in ep̄m elect⁹. vt tn̄ pticularit ad ſingula rn̄deam⁹.

¶ Ad p̄mū ḡ dō q̧ ſi qs oſidēt ꝟborū circāſtatiā nihil ad ꝑpoſitū faciūt p̄mittit enī ſi illi qui in ſecretis habitant multoꝝ ſermonib⁹ nō monētur digna quidē laude eſt patīa. n̄ tn̄ idoneū argumn̄tū ꝟe artis. cū ꝟo fuerit in mediis fluctib⁹: ⁊ de tēpeſtate nauē liberare potuerit: tunc merito teſtimoniū pfecti gubernatoris ab oīb⁹ pmeret. ⁊ tūc ocludit Jta ḡ ⁊ nūc mihi ſi talē aliquē adducas monachū: qualē vt ſm exaggeratōē dicā Helyas fuit. tn̄ quādiu ſol⁹ ē: ſi nō pturbat: neq̧ grauiter peccat: qppe q nō h̄ qb⁹ ſtimulet atq̧ exaſpet: n̄ tn̄ illi opandus eſt: q tradit⁹ pplis ⁊ multoꝝ p̄ctā ferre opulſus īmobilis pſeuerat ⁊ fortis. qa ſicut in trāquillitate: ita ī tēpeſtate gubernauit ſemetip̄ȝ. ubi manifeſtū ē q̧ nō opat ſtatū ſtatui ſ impeccabilitatē impeccabilitati. Q enī monach⁹ in clauſtro h̄itant non peccet: nō eſt ita euidēs argumētū ꝟtutis: ſicut ſi p̄ſbr vel ep̄us vł qcūq̧ rector ppl̄i ī mediis pturbatōib⁹ abſtinet a p̄ctō: ſic nō ē argumētū tāte induſtrie ſi gubernator abſq̧ periculo nauiget in mari trāqllo: ac ſi nauigaret in mari tēpeſtuoſo. ⁊ tn̄ ad induſtriā naute

ꝑtinet vt mare tēpeſtuoſū deuitet
Sic ꝙ ex ꝓmiſſis ꝟbis nil aliḋ oñdi
pōt:niſi ꝙ piculoſioꝛ eſt ſtatꝰ hñtis
curā aīaꝝ ꝙ̃ monachi: ⁊ in maioꝛi
piculo īnocentē ſe ſeruare:maioꝛis
ꝟtutis ē argumētū.vñ maioꝛ ꝟtuſ
reqrit̃ ad hoc ꝙ aliqs ꝯſeruet ſe a
pctō īmunē inter pplos ꝙ̃ in religi
one.ſ maioꝛis ꝟtutis eſt vitare pe/
ricula religionē intrādo: ꝙ̃ pericl̄a
nō vitare. Quāto enī aliqs magis
amat ſuā ſalutē:tāto magis euitat
ſue ſalutis picula. Et p h̄ etiā patʒ
rñſio ad 2ᵐ. Non enī diċ ꝙ mallet
eſſe in officio ſacerdotali: ꝙ̃ in ſoli/
tudine monachoꝝ. ſ ꝙ mallet pla/
cere in hoc ꝙ̃ in illo. Quilʒ enī ſapi
ens magis vellet hēre tātā ꝟtuteʒ
p quā poſſet etiā inter picula ſecu/
rus exiſtē:ꝙ̃ talē ꝟtuteʒ qua poſſet
ex picula ſaluari.ſ qa ꝓſūptuoſū ē
vt aliqs talē ꝟtutē ſe hēre ꝓſumat
p quā poſſit etiā inter picula eē tu
tus:ꝟtuoſiꝰ eſt ꝙ ſe ex picula ponat
Uñ ipſe ſb̄dit. Qḋ laudabā tanto
ſtudio ⁊ bonū ꝓnūciabā.ſ.officiuʒ
admīſtratōis eccl̄iaſtice:non vtiqꝫ
defugerē: ſi idoneū ad eiꝰ guberna
tionē me viderē. Prudēter ꝙ refu/
giebat:qa tātā ꝟtutē p quā idoneꝰ
eēt: ñ ſibi ſupbe aſcribebat. Et ſil'r
rñſio pʒ ad 3ᵐ. Si qs enī ī ꝯuerſati/
one multoꝝ poſitꝰ pōt īpturbatuʒ
illū nitoꝛē plene ſanctitatis ⁊ ꝯti/
nērie ſplēdoꝛē ⁊ alia monachoꝛum
bona incoꝛrupta ⁊ incōcuſſa ſuare
oībꝰ ꝓferēḋꝰ eſt. Maioꝛis enim ꝟtu
tis indiciū eſt vt puritatē pfectam
aliqs ꝯſeruet etiā inter picula pu/
ritatis:ꝙ̃ ſi eā ex pericula ꝯſeruarʒ
Sʒ tñ paꝝ amare puritatē ſuā ꝯuſ
ciẗ:q puritatis pericula nō euitat:
inter que difficillimū ē ⁊ rariſſimū
oīmodā puritatē ſeruare:ſicut ma/
xima puritas fuit beate Agnetis:ꝙ̃
etiā in lupunari poſita ꝟginalē pu
ritatē ſeruauit. ⁊ tñ qa puritatis
amatrix erat:nūꝙ̃ in lupanari hāc
ſuā ꝟtutē oñdere elegiſſʒ. ſ quāto
magis purā mētē hēbat:tanto ma
gis lupanar ꝓpꝛia nolūtate elegiſſʒ
⁊ ſil'e ē in omnibꝰ talibꝰ. ¶ Ad 4ᵐ
dḋ ꝙ auctoꝛitas illa non ptinet ad
pfectionē vite.ſ ad differētiam di/
gnitat̄.Sic enī ꝓuatꝰ diſtat a rege
ſicut nō hñs ꝓlationē ab hñte. hoc
aūt in qōne nō ꝟtiẗ an ſit maioꝛ di
gnitate ꝓlationis gcūqꝫ hñs curaʒ
aīaꝝ religioſo curā aīaꝝ nō hñte.
¶ Ad 5ᵐ dḋ ꝙ alia rō eſt de epīs
⁊ plebanis. Nā epī pꝛincipalē ppl'i
curā hñt.plebani aūt ⁊ archidya/
coni ſunt ſb̄miſtratoꝛes ⁊ coadiu/
toꝛes eoꝝ. Uñ dī.16.q.1. Omnibus
pſb̄is ⁊ dyaconibꝰ ⁊ reliqs cl'icis
attēdēdū eſt:vt nihil abſqꝫ epī ꝑ/
pꝛii licētia agant.non vtiqꝫ miſſas
ſine ſuo iuſſu quiſꝙ̃ pſb̄roꝝ in ſua
prochia agat.nō baptiʒet:nec qcꝙ̃
abſqꝫ eiꝰ pmiſſu faciet. ⁊.1.ad Coꝛ.
.12.dī in glo.ꝙ opitulatiōes ſunt q
maioꝛibꝰ fuerūt opꝰ:vt Tytꝰ apl'o:
vl' archiepm epīs.gubernatōes ꝟo
ſant minoꝝ pſonaꝝ gubernatiōes
vt ſunt pſb̄ri.vñ ſi quis recte ꝯſide
ret hoc mō in regimine eccl'ie ꝯpa/
rāẗ archidyaconi ⁊ plebani ad epʒ
ſicut in regimine tpali pꝛepoſiti ⁊
baliui ad regē. ⁊ ideo ſiċ rex coꝛo/
natur ⁊ inungitur in regno. non

autē prepoſiti vel baliui. ita etiam epõs in eccl'ia: nō aūt archidyaconi vel plebani. ⁊ ꝓpter hoc epat⁹ eſt ordo in ↄparatione ad corpus miſticū. non aūt plebanat⁹ vel archidyaconat⁹: ſ officium tantū. Epis ğ ſiles ſūt archidyaconi ⁊ plebani ſicut coadiutores ⁊ miniſtri. ſ religioſi ſunt epis ſimiles ĩ ꝑpetua obligatione: que facit ſtatū pfectionis. ¶ Ad ſextū dō. ꝙ aliquā duo opa vel in bono vel in malo pñt multipliciter adinuicē ↄparari. vno mō ſm ſuum genus ſicut dicimus continentiam virginalem ꝑeminere ĩ bono ↄtinētie viduali. in malo ꝟo homicidiū furto. ⁊ hoc modo vita actiua eſt fructuoſior ꝙ̃ ↄtēplatiua. ſ ↄtemplatiua merito maior eſt ꝙ̃ actiua. vt Grego. dicit in. 7⁹. moral'. Zelus etiā animaꝝ ē ſacrificiū deo acceptiſſimū: ſi tñ ordinate fiat. vt .ſ. ꝑmo homo hēat curā ſalutis ſue ⁊ poſtmodū alioꝝ. alioquin nihil ꝑdeſt homini: ſi vniuerſum mūdum lucret̃. anime ꝟo ſue detrimētū patiat̃. ut dr̃ Mat. 16. Alio mō poteſt opus operi ↄparari in bono vel in malo: non ſm ſe ſ in ordine ad aliū actum: ſicut abſtinentia prefert̃ in bono ſumptioni cibi. tamē aſſumē cibum cum aliquo ꝓpter caritatem ꝑfert̃ abſtinentie. ⁊ in malo adulteriū prefert̃ furto. tamē furari gladiū ad occidēdū eſt graui⁹ ꝙ̃ adulteriū. Tertio ꝑfertur opus operi in bono vel malo ex volūtate faciētiſ Qd enim promptiori volūtate fit meli⁹ vel pei⁹ iudicat̃. Si ğ ↄpem⁹ opa plebani vel archidyaconi operib⁹ religioſoꝝ tertio modo ↄparationis: vel ſm promptitudinē volūtatis: tunc incertū iudiciū eſt: q̄a ille qui ex feruētiori caritate opat̃: opa magis meritoria hꝫ. Si ꝟo ↄparent̃ ſecūda ↄparatione ꝑ ordinem ad aliquod aliud opus: ſic opera religioſi ſunt incompabilr̃ eminentia opib⁹ archidyaconi vel plebani. ea enim que religioſi agunt ad illā radicē referūt̃ qua totā vitā ſuā deo deuouerūt. vñ non eſt penſandum q̄d faciant: ſ magis ꝙ ad quelibet facienda ſe deuouerūt. ⁊ ſic quodāmodo ↄparant̃ ad eos qui aliquod ſingulare bonū opus faciunt: ſicut infinitum ad finitū. Qui enim dat ſe alicui ad faciendū omnia que iubet in infinitū: magis ſe dat ei ꝙ̃ ille qui dat ſe ei ad aliquod op⁹ faciendū. Unde ſuppoſito ꝙ religioſus ſm exigentiā ſue religionis faciat aliqḋ opus quod ſit paruū ſm ſe: ſ tamē recipit magnā intētioneꝫ ex ordine ad ꝑmā obligatiōeꝫ: qua ſe totū deo dedit. Si ꝟo ↄparētur ipſa opera ſm ſe ſm ꝑmum moduꝫ ↄparationis: ſic aliqua particularia opera que plebani faciunt vel archidyaconi ſunt maiora aliquibus particularib⁹ operib⁹: que religioſi faciunt. ſicut mai⁹ eſt intendere ſaluti animaꝝ ꝙ̃ ieiunare: vel ſilētiū tenere: vel aliqua hi⁹. Si tamē oīa omnibus comparēt̃: multo maiora ſunt opera religioſoꝝ. Etſi enim ꝓcurare ſalutem aliorum ſit mai⁹ ꝙ̃ intendere ſibi ſoli loquēdo in gñe. tamē non quocūꝙ modo intēdere ſaluti alioꝝ prefert̃ ei qḋ eſt q̄cūꝙ

modo intēdere ſue ſaluti. Si enim aliquis totaliter ⁊ pfecte intendit ſue ſaluti: multo maius eſt ꝙ ſi aliquis multa particularia opa agat ad ſalutem alioꝝ: ſi ſaluti ꝓprie ⁊ ſi ſufficienter: non tñ pfecte intēdat. ¶ Ad 7m dō. ꝙ bene adminiſtrare aliquid eſt plus ⁊ minꝰ. vñ ſi illius cui plus ɔmiſſum eſt: tanto ſit melior adminiſtratio: quanto maius ē qđ ei ɔmittit: abſq; dubitatiōe plꝰ meret. Si vo ille cui minꝰ ɔmittit multo plus facit: ꝙ ille cui maiꝰ cōmittit: etiā ſi bñ faciat: tñ aliꝰ plꝰ meret. quod etiam in rebꝰ hūanis apparet. qui minꝰ bñficiū pcipit: ſi plus ſeruiat: magis dȝ eſſe acceptꝰ. Quāuis aūt habenti curā aīaꝝ ſit plus ɔmiſſum quantū ad dignitatem: quia tamen religioſus maiora opera facit: vt dictū ē: magis mēt.

Deinde queſitū eſt de his ꝙ pertinēt ad laycos. Et pᵒ de mrīmonio. vtrū. ſ. mulier que poſt votū ɔtinētie emiſſum ɔtraxit matrimoniū in facie eccl'ie poſſit abſq; peccato viro ſuo carnalr̄ ɔmiſceri. ¶ 2ᵒ de vſura. vtrū aliquis poſſit licite retinere illud: quod acquirit licitis mercimoniis de pecunia uſuraria.

Articulus. 1ᵘˢ.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ mulier que poſt votum ɔtinentie emiſſum in facie eccleſie: cōtraxit cū aliquo poſſit ei poſtmodū abſq; pctō carnalr̄ ɔmiſceri. Quod enim fit auctoritate eccleſie caret peccato: cum fiat auctoritate xp̄i ſm illud apl'i. 2. ad cor. 2. Nā ⁊ ego qđ donaui ſi qd donaui ꝓpter vos in perſona xp̄i. Sȝ pdcā mulier ex hoc ipſo ꝙ in facie eccl'ie ɔtraxit matrimoniū auctoritate eccleſie: poteſtatē accepit ad mrīmonii actū: qui eſt carnalis copula. g̃ ñ peccat ſi viro ſuo carnaliter cōmiſceat. ¶ Sed ɔtra. Votū ɔtinētie eſt excellentius ꝙ votū abſtinētie: quia non eſt digna ponderatio cōtinentis anime. vt dicit Eccle. 26. Sed qui facit ɔtra votū abſtinētie peccat mortaliter. puta ſi aliqs frāgeret ieiuniū ſexte ferie qui ſemp ſe in ſexta feria ieiunaturū vouiſſȝ g̃ multo magis ſemp peccat mortaliter perſona que contra votū ɔtinentie emiſſum alteri pſone carnaliter ɔmiſcet. ¶ Rᵒ dicendū. ꝙ uotū cōtinentie eſt duplex. ſimplex. ſ. ⁊ ſolēne. Solēne aūt votū ɔtinētie impedit matrimoniū ɔtrahēdū: ⁊ dirimit iam ɔtractum. i. facit vt ñ ſit matrimoniū quod ɔtrahit poſt votum ſolēne. Vnde matrmonium poſt votum ſolēne non excuſatur a peccato: etiam ſi quis matrimoniuȝ in facie eccleſie de facto ɔtrahat ⁊ carnali copula vtatur. Votum vo ſimplex impedit quidem matrimoniū contrahenduȝ: ſed non dirimit iam contractuȝ. Non enim facit ꝙ matrimonium ſequens ſit nullum. ſed ſolum ꝙ matrimoniū contrahens mortaliter peccat. Matrimonio autem exiſtēte mulier non habet ſui corporis poteſtatem ſ; vir. ⁊ ſimiliter econuerſo. nullus auteȝ poteſt alteri denegare quod eius ē ⁊ ideo mulier matrimonio cōiūcta

etiam ſi ſimplex votū p̄ceſſerit non poteſt denegare viro ſui corporis vſum: p̄cipue poſtq̄ fuerit matrimoniū p carnalē copulā ꝯſūmatuꝫ. nemo aūt faciēs quod debꝫ peccat. Unde ꝯmuniter ab omnibꝰ dicit ꝙ mulier que poſt uotū ſimplex ꝯtinētie mr̄imoniū ꝯtractū carnali copula ꝯſūmauit:iam nō peccat reddendo debitū viro. ſ an peccet exigendo debitū dubiū videt qbꝰdā dicentibus ꝙ etiam abſq peccato exigē poteſt: ne intolerabile ſit ſibi matrimonii onꝰ.ſ veriꝰ dici videt ꝙ non peccat reddendo:quia h̄ neceſſitatis eſt: peccat aūt exigendo: quia hoc eſt voluntatis: qua tenet aſtricta p obligationē p̄cedēt| uoti Huius aūt diuerſitatis rō eſt quia votū ſolēne hꝫ pmiſſionē cū quadā traditione.vñ uotū ꝯtinentie non ſolēnizatur niſi per ſuſceptionē ordinis ſacri:per quem homo actualr̄ diuino cultui mancipat:vel per pfeſſionē ad certā regulā ꝛ ſuſceptionē habitꝰ pfeſſoꝝ: quia ſic etiā hō actualr̄ mancipat ad ſeruiēdū deo in religione. Uotū autē ſimplex hꝫ promiſſionē ſine traditione:manifeſtū eſt ꝙ poſtq̄ aliquis reꝫ q̄ erat ſue ptātis alicui nō ſolū pmittit: ſ etiā tradit:nō pōt eā vlteriꝰ alteri dare. puta equū vel veſtē. ꝛ ſilr̄. etiā ſi poſtmodū alteri donare voluerit:ſecūda datio non valet. Uñ poſtq̄ aliqs p votū ſolēne ꝯtinētie corpꝰ ſuū deo nō ſolū pmiſit ſ etiā tradidit ad celibē vitā agendam non pōt illud vlteriꝰꝯiugi dare:ut ſic ex neceſſitate reddere debitum teneat. Qui vo pmittit aliqd alicui:nōdū tñ tradit illud: ſi poſtmodū alteri actualr̄ illud tradat:licet pmiſſionis fidē frangat:tñ ſecūda datio valet. ita ꝙ ille cui dat pōt re data vti vt vult. Sic ḡ pſona q̄ per ſimplex votū deo corpꝰ ſuū pmiſit celibē vitā ducēdā: ſi poſtmodū corporis ſui ptātem tradat cōiugi actualiter per matrimoniū ꝯſūmatā.peccat quidē frangēs fidē voti. tñ donatio tenet. ꝛ ꝯiūx hꝫ in eius corpe ptātē. vñ non peccat debitū reddēs.vñ opꝫ ad utrūq rñdē.

Ad pmū ḡ dō ꝙ mulier que emiſit votū ꝯtinētie ꝯtrahēs in facie eccleſie nō accipit ab eccl'ia auctoritatē vt carnali copula vtat:qa ſi eccleſie ꝯſtarꝫ de voto emiſſo mr̄imoniū inhibēt.Si aūt ſciret ꝛ diſpenſaret in voto ſimplici ꝯtinentie auctoritate apl'ica:poſt diſpēſationē n̄ peccaret mulier neq exigēdo:neq reddendo debitū. Ad zm qd eſt in ꝯtrariū dō ꝙ eadem rō eſt ꝛ in voto ꝯtinētie ꝛ in voto abſtinētie Sicut enī pſona q̄ pꝰ votū ſimplex ꝯtinētie emiſſuꝫ ſui ipſiꝰ ptātē ꝯiugi tradit: abſq peccato carnali copula vtit debitū reddēs.ita ſi poſt votū abſtinētie ſui ipſiꝰ poteſtateꝫ alteri t̄dit religionē intrādo abſq pctō pōt ieiuniū ſoluē ſm obedientiā plati ꝛ obſuātiā religiōis:p qd votū ſolēnizatū ab aliis vot| abſoluit.

Articulꝰ.19ꝰ.

Ad zm ſic pcedit. Uidet ꝙ qcqd aliqs de pecūia uſuraria lucratꝰ fuerit reddē teneat.Dic enī aplus ad Ro.xi.Si

radix ſacta ⁊ rami. ergo eius. ſi radix infecta ⁊ rami. Sed radix huius lucri est infecta ⁊ vſaria. ergo totum est infectum ⁊ vſarium. Non ergo pōt licite huiuſmodi lucrum retinere. ¶ Sed contra. quia pōt licite tenere id quod legitime acquiſiuit. Sed id quod acquiritur de pecunia vſaria inſtrumentum legitime acquiritur. ergo licite pōt retineri. ¶ Reſpondeo dicendum quod huiuſmodi queſtionis veritas poterit apparere: ſi conſideretur ratio quare vſuram accipere ſit peccatum non. n. est peccatum ſolum quia est prohibitum: ſed quia est contra rationem naturalem: vt etiam philoſophus dicit in primo politicorum. Ad cuius euidentiam conſiderandum quod rerum in vſu hominis venientium quedam ſunt quarum vſus non est ipſius rei conſumptio. ⁊ ſi contingat rem deteriorari vel conſumi per vſum hoc est per accidens: ſicut domus. veſtis. liber equus ⁊ huiuſmodi. non. n. vti libro est delere ipſum: neque vti domo est deſtruere ipſam: ⁊ in talibus aliud est dare vſum rei: ⁊ aliud eſt dare ſubſtantiam rei. ⁊ propter hoc quando per accommodationem vſus talis rei alicui conceditur: non propter hoc dominium rei transfertur. ⁊ propter hoc etiam pōt vendi vſus rei dominio rei remanente apud dominum: ſicut patet in conductione ⁊ locatione: que ſunt contractus liciti. Quedam vero res ſunt quarum vſus nihil est aliud quam conſumptio ipſarum rerum ſicut pecunia qua vtimur expendendo. vinum quo vtimur bibendo. ⁊ ſic de aliis huiuſmodi: in quibus vti rei nihil est aliud quam conſumere ipſam. ⁊ ideo in talibus quando conceditur vſus rei per mutuum transfertur etiam rei dominium. quia ergo vſus rei non est ſeparabilis ab ipſa re: quicunque vendit vſum talium rerum retinendo ſibi obligationem ad ſortem reddendam: manifeſtum est quod idem vendit bis: quod est contra naturale iuſticiam. ⁊ ideo exigere vſuram est ſecundum ſe iniuſtum. Tenetur ergo aliquis id quod accipit vltra ſortem reſtituere. quia iniuſte accepit. ⁊ per conſequens damna ⁊ intereſſe. Sed cum ipſius pecunie vſario non ſit alius vſus quam ipſa eius ſubſtantia ratione iam dicta: patet conſequenter quod ex quo pecuniam vſariam reddit de vſu pecunie nihil reddere tenetur. teneretur autem reddere aliquis id quod lucratus eſſet de domo aliena vel de equo vel aliquo huiuſmodi: etiam poſtquam res huiuſmodi reddidiſſet: quia in talibus appreciatur res ⁊ vſus rei. ¶ Ad illud ergo quod in contrarium obiicitur dicendum quod pecunia vſaria non ſe habet per modum radicis ad lucrum quod de ea fit: ſed ſolum per modum materie. radix enim aliqualiter habet virtutem cauſe actiue inquantum miniſtrat alimentum toti plante. vnde in humanis actibus voluntas ⁊ intentio comparatur radici: que ſi perverſa fuerit opus erit perverſum. non autem hoc eſt neceſſarium in eo quod eſt materiale. Pōt. n. aliquis interdum malo bene vti.

Deinde queſitum est de his que pertinent communiter ad omnes homines. ⁊ primo quantum ad animam. ¶ Secundo quantum ad corpus. ¶ Tertio quantum ad actum hominis. ¶ Circa animam queſita ſunt tria ¶ Primo quantum ad ſubſtantiam eius. vtrum ſit compoſita ex materia ⁊ forma. ¶ Secundo quantum ad cognitionem eius. ¶ Tertio quantum ad penam ipſius.

¶ Articulus. 20us.

Ad primum ſic proceditur. Videtur quod anima compoſita ex materia ⁊ forma Intellectus. n. humanus comparatur ad ſubſtantias intellectuales ſuperiores per receſſum ſimplicitatis. ſed omne quod recedit a ſimplicitate incidit in aliquam compoſitionem. prima autem compoſito est ex materia ⁊ forma. ergo anima humana est compoſita ex materia ⁊ forma. ¶ Sed contra eſt quod philoſophus dicit in. 3. de anima. quod ſpecies rerum materialium prout ſunt in ipſis rebus non ſunt

ītelligibileſ actu. quia ſunt ī matia ſꝫ put ſunt in anima intellectiua humana ſunt intelligibiles actu. ḡ nō ſunt in materia. Nō ḡ aīa humana eſt ꝯpoſita ex materia ⁊ forma.

¶ Rx° dō ꝙ ſi mā dicat omne illḋ qḋ eſt in potentia quocūq; modo ⁊ forma dicat oīs act⁹: neceſſe eſt ponē ꝙ aīa humana ⁊ quelʒ ſba creata ſit compoſita ex materia ⁊ forma. Omnis enim ſba creata eſt ꝯpoſita ex potētia ⁊ actu. Manifeſtū eſt. n. ꝙ ſolus de⁹ eſt ſuum eſſe quaſi eēntialiter exñs. inquātū. ſ. ſuū eſſe eſt eius ſba. qḋ de nullo alio dici pōt. Eſſe enim ſbſiſtēs non pōt eſſe niſi vnū: ſicut nec albedo ſbſiſtens non pōt eſſe niſi vnū. Opʒ ḡ ꝙ quelibet alia res ſit ens participatiue: ita ꝙ aliud ſit in eo ſba pticipans eſſe: ⁊ aliud ipm̄ eſſe participatuʒ. ¶ Pē autē participans ſe hʒ ad pticipatū ſicut potētia ad actū. vñ ſba cuiuſlʒ rei create ſe hʒ ad ſuū eſſe ſicut potentia ad actū. Sic ḡ omniſ ſba creata compoſita eſt ex potētia ⁊ actu .i. ex eo qḋ eſt ⁊ eſſe: vt Boeci⁹ dic̄ in li. de ebdo. ſicut album cōponit ex eo qḋ eſt albuʒ ⁊ albedine. Si ḋo materia ꝓprie accipiat ꝓ illo quod eſt potētia tm̄: ſic impoſſibile eſt ꝙ anima humana ſit compoſita ex mā ⁊ forma. ⁊ hoc poteſt manifeſtari dupliciter. Primo quidem ex eo ꝙ eſt intellectualis ſba. manifeſtū eſt enim ꝙ intellect⁹ in actu eſt intellectum in actu. Intellectū aūt in actu eſt aliquid inquātū eſt īmateriale. Eſt enim aliqd pfecte cognoſcibile inquantū eſt actu: non aūt inquātū eſt in potētia. ut dr̄ in .9. metha. vñ cum materia ſit ens in potētia: forma in materia exiſtens non pōt eē perfecte cognita vt ītellecta ī actu vnde ſequit ꝙ nulla ſba intellectiua cui⁹ perfectio eſt ipm intellectuʒ in actu: ſit materialis: eo ꝙ oportet perfectionem ꝓportionari pfectibili

¶ Secūdo apparet idem ex hoc ꝙ anima eſt forma. Cum enim forma ſit actus: ⁊ id quod eſt in potentia nō poſſit eſſe actus impoſſibile ē ꝙ aliqd ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma ſm ſe totum ſit forma. Si ergo anima q̄ ponit ꝯponi ex materia ⁊ forma ſit forma ſm aliquā ſui partem que eſt actus cuius nulla pars eſt materia. ſequitur ꝙ anime pars non ſit mā. Hoc enim dicimuſ animā: quod eſt act⁹ corporis aīati. ¶ Ad illud ḋo quod in ꝯtrariū obr̄ dicendū ꝙ potentia ⁊ act⁹ ſunt pma pncipia in genere ſbe. materia autem ⁊ forma ſunt pma pncipia in genere ſbſtātie mobilis. vñ non opʒ omnē ꝯpoſitionē in genere ſbe eē ex materia ⁊ forma. ſꝫ hoc ſolū neceſſe eſt in ſbſtātiis mobilibus.

Deinde q̄ſitū ē de aīa quātū ad ei⁹ cognē. Et circa hͦ q̄ſita ſūt duo. ¶ Primo utꝝ aīa ſepata a corpe cogſcat aliā aīaʒ ſepatā. ¶ 2° vtrū liceat ab aliquo moriēte exigē vt ſtatū ſuū p⁹ mortē denūciet.

Articul⁹. xi⁹.

Ad pᵐ ſic pcedit. Uidet ꝙ anima ſeparata a corpore non cognoſcat aliam animam hominis: quam in hac vita cognouit. Omnis enim cognitio

per aliquā; fit ſimilitudinē. Sed in
vna anima nō fuit expreſſa alteri⁹
anime ſimilitudo in hac vita: que
poſſit in ea poſt mortem remanere.
ḡ vna aīa ſepata non pōt aliam co
gnoſcere. ¶ Preterea phs dicit in
p° de aīa. ꝙ corrupto corpore aīa
non reminiſcit̄. non ḡ recognoſcit
aīam hoīs: quā in hac vita cogno
uit. ¶ Sed ↄtra eſt ꝙ ſicut dr̄ Luc.
.16. diues in inferno ſm animā po-
ſit⁹ recognouit Lazarū ī ſinu abrae
ſm aīa; exn̄tē. ¶ Rx° dō ꝙ cū nulla
ſb̄a ꝓpria opatōe deſtituat̄: neceſſe
eſt ponē cū aīa intellectiua p⁹ mortē
remaneat: ꝙ aliquo mō intelligat.
neceſſe eſt aūt ei attribuere alterū
triū modoꝝ ītelligēdi. vt. ſ. intelli-
gat vel abſtrahēdo ſpēs intelligi-
biles a reb⁹. ſicut nūc intelligit cor
pori vnita. vel p ſpēs intelligibiles
in corpore acq̄ſitas ꝛ in ea ↄſerua-
tas poſt mortē. vel etiam p aliquas
ſpēs ↄcreatas vel qualr̄cūq; deſup
influxas. Quidā ḡ dicūt ꝙ aīe ſe-
parate intelligūt abſtrahēdo ſpēs
intelligibiles a reb⁹. Sȝ hoc eſſe nō
pōt. Abſtractio enī ſpēꝝ intelligibi
liū a reb⁹ ſenſibilib⁹ fit mediāte ſē-
ſu ꝛ imaginatiōe: quoꝝ opationes
cū ſint p organa corporalia: aīe ſe-
parate attribui nō pn̄t. vn̄ alii hoc
negantes dicūt vlteri⁹: ꝙ nec etiā
p ſpēs acq̄ſitas a reb⁹ ſenſibilib⁹ dū
eēt in corpore anima ſepata intelli
git. Ponūt enī Auicēnā ſequentes
ꝙ ſpēs intelligibiles nō ↄſeruāt̄ in
intellectu poſſibili niſi dum actu in
telligit: ſ; ↄſeruāt̄ ſpēs pticulares
rerū ſenſibiliū ſolū imaginatiua ꝛ
memoratiua: ad quas dū intellect⁹
poſſibilis ſe ↄuertit de nouo influ-
unt in ipm̄ ſpēs intelligibiles ab in
tellectu agente. Cum ḡ vis memo-
ratiua ꝛ imaginatiua corrūpat̄ cor
pore corrupto eo ꝙ eſt v̄tus organi
corporalis: ſequit̄ ꝙ aīa poſt morteȝ
nullo mō intelligē poſſit p aliquas
ſpēs a reb⁹ ſenſibilib⁹ acceptas. vn̄
relinquit̄ ſm eos ꝙ aīa ſepata in-
telligat p ſpēs ↄcreatas ſic ꝛ āgeli
Sȝ hec qdeȝ poſitio irrōalis vr̄ ꝙ̄ᵃ
ad utꝝq; dictoꝝ. ꝙ.n. ſpēs intelli-
gibiles in intellectu poſſibili nō cō-
ſeruent̄ eſt ↄtra rōnem. ꝙ enim in
aliquo recipit̄ eſt in eo per modum
recipientis. Un̄ cum intellect⁹ poſſi
bilis habeat eſſe ſtabile ꝛ īmobile
oportet ꝙ ſpēs intelligibiles in eo
recipiāt̄ ſtabilr̄ ꝛ īmobilr̄. Eſt etiā
ↄtra Ariſto. qui dicit in. 3° de aīa.
ꝙ intellect⁹ poſſibilis cum ſciat ſin
gula. hoc eſt accipiēs ſpēs ſinguloꝝ
vt ſciēs. i. ſicut ↄtingit in ſcīa vel ī
eo qui hȝ ſcīam: tunc dr̄ ſm actū. h
autē ↄfeſtim accidit cū poſſit opa-
ri p ſeipm̄. Eſt quidem ergo ꝛ tūc
potentia quodāmodo: non tamen
ſimpliciter: ſicut ante addiſcē aut
inuenire. Ex quibus verbis apparȝ
ꝙ ſpecies intelligibiles quandoq;
ſunt habitu in intellectu poſſibili:
quanuis actu non operetur. Illud
etiam quod dicunt animam huma
nam habere ſpecies intelligibiles
concreatas: irrationabiliter dicit̄.
Si enim poteſt eis vti dum eſt cor-
pori vnita: ſequitur ꝙ poſſit homo
intelligere ea quorum ſenſum non
accepit. vtputa ꝙ cecus intelligat

coloꝛes.qđ pꝫ eē falſū.Si autem per
vnionē coꝛpoꝛis totalr̄ impeditˀ aīa
hūana vt ſpēbꝰ intelligibilibꝰ con/
creatis vti nō poſſit: ſeqˀ ꝙ vnio
coꝛpoꝛis ⁊ aīe nō ſit nālis.Id enim
qđ eſt in nā rei nō totalr̄ impeditˀ
ꝑ aliqd qđ eſt rei nāle.alioqn nā fa
cēt alteꝝ illoꝝ fruſtra.Sic ġ dđ eſt
ꝙ aīa ſepata intelligē pōt quedaꝫ
ꝑ ſpēs intelligibiles:quas ꝑ ſenſus
a rebꝰ acqſiuit:dū eēt in coꝛpoꝛe.Sꝫ
iſte modꝰ cognoſcēdi nō ſufficit:qa
multa cognoſcit aīa ſepata q̄ nos
in hac uita nō cognoſcimꝰ:maxime
quia incōueniēs videtˀ:ꝙ aīe illoꝝ
q in maternis vteris moꝛiūtˀ: que
foꝛte nullū intellectꝰ vſuꝫ hūerunt.
⁊ ꝑ ꝯn̄s nec aliquas ſpēs intelligi/
biles acqſitas: nihil poſt moꝛtē in/
telligāt.Un̄ opꝫ addē. ꝙ aīa in ſui
ſepatione a coꝛpoꝛe recipit influxū
ſpēꝝ intelligibiliū a nā ſupioꝛi.ſ.
dīna ſm nālē oꝛdinē: quo expimur
ꝙ aīa hūana quāto magis a coꝛpo/
reis ſenſibꝰ abſtrahitˀ: tāto magis
pōt eſſe ꝑticeps ſupioꝛis influxus.
ſicut pꝫ in doꝛmientibꝰ ⁊ alienatis
qui etiā quedā futura ꝓuident.Sic
ġ aīa ſepata pōt aīaꝫ aliā coġſcere
tā ꝑ noticiā: quā de ea acqſiuit in
hac vita ꝑ aliquā ſilitudinē effectꝰ
ipſiꝰ qui ē vita hoīs:ſiue ꝑ aliquaꝫ
ſilitudinē influxā a deo nāli īfluxu
Et ꝑ hoc pꝫ rn̄ſio ad ṗmū. ¶ Ad zᵐ
dđ ꝙ pħus loquitˀ quātū ad memo
rari ⁊ reminiſci.qđ ē ꝑ actꝰ cuiuſdā
potētie ſenſitiue vtētis oꝛgano coꝛ
poꝛali;q̄ coꝛrupto ceſſat actus talis
potētie. ¶ Articulꝰ.zꝫꝰ.

AD zᵐ ſic ꝓceditˀ. Uidetˀ ꝙ
nō liceat ab aliquo moꝛiēte
regrē ꝙ reuelet ſtatū ſuuꝫ
poſt moꝛtem. Non enī licet ingrē
que deꝰ vult eſſe abſcondita ſꝫ illđ
Eccl.ȝ.Altioꝛa te ne queſieris. Sed
deꝰ vult eſſe abſconditū ſtatū aīe
poſt moꝛtē.qđ patꝫ ex hoc ꝙ diuiti
petenti vt Lazarus mittētˀ ad frēs
ſuos viuentes eſt hoc denegatū.ſic
dr̄ Luc.16.Non ġ licet hoc a moꝛiē
tibꝰ requirere. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt qđ dr̄
.z.Mach.1z.Sancta ⁊ ſalubꝛis ē co
gitatio ꝓ defunctis exoꝛare. Sꝫ ad
hoc hō ꝓuocatˀ per hoc ꝙ cognoſcit
neceſſitatē eoꝝ:quā hn̄t pꝰ moꝛteꝫ
ġ licitū eſt ⁊ ſanctū hoc a moꝛiētibꝰ
requirere. ¶ Rxᵒ dđ ꝙ cū peccatuꝫ
ſit ꝯtra nām vt pꝫ ꝑ Dama.in z.li.
regrere impletionē nālis deſiderii
nō eſt peccatū:niſi aliqua inoꝛdina
tio adiūgatˀ.ſicut patet in ſumpti/
one cibi ⁊ potus. homo antē natu/
ralr̄ ſcire deſiderat. Un̄ ſi requirat
alicuius rei noticiam non eſt pec/
catum:niſi foꝛte per accidens hoc ē
per aliquam inoꝛdinationē adiun/
ctā.puta ſi per ſtudium ⁊ inquiſitī
onē alicuius ſcientie aliquis impe/
diatur ab his quibus tenetur intē/
dere.puta ſi ꝓdicatoꝛ impediatˀ ab
officio debite ꝓdicationis ꝓpter ſtu
diū geometrie.aut etiam ſi quis in
quirat aliquid cognoſcere ſupbe ⁊
ꝓſumptuoſe de ſua facltate ꝯfidēs
vel ſi qua alia huiuſmodi inoꝛdi/
natio circa hoc contingat. ¶ Nulla
antem inoꝛdinatio in hac inquiſiti
one videtur:ſi aliquis regrat a mo
riēte cognoſcē ſtatū ſuū pꝰ moꝛteꝫ

ſūmittēdo tamē hoc diuino iudicio. Vñ nulla rō videt quare debeat dici hoc eſſe peccatum niſi forte ex dubitatione fidei de futuro ſtatu quaſi temptādo īquirat. ¶ Ad illō ꝟo qd in ↄtrariū obr̄ dō ꝙ de⁹ vlt multa nobis ſic eē abſcōdita: quoꝝ noticiā ꝓpriis virib⁹ aut merito acquirere non poſſum⁹: que tñ vult reuelari humilr̄ ⁊ pie querētib⁹: ſ̄m illud Mat. xi. Abſcōdiſti hoc a ſapientib⁹ ⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelaſti ea paruulis. vñ non eſt mirū ſi ſupbis fratrib⁹ ſuperbi diuitis de⁹ aliqua noluit reuelari: que tñ vlt reuelari fidelib⁹ pie ⁊ humilr̄ requirentib⁹

De inde queſitū ē de anima quantū ad penā. Et circa hoc queſita ſunt duo.

¶ Primo utrū aīa poſſit pati ab igne corporeo. ¶ 2° vtrū damnati in inferno gaudeāt de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos vidēt ſecū puniri.

¶ Articul⁹. 2ꝫ⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ aīa ſepata nō poſſit pati ab igne corporeo. ¶ Actio enim agentis eſt ꝓportionata paſſioni patientiſ. Sꝫ actio ignis cum ſit corpuſ phyſicum eſt actio nālis que ↄſiſtit ī mouere. ḡ nihil patitur ab igne corporeo: niſi quod mouetur. Sed anima non mouet cum ſit impartibilis. nihil autem impartibile mouet. vt pbat in. 6°. phi. ergo aīa non patitur ab igne corporeo.

¶ Sed ↄtra eſt ꝙ diues in inferno ſ̄m animā exiſtēs dicit. Crucior in hac flamma. vt dr̄ Luc. 16. ¶ R̄x° dō ꝙ anima patitur penam ab igne corporeo. ſicut fides catholica docet. Qꝛ aūt ignis corpore⁹ agat in animā ſeparatā: hoc non habet ex natura ſua: ſed inquantum eſt inſtrumentum diuine iuſticie. vt dicitur ↄmuniter. ¶ Aduertēdū tamē eſt ꝙ nullum inſtrumētū agit in ꝟtute ſuperioris agentis: niſi excedendo aliquam actionē ſibi ↄnālē: alioqn fruſtra adhiberet ad effectum: ſicut ſerra inquantum eſt inſtrumentuꝫ artis facit arcam ſecando: ⁊ aqua baptiſmalis abluit animam vt inſtrumentum diuine miſcordie corporaliter abluendo. Si ergo ignis corporeuſ agit in animam vt eſt inſtrumentū diuine iuſticie puniētis neceſſe eſt ꝙ hoc fiat per aliquam actionē igni corporeo cōnaturaleꝫ. Non autem poteſt dici ꝙ ignis alteret animā calefaciendo vel deſiccando aut igniendo ipſam. Unde relinquitur modus quē Auguſtin⁹ ponit. 2i. de ciuitate dei. vt ſcilicet anima ſeparata vel ſpūs demonis patiatur penam per alligationem quandam ab igne corporeo. Videmus enim ſpeciem corpori alligari quādoqꝫ quidem naturaliter: ſicut anima alligatur corpori. quandoqꝫ autem quadam ſupiori ꝟtute: ſic p ꝟtutē ſuperioꝝ demonū inferiores demones alligāt arte nigromātia imaginib⁹ vel ānulis: vel aliis hui⁹ reb⁹. Multo ḡ magis ꝟtute diuina demones vel etiā aīe alligari pñt igne corpeo: ut ab eo aſſumāt penā. Unde patꝫ rñſio ad illō qd ī ↄtriū obiiciebatur. quod pcedit de actiōe ignis que eſt per alterationem.

¶ Articul⁹ 24⁹.

AD 2ᵐ sic ꝓcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ damnati ī inferno gaudēt ⁊ ↄsolēt᷑ de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos ſecum vidēt in inferno puniri. qa ſup illud Iſa. 14. Omnes ꝑncipes terre ſurrexerūt de ſoliis ſuis. dicit glo. Hiero. ꝙ ſolaciū eſt malis inimicos ſuos ſocios habere penarū. ¶ Sꝫ ↄtra. Omne gaudiū diminuit dolorē. vt pꝫ ꝑ phm in 7ᵒ ethi. Sed dolor damnatoꝝ ē finit⁹ intenſiue. tātū ḡ poſſent multiplicari inimici alicui⁹ damnati in inferno: ꝙ totalr̄ dolor ei⁹ deleretur qđ eſt ↄtra diuinā iuſticiam. ¶ Rᵒ dō ꝙ nihil ꝓhibet idem ſm diuerſas rōnes eſſe delectabile ⁊ triſte. tñ ſimplr̄ dr̄ tale ab eo qđ ꝑeminet ab eo ꝯo qđ ē min⁹ denoīat᷑ ſm qd. Dicēdū ē ḡ ꝙ pena inimici ↄſiderata ab eo q eſt in inferno hꝫ q̇dāmō rōnē delectabilis: ⁊ quodāmō rōeꝫ triſtabilis. Rōnē q̄dē delectabilis hꝫ in quātū implet᷑ volūtas damnati de malo inimici ſui. Deſcendunt .n. ad infernū damnati cū armiſ. i. cum affectōib⁹ prauis. vt dr̄ Ezech 32. Sꝫ ex alia parte hꝫ rōnē triſtabil̄ ꝓpter duo. Primo q̄dē in quātū in pena inimici implet᷑ dīna iuſtitia: quā odiūt ⁊ blaſphemāt damnati in inferno ſm illud apoc. 16. Eſtuauerūt hoīes eſtu magno ⁊ blaſphemauerūt nomē dñi. 2ᵒ ꝓpter ꝯmē ↄſcīe. Sic enī in eis praue affectiōes remanēt: ꝙ ⁊ tñ de eis dolent: ad punitōem nō ad purgatōeꝫ ſᵐ illđ Sap. 5. Pnīaꝫ agētes ⁊ ꝑ anguſtia ſpūs gemētes. vñ ſicut penitētes ī hac vita dolēt ⁊ de dolore gaudēt ita damnati in inferno gaudēt de penis inimicoꝝ ſuoꝝ. ⁊ tñ de ipſo gaudio magis dolēt. ⁊ ꝑcipue ſi ꝑſtiterint eis damnatōis cām. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad obiecta.

¶ Articul⁹ 25⁹.

DEinde queſitū eſt de hoīe quantū ad corporis ſexum vtrū. ſ. ſi ꝑm⁹ homo nō peccaſſet tot fuiſſent nati mares quot femine. ⁊ videt᷑ ꝙ ſic. In paradiſo enim vbi ſm aug. fuiſſꝫ thor⁹ īmaculat⁹: ⁊ nuptie honorabiles: null⁹ ↄtinuiſſet: ſꝫ omnes mr̄imonio vſi fuiſſēt. vt implēt᷑ ꝑceptū dñi ꝑmis hoīb⁹ datū. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. vt hr̄ Gñ. ꝑ. Sꝫ in ſtatu īnocētie null⁹ maſculus hūiſſet plures vxores: nec aliq̄ mulier plures viros: nec aliqſ aūt aliq̄ mortē ſenſiſſet. ḡ ſeq̄t᷑ ꝙ tot mares naſcerent᷑ quot femine. ¶ Sed ↄtra eſt qđ dicit Greg. 4. mora. ſup illđ. Nūc enī dormiēſ ſileret. dicit. Si parētē ꝑmum nulla putredo peccati corrumperet: nequaꝙ̄ ex ſe filios iehenne generaret. Sed hi qui nunc per redemptorem ſaluādi ſunt ſoli ab eo electi naſcerentur. Sed qui nunc ſaluandi ſunt non ſunt equaliter mares ⁊ femine. Ergo neqꝫ in ſtatu innocentie equaliter mares ⁊ femine. ¶ Reſponſio dicendum ꝙ ſi Adam non peccaſſet nec aliquis de ſtirpe eius: ſatis probabiliter videtur concedendum ꝙ tot naſcerentur mares quot femine ſicut ratio ꝓbat. ¶ Ad illud vero qđ in ↄtrariū obr̄ poteſt dici ꝙ cum ſoli

deo ſit cert⁹ numer⁹ electoꝝ incertū eſt vtꝝ inequales ſaluent̄ mares ⁊ femine. vel equalr̄ tot mares quot femine. ſ ſi ſupponit̄ ꝙ nō inequali numero mares ſaluent̄ ⁊ femine: pōt dici ꝙ cū dr̄. hi qui nunc p redemptorē ſaluādi ſunt ⁊c. pnomen non facit pſonalē demonſtrationē ſ ſimplicē. ſicut cum dr̄. hec herba creſcit in orto meo. vt intelligatur nihil aliud ſignificari: ꝙ̄ ꝙ ſoli ſaluandi ab eo naſcerēt̄: quia null⁹ naſcendo ab eo traheret damnatiōis cauſam. non autē pōt dici ꝙ idem homines numero naſcerēt̄ qui nūc naſcūt̄. Manifeſtū eſt enim ꝙ non poteſt eſſe idē homo numero ſi ab alio patre vl̄ ab alia matre naſcat̄. Cum aūt multi ſint qui ex pluribus vxorib⁹ filios ſuſcipiūt: qui ſaluāt̄: ſi in ſtatu innocētie plr̄alitas vxorū non fuiſſet: impoſſibile eſſet ꝙ idē hoīes numero tunc naſcerent̄ qui nunc ſaluantur.

Deinde q̄ſitū eſt de actibus omunib⁹ omnib⁹ hoībus. Et pmo de ↄſcīa. ¶ z° de pnīa: ¶ Circa pmū queſita ſūt duo ¶ Primo vtrū ↄſcīa poſſit errare ¶ z° vtrū ↄſcīa erronea liget.

¶ Articul⁹. z6.

Ad pmum ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ ↄſcīa errare non poſſit. quia ad ro. z°. dicit glo. ꝙ ↄſcīa eſt lex intellectus noſtri que eſt lex nature. Sed lex nālis errare non poteſt. ergo nec ↄſcīa. ¶ Preterea Baſili⁹ dicit ꝙ ↄſcīa eſt nāle iudicatoriū. Sed nāle iudicatoriū non poteſt errare. vt patet in pmiſ pncipiis indemōſtrabilib⁹: de qbus homo naturalr̄ iudicat. g̃ ↄſcientia non poteſt errare. ¶ Sed contra ē qđ dn̄s dicit Ioh. 16. diſcipulis loquens. Venit hora ut omnis qui interfecerit vos arbitret̄ ſe obſequū preſtare deo. Sed hoc non eſt niſi ↄſciētia errante. g̃ ↄſcīa pōt errare ¶ Rx° dicendū ꝙ ↄſciētia ſicut ipſū nomen ſonat. importat applicatōeȝ ſciētie vel noticie humane ad aliquem ꝓprium actum. Omnis auteȝ noticia quam homo habet poteſt ad ſuū actū applicare: ſiue memoriam: put homo dicit̄ habere ↄſcīaȝ teſtificātē ꝙ fecerit aliquid vel nō fecerit: ſiue etiam ſcīam vniuerſalē vel particularem: per quam homo poteſt cognoſcere vtrū aliquid ſit faciendū vl̄ non faciēdū. ⁊ ſecūdū hoc ↄſcīa dicit̄ vrgere vel impedire. Manifeſtū eſt autē ꝙ ſi accipiamus diuerſas hominis cognitiōes in aliqua poteſt eſſe error ⁊ in aliqua non. In primis enim pncipiis naturalr̄ cognitis: ſiue ſint ſpeculatiua: ſiue ſint operatiua: nullus pōt errare. ſicut in h. oē totū eſt maius ſua pte. vel nulli iniuriā eē faciēdā In aliis aūt hūanis cognib⁹ magis pticularib⁹: ſiue ptineāt ad ptē ſenſitiuā: ſiue ad rōnē īferiorē: q̄ ↄſiderat humana: ſiue ad rōnē ſupiorem q̄ ↄſiderat diuina: pōt multiplr̄ error accidē. Manifeſtū ē aūt ꝙ in applicatōe multaꝝ cognū ad actū ꝓuenit error: quecunq; cognū fuerit erronea: ſic̄ pȝ ꝙ falſitas accidit in concluſione quecunq; premiſſorum fuerit falſa. Sic g̃ lȝ in cognitione

ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ iuris nãlis non ſit error.tñ quia ĩ aliis ꝑncipiis iuris humani vel diuini pōt error accidere.ideo ꝯſcĩa hoĩs errare poteſt ſicut patet ꝙ hrtic⁹ qui hꝫ ꝯſciẽtiã nunꝗ iurãdi hꝫ ꝯſciam erroneam. ꝓpter hoc ꝙ credit omne iuramẽtũ eſſe ꝯtra ꝓceptũ dei. lꝫ in hoc non erret ꝙ eſtimat nihil eſſe faciẽdum ꝯtra ꝓceptũ diuinũ. ¶ Ad ꝑmũ ĝ dō ꝙ ꝑncipia ꝑticularĩa hñt ꝟtutẽ ꝯcludẽdi ex ꝑmis ꝑncipiis vlibus vñ ꝯcluſio attribuit̃ ꝑncipalr̃ ꝑmis ꝑncipiis:ſicut effectus cauſe ꝑme:⁊ eadẽ rõne qa ꝟtus ꝯſcĩe ꝑncipalr depẽdet ex ꝑncipiis iuris nãlis: ſic ex ꝑmiſ ⁊ ꝑ ſe notis ꝑncipalr̃ ꝯſcĩa dr̃ lex nãlis.vel etiã nãle iudicatoriũ.vñ pꝫ ſolutio ad 3ᵐ.

¶ Articul⁹.27⁹.

AD 3ᵐ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ ꝯſcĩa erronea non liget ad peccatũ.Ut enim aug. dĩc .22.ꝯtra fauſtũ.Omne peccatũ eſt ꝯtra legẽ eternã:que eſt lex dei.Sꝫ qñꝙ ꝯſcĩa errãs ꝓhibet id quod ñ eſt ꝯtra legeꝫ dei.ſicut pꝫ in hrticis qui ꝯſcĩa erronea ꝓhibẽte nolunt iurare:nec comedere carnes aut bibere vinũ.¶Nõ ĝ eſt eis peccatũ ſi ꝯtra ꝯſcĩaꝫ hoc faciãt.⁊ ita cõſcĩa erronea nõ obligat ad peccatũ.

¶ Preterea ꝯſcĩa erronea qñꝫ dictat hoĩ ꝙ faciat id qđ ẽ ꝯtra legẽ dei. ſicut heretico ſua ꝯſcĩa erronea dictat ꝙ ꝑdicet ꝯtra fidẽ catholicaꝫ Sꝫ faciẽdo ꝯt̃ legẽ dei peccat mortalr̃.Si ĝ etiã faciẽdo ꝯtra ꝯſcĩam erroneã peccaret mortalr̃:ſequet̃ ꝙ vtrobiꝙ eſſet peccatũ ſiue ꝑdicarꝫ ꝯtra legẽ dei ſiue nõ.⁊ ita eẽt perplex⁹.qđ videt̃ eẽ incõueniẽs:qa ſe quereret ꝙ nõ patẽt ei via ſalutis.cũ tñ oĩb⁹ pateat ꝑ pñiam in hac uita Nõ ĝ ꝯſcĩa erronea ligat. ¶ Sꝫ ꝯt̃ eſt ꝙ ad ro.14.ſup illud.Omne qđ nõ eſt ex fide peccatũ eſt.dĩc gloſa. Qꝫ qui facit ꝯtra ꝯſcĩaꝫ edificat ad iehenã. ¶ R⁹ dō ꝙ cũ act⁹ recipiat ſpẽꝫ ab obiecto: nõ recipit ſpẽm ab eo ſm mãm obiecti:ſ ſm rõnẽ obiecti.ſicut viſio lapidis ñ recipit ſpẽꝫ a lapide ſ a colorato:qđ eſt ꝑ ſe obiectũ viſus.Oĩs aũt act⁹ humanus hꝫ rõnẽ pctĩ vel meriti:inquãtũ eſt volũtari⁹.obiectũ aũt volũtatis ſꝫ ꝓpam rõnẽ eſt bonũ apphenſum.⁊ iō act⁹ human⁹ iudicat̃ ꝟtuoſus uł vitioſus.ſm bonũ apphẽſuꝫ in qđ ꝑ ſe volũtas fert̃:⁊ nõ ſm mãle obiectũ act⁹. ſicut ſi aliqs credẽs occidere patrẽ occidat ceruũ: incurrit parridii pctm̃:⁊ ecõtrario. ſi qs venator putans ocĩdẽ ceruũ: debita diligẽtia adhibita:occidat caſualr̃ patrẽ:ĩmunis eſt a parricidii crĩe. Si ĝ aliqđ ſm ſe nõ eſt ꝯtra legeꝫ dei:vt leuare feſtucã de terra vel iurare apphẽdat̃ errãte ꝯſcientia. vt ꝯtra legẽ dei exñs.⁊ ſic uoluntas in ipm ferat̃:manifeſtum eſt ꝙ volũtas fert̃ ꝑ ſe loquẽdo ⁊ formaliter in id quod eſt cõtra legẽ dei. mãlr̃ aũt in id qđ nõ ẽ ꝯtra legem dei:ĩmo forte in id qđ eſt ſm legeꝫ dei.⁊ iō manifeſtũ eſt ꝙ eſt ibi ꝯtẽpt⁹ legis dei.⁊ iō ncce eſt ꝙ ſit ibi peccatũ.Et iō dicẽdũ ẽ ꝙ oĩſ ꝯſcĩa ſiue recta ſiue erronea:ſiue in per ſe mał:ſiue ĩ ĩdifferẽtib⁹ ẽ obligatoria

ita ꝙ qui ꝯtra ꝯſciam facit peccat
¶ Ad ṗmū ḡ dō ꝙ licet hereticus
ꝗ iurat ꝯſciā erronea ꝯtradicente
māl͛r loquēdo nō faciat ꝯtra legeꝫ
dei. tn̄ formal͛r loquēdo ꝯtra legē
dei fac̄. vt oſtēſum ē. ¶ Ad 2ᵐ dō
ꝙ ſi alicui dictat ꝯſciētia vt faciat
illud qḋ eſt ꝯ͛ legē dei ſi nō faciat
peccat: ⁊ ſimil͛r ſi faciat peccat: qa
ignorātia iuris non excuſat a pc̄ō:
niſi forte ſit ignorantia inuincibil͛.
ſicut eſt in furioſis ⁊ amētibꝰ: q̄ oīo
excuſat. nec tn̄ ſeq͛. ꝙ ſit ꝑplexꝰ ſim
plicit͛: ſ ẜꝫ qd. pōt. n. erroneā ꝯſciāꝫ
deponere. ⁊ tunc faciens ẜᵐ legem
dei nō peccat. Nō ē aūt incōueniēs:
ꝙ aliquo poſito aliquis homo ſit ꝑ-
plexus: ſicut ſacerdos: qui tenet͛ can
tare: ſi ſit in pc̄ō peccat cantando:
⁊ nō cantādo. nec tn̄ eſt ſimpl͛r per
plexus: quia pōt pnīaꝫ agē ⁊ abſqꝫ
pc̄ō cantare. ſicut etiā in ſilogiſtic
vno quodā incōuenienti dato alia
ꝯtingūt. vt dr̄ in ṗmo phyſicoꝝ.

Deinde queſitū eſt de pnīa.
Et circa hoc q̄ſita ſūt duo.
¶ Primo vtꝝ ſi aliquis ſacer
dos penitēti dicat. qcqd boni fece-
ris ſit tibi in remiſſionen pc̄ōꝝ: ſit
ſatiſfactio ſacramētalis. ¶ 2° vtrū
ei qui p̄termiſit diuinū officiū dicē
cum teneret͛ ad ip̄m: poſſit imponi
alia pnīa ꝑ tali omiſſione: vel ſit ei
imponēdū ꝙ iteret qḋ omiſit.

¶ Articulꝰ. 2ꝰ.

Ad ṗmū ſic ꝓcedit͛. Videt͛
ꝙ p̄dicta ſatiſfactio non ſit
ſacramētalis. Sacr̄alis enī
ſatiſfactō ad aliqd ligat. Sꝫ ille cui
p̄dictꝰ modꝰ ſatiſfactionis indicit͛.
ad nihil ligat͛. ḡ videt͛ ꝙ nō ſit ſa-
cramētalis ſatiſfactio. ¶ Sꝫ contra
Illa videt͛ eē ſacr̄alis ſatiſfactio q̄
perfecta ad nihil aliḋ homo tenet͛.
Sed penitens cui ſic ſatiſfactio in-
iungit͛ a ſacerdote nihil aliud tēt͛
implere: cum nihil ſit aliud ſibi mā
datū. ḡ hiꝰ ſatiſfactio eſt ſacramtal͛
¶ Rx° dō ꝙ hic eſt quadruplici di
ſtinctione vtendū. Primo enim ꝯſi
derādū eſt ꝙ peccator eſt debitor
alicuius ſatiſfactionis dupl͛r. Uno
modo ex iniunctōe ſacerdotis. alio
modo ex peccato ꝯmiſſo. vn̄ ſi ꝯtin
gat ꝙ ſacerdos minorē ſatiſfactōeꝫ
imponat penitēti: q̄ꝫ ſit illa ad quaꝫ
obligat͛ ex quātitate ſui pc̄ī ſb̄tra
cto eo qḋ remittit͛ v͛tute clauiū ⁊
ꝯtritōis p̄cedentis. nihilominꝰ pe-
nitens ad aliquid vlteriꝰ obligat͛:
qḋ ſi in hac vita non ꝑficiet: ī pur
gatorio exoluet: ⁊ eꝯ°. ſi ſacerdos
imponat maiorē pnīam q̄ꝫ penitēs
facere teneat͛: penſata remiſſione:
que eſt facta per vim clauiū ⁊ ꝯtri
tione p̄cedēte: nihilominꝰ penitens
tenet͛ facere qḋ ſibi iniūctū ē ſi aſſit
facultas. / 2° ꝯſiderandū ꝙ opꝰ qḋ
quis facit ex iniūctione ſacerdotis
dupl͛r ualet penitēti. vno modo ex
nā opīs. alio modo ex vi clauiū. Cū
enim ſatiſfactio a ſacerdote abſol-
uente iniuncta ſit pars penitentie:
manifeſtū eſt ꝙ in ea opat͛ vis cla
uiū. ita ꝙ amplius valet ad expian
dū peccatū q̄ꝫ ſi ꝓprio arbitrio hō
faceret ideꝫ opus. / 3° ꝯſiderādū ē
ꝙ ſatiſfactio ad duo valet. Valet
enim ad expiationē culpe p̄terite.
valet etiā ad cautelā culpe future.

ſicut cum homo ieiunat: p h̄ ꝑbet ei remediū cōtra futuras ↄcupiās carnis. Item quarto ↄſiderādū eſt ꝙ ſacerdos poteſt penitenti ſatiſfa ctionē iniungere vel ex ꝓprio arbi trio: vel etiam ex cōſilio alieno. Eſt ḡ dicēdum ꝙ ſicut poteſt ſacerdoſ iniūgere ſatiſfactionē penitēti ex ar- bitrio alieno: ita ⁊ ex arbitrio ipſi⁹ penitētis. ſicut ſi dicat. facias hoc ſi potes: ⁊ ſi non potes facias hoc: ⁊ ſimile videtur cum ſacerdos dicit. Quicquid boni feceris ſit tibi in re miſſionē peccatoꝝ. videt̄ aūt ſatis ↄueniēs ꝙ ſacerdos non oneret pe nitētē graui pondere ſatiſfactioniſ qa ſic̄ paruus ignis a multis lignis ſuperpoſitis de facili extinguit̄. ita poſſet ↄtingere ꝙ paruus affectus ↄtritionis in penitēte nuꝑ excitat⁹ ꝑpter graue onus ſatiſfactionis ex tingueret̄: peccatore totalr̄ deſpe- rante. Vñ meli⁹ eſt ꝙ ſacerdos pe- nitenti indicet quanta penitentia eſſet ſibi ꝑ peccatis iniūgēda: ⁊ in- iūgat ſibi nihilomin⁹ aliquid qđ pe nitēs tolerabilr̄ ferat: ex cui⁹ imple- tione aſſuefiat vt maiora impleat. que etiam ſacerdos ſibi iniūgere n̄ attēptaſſet. ⁊ hec que preter iniun- ctionē expreſſam facit: accipiūt ma iorē vim expiatiōis culpe preterite ex illa generali iniūctōe: qua ſacer- dos dicit. quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionē peccatoꝝ. Unde laudabilr̄ ↄſueuit hoc a multis ſa- cerdotib⁹ dici: lꝫ non hēant maiorē vim ad prebendū remedium ↄtra culpam futurā. ⁊ quātū ad h̄ talis ſatiſfactio eſt ſacramētaliſ: inquātū virtute clauiū eſt culpe ↄmiſſe ex- piatiua. Et ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad obiecta.

¶ Articulus. 29⁹.

Ad z^m ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ ei qui omiſit dicere diuinū officiū ſit iniūgēdū ꝙ iſtato dicat. Qui enim tenet̄ ad aliqđ de bitū ſpūale implēdū non pōt libe- rari niſi idē debitū ſoluat. Si ḡ ali quis tenebat̄ ad hoc debitū vt. ſ. diuinū officiū diceret: videt̄ ꝙ nō poſſꝫ abſolui niſi hoc debitū ſoluat ¶ Sꝫ ↄtra eſt ꝙ penitētie ſunt ar- bitrarie. ḡ ꝑ peccato talis omiſſiōis quecūqꝫ pena ſ̄m arbitriū ſacerdo tis pōt imponi. ¶ R̄ᵒ dō ꝙ in omnī diuino officio eſt hoc ↄmune qđ ꝑ- tinet ad laudē dei ⁊ ad ſuffragiuꝫ fideliū. Sed diſtinguit̄ vnū officiū ab alio ſ̄m diuerſitatē tpoꝝ ⁊ loco rū. Rōnabilr̄ enim inſtitutū eſt vt diuerſimode de⁹ laudet̄ ſ̄m ↄgruē tiā tpoꝝ ⁊ locoꝝ. ⁊ ideo ſicut in of- ficiis diuinis exoluēdis obſ̄uanda eſt ↄgruitas loci: ita etiā ↄgruitaſ tpis: que quidē obſeruari nō poſſꝫ ſi oporteret iniūgere omittēti ꝙ ho ras diceret quas omiſit. Forte enī in ↄpletorio diceret. Jam luciſ orto ſydere. ⁊ in tpe paſcali diceret offi ciū dñice paſſionis: qđ eſſet abſur- dū. ⁊ ideo nō videt̄ eē iniūgēdū ei qui omiſit diuinum officiū ꝙ horas eaſdē repetat: ſ aliqd ad diuinam laudē ꝑtinēs. puta vt dicat ſepteꝫ pſalmos: vel vnū pſalteriū: vel ali- quid ampli⁹ ſ̄m quātitatē delicti. ¶ Ad illud vero quod in ↄtrariū obr̄ dicēdū vt tempore debito of- ficii pretereūte iam eſt impotēs ad

ſoluendū tpe debito. ⁊ iō qa h̄ non pōt facē iniūgēda ē ei alia pnīa.

Deinde queſitū eſt de creatura pure corpali. Et circa hoc queſita ſunt duo.

¶ Primo de arcu nubiū qui dicitur iris vtrū ſit ſignū diluuii non futuri.

¶ 2° vtrū poſſit demōſtratiue pbari q̄ mūdus nō ſit etern⁹.

¶ Articul⁹. 30⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Videt vt arcus nubiū n̄ ſit ſignū diluuii nō futuri. Illud. n. qd fit ex neceſſitate nature nō videt eſſe inſtitutū ad aliqd ſignificandū. arcus nubiū puenit ex neceſſitate ppter oppoſitionē ſolis ad nubē roridā. ḡ nō videt eſſe ſignificatiuū diluuii nō futuri. ¶ Preterea hi⁹ apparitiones aeris ſicut iris ⁊ halo. i. circulus ɔtinēs ſolē ⁊ lunā: ⁊ alia hi⁹ cauſant pcipue ex vaporib⁹ humidis ī aere exn̄tib⁹ ex qb⁹ ſequūt pluuie que diluuiū faciunt ḡ apparitio iridis magis eſt ſignū diluuii futuri q̄ diluuii nō futuri. ¶ Preterea ſi ē ſignū diluuii nūq̄ futuri: aut eſt ſignū diluuii nunq̄ futuri: aut eſt ſignū diluuii nō futuri vſq̄ ad aliqd tp̄s. Si aūt ē ſignū diluuii nūq̄ futuri: non oportuiſſ; q̄ apparuiſſet niſi ſemel. Si autē diluuii non futuri vſq̄ ad aliqd tp̄s oporteret tp̄s eſſe determinatū. qd quidē determinari nō pōt nec auctoritate ſcripture: nec rōne humana. ḡ fruſtra hi⁹ ſignū dat. ¶ Sed ɔtra eſt qd dr̄ gn̄. 8. Arcū meū ponam in nubib⁹ ⁊ erit ſignū federis inter me ⁊ inter terrā. ⁊ poſtea ſb-dit: ⁊ nō erūt vltra aque diluuii ad delendū vniuerſam carnē.

¶ R° dd q̄ in his que in veteri teſtō dicūt: pmo quidem obſeruanda eſt ꝟitas litteralis. Sed quia vet⁹ teſtamētū eſt figura noui: plerūq̄ ī veteri teſtō ſic aliqua ꝓponunt vt ipſe modus loquendi aliquid figurari deſignet. Dicendū eſt ḡ q̄ quia cauſe rerū multis ſunt latentes. effectus aūt ſunt manifeſtiores: ꝓponūt effectus ī deſignatione cauſaꝝ. Eſt aūt ɔſiderādū q̄ pluuiarū cā efficiens quidē eſt ſol. mālis vero vapor humid⁹ eleuatus ex terra ⁊ aquis p ꝟtutē ſolis. hec aūt duo in triplici diſpoſitione ſe pn̄t habere. Qn̄q̄ enī calor ſolis oīo ſupuincit vapores ⁊ exiccat eos: ⁊ tūc pluuie ſequi nō pn̄t. vn̄ in egypto ⁊ ī terris multū calidis non ſunt pluuie. In eſtate etiā ppter ppinquitatē ſolis ſunt pluuie rariores. ī hyeme ꝟo frequentiores. Qn̄q̄ vero ecōtrario ꝟtus ſolis ad hoc vſq̄ valet: q̄ vapores multiplicat. ſ tn̄ nō poteſt eos deſiccare. ⁊ tunc ſupabundant pluuie. ⁊ eſt ratio diluuii aquarum Qn̄q̄ ꝟo medio modo ſe hȝ. vt ſcȝ ꝟtus ſolis non ſolū operet ad eleuationē vapoꝝ: ſ etiā hȝ victoriā ſup eos: vt non tm̄ multiplicēt q̄ diluuiū inducere poſſint. neq̄ etiā vapores omnino deſiccent: ⁊ pluuia non ſequat. ⁊ ex hac media diſpoſitione vel ɔpatione ſolis ad vapores cauſatur iris. que non apparet vaporib⁹ omnino deſiccatis: neq̄ ēt eis omnino in aere ſupabundātib⁹ ⁊ iō iris eſt ſignū diluuii nō futuri

inquantū ꝓcedit ex tali cauſa: que repugnat diluuio. Jō aūt ſcriptura tali mō loquēdi vtitꝛ. qa p iridē ſignificatꝛ xpūs: p quē ꝓtegimur a ſpūali diluuio. ¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ iris ꝓcedit nālr̄ ex talibꝰ cauſis que repugnant diluuio. ⁊ iō ↄueniēter iris dr̄ eſſe ſignū diluuii non futuri ¶ Ad zᵐ dō ꝙ iris pōt ſignificarꝛ pluuias: ſ; nō ſupabūdātes uſqꝫ ad hoc ꝙ faciāt diluuiū. ¶ Ad ʒᵐ dō ꝙ iris ſemel apparens ſignificat ꝙ tādiu non erit diluuiū q̄diu ſol ⁊ vapores in eadē diſpōne ↄſiſtūt. ⁊ ideo nō eſt ſupfluū ꝙ frequētꝛ appꝫ.

¶ Articulus. ʒiꝰ.

Ad zᵐ ſic ꝓceditꝛ. Videtꝛ ꝙ demōſtratiue ꝓbari poſſit mūdū nō eſſe eternū. Si. n. mūdꝰ eſſet eternus: non poſſet ↄputari numerꝰ ānoꝝ ab initio mūdi. Hic aūt numerꝰ aſcribitur paſcali cereo. Sic ḡ nō poſſꝫ paſcalis cereꝰ in eccleſia bn̄dici. ¶ Pꝛeterēa epacte ↄputantꝛ ſm̄ excreſcētiā ānoꝝ lunariū ſup ānos ſolares. Sꝫ talis excreſcētia ↄputari non poſſet: ſi mūdus eſſet eternus. ḡ mūdꝰ nō eſt eternꝰ. ḡ demōſtrari pōt ꝙ mundꝰ non ſit eternꝰ. ¶ Sed ↄtra. Jd qd̄ eſt fidei demonſtrari non pōt: quia fides ē non apparētiū. vt dr̄ ad heb. xi. Sꝫ mūdū ex quodā pncipio tpis eſſe creatū eſt fidei articulus. Vn̄ ⁊ ꝓphetice a Moyſe dictū eſt. Jn pncipio creauit deꝰ celū ⁊ terram. vt Gregoꝛ. dicit in pma omel'. Ezech. ḡ mundū non eſſe eternū non pōt demonſtratiue ꝓbari. ¶ Rᵒ dō ꝙ ea que ſimplici volūtati diuine ſbſiſtunt demōſtratiue ꝓbari nō pn̄t qa vt dr̄. i. ad Cor̄. z. Que ſunt dei nemo nouit niſi ſpūs dei. Creatio aūt mundi non depēdet ex alia cā: niſi ex ſola dei volūtate. vn̄ ea que ad pncipiū mundi ptinēt demonſtratiue ꝓbari non pn̄t. ſ; ſola fide tenētꝛ ꝓphice p ſpūm ſanctū reuelata: ſicut aplus poſt pmiſſa v̄ba ſbiūgit. Nobis aūt reuelauit deꝰ per ſpūm ſanctū. Eſt aūt valde cauēdū ne ad ea que fidei ſunt aliquis demōſtrationes adducere pꝛeſumat ꝓpter duo. Pꝛimo quidem qa in h̄ derogat excellētie fidei. cuiꝰ v̄itas omnē rōnē hūanāꝫ excedit ſm̄ illō Eccl'. ʒ. Plurima ſupꝛa ſenſū hoīs oſtenſa ſunt tibi. q̄ aūt demōſtratiue ꝓbari pn̄t rōni hūane ſbdūtꝛ. ¶ Secūdo qa cū plerūqꝫ tales rōnes friuole ſint: dant occaſionem irriſionis infidelibꝰ: dū putant ꝙ ꝓpter rōnes hiꝰ his q̄ ſūt fidei aſſētiamꝰ. ⁊ hoc expꝛeſſe apparet in rōnibus hic inductis: que veriſibiles ſunt ⁊ nulliꝰ momēti. Qd̄ enim pmo inducit de cereo paſcali nō habꝫ robur niſi auctoꝛitatis. ꝓbare aūt per auctoꝛitatē non eſt demōſtratiue ꝓbare: ſ; fidē vel opinionē facē. ⁊ tn̄ multo eſſet validioꝛ auctoꝛitas ſacre ſcripture q̄ bn̄dictio paſcalis cerei: pꝛeſertim cū ſine aſcriptione ānoꝝ mūdi cereꝰ paſcalis benedici poſſit. Non enim eſt de neceſſitate paſcalis cerei talis aſcriptio. vnde in multis terris non eſt ↄſuetuꝫ ꝙ aliqd cereo aſcribatꝛ. ¶ Qd̄ etiam zᵒ opponitꝛ veriſibile eſt. non enim excreſcētie ānoꝝ lūariū ad ſolares

ↄputanť ab inicio mundi: ſ ab aliqua determiāta radice. puta ab aliqua oppoſitione ſolis ⁊ lune: vel ab aliqua ↄiunctione: vel ab aliquo hiꝰ ſicuti eſt in omnibꝰ aliis ↄputationibus aſtronomicis.

¶ Incipit quodlibȝ. 4ᵐ.
¶ Articulꝰ. pmꝰ.

Queſitū eſt de rebꝰ diuinis ⁊ humāis Circa res diuinas queſitum eſt pmo de eſſentialibꝰ. ¶ Secūdo de pſonalibus. ¶ Circa eſſentialia queſitum eſt. ¶ Primo de ſciā dei. ¶ 2ᵒ de eiꝰ potentia. ¶ Circa ſciam queſitū eſt vtrū in deo ſint plures idee. Et videť ꝙ ſic. Dicit enim aug. in li. 83. q. Q deus ſingula ꝓpriis rōnibꝰ creauit: ⁊ alia rōne hoīem: ⁊ alia rōne equum. Sed rōnes rerū in mēte diuina dicūť idee. vt patet per Aug. ibidem. ḡ ſunt plures idee. ¶ Preterea ſm hoc ſunt aliqua diſtincta: ꝙ deus eaꝝ diſtinctionē cognoſcit Cognoſcit aūt earū diſtinctionem ī ſe ipſo. ḡ diſtinctarū rerum ſunt ī deo plures ⁊ diſtincte idee. ¶ Sed ↄtra. Omne nomen quod in dinis diciť aut eſt eſſentiale vt deus. aut perſonale vt pater. aut notionale: vt generans. Sed hoc nomen idea neqꝫ eſt pſonale: neqꝫ notionale: qa non ↄueniret tribus perſonis. ḡ eſt nomen eſſentiale. Sed nullum eēntiale multiplicať in diuinis. ḡ non poſſumus dicere ꝙ in deo ſint ples idee. ¶ Rᵒ dicendum ꝙ duplex eſt pluralitas. Una qdem eſt plalitas rerū. ⁊ ſm hoc nō ſunt plures idee in deo. nominat enim idea formam exemplarem. Eſt autē vna res que eſt omniū exemplar. ſ. diuina eſſentia: quam omnia imitanť inquātum ſunt ⁊ bona ſunt. Alia vero pluralitas eſt ſecundū intelligētie rōneȝ Et ſecūdū hoc ſunt plures idee. lȝ enim omnes res inquantū ſunt diuinam eſſentiam imitenť. nō tamē uno ⁊ eodem modo omnia imitanť ipſam. ſed diuerſimode: ⁊ ſecundū diuerſos gradus. Sic ergo diuina eſſentia ſecundū ꝙ eſt imitabilis: hō modo ab hac creatura eſt ꝓpria rō ⁊ idea hiꝰ creature. ⁊ ſimiliter de aliis. vnde ſm hoc ſunt plures idee ſm ꝙ intelligiť diuina eſſentia ſᵐ diuerſos reſpectus: quos res habēt ad ipſam eam diuerſimode imitantes. Huiuſmodi aūt reſpectus non ſolum intelligūť ab intellectu creato ſed etiaȝ ab intellectu increato ipſius dei. Scit enim deꝰ ⁊ ab eterno ſciuit ꝙ diuerſe creature diuerſimode eſſent eius eſſentiā imitature: ⁊ ſecūdū hoc ab eterno fuerunt ī mente diuina plures idee: ſic rōes ꝓprie rerū intellecte in deo. Hoc. n. ſignificat nomē idee. vt ſit. ſ. q̄dam forma intellecta ab agente. ad cuiꝰ ſilitudinē exteriꝰ opus producere intendit. ſicut edificator in mente ſua preconcipit formā domꝰ que eſt ↄgaſi idea domꝰ in materia fiende ¶ Ad pmū ḡ dicēdū ꝙ augꝰ. intelligit eſſe aliam ⁊ aliam rōnem ſm diuerſitatē reſpectuū vt dictū eſt. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ cū diciť ſm hō

res ſunt diſtincte: put deus earum diſtinctionē cognoſcit: hec locutio eſt duplex. Qꝛ enī dr̄ ſm ꝙ deuſ cognoſcit pōt referri ad cognitioēm diuinā ex parte cogniti: vel ex pte cognoſcentis. Si ex parte cogniti: ſic vera eſt locutio. eſt enim ſenſus ꝙ hoc modo res ſint diſtincte ſicut deus cognoſcit eas eſſe diſtinctas. Si vero referaṫ ad cognitione; ex parte cognoſcētis ſic locutio falſa eſt. erit enim ſenſus ꝙ res cognite illum modū diſtinctōis hēant in intellectu diuino quē hēant in ſeipis quod falſum eſt. quia in ſeipis res ſunt diuiſe eſſentialr̄. non autem in intellectu diuino. ſicut etiā reſ in ſe ipſis ſunt maťialr̄. in intellectu aūt diuino īmaterialr̄. ⁊ in hoc ultimo ſenſu pcedebat obiectio. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ rō illa pcedit de pluralitate reali. talis enim pluralitaſ in noīb⁹ eſſentialib⁹ nō inueniṫ: ſ ſolū pluralitas que eſt ſm intelligētie rōe;

D Einde queſitū eſt de ptinētib⁹ ad potētiā dei. ¶ Et pmo vtrū in deo ſit ꝟtus. ¶ 2° de quodā effectu diuine ꝟtut vtrū. ſ. aque ſint ſup celos. ¶ 3° ad quid ꝟtus diuina ſe extēdē poſſit.

¶ Articulus. 2⁹.

A D pmū ſic pcediṫ. Videṫ ꝙ in deo non ſit virt⁹. qa vt pħs dicit in p° de celo. Virt⁹ eſt vltimū potētie. Sʒ dīna potētia nō hʒ vltimū: cum ſit infinita. ğ in deo non eſt ꝟtus. Sed ɔtra. Omne īmediatū opatōis pncipiū virt⁹ eſt. Operatio enī omniſ a ꝟtute aliqua pcedit. Sʒ in deo eſt aliqđ īmediatū opationis pncipiū qa deus īmediate aliqua operatur ğ in deo eſt virt⁹. ¶ Rꝰ dō ꝙ ꝟtuſ qualitercūqꝫ accipiaṫ ſignificat potentie ɔplemētū. Et inde eſt ꝙ ꝟt⁹ vniuſcuiuſqꝫ rei eſt que bonū facit habentē: ⁊ opus eius bonū reddit. vt dr̄ ī 2. ethi. Tunc enim oñditur potentia eſſe ɔpleta: qñ ⁊ agens ē perfectū ⁊ actio perfecta. Cum ğ potētia dei ſit maxime ɔpleta: potiſſime in deo ꝟt⁹ inueniṫ. vñ dr̄ Sap. 12. Virtutē oñdis tu qui nō crederis ī virtute ɔſūmat⁹. ⁊ in pſ. Magnus dñs ⁊ magna ꝟtus eius.

¶ Ad pmū ğ dicendū ꝙ qñqꝫ ꝟtutes notificāṫ ñ p aliqđ quod de ꝟtute eēntialr̄ pdiceṫ. ſ p id ad qđ ꝟtus ordinaṫ. Ab eo enī ſpēm hʒ ſic aug. dicit. Qꝛ fides eſt credere quod nō vides. Credere enim non eſt ipa fides: ſ actus ad que; fides ordinaṫ. Et hoc modo pħs diffinit ꝟtutem cum dicit ꝙ virt⁹ eſt vltimū potētie. quia. ſ. virtus rei attenditur in ordine ad hoc in quod vltimo pōt ſicut virtus ei⁹ qui poteſt ferre centum libras. vt ipſe ibidē dicit: non ɔſiſtit in hoc vt ferat decem: ſ in h ꝙ ferat illud vltimū in qđ vltimo poteſt. ſ. centum. Sic ğ ꝟtus cuiuſlʒ rei non attendiṫ in uno eorum que poteſt: ſ reſpectu totius quod pōt. Virtus ergo diuina non poteſt attendi ſm aliquod vnum opus ipi⁹ quia nullum opus ei⁹ eſt qđ adeqt eius virtutē. vt deus amplius facē nō poſſit. ſ virtus eius attenditur ſm totum in quod poteſt. Hoc aūt eſt infinitum: quia. ſ. deus infinita

facere pōt. vñ ⁊ ꝟtꝰ dei eſt infinita ⁊ ħ eſt vltimū ei infinita poſſe. ſic ꝟtuti finite ē vltimū aliq̄ determinata poſſe.

¶ Articulꝰ. 3ꝰ.

Ad zᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ aque hñtes verā ſpēꝫ aque elemētaris ſup celos exiſtāt Homo enim dicitur minoꝛ mundꝰ ꝓpter ſil'itudinē quam habet cum mundo maioꝛi. Sed videmus ꝙ in coꝛpoꝛe humano ſupponit̄ cerebrū: quod habet naturā aque coꝛdi. qḋ habet ꝓprietatē ignis: inquātū eſt fons naturalis caloꝛis. ḡ etiam in mundo maioꝛi aqua ſupponit̄ aliis elementis. Et hec rō videt̄ Aug. xi. de ciui. dei. vbi dicit de qbuſdā ꝙ ponderibꝰ elemētoꝝ mouent̄. ⁊ ideo nō putant aquarū fluidā granēq; nām in ſupioꝛibꝰ mundi locis potuiſſe ↄſtitui: qui ḃm rōnes ſuas ſi ipſi hominē facere potuiſſent: nō ei pituitā: qḋ grece flegma dicit̄ ⁊ tanq̄ in elementis coꝛpoꝛis noſtri aquarū vicem obtinet in capite ponerēt. ¶ Sed ↄtra. Partes mundi ſunt optime ⁊ oꝛdinatiſſime diſpoſite ḃm ſuā nām. Sꝫ id qḋ hꝫ ſpēm aque naturalr̄ eſt ponderoſū. ⁊ ita nāliter ſb̄ſidet coꝛpoꝛibꝰ leuibꝰ aeri ⁊ igni. Nō ḡ aliquid hñs uerā ſpēꝫ aque ſupra celos exiſtit. ¶ Rꝰ dḋ ꝙ in ſacra ſcriptura que mentiri n̄ poteſt expreſſe dr̄ aquas eſſe ſupra celū. Dicit̄ enim gñ. i. Et diuiſit aq̄s que ſunt ſb̄ firmamēto ab aqs que ſunt ſupra firmamētū. Et in pſ. dr̄. Aque que ſuper celos ſunt laudent nomē dñi. ⁊ ideo ſicut aug. dicit in zᵒ. ſuper gñ. ad lr̄am. Quoquo mō vel qualeſcūq; aque ibi ſint: eſſe ibi eaſ minime dubitemꝰ. Maioꝛ qppe eſt ſcripture huiꝰ auctoꝛitas ꝙ oīs humani generis capacitas. Sed ſic Aug. ꝑmo eiuſdem libro dicit. Turpe eſt nimis ⁊ ꝑniciosum atq; maxime cauēdū: vt xp̄ianū de his rebꝰ .ſ. nālibꝰ quaſi ḃm xp̄ianas litteras loquētē ita delirare quilibꝫ infidel' audiat. vt queadmodū dr̄ toto celo errare ↄſpiciēs riſum tenere uix poſſit: ⁊ non tam moleſtū eſt ꝙ errans homo deridet̄. ſ; ꝙ auctoꝛes noſtri ab eis qui foꝛis ſunt talia ſēſiſſe credunt̄: ⁊ cum magno eoꝛum exitio de quoꝛum ſalute ſatagimus tanq̄ indocti reprehendūt̄ atq; reſpuūt̄. ⁊ ideo ſicut ipſe ſb̄iūgit multiplices expoſitiones ipſe poſuit in verbis geneſis. vt ſic accipiat̄ vna expoſitio ꝙ alteri expoſitioni non ꝑiudicetur: que foꝛte melioꝛ eſt. Sic ḡ quod dr̄ de aquis ſupra celos exiſtentibꝰ multiplr̄ intelligi poteſt. Uno modo vt per firmamētū vel per celos non intelligamꝰ firmamētum vel celum: in quo ſunt ſydera ſ; hunc aerem in quo aues volare dicūt̄: ſupra quem aerem aque vapoꝛabiliter eleuant̄: ⁊ exinde pluuie generant̄. Et de hac expoſitiōe dicit augꝰ in zᵒ. ſuper Gñ. ad lr̄am Hanc cōſiderationē digniſſimam iudico. Quod enim dicit̄ neq; ↄtra fidem eſt ⁊ promptu poſito documento credi poteſt. Si autem per firmamentū vel celos intelligatur firmamentū vbi ſūt ſydera poſita: ſic ſciendū eſt ꝙ de hoc firmamēto

diuerſas opiniões fuiſſe. Quidam enim poſuerũt firmamẽtũ illud ex quatuor elemẽtis cõpoſitũ: q̃ videt̃ eſſe poſitio Empedoclis. ⁊ ſm hoc nihil ꝓhibet dicere ſupra hoc celũ ſydereũ eẽ aquas elementares tãꝙ ſimpliciores: ⁊ ſup eas etiam igneꝫ: a quo vocet̃ celũ empireũ. Aliorum aũt poſitio eſt ꝙ celũ vel ſit ignee nature ſicut poſuit Plato. vel non ſit de natura quatuor elementorum: ſ; habens altiorẽ naturã: ſicut poſuit Ariſt. Utroꝗ; iſtorum ſuppoſitio inconueniẽs videt̃: ſupra firmamẽtũ illud aquã elemẽtarẽ materialr̃ eẽ diſpoſitã. Nunc enim ſicut aug. dicit in 2°. ſuper gñ. Queãdmodũ deus inſtituerit naturas rerũ nos cõuẽit querere: nũquid in eis vel ex eis miraculũ potentie ſue velit operari: ſ; tñ aliquales aquas ſupra huiuſmodi firmamẽtũ ponere poſſum⁹. vno modo vt per aquas intelligamus totam materiã corporalẽ. ſicut accipitur in ꝓ̇ncipio gñ. ſm expoſitõeꝫ aug. Et ideo ſecundũ hunc intellectum aquas eſſe ſup celos ſydereos nihil eſt aliud dicere ꝙ aliquid de materia corporali ſuper hos celos exiſtere. ⁊ hoc etiam a dictis phorum modernorum non diſcordat: q ponũt ſup̃ octauã ſperã: in qua ſunt ſtelle: aliã ſperã: in qua nulla eſt ſtella. ⁊ hanc expoſitionẽ ponit Aug. ſuper gñ. cõtra manicheos. Alio modo poteſt dici ꝙ ſicut celũ empireũ dicit̃ igneũ: non quia habeat ſpẽm ignis ſ; ꝓpter ſplendorẽ. ita etiã aque ſup celos dicunt̃. non quia habeãt ſpẽꝫ aque: ſ; quia habent dyaphanitateꝫ ad modum aque. vt ſic ſupremum celũ ſm ꝙ empireũ dicitur: ſit totũ ſplendidũ. ſm autẽ ꝙ aqueũ dr̃: ſit totum dyaphanũ. Tertium autem celum quod dicitur ſydereũ ſit ptẽ lucidum partim dyaphanum. Sic ergo ſecũdũ quãcũꝗ; opinionẽ pot veritas ſacre ſcripture ſaluari diuerſimode. Unde non eſt coartãd⁹ ſenſus ſacre ſcripture ad aliquid horum. ¶ Ad ꝓ̇mum ergo dicẽdũ ꝙ homo aſſimilatur maiori mundo quantum ad aliquid. inquantum. ſ. cõſtat ex corporali ⁊ ſpũali natura: ſicut ⁊ totum vniuerſuꝫ. non tamẽ quantum ad omnia aſſimilat̃ vniuerſo. Ordo enim partium in hoĩe non eſt ſecundũ ꝙ exigit eorũꝫ nã: ſed prout exigit ratio finis. Ponit̃ enim cor in medio: vt ex eo diffundantur operationes vite de facilẽ per totum corpus. Cerebrum auteꝫ ponitur in ſupremo vt operatiões animales que ibi quodãmodo perficiuntur: non impediantur per diuerſas corporis trãſmutationes: ſic etiam ordo cognitionis humane ñ eſt ſm ordinem naturalẽ cognoſcibilium. ſ; quo ad nos. Aug⁹. aũt nõ inducit hoc aſſerẽdo: ſed obuiãdo his qui ſcripturã praue interp̃tãt̃.

Deinde cõſiderandũ eſt de his ad que diuina potẽtia ſe extendere poteſt. ¶ Et circa hoc querũtur duo. ¶ Primo vtrum de⁹ poſſit aliquid in nihilũ redigere. ¶ Secũdo ſi aliquid eẽt in nihilum redactum: vtrum deus poſſit illud repare idem numero.

¶ Articulus. 4⁹.

Ad p̄mum ſic procedebatur Uidet̄ q̄ de⁹ poſſit aliqd ī nihilum redigere. Equalis enim eſt diſtātia nō entis ad ens: ⁊ entis ad non ens. Sȝ deus pōt ex nihilo aliqd facere. g̃. de⁹ pōt ex ali quo facere nihil. ¶ Sȝ ↄtra. De⁹ nō pōt eſſe cauſa defectiua. Sȝ cā que facit tendere in nō eſſe eſt cauſa de fectiua. g̃ de⁹ n̄ pōt redigere aliqd in nihilum. ¶ R̄ᶜ dō q̄ de potētia dei dupl'r loquí poſſum⁹. Uno mō abſolute ↄſiderādo eius potentiaȝ. Alio modo ↄſiderādo ipſam in or dine ad ſapīam vel preſciētiā ſuaȝ Loquendo ergo abſolute de dei po tentia: ſic deus pōt uniuerſam cre aturā redigere in nihilū. Cuius rō eſt quia creatura non ſolū p̄ducit̄ in eſſe deo agente: ſ; etiam per acti one dei cōſeruat̄ in eſſe ſ̄m illō ad hebr̄. i. Portans omnia v̄bo v̄tutis ſue. Un̄ aug. dic̄. 4. ſup gn̄. ad lr̄aȝ. Uirtus dei ſi aliqn̄ ab eis que cre ata ſūt regendis ceſſaret: ſil' ⁊ illo rū ceſſaret ſpēs omniſq̧ natura cō cideret. Sic aūt de⁹ p̄pria volūtate agit ⁊ nō ex neceſſitate nature ad rerū productionē. ita etiaȝ ad earū ↄſeruationē. ⁊ ideo poteſt ſb̄trahē ſuam actionē a reb⁹ ↄſeruandis. ⁊ hoc ip̄o omnia in nihilū deciderēt Si vero loq̄mur de potentia dei in ordine ad ei⁹ ſapientiā ⁊ preſciētiā ſic non poteſt fieri q̄ res in nihilū redigant̄. qa non habet hoc dīna ſapientia. Creauit enim de⁹ vt eēnt omnia. vt dicit̄ ſap. i. non vt in ni hilū cederēt. ¶ Primū g̃ ↄcedim⁹ ſecūdū q̄ procedit de potentia ab ſoluta. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ cā defectus alic⁹ pōt eē aliqd dupliciter. Uno modo ex p̄pria intentione: ſic cū ali qs ſb̄trahendo lumen cāt tenebraſ ⁊ hoc modo nō oportet q̄ ſit cā de fectiua illō qō cauſat defectū. Sic aūt de⁹ poteſt eſſe alic⁹ defect⁹ cā: vel excecationis: vel obdurationis: etiam ānihilationis ſi vellet. Alio modo aliqd eē cā defect⁹ preter in tentionem. ⁊ ſic ſemper oportet q̄ cā defect⁹ ſit defectīa. qa ex defectu agentis contingit q̄ non inducat perfectionē in ſuo effectu. ⁊ ſic deuſ nullo mō poteſt eſſe cā defect⁹ vel tendendi in non eſſe.

¶ Articul⁹. 5⁹.

Ad ſecūdū ſic p̄cedit̄. videt̄ q̄ de⁹ non poſſit id qō in nihilū redactū eſt idem nu mero reparare. Dicit enim ph̄s in 2ᵒ de generatione. q̄ ea quorū ſb̄a corrūpit̄ non reiterant̄ eadem nu mero. Sed eoꝝ q̄ in nihilū redigūt̄ ſb̄a corrūpit̄. g̃ eadem numero ite rari non poſſūt. ¶ Sed ↄtra eſt qō aug. dic̄. 4. de ci. dei. Si caro hūana omnib⁹ periiſſet modis: nec ulla ei⁹ materies in vllis latebris remāſiſſȝ vnde ſi vellet eū repararet omni potens. Sȝ ſi nulla materia remanē te de re corrupta quod corrumpit̄ in nihilum redigitur. g̃ de⁹ id qō in nihilū eſt redactū poteſt ideȝ nu mero reparare. ¶ Preterea differē tia eſt cā numeri. ſic̄ Dam dicit. Sȝ nihilū non facit aliq̄ drīaȝ: qa non entis n̄ ſunt ſpēs neq̧ drīe ſ̄m ph̄ȝ g̃ id qō repat̄ a dō pōt eē unū ⁊ idē numēo: q̄uis ī nihilū fuēit redactū.

¶ R° dō ꝙ in his que in nihilū redigi poſſunt eſt quedā differentia attendēda. quedā enim ſūt quorū vnitas in ſui rōne hȝ duratōis ↄtinuitatē. ſicut patet in motu ⁊ tpe. ⁊ ideo interruptio taliū indirecte ↄtrariat vnitati eoꝝ ſm numerū. Ea uero que ↄtradictionē implicāt non ↄtinent ſb numero deo poſſibiliū. quia deficiunt a rōne entis. ⁊ ideo ſi hiꝰ in nihilū rediganē: deꝰ ea non poteſt eadē numero repare Hoc enim eſſet facere ↄtradictoria ſimul eſſe va. puta ſi motus interruptus eſſet vnꝰ. Alia vo ſunt quoꝝ vnitas non habet ī ſui rōne ↄtinuitatē durationis. ſicut vnitas rerū permanētiū: niſi per accidēs: inꝙᵗᵘᵐ eoꝝ eſſe ſbiectū eſt motui. Dicentꝫ ⁊ menſurant hiꝰ tpe: ⁊ eoꝝ ēē unū ⁊ ↄtinuū ſm vnitatē ⁊ ↄtinuitatē tpis. ⁊ quia nāle agens non poteſt iſta producere ſine motu: inde eſt ꝙ nāle agens non pōt hiꝰ repare ead numero: ſi in nihilū redacta fuerint vel ſi fuerint ſm ſbam corrupta. ſ deus poteſt repare huiuſmodi ſine motu: qa in eius poteſtate eſt ꝙ pducat effectus ſine cauſis mediis. ⁊ ideo poteſt ea eadē numero repare etiam ſi in nihilum elapſa fuerint: vnde pȝ rñſio ad pmū ⁊ zᵐ. ¶ Ad ȝᵐ dō ꝙ nihilū nō eſt dr̄ia alicuiꝰ entis: ſi per hoc ꝙ aliquis reducat in nihilū interrūpatur cōtinuatio eēndi: que ptinet ad vnitatē motꝰ ⁊ eoꝝ que ↄſequūē ad motū.

Deinde queſitū ē de pſonalibus que pertinent ad pſonam filii. ¶ Primo q̄tū ad naturā diuinā. ¶ z° quantū ad nām aſſumptā. ¶ Circa pmū q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo vtrū pater eodē verbo dicat ſe ⁊ creaturā. ¶ zᵒ utrū filius ſua filiatione diſtinguatur a ſpiritu ſancto.

¶ Articulus. 6ᵘˢ.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ pater non eodē vbo dicat ſe ⁊ creaturam. Dicere enim ſe ſoli patri ↄuenit. vt Aug. dicit. 7. de trini. Sȝ dicere creaturā ↄuenit toti trinitati. ea enī que important reſpectū ad creaturā toti trinitati ↄueniunt. ut patet p Dio. z. c. de di. no. ergo pater non eodeꝫ verbo dicit ſe ⁊ creaturaꝫ. ¶ Preterea creatura procedit a deo per modū volūtatis. Filius autem qui eſt verbum quo pater dicit ſe ipm procedit a deo per modum nature quia vt Hyl. dicit in libro de ſynodis. Omnibus creaturis ſbſtantiā volūtas dei attulit. Filio autem naturā dedit natiuitas. ḡ non eſt idē verbum quo pater dicit ſe ipm: ⁊ quo dicit creaturā. ¶ Sed ↄtra eſt qd aug. dicit. z. ſuper gñ. ad litterā Dixit ⁊ facta ſunt. ideſt verbuꝫ genuit in quo erat vt fieret creatura. Sed verbum genuit dicens ſe ipm. ḡ idem eſt verbum quo dic̄ ſe ipm: ⁊ quo dicit creaturam.

¶ R° dicendū ꝙ ſicut augꝰ. dicit. iſ. de trini. Verbū dei repn̄tat aliq̄liter p vbū nr̄i intellectꝰ. qd nihil ē aliud ꝙ q̄dā acceptio actual' nr̄e noticie. cū. n. id qd ſcimꝰ actu ↄſiderādo ↄcipimꝰ. h vbū noſtri intellectꝰ eſt. ⁊ hoc eſt quod verbo exteriori

ſignificamꝰ.ſ qa nos nō totū id qꝺ
habitu ſcimꝰ actu mēte ꝯcipimꝰ. ſ
de vno intelligibili mouemur ad
aliud.inde eſt ꝙ in nobis nō ē unū
ſolū ꝟbū mentale ſm multa: quoꝝ
nullū adequat noſtrā ſciam.Sꝫ deꝰ
qcqd ſcit actu intelligit. ⁊ ideo in
mente eius nō ſuccedit ꝟbū verbo
⁊ ſicut eadē ſcīa ſcit ſe ⁊ oīa alia:
ita etiā eodē ꝟbo exp̄mit ſeip̄m ⁊
oīa alia.nec eēt eiꝰ ꝟbū ꝑfectum:vt
aug.in eodē li.dic̄.ſi aliqd minꝰeēt
in eius ꝟbo q̄ in eiꝰ ſcīa.Vn̄ qcqd
pater ſcit totū unico ſuo ꝟbo dicit
⁊ ſic neceſſe ē ꝙ idē ſit ꝟbū quo dic̄
ſeip̄m ⁊ quo dicit creaturā.¶Ad
p̄mū g̊ dꝺ ꝙ dicere ſi ꝓp̄ie ſumat
eſt ꝓducere ꝟbū.qꝺ ſoli patri ꝯue-
nit.⁊ iō ſi dicere in diuinis ꝓp̄ie ſu
mat:ſolꝰ pater dicit: qa ſolꝰ ip̄e ge
nerat ꝟbū. Hoc enī ꝟbo exp̄mitur
quicqd tota trinitas ſcit. qa triuꝫ
ꝑſonarū eſt vna ſcīa.⁊ ex hac rōne
ꝟbū importat reſpectū ad creaturā
īquātū ē exp̄ſſio quedā ſcīe quā p̄r
hꝫ ꝯmuniter cū aliis ꝑſonis de cre-
atura.¶Ad zᵐ dꝺ ꝙ aliud ē ꝟbū
⁊ id qꝺ dr̄ ꝟbo. hoc enim ꝟbo qꝺ ē
lapis ſignificat res que nō eſt ꝟbuꝫ
ſ corpꝰ. vn̄ nihil ꝓhibet creaturaꝫ
ꝓcedere a deo ꝑ modū voluntatis
Verbū auteꝫ quo dr̄ creatura per
modum nature.

¶Articulus.7ꝰ.

Ad zᵐ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ
filiꝰ diſtinguat filiatione a
ſpū ſancto. Eodē enim mō
aliqs ꝯſtituit ⁊ ab alio diſtinguit
Sꝫ ꝑſona filii ꝯſtituit filiatiōe que
eſt ꝓp̄etas ꝑſonalis.i.ꝯſtituens per
ſonā filii.g̊ filiatiōe diſtinguitur a
ſpū ſancto.¶Sꝫ ꝯtra ē qꝺ Boeciꝰ
dicit in li°.de trini.ꝙ ſola relatio
in diuinis multiplicat trinitatē.Et
Anſel.dicit in li.de ꝓceſſione ſpūs
ſancti.Qꝫ ibi ſolū diſtinguunt per-
ſone diuine:vbi occurrit relatiōis
oppoſitio. Sed filius nō opponitur
relatiue ſpūi ſancto filiatiōe:ſ ſolū
patri.g̊ filius non diſtinguit filia-
tione a ſpū ſancto:ſed ſolū a patre
¶R° dicendū ꝙ hoc modo ſe hn̄t
ꝓp̄ietates perſonales ī diuinis ad
diſtinguendū perſonas:ſicut ſe ha
bent in rebus naturalibꝰ forme ſb-
ſtātiales ad diſtinguendas ſpecies
rerū.ſic tamē ꝙ a creaturis exēpla
ad deū aſſumpta non omnino ſilia
ſunt.In rebꝰ aūt nālibus diſtīguit
aliquid ꝑ formā ſuaꝫ ab alio duplr̄
Vno modo ſm directā oppoſitionē
forme ad formā.⁊ hoc modo diſtī-
guit vnaqueqꝫ res naturalis ab oī
bus ſpēbꝰ ſui generis: que hn̄t for-
mas oppoſitas ſm ꝙ genꝰ diuidit
oppoſitis differētiis.ſic̄ ſaphirꝰ di-
ſtinguit ſua forma ab omnibꝰaliis
ſpēbus lapidū.Alio mō diſtinguit
res nālis ꝑ ſuā formā ſm hēre ⁊ n̄
hēre.⁊ hoc mō qꝺ hꝫ aliquā formā
nālē diſtinguit ab oībꝰ nō hn̄tibus
formā illā.ſic̄ ſaphirꝰ ꝑ ſuā formam
nālē diſtinguit nō ſolū ab aliis ge
neribꝰlapidū.ſ a ſpēbꝰ aīaliū ⁊ plā
taꝝ.Sic g̊ dꝺ ꝙ filiꝰ ſua filiatōe di
ſtinguit qdē a patre ſm oppoſitōeꝫ
relatiuā filiatiōis ad p̄rnitatē.ſed
a ſpū ſācto diſtīguit filiatōe ꝑ hꝫ ꝙ
ſpūs ſanctꝰ nō hꝫ filiatōeꝫ: quā filiꝰ
hꝫ.⁊ ꝑ hꝫ pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

¶ Articul⁹.8⁹.

Deinde queſitu3 eſt de filio quantū ad naturā aſſūptā Et circa hoc queſitum eſt vtrum ſit vnum numero corp⁹ xp̄i affixum cruci: ⁊ iacens in ſepulchro Et uidet᷑ ꝙ non. quia quecūq₃ differunt ſpecie differūt numero. Sed corpus xp̄i appenſum in cruce ⁊ iacens in ſepulchro differt ſpecie eo modo quo mortuum ⁊ viuū differunt ſpecie. ergo non eſt vnū ⁊ idē numero. ¶ Sed contra. Quecunq₃ ſunt vnū ⁊ idem ſuppoſito vel ipoſtaſi ſunt unum ⁊ idem numero. S3 corp⁹ xp̄i iacens in ſepulchro ⁊ appenſum cruci eſt vnum ⁊ idē ſuppoſito ſiue ipoſtaſi: q̄a ipoſtaſis v̄bi dei nunq̄₃ ſep̄ata eſt ab ei⁹ corpore Ergo corpus xp̄i eſt vnum ⁊ idem numero appenſum cruci ⁊ iacens in ſepulchro. ¶ R̄° dicendum ꝙ circa hoc cauende ſunt due damnate hereſes. quarum vna eſt arrianoꝝ qui cum ponerent Xp̄m animam non habuiſſe: ſed verbu3 fuiſſe corpori loco anime. per conſequens poſuerunt ꝙ verbum ſeparatū eſt in morte a corpore: ſicut manifeſte patet in quodam ſermone arrianorū: contra quem Auguſtin⁹ diſputat. Alia vero eſt hereſis galanicarum: que fuit in ſexta ſynodo damnata. qui cum ponerent vnam naturam compoſitam ex diuinitate ⁊ humanitate: poſuerunt illam naturā ſimpliciter incorruptibilē. ⁊ ita poſuerunt corpus Xp̄i ſimpliciter incorruptum: non ſolum corruptiōe putrefactionis: quod fides catholica tenet ſ̄m illud pſ̄. Nō dabis ſanctū tuu3 videre corruptionē. ſ3 etiā corruptionē que p̄tinet ad rōnē mort[is]. qd eſt impiū. vt p3 p Dama. in. 3. li. Sic g̊ ad excludendā p̄mam h'ſim oportet nos ponere idētitatem ſ̄m ſuppoſitum in corpore xp̄i appenſo cruci ⁊ poſito in ſepulchro. Ad excludēdū v̄o ſecūdā hereſim oport3 nos ponere verā differētiā mort[is] ⁊ vite. Sed quia prima unitas maior eſt ꝙ ſecūda differentia: dicendum eſt ꝙ eſt idem numero corpus Xp̄i appenſum cruci ⁊ iacens in ſepulchro. ¶ Ad p̄mum ergo dicēdu3 ꝙ ratio illa non tenet in corpore xp̄i: p̄pter vnitatem ipoſtaſis.

¶ Articulus. 9⁹.

Deinde queſitū eſt de rebus humanis. Et p̄mo de grā. Secundo de gratia ſacramentis. Tertio de actib⁹ humanis. Circa primum querebat᷑ utr3 deus ſemper faciat nouam grām. Et videtur ꝙ ſic. Augſtin⁹ enim. 8° ſuper Gn̄. ad lr̄am comparat infuſionē grē illuīationi. Sicut inq̄t aer preſente lumine non factus eſt lucidus: ſed fit. quia ſi factus eſſet nō fieret. ſed etiam abſente lumine lucidus maneret. ſic homo deo ſibi p̄ſente illuminatur. abſente aūt continue tenebratur. a quo non locorū interuallis: ſed volūtatis auerſiōe diſceditur. S3 ſol ſemp facit nouu3 lumē in aere. g̊ deus ſemp fac nouā grām in aīa. ¶ S3 ɔtra. Nobilioris creature nobili⁹ ē eē. ſ3 grā ē nobiliſſima creatura: q̄a ē p̄fectō nē rōnalis create. g̊ ei⁹ eē ē nobiliſſimū. nō

nō de heresibus Arrianorum Gallanicarum

ergo durat ſolū in momēto. ⁊ ita
non ſemper deus facit nouā grāꝫ.
¶ R°dicendum ꝙ duplex eſt actio
Quedam que fit cum motu. ⁊ talis
actio ſemꝑ eſt cum aliqua īnouatōe
quia ſemper in motu aliquid fit: ⁊
aliquid deſinit eſſe:inquātū accedi
tur ad terminū ⁊ recedit a termīo
⁊ ꝓpter hoc phs dicit in.8.phi.ꝙ ī
omni motu ē quodāmō fieri ⁊ cor/
rūpi. Alia autē actio eſt que eſt ſine
motu per ſimplicem ꝯmunicationē
forme:inquantū.ſ.agens ſuam ſili/
tudinem imprimit recipienti diſpo
ſito. ⁊ talis actio in ꝑncipio quideꝫ
eſt cum īnouatione: ſꝫm ꝙ de nouo
acquirit forma in ſbiecto. Sed ꝯti/
nuatio ipſius actionis ſicut nullum
habet motum adiunctū: ſꝫ ſimpliceꝫ
influxū ſiue ꝯmunicatōem:ita etiaꝫ
nullā habet īnouationē. ⁊ hoc mō
cauſat grā a deo in anima. Unde
dicenduꝫ eſt ꝙ quādiu durat grā
in anima: deus in anima operatur
cauſans eam. non tamen ita ꝙ fa/
ciat ſemper nouam grām: ⁊ ꝙ ſin/
gulis momentis exiſtens corrūpat
ſed quia eandē grām quam primo
infudit:ſemper operat in anima cō
ſeruans ipſaꝫ.quod quidē difficile
eſt ad intelligendū non valentibꝰ
abſtrahere cōſiderationē ſuam ab
actionibus que ſunt cum motu: in
quibus ſemper aliquid īnouat: vt
dictum eſt. ¶ Ad ꝑmum ergo dicē
dum ꝙ lumē ſemper fit in aere: qa
ſemper actiōe ſolis illuīant ꝯſuat:
ñ ꝙ ſemꝑ fiat aliō ⁊ aliud lumen.

Einde queſitum eſt de ſa/
cramentis gratie. Et ꝑmo
de ſacramēto penitentie. vtrum ꝑ
abſolutionē ſacerdotis remittatur
culpa. ¶ Secundo de ſacramento
matrimonii. vtrum vir poſſit acci/
pere crucem ſi timeatur de inconti
nentia vxoris nō valētis virū ſeq.

¶ Articulus. 1ꝰ.

Ad ꝑmum ergo ſic ꝓcedeba
tur. Uidetur ꝙ per abſolu
tionē ſacerdotis culpa re/
mittatur. Dicit enim Hugo de ſcō
victore in libro de ſacramentis. Q
ſententiam Petri ſequit ſententia
celi. Sed ſententia celi eſt de remiſ
ſione culpe. Ergo remiſſio culpe ſe/
quitur per ſententiam Petri: que
eſt ſacerdotis abſoluentis. ¶ Pre/
terea ſacramēta ſunt medicine ꝯt
peccata. Sed per medicinā ſanant
vulnera vl egritudines. Ergo egri
tudo vel vulnus peccati ſanat per
ſacramentū penitentie. Sed ſacra/
mentum penitentie ꝯſūmat in hoc
ꝙ dicit. Ego te abſoluo. ſicut ſacra
mentum baptiſmi in hoc ꝙ dicit.
Ego te baptizo. ergo per abſolutio
nem ſacerdotis dimittitur culpa.
¶ Sed contra eſt ꝙ per ſolam con
tritionē dimittit peccatū ſꝫm illud
pſ. Dixi cōfitebor aduerſū me iniu
ſticias meas domino: ⁊ tu remiſiſti
impietatē peccati mei. Sꝫ ꝯtritio ꝑ
cedit abſolutionē ſacerdotis:qa ſa
cerdos nō dꝫ aliquē abſoluē niſi eſti
met eū ꝯtritū. ğ remiſſio culpe ꝑce
dit abſolutiōeꝫ ſacerdotis. Nō ğ ꝑ
abſolutōeꝫ ſacerdot cl pa remittit.
¶ R°dō ꝙ ſacrā duplr operantur
Uno mō ſꝫm ꝙ exhibent in actu. alio
mō ſꝫm ꝙ habentur in voto. ⁊ hoc

ideo quia ſacramenta operant̄ vt inſtrumēta diuine miſericordie iuſtificantis. Dei autem eſt reſpicere ad bōis cor ſm̄ illud .i. Reg. 16. Homines vident ea que parent. Deus aūt ĩtuet̄ cor. ⁊ ideo quāuis res naturales nō agant niſi pn̄tialr̄ adhibite. ſacr̄a tn̄ agūt etiā ſm̄ ꝙ ſunt in voto. ſ; pleni⁹ ſacramētalē effectū inducūt: qn̄ actu exhibent̄: ſicut patet in baptiſmo. Nā cathecumin⁹ ſi ſit adult⁹ ⁊ hēat baptiſmū in voto: iā ꝯſecut⁹ eſt effectū baptiſmi quātū ad emūdationē a pctō ⁊ ꝯſecutōe; grē que eſt ꝓpri⁹ effect⁹ dei. Sed qn̄ actu baptiſmū ſuſcipit ꝯſequit̄ pleni⁹ quoſdā ſacramētales effect⁹: qꝛ ſuſcipit caracterē ⁊ remiſſionē totius pene. Si quis tn̄ eſſet qui non prius haberet baptiſmū in voto ꝙ̄ actu baptizaret̄: ſicut p̄cipue pat; ĩ pueris: ſimul recipit p baptiſmum grām remittētē culpā ⁊ omnē aliū ſacramēti effectū. ⁊ hoc etiā ꝯtĩgēt in adulto: ſi ſimul cum baptizaret̄: votū baptiſmi hēre incipet. ⁊ ide; eſt etiā ĩ ſacr̄o pn̄ie: quod ꝯſūmat̄ ĩ diſpenſatōe miniſtri abſoluentis. Cum enĩ aliquis actu abſoluit̄ ꝯſeqtur plenarie ſacr̄i effectū. ſ; ſi anq̄ abſoluat̄ hēat hoc ſacr̄m in voto: qn̄ .ſ. ꝓponit ſe ſbiicere clauib⁹ eccleſie: iam v̄tus clauiū opat̄ in ipſo ⁊ ꝯſequit̄ remiſſionē culpe. Si quiſ tn̄ in ipſa abſolutiōe incipit ꝯteri ⁊ claues eccleſie hēre in voto: ĩ ipā abſolutione ſacerdotis culpa ei dimittit̄ p grām que infundit̄ in hoc ſacr̄o: ſicut ⁊ aliis ſacris noue legis vn̄ qn̄qꝫ ꝯtĩgit ꝙ aliqui nō ꝑfecte ꝯtriti v̄tute clauiū grām ꝯtritiōis ꝯſequūt̄. dūmō non ponāt obicem ſpūi ſancto. ⁊ idem eſt ĩ aliis ſacr̄is noue legis: in quib⁹ grā ꝯfert̄. videt̄ tn̄ eſſe dr̄ia inter baptiſmū ⁊ pn̄iam ꝓpt̄ hoc ꝙ ſacr̄m pn̄ie ſemꝑ exhibet̄ adultis: in quib⁹ vtplimū ꝯtritio p̄cedit tp̄e ꝯfeſſionē ⁊ abſolutionem. baptim⁹ aūt multotiens ꝯfert̄ pueris in qb⁹ votū baptiſmi non p̄cedit. ōiō aūt ſil'e appareret: ſi etiā baptiſm⁹ exhiberet̄ adultis.

¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ v̄bū Hugonis nō eſt ſic intelligēdū: quaſi ſētētia Petri in ſacerdote abſoluēte ꝑcecedat tp̄e ſniām celi .i. dei remittētis culpā: ſ; qꝛ ſnīa Petri approbat ſētentiā dei. ¶ Ad 2m ſic dicēdum ꝙ medicina ſacr̄alis operat̄ non ſolū actu adhibita: ſed etiam in ꝓpoſito exiſtens. ⁊ ideo quandoqꝫ ſanatio vulneris precedit ſacr̄alem abſolutionē. ¶ Ad 3m dicendu; ꝙ nunq̄ poteſt eſſe vera cōtritio ſine voto clauiu; eccleſie: quātūcūqꝫ ſit dolor de peccato p̄terito: ⁊ ꝓpoſitum abſtinendi in futurū. ⁊ ideo ĩ ꝯtritione culpa remittitur.

¶ Articul⁹ .xi⁹.

Ad ſecundum ſic procedit̄. Uidetur ꝙ vir poſſit accipere crucem ad tranſfretādum vltra mare: nolente vxore: ſi de eius incontinētia timeatur. Nō debet enim homo pretermittere ꝓpriam ſalutem pro ſalute aliena. Sed homo procurat ſalutem propriam per hoc ꝙ cruce ſignatur cōſequēs plenam remiſſionē pctōꝝ. ḡ nō dꝫ h p̄termittē vt ꝓuideat ſaluti uxoris

¶ Sed ɔtra eſt qd̄ Aug⁹. dicit. Si
abſtines ſine vxoris voluntate: tri
buiſ ei fornicatōis licētiā ⁊ peccatū
illi⁹ tue imputabit abſtinētie. ſ ac-
cipiendo crucē impedit a redditōe
debiti. ḡ videt ꝙ peccatū vxoris ſi
ɔtingat viro imputat. ¶ R̄ꝰ dd̄ ꝙ
ea que ſunt neceſſitatis non ſunt ꝑ
termittēda ꝓpter ea que ſunt ꝓprie
volūtatis. Vn̄ etiā dn̄s Math. 15ᵒ.
rephendit phariſeos: qui dicebant
pretermittē mandatum de honora
tione parentū: vt alique volūtarie
oblatōes deo offerent. Ex nccītate
aūt viro īminet vt gerat curā uxo
ris. quia caput mulieris eſt vir. vt
dicit. i. ad Cor. xiᵒ. Sed ꝙ accipiat
crucē ad trāſfretādū ſbiacet ꝓprie
volūtati. vnde ſi vxor ſit talis que
ſequi non poſſit ꝓpter aliqd̄ legiti-
mū impedimētū: ⁊ de ei⁹ incōtinē
tia timeat: non eſt ei ɔſulēdum vt
accipiat crucē ⁊ dimittat vxorem.
ſecus aūt eſt ſi vxor ɔtinere volun
taria ꝓponat: vel velit ⁊ poſſit ſeq
virū ſuū. ¶ Ad ꝑmum ḡ dd̄ ꝙ hoc
etiam ad ſalutē ꝓpriā viri ꝑtinet
vt gerat curā de ſalute vxoris: que
viri regimine ɔmittit.

Deinde queſitū eſt de actib⁹
humanis. Et ꝑmo de acti-
bus ꝑtinentib⁹ ad ꝑlatos.
¶ 2ᵒ de actib⁹ qui poſſunt ꝑtinere
ad omnes. Pertinet aūt ad ꝑlatos
ꝑcipere diſpēſare in ꝑcepto. excoī-
care rebellantes ꝑceptis: ⁊ bn̄ficia
eccleſiaſtica ɔferre. Vn̄ circa ꝑmū
querunt quatuor. ¶ Primo de obe
dientia ad precepta prelatoꝝ. vtrū
ſ. religioſus teneat obedire ꝑlato
ſuo precipienti ei in virtute obedi
entie ꝙ reuelet ei crimē fratris oc-
cultū. ¶ Secūdo circa diſpēſatōē;
vtrum papa poſſit diſpēſare in bi-
gamia. ¶ Tertio circa excōmuni-
catione. vtrum aliquis teneat vi-
tare excōmunicatos illos: de quoꝝ
excōmunicatione etiam inter peri-
tos eſt diuerſa ſententia: quibuſdā
dicentibus eos excōmunicatos eē:
⁊ aliis nō eſſe. ¶ Quarto circa col-
lationem beneficiorum. vtrum pre-
latus eccleſie licite poſſit dare be-
neficium conſanguineo ſuo idoneo
exiſtenti: ſi equa facilitate occurrat
ei ali⁹ magis idoneus.

¶ Articulus. 1ᵒ.

Ad ꝑmū ſic ꝑcedit. Videt
ꝙ ſubditus non teneatur
obedire prelato precipiēti
reuelationē criminis occulti. Null⁹
enim tenetur obedire alicui in hoc
quod non ſbditur eius iudicio. Sꝫ
occulta non ſbduntur iudicio hu-
mano: ſed ſoli iudicio diuino. ergo
circa eorum reuelationē nullus te-
netur obedire prelato precipienti.
¶ Sed contra eſt ꝙ prelatus in ca
pitulo religioſoꝝ poteſt precipere
id de quo iudex ſecularis vel eccle-
ſiaſticus poteſt exigere iuramentū.
Sed quandoꝙ iudex ſecularis vel
eccleſiaſtic⁹ exigit iuramentum ab
aliquo: vt reuelet id quod ſcit de
aliquo occulto. vt dicit quedam de
cretalis de purgationib⁹. ergo pari
ratione prelatus in capitulo poteſt
religioſis precipere in virtute obe
dientie: vt dicant ei ſi quid ſciunt
de aliquo crimine occulto.

¶ R° dicēdū q̄ peccatū dupl'r pōt eſſe occultū. Uno modo ſimpl'r. ita .ſ. q̄ ad multoꝝ noticiam nullo mō puenit. ⁊ tale peccatū occultū nocȝ ſoli faciēti. ⁊ ideo qui tale peccatū occultū fratris ſcit ſolū hoc debet intēdere: vt fratris peccātis ſalutē pcuret. vñ inſtitutꝰ eſt a dño ordo correctionis fraterne. vt pmo gdeȝ corripiat aliquis fratrē occulte peccantē inter ſe ⁊ ipȝ ſolū. poſtmodū adhibeat duos vel tres teſtes. ⁊ tunc tandem ſi non corrigat̄ dicat eccleſie. ɔtra quē ordinē ſi plat̄ꝰ precipiat vt peccatū fratris occultum ei dicat̄: nō eſt obediēdū. ⁊ ipſe peccat pcipiēdo. qa opȝ deo magis q̄ hoībꝰ obedire. Si aūt pc̄m fratris non ſit adeo occultū quin ⁊ per aliquas ſuſpitiones in multitudinis noticiā veniat. vñ multoꝝ ſcādalū oriat̄: iam pc̄m ñ ſolū nocet illi: ſꝫ multis. ⁊ qa bonū multitudinis pfert̄ bono vniꝰ: ideo platus debȝ diſqrere ỽitatē de facto vt ſcādalū multitudinis ceſſet: vl' per penā peccātis: vel per eiꝰ excuſatōeȝ. Et ideo in tali caſu pōt pcipe ſcienti crimen fratris q̄ manifeſtet. ⁊ ille cui pcipit̄ tenet̄ plato obedire. Sic enī cū nō ſit oīo occultū crimē pertineret ad iudiciū plati. ⁊ in h̄ caſu loqt̄ decretalis. non aūt in pmo vñ pȝ reſponſio ad obiecta.

¶ Articulꝰ .iȝꝰ.

Ad z^m ſic pcedit̄. Videt̄ q̄ papa non poſſit diſpēſare in bigamie irregularitate. Non enim pōt ab hoīe diſpenſari in his que ſunt diuinitꝰ inſtituta. vt Ber. dicit in li. de diſpēſatione ⁊ pcepto. Sȝ doctrina apl'i in qua ɔtinet̄ q̄ bigamꝰ non pmoueat̄ ut pȝ .i. ad Thi. ȝ. ⁊ ad Tytū .i. ē diuitꝰ pmulgata. ſm illud apl'i .z. ad thi. vltimo. An experimētū queritis eiuſ qui in me loquit̄ xp̄s. g̃ papa ñ pōt cū bigamis diſpēſare. ¶ Sȝ ɔtra ē qd̄ in decretis diſt. ſo. dr̄. Qꝫ papa cū quodā bigamo diſpenſauit.

¶ R° dd̄ q̄ papa hȝ plenitudinē ptātꝭ in eccl'ia. ita .ſ. q̄ quecūqꝫ ſunt inſtituta p eccleſiā vel eccleſie prelatos ſunt diſpenſabilia a papa. hec eniȝ ſunt que dicunt̄ eſſe iuris humani vel iuris poſitiui. Circa ea ỽo que ſunt iuris diuini vl' iuris nālis diſpenſare nō pōt. quia iſta hñt efficaciā ex inſtitutōe diña. Jus aūt diuinū eſt quod pertinet ad legē nouā vl' veterē. Sȝ hec ē dr̄ia inter legē vtrāqꝫ. quia lex vetꝰ determiābat multa tā in pceptis cerimonialibꝰ ptinētibꝰ ad cultū dei: q̄ etiā in pceptis iudicialibꝰ ptinētibꝰ ad iuſticiam inter hoīes ɔſeruandā. Sȝ lex noua que ē lex libertatis: hiꝰ determinatōes non hȝ: ſꝫ ē ɔtenta pceptꝭ moralibꝰ naturalis legis ⁊ articulꝭ fidei: ⁊ ſacramentis grē. vñ ⁊ dr̄ lex fidei: ⁊ lex grē ppter determinatiōnē articuloꝝ fidei ⁊ efficaciā ſacramētoꝝ. Cetera ỽo que ptinēt ad determinatōem humanoꝝ iudiciorū: vel ad determinationeȝ diuini cultus libere pmiſit xp̄s: qui ē noue legis lator: platis eccleſie: ⁊ pncipibus xp̄iani populi determinanda Unde oēs hiꝰ dt̄minatōes ptinēt ad ius humanū in quo papa poteſt

diſpenſare. In ſolis vero his que
ſunt de lege nature ⁊ in articulis
fidei ⁊ ſacramētis noue legis diſ-
penſare non poteſt. Hoc enim non
eſſet poſſe pro ꝟitate: ſ; ꝯtra ꝟitatē
Manifeſtū eſt aūt ꝙ bigamū non
promoueri: neq; eſt de lege nature
neq; ptinet ad articulos fidei neq;
eſt de neceſſitate ſacri. quod patet
ex hoc ꝙ ſi bigamus ordinetur: re-
cipit ordinis ſacramētum. ſed hoc
ptinet ad quandā determinationē
diuini cultus. Vñ circa hoc poteſt
papa diſpenſare. l; diſpenſare non
debeat niſi ex magna ⁊ euidēti cā.
ſicut etiam poſſet diſpenſare circa
hoc ꝙ aliquis ſacerdos non indutꝰ
veſtibꝰ ſacris ꝯſecraret corpus xp̄i
Et eadē rō eſt de omnibꝰ aliis hiꝰ:
que ex inſtitutione humana pceſſe-
runt. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ apl'us du
pliciter in doctrina ſua aliqua ꝑpo-
ſuit. quedā qdē ſicut ꝑmulgās ius
diuinū. ſicut illud quod hr̄ ad gal'.
.5. Si circūcidimini xp̄us vobis ni-
hil ꝓderit. ⁊ multa alia hiꝰ. ⁊ in h̄
papa non poteſt diſpenſare. quedā
ꝟo ſicut ꝓpria auctoritate aliqua ſta
tuens. Nam ipſe dicit. i. ad Cor. xiº
Cetera cum venero diſponā. ⁊ īfra
.16. mandauit vt collecte que fiunt
in ſanctos per unā ſabbati fiant. qđ
non pertinet ad ius diuinū. Et ſilr
etiā qđ dr̄ de bigamo nō ꝓmouēdo
non eſt iuris diuini: ſ; inſtitutio au
ctoritatis hūane dīnitꝰ hoī ꝯceſſe.

¶ Articulus. 14ꝰ.

AD tertiū ſic ꝓcedit̄. Videt̄
ꝙ non debeant vitari illi
excōmunicati: circa quorū
excōmunicationē ſapiētes ꝯtraria
opinant̄. Quia ſ'm iura epūs nō pōt
auferre beneficiū: quod clerico con
ceſſit ſine culpa. S; ñ minus debet̄
ꝯmunio fidelium cuilibet fideli: ꝙ
beneficium clerico ſibi ab epiſcopo
collatum. ḡ nec ꝯmunio fidelium ē
alicui ſb̄trahenda ſine culpa. S; qñ
dubitat̄ an cauſa ſbſit: promptior
debet eſſe animꝰ boni viri ad inter
pretandū in mitiorē partē. ḡ ex quo
dubitat̄ de excōmunicatōe aliquo-
rum magis debet aliquis per hoc
ſtare ꝙ non ſunt excōmunicati. Et
ita non debet eos vitare. ¶ S; ꝯᵗ
eſt ꝙ ſi aliquis pcuſſus in bello mo-
riatur: ſi ignoret̄ quis eum pcuſſe-
rit ꝓpter dubiū quilibet q in bello
interfuit irregularis hr̄ ſ'm iura. ḡ
a ſimili videt̄ ꝙ ex quo dubiū eſt de
aliqbꝰ an ſint excōmunicati: ꝙ ꝓpē
maiorem cautelam ſunt vitandi.
¶ Rᵒ dō ꝙ dubitatio de excōmu-
nicatione aliquorum aut precedit
ſententiā iudicū aut ſequit̄. Si pre
cedit: puta cum nondum eſt decla-
ratum per iudicum conſenſum ali-
quos eſſe excōmunicatos non ſunt
vitandi: quouſq; certo iudicio ter-
minetur. In hoc enim caſu verum
eſt ꝙ in mitiorem partem interp̄-
tari debemus. Unde ⁊ deutero. 27.
dicit̄. Si difficile ⁊ ambiguū apud
te iudicium eſſe perſpexeris ⁊ iu-
dicum intra portas tuas videris
verba variari: venies ad ſacerdo-
tes ⁊ ad iudicem: quereſq; ab eis:
⁊ facies quodcūq; dixerint. Sed ſi
ambiguum oriat̄ poſt ꝯcordem iu-
dicum detminationē: magis ſtādū

eſt ſententie iudicum duplici rōne ¶ Primo qđē quia iudices ſollicitius diſcutiētes negociū pleni⁹ pñt pcipere ỽitatē: etiā ſi ſint min⁹ periti ꝙ alii qui pfunctorie ꝯſiſtūt ⁊ exordinarie. ¶ 2° quia hoc eſſet in magnū nocumentū vtilitatis ꝯmunis ſtat⁹ hominū: ſi ſententie nō ſtaret ſꝫ quilꝫ ꝓ ſuo libitu vellet ſnīe calūniā ingerē: quia ſic litigia eēnt interminabilia. ⁊ ideo in tali caſu magis eſt ſtandū ſententie iudicū niſi forte ſit ꝑ appellationē ſuſpēſa Et ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad obiecta.

¶ Articulus .15°.

AD quartū ſic ꝓceditˀ. Videtur ꝙ ꝑlat⁹ eccleſie ñ poſſit eccleſie curā cōmittere ſuo ꝯſanguineo ꝗ̄uis idoneo: poſtpoſito meliori. Pater enī ſue filie q̄rit ſponſum ꝙ̄ magis pōt idoneum. ⁊ ſponſus ſue ſponſe querit fideliſſimū cuſtodē ꝓ poſſe. Sꝫ maior ꝑlat⁹ ad eccl'iam ſibi ſbiectā ꝯparatˀ vel ſicut pater ad filiā: vel ſicut ſpōſus ad ſponſā. g̊ dꝫ ei de pſona idonea ꝓuidere quātū meli⁹ poteſt. ¶ Preterea Johēs euangeliſta maxīe fuit idone⁹: ⁊ tñ quia ꝯſanguineus xp̄i erat ſcḋm carnē pretulit ei Petrū in regimine eccleſie. g̊ etiam ꝑlatus ſi hēat ꝯſanguineū eque idoneū non dꝫ ei ꝓuidē in eccleſia magis ꝙ̄ alii eque idoneo. Multo g̊ minus ſi ſit min⁹ idoneus. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt ꝙ ſcḋm ordinē rectū caritatis homo pl⁹ dꝫ diligere ſibi magis ꝯiūctos. Sꝫ his quos magis ex caritate diligimus: etiam magis debem⁹ ꝓuidere: vt ñ eoꝝ meritū creſcat. Cum g̊ ex bona diſpenſatōe eccleſie creſcat meritū bñ adminiſtrātis: videtˀ ꝙ prelat⁹ magis debeat ſuis ꝙ̄ extraneis ꝓuidere: etiā ſi ſint min⁹ idonei.

R° dō ꝙ alr̄ ē dicēdū de ꝯſanguineo ꝑlati eque idoneo: ⁊ alr̄ de minus idoneo. Si enim ſit eque idone⁹ poteſt ꝑlat⁹ ſuū ꝯſanguineū ꝑ̄ferre niſi forte ex hoc ſcandalū oriatˀ: vel aliqui exinde malū exēplū accipiant: vt ꝓbabilr̄ ꝑ̄ſumi poſſit ꝙ alii ꝑlati hoc exemplo inducantur ad dandū ſuis ꝯſanguineis etiā min⁹ dignis. ⁊ h̄ ideo: quia ex quo nihil deperit vtilitati eccleſie: cum eque idoneo ꝓuidetˀ: lꝫ circa hi⁹ ꝓuiſiōeꝫ etiā amori nālī ſatiſfacere: qui non eſt ꝯtrarius caritati: ſꝫ magis caritate informatˀ. Et hoc ſignificatur Gñ. 48°. vbi Pharao dixit ad Joſeph de fratrib⁹ ſui. Si noſti in eis viros induſtrios: ꝯſtitue eos magiſtros pecoꝝ meoꝝ. Si ỽo ſit min⁹ idone⁹ ꝯſanguine⁹ ꝑlati: non debꝫ eum ꝑ̄ficere ad curā eccl'ie poſtpoſito meliori duplici rōne. ¶ Primo quidē hoc videtˀ eſſe ꝯtra fidelitatē: quā in bono diſpenſatore dominus requirit. Nō enī faceret fidel'r negociū alicui⁹ dñi qui poſſet rē ei⁹ meliorare: ſi hoc ꝑ̄termittēt: vt ſuis ꝯſanguineis ſatiſfacēt. ¶ 2° qa hoc videtˀ eē ꝯtra fidelitatē: quā ī bono diſpēſatore ad pſonarū acceptionē ꝑtinere: que ꝯſiſtit in hoc ꝙ aliquis accipit ꝑ cā ꝯditionē pſone: que nō facit ad negociū. ſicut ſi aliqs darꝫ ſnīam ꝓ aliquo qa diues eſt: ⁊ non quia iuſticiā hꝫ: que ē ꝯditio faciēs ad negociū. Eſſe aūt ꝯſanguineū

non eſt aliq̄ ɔditio ptinēs ad curaȝ eccleſie: que non obtinet iure ſāgui nis ſ; diuino munere. Eſſet aūt ɔditio faciens ad negociū circa diſpē ſationē patrimonialiū bonoꝝ. Uñ ſi epūs de pr̄imonialib⁹ bonis magis puideat ſuo ɔſanguineo min⁹ idoneo: non eſt acceptio pſonarū. Sȝ ſi rōne ɔſanguinitatis ei puideat in pr̄imonio crucifixi: non caret vitio pſonarū acceptionis: quā aug⁹. dicit in eccl'iaſticis gradib⁹ diſpē ſandis exponens illud qð hr̄ Jac. z Nolite in pſonarū acceptione hēre fidē dñi noſtri Jhu xp̄i. Diero. etiā dicit. ⁊ hr̄. 8. q. i. Extraneus ex alia tribu a Moyſe eligit: vt ſignaret pncipatū in populos non ſanguini differēdū eſſe ſ; vite. at nunc cerni mus plurimos hanc rem bñficio facere: vt non querant eos in eccleſia columnas eligere: quos plus cognoſcant eccleſie pdeſſe: ſ; quos vl' ipſi amāt: vl' quoꝝ ſūt obſeqis deliniti

Deinde queſitū eſt de actib⁹ q pñt ad oēs hoīes ptinē. Et pmo de actib⁹ ptinētib⁹ ad vim intellectiuā. ¶ z° de actib⁹ ptinētib⁹ ad uim appetitiuā. ¶ Circa pmū queſita ſunt tria. ¶ Primo vtrū poſſit aliqs ſine pctō appetē ſcire ſcīas magicas. ¶ z° vtrū enūtiabile qð ſemel eſt uerū ſemper ſit verū. ¶ 3° vtrū magiſter determinādo qōnes theologicas magis debeat vti rōne uel auctoritate.

¶ Articul⁹. i6⁹.

Ad pmū ſic pcedebat. Uidet q hō ſine peccato poſſit appetē ſcire ſcīas magicas. Nō enim eſt peccatū appetere illud p qð ponit intellectus hoīs in optimo. Sȝ p quālibȝ ſcīam ponitur intellect⁹ hoīs in optimo: qa veꝝ ē bonū intellect⁹. vt dicit in. 6. Ethi. Scīa aūt veroꝝ eſt. g̃ hō pōt licite appetere ſcire quācūq; ſcīaȝ. ⁊ ita ſine peccato pōt hō appetere ſcire ſcīas magicas. ¶ Sȝ ɔtra. Prohibitio nō eſt niſi de illicito. Sȝ ſcīe magice ſūt phibite. g̃ illicitū ē appetē eas ſcire. ¶ R° dō q act⁹ human⁹ pōt dici bon⁹ dupl'r. Uno modo ex gñe. Alio mō ex circūſtātia. Ex gñe qdē dr̄ eē act⁹ bon⁹ ex eo q act⁹ cadit ſupra debitā mām. debita autē mā appetit⁹ eſt bonū. vñ appetere quodcūq; bonū eſt bonū in gñe. oīs aūt ſcīa ſiue quecūq; cognitō bonū aliqd eſt. aliogn de⁹ cui nihil mali ineſt non haberet omnē ſcīam tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. vñ appetere quācunq; ſcīam vel noticiā quarūcūq; rerū ſiue bonarū ſiue malarū ē bonū in gñe. Sȝ tñ ſ'm diuerſas circūſtātias additas poteſt eē bonū vel malū. ⁊ pcipue hec diuerſificāt ſ'm intentionē finis. Nam ſi aliquis appetat ſcire ſciētias magicas: vt eis etiā vtat eſt malū. Si aūt appetat eas ſcire vt eas ɔfutet ⁊ reprobet: ſic eſt bonū ⁊ licitū. Sil'r etiā ex cōditione pſone pōt h diuerſificari: vel etiā ex mō appetēdi. Si eniȝ ſic aliqs appetat ſcire hi⁹ ſcīas vt earū noticiā pferat aliis vtilioribus reb⁹: inordinat⁹ eſt appetitus. ⁊ ſil'r ſi ſit talis pſona ad quā nō ptineat hoc ſcire: inordinate hoc appetit. ¶ Ad pmū g̃ dō q oīs ſcīa ponit

intellectum in aliquo ſui bono.quia
omne verū eſt quoddā bonū intel-
lect⁹.ſ nō oīs ſcīa ponit intellectum
in ſui optimo.ſ illa ſola que ē circa
ꝑmā ỽitatē:nec etiā verū eſt ꝙ ma
gice artes ſint ſcīe: ſ poti⁹ ſunt q̄-
dam fallacie demonū. ¶ Ad zᵐ dō
ꝙ hi⁹ artes ſunt ꝓhibite:quantum
ad ſuū vſū. Si ỽo ꝓhiberet alicui
etiam earū ſtudiū ꝓpter piculū vtē
di:tūc eēt malū qa ꝓhibitū.

¶ Articulus.17⁹.

Ad zᵐ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ
non oportet enūciabile qd
ſemel eſt verū ſemp futu-
rū eſſe verū.Si enī hoc eſſet verū
in aliis enūciabilib⁹: pari rōne hoc
eēt verū in enūciabilib⁹ de futuro.
Sʒ in iſtis hoc non eſt uerū.quia ut
dicit phs in zᵒ de generatione.fu-
turus quis incedere non incedet.ḡ
non oportet enūciabile qd ſemel ē
verū ſemp eſſe futurū verū. ¶ Pre
terea ſi partes ſunt eedē ⁊ totū eſt
idem.Sʒ partes enūciabilis ſunt p̄
dicatū ⁊ ſbiectū ⁊ cōpoſitio.ḡ idē
eſt enūciabile exiſtente eodē p̄dica
to ⁊ ſbiecto ⁊ ꝯpoſitione.ſ talr exi
ſtēte eodē enūciabili ꝯtingit ꝙ ſit
qn̄q3 verū ⁊ qn̄q3 falſū.ſicut hͦ enū
ciabile ſor.ſedere eſt verū eo ſedē-
te:⁊ falſum eo nō ſedēte. ſm illud
phi in p̄dicamētis.Ex eo ꝙ res eſt
vel non eſt orō eſt vera vel falſa.ḡ
enūciabile quod ſemel eſt verū: nō
ꝓpter hoc ſemp eſt verū.¶ Sʒ ꝯᵃ.
Iſta enūciabilia.Sortē currē ⁊ ſor-
tem cucurriſſe: ⁊ ſortē fore curſuꝝ
nō differūt niſi ſm diuerſaꝫ ꝯſigni-
ficationē tpis.Sʒ diuerſa ꝯſignifi-
catio nō tollit idētitatē noīs. Idē
enim nomē dr̄ eſſe p oēs caſus ⁊ in
ſingulari ⁊ in plurali numero.ḡ eti
am p̄dicta tria enūciabilia ſūt unū
enūciabile. Sʒ ſi vnū hoꝝ ſemel ſit
verū ſemp opꝫ ꝙ aliqd eoꝝ ſit veꝝ
qa ſi ſemel ē verū ꝙ ſortes currit:
prius erat verū ꝙ ſortes curret. ⁊
poſtea erit verū ꝙ ſortes cucurrit.
ḡ ſi enūciabile aliqd ſemel eſt verū
ſemp erit verū. ¶ Rˢᵒ dō ꝙ huius
dubitatōis vis in hoc ꝯſiſtit vt ſci
tur vtrū ſit idē enūciabile qd ē de
pn̄ti p̄terito ⁊ futuro.Si enim hoc
uerū ſit ꝯn̄s erit ꝙ enunciabile qd
ſemel eſt verū ſemp erit verū: licet
forte hoc dubitationē aliquā habē
poſſit circa enunciabilia de futuro
ꝯtingēti.ſ hoc ē altioris inq̄ſitiōis
Si ỽo ſint diuerſa enūciabilia de p̄-
ſenti p̄terito ⁊ futuro. eſt aūt idē
enūciabile qd eſt de pn̄ti qualitercūq3
res ſe habeat:manifeſtū eſt ꝙ idem
enūciabile qn̄q3 eſt verū qn̄ʒ falſū
ſm ꝙ phs dicit in p̄dicamētis. Qr
eadē oratio ⁊ opinio qn̄q3 eſt vera
qn̄q3 falſa.Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū
ē ꝙ ſm phm in ꝑmo periarmenias
tria quedā p ordinē inueniūt. Nā
voces ſūt ſigna intellectuū. intelle-
ctus aūt ſunt rerū ſilitudines. ma-
nifeſtū ē aūt ꝙ vnitas vocis ſigni-
ficatiue vel diuerſitas nō depēdet
ex vnitate vel diuerſitate rei ſigni
ficate.alioquin non eſſet aliqd no-
men equocū. Secūdum hoc enim ſi
ſint diuerſe res eſſent diuerſa no-
mina ⁊ non idem nomē.depēdet ḡ
vnitas vel diuerſitas vocis ſignifi
catiue ſiue ꝯplexe ſiue incōplexe ex

vnitate vel diuerſitate vocis vel intellect⁹. quoꝝ unū. ſ. vox eſt ſignū ⁊ nō ſignatū tm̄. intellectus autem ſignū ⁊ ſignatū ſicut ⁊ res. Poteſt ḡ nomē vel enūciabile eſſe aliud ⁊ aliud vel ꝓpter diuerſitatē vocis. tm̄. ſicuti ē in ſynonimis: ī qb⁹ ē diuerſa vox: ſed idem ſignificatum oīo. vel etiam cū diuerſitate vocis pōt eſſe diuerſitas intellectuū ſiue ꝓpter diuerſitatē rei intellecte ſiue ꝓpter diuerſitatē modi intelligēdi ⁊ hoc ↄtingit qn̄cūq ē diuerſitas ↄſignificationis: que ↄſeqꝰ diuerſū modū intelligēdi vnā ⁊ eandē rez: ⁊ p̄cipue hoc apparet in tpe quod ꝓ ſe ↄmiſceꝰ opationi intellect⁹ humani ↄponētis ⁊ diuidētis. vt dr̄ in 3° de aīa. Et ideo dicēdū ꝙ nō ē idem enūciabile ſortē ſedere ⁊ ſortem ſediſſe: vel ſeſſurū eſſe. ꝫ ſortez ſedere eſt idem enūciabile: quia eſt eadem vox ⁊ idem mod⁹ ſignificādi. ⁊ ideo pꝫ ꝙ idez enūciabile pōt qn̄q eſſe verā qn̄q falſuz. vn̄ duo p̄ma ↄcedimus. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ diuerſitas ↄſignificationis tollit noīſ idētitatē in tantū ꝙ obliq ſm pħz non ſunt noīa. ſunt tn̄ vnū nomen non ſimpl̄r: ꝫ inquantū ↄueniūt in vno ordine declinationis.

¶ Articul⁹. 3⁹.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcediꝰ. Videꝰ ꝙ magr̄ determinās q̄ſtioneſ theologicas magis debeat vti auctoritatib⁹ q̄ rōnib⁹. Quia in qualibꝫ ſciā qōnes optime determinanꝰ p p̄ma p̄ncipia illi⁹ ſcīe. Sed prima p̄ncipia ſcīe theologice ſunt articuli fidei: qui nobis ꝑ auctoritates īnoteſcūt. ḡ maxime qōnes theologice ſunt determinād̄e ꝑ auctoritates. ¶ Sed ↄtra eſt qd̄ diciꝰ ad Titū. 1. Ut ſint potētes exhortari ī doctrina ſana ⁊ ↄtradicētes redarguere. Sꝫ ↄtradicētes meli⁹ reuīcūꝰ rōib⁹ ꝙ auctoritatib⁹. ḡ magis opꝫ determinare qōnes ꝑ rōnes ꝙ per auctoritates. ¶ Rͦ dō ꝙ quilꝫ act⁹ exequēdus eſt ſm ꝙ ↄuenit ad ſuū finē. diſputatio aūt ad duplicē finē pōt ordinari. Quedā enīꝫ diſputatio ordinaꝰ ad remouēdū dubitationē an ita ſit. ⁊ in tali diſputatione theologica maxime vtendaꝫ eſt auctoritatib⁹: quas recipiūt illi: cum quib⁹ diſputaꝰ. puta ſi cū iudeis diſputeꝰ opꝫ inducere auctoritates veteris teſtamēti. Sꝫ cū manicheis: qui vet⁹ teſtamētū reſpuunt opꝫ vti ſolū auctoritatib⁹ noui teſtamēti. Si aūt cū ſciſmaticis qui recipiūt vet⁹ ⁊ nouū teſtamētū: nō aūt doctrinā ſāctoꝝ noſtroꝝ: ſicut ſunt greci. opꝫ cū eis diſputare ex auctoritatib⁹ noui vel veteris teſtī ⁊ illoꝝ doctoꝝ quos ipſi recipiunt. Si aūt nullā auctoritatē recipiunt: opꝫ ad eos ↄuīncēdos ad rōnes nāles ↄfugere. Quedā ꝟo diſputatio eſt magiſtralis in ſcholis: non ad remouēdū errorē ꝫ ad inſtruēdum auditores: vt inducanꝰ ad intellectum veritatis: quē intendit. ⁊ tūc oportet rōnib⁹ īniti inueſtigātib⁹ ꝟitatis radicē ⁊ facientib⁹ ſcire quō ſit verū qd̄ dr̄. alioquin ſi nudis auctoritatib⁹ magr̄ qōnē determinet certificabiꝰ quidem auditor ꝙ ita eſt: ſed nihil ſcientie vel intellectuſ

acquireret: ſed vacuus abſcedet. Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

Deinde queſitū ē de reb⁹ ptinentib⁹ ad vim appetitiuā. ¶ Et pmo de bonis. ¶ 2° de malis. ¶ Circa pmū qrunt duo de martirio. ¶ Primo vtrum aliquis abſq; pfecta caritate poſſit ſe ad martiriū offerre. ¶ 2° vtꝝ ſuſtinere martiriū p xpo ſit ī pcepto.

¶ Articulus .19⁹.

Ad pᵐ ſic pcedit. Videt q aliqs abſq; caritate pfecta poſſit ſe martirio offerre: qa ſuper illud pſ. Ideo dilexi mandata tua ſuper aurum ꝛ topaſion. dicit glo. Q minima caritas plus diligit dei legem q millia auri ꝛ argenti. ꝛ eadem rōne q omnia tpalia. Sȝ id qđ min⁹ diligim⁹ exponim⁹ magis pro eo quod magis diligim⁹. g ꝛ oīa tēporalia: ꝛ etiā ppriā vitā pōt exponere p xpo qui hȝ minimā caritatē ¶ Sȝ ɔtra. Si aliqs abſq; caritate pfecta poteſt ſe offerre martirio. g pari rōne poterit martiriū ſuſtinē abſq; caritate pfecta. Sȝ hoc videt eſſe falſum ſm illud Jo.3. Maiorē caritatē nemo hȝ q vt aīam ſuam ponat quis p amicis ſuis. g aliquis abſq; caritate pfecta non poteſt ſe ad martiriū offerre. ¶ R° dđ q in operibus ꝟtutum duo ſunt attendenda. ſ. id quod fit ꝛ modus faciendi. Contingit autē idem factū qđ fit ſm aliquā perfectam ꝟtutē fieri etiam non ſolū ab hñte paruā ꝟtutē ſ etiam a non hñte ꝟtutē ſic aliquis non habēs iuſticiā pōt facere aliqđ op⁹ iuſtū. Sed ſi attendamus ad modum faciendi: ille qui non hȝ ꝟtutem non pōt operari: ſicut ille q hȝ. nec ille qui hȝ paruā ſicut ille q habet magnā: qui opat faciliter ꝛ prompte ꝛ delectabilr: quod nō ita facit ille qui caret ꝟtute: vel q paruā habet. Sic g dicēdū eſt q hoc opuſ quod eſt offerre ſe martirio vl etiā martiriū ſufferre pōt facer nō ſolū caritas pfecta: ſ etiam imperfecta. ꝛ quod plus eſt: etiam ille qui carȝ caritate. ſm illud apli .i. ad Cor.13. Si tradidero corpus meū: ita vt ardeam: caritatē aūt non habeā. ꝛc. Sȝ caritas pfecta hoc facit pmpte ꝛ delectabilr. ſicut patet de Laurētio ꝛ Vincētio: qui in tormētis hilaritatē oſtēderūt. hoc aūt non pōt facere caritas imperfecta: vel etiā ille qui caritate caret. ¶ Et p hʒ pȝ reſponſio obiecta.

¶ Articul⁹ .20⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedit. Videt q pati martirium pter xpm non ſit in pcepto. Min⁹ enī videt q homo det ſua q q ppriū corp⁹ ponat. vt dicit Grego. in illa omelia. Ego ſum paſtor bon⁹. Sȝ dimittere oīa ſua pter xpȝ nō cadit ſb precepto ſ ſb cōſilio. g etiam exponere corp⁹ ſuū martirio nō cadit ſb pcepto. ¶ Sȝ ɔtra eſt qđ Aug⁹. dicit .13. de ciui. dei. Cū dictū eſt hoī Morieris ſi peccaueris. nūc dicitur martiri: morere ne pecces. Sȝ illud qđ oportet nos facere ne peccemus cadit ſb pcepto. g mors martirum cadit ſb pcepto. ¶ R° dđ q aliqđ cadit ſb pcepto dupl'r. Vno modo abſolute. Alio modo ſm aī ppatōeȝ

quia enim p̄ceptū importat rōnem debiti. illud abſolute cadit ſb̄ p̄ce/pto:qđ eſt debitū ꝓpter aliqđ p̄exiſtēs:ſicut preceptū de honoratione parentum: vel de amando deum. Sȝ qn̄qȝ ꝯtingit ꝙ id qđ facit aliqd eſſe debitū:nō dū p̄ceſſit.ſ pōt occurrere. Un̄ hoc cadit ſb̄ p̄cepto non abſolute:ſ ſm̄ p̄pationē animi ita.ſ. vt homo habeat aīum paratū ad faciendū illud.qđ debitū redditur ex aliqua cauſa occurrente.⁊ hꝰ modo exponit aug. illa dn̄i p̄cepta que ponunſ Mat.5. Si quis pcuſſerit te ī vnā maxillā:prebe ei ⁊ aliaȝ quia.ſ. ſi opus eſſet: ⁊ hoc exigeret ſalus alioꝝ:homo dȝ eſſe paratꝰ ad hoc faciendū:⁊ p hunc modū ſuſtinere martiriū ꝓpter xp̄m cadit ſub p̄cepto. quia.ſ.homo dȝ habere animū paratū vt p̄us pmitteret ſe occidi:q̄ xp̄um negaret vel mortaliſ peccaret.⁊ ſic etiā relinquere bona ꝓpria cadit ſb̄ p̄cepto: quia dȝ eſſe paratꝰ aīus xp̄iani magis ſuſtineſ rapinā bonoꝝ ſuoꝝ q̄ xp̄m negare vel mortalr̄ peccare. ⁊ p hoc patet rn̄ſio ad obiecta.

D Einde q̄ſitū eſt de actibus malis.ſ. de p̄mis motibus. ¶ Circa quoſ queſita ſūt duo ¶ Primo utrū p̄mi motꝰ ſemp ſint peccata. ¶ 2° vtrum in infidelibuſ ſint peccata mortalia.

¶ Articulꝰ.1ꝰ.

AD p̄mū ſic p̄cedebaſ. Uidetur ꝙ p̄mꝰ motꝰ ſemper ſit peccatū. Dicit magr̄.21.di. ſecūdi libri ſn̄iaꝝ. Q tempratio a carne non pōt eſſe ſine peccato. Sȝ qn̄cūqȝ eſt p̄mꝰ motꝰ eſt temptatio a carne.ḡ p̄mꝰ motꝰ non pōt eē ſine peccato. ¶ Sȝ ꝯtra eſt qđ ad ro.6. ſuper illud. Nō ḡ regnet peccatuȝ in vr̄o mortali corpore.dicit gloſa Non ꝓhibet ꝯcupiam que vitari n̄ pōt. Sȝ illud qđ non poteſt vitari non eſt peccatū.ḡ ꝯcupīa q̄ ē p̄muſ motꝰ non eſt peccatū. ¶ Rx° dđ ꝙ motus importat inclinationē q̄dā ad terminū:que quidem inclinatio ꝑtinet ad appetitū in humaniſ actibus. Eſt aūt in hoīe triplex appetitus.vnꝰ quidē naturalis. ſcꝫ ꝙ uis appetitiua pertinet ad aīam vegetabilē:ſicut ⁊ vis digeſtiua ⁊ expulſiua ⁊ retentiua. Secūdꝰ appetitus eſt ſenſualitatis.qui moueſ ſecūdū app̄heſionē ſenſus. Tertiꝰ appetitꝰ eſt volūtatis:qui moueſ ſm̄ iudiciū rōniſ. Peccatū aūt qđ hȝ rōnē culpe de quo nunc loquimur: non poteſt eſſe niſi in actu volūtario: qui.ſ.eſt aliqualr̄ in poteſtate peccātis. actꝰ autē appetitꝰ nālis nō ſb̄iacet imperio rōnis:ſicut nec actꝰ aliarū potentiarū vegetabilis aīe.⁊ ideo in actu talis appetitꝰ non pōt ꝯſiſtere culpa:ſicut ꝙ homo eſuriat vel ſciat abſqȝ culpa eſt.⁊ idem dicēdū ē in aliis hiꝰ. Sȝ actꝰ appetitꝰ ſenſitiui ſb̄iacet imperio rōnis:q͞a rō p̄ueniens ip̄m pōt eū imperare vel etiaȝ impedire.⁊ ideo talis motꝰ pōt iaȝ hēre rōnē culpe.⁊ ſi ſequaſ iudiciū rōnis poterit etiā eē peccatū mortale:ſicut ⁊ motꝰ exterioꝝ mēbroꝝ imperati a rōne. Si aūt p̄ueniat iudiciū rōnis eſt quidē peccatū:ſi tendat in aliquid illicitū:quia ī ptāte

hominis fuit ipm cohibere. eſt tam veniale peccatū ⁊ leuiſſimū. vt pȝ p aug.iz.de trini.⁊ h̄ oī pm⁹mot⁹ peccati. mot⁹ aūt ſupioris appetit⁹ .i.volūtatis ꝯſequēs iudiciū rōnis iam pōt eē peccatū mortale. Primū ġ ꝯcedim⁹. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ ꝯcupīa non pōt vitari ſic ꝙ nullus ꝯcupīe mot⁹ ſurgat:quia dum reſiſtiť vni inſurgit ali⁹.poſſunt tñ vitari ſinguli.⁊ ex hoc quilȝ hȝ aliqd de rōe peccati: lȝ nō hēat rōnē pfecti pcīi: qō eſt peccatū mortale.

¶ Articulus.zz⁹.

Ad zᵐ ſic pcediť. Videť ꝙ pmi mot⁹ in infidelib⁹ ſint peccata mortalia. Quia ſicͭ Anſel.dicit in li.de grā ⁊ li.ar. Eoſ q nō ſunt in xp̄o Jhu ſeqť dānatio ſi ſentiūt ꝯcupīam:etiā ſi nō ꝯſentiant. Sȝ ſentire ꝯcupīam eſt habere pmū ꝯcupīe motū. ġ infideles q n̄ ſunt in xp̄o Jhu peccāt mortalr̄ ſᵐ pmos mot⁹:qa dānatio non debeť niſi peccato mortali. ¶ Pretea qlȝ homo dȝ hēre originalē iuſticiā:ſm quā ꝯcupīa repmebať. ſ ꝯtra hoc debitū eſt qlȝ ꝯcupīe mot⁹. ġ qlibȝ ꝯcupīe motuſ eſt peccatū mortale. Omne enī qō eſt ꝯtra debitū habȝ pcīi mortalis rōnē. ¶ Sȝ ꝯť. Quāto eſt grad⁹ altior:tāto eſt caſus ġuior. Sȝ altior eſt gradus fidelis ꝙ̄ infidelis. Cū ġ pmi mot⁹ fideliū nō ſint pcā mortalia, multo min⁹ pmi mot⁹ infideliū. ¶ Rᵒ dō ꝙ pm⁹motus ſicut dictū eſt:eſt mot⁹ ſenſualitatis pueniēs deliberationē rōnis. eadē aūt nā ſenſualitatis eſt:⁊ rōnis in fidelib⁹ ⁊ in infidelibus. Ad nām aūt ſenſualitatis ⁊ rōnis ptinet ꝙ mot⁹ ſenſualitatꝭ qui ē abſqꝫ deliberatione rōnis non poſſit eſſe peccatū mortale: quia peccatū mortale eſt qō ꝯſiſtit in auerſiōe a deo: ad quē ꝯuerti non pōt homo niſi p rōnē.⁊ per ꝯñs auerſio a deo q̄ ꝯſtituit peccatū mortale non pōt eē niſi in rōne. vt pȝ p aug.iz.de tri.⁊ iō dicēdū eſt ꝙ pmi mot⁹ infideliū nō ſunt peccata mortalia ſ venialia.

¶ Ad pmū ġ dō ꝙ dictū Anſelmi depēdet ex v̄bo apl'i q ꝯcludit ad ro.8.ꝙ nihil eſt damnationis his q ſunt in xp̄o Jhu. qui non ſm carnē ambulant. Videť ġ ꝙ his qui non ſunt in xp̄o Jhu ſit aliqd damnationis:etiam ſi nō ſm carnē ambulēt motib⁹ carnis ꝯſentiētes. alioquin nihil plus hērēt hi qui ſunt in xp̄o Jhu ꝙ̄ alii. Eſt ġ aliquid damnationis his qui non ſunt in xp̄o Jhu ſi ſentiant mot⁹ carnis:quāuis nō cōſentiūt. qō quidem qualr̄ ſit intelligēdū ex pceſſu apl'i apparet. pmiſerat enim reparationē grē inchoatā eſſe in his qui ſunt in xp̄o Jhu quātū ad mētē:lȝ nō quantū ad carnē. Premiſerat enȝ. Ego ipſe mēte qdē ſeruio legi dei:carne autē legi peccati.ſ. ꝑpter legem fomitis: qui adhuc manet in corporis membris. Ne ġ hi ſunt in xp̄o Jhu videreť adhuc pſtine damnationi ſbiacere ꝑpter fomitis mot⁹:ꝯcludit apl'us ꝙ nihil eſt damnationis his q ſūt in xp̄o Jhu:ſi non ſm carnē ambulant:quia damnatio originalis peccati ſoluta eſt per grām xp̄i: q̄uis actu remaneat fomes peccati.dāna

tionē vero actualis peccati non incurrūt: quia non ambulāt ſcd'm carnē In infidelib⁹ vero manet peccatū originale nō ſolū actu ſ; etiā reatu. ⁊ ideo eſt in eis aliquid damnationis ex parte originalis peccati. nō aūt ex parte actualis: ſi ↄcupiſcentiis non ↄſentiāt. Ex hoc ḡ non ſequit̄ ꝙ in infidelib⁹ prim⁹ mot⁹ inducat damnationē peccati mortal'. ſ; ſequit̄ ꝙ hēat ānexā damnatiōe; originalis peccati. ¶ Ad 2m dō ꝙ debitū originalis iuſticie pertinet ad ipſam pſonam infidelis ratiōe humane nature: quā a pmo parēte traxit: cui collata eſt originalis iuſticia. ⁊ ideo id quod ptinet ad defectum originalis iuſticie pertinet ad peccatū nature. ſ. ad peccatum originale: non aūt ad pc̄m actuale q̄le ē pc̄m mortale.

¶ Articul⁹. 23⁹.

Queſtio eſt vtrū pueri non exercitati in preceptis ſint recipiendi vel obligandi voto vel iuramēto: vel bñficiis alliciendi ad ingreſſum religionis. Et videtur ꝙ non. Perfectio enim conſiliorum ad quam ordinantur religiones a xp̄o exordium ſumpſit Sed xp̄us pmo ↄſilium pfectionis dedit adoleſcenti: qui precepta ſeruauerat. ut patet Mat. 19. ergo ſoli illi qui ſunt exercitati in preceptis ſunt ad religionem obligandi vel recipiendi. ¶ Preterea Gregorius dicit ſuper Ezech. Nemo repente fit ſumm⁹. Sȝ in bona ↄuerſatione a minimis quis inchoat vt ad magna pueniat. Sȝ magna ſunt ↄſilia q̄ ptinēt ad pfectionē vite. minora aūt ſunt pcepta que ptinēt ad oēȝ iuſticiam. ergo prius debent pueri exercitari in pceptis: q̄ ad ↄſilia inducantur. ¶ Preterea Exo. 21. dr̄. Si quis aperuerit ciſternam deciderit qȝ bos vel aſin⁹ in eā: domin⁹ ciſterne reddet pciū iumentoꝝ. Sȝ ille qui aliquē puerū nondū in preceptis exercitatū ad religionē īduxit: quodāmodo aperit ei ciſternaȝ: quia pleriqȝ tales religionē ingredientes egrediunt̄ ⁊ in deſperationē incidunt quaſi in quandā ſpūalem ciſternam. ḡ videt̄ ꝙ ille qui eum inducit: hoc ei imputetur ad peccatū. ¶ Preterea illud quod ē expediens ↄmuni vtilitati non eſt tollendū. Sȝ expedit ↄmuni vtilitati ꝙ hoīes ꝓpria libertate vtāt̄ ad bonū faciēdū. ḡ nō eſt aliquib⁹ auferenda talis libertas p obligationē voti uel iuramēti. ¶ Preterea beat⁹ Bñdict⁹ monachoꝝ īſtitutor al[...]ic⁹ in ſua regula ſtatuit: ꝙ uenietib⁹ ad religionē non ſit facilis pbēd⁹ ingreſſus: ſ; pbādū ſit an ſp̄s a deo ſit. ḡ multo min⁹ ſunt aliqui munerib⁹ vel bñficiis alliciēdi.

¶ Preterea Greg. dicit. ⁊ hr̄ ī decretis diſt. 48. Scim⁹ ꝙ edificati parietes non pus tignoꝝ pondus accipiūt: niſi nouitatis ſue humore ſiccent̄: ne ſi ante pondera q̄ ſolident̄ accipiant cunctam ſimul ad terram fabricam deponāt. Sȝ pueri q nōduȝ ſunt exercitati in pceptis ſunt q̄ſi parietes nōdū deſiccati. ḡ nō ſunt eis īponēda tigna. i. ḡuia religionis īſtituta. ¶ Preterea ſtat⁹ religiōis

eſt ſtatus penitẽtie. Sʒ pueri excipiunt ab omni penitẽtie coertione: ut hr̃ in decretis de penitẽtia di.4. ḡ non ſunt ad religionẽ inducẽdi.

¶ Preterea ſicut dicitur.20.q.3. Quod quis non optat nec elegit: pfecto non diligit. quod autem non diligit facile contemnit. Sʒ pueri anteq̃ ſint exercitati non habẽt firmã electionẽ. ḡ nec firmã dilectõeʒ facile ḡ religionẽ ↄtemnent ſi ĩ tali etate ad religionẽ inducant.

¶ Preterea puer.14. dr̃. Subſtãtia feſtinata minuet. ſ videt eſſe nimia feſtinãtia q̃ aliquis ad ↄſilia ↄuolʒ nondũ in p̃cept exercitat⁹. ḡ uidet q̃ boꝝ ſpũal' ſba de facili minuat. ḡ non ſunt ad religionẽ inducẽdi.

¶ Preterea nõ minor cura eſt adhibẽda in ingreſſu religionis q̃ in ſuſceptione ordinis. Sʒ in ordinib⁹ ꝓhibent ad maiores accedere qui minores nõ acceperũt. ḡ etiam nec debet aliquis ad obſeruãtiã ↄſiliorum in religione trãſire: niſi prius preceptis obſeruatis.

¶ Preterea duo ſunt homini neccia.ſ. intelligẽ verũ ⁊ opari bonũ. ſ in intelligendo verũ ſtultus reputaret q prius ad difficiliora ſe trãfferret: q̃ leuiora intelligeret. ḡ ſtultũ ẽ ĩ ↄpatiõe boni q̃ aliquis prius trãſeat ad ↄſilia q̃ꝫ in p̃ceptis exercitet.

¶ Preterea cuilibet in religione exiſtẽti ↄuenit curam agere aliorum vl' ſal tem ſui ipſi⁹. ſed in his qui eligunt ad aliquam curam eccleſiaſticã opꝫ eligere meliores. ergo oportet eos qui ad religionẽ aſſumunt eligere meliores. hi autẽ ſunt qui ſũt exercitati in preceptis. ergo tales ſunt ad religionẽ inducẽdi.

¶ Preterea illud quod eſt in ſe bonum: ſi ex eo ſumat peccati occaſio: eſt abiiciẽdũ ſicut ſerpens eneus quem Moyſes fecerat ex mandato dñi ad ſanandũ filios iſrael. vt habet Numeri .21. Ezechias combuſſit: quia ex eo ſumebat idolatrie occaſio. ſimiliter etiam quãuis benedictio ſit ſecũdũ ſe bona. tamen reprehẽdit ſi minor preſente maiore benedicit. Cum ḡ aliqui inexercitati in preceptis ſumant occaſionẽ peccati ex ingreſſu religionis ab ea recedẽtes: quãuis religio ſit ſecundũ ſe bona: tamen videtur q̃ inexercitatos ad religionem inducere ſit vitandũ.

¶ Preterea Gregori⁹ dicit. ⁊ habet ĩ decretis diſtinctõe.48. Caſuʒ appetit qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradib⁹ per abruta querit aſcẽſum. ſed procedere ad ↄſilia: nõ obſeruatis preceptis eſt poſtponere ḡdũ. ḡ uidet q̃ h̃ ſit caſũ querẽ. ⁊ ita ad h̃ nõ ſũt aliq inducẽdi.

¶ Preterea Dam. dic̃ in.2.li. Q̃ nõ ẽ inutile inexptũ exñtẽ ⁊ ĩprobatũ incorruptione frui: vt nõ in ſupbiã ĩcidat ⁊ iudiciũ dyaboli. ḡ pari rõne nõ ẽ inutile improbatos ⁊ ĩexptos ĩ p̃cept ad ſtatũ ↄtẽplatõis aſſumi ad quẽ religio ordinat.

¶ Pretẽa Grego⁹. dic̃ in.6. moral'. Poſt Lye amplex⁹ ad Rachelẽ Jacob puenit qa pfect⁹ qſq̃ añ actiue vite ad fecũditatẽ iũgit: ⁊ p⁹ ↄtẽplatiue ad requiem copulatur. Sed actiua vita conſiſtit in obſeruantia preceptorum. ſtatus autem religionis

pertinet ad vitam ↄtemplatiuam. ergo non ſunt aliqui ad religionē inducendi anteq̃ ſint in preceptis exercitati. ¶ Preterea nulla p̄miſſio eſt facienda cuiꝰ ſolutio non eſt licita. Sꝫ ſoluere aliquid alicui pro ingreſſu religionis nõ eſt licitũ. vñ dr̃. i. q. z. Nunq̃ legimus deũ diſcipulos vel eoꝝ miniſterio ↄuerſos quempiã ad dei cultum aliquo muneris interuentu ꝓuocaſſe. g̃ nõ ſũt aliqui p̄miſſionibꝰ ad religionē alliciendi. ¶ Preterea nullus qui nõ eſt exercitatꝰ in armis ſm leges eſt admittendꝰ ad militiã corporalē. Sꝫ religio eſt ſtatus militie ſpũalis g̃ non ſunt aliqui recipiendi ad religionē niſi p̄us exercitati in p̄ceptis quaſi in quibuſdã ſpũalibꝰ armis ¶ Preterea q non põt ſe obligare ad minꝰ nõ põt ſe obligare ad maius: niſi ſit neceſſariũ. Sꝫ puer ante .14ᵘ. annũ non põt ſe obligare ad mr̃imoniũ qḋ minꝰ eſt. g̃ multo minus ad religionē. ¶ Preterea legit̃ Marci. 5. q dñs demoniacũ curatũ non p̄miſit ſecũ intrare nauim: que ſignificat crucē et religionē. p demoniacũ aũt curatũ ſignant̃ hoĩes a peccatis ↄuerſi. g̃ non ſunt ad religionē accipiendi peccatores ſtatī ↄuerſi: anteq̃ in preceptis exercitētur. ¶ Preterea bonoꝝ opeꝝ fructꝰ habere debemꝰ: quando de egypto eximꝰ: vt dicit quedã glo. Exodi. 12 Sed exire de egypto ē exire de mũdo religionē intrãdo. g̃ illi qui volunt religionē intrare debent p̄us fructũ bonoꝝ operũ habere p obſeruantiã p̄ceptoꝝ. ¶ Preterea Aug. dicit in li. de ſermone dñi in mõte Qꝛ omnis p̄ſumptio eſt coercenda Sꝫ magna p̄ſumptio videt̃ eē q aliqs velit aſcendere ad arcē ↄſilioꝝ nõdum obſeruatis preceptis. ergo tales ſunt coercendi et non allicien di ad religionis ingreſſum. ¶ Preterea Auguſtinꝰ dicit in eodem li. Qꝛ maiora maioribus et minora minoribus ſunt exhibēda. Sed ↄſilia ſunt maiora. ergo non ſunt pueris inexercitatis exhibēda. et ita pueri nondum exercitati in p̄ceptis non ſunt ad religionem trahendi.

¶ Sed contra eſt quod dicitur. 20. q. 2. Si in qualibet. et infra. Parẽtibꝰ ſane filios ſuos religionem tradẽ non amplius q̃ vltra quatuordecimum etatis ſue annum licentia eē poterit. Poſtea vero aut cum volũtate parentũ eorum: aut ſi ſue deuotionis ſit ſollicitariũ votum: erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Sed poſt quartũdecimũ ãnuꝫ non ſtatim ſunt homines in p̄ceptis exercitati. ergo poſſunt religionem ingredi pueri anteq̃ ſint in preceptis exercitati. ¶ Preterea maius eſt q aliquis aſſumatur ad regimē ſui et alioꝝum: q̃ q recipiatur in religione in qua ſb regimine alterius viuit. Sꝫ Salomon adhuc puer exiſtēs aſſũptꝰ ē ad regnũ ſui et alioꝝ Vñ dr̃. i. paral. 29. Locutꝰ ē Dauid rex ad oēꝫ eccl'iaꝫ. Salomonē filium meũ elegit deꝰ adhuc pueꝝ et tenellũ. g̃ multo magis p̄nt pueri ñ exercitati ĩ p̄ceptis ad religionē recipi vł ĩduci. ¶ Preterẽa illḋ uotũ ñ ē illicitũ: ex q̃ ñ reddũt̃ aliq rei ſi ſoluãt

Sed ſicut dicit Ambroſiuſ. Ille que
in puellarib⁹ ānis ɔtinentiā voue
runt non ɔſtituūtur ree ni votum
exoluūt. ḡ ꝙ aliqui voto aſtringāt
ad religionē in puerilib⁹ ānis non
eſt illicitum. ¶ Preterea nihil eſt
illicitum ꝑ qd aliquis a bono nō re
trahit. Sed qui ꝓuocat ad meliora
non retrahit a bono. ḡ cum ſtatuſ
religionis ſit melior: in quo obſer/
uant ɔſilia: ꝙ ſtat⁹ vite ſecularis ī
quo ſimpl'r obſeruant ꝑcepta. vi/
det ꝙ non ſit illicitū inducere pue
ros ad religionē voto vel iuramē/
to: aut etiā bn̄ficiis anꝙ ſint in pre
ceptis exercitati. ¶ Preterea. zo. q.
.i. dr. Firma tūc erit ꝟginitatis ꝓ/
feſſio: ex quo adulta iam etas eē ce/
perit. ⁊ que ſolet apta nuptiis de/
putari: ſed non ſtatim in hac etate
viri vel mulieres ſunt in ꝑceptis
exercitati. ḡ anteꝙ aliqui in ꝑcepti
exercitētur: licite poſſunt religioni
aſtringi ⁊ voto vel iuramento.
¶ Preterea ſi talis obligatio eſſet illi
cita. ſ. qua pueri non exercitati in
ꝑceptis voto vel iuramēto ad reli
gionē obligāt: aut hoc eſſet quia ē
ſm ſe mala: aut quia eſt prohibita.
ſed non eſt ſecūdū ſe mala: quia ſic
executio ſiue adimpletio ꝓmiſſiōis
eſſet peior ⁊ pſeuerantia peſſima.
Cuius cōtrariū videmus: quia ad/
implentes ea que ꝓmiſerant in pu
erilibus annis: ⁊ in his ꝓmiſſis ꝑ/
ſeuerantes maxime ɔmendantur.
Similiter etiam non eſt illicita tal'
obligatio quia ꝓhibita. Nō enī ꝓ/
hibet lege veti. Dicit enī Numeri
.30. Mulier ſi quiſpiaꝫ vouerit ⁊ ſe
ɔſtrinxerit iuramento que ī domo
patris ſui ⁊ ī etate adhuc puellari
ſi cognouerit pat votū qd pollicita
eſt: ⁊ iuramētū quo obligauit aiāꝫ
ſuaꝫ ⁊ tacuerit: voti rea erit: qcqd
pollicita eſt ⁊ iurauit ope ɔplebit.
ſinaūt vt audierit ɔtradixerit pat
⁊ vota ⁊ iuramta eius irrita erūt
nec obnoxia tenebit ſponſioni eo ꝙ
ɔtradixerit pater. Simil'r etiam nō
eſt ꝓhibitū iure canonico: quia in
decreto Leonis pape hec eadē au/
ctoritas inducit. Simil'r etiam non
eſt ꝓhibitū lege euangelii: que ma/
xime inducit homines a recedēdo
a mundo: ⁊ ſequendū perfectionis
opera. ḡ licitum eſt obligare voto
vel iuramēto pueros nondum exer
citatos in preceptis ad religionem
¶ R° dicendum ꝙ hoc quod pro
queſtione hic inducitur dubitatio
nem non habet: niſi ꝙ quidam con
tentioni ſtudētes veritatem obnu/
bilare conantur. Unde hic locum
habent verba que Auguſtin⁹ dicit
in ſecundo de ciuitate dei. Quoniā
ille eſt maior ⁊ deterior inſipientiū
morbus animarum: quo inſtabiles
motus ſuos etiam poſt rōneꝫ plene
redditam: ſiue nimia cecitate: qua
nec aperta cernunt: ſiue obſtinati/
ſſima ꝑnicacia: qua ⁊ ea que cernū
tur non fuerunt tanꝙ ipſam rōnē
ꝟitatemꝙ defendūt: fit neceſſitas
copioſius dicendi plerunqꝫ res cla
ras velut eas non ſolum ſpectanti/
bus intuendas: ſ quodāmodo tan
gendo palpantibus offeram⁹. ⁊ tn̄
quis diſceptandi finis erit ſi reſpō
dendum eſſe rn̄dētib⁹ exiſtimem⁹.

Nam qui vel nō poſſunt intelligē quod dicit̄ vel tam duri ſunt ad/ uerſitate mentis: vt etiā ſi intelle/ xerint non obediant:reſpondent ⁊ loquuntur iniquitatem atq; infati gabiliter vani ſunt. quorum dicta contraria: ſi totiens velim⁹ refellē quotiens obnixa fronte ſtatuerint: non cogitare quid dicant: dū quo/ cunq; mō nr̄is diſputationib⁹ con/ tradicant:q̄ ſit infinitum ⁊ erum/ noſum ⁊ infructuoſum uides. Erit ergo hic modus ſeruandus vt ve ritas manifeſte ⁊ quaſi palpabilit̄ oſtendatur: ⁊ ſi qua in ɔtrariū di/ cta fuerint: que aliud pondus non habeāt ɔtemnāt̄:ne ſemp oporteat inutiliter eadē replicare. Sȝ ſi quis ɔtrariū dicere voluerit ſcribat qđ dicit: vt alii intelligentes diiudi/ care poſſint an doceat veritatem. ¶ Primo ḡ circa ꝓpoſitā queſtionē vt ſingula diſcutiam⁹ ɔſiderādū ē q̄ pueros etiam infra ānos puber/ tatis in religionē recipi non eſt ꝑȝ ſe malum: īmo eſt expediens ⁊ fru/ ctuoſuȝ:quia illud quod a pueritia aſſueſcimus ſemper perfecti⁹ ⁊ fir/ mius tenemus ſm̄ illud ꝓuer.zz. Adoleſcens iuxta viam ſuam gra/ ditur: ⁊ etiam cum ſenuerit non re cedet ab ea. ⁊ ideo apoſtoli inſtitu erunt vt pueri etiam infantes ad xp̄ianā religionē reciperent̄: vt in ea nutriti firmi⁹ ⁊ pfecti⁹ ei inhe/ rent. Et hoc eſt quod Dio⁹. dicit in vltimo.c.eccle. Jerar. Secūdū legē ſanctā ɔfirmati infantes ad hītuȝ ſanctū habebunt ɔſuetudinē ab oī remoti errore ⁊ īmunde vite exper tes hoc diuinis noſtris ducibus.i. apoſtolis ad mentē venit: ⁊ viſum eſt ſuſcipe infantes. Multo aūt ma gis excedit vita xp̄iana infidelium vitam:q̄ vita religioſoꝝ vitā ſe/ culariū. p̄ſertim cum in p̄mitiua ec cleſia oīum xp̄ianoꝝ erat pfectiſſi/ mus religionis ſtat⁹ ſm̄ illud act. 4. Multitudinis credētiū erat cor vnum ⁊ aīa vna: nec q̄ſq̄ eoꝝ que poſſidebat aliquid ſuū eſſe dicebat ſ; erant illis oīa ɔmunia: ad cuius vite exemplar oēs religiones ſunt inſtitute. Et ideo religionū inſtitu tores ex eadem cauſa qua apoſtoli moti ſunt ad recipiendū infantes in religione: vt pȝ de btō Bn̄dicto qui vt in z⁹ dyalogoꝝ legit̄: rece/ pit nutriēdū in religione maurum duodēnē ⁊ placidū ſeptēnem. Eſt tn̄ quedā dr̄ia circa hoc attēdēda. Nam pueri an̄ ānos pubertatis ex naturali iure ſunt ſb̄ cura parentū ꝓpter hoc q̄ patiūt̄ diſcretōis defe ctum: ſecūdū quem poſſint bn̄ regē ſe ipōs. ⁊ ideo in hac etate poſſunt quidē religioni tradi: ſi a parētib⁹ offerāt̄. ⁊ erit rata traditio: p̄cipue ſi cū ad ānos pubertatis ꝑuenerīt: ratā hūerint paternā oblationem. vn̄ Grego. dicit. ⁊ hr̄. zo.q.i. addi/ diſti. Si pr̄ vel mater filiū filiamue int̄ ſepta monaſterii in infātie ānīſ ſb̄ regulari tradiderint diſciplina vtrū liceat eis poſtq̄ pubertatꝭ im pleuerint ānos egredi ⁊ mr̄imonio copulari: hoc oīo deuitam⁹: q̄a ne/ phas eſt: vt oblatis a parētib⁹ deo filiis uolūtatꝭ frena relaxēt̄. Si aūt ī hac etate ꝓpria ſpōte ſe religioni

tradiderint pōt hoc per aſſenſū uľ
diſſimulationem parentū ratū eſſe
Vñ dī.20.q.2.Si in qualibꝫ minoꝛi
etate:vel religionis tōſurā:vľ reli
gioni veſteꝫ debitā in vtroqꝫ ſexu
filiis:aut vnꝰ aut ambo parentes
dederint:aut foꝛte vel nolētibꝰ vľ
neſciētibꝰ.ſ.parētibꝰ a ſe ſuſceptaꝫ:
non mox viſam in filiis abdicaue-
rint:ſꝫ vel corā ſe vel epō palamqꝫ
in ↄuētu eodē filios talia habere ꝑ-
miſerint ad ſecularē reuerti hītuꝫ
filiis ipſis nūqꝫ penitꝰ nō licebit.Si
vo pueri ānos pubertatis trāſcēde
rint:pñt etiā inuitis parētibꝰad re
ligionē trāſire: nec ſunt repellendi
imo magis aduocandi.Vt.n.Gre.
dicit in quadā ome. Ad vitā bonā
aliꝰ in pueritia. aliꝰ in adoleſcētia.
aliꝰ in iuuētute.alius in ſenectute.
aliꝰ in decrepita etate ꝑducit̄. Et
cū in nulla etate ſint repellēdi.mi-
nus tñ ſunt repellēdi in pueritia.
Dicit enim Criſo.ſup Math. Quis
meret̄ appꝛopinquare xp̄o ſi repel-
leret̄ ab eo ſimplex infantia.Naꝫ ſi
ſancti futuri ſunt:qd vetatis filios
ad patrē venire.Si aūt pctōꝛes fu-
turi ſunt:vt qd ſnīaꝫ ↄdemnatōis
pꝛofertis anq̄ꝫ culpā videatis. quā
qdē damnatōis ſnīaꝫ ꝓferūt aliq:
cum dicūt.nō ſunt recipiēdi pueri
ad religionē:quia exibūt ⁊ peioꝛes
efficiēt̄.Sꝫ qd̄ addūt quidaꝫ ꝙ opꝫ
pueros ꝑus exercitari in p̄ceptis: ⁊
poſtea trāſire ad ↄſilia obſeruāda ī
religione:ex falſo intellectu ꝓcedit
Arbitrāt̄ enī ꝙ p̄cepta ꝑparēt uiā
ad ↄſilia.Nō eſt aūt ſic.imo potius
ↄſilia parāt uiā ad p̄cepta ſeruāda

qa ꝑ ↄſilia remouet̄ hō a rebꝰſecľi
circa quas occupatuſ difficile eſt ꝙ
inocētiā ſeruet.Vñ Hil.dicit ſup
Mat.Graue onus inocētiā ſbit in-
cremētis opū occupata.rem.n.ſoliꝰ
famulatꝰdei nō ſine ſeculi vitiis aſ
ſequat̄.Et iō dñs dicit Mat.19.Q
difficile q pecunias hñt intrant in
regnū celoꝝ:qa difficile eſt ꝙ hō p̄
cepta ſeruet:quibꝰintrat̄ in regnū
niſi ſequēs ↄſilia diuitiaſ relinquat
⁊ iō pueri ad hoc ꝙ innocētiā ſer-
uare poſſint in obſeruātia mādato
rū ſunt ꝑparādi:⁊ quodāmō p̄mu-
niēdi in exercitio ↄſilioꝝ: nec ſunt
repellendi:quāuis ineruditi vide-
ant̄ in p̄ceptis.Dicit enim Oꝛig.ſu
per Mat.Quidā puerilē ſermoneꝫ
hñtes offerūt ſaluatoꝛi pueros ⁊ in
fantes. Qui aūt videt̄ ꝑfectioꝛes:
pꝛiuſq̄ꝫ diſcant rōnē iuſticie repꝛe
hendunt eos:qui pueros ⁊ infanteſ
adhuc minus eruditos offerūt xp̄o
Dominꝰaūt hoꝛtat̄ diſcipulos ſuos
condeſcendere vtilitatibus puero
rum. Hoc ergo debemus attēdere
ne eſtimatione ſapientie excellen-
tioꝛis contemnamus quaſi magni
puſillos eccleſie pꝛohibētes pueros
venire ad Jeſum. Sed quod vlte-
rius queritur an ante religioniſ in
greſſum ſint voto vel iuramento
ad religionem obligandi: manife-
ſte patet ꝙ ſic. Sicut enim in malo
quanto voluntas eſt magis affir-
mata ad malum:tāto peioꝛ eſt:ſicut
in obſtinatis patet: ⁊ qui ex mali-
cia peccāt.ita etiam in bonis tanto
voluntas melior eſt:quanto eſt ma
gis firmata ⁊ aſtricta ad bonum.

Cum ḡ bonū ſit ꝙ pūeri ad religio nē veniāt: multo meli⁹ eſt ꝙ eoꝝ volūtas ſit ad h̄ firmata. quod fit uoto vel iuramēto. vñ ⁊ dauid di cebat. Juraui ⁊ ſtatui cuſtodire iu dicia iuſticie tue. ⁊ Aug. dic̄ ī epl̄a ad Paulinā ⁊ Armētariū. Felix ne ceſſitas que ad meliora ꝯpellit.

¶ Ultimo aūt ꝯſiderādum reſtat an ſint bñficiis alliciendi. ⁊ ſiqdem ꝯuentōe vel pacto p̄ciū alicui def: vel quodcūq; terrenū bñficium vt religionē intret: hoc eſt illicitū. Si aūt aliquis ei aliqua bñficia tp̄alia ꝯferat vt auferat impedimēta qb⁹ impedif a religionis ingreſſu: vel etiā vt eū nutriat vl̄ doceri faciat ad hoc ꝙ ſit religioni apt⁹: hoc nō eſt illicitū ꝫ eſt laudabile. Sil̄r ⁊ ſi bñficiis tp̄alib⁹ aliquis aliquē allici at: vt eū fauorabilē ſibi reddat nō intendēs glīam ꝓpriā: ꝫ glīam dei ⁊ ꝓximi ſalutē: laudabile eſt. ſicut ⁊ apl̄s de ſe ipſo dicit. i. ad cor̄. io. Per omnia omnib⁹ placeo. De⁹ etiā aliquos tp̄alib⁹ bñficiis allicit ad bene agendū. ¶ In eccleſiis etiam quibuſdā tp̄alium diſtributionib⁹ alliciūf aliqui ad eccleſie deſeruiē dum: non ꝙ p̄mium accipiāt: ꝫ ſūt quedam ſecūdario illectiua ad ſer uiendū deo. ſicut ⁊ dñs dicit Mat .6. Primo querite regnū dei ⁊ iuſti ciam eius. ⁊ hec omnia. ſ. neceſſaria vite adiicienf vobis. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdū ꝙ xp̄us ad ꝯſilia inui tauit adoleſcētē in preceptis exerci tatum. ita etiam vocauit Matheū publicanū nō exercitatū in p̄ceptiſ ſed potius peccatis implicatum. ex quo accipere poſſumus ꝙ ad ꝯſilia obſeruanda in religione aduocan di ſunt non ſolum exercitati in pre ceptis: ꝫ etiā non exercitati. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ diuerſitas graduū duplr̄ attendi poteſt. Uno modo ī diuerſis ſtatibus ſeu ꝯditionib⁹. ⁊ ſic nō oportet. qui tendit ad maiorē ſtatum vel ꝯditionē ꝙ prius exer citef in minori ſtatu vel ꝯditione. ſicut videmus ꝙ illi qui volunt fi eri milites non prius exercitanf in lanificio: ſed a pueritia exercentur in militia. Simil̄r qui volunt fieri clerici non prius exercentur in uita laycali ſed a pueritia inſtruūtur in vita clericali. ⁊ hoc modo qui vo lunt religioſi fieri ñ oportet ꝙ p̄us exerceanf in vita ſeculari: ſed opti mum eſt eis ſi a pueritia exerceanf in vita religionis. quia magis po terunt in ea ꝓficere. Unde dicitur Tren. 3. Bonū eſt uiro cum portaue rit iugum domini ab adoleſcentia ſua. Alio modo pñt accipi diuerſi gradus in eodem ſtatu vel ꝯditōe ⁊ hoc modo dicit Grego. ꝙ in qua libet bona ꝯuerſatione incipiēdū eſt a minorib⁹ vt ad maiora perue niatur. Sicut enim milites rudimē tis militie: ⁊ clerici a rudimentis clericature. ita etiam ⁊ religioſi in cipiūt a rudimētis religionis: vt ꝓ ficiāt vſq; ad ſummū. ¶ Ad terti um dicēdū ꝙ duplex eſt occaſio. ſ. data ⁊ ſūpta. Tūc quidē dat aliqs occaſionē alicui ruēdi vl̄ ī ciſternā cadēdi: qñ fac̄ aliqd vl̄ dic̄ min⁹ re ctū: ex q̄ daf ꝓxīo occaſio ruine. ⁊ tc̄ ruina ꝓximi ījputaf dāti occaſionē

Aliqñ aũt nõ eſt occaſio data ƀ ſu/pta. puta cũ aliquis inducit aliquez ad bonũ: ⁊ ipſe ex hoc fit deterior. non eſt relinquenda monitio bona ppter hͦ ꝙ ille ſumit inde occaſio/nem ruine. Uñ ⁊ dñs non dimiſit ꝑdicationẽ ꝟitatis ppter ſcandalũ phariſeoꝝ. vt hƀ Mat. 15. Et Aug⁹. dicit in epiſtola ad Bonifacium: ⁊ hẽf. 23. q. 4. Ipſe pietas. ⁊ infra. Q ſi plurimi eſſent in domo ruitura. ⁊ inde ſaltem vn⁹ liberari poſſet atq; id quia facere conaremur alii ſemetipſos ꝑcipitatione vetarent: dolerem⁹ de ceteris: veruz de uni⁹ ſaltez ſalute ꝯſolaremur. ¶ Ad 4ᵐ dõ ꝙ libertas neceſſitati coactiõis opponif: que ẽ neceſſitas abſoluta ⁊ talis neceſſitas eſt cohibenda. Sz neceſſitas que ẽ ex ſuppoſitõe finis non opponif libertati. ⁊ tali neceſſi tate expedit vti ad ꝯmunẽ vtilita tẽ. alioqn nec pacta ꝓmiſſionib⁹ fir mata: nec iuramẽta in reb⁹ hũanis fieri deberẽt. Multo aũt magis ꝑ hi⁹ expedit hoĩes obligari ad dĩna que ſunt meliora. ¶ Ad 5ᵐ dicẽdũ ꝙ difficultas ingreſſus obſeruaf ĩ religionib⁹ ꝑ hoc ꝙ daf intrantib⁹ ãnus ꝓbatiõis: in quo difficultates religionis experiũf. ¶ Ad 6ᵐ dõ ꝙ parieti nõdum deſiccato non eſt onus tignoꝝ imponẽdũ. tñ nõ ꝓhi bef quin ſit paries deſiccand⁹. De/ſiccaf autẽ paries a prauo humore ſecularis affect⁹ ꝑ religionẽ. ⁊ ideo ꝯtingit ꝙ prius exercitẽf aliqui in religione: ꝙ eis onus ꝓlationis aut ſacroꝝ ordinũ imponaf. de hͦ omẽ loquif Grego. vt pȝ per ea que ꝑce dũt in illo capitulo. ⁊ in 2ᵃ omelia Ezech. ¶ Ad 7ᵐ. dõ ꝙ ſtatus reli/gionis ⁊ eſt ſtat⁹ pñie: ⁊ eſt exerci/tiũ ſiue ſchola pfectiõis. vñ ad reli/gionẽ recipiẽdi ſunt pctõres ppter pñiam: ⁊ recipiẽdi ſunt pueri inno centes quaſi in ſchola quadã pfecti onis: vt perfecti⁹ ĩnocẽtiã ꝯſeruẽt ¶ Ad 8ᵐ dõ. ꝙ ſi oĩo inuiti pueri ad religionẽ inducerẽf: timendum eſſet de caſu futuro: ƀ ex quo ꝓpria volũtate ſe obligant ⁊ religionem ingrediũf: non hȝ locũ rõ inducta ¶ Ad 9ᵐ dõ ꝙ ſicut magnũ ⁊ puũ multũ ⁊ paucũ ƒm phm dicũf rela/tiue: ita ⁊ feſtinatũ ſiue velox ⁊ tar dũ. Nã feſtinatũ ſiue velox eſt qδ in paruo tpe multuz moueſ. Illa ğ ſba minuif que eſt feſtinata in re/ſpectu ad debitũ modũ. puta ſi ali/quis aliquẽ ſtatũ aggreſſus ſtatim a ꝑncipio ꝯtemptis rudimẽtis illi⁹ ſtat⁹ ea que ſunt pfectoꝝ in ſtatu il lo attẽptare vellet. Nõ eſt aũt ſba feſtinata ſi exercitiũ pfectiõis ⁊ qſi quadã ſcholã que eſt religio a pue/ritia aliquis aggrediaf. Tantũ eſt enim culmẽ pfectionis vt etiam ſi a pueritia quis hi⁹ pfectionẽ aggre/diaf: ſemper habet vbi pficiat: ſic ⁊ aug⁹. dicit ad Uoluſianũ de do/ctrina xpiana. Tanta eſt inquit xpi anoꝝ pfunditas litteraꝝ vt in eis quottidie pficerẽ ſi eas ſolas ab in eunte pueritia vſq; ad decrepitaz ſenectutẽ ſũmo ſtudio: meliore in/genio conarer addiſcẽ. ¶ Ad 10ᵐ dõ ꝙ diuerſi ordines ſũt qſi diuerſi gradus vnius clericalis vite. ⁊ iõ opȝ vt a minoribus incipiat qui ad

maiores tendit. Non aūt opꝫ ꝙ qui
tendit ad ſacros ordines ꝙ exerci-
teť in his que ptinēt ad inferiorem
ſtatū laycalis.ſ. vite. ⁊ ſilr in vita
religionis opꝫ ꝙ a rudimētis eius
incipiat q religionē ingrediť: vt
ad ſummū apicē religionis ptingē
poſſit. non tñ opꝫ eū pus eſſe exerci
tatū in ſeculari vita. ¶ Ad xiᵐ. dō
ꝙ in intelligibilibꝰ etiam oportet
ꝙ aliquis a minoribus in eadē ſcīa
incipiat vt ad maiora pueniat: nō
tñ opꝫ ꝙ quicūqꝫ vult addiſcē ali-
quā ſcīam maiorē: ꝙ exerciteť in q̄
libet minori: ſicut qui volunt addi
ſcere liberales artes: non opꝫ ꝙ pꝰ
exercitēť in mechanicis. ſ ſolū hoc
opꝫ qñ minor ſcīa parat uiā ad ma
iorē. Uita aūt ſecularis non parat
viam ad religioneꝫ: ſ magis ab ea
abducit. vñ Gregoꝰ dić in pncipio
moraliū. Cū adhuc me cogeret aīuſ
pñti mūdo quaſi ſpecietenꝰ deſer-
uire ceperūt multa ex eiuſdē mūdi
cura ſuccreſcē: vt in eoꝝ iam ñ ſpē
ſ qd̄ eſt grauiꝰ mēte retinerer. Ecō
uerſo aūt obſeruantia ꝯſilioꝝ pa-
rat viā ad tutiꝰ ⁊ pfectiꝰ precepta
diuina obſeruāda: que neceſſe ē in
ſeculari vita obſeruari. ¶ Ad izᵐ
dō ꝙ rō illa in multis deficit. pmo
quidē quia ille qui religionē intrat
non ad hoc eligiť vt ſui vel alteriꝰ
curā gerat magis q̄ ante. ſ magis
vt ſit ſb obediētia ⁊ cura alterius.
¶ 2° quia hoc non ꝯcediť ab oībus
ꝙ neceſſe ſit eligere meliorē ad re-
gimen plationis. ſ ſm quoſdā ſuffi
cit eligere bonū. ¶ 3° quia ſi optet
eligere meliorē ad plationē nō qui

dē opꝫ ſimplr meliorē eligere ſ me-
liorem. i. magis idoneū ad h̄. pueri
aūt ⁊ ſi non ſint meliores ſimplr q̄
adulti. ſunt tñ magis idonei ad h̄
ut in religione nutriāť. Uñ Anſel.
in li. de ſilitudinibꝰ ꝯparat eos q a
pueritia nutriunť in religione an-
gelis. alios aūt hoībꝰ: quia angeli
a pncipio. hoīes ꝓceſſu tēporis ad
vitā eternā perueniunt. ¶ 4° quia
ad epatū nō eligiť niſi vnꝰ. ⁊ ideo
maior neceſſitas eſt ꝙ melior aſſu-
mať: q̄ꝫ de intrātibꝰ religionē: qui
plures accipi poſſūt. ¶ Ad izᵐ dō
ꝙ non ſolū illud qd̄ eſt peccatū p-
bet occaſionē ruine: ſ etiā illud qd̄
hꝫ ſpēm mali. Uñ ⁊ aplus dicit. i.
ad theſſal. vltimo. Ab omni ſpecie
mala abſtinere vos. ⁊ quia ſerpens
eneus ⁊ ſi ſm ſe eſſet bonꝰ ex ſui in-
ſtitutione. tñ ſpecieꝫ habebat mali
ꝓpter ſilitudinē idolatrie. iō apud
eos qui erant ad idolatriā proni ñ
erat dimittēdus. ſed laudabiliter
fuit ſbtractus. Introitus autem re
ligionis. nec eſt ſecundū ſe malum
nec habet ſpēm mali. Bñdictio aūt
⁊ ſi ſit de genere ſuo bona: tamen
ad hoc ꝙ ſit actus virtutis exigiť
ꝙ ſit veſtita debitis circunſtantiis
.i. vt ſit ꝯueniens ⁊ perſone ⁊ loco
⁊ tempori. Non eſt autem ꝯueniēs
perſone quādo minor pñte maiore
benedicit. quia ſicut diciť ad Heb.
.7. Sine vlla ꝯtradictione quod mi
nus eſt a maiore bñdicitur. ¶ Ad
14ᵐ dō ꝙ ille qui accedit ad ꝯſilia
non querit aſcenſum per abrupta pꝰ
poſitis gradibus. ſ magis reſecat
que poſſunt hominem impedire ab

obſeruatione p̄ceptoꝝ:ſicut dictū ē
¶ Ad 15ᵐ dō ꝙ ſm dictū Damaſ.
magis eſſet ↄtrariū ↄcludendū.iō
enim deꝰ hoībus etiam poſt rege-
neratione incorruptibilitatē nō ſta
tim addit:quia hoc non eēt eis vti
le ſed ſupbiendi occaſio. Abūdātia
enim tpaliū ⁊ corporaliū bonoꝝ ē
materia ſuperbie. ⁊ ideo vtile eſt
homini ad ſupbiam vitādā vt ad
ↄſilia tranſeat:tpaliū bonoꝝ ſupa-
bundantiā derelinquēs. ¶ Ad 16ᵐ
dō ꝙ amplexꝰ Rachelis ſignat ge
tem ↄtemplationis:ad quā etiā ↄſi
lia ſequentes non ſtatim a p̄ncipio
peruenire poſſunt:ſ poſt longum
exercitiū bonoꝝ operū.faciliꝰ tn̄ ad
predictā getē puenit per obſuātiā
ↄſilioꝝ q̄ p exercitiū mandatoꝝ ī
vita ſeclari. ¶ Ad 17ᵐ dō ꝙ ſi bn̄fi
ciiſ tpalibꝰ aliqui alliciant ad religi
onē cū pacto:ſicut ſolet fieri in em-
ptione ⁊ venditione:eſt illicita ſo-
lutio. Si aūt aliquis alicui ꝓuideat
ſine pacto nō eſt illicita ſolutio. vn̄
poſt p̄miſſa v̄ba in eodē.c.ſbiūgit.
Niſi forte de pauperū alimēto quis
incōtigue ꝓponat. Et iterū ſbdit.
Dum tamē abſit pactio:⁊ oīs ceſſet
ↄuentio. ¶ Ad 18ᵐ dō ꝙ ſtatꝰ reli
gionis quantū ad eos qui in eo ꝓfe
cerint:eſt ſpūalis malicia. quantū
v̄o ad eos qui de nouo intrant:eſt
quaſi cuiuſdā tyronicinii exercitiū
⁊ oportet ad maiorē ꝓfectū ꝙ a p̄n
cipio aliquis hiꝰ exercitiū ſbeat:ſic
⁊ de exercitio militie tpalis Vege-
tiꝰ docet in li. de re militari. ¶ Ad
19ᵐ dō ꝙ obligatio pficiēs mrimo
niū corporale non pōt fieri an̄ ānoſ
pubertatis:cui obligatōi ſimilis eſt
profeſſio que fit in religione ad p-
petue remanēdū in ea:ſ an̄ annos
pubertatis pōt fieri aliqua ſponſio
futuri mrimonii:ſicut ē ī ſpōſalibꝰ:
cui aſſimilat obligatio que fit ad
religionē. ¶ Ad 20ᵐ. dō ꝙ ſic glo.
ibidē exponit p hoc ꝙ demoniacus
curatꝰ volebat eſſe in naui cū xp̄o:
ſignificat deſideriū eoꝝ qui ſunt a
peccato mūdati:quo cupiūt diſſol-
ui ⁊ eſſe cum xp̄o:ſ hoc non ſtatim
eis ↄcedit:ſ oportet ꝙ p̄us in hac
vita laborēt:ānūciando v̄bum dei.
Vn̄ pꝫ ꝙ non eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad
21ᵐ dō ꝙ quanto aliqs magis exer
citatꝰ in bono ex egypto.i. ex ſeclo
ad religionē tranſit:tāto faciliꝰ in
ea ꝓficere poteſt.ſ quia in ſeculari
vita īminent multa pericula:qbuſ
hiꝰ exercitiū v̄tutis impedit:tutiuſ
eſt ꝙ a principio impedimēta virtū
pat per obſeruantiā ↄſilioꝝ. ¶ Ad
22ᵐ dō ꝙ difficiliꝰ eſt obſeruare p̄
cepta in vita ſeculari q̄ in vita re
ligioſa. Magna enim v̄tus reqrit
ad hoc ꝙ aliquis in ſeculo viuens
ſe īmaculatū a uitiis ſeculi ↄſeruet
Vn̄ dr̄ Eccle.31. Beatus diues qui
inuentus eſt ſine macula. Et poſtea
ſbdit. Quis eſt hic ⁊ laudabimꝰ eū
Fecit enim miracula in vita ſua. Et
ideo maioris p̄ſumptōis eē videt.
Si tn̄ ſit p̄ſumptio ꝙ aliqs ī ſeculo
viuens ↄſiderat ſe īmaculatū:q̄ ꝙ
tante virtutis ſe nō exiſtimans ad
religionē tranſeat:vt faciliꝰ a pctī
macula ↄſeruet ad modū Zachei:
qui cū ſtatura puſillus eſſet:ad hoc
ꝙ xp̄m videret:aſcendit arborem

ficcomoꝝ.i. ficum fatuam: p quam religio deſignatˀ. ¶ Ad zᵐ dõ ꝙ ĩ vnoquoqꝫ ſtatu maioꝛa maioꝛibus ſunt attribuẽda. ⁊ tñ qui ad maioꝛẽ ſtatũ ꝓficere vult: opꝫ ꝙ dũ minoꝛ eſt pmoꝛdia illius ſtatꝰ accipiat ſm illud eccl.25. Que in iuuentute tua nõ ꝯgregaſti: in ſenectute quõ metes. Et iõ ad hoc ꝙ aliquis pueniat ad perfectionẽ religionis opꝫ ꝙ a pñº etatis ſue ad hiꝰ aſſueſcat.

¶ Articulus.24ᵘ.

SEcundo queritur vtrum ꝯſilia oꝛdinentˀ ad ꝑcepta Et videtˀ ꝙ non. Jllud enĩ ad qδ oꝛdinatˀ aliud: poſterius eſt. quia finis eſt pꝛioꝛ in intentione ⁊ poſterioꝛ in executione. Sꝫ obſeruationẽ ꝑceptoꝝ ꝯſtat eẽ ꝓorẽ in executiõe ꝙ̃ impletionẽ ꝯſilioꝝ. vt pꝫ Mat.19. de adoleſcẽte q ſe dixerat ſe ſeruaſſe legis ꝑcepta a iuuẽtute ſua: cui datˀ ꝯſiliũ pfectõis. g̃ videtˀ ꝙ ꝯſilia non oꝛdinentˀ ad pꝛecepta ſicut ad finem: ſꝫ potiꝰ econuerſo. ¶ Pꝛeterea finis eſt perfectioꝛ his que ſunt ad finem. Sꝫ ꝯſilia ſunt pfectioꝛa pꝛeceptis: quia ꝯſilia pertinẽt ad pfectionis ſtatũ: ꝑcepta aũt ptinẽt ad coẽꝫ iuſticiã. vñ ⁊ ꝯſilia pꝛeceptis ſupaddunˀ. vt patet per hoc ꝙ Mat.19. dñs dicit adoleſcẽti qui ꝑcepta ſeruauerat. Adhuc vnum tibi deeſt. ſi vis pfectꝰ eſſe ⁊c̃ ergo conſilia non oꝛdinantur ad ꝑcepta. ſed potiꝰ econuerſo. ¶ Pꝛeterea ſecundũ phm in.2.phi. Sicut ſe habent pꝛincipia ad ꝯcluſiones: ita ſe habent fines ad ea que ſunt ad finẽ. Sed talis eſt habitudo pncipioꝝ ad concluſiones. ꝙ poſitis pncipiis ponũtˀ ꝯcluſiões. non autẽ econuerſo. quia contingit ex falſis ſylogiſare verum. Ergo talis ẽ habitudo finium ad ea que ſunt ad fines. Sed poſitis pꝛeceptis non ponuntur ꝯſilia. Multi eniꝫ obſeruãt pꝛecepta qui non obſeruant ꝯſilia. g̃ ꝯſilia non oꝛdinanˀ ad pꝛecepta ſicut ad finem. ¶ Pꝛeterea auguꝰ. dicit in libꝛo de ſancta virginitate Mirabiliter deſipiunt qui pꝛopter pꝛeſens ſeculum virginitatem eſſe ſolum obſeruandam ſentiunt. Sed obſeruatio pꝛeceptoꝛũ pertinet ad pꝛeſens ſeculum. Ergo conſiliũ virginitatis non eſt implẽdũ pꝛopter pꝛecepta. ⁊ eadem ratio eſt de aliis conſiliis. ¶ Pꝛeterea pꝛecepta pertinere videntˀ ad vitam actiuam. conſilia autem ad vitam ꝯtemplatiuam. Unde Mat.19. vbi enumerantur pꝛecepta legis: dicit gloſa. Ecce vita actiua. vbi autem poſtea ſb̃ditur. Si vis perfectus eſſe ⁊c̃ dixit. Ecce vita contemplatiua. Sed vita actiua oꝛdinatur ad ꝯtemplatiuam: ⁊ non econuerſo. ergo pꝛecepta oꝛdinantur ad conſilia ⁊ nõ econuerſo. ¶ Pꝛeterea dominꝰ bis miraculoſe legitur turbas refeciſſe Pꝛimo quidem quando ſatiauit.5. millia hominum ex quinqꝫ panibꝰ ⁊ duobus piſcibus. vt legitˀ Mat.14. Secundo quando de ſeptẽ panibus ⁊ paucis piſciculis ſatiauit quatuoꝛ millia hominum. vt hẽtur Mat.16. ⁊ ſic dicit glo. Math.14. Quinqꝫ millia pꝛo quinqꝫ ſenſibus coꝛpoꝛis. ita ſunt q in ſeculari hĩtu

exterioꝛib⁹ recte vti nouerūt. Ui.5. panib⁹.i. legalib⁹ preceptis adhuc necesse est ut instruāť. Uā q mūdo ītegre renūciat quatuoꝛ millia sūt ⁊ septeȝ panib⁹.i. euāgelica pfectōe ſſt lunes: ⁊ spūali grā reficiunť. Sȝ primo pauit dn̄s qnq; millia hoīuȝ ex quinq; panib⁹: q̄ quatuoꝛ millia ex sptē. g̃ p̄cepta sunt p̄uia ↄsiliis ⁊ non econuerso. ¶ Preterea dispositiones p̄cedūt pfectionē ⁊ oꝛdināť ad ipam. Sȝ p̄cepta sunt dispositiones ad ↄsilia. dicit enim glo. Hier. in principio Marci. Quatuoꝛ sunt qualitates: de quib⁹ sancta euangelia ↄtexunť. p̄cepta. mādata. testimonia. exempla. In p̄ceptis iusticia In mādatis caritas. In testimoniis fides. In exemplis pfectio: ad quaȝ pertinēt ↄsilia. g̃ ⁊ videť q̄ p̄cepta oꝛdinēť ad ↄsilia ⁊ nō ecōuerso.

¶ Preterea p̄mo non est aliqd prius Sȝ sicut dicit quedaȝ glo. super. p̄s. Caritas p̄mo mouet pedem ad reditū vite. De actu aūt caritat dāť p̄cepta. g̃ nihil est p̄us in vita spūali: q̄ p̄cepta. Nō g̃ ↄsilia oꝛdināť ad precepta: sed potius ecōuerso.

¶ Preterea super illō p̄s. Sic ablactat⁹ sup matrē suā ⁊c. dicit glosa. Sicut qnq; tpa notanť in ꝓcreatōe carnali. ita ⁊ in spūali. Primū ergo tp̄s est ↄceptionis. 2ᵐ est in vtero alitionis. 3ᵐ missiōis. 4ᵐ poꝛtatōis ⁊ lactatōis. 5ᵐ ablactationis. ita ⁊ in vtero matris ecclie. p̄mo ↄcipimur: dū fidei rudimētis īstruimur Inde quasi in vtero alimur ī eisdē p̄moꝛdiis pficiētes. Deinde manib⁹ ecclie poꝛtamur ⁊ lacte nutrimur: donec iam grādiusculi a lacte mr̄is accedam⁹ ad mēsā patris. ⁊ postea ſbdiť. Multi vero hūc oꝛdinē peruertunt: vt heretici ⁊ scismatici se an̄ tp̄us a lacte separātes. vn̄ extinguūť. Sed separi a lacte est faciliorib⁹ dimissis ad difficilioꝛa trāsire. Cū g̃ ↄsilia sunt difficilioꝛa q̄ precepta: videť q̄ piculo extinctionis se exponāt: q ad ↄsilia accedūt: nisi prius educati in p̄ceptis. Precepta g̃ oꝛdinanť ad ↄsilia ⁊ nō ecōuerso.

¶ Preterea Greg. dicit sup Ezech. Q ex precepto bonum facere inchoandū est. Sed id quod ē incipiētiū oꝛdinať ad id qđ pfectōis est ⁊ nō e9ᵒ. g̃ p̄cepta oꝛdinanť ad cōsilia: ⁊ non e9ᵒ. ¶ Preterea uirtus imitať nām. Sȝ nā opatur p̄us in coꝛpoꝛe animalis ea que pertinent ad esse sicut membꝛa p̄ncipalia: q̄ ea q̄ sūt de bene esse. g̃ in ꝓgressu virtutis p̄oꝛa sunt precepta: que sunt de eē virtutis q̄ ↄsilia que sunt de bene esse ipsi⁹. ⁊ sic idē quod p̄us. ¶ Preterea sicut est oꝛdo in addiscendo: ita etiam in operādo. Sȝ in addiscēdo opȝ incipe a faciliorib⁹ vt ad difficilioꝛa pueniať. g̃ in opando opȝ prius implere p̄cepta que sunt facilioꝛa. ⁊ sic transire ad ↄsilia. ¶ Preterea Mat.5. dr̄ in glo. q̄ sermo diuinus est nobis via qua currimus. Sed sermo diuin⁹ p̄oꝛdinat p̄cepta ↄsiliis. vt patet Math.5. vbi p̄mo poniť id quod p̄ceptum est antiqs ⁊ postea superaddiť a dn̄o id quod perfectiōis est. g̃ videť q̄ obſuātia p̄ceptoꝝ sit p̄oꝛdināda obseruatōi ↄsilioꝝ. ¶ Preterea illud quod est

minimũ in aliquo genere: ordinat᷑
ad id quod eſt maximũ in gñe illo
Sꝫ nihil eſt minꝰ in vita xpiana: q̈
obſeruãtia p̄ceptoꝝ. nihil aũt maiꝰ
q̈ obſeruantia ꝯſilioꝝ. g̊ p̄cepta or-
dinãt᷑ ad ꝯſilia. ¶ Preterea Hiero
dicit ſup Math. Qui p̄cepta legis
implere negligit: pfectiora ĩplẽ non
pōt. g̊ opꝫ ꝙ p̄us aliq̈ impleant pre
cepta q̈ ꝯſilia. ⁊ ſic p̄cepta ordinãt᷑
ad ꝯſilia. ¶ Preterea prius ē a quo
non ꝯuertit᷑ ꝯſequentia eſſendi. Sꝫ
a preceptis non ꝯuertit᷑ ꝯſequẽtia
eſſendi ad conſilia. Non enim ſeqt᷑.
Si aliquis ſeruat p̄cepta: ꝙ ſeruet
conſilia. g̊ obſeruatio p̄ceptoꝝ nãlr
pcedit ⁊ ordinat᷑ ad obſeruantiã
cõſilioꝝ. ¶ Sed ꝯtra eſt qđ Augꝰ.
dicit in ench. Quecũq mãdat deꝰ
ex quibꝰ vnũ eſt. Non mechaberis.
⁊ quecũq nõ iubent᷑. ſꝫ ſpũali ꝯſilio
monet᷑. ex quibꝰ vnũ eſt. Bonum ē
homini mulierem non tangere: tũc
recte fiunt cum referãt᷑ ad diligẽ-
dũ deum: ⁊ pximũ ꝓpter deũ. ſed
hec duo cadunt ſb precepto. vt pꝫ
Mat. zz. g̊ ꝯſilia ordinãt᷑ ad p̄cepta
¶ Preterea illud quod eſt electio-
nis ordinat᷑ ad id quod eſt neceſ-
ſitatis. quia electio eſt eorum: que
ſunt ad finẽ. ſꝫ ꝯſilia ſunt electionis:
precepta autẽ neceſſitatis. g̊ cõſilia
ordinant᷑ ad precepta. ¶ Preterea
illđ p qđ aliqđ pleniꝰ pficit᷑ ordĩat᷑
ad illud. ſꝫ per ꝯſilia plenius ⁊ tutiꝰ
ꝯſeruant᷑ p̄cepta. g̊ ꝯſilia ordinant᷑
ad p̄cepta. ¶ Rñ° dđ ꝙ p̄cepta dãt᷑
de actibꝰ virtutũ. Duplex autẽ eſt
ṽtutis actus. ſ. interior ⁊ exterior.
⁊ vterq actus ſb legis p̄cepto ca-
dit. Unde Aug. dicit ꝯtra Fauſtũ.
Qꝛ quia iudei non intelligebãt ho-
micidiũ niſi per interemptionẽ cor
poris humani: aperuit dñs omnem
iniquum motum ad nocẽdũ fratri
in homicidii genere deputari. ſilr
etiam tãtũmodo corporalẽ cũ femi
na illicitam cohabitationeꝫ vocari
mechiam: que erat in lege ꝓhibita
ſed dominꝰ demõſtrauit etiam in-
teriorem ꝯcupiſcẽtiã ad hoc ptinẽ.
Unde manifeſtum eſt ꝙ etiam in-
teriores actꝰ ṽtutũ ſb p̄cepto cadũt
Conſilia g̊ ordinãt᷑ ad precepta. Et
ſecũdũ ꝙ ſunt de interioribꝰ ṽtu-
tũ actibꝰ ⁊ ſm ꝙ ſunt de exteriori
bus actibus: ſed diuerſimode. Nam
ad interiores actus virtutum ordi
nantur ſicut in finem. Omnes enim
interiores actus virtutũ moralium
pertinent ad mentis puritatẽ. vt
ſ. mens hominis a paſſionibꝰ inor
dinatis ⁊ ab exterioꝝ rerũ cupidi
tate ſit libera. Et vlterius omnes
ṽtutes tam morales q̈ theologice
ordinẽt᷑ ad dilectionẽ dei ⁊ pximi.
Et ad hec duo omnia ꝯſilia ordinã
tur ſicut ad finem. ſ. ad caritatẽ dĩ
⁊ pximi: ⁊ ad mentis puritatẽ. Unñ
dr̃ in collationibꝰ patrũ. Quicqđ
nos ad ṽtutem cordis poteſt diri-
gere: tota virtute ſectandũ eſt. qc-
quid autem ab hac retrahit: vt p-
niciosum ⁊ vitium deuitandũ eſt.
Pro hac enim vniuerſa agimꝰ atq
toleramꝰ. p hac patria parentes. di
gnitates. diuitie. delitie mũdi huiꝰ
⁊ voluptas vniuerſa ꝯtemnit᷑. vt
ſ. puritas cordis perpetua retĩeat᷑
Et poſtea ſbdit. Pro hac ieiunioꝝ

mediam. vigilias. labores. corporis nuditatē lectionē. ceteraſq; ỽtutes debere nos ſuſcipe noverim⁹: vt ꝑ illas ab vniuerſis paſſionib⁹ noxiis illeſas p̄paret cor noſtrū: ⁊ ſeruare poſſim⁹ ⁊ ad perfectionē caritatis iſtis gradib⁹ imitando ꝯſcendere. Et hoc idem Aug. dicit de morib⁹ eccleſie. Non reiiciendis inquit generib⁹ ciborum quaſi pollutis: ſed ꝯcupiſcētie ꝑdomāde ⁊ dilectioni fratrū retinende inuigilat omnis intētio. Et ibidē dicit. Caritas precipue cuſtodit: ſi caritati virt⁹: caritati ſmo: caritati habit⁹: caritati vult⁹ aptat. Unde ⁊ apoſtol⁹. i. ad Cor. 7. virginitatis conſiliū ad hoc ordinandū docet: ut mulier īnupta cogitet que ſūt dei quomō placeat deo. Et domin⁹ Math. 19. paupertatis conſilium ad hoc ordinat vt homo deum ſequat. quod fit per rectitudinē ⁊ puritatē interioris affectus. Sic ergo conſilia ordinantur ſicut in finem ad precepta. ſecundū ꝙ ſunt de interiorib⁹ actib⁹ uirtutū Sed ſecundū ꝙ ſunt de actib⁹ exteriorib⁹. puta non occides. nō furtū facies ꝛc. ordinant conſilia ad precepta: non ſicut ad finem. Non enī ꝓpter hoc homo ỽginitatē ſeruat: vt ab adulterio abſtineat: neq; hoc fine aliquis ſuis abrenūciat: vt nō furetur aliena. cum exteriora opera conſiliorūꝫ ſint maiora ꝙ̄ exteriora opera preceptoꝝ. ordinant tamen ad ea inquantū faciūt ea tutius ⁊ firmi⁹ conſeruari. Qui enim ſua dimittit multo magis abſtinet a rapiencis alienis. Unde ⁊ aug. dicit in. 19. libro contra Fauſtum. Omnia ex hebreorum lege cōmemorata ita domin⁹ ꝯmendauit: vt quicqd ex perſona ſua inſuper loqueret: vel ad expoſitionē ꝯmēdandā valeret ſi quid illa obſcurum poſuiſſet: vel ad tutius ꝯſeruandū quod illa voluiſſet. Et in libro de ſermone dnī in monte dicit. Q dum fiunt illa que adduntur ad perfectionē: multo magis fiūt illa que premiſſa ſūt ad inchoationē. Sic ergo patet ꝙ conſilia ordinant ſicut ad finē ad precepta. prout ſunt de interiorib⁹ actib⁹ virtutū. Sed ad precepta ſcꝫ ꝙ ſunt de exteriorib⁹ actib⁹: ordinātur ꝯſilia ad hoc ꝙ tuti⁹ ⁊ firmius ꝯſeruētur per modum remouentis prohibens. ⁊ primum horum eſt cā ſecundi. Firma eniꝫ exterioꝝ actuuꝫ obſeruatio cauſat ex interiori affectione mentis bene diſpoſite.

¶ Ad p̄mum ergo dicendū ꝙ ſecundum quoſdam diues ille mentit⁹ eſt dicens ſe precepta obſeruaſſe: ⁊ precipue quantum ad vnum preceptuꝫ: quod ibi ꝯmemorat pertinens ad interiorem actum. ſcilicet. Diliges proximū tuuꝫ ſicut te ipſum. Unde Origenes dicit ſuper Matheum. Scriptum eſt in euangelio ſecūdū Hebreos ꝙ cum domin⁹ dixiſſet ei Uade ⁊ vende omnia que habes. cepit diues ſcalpere caput ſuum: ⁊ non placuit ei. Et dixit ad eum domin⁹. Quomodo dicis: feci legem ⁊ ꝓphetias. ſcriptum eſt in lege. diliges ꝓximū ſicut te ip̄m. ⁊ ecce mlti fratres tui filii Abrae amicti ſunt ſtercore moriētes pre fame: ⁊ dom⁹

ma plena eſt mltis bonis. et nō egredit ex ea omnino aliqd ad eos. impoſſibile enim eſt implere pdictum mandatū et eſſe diuitez: et maxime habere tantas poſſeſſiones. Et hoc idem ↄfirmat per Biero. qui dicit ſuper Math. Mentit adoleſcēs. Si enim qd poſitū eſt in mandatis: diliges pximum tuū ſicut te ipm: opeↄpleſſet: quomodo poſtea audiens vende omnia que habes et da pauperib⁹: triſtis abiiſſet. Sed quia Criſoſtim⁹ et alii expoſitores dicūt adoleſcentem illū non fuiſſe mentitum vtrūq; ſaluari poteſt. Nam hō pceptū. Diliges pximū tuū ſicut te ipz dupliciter poteſt obſeruari. Uno modo impfecte: vt. ſ. aliquis non faciat ↄtra pximum qd non vult ſibi fieri. et vt ſine detrimēto pximo ſbueniat. Alio modo vt. ſ. ad ſbueniendū neceſſitatib⁹ pximoꝝ corpalibus ita ſe habeat ſicut ad ſbueniēdū neceſſitatib⁹ ppriis. hoc enī mō non implet hoc pceptū q cū mltas diuitias habeat: ſibi eas reſeruat pmittens pximū egere. Conſilia aūt ad hoc ordināt ut pcepta pfecti⁹ cuſtodiāt. Et ideo domin⁹ obſeruāti precepta imperfecte ſuperaddit ↄſilia: per que precepta perfectius obſeruent. Ad ſecūdum dicēdū q perfectio vite in preceptis ſecūduz q ſunt de interiorib⁹ virtutū actibus conſiſtit eſſentialr. Nā caritas eſt vinculū pfectiōis. ſicut apoſtol⁹ dicit ad col. 3. Et ideo cum domin⁹ precepta caritatis poſuiſſet Mat. 5. ſbiungit. Eſtote ergo perfecti. Sz in conſiliis que ſunt de quibuſdam exteriorib⁹ actib⁹ conſiſtit perfectio inſtrumentaliter. quia ſcilicet huiuſmodi conſilia ſunt quaſi quedaz inſtrumenta per que facilius ad pfectionē peruenitur. Unde in collationib⁹ patrum dicitur. Jeiunia. uigilie. meditatio ſcripturarum. nuditas. ac priuatio omnium facultatum: non perfectio: ſ perfectionis inſtrumēta ſunt: quia non in ipſis cōſiſtit diſcipline illius finis: ſed per illa peruenitur ad finem. Et Aug⁹ dicit in libro de perfectiōe iuſticie. Sic audiamus precepta perfectiōis ne currere negligam⁹ ad perfectionem caritatis. Et Bieronym⁹ ſuper Matheū dicit exponēs illud. Ecce nos reliquim⁹ omnia et ſecuti ſumus te. Quia inquit non ſufficit tantum relinquere: iūgit quod pfectuz eſt: et ſecuti ſum⁹ te. quid ergo erit nobis. quaſi dicere. fecimus qd iuſſiſti. quid ergo dabis pmii. Precepta ergo imperfecte obſeruata ptinent ad ↄmunem iuſticiam. ſed perfectio vite conſiſtit in ipſa plena obſeruantia preceptoꝝ. Ad tertiū dicēdū q aliqd ad finem ordinat dupliciter. Uno modo vt neceſſariū ad finem: ſine quo finis eſſe non poteſt. ſicut cib⁹ ad vitam corporis obſeruandam. Alio modo ſicut neceſſariū ad finez: ſine quo ad finem nō ita bene perueniri poteſt ſicut equus ordinat ad iter. non qa ſine equo aliqs ire non poſſit. ſ qa in equo melius vadit. Similiter et conſilia ordinant ad precepta: non quia ſine conſiliis precepta obſeruari nō poſſint: et quātū ad īfiores

actus ⁊ quantū ad exteriores. Naꝫ Abraam qui ⁊ coniugio ⁊ diuitiis vtebaꝛ: fuit coram deo perfectus ſecūdū illud Gñ.17. Ambula coram me ⁊ eſto perfectus. Sed quia ꝑ ꝯſilia facilius ⁊ expediti⁹ ad perfectā preceptoꝝ obſeruantiā peruenitꝛ. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ auguſtin⁹ in verbis illis intendit excludere quorūdam dictū: qui credebāt virginitatē eſſe neceſſariā ſolū ad carendū tribulatione corporis que in mr̄imonio ſuſtinetꝛ. obſeruatio aūt ꝑceptoꝝ etſi in hoc ſeculo fiat: non tamen pertinet ad hoc ſeculū: ſed futuro ſeculo coniungit. ¶ Ad quītum dicendū ꝙ precepta pertinēt ⁊ ad actiuam ⁊ contēplatiuā vitā. Conſilia vero ſunt inſtrumenta cōtemplatiue vite. Sed ibi preceſſit mentio de preceptis ordinantibus ad proximū: que pertinent ad vitā actiuam. ¶ Ad ſextum dicendū ꝙ etiam in ipſo exercitio ꝑceptorum contingit inueniri differētiā perfectionis ⁊ imperfectionis. Unde nō poteſt dici ꝙ numer⁹ quīꝙ milliū pertineat ad ꝑcepta. ⁊ numer⁹ quatuor milliū ad conſilia. Sed primuꝫ pertinet ad imperfectā obſeruātiā ꝑceptoꝝ: qualis etiam in ſeculari vita interdū habetur. Secundum vero pertinet ad perfectam obſeruantiam ꝑceptoꝝ ad quam ordinātur conſilia. Nec tamen quia primo domin⁹ pauit quinꝙ millia ꝙ̄ quatuor millia: oportet ꝙ aliquis prius exerceaꝛ in vita ſeculari: ꝙ̄ tn̄ſeat ad religioneꝫ: quia etiam religionē intrantes nō ſtatim ꝑfectionē adipiſcūꝛ: ſꝫ ad ꝑfectionē aſſequendaꝫ ſe exercitāt: ſicut ⁊ intrātes ſcholaſ loyce nō ſtatim efficiūꝛ loyci: ſꝫ ad hoc ſe exercitant. Unde ⁊ religio quedā ꝑfectionis ſchola eſt. ¶ Ad ſeptimū dicendum ꝙ exempla que tradūꝛ in euangelio ſunt exempla xp̄i: que pertinent nō ſolū ad ꝯſilia ſꝫ etiam ad perfectā obſeruantiā ꝑceptoꝝ. vnde ⁊ ibidem ſb̄dit exempla vt hic. Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde. ¶ Ad octauū dicendum ꝙ caritas habet multos grad⁹. Nā ꝑmo eſt caritas incipiēs ⁊ poſtea ꝑficiēs: ⁊ vltimo perfecta vn̄ caritas in ſp̄uali vita ⁊ eſt ꝑncipiū ⁊ finis. ¶ Ad nonū dicendū ꝙ obſeruatio cōſilioꝝ eſt difficilioꝛ ꝙ̄ obſeruatio ꝑceptoꝝ quantū ad exteriores act⁹. tamē obſeruatio preceptoꝝ ꝑfecta quātū ad interiores act⁹ eſt longe difficilioꝛ. Difficilius enim eſt deponere animi cupiditates ꝙ̄ poſſeſſiones: ⁊ tn̄ difficili⁹ eſt obſeruare exteriores act⁹ ꝑceptoꝝ ſine conſiliis ꝙ̄ cum ꝯſiliis. ſicut ex ꝑmiſſis pꝫ. ¶ Ad decimū dicenduꝫ ꝙ incipiētes ſunt in ordine inſtruendoꝝ ab aliis. ⁊ ideo ex precepto mouenꝛ ad aliquid faciendū tam in vita ſeculari ꝙ̄ in religione. ſed qn̄ iā ꝑficiūꝛ operanꝛ ab interiori habitu: quaſi ex ſe ipſis nō ſolū ꝯſilia ſꝫ etiā ꝑcepta. ¶ Ad vndecimū dō ꝙ ſic dictū ē: caritas ⁊ ē ꝑncipium ſp̄ualis vite ⁊ finis. ⁊ iō ⁊ ipſa precedit īchoata tāꝙ̄ de eē exn̄s ſp̄ualꝭ vite: ⁊ ipa ſeqꝛ tāꝙ̄ ptinēs ad ꝑfectū eē ſp̄ualis vite. ⁊ tn̄ ea que ſunt de bn̄ eſſe ordināꝛ ad ꝯſeruātionē

eoꝝ que ſunt de eſſe rei. ¶ Ad 12ᵘᵐ dicendū ꝙ etiam in diſciplinis ꝑus addiſcūt ea ꝑ que alia perfecti⁹ intelligunt: quāuis illa facili⁹ ſit intelligere vel habere ſecundū omnem modum. ſicut facilius eſt ſcire argumentari eo modo quo etiam ideote vtunt dyaletica quadaꝫ: ꝙ̃ ſcire regulas loyce. ⁊ tñ ꝑaddiſcūt regule loyce ad hoc ꝙ aliquis pfectius argumētari valeat: ꝙ̃ omniter ideote argumētant. ⁊ ſimiliter facili⁹ eſt obſeruare ꝑcepta ſecūdū imperfectū modū ꝙ̃ obſeruare conſilia. ⁊ tamē q tendūt ad perfectam preceptorum obſeruationē oportet ꝙ incipiant a conſiliis ſicut a qbuſdam inſtrumētis. ¶ Ad 13ᵘᵐ dicendum ꝙ illa que ibi dominus ſuperaddit: nō ſunt conſilia ſed ꝑcepta. vt patet ex ipſis verbis domini: q̄ ibi ponunt. Tum etiam ex expoſitione aug. in libro de ſermōe domini in monte. ¶ Ad 14ᵘᵐ dicendum ꝙ obſeruantia preceptoꝝ ſecundum imperfectū modū eſt minimū ī uita ſpūali. ſed eſt maximū ſi obſeruetur perfecte. ¶ Ad 15ᵘᵐ dicendū ꝙ perfectiora euangelii non ſolū ſunt cōſilia: ſꝫ etiā ꝑcepta: vt ex dictis pꝫ. ¶ Ad 16ᵘᵐ dō ꝙ illō a quo conuertit cōſequētia eēndi: etſi ſit ꝑus nā quo dāmō. ñ tñ opꝫ ꝙ ſemp ſit ꝑus tpe. Nō enī in angelis viuē ꝑcedit intelligere: quāuis nō oē viuēs intelligēs ſit. qa ſtatim a pn° angeli vitā pfectā hñt que eſt intellectualis. Et ſilr qui volūt pleni⁹ ꝑcepta cuſtodire: ſtatim a pn° cōſilia aſſumē debent. licet non omnes obſeruantes ꝑcepta obſeruent conſilia.

¶ Incipit quodlibet quintum.

Queſitū eſt de deo ⁊ angelis ⁊ hoīb⁹ De deo q̄ſitū eſt ⁊ quantū ad nāꝫ diuinā ⁊ quantū ad nām aſſumptam. Quātū ad nām diuā queſitū eſt ⁊ de ſcīa ⁊ de potentia dei. ¶ Circa ſciam dei q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo vtrū de⁹ ſciat ꝑmū inſtans in quo potuit creare mūdū. ¶ 2° vtrū preſciti a deo poſſint demereri.

¶ Articul⁹. ꝑm⁹.

Ad ꝑmū ſic ꝑcedit. Videt ꝙ de⁹ ſciat ꝑmū inſtans in quo potuit mūdū creare. De⁹ enim potuit creare mūdū añ ꝙ̃ creauerit. Non auteꝫ potuit creare ipꝫ in infinitū ante. quia ſic eſſet ei coetnus. g̃ eſt dare aliquod inſtanſ in quo ꝑmo potuit creare munduꝫ Sed deus ſua ſcīa totum ꝯphēdit Ergo deus ſcit primum inſtans in quo potuit creare munduꝫ. ¶ Sed contra. De⁹ nihil ſcit qa ei⁹ omnipotētie ꝑiudicet. ꝑiudicaret auteꝫ ei⁹ omnipotētie: ſi eſſet aliqō inſtās ī quo ꝑmo potuit creare mūdū: qa ſic ei⁹ potētia ad illud inſtās limitaret. g̃ de⁹ neſcit ꝑ^m iſtās in q̄ potuit creare mūdū. ¶ R° dō ꝙ dupl'r dr̃ aliqd fieri in aliqua mēſura loci vel tpis. Uno modo ꝑſuppoſita ipſa menſura. ⁊ ſic particulares effectus ꝑducunt a deo vel ab aliis agentibus in loco vel tempore. Alio modo vt ſimul cū eo quod fit

pꝛoducatur menſura loci vel tem-
poꝛis. Et hoc modo mundus a deo
in eſſe pꝛoducitur: non quidē quaſi
in aliquo loco vel tempoꝛe pexiſten
te. ſed quia ſimul cum mundo ⁊ lo
cus ⁊ tempus pꝛoducitur. Unde
aliter eſt intelligendū: cum dicit ꝙ
deus potuit facere aliquem parti-
cularem effectum. puta equum vel
hominem anteꝙ̄ fecerit: vel etiam
alibi ꝙ̄ fecerit. ⁊ aliter cum hoc de
mundo dicitur. Nam cum de homi
ne vel equo hoc dicitur: ſignat ali-
quod tempus vel locus aliquis eē
in quo homo a deo fieri potuerit.
Sed cum hoc mundo dicitur: non
ſignatur ꝙ ſit aliquod tempus añ
mundum: nec aliquis locus extra
ipm̄. ſed ſignificat ꝙ deus potuit
menſuram loci aut tempoꝛis mūdi
facere maioꝛem. Si ergo queratur
vtrum potuerit mūdum facere in
infinitum anteꝙ̄ fecerit. Si hoc q-
dem referat ad potentiam facien-
tis manifeſtum eſt ꝙ in infinitum
ante facere potuit. Dei enim poten
tia eſt eterna: cui nihil accreſcere
potuit: vt inciperet quandoq; facē
mundum: cum prius non potuerit.
Si vero referatur ad ipſum mūdū
ſic non potuit fieri: vt eſſet ſemper
ſuppoſita catholice fidei veritate:
que habet mundum quandoq; non
fuiſſe. Sicut enim deus non poteſt
facere vt quod fuit non fuerit. vt
infra dicetur. ita non poteſt facere
vt quod fuit quandoq; nunꝙ̄ non
fuerit. Secundū hūc ergo ſenſum
dicit ꝙ deus non potuit mundum
facere in infinitū anteꝙ̄ faceret. Sꝫ
adhuc intelligēdū eſt ꝙ infinitum
dicit dupliciter. Uno modo ī actu
⁊ ſic dicit ſecūdū modū pꝛedictuꝫ
ꝙ deꝰ non potuit facere mūdū in
infinitū anteꝙ̄ fecerit. ideſt ꝙ du-
ratio mūdi in infinitū ante preceſ-
ſerit. Alio modo dicit infinitū ꝓm
potentiam. ⁊ ſic potuit deꝰ in infi-
nitū mūdum facere anteꝙ̄ fecerit:
quia quātūcūq; ante deē eū feciſſe
adhuc potuit eum prius facere. Et
ſic non eſt dare primum inſtans:
in quo deꝰ potuit facere mūdum.
Eſt aūt dare pꝛimū inſtans in quo
fecerit: ſicut etiaꝫ eſt dare ſupremū
vbi vſqueq̄ deꝰ mūdū fecerit. nō tñ
eſt dare ſupꝛemū: vltra qđ facere
non potuerit. Et ſic pꝫ ꝙ qō ceſſat.

¶ Articulus. 2ꝰ.

Ad ſecūdū ſic procedit. Ui-
detur ꝙ preſciti a deo nō
poſſint demereri. Sicut. n.
aliqui ſūt electi a deo ab eterno ad
grām habendam. ita etiam aliq̄ ſūt
preſciti a deo ad hoc ꝙ ſue nature
relinquant. Sed naturalibꝰ nō me
remur neq; demeremur. ergo preſciti
a deo non demerent. ¶ Sed ꝯtra.
Nullꝰ damnat a deo niſi ꝓpter de-
meritū: cū deꝰ ſit iudex iuſtꝰ. Sꝫ pre
ſciti damnant a deo. ergo demerent.
¶ Reſpō dicendū ꝙ ſcientia dei com
parat ad res creatas: ſicut ars ad
artificiata. Unde ſicut ars nō ſolū
eſt cognoſcitiua: ſꝫ factiua eoꝝ: que
ſecūdū artem fiunt. Eoꝝ vero que
ab artis regulis deuiāt ē cogſcitiā
ita etiā ſcīa dei eſt factiua ⁊ cogno
ſcitiua omnium bonoꝛum. maloꝛuꝫ
ho ſiue peccatoꝝ que ſūt deuiatōēſ

quedam ab eterna lege ipſi⁹.ſciētia dei eſt cognitiua:non aūt cauſatia Et ſic patet ꝙ boni: qui per grām iuſtificanť: non ſolum ſunt a deo ab eterno precogniti:ſed etiam electi ad grāʒ habēdā. peccatores aūt qui non iuſtificanť ꝑ grām:nō ſunt electi vel ꝑordinati a deo ad culpā ꝫ ſolū ꝑſciti ꝙ non ſint grām habituri:ꝫ ſue nature ſint relinquendi. Quia ꝯo omne agens pōt in id qđ eſt infra ſe.non aūt in id qđ eſt ſuꝑ ſe:nā ſibi relicta non pōt in actū meritoriū: qui ē ſuꝑ facultatē nature. Pōt aūt in actū peccati q̄ eſt demeritori⁹: ſicut in aliqđ infra nām humanā exiſtens.hō enī peccando deſcēdit a dignitate ſue nature. ⁊ ſic pȝ ꝙ ꝑſciti pn̄t demereri. Ad p^m ꝫ dđ ꝙ hoc ꝙ dr̄ ꝙ nālib⁹ non meremur neqꝫ demeremur:pōt ītelligi dupl'r. Uno mō ſic ꝙ nālia ipſa nō merita vel demerita.⁊ ſic verū eſt:ga merita ſunt ſuꝑ nām.demerita ſunt ꝯtra nāʒ. Alio mō poteſt intelligi ſic ꝙ nālia nō ſint ꝑncipia merēdi vl' demerēdi. ⁊ ſic falſū eſt Nālia enī adiuta ꝑ grām ſunt ꝑncipia merēdi. ſibi aūt relicta pn̄t eē ꝑncipia demerēdi: vt dictū eſt.

Deinde circa potentiā q̄ſita ſunt duo. Primo vtruʒ de⁹ poſſit ꝟginē corruptaʒ repare. 2° vtrū de⁹ poſſit peccar̄ ſi vult.

Articul⁹.3⁹.

Ad pmū ſic ꝑcedit. Uideť ꝙ de⁹ poſſit ꝟgineʒ repare Ad omnipotētiā enim dei ꝑtinet ꝙ non ſit impoſſibile apud eū omne verbū.vt dicit Luce.i.Sʒ hoc eſt quoddā ꝟbū ꝟginē repare poſt lapſuʒ.ergo de⁹ poteſt ꝟgineʒ repare poſt lapſum. Sʒ ꝯͣ eſt qđ Hiero.dicit.Cū deus cetera poſſit non poteſt reparare ꝟginē p⁹ ruinā ⁊ habeť in decret.32.q.5. R° dđ ꝙ in ꝟginitate duo poſſum⁹ ꝯſiderare.quoꝝ vnū eſt ipſa integritas mentis ⁊ corporis.Et ſic de⁹ ꝟginē poteſt reparare poſt ruinā. Poteſt enim menteʒ reintegrare per grāʒ: ⁊ corpus ꝯſolidare per miraculum Alia autem eſt cauſa integritatis predicte.quia ſcilicet mulier virgo non fuit cognita viro. Et quantuʒ ad hoc deus non poteſt virginem poſt ruinam reparare. Non enī poteſt facē vt iam ea que eſt cognita a uiro non fuerit cognita:ſicut nec de aliquo quod factum eſt poteſt facere ꝙ factum non fuerit. Potētia enim dei ſe extendit ad totum ens Unde ſolum id a dei potentia excluditur:quod repugnat rōi entis. Et hoc eſt ſimul eſſe ⁊ non eſſe. Et eiuſdem rationis eſt quod fuit nō fuiſſe. Unde Auguſtin⁹ dicit.26°. contra Fauſtum. Quiſquis dicit.ſi omnipotens eſt deus: faciat vt ea que facta ſunt facta non fuerint.nō videt ſe hoc dicere. faciat vt ea q̄ uera ſunt:eo ipſo quo vera ſunt falſa ſint. Ad primum ergo dicēdū ꝙ cum verbum ſit conceptus mentis: nihil quod ꝯtradictionem implicat:verbum dici poteſt:quia nō cadit in conceptu mentis.vt ꝑbať in.4.metha.

Articul⁹.4⁹.

AD 2m sic pcedit. Videt q hec sit falsa. de9 pōt peccar si vult. De quocunq enim possum dicere q hō pōt facē: si vlt potest etiā dici simplr q homo pōt facere illud. Si g hec ppositio ē va. Deus pōt peccare si vult: sequitur q hec sit vera. Deus pōt peccare. s hoc est erroneū. g 7 pmum. ¶ Sed ɔtra. Quicūq vult peccare peccat Sz sequit. si deus peccat: pōt peccare. g sequit si vult pōt peccare.

¶ Rx9 dō q hec coniunctio si ordinem quendā importat. potest aūt in pposito duplicē ordinē importare. Uno quidē modo ordinē cause siue pncipii. 7 hoc modo ppositio falsa est. volūtas enim dei est pncipiū 7 causa respectu creaturarū: nō autē respectu eoz que ptinent ad dināz nām. Uñ non dicim9 q pater genuerit filiū voluntate. s nālr: vt pz p Hyl. in li. de syno. Potentia autez dei ad ipsam nām diuinā pertinet Uñ hoc ipm quod est posse peccare non est sbiectū diuine volūtati. alioquin voluntas dei esset pncipiuz imutationis diuine nature. quod ē impossibile. Alio modo potest importare ordinem ɔsequentie. 7 sic hec locutio est vera. Si deus vult peccare potest peccare. Sequit enīz sine ɔditione. si argumentamur ex imposibili posito. deus vult peccar g potest peccare. Omnia enim que vult potest: s nō e9. ¶ Ad pmū g dō q cū dr. Si hō vult currere pōt currere: antecedens est possibile. 7 ideo ɔñs est simplr possibile. Sz cuz dr sic. Si de9 vult peccare pōt peccare. añcedēs est impossibile. vnde nihil pbibz ɔditionalē esse veraz: ɔsequēte exñte impossibili.

DEinde quantū ad nāz assūptam quesita sunt duo. ¶ Primo vtrū tot9 sanguis quē xpūs in sua passione effudit in resurrectione ad corp9 ei9 redierit ¶ 2o in quo xpūs nobis magis signū dilectionis exhibuerit. vtrū in hoc q xpūs passus est p nobis. vel in h q corpus suum dedit nobis sb sacramēto in cibum.

¶ Articulus. 5.

AD pmū sic pcedebat. Videt q tot9 sanguis xpi qui est in passione eius effusus ad corp9 ei9 in resurrectōe redierit Resurrectio enim nr̃a ɔformis erit resurrectioni xpi. fm illud ad phil. 3. Reformabit corp9 humilitatis nr̃e ɔfiguratum corpori claritatis sue. Sed ad corpus nostrum in resurrectione redibit totum quod fuit de vitate humāe nature. Sanguis aūt xpi in passione effusus fuit de vitate humane nature. 7 sacer dr scdo illud. Quē sacer cruor punxit fusus agni corpore. g videt q ille sāguis xpi in passione effusus in resurrectione ad corp9 ei9 redierit. ¶ Pretēa vbū dei nūq deposuit qđ i nr̃a nā assumpsit: partib9 humane nature abinuicez in passione separatis. Sz verbū dei assumpsit in nā nr̃a non solū corp9 s etiā sanguinē. g sāguis ille nūq fuit a vbo deposit9. rediit g ad ipm in resurrectione. ¶ Sz dr est q in aliquibus ecclesiis sanguis Xpi vsq hodie dicitur seruari.

¶ Ad ꝰ dicendū ꝙ in reſurrectione tam xpi ꝙ̄ noſtra totum quod fuit de ṽitate humane nature repabiť. non autē illa que de ṽitate humāe nature non fuerūt. ⁊ quāuis circa ea q̄ ſunt de ṽitate humane nature ſit diuerſa diuerſoꝝ opinio. ſecūdū quālibꝫ opīonē nō totꝰ ſanguis nutrimētalis. i. qui ex cibis generatur pertinet ad ṽitatē humane nature Cum ḡ xp̄us an̄ paſſionē comederit ⁊ biberit: nihil ꝓhibꝫ in eo fuiſſe aliquē ſanguinē nutrimentalē: qui ad veritatē humane nature nō ptinēt ⁊ quē nō oportēt ad corpus eiuſ in reſurrectione redire. Sꝫ quia ſpāliť ſit queſtio de ſanguine in paſſione effuſo ꝓ redemptōe humani gn̄is: de hoc magis dicēdū videť ꝙ totꝰ in reſurrectione ad corpꝰ xp̄i redierit triplici rōne. quarū ꝓma accipi pōt ex etate xp̄i patiētis. Paſſus ē enim in perfectiſſima etate: in qua maxime ea que in homine inueniūť ad ṽitatē humane nature pertinē videť: tanꝙ̄ ad maximā pfectionēꝫ adducta. Secūda ſumiť ex merito paſſionis. Si enim ſanctoꝝ martirꝫ ille partes in quibꝰ paſſionē ꝓ xp̄o ſuſtinuerūt: quēdā ꝓuilegiatū fulgorem in reſurrectione habebunt. vt Aug. dicit. 21. de ci. dei. ḡ multo magis ſanguis xp̄i: quem ꝓ ſalute humani generis effudit. ad gl'ioſaꝫ reſurrectionē reparatꝰ ē. ¶ Tertia rō poteſt ſumi ex ip̄a ṽtute paſſiōiſ Sanguis enī ille in paſſione effuſuſ humanum genus ſanctificauit. ſm illud ad heb. vltimo. Ihs vt ſanctificaret ꝑ ſanguinē ſuum populum extra portā paſſus eſt. Humanitas autē xp̄i ſalutiferā ṽtutē habuit ex virtute ṽbi ſibi vniti. vt Dam. dīc in. 3. li. Unde manifeſtū eſt ꝙ ſanguis in paſſione effuſus: qui maxīe fuit ſalubris: fuit diuinitati vnituſ Et ideo oportuit ꝙ in reſurrectiōe inngereť aliis humanitatis ptibuſ Sanguis autem xp̄i: qui in q̄buſdā eccleſiis oſtendiť: diciť ex quadam imagine xp̄i pcuſſa miraculoſe fluxiſſe. Uel etiam alia ex corpore xp̄i. Et ꝑ h̄ pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 6ꝰ.

Ad zᵐ ſic pcediť. Videť ꝙ xp̄s maiꝰ dilectionis ſignū nobis oſtendit tradendo corpus ſuū in cibū ꝙ̄ patiendo pro nobis. Caritas enim patrie pfectior eſt ꝙ̄ caritas vie. Sed bn̄ficiū illō quo nobis xp̄us ꝯtulit corpus ſuūꝫ dans nobis in cibum: magiſ aſſilať caritati patrie: in qua plene fruemur deo. Paſſio autem quam pro nobis ſb̄iit magis aſſilatur caritati uie: in qua nobis pro xp̄o imminet patiendum. Ergo maius eſt dilectionis ſignum ꝙ xp̄us corpus ſuum tradidit nobis in cibum: ꝙ̄ ꝙ xp̄s paſſus eſt pro nobis. ¶ Sed contra eſt quod diciť Jo. 15. Maiorem caritatē nemo habet ꝙ̄ vt animā ſuam ponat quis ꝓ amicis ſuis. ¶ Rꝰ dicendū ꝙ illud quod eſt potiſſimū ī unoquoqꝫ genere eſt menſura oīuꝫ eorum que ſunt illiꝰ generis. vt pꝫ per ph̄m in. 10. Meth a. Potiſſimū autem in genere amoris hominum eſt amor quo quis amat ſe ipſum. Et ideo ex hoc amore neceſſe eſt

meſurā accipere oīs amoris:quo qſ alium amat. Unde ⁊ in.9°.Ethicī. pħus dicit.Qꝫ amicabilia que ſunt ad alterū venerūt ex amicabilib⁹ que ſunt ad ſe ipm. Pertinet autē ad amorē quo quis amat ſe ipſum: vt velit ſibi bonū.vñ tanto aliquiſ aliū magis amare pbaſ:quāto magis bonuꝫ qd ſibi vult ꝑpter amicū ꝑtermittit. ſm illud ꝓuer.iz. Qui negligit damnū ꝓpter amicū iuſt⁹ eſt. Uult aūt homo ſibi triplex bonum particulare:que ſunt aīa. corpus:⁊ res exteriores.Eſt ğ aliquod ſignū amoris: quod aliquis in reb⁹ exteriorib⁹ ꝓpter aliū detrimentuꝫ patiaſ.maius aūt amoris ſignum: ſi etiam corporis ꝓprii detrimētuꝫ patiaſ:vel labores vel uerbera pro amico ſumendo. maximū aūt dilectionis ſignū ſi etiam aīam ſuā deponere velit ꝓ amico moriendo.Qꝫ ğ xp̄s ꝓ nobis patiendo aīam ſuaꝫ poſuit:maximū fuit dilectōis ſignū Qꝫ aūt corpus ſuū dedit in cibū ſb ſacro ad nullū detrimētū ipſi⁹ ꝑtinꝫ vnde pꝫ ꝙ ꝑmū eſt mai⁹ dilectioniſ ſignum.vñ ⁊ hoc ſacr̄m eſt memoriale quoddā ⁊ figura paſſiōis xp̄i Ueritas aūt ꝑeminet figure:⁊ res memoriali. ¶Ad ꝑmū ğ dd ꝙ exhibitio corporis xp̄i in ſacro habet qdem figurā quādā caritatis: qua diligit nos deus in patria.ſ paſſio ei⁹ ꝑtinꝫ ad ipāꝫ dei dilectionē:noſ a ꝑditione ad patriā reuocātē.dilectio autem dei non eſt maior in patria q̄ ſit in p̄nti.

Articul⁹.7⁹.

Deinde circa angelos q̄ſitū eſt vnum. ſcilicet vtrū Lucifer ſit ſubiectum eui.Et videtur ꝙ ſic.Si cut ſbiectum tpis ē ꝑmū tpale ſimpliciſſimū.ita ſbiectū eui videſ eē ſimpliciſſimū euiternū. hoc aūt eſt Lucifer qui inter angelos ſupmus fuit ſm ſuam nām creat⁹.Euū autē non rñdet grē ſ nature:alioqn corpora celeſtia que non ſunt ſuſcepti na grē euo meſurari non poſſent. Cū ğ dona nālia īntegra remāſerīt in demonib⁹ poſt peccatū:ſic Dio⁹. dicit.4.c.de di.no. videſ ꝙ euū ſit in Lucifero ſicut in ſbiecto. ¶Sꝫ ↄ̄ Euū eſt quedā eternitatis participatio.Sꝫ angeli beati magis ſūt in ꝑticipatione eternitatis q̄ lucifer: qui eſt beatitudinis expers. Ergo Lucifer non eſt ſbiectū eui:ſ magis ſuprem⁹ beatoꝝ angeloꝝ. ¶Rx° dd ꝙ ex ignorantia lingue grece ꝓuenit ꝙ ↄmuniter apud multos euū ab eternitate diſtinguiſ:ac ſi diſtī gueref antropos ab hoīe. Qd enīꝫ in greco diciſ euon:in latino diciſ eternitas. Et ſic etiā Dio.io.c.de di no.ꝑ eodem vtiſ eternitate ⁊ euo. Sꝫ qa noīb⁹ vtendū eſt vt plures: ſi vtrūqꝫ diſtinguam⁹ abinuicē:euū nihil aliud erit q̄ eternitatis ꝑticipatio.vt.ſ.eſſentialis eternitas ipi deo attribuaſ.euū aūt quaſi ꝑticipata eternitas ſbſtātiis ſpūalib⁹:q̄ ſūt ſupra tp̄s. Quia ꝟo id qd ꝑ eēntiā dr̄ ſemꝑ ē meñſa ipſi⁹ qd dr̄ ꝑ ꝑticipatōeꝫ:pōt dici ꝙ ꝑ^a meñſa oīum euiternoꝝ ē ipa dei etnitas.ſic etiā ſba di ē meñſa oīs ſbe.vt dic ↄmentator i.io.metħa. Si qs tamē uelit accipere menſuram homogeneam

id eſt eiuſdem generis. Dicũt qdã; ꝙ non eſt vna menſura omnis:ſ; quodlibet euiternũ habet ſuũ euũ; S; hi ꝓpriam vocem ignorãt. Sic enĩ; eſſet verũ quod dicunt:ſi oĩa euiterna eẽnt equalia. Sic enĩ unũ eoꝝ non eſſet menſura alteri⁹. Hoc autem non eſt verum:quia in ange lis eſt accipe pmũ mediũ ⁊ vltimũ non ſolũ ſm diuerſas ierarchias ⁊ ordines:ſ; etiam ſm diuerſos ange los in eodem ordine.vt pȝ p Dioñ. io.c.celeſ.ier. Et quia ſemper illud quod eſt ſimpliciſſimũ eſt menſura in quolibet genere.ſicut dicitᷣ in io. meta. Ideo neceſſe eſt vt duratio ſimpliciſſimi euiterni ſit euũ oĩum euiternorum. ⁊ ita ſimpliciſſimum euiternũ eſt ſbiectũ eui. S; attendẽ dũ ꝙ ſbe ſpũales mẽſurãᷣ euo: nõ ſolũ quantũ ad earũ ſbam:ſ; etiam quantũ ad earũ ꝓpriam opationeȝ Unde in li. de cauſis dᷣ. Q ſunt in momẽto eternitat ſm ſbam ⁊ opa tionẽ.⁊ ſic oportet ꝙ ille angel⁹qui eſt ſbiectũ eui ſit ſimpliciſſim⁹: non ſolum quantum ad eſſentiam: ſed etiam quantum ad operationẽ. Tal' autem eſt ſupremus omnium ange lorum: cuius operatio maxime eſt ĩ vno quod eſt deus vnita. Uñ ſu premus omnium angelorum eſt ſb iectũ eui. Non autem lucifer.

Ad pmum ergo dicendũ ꝙ aliqui poſuerunt Luciferum non fuiſſe ſu premũ angeloꝝ. Sed ſicut Damaſ. dicit.fuit primus eorũ qui preerãt ordini terreſtri. Si vero ↄcedam⁹ ſecundũ Gregoriũ.ꝙ fuerit ſupm⁹ omnium. tunc dicendum eſt ꝙ ſua operatio auerſa eſt ab vno primo: ⁊ conuerſa ad multitudinẽ inferi orum rerum: quarum primatũ ap petit. Et ſecũdũ hoc demones deci dunt a ſumma ſimplicitate eui. vñ Dio. dicit.4.c.de diuinis nomi. Q demones dicũᷣ mali ꝓpter h ꝙ in firmanᷣ circa operationẽ nãlẽ.

Einde queſitum eſt de ho minib⁹. Et primo quantũ; ad ea que poſſunt omnib⁹ eſſe ↄtinua. Secundo quantum ad ea que pertinent ad quoſdã ho rum ſtatus. Circa ↄmunia vero queſitũ eſt quadruplicᷣ. Primo quidem de his que pertinẽt ad na turam hominis. Secũdo de his que pertinent ad ſacramenta. 3° de his que pertinent ad virtutes. Quarto de hiſ que pertinent ad precepta. Circa primũ qſita ſunt tria. Primo quantũ ad perſonaſ hominũ. vtrũ.ſ. ſi Adam non pec caſſet:ideȝ hoĩes numero ſaluareᷣ: q nũc ſaluãᷣ. 2° quãtũ ad intelle ctũ.vtrũ.ſ.xbũ cordis ſit ſpẽs intel ligibilis. 3° quãtũ ad voluntatẽ. vtrũ.ſ.ea que p timorẽ fiũt ſint vo lũtaria. Articul⁹.3⁹.

Ad p.ᵐ ſic pcediᷣ. Uideᷣ ꝙ ſi Adã ñ peccaſſ;:ñ idẽ hoĩeſ numero ſaluareᷣ q nc̃ ſaluãᷣ. Si.n. Adã ñ peccaſſ;:ſoli electi naſcereᷣ. q̃ ñ fuiſſẽt nati illi pctõres q finalr ſunt reprobati.⁊ per ↄſequens nec eoꝝ filii.qa ſi nõ ſũt iideȝ pñs. ↄñſ eſt neqȝ filios eſſe eoſdẽ.multi autẽ nũc ſaluanᷣ ex reprobis pẽtib⁹nati Ergo ſi Adam non peccaſſet: non iidem ſaluarenᷣ qui nũc ſaluãᷣ.

¶ Preterea ſm pħm ſemen eſt ſu-
ꝑfluum alimēti. ſ3 aliis cibis homo
vſus fuiſſet in paradiſo: ſi non pec
caſſet ab his quibus nūc vtiť. ḡ ali
ud fuiſſet ſemen. ⁊ ꝑ ↄñs alii filii.
¶ Sed ↄtra eſt qđ Grego. dicit. 4
Moral. Si ṗmū parētē nulla putre
do peccati corrūperet: nequaꝙ ex
ſe filios iehenne generaret. Sꝫ hi q
nunc ꝑ redēptorē ſaluandi ſūt ſoli
ab eo electi naſcerenť. ¶ Reſꝰ dđ ꝙ
cum in generatione hoīs ſicut ⁊
alioꝝ aīalium ſemē patris ſit agēs.
materia ꝟo a matre miniſtrata ſit
ſicut patiens: ex quo corpus huma
nū formať. impoſſibile eſt eundem
filiūꝫ naſci: ſiue ſit aliꝰ pater: ſiue ſit
alia mater. ſicut etiam non eſt ideꝫ
numero ſigillū: ſiue ſit alia cera: ſiue
ſit aliud corpꝰ ſigilli: ex cuiꝰ impſſi-
one cera ſigillať. Et q̄uis ſupfluūꝫ
alimēti ſit ſemē ſ℈ pħm: diuerſitas
tñ alimētoꝝ nō ſufficēt ad diuerſi
ficādū filios: qui ex ſemine naſcūť:
quia ex illis cibis non ſumiť ſemen
niſi quatenus aliqualr̄ in ſb̄am pa-
rentū ↄuertūť. Dicūt quidā ſequē-
tes Anſel. ꝙ ſi homo nō peccaſſet
in illa ṗma tēptatione: ſtatim ↄfir-
matus fuiſſꝫ ⁊ ipſe ⁊ omnes qui ab
eo naſcerēť: ita ꝙ oēs qui naſcerēť
fuiſſent electi. Vñ cū nunc multi q
ſaluanť ex peccatoribꝰ naſcūť: ſicut
in obiiciendo tangebať: ↄñs eſt ꝙ
eſſent alii parenteſ ſaluandoꝝ. ⁊ ꝑ
ↄñs alii filii. Sꝫ hec poſitioñ uideť
eſſe vera. quia ſm aug. 14. de ci. dei
Statꝰ corporis in hoīe ꝓporcioābi-
liter rñdꝫ ſtatui aīe. Quādiu ḡ hō
hūit corpus aīale potens mori ⁊ ñ
mori: indigens alimētis: tādiu hūit
aīam potētē peccare ⁊ nō peccare.
Habuit aūt corpꝰ aīale quādiu fuit
in ſtatu generandi: qđ etiā fuiſſet
ſi poſt illā ṗmā tēptatōeꝫ ñ peccaſſꝫ
Et iō poſſibile fuiſſꝫ: ſi ṗmꝰ hō tūc
nō peccaſſꝫ: ꝙ etiā ipſe vel eiꝰ poſte
ri poſtmodū peccarēt. vt Hugo de
ſancto vic. dicit. Vñ ex hoc ñ ſeqť
parentū diuerſitas: ꝙ nūc ſunt alī
qui pctōres: tūc aūt non eſſent. ſ3 eſt
aliud uñ neceſſe ē ponē diuerſitatē
parētū: quia in ṗmo ſtatu vnus hō
non hūiſſet plures vxores: nec etiā
aliq ex fornicatione vel adulterio
naſcerenť. qđ nunc ↄtingit etiā in
his qui ſaluāť. multi enī filii vniuſ
parentis ex pluribꝰ vxoribꝰ nati ſal
uanť. ſicꝫ pꝫ de filiis Jacob. Multi
etiam ex fornicatiōe vel adulterio
nati. alioquin eis fruſtra ſacramīta
ſalutis adhiberenť. Vñ relinquiť
q aliqui nunc ſaluanť: qui ſi ṗmꝰ
homo non peccaſſet non naſcerenť
⁊ ꝑ ↄñſ nō ſaluarēť. nec tamen dei
p̄deſtinatio falleret. q̄a deꝰ p̄deſti-
nauit hoīes hñs ſcīaꝫ futuri euētꝰ.
Qđ ꝟo Greg. dicit. ꝙ ſi ṗmꝰ hō nō
peccaſſꝫ: nequaꝙ̄ ex ſe filios iehēne
generaret: indubitāter veꝝ ē. Nō
enim in filios trāſfūdēt pctm̄ origi
nale: ſ℈ ꝙ hoīes filii ire naſcūť. qđ
aūt ſb̄dit ꝙ hi ſoli qui nūc ſaluādi
ſūt naſcerēť. intelligēdū ē ꝙ ꝓnom̄
facit ſimplicē demōſtratōem. q̄a. ſ.
ſoli electi naſcerēť. quantū ē ex rōe
originis. nō aūt demōſtratōeꝫ pſo-
nalē. q̄a alie pſone eēnt hoīuꝫ q ſal-
uarēť. Et ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 9ꝰ.

AD zᵐ ſic pcedebať. Uideť ꝙ verbū cordis ſit ſpēs intelligibilis. Uerbū enī cordis eſt quo intellectꝰ videt. hoc aūt eſt ſpēs intelligibilis. ğ ꝟbū cordis eſt ſpēs intelligibilis. ¶ Preterea cognitio intellectiua a ſenſu oritur Sꝫ illud qꝺ ſenſus ſentit ē ſpēſ ſenſibilis. ğ ꝟbū cordis quo intellectꝰ intelligit eſt ſpēs intelligibilis. ¶ Sꝫ ꝯtra. Uerbū cordis interiꝰ eſt quod exteriori ꝟbo ſignificať. Sꝫ ꝟbū exteriꝰ ñ ſignificat ſpēm intelligibilē ğ ꝟbū interiꝰ nō eſt ipſa ſpēs intelligibilis. ¶ Rꝫ ꝺꝺ ꝙ ſm Augᵐ. 15. de tri. Uerbū cordis importat qꝺdā pcedēs a mēte ſiue ab intellectu Procedit aūt aliquid ab intellectu inquātū eſt cōſtitutū per opationē ipſiꝰ. Eſt aūt duplex opatio intellectus ſm phm in. 3. de aīa. Una qdē que vocať indiuiſibiliū ītelligētia p quā intellectꝰ format in ſe ipſo diffinitionē: vel cōceptū alicuiꝰ incōplexi. Alia aūt opatio eſt intellectuſ ꝯponētis ꝛ diuidētis. ſm quam format enūciationē. Et vtrūqꝫ iſtorū p opationē intellectꝰ ꝯſtitutoꝝ vocať ꝟbū cordis: quoꝝ pᵐ ſignificať per terminū incōplexū. zᵐ ꝟbo ſignificať p orōnē. manifeſtū eſt autē ꝙ oīs opatio intellectꝰ pcedit ab eo: ſm qꝺ eſt factꝰ in actu p ſpēꝫ intelligibileꝫ. qa nihil opať niſi ſm ꝙ eſt actu. Uñ neceſſe eſt ꝙ ſpēs intelligibilis que eſt pnᵐ opationis intellectualis differat a ꝟbo cordis: qꝺ p opationē intellectꝰ formať: q̄uis ipꝫ ꝟbū poſſit dici forma vel ſpēs intelligibiliſ: ſ ſic p ītellectū ꝯſtituta prout ſicut forma artis q̄ꝫ intellectꝰ adinuenit ꝺř quedā ſpēs intelligibilis. ¶ Ad pᵐ ğ ꝺꝺ ꝙ intellectus intelligit aliqd ꝺuplr. Uno mō formalř. ꝛ ſic ītelligit ſpē intelligibili qua fit in actu. Alio mō ſicut inſtrō quo vtiť ad aliud intelligēdū. ꝛ B mō intellectꝰ ꝟbo intelligit: qa formať ꝟbū ad B ꝙ intelligat rē. ¶ Ad zᵐ ꝺꝺ ꝙ cognitio ſenſus exterioris pficiť p ſolā īmutationē ſenſuſ a ſenſibili. Uñ p formā q̄ ſibi a ſenſibili impmiť ſentit. nō aūt ipē ſēſuſ exterior format ſibi aliquā formam ſenſibilē. hoc aūt facit ꝟtꝰ imaginatiua: cuiꝰ forma q̄dāmō ſilř eſt ꝟbū intellectꝰ.

¶ Articulꝰ. ioꝰ.

AD ƺm ſic pcediť. Uideť ꝙ ea que fiūt ex timore ñ ſint volūtaria. Neceſſitas eniꝫ volūtati ꝯtrariať. vt ꝺř in. 5. met. Sꝫ ea que fiūt ex timore ꝺicunť ex neceſſitate fieri. Nō ğ ſunt volūtaria. ¶ Sꝫ ꝯtra. Omne qꝺ qs opať propter finē eſt volūtariū. Sꝫ ea q̄ qs opať ex timore opať ꝓpter fineꝫ .ſ. ad vitandū malū qꝺ timet. ſicut qui ꝓiicit merces in mari vitat ſB uerſionē nauis. ğ hiꝰ ſunt volūtaria. ¶ Rꝫ ꝺꝺ ꝙ cū bonū ſit volūtatis obiectū: hoc mō ſe hꝫ aliqd ad B ꝙ ſit volūtariū: quo mō ſe hꝫ ad B ꝙ ſit bonū. Contingit aūt aliqd in vniuerſali ꝯſideratū eſſe bonū. qꝺ tñ ſm aliquas pticulares circūſtātias reddiť malū: ſicut generare filios eſt bonū. ſ generare filios ex ñ ſua eſt malū. ꝛ ſilř ꝯtingit aliqd in vniuerſali ꝯſideratū eſſe malū. qꝺ tñ ſm aliqs pticulares circūſtātias

ſit bonū. ſicͣ occidere ſm ſe ē malū: ſ; occidere hoīe; pniciosū multitudini eſt bonū. ⁊ qa actões circa ſingularia iudicāt̄ bone vel male. ⁊ p ɔñs volūtarie vel inuolūtarie: ſimplicit̄ qdē ɔſideratis ſingularibus circūſtātiis. ſm qd aūt ſm ꝙ in vli ɔſiderāt̄. ea ꝟo que ex timore fiunt in vli qdē cōſiderata ſunt mala ⁊ inuolūtaria. ſ; ſi ɔſiderēt̄ ſm ſingularia que circūſtāt: ſic ſunt bona ⁊ volūtaria. ſicut piicē merces ī mari ſm ſe ɔſideratū eſt malū ⁊ nō volūtariū. ſ; in tali caſu eſt bonū ⁊ volūtariū. Uñ ⁊ phs dicit in. 3. ethic. Q hꝰ mixta ſunt ex voluntario ⁊ inuolūtario. ſimplr aūt ſunt volūtaria. ſꝫ quid aūt inuolūtaria. ⁊ ex nccitate facti. ⁊ p h̄ pꝫ rñſio ad obiecta.

Deinde circa ſacra queſituꝫ eſt. Primo de ſacro eucariſtie. ¶ 2ᵒ de ſacro pnīe. ¶ Tertio de ſacro mr̄imonii. ¶ Circa eucariſtiā q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo vtrum forma panis ānihilet̄. ¶ 2ᵒ vtrū ſacerdos dare debeat hoſtiā nō cōſecratā peccatori occulto hoc petenti. ¶ Articulꝰ. xiꝰ.

Ad pmū ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ forma panis ī ſacramēto eucariſtie ānihilet̄. Illō. n. ānihilari videt̄ qō deſinit eſſe ⁊ in nihil ɔuertit̄. Sꝫ forma panis facta ɔſecratione deſinit eē: nec eſt dare in qō ɔuertat̄. Nō enī cōuertit̄ in mā; corporis xp̄i: nec etiā in formā eiꝰ que eſt aīa. aliogn aīa eēt ibi ex vi ſacramēti. g̊ forma panis ānihilat̄. ¶ Preterea aug. dicit ſup illō Io. 17. Clarifica me pr̄ ⁊c. Si hūana nā ɔuertit̄ in ꝟbū: ſi diligētiꝰ cogitamꝰ homo periret in deo. Sꝫ illud ānihilari dr̄ qō perit. g̊ ſi panis cōuertit̄ in corpꝰ xp̄i: videt̄ ꝙ ānihilet̄. ¶ Sꝫ ɔtra eſt. quia ſicut aug. dicit li. 83. q. Deꝰ nō eſt actor tēdēdi in nō eſſe. Eſt aūt actor ſacri eucariſtie. g̊ in illo ſacro nihil annihilat̄. ¶ Reꝰ dō ꝙ ānihilatio quēdā motum importat. Oīs aūt motꝰ denoīat̄ a termino ad quē. Uñ terminꝰ ānihilatōis eſt nihil. Cōſecratio aūt panis in ſacro eucariſtie nō terminat̄ ad nihil: ſ; ad corpꝰ xp̄i. aliogn nō eſſet dare quō corpꝰ xp̄i incipiat eſſe ſb ſacro. Nō enī incipit ibi eē p motū localē. aliogn deſineret eſſe in celo. Relinqt̄ g̊ ꝙ in ɔſecratione panis nō eſt aliqua ānihilatio: ſ; traſſbſtātiatio panis in corpꝰ xp̄i. ¶ Ad pꝫ g̊ dō ꝙ ſicut ī generatiōe nāli neꝗ forma neꝗ mā generat̄ aut corrumpit̄: ſ; totū ɔpoſitū: ita etiā in ſacro altaris non eſt querendū ſeorſū de forma aut mā in qd ɔuertat̄: ſ; totꝰ panis ɔuertit̄ in totū corpꝰ xp̄i: inquātū eſt corpꝰ: qa ſi in triduo mortis xp̄i fuiſſet ɔſecratio facta: non fuiſſet ibi aīa: ſ; corpꝰ exanime: ſicut in ſepulchro iacebat. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ perire diceret̄ nā humana ſi conuerteret̄ in ꝟbū quātū eſſe deſinēt: quod ptinet ad terminū a quo: nō aūt ſi ānihilet̄ quātū ad terminum ad quem. ¶ Articulus. i2ᵒ.

Ad 2ᵐ ſic pcedebat̄. Uidet̄ ꝙ ſacerdos nō debeat dar̄ hoſtiā non ɔſecratā peccatori occulto h̄ petenti. Non eniꝫ dꝫ

ſacerdos peccatū occultū publicaſ Publicaret aūt ſi ei daret hoſtiam nō ɔſecratā:cū aliiſ ſociis daret cō ſecratā. ḡ ſacerdos nō dꝫ dare hoſtiā nō ɔſecrataꝫ peccatori occulto hoc petenti. ¶ Preterea hoſtia cōſecrata a ſacerdote alicui fideli porrecta a circūſtātibꝰ adoraſ. Si ḡ exhibeſ hoſtia non ɔſecrata loco ɔſecrate:quātū eſt in ſe faciet populuꝫ idolatrare.qꝺ eſt graue peccatū.n̄ ḡ ſacerdos dꝫ peccatori occulto petenti dare hoſtiā nō ɔſecratā. ¶ Sꝫ ɔtra eſt:quia ſacerdos ē medicꝰ aīarū.Sapiēs aūt medicꝰ vitat qꝫ potē periculū infirmi quē accepit in cura. Peccatori aūt cuiꝰ curā habꝫ imminet magnū periculū:ſi ī ɔſcīa mortalis peccati corpꝰ xp̄i accipiat. quia qui mādncat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi mādncat ⁊ bibit.vt dſ .i.ad Coꝛ.xi.ḡ ſacerdos bene facit: ſi eiꝰ periculū euitet porrigēs ei hoſtiā nō ɔſecratā. ¶ Rñ° dꝺ ꝙ veritati nō aliqua fictio eſt adiūgēda: qꝛ nulla eſt ɔuētio lucis ad tenebras. vt ap̄lus dicit.2.ad Coꝛ.6.⁊ ꝓpter h̄ aug.ꝓbat in li.83.q.ꝙ corpꝰ xp̄i n̄ fuit fantaſticū:quia veritaſ que ē xp̄ſ non potuit fallere. ⁊ ideo in ſacris eccleſie nihil eſt p fictionē agendū. ⁊ p̄cipue ī ſacro altaris:in quo totꝰ xp̄s ɔtineſ. Eſſet aūt quedā fictio ſi hoſtia nō ɔſecrata loco cōſecrate dareſ. Et cū etiā ſacerdos quantū in ſe eſt populo fieret idolatrandi occaſio:qꝛ quāuis peccatū idolatrie non incurreret:eſtimās ꝓbabilr̄ hoſtiā eſſe ɔſecratā: tamē ſacerdos ī hoc ip̄o ꝙ hoſtiā nō cōſecratā pp̄lo exhiberet adorādā:idolatrie crimē incurreret. Unde hoc in nullo caſu eſt faciendū:vt hoſtia nō ɔſecrata exhibeaſ vni vel pluribꝰ tanꝙ ɔſecrata. Debꝫ ḡ ſacerdos peccatorem occultū p̄mo qdē monere vt pn̄iaꝫ agat:⁊ ſic ad ſacrꝫ accedat. ꝙ ſi penitere noluerit:dꝫ ei occulte inhibē ne aliis cōmunicātibꝰ in publico ſe īmiſceat. ꝙ ſi ſe īmiſcuerit: debꝫ ei dare hoſtiā ɔſecratā.vñ p̄ma duo ɔcedimꝰ. ¶ Ad 3ᵐ dꝺ ꝙ ſtultꝰ eſſꝫ medicuſ qui cū maiori ſuo periculo minꝰ.periculū infirmi vellꝫ impedire.puta ſi vellet ipſe venenū bibē: ne infirmꝰ biberet vinū. Multo autē magis peccat ſacerdos fictioneꝫ faciēs in ſacro xp̄i:ꝙ peccator indigne ſumēs. Uñ ſtultꝰ eſſꝫ ſacerdos ſi vt vitaret peccatum ſb̄diti: ipſe grauiꝰ peccaret:fictionē faciens in ſacramento veritatis.

Deinde circa ſacr̄m pn̄ie q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo utꝝ p̄latus debeat ſb̄ditū ſuuꝫ ab admīſtratione remouē propter aliqd qꝺ ab eo in ɔfeſſiōe audiuit. ¶ 2° vtrūꝫ in meliori ſtatu moriaſ ille qui moriſ in via eūdi vlt̄ mare ꝙ ille qui moriſ in redeūdo.

¶ Articulus.1ꝰ.

Ad p̄mū ſic ꝓcediſ. Uideſ ꝙ p̄latꝰ poſſit ſb̄ditū ſuum ab admīſtratōe remouere ꝓpter aliqd qꝺ ab eo in ɔfeſſiōe audiuit. quia qꝺ inſtitutū eſt p caritate ɔtra caritatē nō militat. Sed ſigillū ɔfeſſionis inſtitutū eſt ꝓ caritate. Non ḡ militat ɔtra caritatē ex qua teneſ p̄latꝰ ſaluti ſb̄ditoruꝫ

prouidere. Eſt aũt qñʒ ↄtra ſalutẽ ſbditi ſi ei admĩſtratio dimittatur vtputa ſi hẽat occaſionẽ recidiuãdi in peccatũ. ğ nõ obſtante ſigillo ↄfeſſionis plat⁹ dʒ eũ ab admĩſtratione remouere. ¶ Sʒ ↄtra eſt quia nihil eſt faciendũ in p̃iudiciũ ↄfeſſionis. Eſſet aũt p̃iudiciũ ↄfeſſiõis ſi ſbdit⁹ ab admĩſtratione remoueref ꝓpter crimẽ quod ſuo plato cõfeſſus eſt. qa per hoc alii retherẽf a ↄfitẽdo. Nõ ğ dʒ p̃lat⁹ ſbditũ ab admĩſtratõe remouere ꝓpter pc̃m qd̃ ei ↄfeſſus eſt. ¶ Rx° dd̃ ꝙ id qd̃ ꝑ ↄfeſſionẽ auditᷓ nullo mõ eſt manifeſtandũ: nec uerbo nec ſigno nec nutu: nec etiã aliqd eſt faciẽdũ vñ in ſuſpitionẽ peccati aliquis poſſit deuenire. Si ğ amotio ſbditi ab admĩſtratione poſſit inducẽ ad manifeſtãdũ peccatũ in ↄfeſſiõe auditũ vel ad aliquã ꝓbabilẽ ſuſpitionem hñdã de ipſo: nullo mõ p̃lat⁹ debẽt ſbditũ ab admĩſtratiõe remouere. puta ſi in aliquo monaſterio eẽt cõſuetũ ꝙ p̃ores nõ amouerẽf de ſuis p̃oratib⁹ niſi ꝓpter culpã. manifeſtaref aũt pc̃m ↄfitẽtis ꝑ remotionẽʒ ab admĩſtrãtõe. Uñ ſi abbas hoc faceret grauiter peccaret tãq̃ʒ ↄfeſſionẽ reuelãs. Poſſet tñ eum ſecreto caritatiue admonere: vt cũ ĩſtãtia peteret ceſſionẽ: ſi hoc videret ſaluti ei⁹ expedire. Si ꝟo ꝑ amotionẽ ab admĩſtratiõe peccatũ nullaten⁹ manifeſtaref. puta ſi in aliquo monaſterio eẽt ↄſuetũ ꝙ abbas ꝑ ſuo libitu de facili aliquos ab adminiſtratione remoueret: tũc alia occaſione accepta poſſet ſbditũ ſibi cõfeſſum ab admĩſtratiõe remouere: ⁊ deberet hoc facere cũ debita tñ cautela: ſi talis admĩſtratio eẽt ſbdito p̃iculoſa in poſterũ: q̃uis etiã ⁊ in hoc caſu meli⁹ eſſet ꝙ eũ induceret ad ceſſionẽ petẽdã. Si ꝟo periculũ in poſterũ nõ timeref: non oporteret ꝙ ꝑ peccato p̃teritoꝝ penitẽtiã deleto eũ ab adminiſtratõe remoueret. ſicut etiã Aug⁹. dicit in li. de adulterĩs ↄiugiis. Cũ adhuc deputam⁹ adulteros quos credim⁹ pnĩa eẽ ſanatos. qñ ꝙ enĩ penitẽtef ĩnocẽtib⁹ meliores ſunt. ⁊ per hᷓ pʒ reſponſio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 14⁹.

Ad zᵐ ſic ꝓcedebaf. Uidef ꝙ meli⁹ moriaf cruce ſigt⁹ qui moriᷓ in uia eundi vlᷓ mare: q̃ʒ ille q moriᷓ redeũdo. Qui enĩ moriᷓ in eũdo quaſi ꝓſequendo votũ ſuũ: vt ſe exponat morti pro xp̄o. ⁊ ita moriᷓ tãq̃ʒ martir. q autẽ moriᷓ redeũdo nõ moriᷓ in ꝓpoſito exponẽdo ſe xp̄o. ⁊ ita moriᷓ quaſi ↄfeſſor. Sʒ maior eſt ſtat⁹ martiruʒ q̃ ↄfeſſoꝝ. ğ in meliori ſtatu moriᷓ qui moriᷓ ĩ eũdo: q̃ qui moriᷓ in redeũdo. ¶ Sʒ ↄtra. Qui moriᷓ in redeũdo: iam cõſũmauit votũ ſuũ. q aũt moriᷓ in eũdo: nõdũ ↄſũmauit: ſʒ eſt quaſi in p̃ncipio. Perfectũ autẽ meli⁹ eſt impfecto: ⁊ finis p̃ncipio. ğ meli⁹ moriᷓ in redeũdo q̃ q moriᷓ in eũdo. ¶ Rx° dd̃ ꝙ quãto aliquis cũ plurib⁹ meritis moriᷓ: tanto meli⁹ moriᷓ. merita aũt manẽt homini non ſolũ illa que actu agit: ſʒ etiam illa que iaʒ fecit: quaſi apud deum depoſita. ſc̄m illud. z. ad Thi. z. Scio

cui credidi ⁊ cert⁹ ſum: quia potēs eſt depoſitum meū ſeruare. ¶ Manifeſtū eſt aūt ꝙ ille qui moritᷣ in redeūdo de vltra mare: ceteris paribus cū plurib⁹ meritis moritᷣ: ꝙ̄ ille qui moritᷣ in eundo. Habȝ enī meritū ex aſſumptione itineris: ⁊ vlti⁹ ex ꝓſecutione: in qua forte multa ḡuia eſt paſſus. ⁊ ideo ceteris parib⁹ meli⁹ moritᷣ ille qui moritᷣ redeūdo: quāuis ire ſit magis meritoriū ꝙ̄ redire: gen⁹ opis ↄſiderādo. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ illud ꝓpoſitū exponēdi ſe morti ꝓpter xp̄m hūit etiā iſte in eūdo: nec hoc meritū ꝑdidit: ſi ſe a peccato īmunē cuſtodiuit.

Deinde circa matrimoniū quesita ſunt duo. ¶ Primo ſi aliquis deſpondeat aliꝙ̄ per ꝟba de futuro: ⁊ poſtea carnalᷣ cognoſcat: nō quidē quaſi ↄſentiēſ in mr̄imoniū: ſ ſolūmō volens fraudulēter ſurripe copulā carnalem: ſi poſtmodū ↄtrahat cum alia ꝑ ꝟba de pn̄ti. vtrū ſecūda ſit vxor eius. ¶ 2° ſi vir accuſet vxorē de adulterio occulto. vtrum mulier teneatur in iudicio ſuū peccatū ↄfiteri.

¶ Articulus .i⁹.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedebatᷣ. Videtᷣ ꝙ ille qui cognouit carnalitᷣ quam deſpōderat ꝑ verba de futuro: nō poſſit habere vxorē illā cū qua poſtea ↄtrahit ꝑ ꝟba de pn̄ti. Judicio enī eccleſie cōpellitᷣ ſtare cū ꝑma quā carnaliter cognouit. ſ eccleſia pōt facē ꝑſonaſ illegitimas ad ↄtrahēdū. ḡ videtᷣ ꝙ talis non poſſit cū alia muliere habere mr̄imoniū. ⁊ ita illa cū qua ſecūdo cōtraxit ꝑ ꝟba de pn̄ti non erit vxor ſua. Sȝ ↄtra eſt ꝙ error hominis non ꝑiudicat ꝟitati mr̄imonii. Sȝ ex errore hoīs ꝑſumētis eſſe ↄſenſum vbi fuit carnalis copula: ↄtingit ꝙ ꝑ iudicium eccleſie ↄpellitᷣ aliquis illā habere quam cognouit carnalᷣ poſt cōtractū ꝑ ꝟba de futuro. ḡ non ꝑiudicat ꝟitati ſecūdi matrimonii: qꝺ eſt rite ↄtᷓctū ꝑ ꝟba de pn̄ti. ¶ Rᷓ° dō ꝙ ſic Leo papa dicit. Cauſa mr̄imonii ē ↄſenſus ꝑ ꝟba de pn̄ti exꝑſſus. ſine quo cetera etiā cum coitu ſb̄ſecuta fruſtrantᷣ. Remota aūt cā remouetur effect⁹. Vn̄ cū in ꝑmo matrimonio ponatᷣ nō fuiſſe ↄſenſus: manifeſtū eſt ꝙ non fuit matrimoniū. Et qa poſita cauſa ponitᷣ effect⁹: cōſequēs eſt vt ſecūdū fuerit matrimoniū ī quo ponitᷣ fuiſſe mutuus ↄſenſus ꝑ ꝟba de pn̄ti expreſſus inter ꝑſonaſ a matrimonio ſolutas. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ eccleſia in his que ad mr̄imoniū ꝑtinēt triplr̄ ſe habet. Uno qdem modo ꝑ modū iudicantis. ⁊ quia hoīes vident ea que apparēt. ſm ꝙ dr̄. ꝑ̄. Rᷓ 16. Oportet ꝙ iudex eccleſiaſtic⁹ iudicet ſm ea que ſibi apparent ꝑ ↄfeſſioneſ partiū: ⁊ per idoneos teſtes ⁊ per alia legitima documēta: quib⁹ in omnib⁹ adhibitis ↄtingit qn̄ꝙ ꝟitatē latere: ⁊ ꝑ̄cipue in his que pertinent ad interiora cordis: que humano teſtimonio ꝓbari non pn̄t. Et ſi per aliqua ſigna exteriora de his poſſit aliqua ↄiectura haberi. ⁊ ideo iudicium eccleſie circa ea que ad matrimoniū pertinēt: ſi veritas lateat n̄ īpedit

ſequens mřimoniū ɔtrahēdi: nec dirimit iā ɔtractū. Alio mō ſe hȝ p modū ꝓhibētis vel puniētis. ⁊ hꝰ quidē impedit mřimoniū ɔtrahendū: ſꝫ nō dirimit iā ɔtractum. puta vxoricide penā imponit eccl'ia: vt ulteriꝰ a mřimonio abſtineat. Si tñ ɔtraxerit mřimoniū nō dirimif. 3° mō ſe hȝ p modū ſtatuētis: qḋ fit ſolū auctoritate ſūmi pōtificis. ⁊ ſꝫ hꝰ pſone alique reddūf illegitime ad ɔtrahēdū: ita ꝙ ſi etiā ɔtrahāt mřimoniū dirimif. vt pꝫ ī qbuſdā gradibꝰ ɔſanguinitatis ⁊ affinitatꝫ uel etiā de adultera: cū qs dedit ei fidē de ɔtrahēdo: vel cū machinatus eſt in mortē vxoris.

Articulꝰ. 16ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedif. Uidef ꝙ mulier accuſata de adulterio nō teneaf ſuū peccatū in iudicio ɔfiteri. Nullꝰ enī teneſ ſuū peccatū occultū publicare. Sed adulteriū mulieris ē occl'tū. Si aūt in iudicio ɔfitereſ ipm veniret in publicū. Nō ḡ teneſ mulier accuſata de adulterio ſuū peccatū ī iudicio ɔfiteri. Sꝫ ɔť ē qa dꝫ pſtare iuramētū de ṽitate dicēda. ſꝫ nullo mō dꝫ deierare. ḡ dꝫ ṽitatē ɔfiteri de ſuo peccato. Rꝰ dḋ ꝙ circa hꝰ eſt diſtinguēdū. Si enī adulteriuꝫ ſit oīo occultū: nō dꝫ peccatū ſuum in iudicio ɔfiteri: nec dꝫ ab ea exigi iuramētū de ṽitate dicēda: qa occl'ta ſoli dīno iudicio reſeruāf ſꝫ ꝯ illḋ .i. ad cor. 4. Nolite añ tp̄s iudicař quouſqꝫ veniat dñs q illuīabit abſcōdita tenebrarū. Sꝫ qñ de adulterio p̄ceſſit infamia vl' aliqua ſigna euidētia apparēt que vehemētē ſuſpicionē facē pñt. vl' qñ eſt ſemiplene ꝓbatū. tūc debꝫ ab ea exigi iuramētū de ṽitate dicēda: ⁊ ipa teñ ɔfiteri ṽitatē. ⁊ p hꝰ pꝫ rñſio ad obiēa.

Deinde circa ṽtutes queſita ſunt duo. Primo circa iuſticiā. ſ. ſi aliqs incidēs in latrones pmittat eis pecuniā p ſua liberatōe: ſi mutuo eam accipiat ab aliquo ſuo amico vtrū reſtituere teneaf. 2° circa abſtinētiā. vtꝝ aliqs peccare poſſit nimis ieiunādo uł vigilando.

Articulꝰ. 17ꝰ.

Ad pmū ſic ꝓcedebaf. Uidef ꝙ ille qui pecuniā accepit mutuo: vt redimeret ſe a latronibꝰ non teneaf eā reſtituer qa vt Aug. dicit. Tpe neceſſitatis omnia ſunt ɔmunia. Sꝫ nullꝰ debꝫ quaſi ꝓpriū petere id qḋ eſt ɔmune vt Amb. dicit. ⁊ hř in decretis. di. 47. Cum ḡ ille qui in latrones incidit fuerit ī maxima neceſſitate cōſtitutus. vtpote in periculo mortis exiſtēs videf ꝙ factū ſit ſibi ɔmune aliquid qḋ erat alteriꝰ. ⁊ ita nō teneaf ei reſtituere qui mutuauit: ac ſi eſſet ꝓprium eius. Pretēa nullꝰ teneſ facere recōpenſatiōem alicui p eo qḋ ille facere tenebaf. Sꝫ ille qui mutuauit pecuniā tenebaf pxīmū ſuū a mortis piculo liberare ſꝫ illud puer. 24. Erue eos q ducunf ad mortē. ḡ videf ꝙ ille qui eſt liberatꝰ nō teneaf ei reſtituere pecuniā mutuatā. Sed cōtra eſt qḋ dñs dicit Mat. 7. Omnia que vultis ut faciāt vobis homīes ⁊ vos facite

illis. Sʒ ille qui liberatꝰ eſt a latronibus vellet ſibi reſtitui ſi qd mutuaſſet. ḡ etiã ipe dʒ reſtituere qđ mutuo accepit. ¶ Rñ° dđ ꝙ iuſticie actꝰ eſt vnicuiqꝫ reddere qđ ſibi debet̃. Uñ cũ rõne ↄtractꝰ bone fidei qui fuit inter mutuantẽ ⁊ mutuo accipiẽtẽ: reſtitutio debeat̃ ex iuſticie ꝓcepto: tenet̃ ille q mutuo accepit pecuniã eam reddere creditori. Et tanto magis quanto in maiori neceſſitate creditor ſibi ſbuenit. ¶ Ad ꝑmũ ḡ dđ ꝙ tũc in neceſſitate fiũt oĩa ↄmuniã: cũ hõ non põt ſibi de ſuo ſbuenire. Ridiculũ enĩ eẽt ſi qs famẽ patiẽs nollet accipe panẽ quẽ haberet in arca: ⁊ diceret ſe acipe panẽ a lienũ: quaſi cõmunẽ. q̃ aũt p amicos poſſumꝰ p nos aliqualiter poſſumꝰ. vt dic̃ phs in. 3. ethi. Iſte aũt qui in latrones incidit põt ſe p amicos liberare mutuũ accipiendo. Et iõ ñ fiunt ei oĩa ↄmunia. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ vnuſqſqꝫ tenet̃ ad liberandũ ꝓximũ a morte ꝯm ſuam ↄditionẽ ⁊ modũ. ⁊ hoc qđẽ ↄuenieter impleuit ille qui pecuniam mutuauit. non autẽ tenebat̃ eã donare in caſu quo ille poterat p mutuũ liberari.

¶ Articulus. 18ᵘˢ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedebat̃. Uidet̃ ꝙ hõ nõ poſſit peccare nimis ieiunãdo vel vigilando. Deꝰ enĩ non põt nimis ab hoĩe diligi. Sʒ ꝓbatio dilectiõis eſt exhibitionis opis vt Greg. dicit ĩ omel̃ quadã. ḡ videt̃ ꝙ nõ poſſit aliquis peccare nimis ieiunãdo vel vigilãdo ꝓpter deũ. ¶ Sʒ ↄtra ẽ ꝙ Ber. cõfitet̃ ſe peccaſſe de hoc ꝙ nimis corpꝰ ſuũ ieiunio ⁊ vigiliis debilitauit. ¶ Rñ° dicendũ ꝙ ꝯm phm in ꝓmo politic̃. Alr̃ eſt iudicãdũ de fine. alr̃ de his que ſunt ad finẽ. Illđ enĩ qđ querit̃ tanq̃ finis abſqꝫ mẽſura querẽdũ ẽ. In his aũt que ſũt ad finẽ eſt adhibẽda menſura ꝯᵐ ꝓportionẽ ad finẽ: ſicut medicꝰ ſanitatẽ que ẽ finis eiꝰ: facit quãtũcũqꝫ põt maiorẽ. ſ adhibet medicinã ꝯᵐ ꝙ ↄuenit ad ſanitatẽ faciendã. Eſt ḡ ↄſiderãdũ ꝙ in ſpũali vita dilectio dei eſt ſicut finis. Ieiunia autẽ ⁊ vigilie ⁊ alia exercitia corporalia nõ querũt̃ tãq̃ finis. Quia ſicut dr̃ ad ro. 14. Nõ eſt regnũ dei eſca ⁊ potus. ſ adhibẽt̃ tãq̃ neceſſaria ad finẽ. i. ad domãdas ↄcupĩas carnis. ꝯm illud apl̃i. i. ad cor̃. 9. Caſtigo corpꝰ meũ ⁊ in ſeruitutem redigo ꝛc̃. Et iõ hiꝰ ſunt adhibẽda cum quadã mẽſura rõnis. vt. ſ. ↄcupĩa deuitet̃: ⁊ nã nõ extinguat̃. ꝯᵐ illđ ad ro. 12. Exhibeatis corpora veſtra hoſtiã viuẽtẽ. ⁊ poſtea ſbdit. Rõabile obſequiũ veſtrũ. Sĩ ꝟo aliquis in tãtũ ꝟtutẽ nature debilitet p ieiunia ⁊ vigilias ⁊ alia hiꝰ. ꝙ non ſufficiat debita opa exeq. puta ꝑdicatori ꝑdicare. doctor docere. cantor cantare. ⁊ ſic de aliis: abſqꝫ dubio peccat: ſicut etiam peccaret vir qui nimia abſtinentia ſe impotentem redderet ad debitum vxori reddẽdum. Uñ Hieroꝰ. dicit. De rapina holocauſtũ offert qui vel ciborum nimia egeſtate vel ſomni penuria ĩmoderate corpꝰ affligit.. Et iterũ Rõnalis hoĩs dignitatẽ amittit q

ieiunium caritati: vigilias ſenſus integritati prefert. Et per hoc p; rñſio ad obiecta.

Deinde circa precepta q̄ſita ſunt duo. Primo vtru; p̄cepta ordine nature p̄cedãt ↄſilia. 2° vtrū p̄tã q̄ fiũt ↄt̄ p̄cepta 2ᵉ tabule ſint grauiora p̄tiſ q̄ fiũt ↄt̄ p̄cepta p̄me tabule.

Articul⁹.19⁹.

Ad p̄mū ſic p̄cedit. Videt q̄ p̄cepta ordine nature p̄cedãt ↄſilia. Illō.n.eſt p̄us ordine nature: ad qd nã p̄mo inſtigat. Sȝ p̄cepta ſũt de p̄mo inſtĩctu nature: q̄a ſũt de dictamine rõnis nãlis: nō aũt ↄſilia. g̃ p̄cepta ſunt p̄ora ordine nature q̄ ↄſilia. Sed ↄt̄ ē q̄a p̄us nã dr̄ aliqd eē tripl'r. Uno mō ſicut impfectū eſt p̄us pfecto. Et hoc mō p̄cepta nō ſunt p̄ora ↄſiliis. q̄a ĩ p̄cept| caritatis p̄cipue ↄſiſtit pfectio. 2° p modū cauſe tp̄e p̄cedẽtis effectũ. ꝛ ſic etiã non ſunt p̄ora: q̄a nō eſt neceſſariū q̄ aliquiſ p̄us impleat p̄cepta q̄ cōſilia. 3° p modū originis: qñ p̄nᵒ eſt ſil' tp̄e. ſicut ꝛ lux ſolis ꝛ radi⁹. Sȝ nec hoc mō p̄cepta ſũt p̄ora: q̄a nō eſt nec̄e q̄ quicũq; ſeruat p̄cepta ſeruet ↄſilia. g̃ nullo mō p̄cepta ordine natu re p̄cedũt ↄſilia. Rx° dō q̄ circa hoc neceſſe eſt duo ↄſiderare. p̄mo q̄d ſit eſſe p̄us ordine nature. 2° q̄d ſit p̄ceptū ꝛ q̄d ↄſiliū. Quib⁹ mani feſtatis euident apparebit qd q̄rit De p̄mo g̃ ſciẽdū ē q̄ ſm p̄hm in.5. meth. Prius ꝛ poſteri⁹ dicũt in q̄l; ordine p ↄpatione ad p̄nᵒ illi⁹ ordinis: ſicut in loco p ↄpatione ad p̄nᵒ loci: ꝛ in diſciplinis p ↄpatione ad p̄ncipia diſcipline. Sic g̃ ꝛ in ordine nature dr̄ aliq̄d eē p̄us p ↄpatione ad nature p̄nᵃ. Que quidē ſũt quatuor cauſe. Uñ ſm vnũquodq; gen⁹ cauſe p⁹ ĩ ordine nature ē qd p̄pinquus eſt cauſe. Quãuis aũt cauſe ſint quatuor. tres tñ earum.ſ. efficiẽs. formalis. ꝛ finalis ↄcurrũt in idem. Uñ relinquit q̄ ordo nature ſit duplex. Un⁹ q̄dē ſm rõnē cauſe mãlis: ſm q̄ impfectū eſt p̄us pfecto ꝛ potẽtia actu. Ali⁹ aũt ordine nature eſt ſm rõnē aliarū triū cãrū: ſȝ quã pfectū eſt p̄us impfecto. ꝛ actus potẽtia. Uñ ꝛ p̄hs dic̄ in.5.metha. Q̄ alia ſunt ptãte p̄ora. alia pfectōe ꝛ q̄a forma eſt magis nã q̄ mã. vt probat in.2.phi. Couenienti⁹ dr̄ eſſe p̄us nã act⁹ qui eſt p̄or ſb̄a ꝛ ſpecie vt dr̄ in.xi.metha. q̄ potẽtia. que in vno ꝛ eodē ē p̄or generatōe ꝛ tp̄e Uñ ꝛ p̄hs dicit in.2.periermenias Q̄ in his que ↄtingit eē actu ꝛ poteſtate: ea q̄ ſunt actu ſunt nã p̄ora tp̄e poſteriora. Circa 2ᵐ dō.ſ. circa rõnē ↄſilii ꝛ p̄cepti ↄſiderãdū ē q̄ p̄ceptū importat rõnē debiti. debitū aũt aliqd eſt dupl'r. Uno mō ſm ſe. ꝛ hoc mō finis eſt debitus in vnoquoq; negocio. Medic⁹.n. p̄pt ſe d; querere ſanitatē. Alio mō eſt aliqd debitū p̄pter aliud.ſ. id ſine q̄ ñ pōt p̄ueniri ad finē. ſicut medic⁹ debet indicere dietã infirmo: ſine qua non poteſt ſanari. Illud vero quod ordinat in finem vt melius aut facili⁹ ad finem ↄſequat: ſi ſine hoc aliqualiter poſſit haberi finis. non habet rõnē debiti. Finis autē;

ſpūalis qui lege diuina ordinaṫ eſt
duplex. Unus quidem p̄ncipalis.ſ.
adherere deo p caritatē. Unde dr̄
.i.ad Thi.i. Finis p̄cepti caritas eſt
Alius autem eſt finis ſecundarius
quaſi diſpoſitiuus.ſ. puritas ⁊ recti
tudo cordis que ↄſiſtit in interiori
bus actib⁹ aliarū ꝟtutū. Unde apl's
dicit ad ro.6. Habetis fructū vr̄m
in ſanctificatione. Sicut eſt in gene
ratione nāli finis eſt ⁊ ipſa forma
ſbalis ⁊ vltima diſpoſitio ad for/
mam. Unde manifeſtū eſt ꝙ p̄nci/
palia p̄cepta diuina ſunt quidē de
dilectione dei ⁊ ꝓximi. vt pꝫ Mat.
.22. Secunda vero de interiori ſan
ctificatione. ſm illud.i.ad The.4.
Hec eſt voluntas dei ſanctificatio
veſtra. Omnia vero alia que ſunt
ſpūalis vite ordinanṫ ad predicta
ſicut in finem. ſed dupl'r. Quedam
enim ſunt talia ſine quibus p̄dicti
fines eſſe non poſſunt. ⁊ hec cadūt
ſb precepto. ſicut non habetis deos
alienos. Non furtū facias ⁊c. Que/
dam autem ſunt ſine quibus ad p̄/
dictos fineſ perueniri poteſt. vnde
non cadunt ſb precepto. Sed quia
per huiuſmodi facilius ⁊ meli⁹ per
uenitur ad fines p̄dictos danṫ de
eis ↄſilia. ſicut pꝫ de paupṫate ꝟgi/
nitate ⁊ alijs hi⁹. ⁊ ē ſimile ſi aliqs
deberet ex p̄cepto eē Rome certo
die: tenereṫ etiā ex debito precepti
Romā ire. non aūt teneṫ ex p̄cepto
ire eques. qa ſine h' poſſꝫ romā pue
nire: cū caderet hoc ſb ↄſilio īꝙtuꝫ
eqtādo facili⁹ ⁊ meliuſ pueniret ad
finē. His g̊ viſis pꝫ de facili id qđ
q̄rebaṫ. Si.n. ↄpem⁹ ↄſilia ad p̄ce/
pta finalia: que ſunt de dilectōe dei
⁊ ꝓximi ⁊ de interiori cordis puri/
tate: manifeſtum eſt ꝙ p̄cepta ſunt
p̄ora ↄſilijs nāl'r ordine pfectōis. ſic
actus nāl'r p̄or potētia: ⁊ finis his
que ſunt ad finē. ß ↄſilia erāt p̄ora
nāl'r ordine generatōis temporis
inquātū.ſ.p ↄſilia ad puritatē pfe/
ctā cordis ⁊ pfectā dilectionē dei ⁊
ꝓximi pueni⁹. Si aūt ↄpem⁹ ↄſi/
lia ad alia p̄cepta q̄ ordināṫ ex ne/
ceſſitate ī p̄dictos fines: ſic erit du
plex ↄſideratio. Naꝫ in ↄſilijs nccē
eſt vt includanṫ p̄cepta. Qui.n. oīa
dimittit nō rapit aliena: ⁊ q ꝟgini
tatē ſeruat nō mechaṫ: ſicut etiā q
equitat vadit: ß non ↄuertiṫ. Erit
g̊ vna ↄparatio ↄſilioꝝ ad p̄cepta
abſolute ↄſiderata. ⁊ ſic hoc modo
precepta erunt ordine nature p̄ora
conſilijs. ſicut gen⁹ eſt nāliter priuſ
ſpecie. ↄſilia aūt econuerſo p̄ora nā/
liter p̄ceptis. ſic ſpēs ſunt p̄ores ſm
nām ꝙ genera. vt pꝫ p phꝫ in p̄mo
phi. ↄpaṫ eni gen⁹ ad ſpēm ſic po/
tētia ad actuꝫ. p̄cepta autem abſo/
lute ſumpta ſe hñt p modū generis
ad obſeruātiā p̄ceptoꝝ cū ↄſilijs ⁊
ſine ↄſilijs. ſic nō mechari ad nō me
chari cū uirginitate: ⁊ ad non me/
chari cū mr̄imonio. ⁊ ire cōmune ē
ad ire eqtē ⁊ ad ire peditē. Alia ꝟo
ↄpatio ē ↄſilioꝝ ad p̄cepta ſine ↄſili
js obſuata. ſic ſi ↄpem⁹ eūteꝫ ī equo
ad eū q vadit pedib⁹. Silis enim ē
ↄparatio virginis ſeu continentis
ad mr̄imoniū. ⁊ paupis ꝓpṫ xp̄ꝫ ad
eum qui in ſeculo ſuis ↄtentus eſt.
Et ſic ſimpl'r ordine nature cōſilia

ſunt poꝛa p̃ceptis tanq̇ pfecta imp fectis.nec opꝫ q̄ p̄c pta ſic accepta p̃cedāt nāl̄r oꝛdine generatiōis ⁊ tpiſ ꝯſilia.Nō enī opꝫ q̄ ille q vult ꝯtinētiam vel uirginitatē ſeruare p̄us m̄rimonio iūgat̄.necꝫ etiā opꝫ q̄ ille q vult eſſe paup ꝓpter xp̄m: p̄us ſecularē vitā agat.in qua ſuis diuitiis ſit ꝯtēt⁹.ſicut etiam nō opꝫ q̄ ille qui vult ire eques Romā p⁹ vadat pedes:⁊ poſtea eques.ſ; meli⁹ eſt ſi a p̄n° eques vadat. Et p h̄ patet r̄n̄ſio ad obiecta.

Articulus.z⁹.

AD z^m ſic ꝓcedit̄.Uidet̄ q̄ peccata q̄ ſūt ꝯtra p̃cepta z^e tabule ſint grauioꝛa peccatis que ſunt ꝯtra p̃cepta p̄me tabule.Peccatū enī ꝯtra p̃cepta z^e tabule eſt ꝯtēpto bono incōmutabili ꝯmutabili bono adherere. ſicut pꝫ in furto ⁊ adulterio ⁊ aliis hi⁹.Sꝫ cōtēpt⁹ incōmutabilis boni ē pc̄m ꝯtra p̃cepta p̄me tabule:quib⁹ oꝛdinamur ad exhibēdā reuerētiā deo. ḡ peccata que ſunt ꝯtra p̃cepta z^e tabule includūt pc̄ā que ſunt ꝯtra p̃cepta p̄me tabule:⁊ aliqd addūt. ḡ ſunt grauioꝛa. Preterea ſymonia eſt maximū pc̄m.Sed ſymonia cū ſit ſpēs auaritie:eſt ꝯtra p̃cepta z^e tabule.ḡ peccata que ſunt cōtra p̃cepta z^e tabule ſunt grauioꝛa.
Sꝫ ꝯtra eſt q̄ peccata ꝯtra p̃cepta p̄me tabule ſunt infidelitas.deſpatio.⁊ alia hi⁹. que ſunt grauiſſima peccata.ḡ peccata que ſunt ꝯtra p̃cepta p̄me tabule ſunt grauioꝛa.
R° dō q̄ foꝛmalis ratio peccati moꝛtalis conſiſtit in auerſiōe a deo. Si enim eēt inoꝛdinata ꝯuerſio ad bonum ꝯmutabile ſine auerſione a deo: nō eſſet peccatū moꝛtale. p̃cepta aūt p̄me tabule ſm ſe oꝛdināt directe hoīem in deū. Uñ dicunt̄ ad dilectionē dei ptinere. Et ideo peccata que ſunt ꝯtra p̃cepta p̄me tabule:directe ⁊ ſm ſe īpoꝛtāt auerſionem a deo. peccata aūt que ſunt ꝯtra p̃cepta z^e tabule p ſe qdē deoꝛdināt nos principal̄r circa bona cōmutabilia: circa que oꝛdinamur p p̃cepta z^e tabule. ex ꝯſequēti aūt deoꝛdināt nos a deo.Jn vnoquoqꝫ aūt genere potiſſimū eſt id quod ē per ſe.Unde peccata que ſunt ꝯtra p̃cepta p̄me tabule ſm ſuū gen⁹ ſūt grauiſſima in genere peccatoꝝ. Ad p̄mū ḡ dō q̄ ꝯtempt⁹ dei p ſe intent⁹ eſt in peccatis que ſunt ꝯtr̄ p̃cepta prime tabule. ſic aūt non ex neceſſitate includit̄ ī peccatis que ſunt ꝯtra p̃cepta ſecūde tabule.nō enim ille qui foꝛnicat̄ intendit hoc agere in contemptum dei: ſed intēdit p̄ncipaliter delectari. ad quod ꝯſequit̄ q̄ deū ꝯtemnat preter p̄ncipalem intentionē: mandata eius trāſgrediēs. Ad z^m dō q̄ ſymōia ñ eſt maximū peccatū ſimpl̄r: ſ; maximū inter illa q̄ ꝯmittūt̄ circa ꝯtr̄ct⁹ pecuniarios.⁊ h̄ etiā eſt ex h̄ q̄ irreuerēt ſe hꝫ hō ad res ſacras: in quo attingit peccata que ſunt ꝯtr̄ p̃cepta p̄me tabule.

DEinde q̄ſitū ē de his q̄ ptinēt ſpāl̄r ad q̄ſdā hoīuꝫ ſtat⁹.Et p̄ de his q̄ ptinēt ad p̄latos. z° de his q̄ ptinēt ad doctoꝛes. 3° de his que pertinēt ad

religioſos. ¶ 4° de ptinentibus ad clericos. ¶ Circa pmū queſita ſunt tria. ¶ Primo vtrū beat⁹ Mathe⁹ vocat⁹ ſit statī a theloneo ad statū aplat⁹ ⁊ pfectionis. ¶ 2° vtrū ille qui eligit canonice in epm melius faciat ꝯſentiēdo electiōi de ſe facte vel eā recuſando. ¶ 3° vtrū platuſ qui dat bñficiū eccleſiaſticū alicui ſuo ꝯſanguineo ſperās p h̄ ſuū genuſ exaltari ⁊ ditari ꝯmittit ſymoniam. ¶ Articul⁹. 1ᵘˢ.

Ad pmū ſic pcedebat. Videt ꝙ beat⁹ Mathe⁹ ñ fuit vocat⁹ ſtatim de theloneo ad ſtatū aplat⁹ ⁊ pfectionis. Dicit enim Greg. ſup Ezech. Nemo repēte fit ſūm⁹. Sȝ ſtat⁹ aplat⁹ ⁊ pfectionis euāgelice eſt ſumm⁹ ſtatus humane vite. g̃ Mathe⁹ nō fuit ſtatī vocat⁹ ad ſtatū pfectōis ⁊ aplatus. ¶ Sed ꝯtra eſt qδ Hiero. dicit ſuper Math. ꝙ de publicano repēte fit apls. Et Beda dicit ſup Lucā. ꝙ de publicano in aplm: de theloneo in euangeliſtā eſt mutatus. Et quedā glo. dicit Luce. 5. Q nullam prorſus cogitationē vl̓ reſpectū h⁹ vite ſibi reſeruauit: qδ eſt pfectiōis euangelice. g̃ ſtatim vocat⁹ eſt ad ſtatū apoſtolat⁹ ⁊ pfectionis. ¶ Rx° dδ ꝙ qδ iſta ex ꝟbis euangelii determinari pōt. Si enī loquamur de apoſtolatu: manifeſtū eſt ſm narrationē Mathei. Marci. ⁊ Luce: ꝙ dominꝰ p⁹ vocationē Mathī aliquāto ſpacio tpis interiecto ex ſuis diſcipulis. 12. aploſ elegit: īter quos un⁹ fuit Mathe⁹. Et ſic patȝ ꝙ ſtatim a pncipio fuit vocat⁹ ad diſcipulatū xpi: nō aūt ad aplatum: niſi ſm pordinationē xpi: qui eū in aplum ſumedū diſponebat. ⁊ ſ᷑ h̄ intelligēda ſunt ꝟba Hiero. ⁊ Bede. Si aūt loquamur de pfectiōe euāgelica: ſic manifeſtū eſt ꝙ ſtatim a pn° vocatus eſt ad ſtatum pfectionis. Dicit enī Luce. 5. ꝙ ſurgēs relictis oībus ſecut⁹ eſt eū: qδ etiā ad diſcipulatū xpi ptinebat. ſm illud qδ dr̄ Luce. 14. Niſi qs renūciauerit oībus his que poſſidet non pōt eē diſcipuluſ me⁹. ¶ Ad pmū g̃ dδ ꝙ ſummū in uita humana pōt accipi dupliciter. Uno mō ſ᷑ꝫ ꝯpationē ſtat⁹ ad ſtatū ſm ꝙ in humana vita vn⁹ ſtat⁹ eſt maior alio: ⁊ aliqs eſt ſūm⁹. ⁊ ſic nihil phibꝫ aliquē fieri repente ſūmū .i. attingere ad ſtatū ſūmū. Et hoc apparet tā in ſpūali vita ꝙ̄ ī ſeculari. Inueniūt enim aliqui ſtatim a pueritia ad ſtatū religionis: qui eſt pfectiſſim⁹: ꝯuolaſſe. vel ꝓprio arbitrio. ſicut btūs Jo. baptiſta: ⁊ btūs Bñdict⁹. vel etiā deuotōe pentuȝ. ſic illi q monaſteriis tradūt a parētib⁹. Sic. n. nō opȝ vt aliqs ſeculari vita exerceat añ ꝙ̄ ad religionē tāſeat. ſic ñ opȝ ꝙ aliqs exerceat ī laycali vita: añ ꝙ̄ cl̓ic⁹ fiat. ſil̓r etiā ali q repēte aſſumunt ad regnū vl̓ ab ipa pueritia: ſic Salomō ⁊ Joſy. reges iuda. vl̓ ēt ī vltimo ſtatu. ſicut ſaul. ⁊ Eccl̓. 6. dr̄. ꝙ de carcē cathenis ꝙ inclū qs ad regnū ꝓgredit. Alio mō pōt accipi ſūmū p ꝯpatōeȝ gduū q ſūt pfectio vni⁹ hoīs. Et ſic intelligit Gre. ꝙ nemo repēte fit ſūm⁹. Dic. n. aug. ſup canonica. Jo. Q caritas non mox vt naſcit pfecta ē.

Nã vt pficiat naſcit.cũ fuerit nata nutrit.cũ fuerit nutrita roborat cũ fuerit roborata pficit.Cõtingit tñ qñq; q vnº homo repẽte incipit ab altiori gradu ſanctitatis:q ſit ſũmũ ad qd ptingit pfectio alterius hoĩs.vt pz de btõ Bñdicto de quo Greg.dicit in.z.dialo. Q pñtes et ſecuturi oẽs agñſcãt Bñdictuſ puer ↄuerſatõis grãz a pfectõe cepiſſe.

¶ Articulus.zzº.

Ad zm ſic pcedit. Uidet q meliº faciat qui ↄſentit electioni canonice de ſe facte: q̃ qui eã recuſat. Dicit enĩ Gre.iz. moral.Ptãs cũ pcipit nõ ex libidine amãda eſt:ꝟ qñ aliqſ p canonicã electionẽ epãlẽ dignitatẽ adipiſcit nõ pcipit eã ex libidine. g̃ debz eaz amare. Nõ g̃ dz eã recuſare.¶ Sz ↄtra eſt qd Gre. dicit.z8.moral.Q platio p meliorẽ intẽtionẽ fugiẽda eſt.¶ Rñº dd q in eo qui electiõi canonice de ſe facte ↄſentit:ↄſiderari p̃cipue dz qd intendit.Si enĩ intẽdit aliqd tpale.puta honorẽ. diuitias. excutere ſe a iugo religionis. aut aliqd hiº:manifeſtũ eſt q ẽ p̃ua intentio.Uñ meliº faceret ſi nõ aſſentiret.Si aũt intẽdit pfectũ eccleſie:ſic planũ eſt q bona eſt intentio Uñ aug. dicit.19.de ci.dei.Jn actione nõ amãdº eſt honor in hac uita ſiue potentia.ꝟ opº ipm ſi recte atq; viril fit.i. vt valeat ad ſalutẽ ſbditoꝝ.Et inducit illud apl'i qd hr .i.ad Thi.3º. Si qs epãtũ deſiderat bonũ opº deſiderat.Sz tñ ſciẽdũ eſt q ad hoc opº maxima reqrit idoneitas.quia vt Greg.dicit in paſtorali

Tantũ actionez populi debet actio tranſcendere preſulis:quãtũ diſtare ſolet a grege paſtoris vita: ad qd humana fragilitas ſm proprias vires ſufficiẽs nõ eſt.ſm illud apl'i .3.ad cor.z. Et ad hec qs tã idoneº Sz tamẽ ex auxilio grẽ diñe hoĩes idonei et ſufficiẽtes reddũt:ſic ipe poſtmodũ ſbdit.Jdoneos nos fecit miniſtros noui teſtĩ.Poteſt g̃ aliqſ laudabilr ↄſiderãs ꝓpriũ defectum ex humilitate officiũ prelationis recuſare.Sicut Jere.dicit. Neſcio loqui:quia puer ego ſum.poteſt etiaz laudabiliter conſentire ex caritatẽ fraterna:vt ſalutẽ pximoꝝ pcuret ſicut Jſa.qui dicit. Ecce ego.mitte me.Sed ſicut Greg.dicit in paſtor. Jn vtroq; eſt ſbtilr intuenduz: qa et is qui recuſauit plene nõ reſtitit et is qui mitti voluit: añ ſe p altaris calculũ purgatuz vidit. ne aut non purgatº adire quiſq; ſacra miniſteria audeat. aut quez ſuperna grã elegit ſb humilitatis ſpẽ ſupne diſpoſitõi ↄtradicat.Quia g̃ ualde difficile eſt purgatũ ſe quẽlz poſſe agnoſcere:platõis officiũ tutiº declinat: nõ tñ ptinacit:cũ ad ſuſcipiendũ hoc ſuperna volũtas agnoſcit.¶ Ad p̄mũ g̃ dd q illud vbuz Greg.non dz ſic intelligi.Poteſtas cũ ex libidine non pcipit amãda ẽ. ꝟ ita.Poteſtas cũ pcipit non ẽ amãda ex libidine.ſbdit enim.ꝟ ex longanimitate tolerãda.¶ Ad zm dicendum q melior eſt intentio prelationem fugientium ſecũdũ ꝓpriũ deſiderium: dũmodo non aſſit neceſſitas ex parte impoñẽtis h' onº.

Unũ aug⁹. dicit. 19. de ci. di. Superior locus ſine quo popul⁹ regi nõ põt: etſi ita teneat̃ vt decet. tñ ĩdecẽter appetit̃. Ociũ enĩ ſãctũ querit caritas veritatis. negociatũ iuſtũ ſuſcipit neceſſitas caritatis.

Articul⁹. 23⁹.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ plat⁹ qui dat bñficiũ eccl'iaſticũ alicui ſuo ↄſãguineo vel amico: vt alii ei⁹ conſanguinei exaltet̃ ſymoniã ↄmittat. Eſt enim ſymonia ſtudioſa volũtas emendi vel vẽdẽdi aliqd ſpũale aut ſpũali ãnexũ. Sz in caſu p̃dicto videt̃ eſſe emptio ⁊ vẽditio in qb⁹ eſt liberalitas. Hic aũt h̃ ſperat̃: vt liberal'r recõpenſet. g̃ eſt ibi ſymonia. Sz ↄtra eſt qd̃ Iſa. 33. ſup illud. Beat⁹ q excutit man⁹ ſuas ab oĩ munere Dicit gl. ꝙ triplex eſt mun⁹a manu a lingua. ab obſequio. quoꝝ nullum eſt in ꝓpoſito caſu. g̃ non eſt ibi ſymonia. R̃ᵒ dd̃ ꝙ cũ ſymonia circa emptionẽ ⁊ venditiõe₃ ↄſiſtat. hic diſtinguẽdũ videt̃: quia ſi p̃latus intẽdit obligare eũ cui dat bñficiũ eccl'iaſticũ ad aliquã recõpẽſationẽ faciẽdã ſibi vel ſuis ↄſanguineis: intẽtio ſymoniaca ẽ. Intendit enim quandã tacitã vẽditionẽ. Si vo nõ intẽdat ad hoc eũ obligare: ſ3 intẽdat ꝙ ille ſibi vel ſuis ꝓpria ſponte tpal'r recõpẽſet: eſt quidem praua intentio ⁊ carnalis ſ3 nõ ſymoniaca. Ad p̃mũ g̃ dd̃ ꝙ ſcđm ph̃m in. 4. ethi. Liberalitas non eſt circa quelib₃ vſũ pecunie: ſ3 ẽ circa dationes ⁊ ſumpt⁹. ſymonia aũt eſt circa emptionẽ ⁊ vẽditionẽ.

Deinde circa doctores q̃ſita ſunt duo. Prĩo ſi doctor ſemp p̃dicauit aut docuit ꝑncipal'r ꝓpter inanẽ gloriã: vtrũ habeat aureolã: ſi in morte peniteat z° vtrũ ſi ex doctrina alicui⁹ doctoris aliqui reuocẽt̃ a meliori bono vtrum ille doctor teneatur illa₃ doctrinam reuocare.

Articul⁹. 24⁹.

Ad p̃mu₃ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ ille qui ſemp ꝓpter inanẽ gloriã docuit p pñiam aureolã recuperet. Aureola enĩ doctrine debet̃ fructui. ſ. ↄuerſioni fideliũ ƀm illud ad̃ Phil'. 4. Gaudiu₃ meum ⁊ corona mea. Sed potuit cõtingere: ꝙ ex p̃dicatione eius: qui propter inanem gloriam ꝑncipalit̃ p̃dicauit ſecutus eſt fruct⁹ ↄuerſionis fidelium. g̃ ſi peniteat debet̃ ei aureola. Preterea ſicut ṽginitati debet̃ aureola: ita ⁊ doctrine. Sz ſi illa que cũ virgo ſit carne: mente tamen eſt corrupta: penitẽtiã agit: recuperat aureolam. Ergo pari ratione ⁊ doctor qui propter inanem gloriam predicauit. Sed contra eſt ꝙ opera mortua per penitentiã non reuiuiſcunt. Sed opera iſtius doctoris propter inanem gloriam predicantis fuerant mortua. id eſt cum peccato facta. Ergo non reuiuiſcunt per penitentiam ad premium conſequendum. R̃ᵒ dicendũ ꝙ cum aureola importat quanda₃ ſingularem excellentiam premii: neceſſe eſt ꝙ preſupponat auream: ſicͭ comparatiu⁹ preſupponit poſitiuũ. Et hoc figuratur Exodi. 25. ubi dr̃

faciaſ ſup coronā aureā alterā au/reolā. Et ideo qui non meref aureā .i. pmiū eētiale: nō meref aureolā qui aūt pꝓter inanē gl'iam opanf: non merenf pmiū eſſentiale: qa re ceperūt mercedē ſuā. vt dr Math. .6. vn̄ nec merēf aureolā. penitētia aūt reſtituit hoī pmia pus habita. Non aūt ɔfert ei ea que nō habuit niſi inquātū ipē mot⁹ pnīe eſt meri toriū. vn̄ talis nō meref aureolā. ¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ ɔuerſioni fideliū ꝫ debef aureola: preſuppoſito merito eēntialis pmii in eo qui predicauit. alioquin locū hꝫ qd dr Math. 16. Quid pdeſt hoī ſi vniuerſuꝫ mūdū lucref. aīe ƀo detrimētū patiaf. ¶ Ad 2m dō ꝙ aureola ƀginitatis de bef integritati carnis: que manꝫ p⁹ pnīam. ⁊ iō debef ƀgini penitenti aureola. Sꝫ aureola doctrine debef actui doctoris q trāſit. ⁊ iō p⁹ pnīaꝫ nō debef aureola doctori: niſi act⁹ re/itereſ. ¶ Articul⁹. 2⁹.

AD 2m ſic pceditur. Uidef ꝙ ſi p doctrinā alicui⁹ aliq retrahāf a meliori bono: ꝙ ille teneaf ſuā doctrinā reuocare. Talis enim doctor in ſua doctrina facit ſcandalū actiuuꝫ: quia doctor informat intellectū. intellect⁹ aūt in format affectū: ⁊ p ɔn̄s actū. Sꝫ ſcā dalū actiuū tenef qlꝫ remouē. ḡ tal' doctor tenef ſuā doctrinā reuocare ¶ Preterea ſpūalia ſūt tpalib⁹ po/tiora. Sꝫ in tpalib⁹ vt aug. dicit. nō dimittif peccatū niſi reſtituaf abla tū. ḡ multo magis doctori qui facit damnū in ſpūalib⁹: nō dimittitur peccatū niſi reſtituaf ablatū: qd fit per reuocationē doctrine. ¶ Sꝫ ɔ̄ eſt qd Grego. dicit. Ueritas nō eſt dimittēda pꝓter ſcādalū. ¶ R̄. dō ꝙ hic diſtinguēdū videf. Si enim doctor doceat falſā doctrinā tenef eā modis oībus reuocare. Et maxi me ſi ex ea ſpūale damnum ſequaf. Si ƀo doceat verā doctrinā: pōt ex ea ſequi detrimētū ſpūale ī audito rib⁹ dupl'r. Uno mō ex defectu ipſi⁹: qui docet. vno mō qa doctrinā ſbti lem ⁊ altā pponēt rudib⁹: qui non eēnt illi⁹ doctrine capaces: q ex hoc detrimētū ſalutis incurrerēt ɔtra exemplū apoſtoli qui dicit. i. ad cor. 3. Tanꝙ paruulis in xp̄o lac potuꝫ dedi vobis nō eſcā. Alio modo qa ɔfuſe ⁊ inordinate pponit nō pfe/rens maiora minoribuſ: ɔtra id qd Grego. dicit in paſtorali. Sic laudā da ſunt bona ſūma: ne deſpenf vl/tima. ſic nutrienda ſunt bona vlti ma: ne dum ſufficere creduntur: ne quaꝙ tendatur ad ſūma. Et in his caſibus tenetur doctor: ex cuius do ctrina damnum ſpiritnale accidit: contra hoc damnum remedium po nere inquantum poteſt. exponēdo ſaltem doctrinaꝫ ſuam. Alio modo poteſt contingere ex defectu alioꝝ puta ſi aliqui docendo aliqua erro/nea inducerent homines ad aliquā religionem. vtpote ſi dicerent: ꝙ quicunꝙ intrat talem religionem ſtatim erit equalis meriti ſicut be/atus Petrus. ⁊ in hoc caſu non te/netur ceſſare a ſua doctrina. Intra re enim religionem propter erroreꝫ non eſt bonum. Unde ſic non retra hit hoīes a meliori bono tal' doctor

⁊ hoc eſt quod Greg. dicit in paſto. Sicut incauta locutio in errorem protrahit: ita indiſcretũ ſilẽtiũ eos qui erudiri poterãt in errore dere linquit. ⁊ p ꝫ pꝫ rñſio ad obiecta.

Deinde circa religioſos que ſita ſunt duo. ¶ Primo vtrum religioſi teneãt patiẽter tolerare iniurias ſibi factas. ¶ 2° vtrum ille qui iurat ſe nõ intraturũ religionẽ poſſit licite religionẽ intrare.

¶ Articulꝰ. 25ꝰ.

Ad primũ ſic pcedit. Uidet ꝙ religioſi non debeãt tolerare ſuos impugnatores In impugnatõe enĩ pfectoꝝ viroꝝ deꝰ impugnat. vñ dñs Saulo perſequẽti diſcipulos xpi dixit Actuũ .9. Saule ſaule quid me pſequeris. Sꝫ pfecti viri nõ debent impugnatores dei tolerare. ḡ neqꝫ impugnatores pprios. ¶ Preterea quilibet pfectꝰ dꝫ obuiare his que ſtatui pfectionis piudicãt. Uñ aplus dicit. 2. ad Cor. 6. Ut non vitupet miniſteriũ nrm. Sꝫ per hoc ꝙ pfecti impugnãtur ſtatui pfectionis derogat. ergo pfecti viri non debẽt tolerare ſuos impugnatores. ¶ Sꝫ ↄtra eſt quod Greg. dicit. Nõ ſumꝰ pfecti ſi alioꝝ inordinatões ferre nõ poſſumꝰ.

¶ Rñ° dd ꝙ perfecti viri dupłr impugnari pñt. Uno quidẽ mõ quãtum ad pſonas pprias. vtpote cũ iferũt eis iniurie pſonales. Alio mõ pñt impugnari quantũ ad ſtatum eoꝝ. vtputa cũ aliq vbis vel factis pfectionis ſtatui derogant. ⁊ hec duo tangũt Jac. 2. Nõne diuites opprimũt vos p potẽtiã. qđ ptinet ad pſonales iniurias. Nõne ipſi blaſphemant bonũ nomen: qđ inuocatũ eſt ſup vos. qđ ptinet ad religionẽ vł ſtatũ. In iniuriis ḡ pſonalibꝰ decet pfectos viros eſſe maxime patiẽtes vt ſint etiã parati plura ſufferre ſꝫ illud Mat. 5. Si quis pcuſſerit te in dextra maxilla prebe ei ⁊ alteram. Statũ vo ſuũ impugnari nõ debẽt pati: quantũ reſiſtere pñt. hoc enim vgẽt in iniuriã dei. Uñ ↄtra quoſdam dicit Ezech. 14. Nõ aſcẽdiſtis ex aduerſo: nec oppoſuiſtis vos murũ p domo iſrael. Et ideo dominꝰ iniurias que ↄtra humanitatẽ eius inferebãt patiẽter tolerauit. ſic cuꝫ iudei dicebãt. Ecce homo vorax ⁊ potator vini: vt hr Mat. 6. ⁊ ſicut dyabolꝰ dixit ei. Mitte te deorſum quo videbat ad ppriã iniuriã ptinẽ Sꝫ iniurias dei non tolerabat. Uñ phariſeos dure redarguit Math. 12. Quia dicebant ꝙ in beelzebub eiiceret demonia. quod pertinebat ad iniurias ſpũs ſancti. Et ſimiliter cum dyabolus ei dixit. Hec omnia tibi dabo ſi cadens adoraueris me. quod ad iniuriam dei pertinebat. Statim enĩ eũ repulit dicẽs. Uade retro ſathana. vt habet Math. 4. vbi dicit Criſoſtimus. Illius diſcamus exemplo noſtras quidem iniurias magnanimiter ſuſtinere. Dei autem iniurias nec vſqꝫ ad auditum ſufferre. quoniam in ppriis iniuriis eſſe quẽlibet patientem laudabile eſt. Iniurias autem dei diſſimulare nimis eſt impium. Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 27ꝰ.

Ad 2m ſic pcedit. Videt quod ille q iurauit ſe nō intraturū religionē nō poſſit licite intrare. Oīs enī obligatio licita ē adimplēda. Sȝ licitū erat ei nō intrare religionē. ergo cū ad h ſe iuramēto obligauit: videt quod teneat nō intrare. ¶ Sȝ ↄtra eſt qa nullū impedimētū ſpūal' pfect⁹ ē ex deo. Sȝ iuramtū ē ex deo. ergo p iuramētū nō impedit ſpūalis pfect⁹ intrādi religionē. ¶ Rx° dō quod obligatio iuramēti tripl'r ſe pōt hēre. Qñqȝ enī ē illicita obligatio: ⁊ de re illicita. puta cū aliqs iurat ſe fornicaturū. ⁊ tale iuramētū nō tenet hō adimplere: nec etiā ē licitū impleri. Qñqȝ vo ē obligatio licita ⁊ de re licita. puta cū aliquis iurat ſe elaȝ daturū. ⁊ tale iuramtū pterire nō licet. Qñqȝ vo ē obligatio illicita: ſ de re licita. puta cum aliqs iurat ſe nō facturū aliqd mai⁹ bonū: qd tñ facē nō tenet. puta non ieiunare: vel nō dare aliquā elam. vel religionē nō intrare. Tūc eniȝ id ad qd ſe iuramto obligat licitū eſt. ſ tñ obligatio ē illicita. qa p hoc hō quātū in ſe eſt obfirmat ſe ↄtra grām ſpūs ſācti: que facit hoīem in ſuo corde aſcenſiōes diſponere. vñ tale iuramētū licite pōt hō implere abſtinēdo ab illo bono: qd facē non tenet. nō tñ cogit ex illo iuramēto ad h quod impleat qd iurauit. qa iuramentū ad h quod ſit obligatoriū dȝ hēre tres comites. iudiciū. iuſticiā. ⁊ vitatē. vt hr Jere. 4. Huic aūt iuramēto deeſt iudiciū diſcretōiſ: qa vgit in deteriorē exitū retrahēdo a meliori bono. ⁊ p h patȝ rñſio ad obiecta.

¶ Articulus. 23.

Deinde circa clericos qſituȝ eſt vnū. vtrū. ſ. liceat clerico q tenet ad horas canonicas: dicere matutinas ſequentis diei de ſero. Et videt quod nō. Dicit enī Eccl. 21. Laſciuus ⁊ īprudēs nō ſeruabit tps. Sȝ iſte ī dicēdo matutinas nō obſeruat tps. Cū enī dies incipiat a media nocte. videt quod matutinas ſequētis diei dicat in die pcedēti. ergo videt quod hoc ad laſciuiā ⁊ imprudētiā pertineret. ⁊ ita videt eſſe peccatū. ¶ Sȝ ↄtra. De⁹ clemētior eſt quolȝ hoīe. Sȝ hō nō imputat debitori in culpā: ſi debituȝ ſibi reddat añ tpūs. ergo multo min⁹ de⁹. ¶ Rx° dō quod hic ↄſiderāda ē intentio eius qui pūenit tpūs in matutinis dicēdis: vl' in quibuſcūqȝ horis canonicis. Si enim hoc facit pter laſciuiā. vt. ſ. quieti⁹ ſomnolētie ⁊ voluptati vacet: nō eſt abſqȝ pctō. Si vo hoc faciat pter neceſſitateȝ licitarū ⁊ honeſtarū occupationū. puta ſi cleric⁹ aut magr dȝ videre lectiones ſuas de nocte: vl' pter aliqd aliud hi⁹. licite pōt de ſero dicē matutinas: ⁊ in aliis horiſ canonicis tps pūenire: ſicut etiā h in ſolēnib⁹ eccleſiis fit: qa meli⁹ eſt deo vtrūqȝ reddē. ſ. ⁊ debitas laudes ⁊ alia honeſta officia: qȝ quod p unū aliud impediat. ¶ Ad pm ergo dō quod quātuȝ ad ↄſtct⁹ ⁊ alia hi⁹ dies īcipit a media nocte. ſ quātū ad eccl'iaſticū officiū ⁊ ſolēnitatum celebritates incipit dies a veſpis. vñ ſi aliqs p⁹ dictas veſpas ⁊ ↄpletoriū dicat matutinas: iā hoc ptinet ad diē ſequentē.

¶ Incipit qđlibet 6^{m}.

¶ Articulus.pm^{9}.

Queſitū eſt de deo. de angelo de hoīe ꝛ đ creaturiſ pure corꝑalib^{9}. ¶ Circa deū queſitū ē vnū vtrū.ſ.vnitas eēntie ponat in numerū cū vnitate pͤ Et videt ꝙ n̄. Sūt enī tres pͤ dīne Si ḡ vnitas eſſentie poneret in numerū cū vnitate pſone:ſequeret ꝙ in deo eēt quaternitas.qđ ē hr̄eticū Nō ḡ unitas eēntie ponit in numerū cū vnitate pſone. ¶ Sꝫ ꝯtra. Si vnitas eēntie ſit penit^{9}idē cū vnitate pſone n̄ ponēſ cū ea in numeꝝ ſequeret ꝙ de quocūqꝫ ꝑdicat vnuꝫ ꝑdicat ꝛ reliquū. Sꝫ vnitas eēntie ꝑdicat de trib^{9}pſonis. Dicim^{9}enim ꝙ pr̄ ꝛ fili^{9}ꝛ ſpūs ſanct^{9} ſūt vnū.ḡ vnitas pſonalis predicabit de eis. vt dicat ꝙ pr̄ ꝛ fili^{9}ꝛ ſpūs ſanctus ſunt vn^{9}.qđ pꝫ eſſe falſū. ¶ Rͦ dđ ꝙ vnūquodqꝫ inquātū eſt vnū: in tātū ē ens. vn̄ ens ꝛ vnū ꝯuertūt. Eſt aūt vnūqđqꝫ ens ꝑ ſuā formaꝫ. vn̄ ꝛ vnūquodqꝫ ꝑ ſuam formā hꝫ vnitatē. ꝛ inde ē ꝙ q̄ ē ꝯpatio forme ad formā:eadē ē ꝯpatio vnitat̄ ad vnitatē. De^{9}aūt ē formal'r deus ꝑ ſuā eēntiā. ꝓprietas aūt pſonalis ē quaſi forma ꝯſtituēs pſonā:q̄ qdē real'r diſtinguitur ab alia pͣ ꝓpter oppoſitionē relatiuā.ſ ꝓpetas pſonalis nō diſtinguit real'r ab eēntia aliogn ſequēt ꝙ in deo eēt ꝯpoſitio ꝛ ꝙ aliqd adueniret ei ꝑ modū accidentis. Nā oē qđ eſt ex̄ eēntiā rei accn̄tal'r aduenit, differt tn̄ ꝓpetaſ pſonalis ab eēntia ſm modū intelligēdi ꝛ ſignificādi. Naꝫ eēntia dr̄ abſolute. ꝓpetas vo pſonalis īportat relatioēꝫ. Vn̄ pꝫ ꝙ vnitas pſone nō ponit in numerū cū vnitate eēntie:quaſi real'r ab ea differens.ſ ſolū ſm modū intelligēdi. Et ꝑ hoc pꝫ rn̄ſio ad obiecta. Nā pmū ꝓcedebat ſm dr̄iam rei.q̄ qa nō ē ī dīnis inter vnitatē eēntie ꝛ pſone:ꝛ non pōt poni quaternitas in deo.z^{m} vo ꝓcedebat ſm dr̄iaꝫ q̄ eſt ex mō ītelligēdi ꝛ ſignificādi. ex qua ꝓuenit ꝙ dicim^{9} ꝙ pr̄ ꝛ fili^{9}ꝛ ſpūs ſanctuſ dicūt vnū ſ non vn^{9}.

Deinde circa angelos queꝛebāt duo. Primo de actōe ipſoꝝ. vtrū.ſ.qcqd agunt agāt ꝑ impiū volūtat̄. ¶ zͦ de loco ipoꝝ.vtꝝ.ſ.poſſint eē in ꝯuexo celi empirei.qđ etiā q̄rebat circa corpa gl'ioſa.

¶ Articul^{9}.z^{9}.

Ad z^{m}ſic ꝓcedit. Videt ꝙ n̄ qcqd agit angel^{9}agat per impiū uolūtat̄. Volūtas.n. equal'r ſe hꝫ ad ꝓpinqua ꝛ remota Si ḡ angel^{9} agēt ꝑ ſolū impiū volūtatis: ſeq̄ret ꝙ nō differret ad h̄ ꝙ āgel^{9}aliqd ageret:ꝙ eēt ꝓpīquū vel remotum illud in qđ agit:ꝛ ſic nūq̄ oporteret ꝙ de celo ad terras deſcēderet ad aliqd hic agēdū:qđ eſt ꝯtra traditionē ſacre ſcripture. ¶ Preterea quātū ad volūtatē nō differt unitas ꝛ multitudo. Sic enī aliqs pōt velle mouere vnā reꝫ:ita pōt uelle mouere plures res vl' etiā totū vniuerſū. Si ḡ angel^{9} ageret ſolū ꝑ impiū volūtatis:ſequeret ꝙ poſſet mouere totū vniuerſuꝫ:qđ ē

impoſſibile:cuȝ ipſe ſit ps vniuerſi. Nō ḡ angel⁹ agit ſolo imṗio volun tatis. ¶ Sȝ ɔṫ. Oīs actio ē ab aliq̄ v̄tute. Sȝ in angelo n̄ eſt alia v̄t⁹ q̄ ītellect⁹ ⁊ volūtas.intellect⁹ n̄ agit niſi p volūtatē.ḡ oīs actio angeli ē p imṗiū volūtatis. ¶ R̄x° dō q̄ oīs actio cuiuſcūq̄ rei ē p formā natur̄ illi⁹rei. Naȝ etſi ſint aliq̄ forme acci dētales p̄ncipia actōuȝ alic⁹ rei:opȝ q̄ hi⁹ actōes reducāť:ſic in p̄ᵐ p̄nᵐ in formā ſpecificā illi⁹rei agētis:ſic actio caloris ignis reduciť ſic ī p̄ᵐ p̄nᵐ in formā ſbalē ipſi⁹:que ē etiaȝ p̄nᵐ oīum accn̄tiū ꝓprioꝝ ignis. Et iō opȝ ſe alr̄ hēre in actōib⁹alic⁹ rei hn̄tis nāȝ ſimplicē in actōib⁹rei ha bētis nāȝ ɔpoſitā. Si enī fuerit ali qd hn̄s nāȝ ſimplicē: oīs actio eius erit ſm ꝓprietatē ⁊ modū illi⁹natu re:qd nō ɔtīgit ſi hēat nāȝ ɔpoſitā Oīs enī actio ignis eſt ſm ꝑpetatē nature ignis.in cultello aūt ignito eſt q̄dā actio nō ptinēs ad ꝑpetatē ignis.ſ.inciſio. Et h̄ etiā ɔſiderādū eſt in ſbiis ſp̄ualib⁹. Aīa enī hūana nō eſt totalr̄ intellect⁹:ſ participat ītellectualitatē. vn̄ eſt in ea aliqua v̄tus ⁊ actio q̄ nō ptinet ad intelle ctualē nāȝ.ſic p̄cipue pȝ in his q̄ per tinēt ad aīaȝ vegetabilē.ſ angel⁹ē totalr̄ ītellectualis nature.⁊ iō opȝ q̄ oīs ei⁹ actio ſit ſm intellectū. Un̄ btūs Dio.dic̄.4.c.de di.no.q̄ āgeli hn̄t ſbas ⁊ v̄tutes ⁊ opatōes intel lectuales. Intellect⁹aūt nō agit niſi mediāte volūtate.q̄a mot⁹volūtat ē inclinatio ſequēs formā intellectā vn̄ opȝ q̄ q̄cq̄d angelus agit:agat p imṗiū volūtat. Sȝ tn̄ ɔſiderāduȝ eſt q̄ cū v̄t⁹ſit media inter eſſentiā ⁊ opatōeȝ:opȝ q̄ v̄t⁹ ⁊ opatio cui⁹lȝ rei ꝓportionef eēntie ei⁹. Vn̄ ſupio ris angeli: c⁹ eſt eēntia nobilior:eſt etiā v̄t⁹ efficacior:ſic ad intelligēdū ita etiā ad agendū ī res exteriores. ⁊ ſm h̄ actio angeli limitať ad ali quē effectū: q̄a nec v̄tutē nec eēntiā hȝ infinitā. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō q̄ actio volūtat angelice radicať in eēntia ei⁹ a qua p̄cedit ei⁹v̄t⁹ ⁊ opatio.opȝ aūt mouēs eē ſil̄ cū mobili:qd ab eo moueť.vt hr̄ in.7.phi.⁊ iō opȝ ſbaȝ angeli aliqualr̄ ɔiūgi reb⁹quas mo uet. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ q̄a actio volun tatis limitať ſᵐmodū eēntie:n̄ opȝ q̄ angel⁹poſſit agē oīa q̄ pōt velle

¶ Articul⁹.3⁹.

AD 2ᵐ ſic p̄cediť. Uideť q̄ angel⁹nō poſſit eē ī ɔuexo celi empirei. Dic̄.n. Anſ.i. In nihilo nihil eē pōt. Sȝ extra celū empireū nihil ē.ḡ angel⁹ nō pōt eē in ɔuexo celi empirei.ſic eniȝ eēt ex̄ celū empireū. ¶ Itē vr̄ q̄ nec corp⁹ g̃ioſū ibi poſſit eē. Oē enī corp⁹ne ceſſe ē ī loco eē. Sȝ ex̄ celū empireuȝ nō ē aliq̄s loc⁹.ḡ nō pōt eē corp⁹g̃li oſuȝ ex̄ celū empireū. ¶ Sȝ ɔṫ. Si n̄ pōt ibi eē aut angel⁹ aut corp⁹g̃lio ſū:aut h̄ ē: q̄a nō pōt ibi aſcēdere: aut q̄a nō pōt penetrare pfūditatē celi empirei.aut q̄a indiget loco cō tinēte.aut q̄a indiget ɔſeruāte. Sȝ oīa hec ſūt remota a pfectōe corpis g̃lioſi.multo magis a ɔditiōe ange loꝝ.ḡ corp⁹ g̃lioſuȝ ⁊ angel⁹ pn̄t eē in ɔuexo celi empirei. ¶ R̄x° dō ad euidētiā h⁹ q̄ōnis q̄ apd antiquos de loco fuerūt due opiones maxīe

pbabiles. quarum vna fuit q̄ loc⁹ ſit quoddā ſpaciū ſiue dimēſiōes p ſe exñtes.q̄ qdē opīo ſi vera eēt corpori debēt loc⁹ ex h ipo q corp⁹eſt dimē ſiones hñs:quas necc̄e ē aliquas di-mēſiōes occupare.Sz hec opinio de loco eſt a pħo in.4.phi. reprobata. Uñ alia opīo ē ei⁹:q loc⁹ſit ſupfici es corpis ɔtinētis:nō qdē inquātū ē hi⁹ corpis:qd īmediate ɔtinet.alio qn ſequeret q corp⁹qeſcēs non ſemp eēt in eodē loco.puta ſi hō ſtaret in fluuio:p c⁹ decurſū ſemp renouaret diuerſe ſupficies aq̄ circa ipm:ſ ſu pficies corpis īmediate cōtinētis hz q ſit loc⁹ ex ordīe ad pⁱᵐ ɔtinēs.vñ accipit idē loc⁹ ſm eūdē ſitū ad pⁱᵐ ɔtinēs.⁊ pter h loc⁹ē īmobilis.ſm g hāc opīonē que vera eſt:necitas exi ſtēdi ī loco cōuenit corpori ex h q dependet a pmo ɔtinēte.⁊ pter h pⁱᵐ ɔtinēs nō eſt ī loco niſi p accñs ⁊ ſm ptes.vt dr in.4.phi.Angeluſ aūt ñ depēdet a p̄ ɔtinēte:nec etiā corp⁹glīoſū:qd pficit p aīā ex dīna fruitōe btīficatā.⁊ iō nulla necitaſ ē q corp⁹glīficatū:aut angel⁹ab ali quo locali corpe ambiat. ⁊ pter h nihil phibet corp⁹glorificatū uel ēt angelū in ɔuexo celi empirei eē.

¶Ad pⁱᵐ g dd q vbū illud Anſ.intel ligēdū ē in vi affirmatōis.nō enim poſſibile ē q aliqd ſit in nihilo tāq̄ in ɔtinēte.ſ iſte intellect⁹nō fac ad ppoſitū. ¶Ad zᵐ dd q rō iſta pce dit de corpe depēdēte a p̄ ɔtinēte.

Deinde q̄ſitū ē de his q̄ ptinēt ad hoīe.Et p̄ de ſpūa lib⁹. ¶ z° de corpalib⁹. ¶ Circa ſpūalia q̄ſitū ē. ¶ Primo de ſacris. ¶ z° de vtutib⁹. ¶ 3° de pec catis. Circa ſacra q̄ſita ſunt duo de baptiſmo. ¶ Primo de necitate baptiſmi.vtrum.ſ.puer q naſcit in deſerto:vbi nō pōt aqua hēri moriēſ ſine baptiſmo ſaluari poſſit in fide mrīs fidelis. ¶ z° de īpedimēto ma trimonii qd prouenit ex baptiſmo. vtrū ſi xpian⁹ q baptizat iudeā cui pmo dederat fidem de trahēdo ſi baptizaret:cogſcēs eā poſtea carna liter cōſumet mrīmoniū.

¶ Articul⁹.4⁹.

AD pⁱᵐ ſic pcedit. Uidet q puer ille ī deſerto nat⁹poſſit abſq baptiſmo ſaluari in fide parētū. Nō.n.ē minoris effica-cie fides tpe grē q̄ tpe legis natu-re. Sz tempore legis nature ſalua-bāt pueri in fide parētū. vt Greg. dicit.g etiā nūc tpe grē. ¶ Pretea p xpm nō ē artata hoīb⁹via ſolutis. cū ipe dicat Jo.io.Ego ueni vt vi-tā hēant ⁊ abūdāti⁹hēant.Sz ante xpi aduētū ſaluabant aliq pueri in fide parētū. g multo magis nūc p⁹ Xpi aduētū.¶ Sz ɔt ē qd dñs dic Jo.3.c.Niſi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcō:nō pōt intrare in regnū celorum. ¶ Rͦ dd q ab illa dānatiōe quā hūanū gen⁹ incurrit ppt pctm pmi parētis: null⁹ pōt liberari niſi p xpm:q ſol⁹ab illa damnatōe īmu nis inuenit. ita.ſ.vt ei incorporet ſic capiti mēbrum.hoc aūt triplr fieri pōt.Primo qdē p ſuſceptōe baptī ſmi ſm illud ad Gal.3°.Oēs q ī xpo baptizati eſtis:xpm induiſtis. z° p ſāguīs effuſionē pter xpm.qa p h etiā aliqs paſſioni xpi ɔformat.a q̄

efficaciā ſortit̃ baptiſm⁹. Uñ dr̃ de martirib⁹ Apoc.7. Qui lauerũt ſtolas ſuas in ſãguine agni. 3° mō p fidē ⁊ dilectionē ꝑ̃ illō̃ puer.15. Per'mi ſicordiã ⁊ fidē purgãt̃ pc̃ã. ⁊ act'. .15. fide dr̃ purificãs corda eoꝝ. Et p fidē xp̃s hĩtat in cordib⁹ nr̃is. vt hr̃ ad eph̃.3. Uñ ⁊ ip̄e baptiſm⁹ dr̃ fidei ſacr̃m. Et ſm h̃ dr̃ eē triplex baptiſm⁹. ſ. aque. ſpũs. ⁊ ſanguinis q̃a alia duo ſupplēt vicez baptiſmi aque. ſi tñ aſſit ꝓpoſitũ ſuſcipiēdi ta lez baptiſmũ. ita. ſ. q̃ articul⁹ nc̃cita tis: nō aũt cōtēpt⁹ religionis ſacr̃m excludat. Manifeſtũ ē aũt q̃ ĩ pue ris nōdũ hñtib⁹ vſũ rōnis non pōt eē mot⁹ fidei ⁊ dilectōis: aut ꝓpoſi tũ ſuſcipiēdi baptiſmũ. et iō ñ pñt ſaluari niſi p baptiſmũ aque: vl' per baptiſmũ ſanguĩs: ſi ꝓpter xp̃z occi dãt̃. ex quo nō ſolũ xp̃iani ꝫ etiam martires fiũt. vt aug. dic̃ de ĩnocē tib⁹. ⁊ ſic pz q̃ puer ille in deſerto moriēs ſine baptiſmo: ſalutē ñ ↄſeq tur. ¶ Ad p̃ᵐ g̃ dō q̃ ſm quoſdaz tp̄e legis nature non ſufficiebat ad ſalutē puuloꝝ ſol⁹ mot⁹ fidei in pa rētib⁹: ꝫ reqrebat̃ aliq̃ exterior ꝓte ſtatio fidei p aliqđ ſenſibile ſignũ. Et ſm h̃ nihil differebat id qđ tũc reqrebat̃ ab eo qđ nũc reqrit̃ ad ſa lutē. niſi q̃ nũc illud ſignũ ſenſibile eſt determinatũ. tũc erat ĩdetermi natũ ⁊ p voto adhibebat̃. Alioꝝ opīo eſt q̃ ſol⁹ interior motus fidei relat⁹ ad ſalutē pueri ſufficiebat ad ſalutē pueri: nec tñ nũc diminuta eſt fidei v̄t⁹: ꝫ augm̃tat̃ grad⁹ ſalut' q̃a nũc q ſaluãt̃ p xp̃z ſtatĩ ĩtrodu cũt̃ ĩ regnũ celoꝝ. qđ tũc ñ erat. uñ nō ē incōueniēs: ſi ad h̃ ãpli⁹ aliqd reqrat̃. ſ. baptiſm⁹. vt dr̃ Joh̃.3. ¶ Ad zᵐ dō q̃ p xp̃z in h̃ ip̄o ē ampli ata hoĩb⁹ via ſalutis: q̃ nũc p eum apta ē eis ianua vite eterne. q̃ ante clauſa erat p pc̃m̃ p̄mi parētis.

¶ Articul⁹.5⁹.

AD zᵐ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ q̃ nō poſſit eē mr̃imoniuz int̃ xp̃ianũ ⁊ iudeã baptizataz ab eo: quã carnal'r cognouit p⁹ fidē đ ↄtrahēdo datã. Dicit̃. n. ĩ decret' .30. q. i. Qui fili⁹ ſacerdotis nō pōt du cere in vxorē puellã quã pater eius baptizauit. g̃ multo min⁹: ſi ip̄emet baptizaſſet eã: nō poſſet eã hēre in vxorē. Si g̃ iſte xp̄ian⁹ baptizauit iu deã nō pōt eã ĩ vxorē accipe. ¶ Sz ↄ̃ eſt q̃a ſm iura qñ poſt fidē datã de ↄtrahēdo p v̄ba de futuro ſeq̃t̃ copula carnal': ē mr̃imoniũ p̄ſũptũ p̄ſũptōe iuris: ↄ̃ quaz nō admittit̃ probatio. Sz ita ē ĩ ꝓpoſito. g̃ ē veꝝ mr̃imoniũ. ¶ R̃° dō q̃ ſpũalis co gnatio impedit mr̃imoniũ ↄtrahē dũ ⁊ dirimit iã ↄtractũ. manifeſtũ eſt aũt q̃ ex h̃ q̃ xp̃ian⁹ baptizauit iudeã: ↄtrahit̃ inter eos ſpũalis co gnatio: q̃a illa fit filia eius ſpũalis. vñ nullũ ē mr̃imoniũ ſequēs: etiaz ſi exp̄ſſe ↄtrahat p v̄ba de pñti: ⁊ ēt ſbſequat̃ carnalis copula. ⁊ p h̃ pz rñſio ad obiecta. Naz qđ dictũ ē de p̄ſũptiōe iuris ĩtelligēdũ ē qñ ñ int̃ uenit aliqđ impedimētũ mr̃imonii

DEinde q̄ſitũ ē de v̄tutibus Et p̃° quãtũ ad fidē. vtrũ .ſ. certitudo adheſionis q̃ ē in h̃rtico vl' malo catholico ſit act⁹ ipſi⁹ fidei v̄tutis. ¶ z° de q̃buſdam

ptinētib⁹ ad religionē ſiue ad latri am.¶3° de qbuſdā ptinētib⁹ad ca ritatē. ¶Articul⁹.6⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ certitudo adheſionis in heretico ul' malo catholico ſit act⁹fidei ꝟtutis. Quia ſm ph'ȝ in .2.ethic. Tria ſunt in aia.potentia. paſſio ⁊ habit⁹. Sed illa certitudo adheſionis nō pōt attribui potētie qa eſt meritoria vel demeritoria. potētiis aūt non meremur neqȝ de meremur. Sil'r non pōt ptinere ad paſſiones.qa paſſiones ptinent ad appetitū ſenſitiuū: qui non pōt ex/ tendi ad hoc ꝙ inhereat veritati diue.ğ relinqt ꝙ ptineat ad aliquē habitū. Sȝ habit⁹ad quē ptinet cer titudo adheſionis ē ꝟt⁹ fidei.ğ cer/ titudo adheſionis in heretico vel malo catholico eſt act⁹ ipſi⁹ fidei. ¶Preterea omne qd agit ad ſilitudi nē alicui⁹videt agere in ꝟtute illi⁹ Sȝ h'ticus p certitudinē adherens his que credit agit ſm ſilitudinem fidei:qa intantū certitudinal'r in/ heret inquātū eſtimat ſe rectā fideȝ hēre. ğ opat in ꝟtute fidei.⁊ ita vi det ꝙ illa certitudo adheſionis ſit act⁹ꝟtutis fidei. ¶Pretēa tota fir mitas ſpūalis edificii eſt a fide.ſm illud Mat.7. Venerūt fluīa flaue/ rūt venti:⁊ non potuerūt mouē eā Fundata enim erat ſupra firmā pe trā.ſ.p fidē. Sȝ certitudo adheſiōis ad firmitatē ſpūalē ptinet. ğ ē act⁹ ꝟtutis fidei. ¶Sȝ ɔtra. Qd nō eſt nō pōt agere. Sȝ in h'tico vl' malo catholico nō eſt ꝟt⁹ fidei.ğ certitu do adheſionis nō pōt in eis eē act⁹ ꝟtutis fidei. ¶Rn° dō ꝙ ſi aliquis id qd eſt ɔmune multis accipiat ut ppum vni:neceſſe eſt ꝙ decipiat. Certitudo aūt adheſionis ñ ē ppria ꝟtutis fidei. Primo qdē qa ɔuenit ꝟtutib⁹ intellectualib⁹.puta ſapiē. ſcīe ⁊ intellectui. 2° qa ɔuenit nō ſolū fidei ꝟe ſ etiā falſe. Sicut eniȝ eſt opinio ꝟa ⁊ falſa:ita ⁊ fides:nec min⁹ firmiter ihēt aliqs ꝟitati ꝙ̄ falſitati.vt phs dic in.7.ethi. 3° qa certitudo inheſiōis ñ ſemp puenit ex aliquo hītu: ſ ex pprio arbitrio aliqſ pōt aſſenſū ſuū firmare ad ali qd verū vel falſuȝ añqȝ hēat hītū. 4° qa certitudo inheſionis nō ſoluȝ ɔpetit fidei formate que eſt virtus ſ etiā fidei informi que non ē ꝟtus. Dicēdū eſt ğ ꝙ in heretico certitu/ do inheſionis eſt act⁹ falſe fidei. In malo aūt catholico eſt act⁹fidei in/ formis.⁊ ſic in neutro eſt act⁹ꝟtutis fidei. ¶Ad pmū ğ dō ꝙ diuiſio illa dat de his q̄ ſunt in aīa per moduȝ pncipii actus. Nā omnis opatio aīe aut eſt ex aliqua paſſione.aut ex ali quo habitu.aut ex pura potētia.hi⁹ autē certitudo inheſionis non pōt eē ex paſſione. In malo aūt catholi/ co eſt ex habitu fidei informis. Sed in heretico eſt uel ex habitu pucrſo fidei uel ex pura potētia:ſicut ī pn° añqȝ habitū acqſiuerit. Nō enī pōt dici ꝙ pucrſa fides ſit habit⁹infuſ⁹ Ad autē dr ꝙ potētiis nō meremur neqȝ demeremur:ſi ſic intelligat ꝙ non meremur neqȝ demeremur:ꝫ ipſo ꝙ habem⁹ potentias verum ē Si autem ſic intelligatur: ꝙ pura potentia non poſſit eſſe pncipium

merẽdi neq̈ demerẽdi: verũ ẽ q̃tũ ad meritũ: qđ nõ põt eſſe ſine grã. Nõ ẽ aũt verũ quãtũ ad demeritũ aliogn ille q a pncipio peccat: añq̃ acqrat habitũ vitioſũ nõ demeret ¶ Ad 2m dđ q aliqd põt agere ꝫ ſilitudinẽ alicui9 dupl'r. Uno mõ ꝫ ſilitudinẽ verã. ꝛ ſic ꝟe agit aliq̃l'r in ꝟtute illi9. Alio mõ ꝫm ſilitudinẽ apparẽtẽ. ꝛ ſic agit in appẽtia ꝟtutis illi9. ꝛ ita eſt in ꝓpoſito. vñ ĩ hr̃tico certitudo adheſionis eſt act9 fidei apparent̃. nõ aũt fidei ꝟe. ¶ Ad 3m dđ q ſic ex fide ꝟa dependet firmitas ſpũalis edificii. ita etiã ex fide falſa ꝓcedit firmitas diabolici edificii.

Deinde quãtũ ad act9 latrie ſiue religionis q̃ſita ſũt q̃tuor. ¶ Primo de celebratione feſtoꝝ. vtꝝ. ſ. liceat celebrare feſtũ ꝯceptionis dñe nr̃e. ¶ 2° de ſolutione officioꝝ. vtꝝ. ſ. cleric9 hñs bñficiũ cũ cura: vel ſine cura exñs ĩ ſchol' teneat dicẽ officiũ mortuoꝝ. ¶ 3° de collatione bñficioꝝ. vtꝝ. ſ. epũs teneat dare bñficiũ meliori. ¶ 4° de ſolutione decimaꝝ. vtꝝ. ſ. aliqs paup teneat decimas dare diuiti ſacerdoti. ¶ Articulus. 7°.

Ad pmũ ſic procedit. Uidet q liceat celebrare ꝯceptionẽ dñe noſtre. Si enim nõ licet: hoc nõ eſt niſi qa fuit ꝯcepta in originali peccato. Sꝫ nõ fuit conc epta ĩ originali peccato: vt videt qa beata ꝟgo facta eſt vt ſpãli mõ eſſet habitaculũ dei. g̃ debuit ad hõ ſpãl'r ꝑparari. nõ aũt preparata eſt ſpãl'r ꝫm corp9 qđ ꝯceptũ ẽ ex ſexuũ ꝯmixtione. nec etiã quantũ ad aĩaꝫ qa alii etiã legũt ſanctificati ĩ vẽo. ꝛ ita relinqt q fuerit ſpãl'r ꝑpata p ĩmunitatẽ ab originali pctõ. ꝛ ſic licet ei9 ꝯceptionẽ celebrare. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt q hoc ꝑuilegiũ ſoli9 xp̃i dr̃ eſſe q ſine originali peccato eſt ꝯceptus. Non g̃ cõpetit beate ꝟgini. ꝛ ita ei9 ꝯceptio nõ eſt celebranda.

¶ R° dđ q hic inducunt due qões. vna pncipalis: ꝛ altera acceſſoria. ſ. an beata ꝟgo fuerit cõcepta cum originali. qđ opꝫ pmo determinari ¶ Eſt g̃ ꝯſiderandũ: q vnuſquiſq̈ peccatũ originale ꝯtrahit ex hoc q̃ fuit in Adam ꝫm ſeminalẽ rõnẽ vt aug. dicit ſup gñ. ad lrãm. Oẽs aũt illi in adam fuerũt ꝫm ſeminalẽ rõnẽ: q nõ ſolũ ab eo carnẽ acceperũt: ꝫ etiã ꝫm nãlẽ modũ originis ab eo ſunt ꝓpagati. ſic aũt ꝓceſſit ab adã beata ꝟgo: qa nata fuit p ꝯmixtionẽ ſexuũ ſicut ꝛ ceteri. ꝛ iõ ꝯcepta fuit in originali peccato: ꝛ ĩcludit in vniuerſitate illoꝝ: de qua apl'us dic ad ro. 5. In quo oẽs peccauerũt a qua vniuerſitate ſol9 xp̃s excipit: qui in adam nõ fuit ꝫm ſeĩalẽ rõnẽ aliogn ſi hoc alteri ꝯueniret q̃ xp̃o nõ indigeret xp̃i redẽptiõe. ꝛ iõ nõ tm̃ debem9 dare matri q ſbtrahat aliqd honori filii: q ẽ ſaluator oĩuꝫ hoĩum. vt dicit apl'us. i. ad Thi. 4. Quãuis auteꝫ beata ꝟgo in originali ꝯcepta fuerit: credit tñ in vẽo fuiſſe ſanctificata añq̃ nata. Et iõ circa celebrationẽ ꝯceptionis eius diuerſa ꝯſuetudo eccleſiarũ ĩoleuit Nã romana eccleſia ꝛ plurime alie ꝯſiderãtes ꝯceptiõem virginis in

oꝛiginali pctō fuiſſe:feſtū ꝯceptiōis
nō celebꝛant.aliq̄ ꝟo ꝯſiderātes ſā-
ctificationē ei⁹ in vtero: cui⁹ tēpus
ignoꝛatᷣ:celebꝛāt ꝯceptionē.creditᷣ
enī ꝙ cito poſt ꝯceptionē ⁊ aīe in-
fuſionē ſuerit fanctificata. Uñ illa
celebꝛitas nō ē referēda ad ꝯcepti
onē rōne ꝯceptōis: ſ; poti⁹ rōne ſan
ctificatōis. Sic ḡ nō eſt iō celebꝛan-
da ꝯceptio p̄dicta: quia fuerit ſine
peccato oꝛiginali ꝯcepta. Nō enī ꝑ
h̄ tollitᷣ q̄n fuerit ſpāli⁹ ceteris p̄-
parata:eo ꝙ in ip̄a ſcīficatōe copio
ſi⁹ ceteris mun⁹grē accepit:nō ſolū
vt purgaretᷣ a pctō oꝛiginali: ſ; vt
tota ei⁹vita reddētur īmuniſ ab oī
pctō tā moꝛtali q̄ʒ veniali. vt dicit
Anſel. ¶ Articul⁹.8⁹.

AD 2ᵐ ſic ꝓcedit. Uidetᷣ ꝙ
cleric⁹ bñficiat⁹ teneatᷣ in
ſcholis exñs dicē officium
moꝛtuoꝝ. Jlle enī q̄ recipit bona tē
poꝛalia alic⁹:tenetᷣ ei in ſpūalib⁹re
cōpēſare. Sʒ iſte cleric⁹ accipit bo-
na q̄ fuerūt defūctoꝝ. ḡ tenetᷣ ꝑ eis
dicē officiū moꝛtuoꝝ. ¶ Sʒ ꝯt. Jlle
q̄ min⁹recipit min⁹tenetᷣ. Sʒ clic⁹ q̄
in ſcholis moꝛatᷣ min⁹ recipit q̄ʒ alii
q̄ in eccl'ia reſidētiā faciūt:q̄ recipi
unt quottidianas diſtributiōes. ḡ
nō tenetᷣ officiū moꝛtuoꝝ ſic̄ illi.

¶ R̄ᵒ dō ꝙ cleric⁹ ex hoc ip̄o ꝙ eſt
cleric⁹: ⁊ p̄cipue in ſacris oꝛdībus
ꝯſtitut⁹: tenetᷣ dicē hoꝛas canoni-
cas. Uidētᷣ.n.tales ſpālr̄ eē aſſūpti
ad laudē diuinā ſ̄m illud Jſa. 42.
Oēm q̄ inuocat nomē meū ī laudē
meā creaui illū. Sʒ inquātū ē clicuſ
bñficiat⁹ in hac eccleſia:tenetᷣ dicē
officiū ſ̄m modū illi⁹ eccleſie. Eſt ḡ
ꝯſiderādū ꝙ officiū moꝛtuoꝝ q̄ñqꝫ
in eccleſia dr̄:ſicut oꝛdinarie ꝑtinētᷣ
ad eccleſie officiū:ſic̄ in tota eccl'ia ī
die aīaꝝ dr̄ officiū ꝓ moꝛtuis: ⁊ in
qualʒ eccl'ia eſt aliqua ſuꝑ h̄ ſpālis
ꝯſuetudo. puta vt dicatᷣ oꝛdinarie
officiū moꝛtuoꝝ ſemel in ſemptima
na.vel qualr̄cūqꝫ alr̄ ſ̄m certū tp̄s
Et ad hi⁹officiū moꝛtuoꝝ tenetᷣ cle
ric⁹ bñficiat⁹ īn aliqua eccl'ia:etiaʒ
in ſcholis exñs. ⁊ per hoc fatiſfacit
moꝛtuis:quoꝝ recipit bona. Aliq̄ñ
ꝟo dr̄ officiū moꝛtuoꝝ ī eccleſia ex-
oꝛdinarie: ꝓpter aliquā cām ſpālitᷣ
emergētē.puta ad p̄ces alic⁹ ꝑſone
vel ꝓpter aliq̄d hi⁹. Et ad hi⁹ offm̄
moꝛtuoꝝ nō tenetᷣ clericus exñs in
ſcholis. Et ꝑ h̄ pʒ rñſio ad obiecta.

Articulus.9⁹.

AD 3ᵐ ſic pꝛocedituꝛ. Uidetᷣ
ꝙ ep̄s peccet dans bñficiū
bono:ſi p̄termittat melioꝛē
q̄a q̄ facit ꝯtra ꝯſcīam edificat ad
iehēnam. Sed iſte ep̄us p̄termittēs
melioꝛē videtᷣ facē ꝯtra ꝯſcīam.ḡ
peccat moꝛtalr edificās ad iehēnaʒ
¶ Sʒ ꝯtra eſt ꝙ etiā ſ̄m iura ſufficᷣ
dare bono:ſi ſit idone⁹ad ſuiēdū in
eccleſia. ¶ R̄ᵒ dō ꝙ aliq̄s pōt dici
melioꝛ duplr̄. Uno mō ſimplr̄ q̄ eſt
ſanctioꝛ plus hñs de caritate. Alio
mō dr̄ aliq̄s melioꝛ quo ad aliquid
Contingit aūt q̄ñqꝫ aliquē eē meli-
oꝛē ſimplr:q̄ tñ nō eſt melioꝛ:q̄ʒtuʒ
ad hoc ꝙ bñficiū ꝑcipiat: q̄a alius
foꝛte pōt eccleſiā magis iuuare:vl'
ꝑ ꝯſiliū ſapīe vel ꝑ auxiliū potētie
vl' q̄a ſuiuit in eccleſia. Nō ḡ ep̄us
tenetᷣ ſemꝑ dare melioꝛi ſimplr̄.ſed
tenetᷣ dare melioꝛi quo ad h̄.non.n.

pōt eē q̄ vnū p̄ferat alteri niſi ꝓpt aliquā cām:que ſiq̄dē pertineat ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccleſie:iam quātū ad hoc iſte eſt melior. Si aūt illa cā ad hoc non ptineat erit acceptio pſonarū:que tāto ē grauior: quanto in reb⁹ diuinis cōmittit᷑. Vñ ſup illud Jac.2. Tu ſede hic bñ ꝛc. Dic glo.aug. Si hāc diſtātiā ſedēdi ⁊ ſtādi ad honores eccl'iaſticos referam⁹:nō eſt putādū leue eē peccatū in acceptōe pſonaꝝ hēre fidez dñi gl'ie. Quis enī ferat eligi diuitē ad ſedē honoris eccleſie cōtēpto paupe ſanctiore ⁊ inſtructiore. Et p hoc patet reſponſio ad obiecta.

Articul⁹.10⁹.

Ad 4ᵐ ſic pcedit᷑. Videt᷑ q̄ pauper nō teneat᷑ decimas ſoluē diuiti ſacerdoti. Jō enī inſtitutū eſt vt decime ſoluāt᷑ ad ſuſtētationē miſtroꝝ eccl'ie. Sed ſacerdos diues hʒ alias vñ ſuſtētetur. ḡ nō ſunt ei decime ſoluēde: ⁊ p̄cipue a paupe. ¶ Preterea in multis terris decime non ſoluūt᷑. qđ tñ p̄lati corrigerēt:ſi hoīes ex nccītate iuris dīni decimas ſoluere tenerēt᷑ Nō ḡ videt᷑ q̄ p̄ſertim paupes teneant᷑ ſoluere decimas diuitib⁹ ſacerdotib⁹. ¶ Sʒ cˀ eſt qđ dñs mat. 23. dicit. Hec optuit facere. ſ. iudicium ⁊ v̄itatē: ⁊ illa nō omittē. ſ. ea q̄ ptinēt ad decimaꝝ ſolutōez. ¶ Preterea Luce.18. phariſe⁹ dic̄. Decimaſ do oīum q̄ poſſideo. ¶ Rñ° dđ q̄ ſic phs docet in.5.ethi. Mediū iuſticie accipit᷑ nō ſolū quo ad nos: ſicut in ceteris v̄tutib⁹:ſ; etiā ſm reʒ:q̄a. ſ. ī aliis v̄tutib⁹ attēdūt᷑ diuerſe ɔditiones pſonaꝝ:ſm quas mediū diuerſificat᷑:ſic̄ circa cibos. quod ē multū vni eſt paucū alteri vel moderatū. ſ; in iuſticia nō variat᷑ mediū ſm diuerſas pſone ɔditiones:ſ; attendit᷑ ſolū ad quātitatē rei. Qui enī emit rē aliquā dʒ tātū ſoluē quātū valʒ: ſiue a paupe ſiue a diuite emat. reddere autē debitū ē act⁹ iuſticie. ⁊ iō ad hoc q̄ alicui reddat᷑ qđ ei debet᷑ nō refert vtrū ſit diues vel pauper. Decime aūt ſacerdotib⁹ debēt᷑ ī cor q̄dē ſ; ius nāle. Nālis aūt rō dictat vt illi q ꝓ pplo in ſp̄ualib⁹ laborāt: a pplo ſtipēdia ſue ſuſtentatōis accipiāt. Et ſm hoc etiā in nouo teſtō eſt iure dīno ſanxitū. Naʒ vt dr̄. i. ad cor.9. Dñs ordinauit his q euāgeliū ānūciāt:ut de euāgelio uiuāt ſ; in lege veteri iudiciali p̄cepto taxata ē quātitas ei⁹ qđ miniſtris dei eſt pplo ſoluēdū. ſ. decima: ⁊ h̄ etiā eccl'ia ſtatuit in pplo xp̄iano ſoluēdū. vñ cū ſacerdotib⁹ decime debeant᷑ tum ex iure nāli: tū de iure diuino:tū etiā ex ſtatuto eccl'ie:q̄uis ſacerdos ſit diues:nihilomin⁹ paup tenet᷑ ei decimas ſoluere. ¶ Ad pᵐ ḡ opʒ rñdere dupl'r. Uno mō vt dicat᷑ q̄ decimarū ſolutio inſtituta eſt nō ſolū ad ſuſtētatiōeʒ miſtroꝝ eccleſie:ſ; etiā ad ſuſtētationē paupū: qb⁹ dʒ de domo dei ꝓuideri. Vñ dr̄ Malach.3. Inferte oēʒ decimatiōeʒ vt ſit cib⁹ in domo mea. ⁊ ſic ſacerdoti q nō ſolū ſibi ſ; paupib⁹ ꝓuidē debʒ quātūcūq; diuiti ſunt decime neceſſarie. Alio mō pōt dici q̄ nccītas ſuſtētatiōis miſtroꝝ fuit ratio eccleſiaſtice īſtitutōis de decimaꝝ

ſolutõe. Sed ex quo officiũ eſt alicui debitũ ꝑ ſtatutũ eccl'ie: nibilominꝰ ei debet quãuis ſit diues. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ ſicut Paulꝰ laudabilr̃ nõ exigebat ſũptꝰ q ſibi ꝓpter ꝑdicationẽ euãgelii debebãt: ne qd impedimẽtũ fieret euãgelio: aut ſcãdalũ fidelibꝰ xpi. nõ tñ illi peccabãt ñ miſtrãtes ſumptꝰ: quos apl's ſibi debitos remittebat. ita etiam ꝑlati eccleſie laudabilr̃ faciũt nõ exigẽdo decĩas in terris illis in qbꝰ ꝓpter diſſuetudinẽ timẽt ſcãdalum generari: nec peccant illi q nõ ſoluũt decimas in terris in qbꝰ nõ eſt ↄſuetũ. peccarẽt aũt ſi obſtinate exigẽtibꝰ dare recuſarẽt. Et iõ vt huic pc̃õ obuiẽt ſacerdotes ĩ t'ris ill' ñ exigũt decĩas.

DEinde q̃ſitũ ẽ de actibꝰ caritatis. ¶ Et ꝑmo de obediẽtia. vtrũ ſit magis meritoriũ obedire ꝑlato: vel facere aliqd ad dictũ fratris. ¶ 2ᵒ de elemoſina.

¶ Articulꝰ. xiꝰ.

AD ꝑmũ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ magis ſit meritoriũ obedire ꝑlato q̃ facẽ aliqd ad dictũ fratris. Maiori. n. merito maius demeritũ opponit. Sed magis demeret ille q ẽ inobediẽs ꝑlato: q̃ ille q nõ aſſentit dicto frĩs. g̃ ⁊ magis meret aliqs obediendo ꝑlato q̃ aſſentiẽs dicto fratris. ¶ Sȝ cõtra. Ubi ẽ maior humilitas ibi videt eẽ maiꝰ meritũ: qa humilibꝰ dat deus grãȝ. ut dr̃ Jac. 4. Sȝ maioris humilitatis videt eẽ ꝙ aliquis equali ſe ſbiiciat faciẽs aliqd ad dictũ eiꝰ: q̃ ꝙ aliqs ſbiiciat ſe ſupiori obediẽs ꝑlato. g̃ magis videt eẽ meritoriũ: ꝙ aliqs faciat ad dictũ fratris: q̃ ꝙ obedit ꝑlato. ¶ Rñ° dõ ꝙ aliqs actꝰ põt dici magis meritoriꝰ dupliciẽ. Uno mõ ex genere operis. ⁊ ſic ille actꝰ eſt magis meritoriꝰ q eſt excellẽtioris ꝟtutis. Manifeſtũ ẽ autẽ ꝙ latria ꝑ quã aliqs ſeruit deo eſt excellẽtior ꝟtꝰ q̃ bñficentia qua quis ſatiſfacit ꝓximo. ſic̃ ⁊ diligẽ deũ eſt magis meritoriũ q̃ diligẽ ꝓximum. Qꝫ aũt aliqd fiat ad dictũ fratris: ꝑtinet ad amicitiã vel bñficẽtiam: qua qs diligit ꝓximũ. Qꝫ aũt obediat ꝑlato inquãtũ eſt dei miſter: ꝑtinet ad religionẽ qua qs colit ⁊ diligit deũ. ⁊ iõ magis eſt meritoriũ ꝙ aliqs faciat aliqd obediẽs ꝑlato vl' ſeruãs votũ: q̃ ſi aliqd faciat ad dictũ fratris. Alio mõ põt dici aliqs actꝰ magis meritoriꝰ ex eo ꝙ ꝓcẽdit ex maiori caritate: lȝ ſit minor ex ſuo genere. ⁊ ſic nihil ꝓhibȝ magis mereri illũ q facit aliqd ad dictum frĩs. Primũ g̃ ↄcedimꝰ. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ ꝙ ille q facit aliqd ad dictum frĩs facit ꝓpria ſponte. vñ minoris humilitatis eſſe videt q̃ ꝙ aliquis obediat ꝑlato tanq̃ ſupiori.

DEinde q̃ſitũ ẽ de el'a. ¶ Et ꝑ de el'a clericoꝝ. ¶ 2ᵒ de el'is q̃ fiũt ꝑ mortuis.

¶ Articulꝰ. i2ꝰ.

AD ꝑᵐ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ cl'ici peccẽt mortalr̃. ſi ea q̃ eis ſupfluũt ĩ elĩnis ñ largiãt. qa ſup illõ Lu. 3. Qui hȝ duas tunicas det vnam nõ hñti. dicit glo. De duabus tunicis diuidendis datur preceptum. quia ſi vna diuidatur: nemo veſtit in dimidia tunica

⁊ nud⁹ remanꝫ q accipit:⁊ q dedit
ſ; p largitōez vni⁹ tunice intellr̄ lar
gitio eoꝝ q̄ ſupfluūt ad neceſſitatē
vite. vt pꝫ p ea q̄ in eadē glo.p̄mit
tūt.ğ dare ſupflua ē in p̄cepto.ſ; q
trāſgredit̄ p̄ceptū peccat mortal'r.
ğ ille q nō dat ſupflua paupib⁹ pec
cat mortal'r.¶ Pretēa p̄ceptū plus
obligat q̄ ↄſiliū.Sꝫ dare oīa q̄ quis
poſſidet eſt cōſiliū. ⁊ tñ ad hoc hō
obligat̄ in caſu extreme nccitatis.
ğ etiā ex̄ caſum extreme neceſſitat
tenet̄ aliqs ſupflua dare paupib⁹cū
h̄ ſit in p̄cepto.⁊ ita q ñ largit̄ pec
cat mortal'r.¶ Pretēa qcunq; ↄſu
mit qđ ē alteri⁹tenet̄ ad reſtitutōeꝫ
Sꝫ bona clīcoꝝ ſūt paupū.ut pꝫ per
glo.Hiero.ſup illud Iſa.z.Rapina
paupū in domo vr̄a.ğ ſi clīci inutilr̄
bona eccleſiaſtica ↄſumūt tenēt re
ſtituere paupib⁹ aliūde ſi hūerīt.
¶ Pretēa qcūq; fac̄ ſe impotētē ad id
qđ tenet̄ facē peccat mortal'r.Sꝫ cle
rici faciēdo ſupfluas expēſas faci
unt ſe īpotētes ad ſbueniēdū pau
pib⁹:ad qđ tenet̄.ğ videt̄ q̄ peccēt
mortal'r.¶ Sꝫ in cōtrariū videt̄ eē
ↄſuetudo q̄ apud mulros p̄ualuit.
¶ Rn̄ dđ q̄ alr̄ videt̄ ſe hēre circa bo
na p̄imonialia ⁊ circa bona eccleſi
aſtica. Nā bonoꝝ p̄imonialiū vel
licite acqſitoꝝ hō ꝟe ē dñs.vñ q̄
ptinꝫ ad ↄditōez ipſi⁹ rei:pōt re ſua
vti vt vult.⁊ ex hac pte ñ accidit
pctm̄.pōt tñ pctm̄ accidē ex inordi
nato mō vtēdi: vl̄ p ſupabūdātiā.
vꝫ.ſ.inutilr̄ ↄſumit bona ppa in ea
in q̄ nō opꝫ. vl̄ ſm defectū.inquātū
.ſ.nō erogat ea in q̄ opꝫ. Utroq;.n.
mō corrūpit̄ vt⁹. vt dr̄ ī.z.ethi.Bo

noꝝ ꝟo eccl'iaſticoꝝ clerici nō ſunt
ꝟe dñi. ſ; diſpēſatores:ſm illō.i.ad
Cor.9. Diſpēſatio aūt mihi credita
ē.Pertinet aūt ad diſpenſatorē vt
fidelr̄ diſtribuat ea q̄ ei⁹ diſpēſatōi
ↄmittūt̄.ſm illō.i.ad cor.4. Hic iā
q̄rit̄ inter diſpēſatores vt fidel' qs
inueniat̄. In his ğ pōt duplr̄ pctm̄
ↄtingē.vno mō ex ↄditiōe ipi⁹ rei.
vꝫ.ſ.vſ̄pat ſibi quaſi rē ppā:⁊ ī uſ⁹
ſuos ↄuertit id qđ eēt aliis erogā
dū.Alio mō ex inordinato vſu eoꝝ
q̄ ī ptē ſuā cedūt.ſic etiā de aliis di
ctū ē.Ueꝝ qa hoꝝ diſpēſatio fidei
diſpēſatoris ↄmittit̄ vt dictum ē.ſi
qs bona fide diſpēſet eccl'iaſtica bo
na:inde accipiēs qđ ſibi ↄuenit ſm
ↄditōeꝫ ſtat⁹⁊ pſone:⁊ aliis largit̄
ſm q̄ ſibi videt̄ bona fide expedire
ñ peccat mortalr̄ etiā ſi forte aliqd
plus ī ſuos vſus ↄuertat q̄ opteat
Talia enī qa in ſingularib⁹ ē eoruꝫ
iudiciū nō pñt p oīodā certitudīeꝫ
diffiniri.Uñ ſi nō ſit mult⁹exceſſus
pōt ↄpati bonā fidē diſpēſatoris.ſi
ꝟo mult⁹exceſſus fiat:nō pōt latē ⁊
ita ñ pōt cū bona fide diſpēſatoris
h̄ agi. ſi aūt nō ↄſeruet bonā fidē ī
diſpēſādo: peccat mortalr̄.¶ Ad p̄
mū ğ dđ q̄ ſic aug .dic̄ in li.de ſmo
ne dñi in mōte. Illa p̄cepta q̄ dñs
tradidit Mat.5.Qui pcuſſerit te ī
vnā maxillā p̄be ei ⁊ aliaꝫ. ⁊ alia q̄
ibi ſequūt̄ ſūt intelligēda ſm p̄pati
onē animi.vt.ſ.hō ſit parat⁹ h̄ face
re quando neceſſitas hoc requirit.
Unde non ſemper eſt peccatū mor
tale: quando homo hoc non facit.
ſ; qñ videt neceſſitatē īminere:ſi ñ
faciat tunc peccat mortalr̄.⁊ eadē

rō eſt de hoc p̄cepto. q h; duas tu-
nicas det n̄ hn̄ti. ⁊ de omnib⁹ ſil'ib⁹.
Un̄ nō ſemꝑ peccat mortal'r quo-
tieſcūq; nō dat pauꝑi qui ſupfluū;
h;: ſ qn̄ neceſſitas īminet. Qn̄ autē
ſit tal' neceſſitas: ꝙ obliget ad pec-
catū mortale: nō pōt rōne determi
nari: ſ ꝯmittit prudētie ⁊ fidei diſ
pēſātis. vn̄ ſi bona fide det: qn̄ ſibi
videt expedire: īmunis eſt a pecca-
to. aliogn mortal'r peccat. ¶ Ad 2ᵐ
dō ꝙ illa eadē que ſūt ꝯſilia cadūt
ſb p̄cepto ſm aī p̄parationē. nullu;
.n. ꝯſiliū ē ꝑfecti⁹: ꝙ ꝙ hō t̄dat aīa;
ſuam pro fratrib⁹ ſuis. ⁊ tn̄ h̄ cadit
ſb precepto ſecūdū animi p̄patiōe;
ſ; illd. 1. Jo. 3. et nos debem⁹ ꝑ frīb⁹
aīa; ponē: ⁊ ſil'r dare oīa ſua pauꝑi
bus cadit ſb p̄cepto ſm animi p̄pa
tionē. vt. ſ. homo ſit parat⁹ hoc facē
ſi neceſſitas īmineat. Minor tn̄ ne-
ceſſitas reqrit ad ſupflua erogan-
da: ꝙ ad omnia exhibenda. tn̄ hoc
totū rōne vniuerſali determinari
non poteſt. ſ cōmittitur prudentie:
vt dictū eſt. ¶ Ad tertiū dicendū
ꝙ bona eccleſiaſtica non ſolum ſūt
diſpēſanda pauperib⁹: ſ etiā eccl'ie
miniſtris. vn̄ ſm canones debēt di
uidi hoc mō vt aliqua pars cedat ī
vſus pauꝑum ⁊ aliqua pars ī vſuſ
miniſtroꝝ ⁊ in cultū eccleſie. Alit̄ g̊
eſt dicēdū de illis eccl'iaſticiſ boniſ
que p̄ncipal'r ſunt attribuenda ne
ceſſitatib⁹ paupeꝝ: ⁊ ex ꝯn̄ti neceſ-
ſitatib⁹ miniſtroꝝ. ſicut ſunt bona
hoſpitaliū ⁊ alioꝝ hi⁹. Et aliter de
illis bonis que ſunt p̄ncipal'r attri
buta vſib⁹ miniſtroꝝ. ſicut ſunt pre-
bende clericoꝝ ⁊ alia hi⁹. Nam in p̄

mis bonis peccatū ꝯmittit nō ſolū
ex abuſu: ſ etiā ex ipſa rerū ꝯditiōe
dum aliqs in ſuos vſus aſſumit qd̄
eſt alteri⁹. Et ideo tenet ad reſtitu
tionē tāq; defraudator rei aliene.
In ſecūdis v̄o bonis nō ꝯmittitur
peccatu; niſi per abuſum. ſicut ⁊ de
bonis p̄rimonialib⁹ dictū eſt. vnde
non tenet quis ad reſtitutionē: ſed
ſolū ad pniam pagendā. ¶ Ad 4ᵐ
dicendū ꝙ neq; moderat⁹ vſus di-
uitiarū neq; bona fides diſpoſitōis
ſaluari videt in eo qui ſcienter ſu-
perfluas expenſas facit in voluptu
oſis ꝯuiuiis ⁊ aliis hi⁹ ſupfluitati-
bus. ⁊ ſic non eſt dubium ꝙ in tali-
bus peccat mortal'r. Unde dr̄ Mat
24. Si dixerit malus ſeruus ille in
corde ſuo. Moram facit dn̄s meus
venire: ⁊ ceperit percutere ꝯſeruos
ſuos. quod pertinet ad ſuperbu; ⁊
crudele dominiū. manducet aūt ⁊
bibat cum ebrioſis. quod pertin; ad
ſuperflua ⁊ voluptuoſa conuiuia:
veniet domin⁹ ſerui illi⁹ ī die qua
non ſperat ⁊ hora qua ignorat: ⁊
diuidet eu;. ſ. a ſocietate ſanctorum
partemq; eius ponet cum ipocritiſ
ſcilicet in inferno. Unde ibi ſbdit.
Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium.
Si autem aliquis non multū in ta
libus excedat poteſt bona fide fie-
ri ab aliquo qui uult ſm decentiam
ſui ſtat⁹ morē gerere his qb⁹ ꝯuiuit

Deinde queſitum eſt de ele-
moſinis que fiunt pro mor-
tuis. Et circa hoc queſita
ſunt duo. ¶ Primo vtꝝ mortuus
patiat aliqd̄ detrimētū: ſi executor
ei⁹ differat ſe dare elās: quas ip̄e ī

teſtamẽto dari mãdauit. ¶ 2° vtrũ
executoꝛ licite poſſit differre diſtri
butionẽ elemoſinaꝝ ad hoc ꝙ res de
functi meliꝰ vẽdatꝰ in poſterũ.

¶ Articulus.13ꝰ.

AD ṗmũ ſic pcedit. Videt ꝙ
moꝛtuus nullũ detrimẽtuꝫ
ſentiat ex hoc ꝙ elemoſine
quas mãdauit dari retardãt. Hiꝰ
.n.retardatio puenit ex negligẽtia
executoꝛis. Sꝫ negligẽtia vniꝰ non
imputat alteri. ḡ nullũ detrimẽtuꝫ
moꝛtuus patit ex hiꝰ tarditate.
¶ Sꝫ ↄtra eſt ꝙ ꝓpter hiꝰ tarditateꝫ
retardant oꝛõnes ⁊ ſacrificia: que
fierẽt p aĩa defuncti: ex qbus plurĩ
mũ iuuaret. ḡ ex hiꝰ tarditate pati
tur detrimẽtuꝫ. ¶ Rx° dõ ꝙ hic eſt
opus duplici diſtĩctõe. Pꝛimo qdẽ
ex parte ipſiꝰ detrimẽti. Diſtĩguẽdũ
eſt enim duplex detrimẽtũ. Nã qdᵒ
dã detrimẽtũ eſt qdᵒ ptinet ad tole
rantiã pene. ſm illud.i.ad Coꝛ.3. Si
cuiꝰ opꝰ arſerit: detrimẽtũ patietur
Aliud aũt eſt qdᵒ ptinet ad ſbtracti
onẽ remedii. 2° etiã diſtinguẽdũ ẽ
ex parte elemoſine. circa quã poteſt
ↄſiderari etiã detrimẽtũ ipſiꝰ elemo
ſine ⁊ effectꝰ ipſiꝰ. Quantũ ergo ad
meritum elemoſine nullũ detrimẽ-
tum patit defunctꝰ ex p̃dicta tardi-
tate: maxime ſi quantuꝫ in ipſo fuit
curã adhibuit vt hiꝰ elemoſine cito
darentur. quia meritũ ṗncipalr ex
volũtate ⁊ intentione dependet.
Sed quantũ ad effectum elemoſine
patit detrimẽtũ: non quidẽ vt pꝛo
hiꝰ tarditate puniat. ſ quia reme-
diũ ei non adhibet: dum ſuffragia
differũt: ex quibꝰ plurimũ iuuaret.

¶ Ad ṗmũ ḡ dõ ꝙ negligẽtia uniꝰ
non imputat alteri ad penam. põt
tamẽ redũdare in alterũ quãtũ ad
defectum remedii. ſm ꝙ vnꝰ homo
ab alio iuuari põt.

¶ Articulꝰ.14ꝰ.

AD 2ᵐ ſic pcedit. Videt ꝙ
executoꝛ debet tardare di
ſtributionẽ elemoſinaꝝ ad
hoc ꝙ res defuncti melius vendãt
Quia ex hoc ſeqt ꝙ plures elemoſi-
nas poterit facere pꝛo defuncto: ex
quibus defunctꝰ magis iuuabit. ḡ ſi
differat: videt ꝙ laudabilr̃ ⁊ fide-
liter hoc faciat. ¶ Sed ↄtra eſt. qa
ex tarditate elemoſinaꝝ ſequit re-
tardatio remedii quo foꝛte defun-
ctus indiget. ḡ videt ꝙ hiꝰ retarda
tione grauet defũctꝰ potiꝰ q̃ iuuet
¶ Rx° dõ. In moꝛa modici tpis nõ
videt eſſe magnũ periculũ. Unde
ſi executoꝛ per modicum tempꝰ ele-
moſinã dare differat: vt rebꝰ defun
cti melius venditis ampliores ele-
moſinas dare poſſit: laudabilr boc
facit. Si ṽo ecõuerſo p multuꝫ tpũs
differat elemoſinas diſtribuere vt
non multe ampliores elemoſinas fa
ciat: non videt eẽ abſq culpa: quia
foꝛte defũctꝰ a purgatoꝛio liberare
tur in quo exñti remediũ ſuffragio
rũ maxime neceſſariũ erat. hoc aũt
reqrit pꝛudẽtis executoꝛis examen
vt.ſ. ↄſideratis dilatione tẽpoꝛis ⁊
ↄditione pſone que creditur citius
vel tardius liberanda. ⁊ etiã q̃ti-
tate augmẽti elemoſinarum faciat
qdᵒ videbit expedire defuncto.

DEinde queſitum eſt de pec
catis. et circa hoc q̃ſita ſũt

tria. ¶ Primo de peccato originali vtrum ſcilicet ille q baptizatus eſt tranſmittat peccatū originale ī plē ¶ 2° de pc̄tō actuali in generali. qd .ſ. ſit prius. vtrū auerſio a deo: vl' cōuerſio ad ɔmutabile bonū. ¶ 3° ſpecialr' de mēdacio. qđ mēdacium ſit grauiꝰ. vtꝝ illud qđ fit v̄bo: vl' illđ qđ fit facto. ¶ Articulus. 15ꝰ.

Ad pmū ſic pcedit. Uidet ꝙ ille q eſt baptizatꝰ nō trāſmittat pc̄m originale in plem. Jn eo. n. q naſcit tria pn̄t ɔſiderari. ſ. corpꝰ. aīa. ⁊ vnio vtriuſqꝫ. ſ nō ɔtrahit pc̄m originale ſ̄m corpꝰ qđ ɔtrahit a parētibꝰ. qa parentes erāt totalr' a pc̄tō originali mūdati. Silr' etiā nec ſ̄m aīaꝫ quā habꝫ ex creatiōe dei: in quē pc̄m nō cadit: ⁊ p ɔn̄s neqꝫ etiā ſ̄m vnionē vtriuſqꝫ. ḡ ille q naſcit ex baptizatꝭ nullo mō cōtrahit pc̄m originale.

¶ Sꝫ ɔtra eſt qa remediū n̄ adhibet niſi vulneri. Sꝫ baptiſmꝰ q ē medicinale remediū ɔtra vulnꝰ originalis pc̄tī adhibet puulis baptizatorū filiis ſ̄m ɔmunē eccleſie ɔſuetudinē ḡ puuli baptizatoꝝ filii cū origīali pc̄tō naſcūt. ¶ Rꝰ dđ. qa peccatuꝫ qđ ex trāſgreſſiōe pmoꝝ parētū in oēs poſteros originalr' deriuat non abolet niſi p grāꝫ xp̄i: q de peccato damnauit pc̄m in carne. vt dr' ad ro. 8. Sꝫ h̄ quodā ordine pagit. Nā pmo ī ſtatu pn̄tis vite p ſacra grē xp̄i remouet peccatū originale q̄ꝫ ad inqnationē aīe. vt. ſ. nō imputetur hoī ad culpaꝫ. Remanet tn̄ interim quātū ad corruptōeꝫ fomitꝭ ī carne. vnde aplus dicebat ad ro. 7. Ego ipſe mente ſeruio legi dei: carne autem legi peccati: inquātum. ſ. ɔcupiſcit aduerſus ſp̄m. vn̄ homo baptizatꝰ ſ̄m mētē viuit in nonitate ſp̄us. ſ ſ̄m carneꝫ adhuc retinet vetuſtatē Ade. ⁊ ideo ſicut per ſpūalē generationē: qua. ſ. per euāgelium alios pducit filios in xp̄o abſqꝫ pc̄tō: ita etiā ſ̄m gn̄ationē carnaleꝫ producit filios in vetuſtatem Ade cū pc̄tō originali. ⁊ p h̄ pꝫ rn̄ſio ad obiecta. ¶ Articulꝰ. 16ꝰ.

Ad 2m ſic pcedit. Uidet ꝙ in peccato actuali prius ſit auerſio q̄ cōuerſio. Auerſio enī importat receſſū a termino. cōuerſio aūt acceſſuꝫ ad terminū. Sꝫ ī motu corporali prius ē receſſus a termino q̄ acceſſus ad terminū. ḡ ⁊ in ſpūali motu prius eſt auerſio q̄ ɔuerſio. ¶ Sed ɔtra eſt qđ Dio. dicit. 4. c. de di. no. Nemo intēdēs ad malū opat: ſ intendēs ad bonū. ḡ prius aīus peccātis ɔuertit p appetitum ad bonū ɔmutabile q̄ auertat a dō ¶ Rꝰ dđ ꝙ peccatū pncipalr' ī volūtate ɔſiſtit. vt aug. dicit. Quantū aūt ad volūtatē illud eſt prius qđ pncipalr' intēdit. ⁊ ideo in pc̄tīs in qbus pncipalr' intendit fruitio boni ɔmutabilis. ſicut in luxuria. auaritia ⁊ ſilibꝰ. prius eſt nālr' cōuerſio q̄ auerſio: que non eſt principaliter intenta. ſ preter intentionē ɔſeqt ex inordinata conuerſione. Jn pc̄tīs auteꝫ in quibus directe intenditur auerſio a deo ſicut ē infidelitas. deſperatio ⁊ alia hꝰ: prius eſt auerſio ab īcōmutabili bono ⁊ pꝰea ē ɔuerſio ad ɔmutabile bonū ſic pꝫ in illis

qui deſpantes ſeip̄os tradūt impu
dicitie.vt dr̄ ad eph.4.¶ Ad p^m ḡ
dō q quāuis in motib⁹ opabilib⁹ re
ceſſus a termino p̄oꝛ ſit ī executiōe
acceſſus tn̄ ad terminū prioꝛ eſt in
intētōe in qua p̄ncipal'r ↄſiſtit pc̄z.

¶ Articulus.17⁹.

Ad 3^m ſic procedit. Uidet q
mai⁹ peccatū ſit cum aliqs
mētit facto: q̄ cū aliqs men
tit v̄bo. Mai⁹.n.peccatū eē videt cū
aliqs mētiēdo abutit eo cui magis
credit. Sȝ ſic Amb.dic̄ ī li.de v̄itate
Magis credit factis q̄ v̄bis. ḡ grui⁹
peccat q mētit factis q̄ȝ v̄bis. ¶ Sȝ
ↄt̄ ē qd aug⁹.dic̄ in li. de doctrina
xp̄iana. Inter oīa ſigna p̄cipuū locū
tenēt v̄ba.his aūt abutit ille q v̄bo
mētit.ḡ videt q graui⁹ peccat ille
q mētit v̄bo q̄ ille q mētit facto.
¶ Rx° dō q ſic Amb. dic̄ in q̄dā ſmōe
Nō ſolū in falſis v̄bis: ſ etiā ī ſil'at
opib⁹ mēdaciū eſt. Peccatū aūt mē
dacii p̄ncipal'r qdē ↄſiſtit ī intētōe
fallēdi.vn̄ ille q dic̄ falſū qd putat
eē verū nō mētit. Magis aūt ē re⁹
mēdacii ille q dic̄ veꝝ qd putat eē
falſū.vt pȝ p aug.in li.de mēdacio.
Un̄ cū eadē intētio fallēdi ſit in eo
q mētit v̄bo: ⁊ in eo q mētit facto:
vterqȝ equal'r peccat. Uerbū enī ⁊
factū aſſumūt vt inſtr̄a fallēdi.vn̄
n̄ refert quātū ad peccatū mēdacii
vtꝝ aliqs v̄bo vl' ſcripto vl' nutu:
vl' q̄cūqȝ facto mētiat.ſicut n̄ refert
quātum ad p̄cm̄ homicidii.vtꝝ qſ
gladio vl' ſecuri interficiat hoīem
Et p h̄ pȝ rn̄ſio ad obiecta.

¶ Articul⁹.18⁹.

Deinde q̄ſitū ē circa coꝛpoꝛa
hoīs.vtrū.ſ.aliqs poſſit eē nāl'r ul'
miraculoſe ſil' v̄go ⁊ pr̄. ⁊ videt q
h̄ poſſit eē miracl'oſe.qa pr̄ ⁊ mr̄ ſil'
ſūt gn̄atōis p̄ncipia. Sȝ aliq̄ mulier
miraculoſe fuit ſil' v̄go ⁊ mr̄.ḡ pari
rōne aliqs vir miraculoſe pōt ſil' eē
v̄go ⁊ pr̄. ¶ Uidet q h̄ poſſit eſſe
abſqȝ miracl'o.qa demon īcub⁹ pōt
furari ſemen viri v̄ginis in ſomnis
polluti ⁊ trāſfūdē ī matricē mulie-
ris: ex quo qdē ſeīe pōt ↄcipi ꝓles:
cui⁹ pr̄ n̄ ē demon incub⁹: ſ ille ex c⁹
ſeīe gn̄at: qd agit ī v̄tute ei⁹ a quo
ē reſolutū.ḡ videt q etiā abſqȝ mi-
raculo poſſit aliqs ſil' eē v̄go ⁊ pr̄.
¶ Sȝ ↄt̄. Mulier abſqȝ miraculo n̄
pōt ſimul eē v̄go ⁊ mr̄. ḡ pari rōne
nec uir abſqȝ miraculo pōt ſimul eē
v̄go ⁊ pr̄. ¶ Itē videt q nec p mi-
raculū.qa ſi fili⁹ dei q eſt nat⁹ mira
culoſe de v̄gīe ex aliqua pte coꝛpis
v̄ginalis carnē aſſūpſiſſet q̄ ex illa
vn̄ mulier nāl'r ↄcipit. puta de ma
nu aut pede: nō dicēt fili⁹ v̄gīs: ſic
nec Eua dicta ē filia Ade.quāuiſ ſit
foꝛmata de coſta ipſi⁹. ſ nō poſſȝ cō
tingē ſalua v̄gitate viri: q ex eadē
pte coꝛpoꝛis.⁊ in eodē loco ꝓlē ge-
neraret: ſicut nāl'r gn̄at.ḡ nec etiaȝ
miraculoſe fieri poſſet q aliqs ſiml'
eēt v̄go ⁊ pr̄. ¶ Rx° dō q ad h⁹ eui
dētiā vidē opȝ qd ad v̄gitatē req-
rat. Reqrūt aūt tria ad ei⁹ pfectōeȝ
quoꝝ p^m ē p̄ncipale ⁊ foꝛmale.ſcȝ.
electio ſiue intētio volūtatis.ſicut
⁊ in omnib⁹ moꝛalib⁹.vn̄ iſtō ex ne
ceſſitate ad uirginitatē requirit q
aſſit alicui aſſidua voluntas nūq̄
experiendi delectationem venere-
am. Secūdum autem eſt materiale

.ſ.paſſio appetit⁹ ſenſitiui.ſcʒ. dele/ctatio quã qs experit in actu venereo cui⁹ ꝑuatio reqrit ad pfectã ꝟgĩta/tẽ mãlr. Naʒ paſſiões ſenſitiue ſunt mã ꝟtutũ moraliũ. Si tñ ꝑter eiecti onẽ ꝑꝑe volũtatꝭ h̃ ↄtĩgat. puta cũ qs in ſomno polluit: vl' cũ mulier ꝑ violẽtiaʒ ab hoſte opꝑmit: nõ perit ꝟt⁹ ꝟgĩtatis. vt pʒ ꝑ aug. in. i. de ci. dei. 3ᵐ aũt eſt q̃ſi ꝑ accñs ⁊ ↄcomi tãter ſe hñs ad ꝟginitateʒ. ſ. corpal' integritas. Vñ ſi clauſtra pudoris alr corrũpãt q̃ ꝑ venereũ actũ. pu/ta ſi obſtetrix vel medic⁹ ferro inci dat ad ſanãdũ: nihil ꝟgĩtati depit ſic aug. dic̃ in. i. de ciui. dei. Sic g̃ ſi ꝟginitas accipiat ſꝫm pfectũ ſuũ eẽ: ꝓut ad ꝟgĩtatẽ tria ꝑdicta concur rũt: mulr qdẽ ſalua ꝟgĩtate nõ põt eẽ mr̃: ita q̃ concipiat ⁊ pariat niſi miraculoſe: qa ꝓles egredi nõ põt cũ h̃ q̃ ꝑmaneant clauſtra pudoris ĩuiolata: niſi ꝑ miraculũ: ſic accidit in mr̃e dei. Poſſʒ tñ forte abſq; mi raculo mulr ſalua oĩmoda ꝟgĩtate ↄcipe: ſic dr̃ accidiſſe de q̃dã puella pubeſcẽte: quã ꝓpter pudoris cuſto diã in lecto ſuo pr̃ hẽbat: q dum ſo/mno polluet ſemẽ ad matricẽ deſcẽ dit ⁊ puella ↄcepit. Vir autẽ abſq; oĩ ſeĩs reſolutõe nõ põt eẽ pr̃ neq; nãlr neq; miraculoſe. qa ſi de corpe ei⁹ ꝓles alr miraculoſe formaret nõ poſſʒ dici pr̃. Si ꝟo ꝟgĩtas largi⁹ ac cipiat: ꝓut ſolũ reqrit interiorẽ ele ctionẽ mentꝭ. ſic pʒ de mulre qdẽ: q̃ nãlr põt eẽ mr̃: ꝟgĩtate tali manen te. ſic ſi aliq̃ ꝑ violẽtiã opꝑmeret ab hoſte ⁊ inde ↄcipet. ⁊ multo magiſ h̃ poſſʒ miracl'oſe fieri. Vir aũt ſal ua tali ꝟgĩtate poſſʒ eẽ pr̃ nãlr ꝑ/pter pollutõeʒ nocturnã: q quocũq; caſu ad mr̃icẽ mlieris pueniret. nõ aũt ita ↄgruẽt q̃ miracl'oſe vir fiẽt pr̃: ſic̃ q̃ ꝟgo fiẽt mr̃. tũ qa ꝟgo mi/racl'oſe facta ẽ mr̃: ſpũ ſãcto formãte corp⁹ ꝓlis ex puriſſimis ſãguĩb⁹ ei⁹ ut Dam. dic̃. Reſolutio aũt ſeĩs ſiñ q̃ vir pr̃ eẽ nõ poſſʒ nõ ↄgruit opa tioni ſpũs ſcĩ. tũ qa vir ĩ gñatõe ẽ ſic agẽs: mulr ſic patiẽs. Deo aũt cõ petit agẽ ⁊ ñ pati. vñ magis ↄgru it vt de⁹ miracl'oſe ſuppleat id qd̃ deeſt ex pte viri q̃ id qd̃ deẽ ex pte mlieris. ⁊ ꝑ h̃ pʒ rñſio ab obiecta.

¶ Articulus. 19⁹.

Deinde vltimo q̃ſitũ eſt de creatura pure corpali. vtꝝ .ſ. celũ empireũ hẽat influẽ tiã ſup alia corpa. Et videt q̃ ñ. qa oẽ corp⁹ qd̃ nãlr ĩfluit in alia corpa ꝑ ꝑus influit ĩ ꝓpinqua q̃ ĩ remota Si g̃ celuʒ empireuʒ influẽt ĩ corpa inferiora ꝑ ꝑus influẽt in celũ aquʒ qd̃ ẽ ſibi ꝓping⁹ q̃ in celuʒ ſydereuʒ ſʒ h̃ videt eẽ incõueniẽs. qa celum ſydereuʒ ſilius ẽ celo empireo. cum neutꝝ ſit de nã q̃tuor elemẽtoꝝ: q̃ celuʒ aquʒ qd̃ ẽ de nã q̃tuor elemẽto rum. qa ille aq̃ dicunt ibi poſite ad refrigerãd calorẽ ꝓueniẽtẽ ex motu celi. rõne c⁹ ſaturn⁹ q ẽ altior inter planetas: dr̃ hr̃e frigiditateʒ. Nõ g̃ celuʒ empireuʒ influit ĩ corpa ĩferi ora. ¶ Sʒ ↄt̃ ẽ qd̃ in li. de intelligẽ/tiis dr̃. q̃ oẽ qd̃ ĩfluit ĩ alia ẽ lux ul' lucẽ hñs. ⁊ ĩ ↄmẽto dr̃. q̃ oĩs ĩfluẽ/tia ẽ ꝑ ꝟtutẽ lucꝭ. ſʒ celuʒ empireum maxime hʒ luceʒ inter alia corpora. ergo maxime in alia corpa ĩfluit.

Ro° dō ꝙ qdaꝫ ponūt celū empi-
reū nō hēre influētiā in reliqua cor
pora:qa nō ē institutū ad effectꝰ nā
les:ſ ad h ꝙ ſit locꝰ btōꝝ. Et h qdē
mihi aliqñ viſū ē.ſ diligētiꝰ ↄſide-
rās magis videtꝛ dōm ꝙ influat in
corpora īferiora.qa totū vniuerſū
ē vnū vnitate ordīs. vt pꝫ p phm ī
9.meth. Hec aūt vnitas ordīs attē
ditꝛ ſm ꝙ quodā ordine regūtꝛ corpo
ralia p ſpūalia ⁊ īferiora corpora p
ſupiora. vt aug.dic̄ in.3.de tri. Un̄
ſi celū empireū nō influēt ī corpora
īferiora:celū empireū nō ↄtinetꝛ ſb
vnitate vniuerſi. qd ē incōueniēs.
Videtꝛ aūt ppꝛus effectꝰ eiꝰ eē ppetui
tas ⁊ pmāſio ī inferiorib9 corporib9
Nā ſm phm in.xi.meth. In celo ſūt
pncipaľr duo motꝰ.quoꝝ vnꝰ ē ab
oriēte in occidētē:q vocatꝛ diurnꝰ ⁊
eſt ſup polos eqnoxialis. ⁊ qa iſte ē
vniformis cauſat ppetuitatē in in-
feriorib9 motib9. Aliꝰ autē motꝰ ē ab
occidēte in oriētēꝫ:quo mouetꝛ ſol ⁊
alii planete:q eſt ſup polos ȝodiaci.
p quē planete accedūt ⁊ recedūt a
nobis. Un̄ iſte motꝰ ppē cāt variam
gñatōis ⁊ corruptōis ⁊ ceterorum
motuū in iſtis inferiorib9. ⁊ ſic ↄti-
nuatꝛ gñatio ⁊ corruptio hoꝝ inferi
oꝝ:quouſqꝫ deꝰ vult. q̄ qdē quantū
ad ↄtinuitatē cauſatꝛ a pmo motu.
q̄tū aūt ad ↄtrietatē a 2°. Sic aūt
vniformitas motꝰ p̄cedit diſformi
tatē:ita etiā vnitas quietis p̄cedit
uniformitatē motꝰ:qa moueri eſt ſe
aľr hre nūc q̄ pꝰ.qeſcē autē ē eo mō
ſe hēre nūc vt pꝰs. ⁊ ſic qes hꝫ pu-
rā vnitatē. Uniformitas aūt motꝰ
hꝫ vnitatē cū diuerſitate. ⁊ iō pmū
celū.ſ. empireū ſingulr̄ p ſuā qeteꝫ
influit.2m aūt celū ē qd dr̄ aqueum
p ſuū motū uniformē.3m aūt celū.ſ.
ſydereū p ſuū motū diſformeꝫ. Hoc
aūt ē ppū huic corpi ꝙ īfluat abſqꝫ
motu:inquātū ē ſupremū attingēs
quodāmō ordinē ſbaꝝ ſpūaliū put
Dio.dic̄.2.c.de di.no.ꝙ dīna ſapīa
ↄiūgit pnª ſecūdoꝝ finib9 pmoꝝ.
¶ Ad pm ḡ dō ꝙ celū empireū ma
gis influit in celū aqueū q̄ in infe-
riora corpora. inquātū.ſ.celū aqueū
plus recipit de influētia celi empi-
rei. vt vniformitas motꝰ oñdit. vel
etiā magis ↄuenit cū celo empireo
rōne ſue vniformitatis q̄ celum ſy
dereū. Eſt aūt de celeſtib9 corpalib9
duplex opinio. Una.ſ. ꝙ ſint de nā
elemētoꝝ.ſm quā celū empireū eēt
de nā ignis.celū aqueū de nā aque
uel aeris.celū aūt ſydereū ē ↄpoſitū
ex vtraqꝫ nā. qa in pte eſt lucidū.ī
pte dyaphanū. Et ad hāc opinionē
ptinet ꝙ dr̄ aquas eē ibi ad infrigi
dādū. Alia aūt ē opīo ꝙ corpa cele-
ſtia ñ ſunt de nā quatuor elemtoꝝ
ſ qnta eēntia.ſm quā etiā celū aqū
nō ē de nā quatuor elemtoꝝ. Sꝫ dr̄
aqueū ppter dyaphaneitateꝫ.ſic̄ dr̄
celū empireū.i.igneū ppter lumē.
¶ Cōtrariū ↄcedimꝰ:quāuis liber de
intelligētiis ñ ſit auctoritatꝭ alicuiꝰ
nec etiā vꝫ ſit ꝙ oīs influxꝰ ſit rōne
lucis:niſi lux methaphorice accipiatꝛ
p oī actu. put oē agēs agit īquātū
ē ens actu. vľ h pōt eē veꝝ in ſolis
corpalib9 ī qbus ppē dr̄ lux:inq̄m.ſ.
lux corpaľ ē forma pmi corpis agētꝭ
.ſ.celi:in cꝰ vtute oīa corpa īferiora
agūt. ⁊ hec ad pñs dicta ſufficiāt.

¶ Incipit quodlibet ſeptimū.

Q Ueſitū ē de tribus ¶ Primo quedā pertinētia ad ſbſtantias ſpūales. ¶ 2° quedaꝫ pertinētia ad ſacrm altaris. ¶ 3° quedā ptinētia ad corpora damnatoꝝ. ¶ Circa ſbas ſpūales q̄rebat̄. ¶ Primo de cognitione eaꝝ. 2° de fruitione aīe xp̄i tpe paſſiōis. ¶ 3° de pluralitate in ſbſtātiis ſpūalib⁹ inuēta. ¶ Circa p̄muꝫ q̄rebāt quatuor. ¶ Primo vtrū aliqs intellect⁹ creat⁹ poſſit dīnā eēntiā vidē īmediate. ¶ 2° vtꝝ intellect⁹ creat⁹ poſſit ſil' plura intelligere. ¶ 3° vtꝝ intellect⁹ angelic⁹ poſſit intelligere ſingularia. ¶ 4° vtꝝ noticia quam aug. dic̄ plē mētis ſit accñs vl' non

¶ Articul⁹. p̄m⁹.

A D p̄mū ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ null⁹ intellect⁹ creat⁹ poſſit diuinā eēntiā īmediate videre. Intellect⁹ enī creat⁹ cū indifferēter ſe hēat ad oīa intelligibilia: nō pōt cognoſcē determinate aliqd: niſi p obiectū ſuū determinetur. Sꝫ dīna eēntia non eſt obiectū qd poſſit intellectum determinare qa eſt ſummuꝫ in entib⁹: ꝛ maxime generalitatis: ꝛ nullo mō determinatū. ḡ intellect⁹ creat⁹ ipam vidē nō pōt. ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellect⁹ cognoſcat aliqd opꝫ ꝙ fiat in actu. Nihil enī opat̄ ſm ꝙ eſt in potētia. ſ ſm ꝙ ē actu. Intellect⁹ aūt nō fit in actu niſi ſm ꝙ intelligibili informat̄. Cū ḡ eēntia dīna nō poſſit p ſe ipam informare intellectuꝫ vt formalr̄ faciat ipm eē in actu opꝫ ſi dr̄ p intellectū cognoſci: ꝙ p aliqꝫ ſui ſimilitudinē intellectū informet ad hoc ꝙ cognoſcat̄. ꝛ ita nō poterit īmediate niſi p ſimilitudinē videri. ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellectus creat⁹ eēntiā dīnā videat: opꝫ ꝙ p lumē glorie pficiat̄. Sed lumē glorie eſt mediū diſtās ꝛ ab ipſo intellectu ꝛ ab ipa eētia dīna: que eſt beatitudo increata: cū lumē pdictū dicat̄ creatura. ḡ intellect⁹ creatus nō pōt vidē dīnā eēntiā īmediate ¶ Preterea ſm phm in. 3°. de aīa. Sicut ſenſus ſe hꝫ ad ſenſibile: ita ſe hꝫ intellect⁹ ad intelligibile. Sed ad hoc ꝙ ſenſus viſus ſuū obiectuꝫ pcipiat duplici medio indiget. ſ. lumine ꝛ ſpecie: que eſt ſimilitudo rei viſe. ḡ hoc idē eſt nccīū intellectui in viſione dīne eēntie. ꝛ ſic nō immediate eam videbit. ¶ Sed ɔ̄ ē qd dr̄. i. Jo. 3. Uidebim⁹ eū ſicuti eſt ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellectus intelligat nihil aliud videt̄ regri niſi ꝙ intelligibile fiat in actu ꝛ ꝙ intellectui ɔiūgat̄. Sꝫ eēntia dīna p ſe ipſam eſt intelligibilis in actu: cū ſit īmaterialis. intellectui etiā pñs eſt: qa vt dicit aug. Deus vnicuiqꝫ rei eſt vicinior q̄ ipſa res ſibi. ḡ intellect⁹ creat⁹ eēntiā dīnā poterit īmediate vidē. ¶ R° dd ꝙ abſqꝫ dubio tenendū eſt ꝙ diuina eēntia in patria īmediate ab ītellectu glorificato videat̄. Ad cuius euidētiā ſciendū eſt ꝙ in viſione intellectīa triplex mediū ɔtingit eſſe. Unū ſb quo intellect⁹ videt: qd diſponit eū ad videndū. ꝛ hoc eſt in nobis lum̄

intellect⁹ agentis.qȯ ſe hꝫ ad intel/
lectū poſſibilē noſtrū:ſicut lumē ſol'
ad oculū. Aliud mediū eſt quo vi/
det̄.⁊ hoc eſt ſpēs intelligibilis que
intellectū poſſibilē determinat:⁊ hꝫ
ſe ad intellectuꝫ poſſibilē ſicut ſpēs
lapidis ad oculū. Tertiū mediū eſt
in quo aliquid videt̄. ⁊ hoc eſt res
aliqua ꝑ quā in cognitionē alteri⁹
deuenim⁹: ſicut in effectu videmus
cām. Et in vno ſil'ri vel ꝯtrarioꝛuꝫ
videt̄ aliud. ⁊ hoc mediū ſe hꝫ ad
intellectū: ſicut ſpeculū ad viſū coꝛ
poꝛalē:in quo ocul⁹aliquā rē videt
Primū ḡ mediū ⁊ zᵐ nō faciūt me
diatā viſionē. īmediate enī dr̄ ali/
qs videre lapidē: quāuis eū ꝑ ſpēꝫ
ei⁹ in oculo receptā ⁊ ꝑ lumē vide/
at.qa viſus non fert̄ in hec media:
ſi in uiſibilia.ſ; per hec media fert̄ ī
vnū viſibile:qȯ eſt ex̄ oculū. Sꝫ 3ᵐ
mediū facit viſionē mediatā.viſus
enī fert̄ ṗmo in ſpeculū ſicut in viſi
bile:quo mediante accipit ſpēm rei
viſe in ſpecie vel ſpeculo. ſil'r intel
lect⁹cognoſcēs cām in cauſato fert̄
in ipm cauſatū ſicut in quoddā in/
telligibile. ex quo tranſit in cognēꝫ
cauſe. Et qa eēntia diuina in ſtatu
vie in effectib⁹ſuis cognoſcit̄ nō vi
dem⁹ eā īmediate. Unde in patria
vbi īmediate videbit̄:tale mediuꝫ
penit⁹ ſb̄trahet̄.Sil'r etiā nō eſt ibi
mediū zᵐ.ſ.aliqua ſpēs eēntie dīne
intellectū infoꝛmās: qa qn̄ aliquid
videt̄ īmediate per ſpēm ſuam:opꝫ
ꝙ ſpēs illa repñtet rem illā ſ̄m cō/
pletū eſſe ſue ſpeciei. al'nō diceret̄
res illa īmediate videri:ſ; quedam
vmbꝛa ei⁹: ſicut ſi ſil'itudo lucis in
oculo fieret per modū coloꝛis:qui ē
lux obūbꝛata.Cū aūt omne qȯ reci/
pit̄ in aliquo:recipiat̄ in eo ꝑ moduꝫ
recipientis:impoſſibile eſt ī intelle
ctu creato ſil'itudinē dīne eſſentie
recipi: que eā perfecte ſ̄m totā ſuaꝫ
rōnē repñtet. Unī ſi per aliquā ſil'i/
tudinē talē eēntia dīna a nobis vi
deret̄.īmediate nō viderem⁹eſſen/
tiā dīnā:ſ; quandā vmbꝛā ei⁹. Re/
ſtat ḡ ꝙ ſolū ṗmū mediū erit ī illa
viſione.ſ.lumen gloꝛie:quo intelle/
ctus ꝑficiet̄ ad vidēdū eēntiā dīnā
de quo in ṗs.In lumine tuo videbi
mus lumē. Hoc aūt lumē non eſt ne
ceſſariū ad hoc ꝙ faciat intelligibi
le in potentia eē intelligibile ī actu
ad qȯ eſt nobis neceſſariū lumē in
tellectus agentis. quia ipſa diuina
eſſentia cum ſit a materia ſeparata
eſt per ſe actu intelligibilis.Sꝫ erit
neceſſariuꝫ tantum ad ꝑficiendum
intellectū.ad qȯ etiā nūc lumē intel
lectus agentis ualet.pꝛedictum aūt
lumen gloꝛie ſufficienter ꝑficiet in
tellectū ad videndū dīnā eēntiam
eo ꝙ ipſa eſſentia diuina total'r lux
intelligibilis eſt. Unde lumen gl'ie
ab ea in intellectū deſcendens facit
hoc reſpectu diuine eſſentie in intel
lectu:quod facit reſpectu alioꝝ ītel/
ligibiliū:que non ſunt lux tantum
ſpēs rei intellecte ſimul ⁊ lumen:ſic
ſi lux ſenſibilis per ſe exiſteret ad
eius viſionem ſufficeret lumē ocl'm
perficiens ſine aliqua ſil'itudine.
Ad ṗmū ḡ dȯ ꝙ aliqd dr̄ determī
natū dupl'r. Primo rōne limitatōis
Alio mō rōne diſtinctōis. Eſſentia
aūt diuina non eſt qd determinatū

ꝑmo mō: ſ; 2° mō. qa forma nō limi
tatᷣ niſi ex hoc ꝙ in alio recipitᷣ: cui
mā ꝯmenſuratᷣ. In eētia aūt diui
na non eſt aliquid in alio receptum
eo ꝙ eſſe ei⁹ eſt ipa dīna nā ſbſiſtēſ
qꝺ in nulla re alia cōtingit. Nā q̄lȝ
res alia hȝ eſſe receptū ⁊ ſic limita-
tū. ⁊ inde eſt ꝙ eētia dīna ab oī-
bus diſtinguitᷣ: p hoc ꝙ eſt in alio ñ
recipi: ſicut ſi eēt aliqua albedo exi
ſtens nō in ſbiecto: ex hoc ipſo diſtī
gueretᷣ a qualibet albedine in ſbo
exñte. quāuis in rōne albedinis nō
eſſet recepta: ⁊ ſic nec limitata. Pa
tet g̃ ꝙ eētia dīna ñ eſt qd gñale
in eſſendo: cū ſit ab omnib⁹ aliis di-
ſtincta. ſ; ſolū in cauſando. qa id qꝺ
eſt p ſe eſt cā eoꝝ que p ſe nō ſunt.
Uñ eē p ſe ſbſiſtēs eſt cauſa omnis
eſſe in alio recepti. ⁊ ita eētia diui
na eſt intelligibile: qꝺ pōt determi
nare intellectum. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ in
tellect⁹ creat⁹ fit actu ad vidēdum
dīnā eētiaȝ per lumen glorie. ⁊ h
ſufficit: vt dictū eſt. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ
illud lumē glīe quāuis ⁊ ab eētia
dīna ⁊ ab intellectu ſit differēs per
eētiā: nō tñ facit mediatā viſionē
vt ex dictis pȝ. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ vi-
ſibilia non ſunt lux tm̄. ⁊ iō opȝ ad
hoc ꝙ viſus determinetᷣ ad ea: ꝙ ñ
ſolū ſit ibi lumē: ſ; etiā ſpēs rei viſe
Eētia autē dīna eſt pure lux. ⁊ iō
non requirit aliquā aliaȝ ſpēȝ q̄ ipȝ
lumen vt videatᷣ: ſicut ex dictis pȝ.

¶ Articul⁹. 2⁹.

AD 2ᵐ ſic pcedíᷣ. Videtᷣ ꝙ
intellect⁹ creat⁹ poſſit ſimul
plura intelligere. Potētia
enī ſenſitiua cū ſit mālis ē inferior
⁊ magis ꝯtracta q̄ intellectiua. Sȝ
ſenſus pōt ſimꝉ plura ſentire: ſicut
ſenſus ꝯmunis ſimul ſentit albuȝ ⁊
dulce: dū eoꝝ dr̄iam cognoſcit. g̃
intellect⁹ multo fortius poteſt ſiꝉ plā
intelligere. ¶ Preterea plura ītel-
ligibilia poſſunt ſiꝉ cognoſci ī q̄tuȝ
ſunt vnū. Sed omnia intelligibilia
ſunt vnū: in quantū ſūt intelligibi
lia. g̃ omnia intelligibilia poſſūt ſiꝉ
cognoſci. ¶ Preterea ſicut ſe habȝ
intellect⁹ in habitu ad intelligibile
in habitu: ita ſe habet intellectus ī
actu ad intelligibile in actu. Sȝ ītel
lect⁹ ī habitu ſiꝉ plura intelligibilia
cognoſcit in habitu. g̃ intellect⁹ in
actu ſimul plura intelligit in actu.
¶ Preterea ad cognitionē intelle-
ctus ſufficit ſpēs rei intelligibilis ī
intellectu exiſtēs. Sȝ ſpēs intelligi-
biles non ſe impediunt: quin ſimul
ſint in intellectu: cum nō ſint ꝯtrie.
eo ꝙ ſunt a materia ſeparate. ergo
intellectus non impeditᷣ quin poſſit
ſimul plura intelligere. ¶ Preterea
capacitas intellect⁹ eſt maior q̄ cui⁹
cūq̄ corporis. Sȝ aliquod corp⁹ eſt ī
quo ſimul poſſunt plures ſpēs etiaȝ
ꝯtrarioꝝ fieri. ſicut patet ꝙ in vno
pūcto aeris in quo ſe interſecāt due
linee directe a duab⁹ viſibilibus ad
duos vidētes: eſt ſpecies vtriuſq̄
viſibilis. g̃ multo forti⁹ plures ſpēs
actu poſſunt ſimul eſſe in intellectu
⁊ ita intellect⁹ poteſt ſimul plura in
telligere. ¶ Sed ꝯtra eſt quod dic
phus in. 2. thopic. Contingit plura
ſcire. intelligere vero vnum ſolum
¶ R° dō ꝙ intellectus dupl'r aliqđ
intelligit. ſ. pmo: ⁊ ex ꝯñti. Ex ꝯñti

qdē ɔtingit plᷓa ſil' intelligē inq̃tū hn̄t ordinē ad vnū intelligibile p̄mū. ⁊ h̄ ɔtingit dupli̅r. Uno mō ex vnitate ei⁹ quo intelli̅r: ſicut qn̄ plᷓa ītelligibilia p vnā ſpēm intelligūt̄ ſicut intellect⁹ diu̅⁹ oīa ſil' vid; per vnā eēntiā ſuā. ⁊ eodē mō ītellect⁹ creat⁹ vidēs eētiā; diuā p̄ot ſil' oīa vidē: q̄ per eēntiā diuā videt. Alio mō ex vnitate ei⁹ quod intelli̅r. ſ. qn̄ plura intelligūt̄ vt vnū. totū enim vnū eſt p̄mo intellectū: ⁊ illa plura ſunt intellecta ex ɔn̄ti in illo: ſic̄ cu; intellect⁹ intelligit lineā: ſimul intelligit p̄tes linee. ut d̄r in. 3. de anima Et ſili̅r cū intelligit ꝓpoſitionē: intelligit ſil' ſbiectū ⁊ p̄dicatū. ⁊ cū ītelligit ſil'itudinē vel dr̄iam aliquoꝝ ſil' intelligit ea quoꝝ ē ſil'itudo vel dr̄ia. Sꝫ ꝙ intellect⁹ ſimul intelligat plura intelligibilia p̄mo ⁊ p̄ncipali̅r eſt impoſſibile. Cui⁹ rō eſt: q̄a intellect⁹ ſ̄cd̄m actū eſt oīo. i. pfecte res intellecta. vt d̄r in. 3. de aīa. qd̄ qdē intelligendū ē nō ꝙ eēntia intellect⁹ fiat res intellecta vel ſpēs ei⁹: ſ; q̄a ɔplete informat̄ p ſpēm rei ītellecte: du; eam actu intelligit. Un̄ intellectum ſil' plura actu intelligē p̄mo idem ē ac ſi res vna ſil' eēt plura. In rebuſ enim mālib⁹ videm⁹ ꝙ vna res numero nō p̄ot eē ſil' plura in actu. ſed plura in potētia: uel ſ̄m diſpoſitōe; p̄ot eē vnū ⁊ idē. Idē enim aer ē ſil' potentia aqua ⁊ ignis. ⁊ p̄nt etiam ſil' diſpōnes ad vtrūq; quātum ad aliqd ineſſe eidē. ſicut ſi aer ex vna p̄te calefieret ⁊ ex alia inſpiſſaret̄. ſ; ꝙ aer ſil' actu ſit ignis ⁊ aqua: eſt impoſſibile. ⁊ ſili̅r etiā ꝙ aliqd ſit ſil' actu lapis ⁊ ferrū: q̄ nō videt̄ ɔtraria ſ; diſpata. Intellect⁹ aūt ex ipſa rōne ſue potētie eſt ſil' potentia oīa intelligibilia. ſicut ⁊ ſenſus oīa ſenſibilia. Potētia aūt ſenſitiua p ſimilitudines ſenſibiliū reducit̄ in actū dupli̅r. Uno mō incōplete p modu; diſpōnis. qn̄. ſ. ſpēs ſenſibiles ſunt ī ea vt diſpōnes. qd̄ appellat Auicēna eē vt in thezauro. Alio mō pfecte. qn̄. ſ. ſpēs ſēſibiles actu informāt potētiā ſenſitiuā. ⁊ hoc vocat Auicēna app̄hēſionē ſenſus diſtinguēs potētias ſenſitiuas app̄hēdētes ab illis in q̄b⁹ ſunt forme ſenſibiles: vt ī thezauro. ⁊ ſili̅r in intellectu ī hitu ſunt ſimilitudines intelligibiliū: vt diſpōnes. ſ; qn̄ ſunt actu intellecte: ſunt in eo vt forme pficiētes. ⁊ tūc intellect⁹ fit oīo res intellecta. ⁊ hoc ɔtingit p intentōe; que ɔiūgit intellectū ītelligibili ⁊ ſenſū ſenſibili vt dic̄ aug. Un̄ pat; ꝙ ſic̄ vna res mālis nō p̄ot eē ſiml' plura actu: ita vn⁹ intellect⁹ nō p̄ot ſimul plura intelligere p̄mo. Et h̄ eſt qd̄ Alga. dicit. ꝙ ſicut unū corp⁹ nō p̄ot ſimul figurari plurib⁹ figuris: ita vn⁹ intellect⁹ nō p̄ot ſimul plura intelligere. Nec p̄ot dici ꝙ intellect⁹ informet̄ perfecte ſimul plurib⁹ ſpēb⁹ intelligibilib⁹. ſic̄ vnū corp⁹ ſimul informat̄ figura ⁊ colore. q̄a figura ⁊ color n̄ ſunt forme vni⁹ generis: nec ī eodē ordine accipiūt̄: q̄a nō ordinant̄ ad pficiēdū in eē vni⁹ rōis: ſ; oēs forme intelligibiles inquātū hi⁹ ſunt uni⁹ generis: ⁊ in eode; ordine ſe habēt ad intellectū: inquātū pficiūt intellectū in hoc qd̄ eſt eſſe intellectū in

actu. Un̄ plures ſpēs intelligibiles ſe hn̄t ſicut figure plures vel pl'es colores: qui ſimul in actu in eodem eſſe non poſſunt ſm idem. ¶Ad p mū ḡ dō ꝙ ſilr dicendū eſt de potē tia ſenſitiua.i.nō poteſt plura ſimul ſentire ꝰ ex ꝯn̄ti. inquātū plura ac cipiūtur vt vnum:ſicut plura ſenſi bilia vniūt̄ ī vna dr̄ia:⁊ plura ſen- ſibilia que ſūt partes vniūt̄ ī vno toto. Un̄ quādo ſentit̄ totū ſentiūt̄ ſimul plures partes ex ꝯn̄ti.⁊ tunc intētio ſenſus n̄ fert̄ ad aliquā ptiū pncipalr̄ ꝰ ad totū: quia ſi ad aliq̄ꝫ partiū ferret̄: vt ad ſenſibile pnci- pale:nō ſimul ſentiret̄ alia:⁊ iteruꝫ ſenſus ꝯmunis: quāuis ſit vna po- tētia ſm eēntiā:tn̄ aliquo mō mul- tiplicat̄ ſm eſſe:inquātum cōiūgit̄ diuerſis ſenſibꝰ ꝓpriis: ſicut vnum cētrū ꝯiūgit̄ plurībꝰ lineis. vn̄ īmu tatōes oīum ſenſibiliū ſimul termi nāt̄ ad ſenſum ꝯmunē.ſicut motꝰ q eſſet per omnes lineas poſſet ſimul terminari ad cētrum. ꝰ intellectꝰ nō multiplicat̄ modo predicto ī plures potētias. Et ideo nō eſt ſimile.

¶Ad 2ᵐ dō ꝙ cognoſcibilia que ſimł cognoſcūt̄ oportet ꝙ accipiant̄ vt cognoſcibile vnū numero. oīa autē ītelligibilia inquātum hiꝰ ſūt vnū genere n̄ numero.⁊ ideo ratio non ſequit̄. ¶Ad tertiū dō ꝙ iam patꝫ ex predictis ꝙ n̄ eodem modo ſe hꝫ intellectus ī habitu ad ītelligibilia ī habitu que ſūt ī ipſo vt diſpoſiti- ones:⁊ ītellectus ī actu ad ītelligi- bilia ī actu que ſūt ī ipſo vt vltime perfectiōes. ¶Ad quartū dō ꝙ nō ſolum ꝓhibet̄ res aliqua eſſe plura ꝯtraria actu ſimul:ꝰ etiā plura eſſe diſparata. vt patet ex dictis. vnde quāuis forme ītelligibiles ī ītelle- ctu nō ſint ꝯtrarie:nihilominꝰ tamē ītellectꝰ ꝓhibet̄ ſimul plura ītelligē. vt ex dictis patet. ¶Ad quītū dō ꝙ ſpēs ſenſibiles que ſūt ī medio de ferēte ſūt ibi per modum diſpōnis: ⁊ n̄ per modum ultime pfectōis:qa ſūt ibi ſicut ī quodam fluxu.⁊ ideo n̄ eſt ſimile.

¶Articulus.3ᵘ.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ ītellectus angelicus nō poſſit cognoſcere ſinglaria. Si enī cognoſcit aut cogſcit per ſpēm acq ſitam aut per ꝯcreatam. n̄ per acq ſitam. quia vel illa eſſet particula- ris ⁊ per ꝯſequēs materialis: ⁊ ita ī ītellectu angeli īmateriali eſſe nō poſſet. vel eſſet vniuerſalis: ⁊ ſic p eam ſingulare cogſci n̄ poſſet. Silr̄ nec per ꝯcreatam. quia ſpēs ꝯcrea- ta āgelo a pn̄cipio ſue creatōis fu- it ī ipſo. Ad cognitōem autem ali- cuius ſufficit ꝙ ſpēs eius ſit ī ītelle- ctu.⁊ ita ſi p ſpēm ꝯcreatam poſſet aliquod particulare cogſci dum eſt pn̄s:a pn̄cipio creatōis ſue illd cō- gnouiſſet:quādo adhuc erat futu- rū:quod nō poteſt eſſe: quia futura cogſcere ſolius dei eſt. Jſa.41. An- nūciate que ventura ſūt ī futurum ⁊ ſciemꝰ qm̄ dii eſtis vos. ergo āge lus ſingularia cogſcere n̄ poteſt. Si dicat̄ ꝙ ſpēs ille ꝯcreate faciūt cognem pn̄tium n̄ autem futuroꝝ ¶Cōtra. Nō poteſt aliqua cogni- tio noua fieri niſi fiat aliqua īnoua tio ī cogſcēte. Sed p h̄ ꝙ pticulare

qd erat futurū sit pñs: nō fit aliqua ĩnouatio in intellectu angelico: cum nihil recipiat a re ex. g̃ si prius dum erat futurū nō cognoſcebat: nec dū fit pñs cognoſcere poterit. ¶ Si dicat q̄ quãuis nihil recipiat: tñ formā quā apud ſe hēbat prius applicat ad particulare qd de nouo fit. Conf. Intellect⁹ non pōt aliquid ad aliud applicare niſi precognoſcat ⁊ qd applicat ⁊ cui applicat. qa prius eſt cognoſcere duo ſm ſe q̃ ɔpatiōnē vni⁹ ad alterū. g̃ applicatio p̄dicta ſequeret cognitionē ſingulariū ⁊ ſic nō poſſet eſſe cā ei⁹. ¶ Preterea ſi angel⁹ cognoſcit ſingularia. aut cognoſcit vna ſpecie: aut plurib⁹. ſ; nō plurib⁹: qa ſic oporteret q̄ infinitas ſpēs apud ſe hēret: cum infinita ſint particularia ad min⁹ in potētia ſimilr̄ nec vna: quia ſic intellect⁹ angelic⁹ equaret intellectui diuino: q vno. ſ. eēntia dĩna plura intelligit. g̃ intellect⁹ angelic⁹ ſingularia cognoſcere non poteſt. ¶ Si dicat q̄ non cognoſcit per vnam ſpēm oīa: ſ; per vnā ſpēm omnia indiuidua vnius ſpēi: ⁊ non alia. ¶ Contra. Illa vna ſpēs nō ſe h; magis ad vnū indiuiduum q̃ ad aliud. ſ; opz q̄ p ſpēm intelligibilem intellect⁹ determinet ad determinatū cognoſcibile. g̃ p ſpēm illam non poterit cognoſcere h̓ pticulare determinate. ¶ S; ɔtˀ eſt qd dr̄ ad Heb. i. Oēs ſunt adminiſtratorii ſpūs ⁊c. qd non poſſet eē niſi cognoſcerēt ſingulares hoīes. ¶ Rˀ dō q̄ angel⁹ abſq; dubio ſingularia cognoſcit. Ut aūt uideam⁹ modū q̄ hoc poſſibile ſit: ſciēdū ē q̄ ad hoc q̄ ſinglare aliqd cognoſcat opz q̄ in potētia cognoſcitiua ſit ſimilitudo ei⁹ inquātū particulare ē. Oīs aūt forma de ſe ɔmunis ē. Unñ additio forme ad formā nō pōt eſſe cā indiuiduatōis. qa quotcūq; forme ſimul aggregēt. vt albū. bicubitū. criſpū. ⁊ hmōi. nō ɔſtituūt pticulare. qa hec oīa ſimul ſunt in vno: ita ⁊ in plurib⁹ potētiis eſt poſſibile inueniri. S; ĩdiuiduatio forme eſt ex mā p quā forma ɔtrahit ad hoc determinatū. vñ ad hoc q̄ particlare cognoſcat: opz q̄ in cognoſcēte nō ſolū ſit ſilitudo forme ſ; aliqualiter materie. Siltitudo aūt rei cognite duplr̄ eſt in cognoſcēte. Uno mō ſicut cauſata a re. ſicut in hīs que cognoſcūt per ſpēm abſtractā a reb⁹. Alio mō ſicut cā rei. vt pz in artifice q cognoſcit artificiatū p illā formā: p quā ipm facit. Spēs aūt que ē in ſenſu cauſata a re ſenſibili inq̃tū nō eſt oīo a ɔditōib⁹ mālib⁹ depurata eſt ſilitudo forme ſm q̄ ē ĩ mā ⁊ iō p eā cognoſcit particulare. S; qa ſm q̄ in intellectu nr̄o recipitur ſpēs rei ſenſibilis: eſt oīo iam a mālib⁹ ɔditōib⁹ depurata: nō pōt intellect⁹ nr̄ p eā directe ptic̄lare cog̃ſcē ſ; per quādā reflectionē intellect⁹ ad potētias ſenſitiuas: a qb⁹ ſpēs intelligibiles abſtrahūt. Per formā aūt que eſt cā rei h̓ mō cognoſcit res: ſz q̄ forma illa eſt cā eiuſ. ⁊ qa artifex homo p formā artis nō pducit mām ſ; mā p̄ſuppoſita inducit formā artis. forma artis que eſt in mente artificis nō eſt ſilitudo artificiati niſi q̄ ad formā tm̄. vñ p eā nō cog̃ſcit

artificiatū ī particulari:niſi formaꝫ artificiati ꝑ ſenſuꝫ accipiat. Artifex aūt increat⁹.ſ.de⁹ nō ſolum ꝓducit formā ſ; etiā māmꝫ. Uñ rōnes ydea-les in mēte ipſi⁹ exñtes nō ſolū ſūt efficaces ad cognitōeꝫ vniuerſaliū ſ; etiā ad ſingularia cognoſcenda a deo. Sicut aūt ille rōnes ideales ef-fluūt in res ꝓducēdas ī eē ſuo nāli in quo particulariter vnūquodqꝫ ſbſiſtit in forma ꝛ mā:ita ꝓcedunt ī mētes angelicas:vt ſint in eis pñcipiū cognoſcēdi res ſꝫm ſuū totum eē in quo ſbſiſtūt. ꝛ ſic ꝑ ſpēs influ-xas ſibi ab arte diuina angeli non ſolū vniuerſalia ſ; etiam pticularia cognoſcūt ſicut ꝛ de⁹. Eſt tñ drīa in duob⁹. Primo qꝛ ydee que ſunt in mente diuina ſunt forme factiue reꝝ:ꝛ nō ſolū pñcipia cognoſcendi ſ; ſpēs q̄ recipiūt in mēte angelica: ſunt ſolū pñcipia cognoſcendi ꝛ ñ ſunt factiue: ſ; exemplate a factiuis. 2⁹ qꝛ intellect⁹ quanto eſt altior ꝛ ꝑſpicacior:tanto ex vno poteſt plura cognoſcere. Et qꝛ intellect⁹ diu⁹ eſt altiſſim⁹ ꝑ vnā ſimplicē eēntiā ſuaꝫ oīa cognoſcit.nec eſt ibi aliqua pluralitas formarū ydealiū niſi ſꝫm di-uerſos reſpect⁹ diue eſſentie ad res cognitas. ſ; in intellectu creato multiplicat ſꝫm rē qđ ē vnū ſꝫm rem in mēte diua:ut non poſſit omnia per vnū cognoſcere.ita tñ ꝙ quāto in-tellect⁹ creat⁹ eſt altior:tanto habet pauciores formas ad plura cogſcē-da efficaces. Et hoc eſt qđ Dio. dic .12.c.ce.ie. Qꝫ ſupiores ordines habēt ſciam magis vlēm in inferioribus. Et in li. de cauſis dr̄.ꝙ intelli-gentie ſupiores hñt formas magis vles:hoc tñ obſeruato ꝙ in infimiſ angelis ſunt forme adhuc vles in tantū ꝙ ꝑ unā formā pñt cognoſcē oīa indiuidua vnius ſpēi.ita ꝙ illa ſpēs ſit ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ pticula-riū ſꝫm diuerſos reſpect⁹ ei⁹ ad pticularia.ſic eēntia dīna efficit ꝓpria ſimilitudo ſingulorꝫ ſꝫm diuerſos re-ſpect⁹. ſ; ītellect⁹ human⁹ q ē vltim⁹ in ordine ſbaꝝ intellectualiū habet formas in tm̄ pticulatas ꝙ non pōt per vnam ſpēm niſi vnum quid cognoſcere. Et ideo ſilitudo ſpēi exi-ſtens in intellectu humano ñ ſuffic ad cognoſcenda plura ſingularia. ꝛ ꝓpter hoc intellectui adiuncti ſūt ſenſus quib⁹ ſingularia accipiat.

¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ angelus nullo modo cognoſcit ſingularia ꝑ ſpēm acqſitā. qꝛ nec per ſpēm acceptaꝫ a re. Sic enim res agerent ī ītellectū eius.quod eſt impoſſibile: neqꝫ per aliquā ſpēm de nouo influxā a deo reuelante ipſi angelo aliquid de nouo. qꝛ ſpēs quas angel⁹ hꝫ apud ſe ↄcreatas ſufficiūt ad oīa cogſcibi-lia cognoſcēda. ſ; ſꝫm ꝙ ꝑ alti⁹ lumē intellect⁹ angeli eleuat in altiores ↄceptiones ex illis ſpēb⁹ ꝓdire pōt ſicut etiā ex eiſdē fātaſmatū ſpēb⁹ intellect⁹ pphe luīe ꝓphie adiutus aliquā cogne accipit ad quā nō ſufficiebat nāle lumē intellect⁹ agētis Reſtat ḡ vt angel⁹ cognoſcat ſin-gularia per ſpēs ↄcreatas. Sic autē ꝑ vnā ſpēm ↄcreatā pōt cognoſce-re diuerſa indiuidua.ita etiā m̄lto ampli⁹ pōt ꝑ unā ſpēm cogſcē qcqd eſt in vno indiuiduo. vt nō opteat

eum aliã ſpẽm hẽre qua cognoſcit colorẽ ⁊ odorẽ vnius pomi: ſ; ſimul cogſcẽdo hoc pomũ cogſcit qcqd eſt in pomo illo ⁊ eẽntialr̃ ⁊ accidẽtalr̃. Effect⁹ aũt nõ eſt in cã ſua vt in ea poſſit cognoſci: niſi cã ſit determinata ad effectũ illũ: ſicut patꝫ in cauſis neceſſariis: quibus cognitis cognoſcũt̃ effect⁹ eaꝝ. Sꝫ cã ↄtingẽſ ñ determinat̃ ad effectũ ſuũ: niſi qñ actu ꝑducit ipm. vñ in cã ↄtingẽte nõ eſt effect⁹ ei⁹ ut in ea poſſit cogſci niſi qñ iam actu ꝑduct⁹ eſt. Et ideo angel⁹ ꝑ ſpẽs ↄcreatas cognoſcens cãs vl'es oĩum ſingulariũ ↄtingẽtium nõ cognoſcit nãli cognitõe effect⁹ earũ anq̃ ſint in actu: ſ; ſtatĩ cũ actu ſunt. ¶ Ad 2^m dõ ꝙ qñ aliqd incipit eſſe pñs: angel⁹ de nouo cognoſcit illud nõ facta aliqua innouatione in ipõ angelo. ſ; ĩ re cognoſcibili in qua eſt aliqd qđ ꝑ̃us non fuit: qđ ſine ea cognita nõ cogſcit̃. ¶ Ad 3^m dõ ꝙ applicatio illa ẽ intelligẽda ꝑ modũ illũ quo de⁹ ydeas ad res cognoſcẽdas applicat: nõ ſicut mediũ cognoſcibile ad aliud: ſ; ſic mod⁹ cognoſcẽdi ad rẽ cognitã. al' nihil valeret ad ꝓpoſitũ: ſicut oñſũ eſt in obiiciẽdo. ¶ Ad 4^m dõ ꝙ intellect⁹ angeli neq; vna ſpẽ cognoſcit oĩa: neq; tot ſpẽſ habꝫ quot ſunt indiuidua. vt ex dictis patet. ¶ Ad 5^m dõ ꝙ illa vna ſpẽs efficit̃ rõ cognoſcẽdi qđlibꝫ indiuiduum ſ̃m reſpectũ ad ipm. vt ex dictis pꝫ.

¶ Articul⁹. 4⁹.

Ad 4^m ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ noticia que ab Aug. dr̃ ꝓles mentis nõ ſit in mẽte ſicut accñs in ſbo. Nullũ enĩ accidens excedit ſuum ſbiectũ. Sed noticia excedit mẽtẽ: qa mẽs nõ ſolũ ſe ipm: ſ; ⁊ alia ꝑ notitiã nouit. g̃ noticia ñ eſt accidẽs mẽtis. ¶ Preterea nullũ accidẽs eſt equale ſuo ſbiecto. Sꝫ noticia eſt equalis mẽti. alias in noticia mente ⁊ amore non cõſiſteret imago trinitatis. quod aug⁹. ponit g̃ noticia non eſt accidẽs mentis. ¶ Preterea hoc idꝫ videt̃ ex verbis aug. qui in. 9. li. de tri. dicit. Q noticia ⁊ amor in aĩa exiſtunt ſbaliter: vel vt ita dicã eſſentialr̃: non tãq̃ accidẽs in ſbiecto: vt color aut figura in corpore. ¶ Sed ↄtra. Noticia mentis nihil aliud eẽ videtur q̃ ſcientia. Sꝫ ſcientia eſt accidens: cum ſit in ꝓ̃ma ſpecie qualitatis. g̃ ⁊ noticia. ¶ Rñ° dõ ꝙ noticia q̃tuor modis accipi põt. Primo ꝑ ipſa natura cognoſcitiua. 2° ꝑ potẽtia cognitiua. 3° ꝑ habitu cognoſcitĩo 4° ꝑ ipſo cognitionis actu. Sic etiã hoc nomen ſenſus qñq; noĩat nãm ſenſitiuã. put. ſ. eſt ꝑ̃ncipiũ hui⁹ nature: quod eſt ſenſibile. Qñq; vero nominat ipſam potẽtiã. qñq; vero actũ. Loquendo g̃ de notitia primo mõ accepta ↄſtat ꝙ non eſt ĩ ſba mẽtis ſicut accidẽs ĩ ſbiecto. ſ; ſbalr̃ ⁊ eẽntialr̃. ſicut dr̃ ꝙ rõale eſt ĩ viuo ⁊ viuũ in ente. Si autẽ loquamur de noticia trib⁹ aliis mõis accepta: ſic duplr̃ põt ↄſiderari. vel ſ̃m quã ↄparat̃ ad cognoſcẽtẽ. ⁊ ſic ineſt cognoſcẽti ſicut accidẽſ ĩ ſbiecto. ⁊ ſic nõ excedit ſbiectum: quia nũq̃ inuenit̃ ineſſe alicui niſi mẽti. Vel ſcõm quam comparat̃ ad cognoſcibile. ⁊

ex hac parte nō habet ꝙ inſit ſed ꝙ ad aliud ſit. Illud autem quod ad aliquid dicitur nō habet rōnē accidentis ex hoc ꝙ eſt ad aliquid: ſed ſoluꝫ ex hoc ꝙ ineſt. ⁊ inde eſt ꝙ ſola relatio ſm rōnem ſui generis cū ſba remanet ī diuinis. nec tamē eſt ibi accidēs. Et ꝑpter hoc noticia ſꝫ ꝯſiderationē iſtam ñ eſt in anima: ſicut in ſbiecto. ⁊ ſecūdum hāc comparatōem excedit mētem inquātuꝫ alia a mēte per noticiam cognoſcūtur. ſecūdum hāc etiam ꝯſiderationem ponitur trinitatiſ imago. quia etiam perſone diuine diſtinguunt ſecūdum ꝙ ad alterum ſunt. ⁊ ſm hoc etiam eſt quedaꝫ equalitas noticie ad mētem inquātum ſe extendit ad omnia: ad que poteſt ſe extēdere mens. Et ſic patet reſpōſio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 5ꝰ.

DEinde queritur de fruitōe anime xpi ī paſſione. Et videtur ꝙ illa fruitio peruenerit vſqꝫ ad eſſentiaꝫ anime. Aīa enim xpi perfecte fruebatur. Sed ñ eſſet perfecta fruitio ſi ad eſſentiaꝫ anime non perueniret: ſed conſiſtēt tātum in vna potētia. ſcilicet in ſuperiori rōne. Ergo pueniebat vſqꝫ ad eſſētiam anime. ¶ Preterea anima xpi perfectius fruebatur ꝙ̄ anime ſāctorum in patria. Sed fruitio ſāctorum ī patria pertīgit vſqꝫ ad eēntiā aīe. ergo mlto fortius ī xpo. ¶ Sed cōtra. Nihil fruitur niſi qđ cognoſcit. quia ſecūdum aug. fruimur cognitis ī quibus ꝑpter ſe uolūtas delectata cōquieſcit. Sed cognoſcere ñ eſt eſſētie anime ſed potētie. ergo fruitio ad eſſētiam aīe ñ perueniebat. ¶ Rꝰ dicēdum ꝙ fruitio ī actu quodam ꝯſiſtit: quo deuſ videtur ⁊ amatur. actus autem nō eſt niſi rei ſbſiſtētis. vñ ꝓprie loquēdo neqꝫ potentia anime fruit neqꝫ eſſētia: ſed homo vel anima per ſe ſbſiſtēſ. ſed tamē potētia anime ſūt pīcipia operationū vite. ſicut eēntie anime eſt pīcipiū eſſe viuentis ⁊ ſecūdum hoc oportet dicere ꝙ ſuperior ratio cuius obiectum eſt res eterna: qua fruēdum eſt ⁊ pīcipiū fruitionis. quo. ſ. anima fruitur. ad alias auteꝫ vires uel ad anime eēntiam fruitio pertinere non poteſt: niſi per quādam redūdātiā. prout ſcilicet ex illa fruitione ſuperioris rōnis aliquis effectus in eſſētia aīe vel in potētiis īferioribꝰ relīquitur ⁊ ſic aliquo modo pueniebat fruitō ad eſſētiā aīe xpi ī paſſiōe: ⁊ aliquo modo ñ. Si enī ꝯſideret eſſētia aīe ī paſſiōe xpi: put eſt actꝰ corporiſ: ſic fruitio ad eam nō pueniebat. alias corpꝰ eiꝰ glorioſum factum fuiſſet. Silr̄ nec ad eſſentiā ſm ꝙ eſt radix īferioꝝ viriū. q̄a ſic fruitiōis gaudium dolorē paſſiōis q erat in viribꝰ īferioribꝰ totalr̄ euacuaſſꝫ. pueiebat aūt ad eēntiā aīe ſꝫ ꝙ erat radix ſuperioriſ rōiſ. ⁊ q̄a eēntie aīe ē ſimplex ⁊ ē tota ī q̄libꝫ ſua potētia: iō dr̄ ꝙ tota aīa fruebat ī xpo. inq̄ꝫm. ſ. ē radix ſupioris rōnis: ⁊ tota patiebat inq̄ꝫm. ſ. ē actꝰ corpis ⁊ radix īferioꝝ viriū. ¶ Ad pᵐ ḡ dō ꝙ ñ īpedit pfectio rei niſi p h̄ ꝙ tollit aliq̄d de eēntialibꝰ rei. glia autem corporis ⁊ inferiorum virium pertinet ad gaudium accidētale beatitudinis.

Et iō quāuis in xpo fruitio nō puenerit ad eēntiā aīe ſm q̄ eſt act⁹ corporis: ⁊ ſm q̄ eſt radix inferioꝝ viriū: nō ſeq̄t q̄ fruitio fuerit impfecta in xpo ſiue btitudo. ¶ Ad zᵐ dicēdū q̄ aīa xpi pfecti⁹ fruebatur q̄ aīe ſanctoꝝ in patria loquēdo intēſiue. non aūt loquēdo extēſiue. qa ī patria gaudiū fruitionis ad inferiores vires: ⁊ etiā ad corpus glorificatum perueniet. quod ſi in xpo fuiſſet viator non fuiſſet.

Deinde querit de pl'alitate in ſbſtātiis ſpūalib⁹ inuēta Et querunt duo. ¶ Primo vtrū īmēſitas dīna excludat pl'alitatē pſonaꝝ. ¶ zᵒ vtrum angelica ſimplicitas patiat ɔpōnē ex ſbo ⁊ accn̄te. ¶ Articulus. 6⁹.

Ad p̄mū ſic pcedit. Uidet q̄ īmēſitas dīna excludat pl'alitatē pſonaꝝ. Oē enim īmēſum cū ſit indeterminatū: ſtat ī vno. Sz qcquid eſt in diuinis ē immenſū. Cū g̃ perſona ſit in diuinis: ſtabit in vno: ita q̄ non erunt ibi plures perſone. ¶ Si dicat q̄ pſone hoc modo in vno ſtant: q̄ oēs ſunt vna eēntia. ¶ Cont̄. Sicut eēntia ē īmēſa: ita ⁊ pſona. Sz īmēſitas eēntie facit q̄ ſit vna eēntia tm̄. g̃ immēſitas pſone facit q̄ ſit una pſona tm̄. ¶ Si dicat q̄ pſona nō ē īmēſa niſi īmēſitate eēntie. ¶ Cont̄. Perſona ſm intellectū addit aliqd ſup eēntiā. Sz qcqd intellr̄ in dīnis intelligit vt īmēſū. g̃ pter īmēſitatē eēntie ē in deo īmēſitas p⁹: q̄ faciet in diuinis vnā tm̄ pſonā. ¶ Sz ɔt̄ eſt qd d̄r. 1. Jo. 4. Tres ſunt q teſtimoniū dāt in celo. ¶ Rᵒ dd̄ q̄ immenſitas non excludit pluralitatē niſi ſm q̄ tollit determinationem: que eſt pluralitat' pncipiū p̄mū. Sicut autē dictū eſt p̄us: duplex determinatio. ſ. limitatōis ⁊ diſtinctiōis Jn dīnis aūt nullo modo cadit determinatio limitatiōis. cadit autē ibi determinatio diſtinctōis duplr̄ Uno mō ſm q̄ diſtinguit p eēntiā ab oībus creatis. vt non limitatū a limitato. Alio modo ſm q̄ pſona diſtinguit a pſona per relationem originis: que quidē diſtinctio non ē pter aliquā limitatōē: ſ rōne oppoſitionis: que eſt ī relatōe. vn̄ hāc diſtictionē īmēſitas dīna nō excludit. ⁊ p ɔn̄s nec pl'alitatē pſonarū. Et per hoc pȝ rn̄ſio ad p̄mū. ¶ Ad zᵐ dd̄ q̄ quāuis pſona ſit īmēſa: tn̄ īmēſitas eſt eēntiale non pſonale. ſicut pſona ē bona bonitate eēntiali. vn̄ nō opȝ q̄ īmēſitas faciat īdiſtictionē in pſonis. ſ ſolū in eſſe nature. ¶ Ad 3ᵐ dd̄ q̄ pſona n̄ d̄r aliqd ſm intellectū addere ſup eēntiā: q̄ſi intellect⁹ debeat intelligere aliqd additū eēntie. Eēt enī intellect⁹ falſus. ſ qa intelligēdo pſonā ītelligo eēntiam de neceſſitate: ſed nō ɔ⁹. vnde obiectio non pcedit.

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad zᵐ ſic pcedit. Uidet q̄ ī angelis nō ſit ɔpoſitio accidētī ⁊ ſbiecti. qa eē accn̄tale cāt ab eē ſbali. g̃ ⁊ ɔpoſitio accn̄talis a ɔpōne ſbali. Sz ī āgel' n̄ ē cōpoſitio ſbal'. qa ſūt ſbe ſimplices. vt Dio. dicit. g̃ nec ɔpoſitio accn̄talis ¶ Preterea Boecius dicit in li. de

tri. ꝙ forma ſimplex ſbiectū eē ñ poteſt. Sȝ angeli ſunt forme ſimplices ſm Dio. ḡ nō poſſūt eē ſbiectū accidētis. ¶ Sȝ ɔtra ē ꝙ aug. ſbas ſpūales ponit deficē a ſimplicitate diuina p̱ h̄ ꝙ eſt in eis ɔpoſitio accn̄tis ⁊ ſbiecti. ¶ R̄x° dō ꝙ ex hoc aliqd ē ſuſceptiuū forme ſbalis vel accn̄talis ꝙ aliqd hȝ poſſibilitatis: qa de rōne potētie ē vt actui ſbſternatur q forma dr̄. De angelis aūt diuerſi diuerſa ſentiūt. Quidā enim dicūt ꝙ ſunt ex mā ⁊ forma cōpoſiti. Alii dicūt ꝙ ſūt ɔpoſiti ex eē ⁊ qđ ē. vt Boeci⁹ dic̄. Et vtroqȝ mō opȝ ponē potētialitatē in angelo. De pmo.n. modo pȝ. ſimilr̄ patere poteſt de 2°. qa oē qđ non eſt ſuū eē: opȝ ꝙ hēat eē receptū ab alio: qđ eſt ſibi cauſa eſſendi. Et ita in ſe ɔſideratū ē in potētia reſpectu illi⁹ eſſe qđ recipit ab alio. ⁊ hoc modo ad min⁹ potentialitatē ponere opȝ in angelo: quia angel⁹ non eſt ſuum eſſe: hoc enī ſolius dei eſt. Et ita relinquit̄ ꝙ angelus poſſit eſſe ſbiectum accidētalis forme. ¶ Ad pmū ḡ dicēdū ꝙ ſbal̄ ſimplicitas in angeliſ excludit ɔpoſitionē materie ⁊ forme: nō aūt ɔpoſitionē ex eſſe ⁊ qđ eſt. quā ɔpōnem ad min⁹ accn̄talis ɔpoſitio in angel̄ p̄ſupponit. ⁊ iterū nō opȝ ꝙ ſi eē accidentale cauſat̄ a ſbali: ꝙ ɔpoſitio accn̄talis a ɔpoſitōe ſbali cauſaret̄ qa ſba aliquo mō ſimplex pōt eē ſbiectū accn̄tis vt dictū eſt. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ Boeci⁹ loquitur de illa forma ſimplici: que eſt actus pur⁹: cui nihil potētialitatꝭ admiſcetur. ⁊ talis eſt ſolus deus.

Deinde querit̄ de ſacramēto altaris. Et circa hoc qrūtur tria. ¶ Primo vtrum corpus xp̄i ſm totam ſuam q̄titatem ɔtineatur ſb ſpeciebus panis. ¶ Secūdo vtrum in eodem īſtāti ſit panis ⁊ corp⁹ xp̄i. ¶ Tertio vtrȝ deus poſſit facere ꝙ albedo ⁊ alie qualitates ſint ſine quantitate: ſicut facit ꝙ quātitas in ſacro altaris ſit ſine ſbiecto.

¶ Articul⁹. 3⁹.

Ad pmū ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ non poſſit totum corpus xp̄i ſb illis ſpēb⁹ panis contineri. Non enim poteſt etiam per miraculum fieri vt duo ɔtradictoria ſint ſimul vera. vt Auguſtinus dicit contra Fauſtum. Hoc autem ſequeret̄: ſi totum corpus xp̄i ſbeſſȝ illis ſpeciebus. Si enim eſt ſub illis ſpeciebus totum: non eſt maius illis ſpēbus: cum non excedit eas. ⁊ tamen ſecundū rei ueritatem ē maius. cum ſit bicubitum vel amplius Et ſic erit eodem maius ⁊ non maius. Ergo non poteſt etiam per miraculū fieri: ꝙ ſb illis ſpeciebus cōtineatur totum. ¶ Sed contra. vbicunqȝ eſt pars alicuius corporis: eſt ⁊ totum corpus: niſi corpus ſit diuiſum. Sed corpus xp̄i non eſt diuiſū cum ſit impaſſibile. ḡ cum aliquid corporis xp̄i ſit ſb illis ſpēbus. vt dr̄ Mat. 26. Hoc ē corp⁹ meuȝ. opȝ ꝙ ſb illis ſpēb⁹ totū corp⁹ xp̄i ɔtineat̄. ¶ R̄x° dō ꝙ ſb illis ſpēb⁹ abſqȝ dubio ɔtinet̄ totum corpus xp̄i ⁊ tota quantitas eius. Ad cui⁹ euidētiam ſciēdū eſt ꝙ in ſacro altaris duplr̄

aliquid ↄtinetᷣ. Uno mō ex ui ſacri Alio modo ex nāli cōcomitātia. Ubi grā. Sub ſpēb⁹ panis ↄtinetᷣ ⁊ corp⁹ ⁊ ſanguis xpi. ſ corp⁹ ex ui ſacri. ſanguis ex ↄcomitantia nāli. quia corpus xpi nō ē ſine ſanguine. ſb ſpēb⁹ aūt vini eſt ecōuerſo. Illud aūt ↄtinetᷣ ſb ſacro ex vi ſacri. quod eſt trā̄ſbſtātiationis termin⁹. ⁊ ꝓpter hoc aīa ⁊ dīnitas nō ↄtinetᷣ in ſacro ex vi ſacri: cū panis ⁊ vinū in ea non ↄuertantᷣ: ſ ex naturali ↄcomitātia qua anima inſepabilr̄ vnitᷣ illi corpori: ⁊ dīnitas humanitati. Cū aūt ex parte panis ſba tranſeat ⁊ quantitas maneat cum reliquis accn̄tib⁹ patet ꝙ directe trāſbſtātiationis terminus eſt ſbſtātia corporis xpi. ⁊ ſic ipſa ſba corporis xpi eſt ibi ex vi ſacri. ſ quātitas ex naturali ↄcomitātia. Unde patet ꝙ ſba corpis xpi īmediate habet ordinem ad dimēſiones panis remanētes. q̄titas autem corporis xpi quaſi ex ↄn̄ti. Econuerſo aūt eſt in ordine locati ad locū. qa ſba locati ordinatᷣ ad locū mediātib⁹ dimēſionibus ꝓpriis. ⁊ inde eſt ꝙ opʒ dimēſiones locati cō mēſurari dimēſionib⁹ loci ↄtinentꝭ. non aūt dimēſiones corporis xpi cō mēſurari dimēſionib⁹ ſpēꝝ. ⁊ ideo ſb q̄buſlibʒ paruiſ dimenſionib⁹ panis pōt eſſe totū corp⁹ xpi. ſicut tota nā ſbe alicui⁹ corporis ſaluatᷣ in q̄lʒ parte illi⁹ corporis. ¶ Ad pͥmū ḡ dicēdū ꝙ nō ſeqᷣ ex hͦ corp⁹ xpi nō eē mai⁹ illis ſpēb⁹. qa nō ↄtinetᷣ ſb eis quaſi ↄmēſuretᷣ. ⁊ ſic nō ſeqᷣ ↄtradictoria eſſe ſimul.

¶ Articul⁹. 9⁹.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedit. Uidetᷣ ꝙ in eodē inſtanti ſb ſpēbus illis ſit ſba panis ⁊ corpus xpi. Accipiatᷣ enim vltimū inſtans in quo eſt panis: ⁊ pͥmum inſtans ī quo eſt corp⁹ xpi. Aut ḡ ſunt duo inſtantia: aut vnū. ſ non duo: qa cū inter quelibet duo inſtātia ſit tpūs mediū: eēt aliqđ tpūs dare in quo non eſſet ibi nec corpus xpi nec ſba panis. ḡ opʒ ꝙ ſit vnū inſtans. ⁊ ſic in eodē inſtāti ibi eſt panis ⁊ corp⁹ xpi. ¶ Si dicatᷣ ꝙ non eſt dare vltimum inſtans in quo eſt panis. Cōtᷣ Eſſe panis menſuratᷣ quodā tempe. Sed mēſura ꝓpria equatᷣ mēſurato ḡ in quolibet inſtanti illius temporis eſt ibi panis. Et ſic in vltimo inſtanti. ¶ Preterea ſicut ſe habet tēpus ad motum continuum: ita ſe hʒ inſtans ad mutationē inſtantaneā Sed tempus includit vtrunqʒ terminoꝝ motus continui. ḡ ⁊ vnum inſtans includit vtrūqʒ terminum tranſbſtātiationis: que eſt mutatio inſtantanea. Eius autem termini ſunt panis ⁊ corpus xpi. ergo in eodem inſtanti eſt panis ⁊ corpus xpi ¶ Preterea in qualibet mutatione inſtātanea ſimul eſt verum dicere: quod fit ⁊ factum eſt. quia in īſtāti non eſt accipere prius ⁊ poſteri⁹. ḡ cū trāſbatio ſit mutatio inſtātanea ſimul verum eſt dicere ꝙ fit ibi corpus xpi ⁊ factum eſt. ḡ corp⁹ xpi ſiᷣ eſt ibi ⁊ non eſt. ſed quādo non eſt ibi corpus xpi eſt ibi ſbſtantia panis. ḡ ſimul in eodem inſtāti eſt ibi corp⁹ xpi ⁊ ſba panis. ¶ Sed contra Due forme ſbſtātiales diſparate n̄

poſſunt in eodē inſtāti eidē ineſſe
Sʒ forma panis ⁊ corp⁹ xp̄i ſunt bi⁹
ḡ nō pn̄t ſimul eidē ineſſe ⁊ ī eodē
inſtanti. ¶ R̄ dō ꝙ nullo modo ī
eodē inſtanti eſt ibi corp⁹ xp̄i ⁊ ſb̄a
panis. Nec eſt aſſignare vltimum
inſtās:in quo eſt ibi panis:ſ; vltimū
tp̄s qđ ꝯtinuaꝛ ad inſtans illud ī
quo p̄mo eſt ibi corp⁹ xp̄i. Ad c⁹ eui-
dentiā ſciēdū eſt ꝙ in reb⁹ nālibus
mutatiōes inſtātanee ſunt termini
mot⁹ ſemp. Cui⁹ rō eſt qa bi⁹ mutati
ones hn̄t p terminis formā ⁊ p̄ua-
tionē:ſicut gn̄atio ignis ignē ⁊ nō
ignē. Inter formā aūt ⁊ p̄uationē n̄
pōt eſſe aliqđ mediū niſi per accn̄s
inquātū.ſ.illud qđ p̄uaꝛ forma ma-
gis ⁊ min⁹ appropinquat ad formā
rōne alicui⁹ diſpōnis ad formā:que
intēdiꝛ uel remittiꝛ p motū ꝯtinuū
Et iō opʒ p̄exiſtē motū alteratiōis:
q termineꝛ ad generatiōeʒ. ⁊ ſic al-
teratio hʒ duos terminos. vnuʒ ſui
generis.ſ.vltimā diſpōnē:que ē ne
ceſſitas ad formā:qa alteratio ē mo
tus in qualitate. ⁊ aliū alteri⁹ gn̄is
.ſ.formā ſb̄alē. Et eodē mō illuīatio
eſt termin⁹ mot⁹ localis ſolis:qui eſt
mutatio inſtantanea exn̄s inter for
mā luīs ⁊ p̄uationē ei⁹.ſ.tenebras.
Cuiuſlʒ aūt mot⁹ q̄ mēſuraꝛ aliquo
tpe:opʒ ꝙ vltim⁹ termin⁹ ſit in vlti
mo inſtāti tp̄is. Vn̄ cū forma ſb̄alis
ſit quidā termin⁹ alteratiōis:opʒ ꝙ
in vltimo inſtāti illi⁹ tp̄is introdu-
caꝛ forma ſb̄alis. corruptio aūt ⁊ ge
neratio ſimul currunt. quia gn̄atio
vni⁹ eſt corruptio alteri⁹. Oportet
ḡ ꝙ in vltimo inſtanti illi⁹ tp̄is ſit
termin⁹ corruptionis vni⁹ vt aeris
⁊ termin⁹ generatōis alti⁹ vt ignis
Termin⁹ aūt corruptōis eſt non eē.
Opʒ ḡ ꝙ in vltimo inſtanti illi⁹ tē-
poris ſit p̄mo non aer ⁊ p̄mo ignis
ſ; ante vltimū inſtans alicui⁹ tp̄is n̄
pōt accipi penultimū:quia inter q̄-
libʒ duo inſtantia eſt tp̄s medium
ſm ph̄m. ⁊ ſic non ē accipe vltimuʒ
inſtans in quo ſit aer. ſ; in toto tpe
menſurante motū alteratiōis erat
aer. ⁊ in vltimo inſtanti ei⁹ eſt p̄mo
non aer: ⁊ p̄mo ignis. ⁊ ſimilr trāſb-
ſtantiatio eſt termin⁹ cuiuſdā mot⁹
qui ꝯſiſtit in plationе verboꝝ. vn̄
ī vltimo inſtāti tp̄is mēſurātis illā
plationem eſt p̄mo non panis: ⁊ p̄⁰
corpus xp̄i. ⁊ ſic non ē dare vltimū
inſtās in quo eſt panis:ſed vltimū
tp̄s. Inter tp̄s aūt ⁊ inſtans non
opʒ ꝙ aliquid cadat mediuʒ. ſic̄ nec
inter lineā ⁊ pūctū. ⁊ ſic nō oportʒ
ꝙ aliqn̄ neq; ſit panis:neq; corp⁹ xp̄i
Et ita pʒ ſolutio ad p̄mū. ¶ Ad 2ᵐ
dō ꝙ pūctū additum ul' ſbtractum
linee non facit mai⁹ vel min⁹. ⁊ ſilr
eſt de inſtanti appoſito tpi vel ſbt̄
cto ab eo. Unde quanuis in vltimo
inſtāti tp̄is mēſurātis eſſe panis n̄
ſit panis. tamen nō ſequitur ꝙ tp̄s
illud ſit maius q̄ duratio eſſe paniſ
⁊ ſic ꝙ menſura non equeꝛ menſu-
rato. ¶ Ad tertium dicendū ꝙ in-
ſtans dicitur menſurare mutatōeʒ
aliquam inſtātaneā: inquātū men-
ſurat terminū eius ad quem: quia
terminus eius a quo coniungitur
cum toto motu precedēti. ⁊ ita mē
ſuratur tempore menſurante motū
p̄cedētē. ſ; tpū mēſurat motū rōne
vtriuſq; termini. ⁊ iō nō ē ſile.

¶ Ad 4m dō ꝙ fieri dr̄ dupl'r. vno
mō moueri ad eē. ⁊ ſic illud quod
generat̄ in toto tp̄e alterationis p̄
cedētis dr̄ fieri. ⁊ hoc modo loquit̄
phs de fieri in .6. phi. vbi oſtēdit ꝙ
omne factū eē p̄cedit fieri: ⁊ oē fieri
p̄cedit factū eē. ⁊ ſic non eſt verum
ꝙ aliqd fiat ⁊ factū ſit. ſ; ſic eſt veꝝ
ꝙ illud qđ fit non eſt. / Alio mō dr̄
fieri res qñ introducit̄ forma. ⁊ ſic
fieri non eſt moueri: ſed terminari
motū. vñ ſicut ſimul mot⁹ termīat̄
⁊ terminat⁹ eſt. ita ſimul aliqđ fit
⁊ factū eſt. ſ; hoc mō illud qđ fit eſt
qa termin⁹ factionis eſt eſſe: in quo
ponit̄ eē illud: qđ dr̄ h̄ mō moueri.

¶ Articulus. io⁹.

Ad 3m ſic p̄cedit̄. Videt̄ ꝙ
de⁹ nō poſſit facere ꝙ albe
do aut aliqua qualitas cor
poralis ſit ſine quātitate: qa quāti-
tas eſt prima diſpoſitio corporis ex
eo ꝙ īmediate adheret ſb̄e. vt dic̄
Boeci⁹. ſ; p̄mū in quolꝫ genē ē cā
eoꝝ que ſunt poſt. vt dr̄ in .2. met.
g̃ a quātitate hn̄t oīa alia accñtia:
ꝙ ſint diſpōnes corporales. g̃ remo
ta quantitate nulla qualitas corpo
ralis remanꝫ. ¶ Preterea qualitas
ſpūalis vt ſcīa vl' v̄tus eſt nobilior
q̄ qualitas corporalis. ſ; qualitas
ſpūalis etiā miraculoſe non poſſet
eſſe ſine ſbiecto. vt videt̄. g̃ multo
minus qualitas corporis poſſit eſſe
ſine ſbiecto ad min⁹ qđ eſt quātitas
¶ Preterea magis eſt remotū a nā
ꝙ qualitas corporalis ſit oīo ſine ſb
iecto q̄ ꝙ ſit in ſbiecto ſpūali: qa eē
in ſbiecto ſpūali eſt qualitatis ſpū-
alis que eſt in p̄dicamēto eodeꝫ cū
qualitate corporali. Sed eē oīo ſine
ſbiecto ē ſbe que ē aliud p̄dicamētū
ſ; nō poſſꝫ miraculoſe fieri ꝙ qua
litas corporalis eēt in ſbo ſpūali: ut
albedo in angelo. g̃ multo min⁹ po
teſt fieri ꝙ qualitas corporalis non
hēat ſbiectū ad min⁹ quātitatē. ¶
Preterea magis depēdet qualitas
a ſba q̄ econuerſo. ſ; de⁹ nō poſſet
facere aliquā ſbam creatā abſq; oī
accñte: qa ad min⁹ opꝫ ꝙ creature
inſit relatio ad ſuū creatorē. g̃ mul
to min⁹ pōt fieri ꝙ qualitas ſit abſq;
oī ſbiecto. ¶ ſ; ꝯtra. Propter hoc
pōt fieri ꝙ ī ſacro altaris quātitas
ſit ſine ſba: quia quantitas p eēntiā
a ſba differt. ſ; ſil'r qualitas differt
p eēntiā a quantitate. g̃ eadeꝫ rōne
fieri poſſet vt qualitas eēt ſine q̄ti
tate. ¶ R̄x° dō ꝙ diuine potentie ra-
tione ſue īmēſitatis attribuendū ē
ꝙ qcquid in defectū non ſonat: tn̄
aliqua ſunt que nā creata nō patit̄
vt fiat ꝑpter aliquā repugnātiam:
quam importāt rōne ꝯtradictionis
implicite. ⁊ de talib⁹ ꝯſueuit a qui-
buſdā dici ꝙ de⁹ pōt ea facere q̄uis
fieri non poſſint. Vt g̃ videamus
vtrū fieri poſſit a deo ꝙ albedo ſit
ſine quātitate ſciēdū ē ꝙ ī albediē
⁊ qualꝫ alia qualitate corporali eſt
duo ꝯſiderare. ſ. ipſā naturaꝫ albe-
dinis p quā ſpēm ſortit̄: ⁊ indiui-
duatōeꝫ ei⁹ ſm ꝙ ē hec albedo ſen-
ſibilis ab alia albedine ſenſibili di-
ſtincta. Poſſꝫ g̃ fieri miraclo vt nā
albediīs ſbſiſtēt abſq; oī q̄titate. tn̄
illa albedo ñ eēt ſic h̄ albedo ſēſibil'
ſ; eēt q̄dā forma ītelligibilis ad mo
dū formaꝝ ſepataꝝ q̄ls plato poſuit

ſ q̄ hec albedo ſenſibil' idiuīduata eſſet ſine quantitate: fieri nō poſſ; quāuis fieri poſſit q̄ quātitas indi uiduata ſit ſine ſba: qa quātitas n̄ idiuiduat ſolū ex ſbiecto. ſicut alia accn̄tia: ſ etiaʒ ex ſitu q̄ eſt de rōne ipſi⁹ quātitatis dimēſiue: que ē q̄ti tas poſitōeʒ hn̄s. Et iō poſſibile eſt imaginari duas lineas ſepatas ei⁹ dē ſpēi numero diuerſas ſm diuer ſū ſitū. al' linea nō eēt diuiſibilis ex ipſa rōne ſui generis. Nō enī diui dit linea niſi in lineas. Plures aūt albedines eiuſdem ſpēi ſine ſbiecto imaginari ē īpoſſibile. ⁊ ſic pʒ q̄ al bedo nō indiuiduat niſi ex ſbiecto. ⁊ ꝓpter hoc nō poſſet eē indiuidua niſi eēt in aliquo ſbo ad min⁹ ī q̄ti tate. ſ quātitas habʒ vn̄ indiduet etiā abſq; ſbo. Et iō pōt per mira culū eē hec quātitas ſenſibilis etiaʒ abſq; ſbo. ſicut patet in corpe xp̄i.

¶ Ad pmum ḡ dō q̄ albedo ſi ſine quantitate eēt: iā nō eſſet corporal' qualitas ſ ſpūalis. vt ex dictis pʒ.

¶ Ad 2ᵐ dō q̄ de qualitate ſpūali oīo idem dicēdū videt: qō de qua litate corporali dictū ē. ¶ Ad 3ᵐ di cēdū q̄ cū ſba ſpūalis quātitate ca reat: nō pōt fieri q̄ qualitas corpal' ſit ī ſba ſpūali: niſi p modū illū quo pōt eē ſine quantitate: vt dictū eſt.

¶ Ad 4ᵐ dō q̄ ex hoc ipſo q̄ ſba creata ↄpat ad deū: ↄſeqt ipam ali qō accn̄s: ſicut ipſa relatio creatōis aut ſeruitutis: aut alia ſilis relatio. vn̄ ſic de⁹ nō pōt facere q̄ creatura nō depēdeat ab ipſo: ita non poſſet facē q̄ eēt abſq; hi⁹ accn̄tib⁹. poſſ; aūt facē q̄ eēt abſq; aliis accn̄tib⁹. Accidēs aūt nō hʒ ſbiectū ex hoc q̄ ↄpat ad deū. ⁊ iō nihil ꝓhibʒ quin deus facere poſſit aliqō accidēs eē ſine ſbiecto. ¶ Ad quītū qō obī ↄt patet q̄ non eſt eadē ratio de q̄ti tate ⁊ qualitate. vt ex dictis patet.

Deinde querit de corporib⁹ damnatoꝝ. Et circa hoc q̄ runt tria. ¶ Primo vtrum corpora damnatoꝝ ſint incorrupti bilia. ¶ 2° utrū reſurgēt cū ſuis de formitatib⁹. ¶ Tertio vtrū puniēt in inferno verme ⁊ fletu corporali.

¶ Articul⁹. xi⁹.

Ad pmū ſic ꝓcedit. Videt q̄ corpa damnatoꝝ n̄ erūt incorruptibilia. Corp⁹ enī n̄ pōt eē incorruptibile niſi p nām ut celeſte. vl' p grām īnocētie ut corp⁹ hoīs in pmo ſtatu. vel p gloriaʒ: ſic corp⁹ xp̄i in reſurrectiōe. Sʒ nullum iſtoꝝ ↄpetit corporib⁹ damnatoꝝ. ḡ corpora damnatoꝝ nō erūt incorru ptibilia. ¶ Si dicat q̄ erūt incorru ptibilia ex decreto dīne iuſticie vt ꝑpetuo puniāt. ¶ Cōt. Culpe nō de bet pena ꝑpetua niſi ſm q̄ hʒ aliqd ꝑpetuitatis. Sʒ ꝑpetuitas culpe nō eſt ex parte corporis ſ ex parte vo lūtatis que eligit ꝑpetuo ī peccato manere. ḡ dīna iuſticia non reqrit q̄ corp⁹ eternalr puniat. ¶ Pretereā corp⁹ nō punit p pc̄ō aīe niſi inq̄tū ē organū aīe opant peccatū. Sʒ in aliqb⁹ actib⁹ pōt eē pc̄m mortale in qb⁹ corp⁹ nō ↄmunicat: ſic patʒ in peccatis ſpūalib⁹. ḡ ſi aliqs p eis ſol' dānet corpi ei⁹ n̄ dēt pena ꝑpetua.

¶ Preterea ſicut aliquis damnat ꝓpter peccatuʒ tranſgreſſionis: ita

damnat̄ ꝓpter peccatū omiſſionis.
Sȝ in omiſſione nihil coopat̄ corpuſ
ḡ n̄ debet̄ ſibi pena ꝑpetua ſi ꝓpter
peccatū omiſſionis aliqs damnet̄.
⁊ ſic dīna iuſticia non reqrit corpa
damnatoꝝ eē incorruptibilia. ¶ Sȝ
ↄtra. Remota cā remouet̄ ⁊ effect⁹.
Sȝ poſt reſurrectōeȝ ceſſabit motus
celi q eſt cā corruptōis ī corporib⁹
ḡ ceſſabit corruptio. ⁊ ſic corpa da-
mnatoꝝ nō erūt corruptibilia. ¶
Rx° dō ꝙ corpora damnatoꝝ erūt
incorruptibilia: quāuis ſint paſſibi
lia. Incorruptibilitatis aūt ṗma cā
⁊ ṗncipalis eſt iuſticia dīna: q̄ ↄſer
uabit corpora damnatoꝝ ī ꝑpetuis
penis. Sȝ cā ſecūdaria ⁊ quaſi coad
iuuās erit qes mot⁹ celi: quo qeſcē-
te nulla actio vel paſſio poterit eē ī
corporib⁹ ꝑtinens ad trāſmutatiōeȝ
nature. Uñ ⁊ corpora damnatoꝝ n̄
patiēt̄ ab igne paſſione nature: qua
nā corporis humāī trāſmutet̄a nā
ſua: ſ patient̄ paſſione aīe: ſic̄ orga-
nū ſenſus a ſenſibili ſuſcipiēdo ſili-
tudinē qualitatis ſenſibilis. ¶ Ad
ṗmū ḡ dō ꝙ rō illa ꝓcedit ex inſuf
ficiēti diuiſione. Eſt enī hic alia cā
incorruptōis a reb⁹ q̄ tangūt̄ in ob-
iectiōe. ſ. decretū dīne iuſticie: q̄uis
poſſit dici aliquo mō: ꝙ etiā ꝑ nām
erūt incorruptibilia. inquātū. ſ. re-
mouet̄ nāle corruptōis ṗnᵐ. ſ. mot⁹
celi. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ peccatū ⁊ rōeȝ
culpe ⁊ ꝑpetuitatis hȝ ex aīa nō ex
corpore. Uñ ſicut corpus punit̄ pro
peccato: inquātū eſt inſtrm̄ peccati
rōnē culpe hñtis ab aīa: ita ꝑpetuo
puniri dȝ ī quātū ē inſtrm̄ peccati.
qd̄ habȝ ꝑpetuitatē ex volūtate.

¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ hec nō eſt rō ṗncipal̄
quare corpus punit̄ ꝓ peccato aīe:
qa eſt inſtrm̄ aīe opantis peccatum
ſ magis qa ē pars eēntialis hoīs q
opat̄. Prope enī loquēdo hō eſt qui
peccat ꝑ aīaȝ. ⁊ iō ſi puniret̄ aīa tm̄
nō puniret̄ q peccauit. ſ. hō. Nec tñ
eſt veꝝ ꝙ aliqs act⁹ ſit hoīs in vita
pñti in quo corp⁹ nō ↄmunicet: qa
quāuis in actib⁹ intellectiue partis
nō ↄmunicet corp⁹ ſicut inſtrm̄ act⁹
ↄmunicat tñ ſicut repñtās obiectū
qa obiectū intellectuſ eſt fantaſma:
ſicut color viſus. vt dr̄ in. 3°. de aīa.
Fantaſma auteȝ nō eſt ſine organo
corporali. ⁊ ſic pȝ ꝙ etiā intelligēdo
⁊ in aliis actib⁹ aīe vtimur aliquo
mō corpore. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ ꝓ pctō
omiſſionis nō damnat̄ aliqs qa ali
qd agat̄: ſ qa omittit̄ illud qd̄ ē de
bitū fieri ab aīa ⁊ corpore. erat aūt
debitum fieri ⁊ ab aīa ⁊ a corpore
inquātū corp⁹ ↄmunicat actib⁹ aīe.
⁊ ita eodē mō pctm̄ tranſgreſſiōis
⁊ omiſſioniſ ꝑtinet ad corp⁹ ⁊ aīaȝ.

¶ Articulus. 12⁹.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ
corpora damnatoꝝ reſ̄gēt
ſine deformitatib⁹. Reſur-
rectio. n. fiet dīna ꝟtute que eſt ꝑfe
ctiſſima. Sȝ ꝟtutis ꝑfecte ꝑfecta eſt
opatio ⁊ effect⁹. ḡ corpa reſurgētiū
erūt ꝑfecta. ⁊ ita corpora dānatoꝝ
reſurgēt ſine deformitatib⁹. ¶ Sȝ
ↄtra eſt ſapiē. xi. Per q̄ peccat qs ꝑ
hec ⁊ torquet̄. Sȝ dāmnati peccaue
rūt ꝑ corpora deformitatē hñtia. ḡ
reſurgēt cum deformitatib⁹. ¶ Rx°
dō ꝙ deformitas in corpore pōt eē
duob⁹ modis. vno modo ex defectu

alicuiꝰ mēbri. ⁊ talis deformitas vt cōmuniter vr̄ in corporibꝰ dānatoꝝ nō erit: q̄a oēs reſurgēt incorrupti .i. ſine defectu alicuiꝰ membri. vt ſic totū corpꝰ puniat̄ in reprobis ⁊ premiet̄ in electis. Alio mō pōt eē deformitas vel defectꝰ corporis ex indebita ꝓportōe partiū: ſicut febris accidit ex indebita ꝓportione humoꝝ ⁊ ſicut gibbus accidit ex ſupabundantia carnis in aliqua parte. ⁊ de tali deformitate vel defectu eſt duplex opinio. Quidā enim attēdētes damnationē reproboꝝ vt nihil eis mali deeſſet: dixerūt ꝙ talibꝰ deformitatibꝰ non carebūt. Alii vero attēdētes ꝟtutē reſuſcitātis: qui ſicut nām cōdidit in opere creatiōis: ita nām in reſurrectione reparabit: dicūt ꝙ omnes defectus qui ex vitio nature acciderūt: actor nature amouebit. vt febrē ⁊ hiꝰ. Sꝫ defectꝰ qui ex praua volūtate ꝓceſſerūt in reprobis remanebūt. ſicut ſūt macule ⁊ reatꝰ peccatoꝝ. Quid aūt horum veriꝰ ſit aug. in encħ. ſb dubio relīquit dicens. ꝙ nulla debet eē q̄ſtio de pulchritudine illoꝝ quoꝝ ē certa damnatio. His viſis facile patet ſolutio ad obiecta.

¶ Articulus. iijꝰ.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ corpora damnatoꝝ puniēt̄ ꝟmibꝰ ⁊ fletu corporalibus dicit̄ enim Judith. vltimo. Dabit ignē ⁊ vermes in carnes eoꝝ. Sed ꝟmis ſpūalis nō dat̄ in carnē ſꝫ magis in animam. ḡ ꝟmis quo reprobi puniēt̄ nō eſt tm̄ ſpūalis ſꝫ etiā corporalis. ¶ Itē Luce. iij. dicit quedaꝫ glo. Q ꝑ fletuꝫ quem dn̄s reprobiſ cōminat̄ pōt ꝓbari ꝟa corpoꝝ reſurrectio. q̇d non eſſet ſi fletꝰ ille eēt tm̄ ſpūalis. ḡ ⁊c. ¶ Sed ↄtra eſt ꝙ ꝟmis quo punient̄ reprobi eſt īmortalis. Iſa. vltimo. Vermis eoꝝ non morietur. Sꝫ nullū aīal hꝫ ordinē ad immortalitatē niſi homo. ḡ ꝟmis ille n̄ erit m̄alis. ¶ Preterea in fletu corporali fit quedā reſolutio lachrymarū. Sꝫ omne corpꝰ finitum a quo aliq̇d ↄtinue reſoluit̄ niſi fiat aliqua reſtauratio: tandē ↄſumit̄. Cū ḡ in corporibꝰ damnatoꝝ nulla reſtauratio fiat deꝑditi: videt̄ ꝙ fletꝰ qui erit in eis perpetuus nō erit m̄alis. ¶ Rꝫ dō ꝙ circa hoc augꝰ. li. 20. de ci. dei. ponit diuerſas opiniones ſic dicens. In penis maloꝝ ⁊ īextīguibilis ignis ⁊ viuaciſſimꝰ uermis ab aliis atqꝫ aliis aliter atqꝫ aliter eſt expoſitꝰ. Alii q̄ppe vtrūqꝫ ad aīāꝫ retulerūt. alii vtrūqꝫ ad corpꝰ. alii ad corpꝰ ignē: ad aīam tropice vermē. quod eſſe credibiliꝰ videt̄. Vn̄ ſequētes auguſtinū dicimꝰ ꝙ ꝟmis ille erit ſpūalis. vt ipſe remorſus ↄſcīe interiꝰ aīaꝫ corrodēs vermis dicatur. ⁊ ſilr̄ fletus erit ſpūalis: ut ipſe dolor fletus dicat̄. Aliquo tamē mō poſſet dici corporalis fletꝰ etiāꝫ ſine lachrymarū emiſſione. vt fletꝰ dicat̄ nō ſolū dolor aīe: ſꝫ diſpoſitio qua corpꝰ diſponit̄ anima dolente.

¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ locutio illa tropica eſt. ⁊ ſic poſſumꝰ ꝑ carnes exponere aīas īpioꝝ q̄ carnales fuerūt.

¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ fletꝰ corporalis mō predicto ſine lachrymarū emiſſione ſufficit ad ꝟitatem reſurrectionis

inſinuandā.ſi tñ ſuſtinereť ꝙ ꝟmis
ꝛ flet⁹ eſſent corporales. poſſet dici
ꝙ diuina ꝟtute ꝛ ꝟmiſ ille ſuſtētareť
ꝛ lachrimaꝝ deperditio reſtaurareť

DEinde querit de ſenſib⁹ ſa-
cre ſcripture. Et circa hoc
queruñt tria. ¶ Primo vtꝝ
ꝑter ſenſus lr̄ales in ꝟbis ſacre ſcri
pture alii ſenſus lateāt. ¶ 2° de nu
mero ſenſuum ſacre ſcripture. ¶ 3°
vtꝝ iſti ſēſus ĩueniāť ĩ aliis ſcriptu
ris. Articul⁹.14⁹.

AD p̄mū ſic ꝓcediť. Videť ꝙ
in eiſdē ꝟbis ſacre ſcriptu
re non lateāt plures ſenſus
quia dictionib⁹ ſemel ſumptis nō ē
vtendū equoce vel multiplr̄. Sed
pluralitas ſenſuū facit multiplicem
locutionē. ḡ in eadē locutiōe ſacre
ſcripture nō p̄nt plures ſenſus lat̄e
¶ Pretēa ſacra ſcriptura ordinata
eſt ad intellectū ſm illud pſ. Decla-
ratio ſermonū tuoꝝ dat intellectū
Sȝ multiplicitas ſenſuū obnubilat
intellectū. ḡ nō debēt in ſacra ſcri-
ptura multi ſenſus eſſe. ¶ Pretēa
id qđ pōt eſſe occaſio erroris dȝ in
ſacra ſcriptura vitari. Sed ponere
aliquos ſenſus preter lr̄alē ĩ ſcriptu
ra pōt eē occaſio erroris. quia quilȝ
poſſet exponere ſacrā ſcripturā ſm
ꝙ ipſe vellet ad ↄfirmatōēȝ opini-
onis ſue. ḡ nō debēt eē plures ſēſus
ĩ ſacra ſcriptura. ¶ Preterea aug.
dicit.2.ſup gn̄.ad lr̄am. Maior ē
ſacre ſcripture auctoritas q̄ omnis
humani ingenii ꝑſpicacitas. ḡ ille
ſenſus qui non habȝ auctoritatē ad
aliquid ↄfirmādū nō eſt ↄueniens
ſenſus ſacre ſcripture. Sȝ null⁹ ſen-
ſus preter lr̄alē hȝ robur ad aliqd
ↄfirmādū. vt pȝ p Dion. in ep̄la ad
Titū. Dicit enim ꝙ ſimbolica theo-
logia.i.que ex ſimilib⁹ ꝓcedit: nō eſt
argumētatiua. ḡ ſacra ſcriptura ali-
os ſenſus p̄ter lr̄alē nō habȝ. ¶ Pre
terea qcūqȝ ſenſus ex ꝟbis alicuius
ſcripture trahiť quē auctor nō intē
dit: nō eſt ſenſus ꝓpri⁹. qa auctor p
vnā ſcripturā nō pōt intelligē niſi
unum. quia non contingit plura ſi-
mul intelligere ſm phm. ḡ ñ p̄nt
eē plures ſenſus ꝓprii ſacre ſcriptu-
re. ¶ Sed ↄtra eſt qđ dr̄ Daniel.12
Pertrāſibunt plurimi ꝛ multiplex
erit ſcīa. ¶ Preterea Hiero. dic̄ in
prologo biblie loquēs de apoca. In
ꝟbis ſingulis multiplices latēt ĩtel
ligētie. ¶ Rx° dđ ꝙ ſacra ſcriptura
ad hoc diuinit⁹ eſt ordinata vt per
eam nobis ꝟitas manifeſteť nc̄cia
ad ſalutē. manifeſtatio aūt vel ex-
p̄ſſio alicui⁹ ꝟitat| pōt fieri de aliq̄
reb⁹ ꝛ ꝟbis. inquātū.ſ. ꝟba ſignifi-
cant res: ꝛ vna res pōt eſſe figura
alteri⁹. Actor aūt rerū non ſolū pōt
ꝟba accōmodare ad aliqd ſignificā
dū: ſȝ etiā res pōt diſponere in figu
rā alteri⁹. ꝛ ſm hoc in ſacra ſcriptu
ra manifeſtať ꝟitas duplr̄. Uno mō
ſm ꝙ res ſignificāť p ꝟba. ꝛ in hoc
cōſiſtit ſenſus lr̄alis. Alio mō ſm ꝙ
res ſunt figure aliaꝝ reꝝ. ꝛ in hoc
ↄſiſtit ſenſus ſpūalis. ꝛ ſic ſacre ſcri
pture plures ſenſus ↄpetūt. ¶ Ad
p̄mū ḡ dđ ꝙ uarietas ſenſuū quoꝝ
vn⁹ ab alio nō ꝓcedit facť multipli-
citatē locutionis. ſȝ ſenſus ſpūalis
ſemp fundať ſup lr̄alē ꝛ ꝓcedit ex
eo. Unde ex hoc ꝙ ſacra ſcriptura

exponitꝫ lr̃aliter ⁊ ſpũalr̃: non eſt in ipſa aliqua multiplicitas. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ ſm ꝙ aug. dicit ĩ li. de doctri. xpiana. Utilr̃ eſt a deo diſpoſitũ ut ṽitas in ſacra ſcriptura cũ aliqua difficultate manifeſtetꝫ. Eſt eniꝫ hoc vtile ad tollendũ faſtidiũ. qa ad ea que ſunt difficilia maioꝛ ſurgit attentio: que tediũ tollit. Silr̃ ex hoc tolliꝫ ſupbiendi occaſio: dum homo difficulter veritatẽ ſacre ſcripture capere poteſt. Similr̃ p hoc veritaſ fidei ab irriſione infideliũ defẽditꝫ Unde dñs Math. 7. Nolite inquit ſanctũ dare canibꝫ. Et Dionyſius Thimoteum monebat vt ſancta ab ĩmũdis incõtaminata ſeruaret. Et ita pꝫ ꝙ expedit ṽitatẽ fidei ſb diuerſis ſenſibꝰ in ſacra ſcriptura t̃di ¶ Ad 3ᵐ dõ ꝙ ſicut dicit Augꝰ. in li. de doctrina xpiana. Nihil eſt qð occulte in aliquo loco ſacre ſcripture tradatꝫ. qð non alibi manifeſte exponitur. Unde ſpũalis expoſitio ſemper debet habere fulcimentum ab aliqua litterali expoſitione ſacre ſcripture. ⁊ ita vitatꝫ omnis erroꝛis occaſio. ¶ Ad quartũ dicẽdũ ꝙ nõ eſt ꝓpter defectum auctoꝛitatis: ꝙ ex ſenſu ſpũali non poteſt trahi efficax argumentũ. ſ; eſt ex ipſa natura ſilitudinis: in qua fundatꝫ ſpũalꝫ ſenſus. Una enim reſ pluribꝰ ſimiliſ eſſe poteſt. vnde non poteſt ab illa quando in ſcriptura ſacra ꝓponitꝫ procedi ad aliquam illarũ determinate. ſed eſt fallacia conſequentis. Uerbi grã. leo propter aliquã ſimilitudinẽ ſignificat xp̃m ⁊ dyabolũ. Unde per hoc ꝙ aliquid de leone dicitꝫ in ſacra ſcriptura: ad neutrũ poteſt fieri proceſſus in ſacra ſcriptura argumẽtando. ¶ Ad quĩtuꝫ dicẽdũ ꝙ actoꝛ pncipalis ſacre ſcripture ẽ ſpũs ſanctꝰ. qui in vno ṽbo ſacre ſcripture intellexit multo plꝛa ꝙ̃ per expoſitoꝛes ſacre ſcripture exponantꝫ vel diſcernãtꝫ. nec eſt etiaꝫ inconueniẽs: ꝙ homo qui fuit actoꝛ inſtrumẽtaliſ ſacre ſcripture ĩ uno verbo plura intelligeret: qa ꝓphe vt Hiero. dicit ſuper Oſee. Ita loquebantꝫ de factis pñtibꝰ ꝙ etiã intenderunt futura ſignificare. Unͣ non eſt impoſſibile ſimul plura intelligẽ. inꝙ̃ᵐ vnũ ẽ figura alterꝰ.

¶ Articulꝰ. 15ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic pcediꝫ. Uideꝫ ꝙ ñ debeãt diſtingui quatuoꝛ ſenſus ſacre ſcripture. ſ. hiſtoꝛialis vel lr̃alis. alegoꝛicus. moraliſ. ⁊ anagogicꝰ. Sicut enĩ ĩ ſacra ſcriptura aliqua figurate dicũtꝫ de xp̃o. ita etiam figurate dicuntꝫ de multis aliis hoĩbus. ſicut Danielꝫ. 8. per hircũ capꝛaꝝ ſignificatꝫ rex grecoꝝ. Sꝫ huꝰ figuratiue locutiones ñ faciũt aliquẽ ſenſuꝫ p̃ter lr̃alem in ſacra ſcriptura. ğ nec ſenſus alegoricꝰ p quẽ exponũtꝫ de xp̃o ea que in figura ipſiꝰ pceſſerũt: debꝫ aliꝰ ſẽſuſ ab hiſtoꝛico poni. ¶ Preterea vna eſt eccleſia capitis ⁊ mẽbꝛoꝛum. Sꝫ ſenſus alegoꝛicꝰ videtꝫ pertinere ad caput eccleſie. ſ. xp̃m. ſenſus moꝛaliſ videtꝫ pertinere ad membꝛa eius. ſ. fideles. ğ ſenſus moꝛalis non debet ab alegoꝛico diſtĩgui. ¶ Preterea moꝛalis ſenſus eſt qui ad moꝝ inſtructionẽ ptinꝫ. Sꝫ ſacra ſcriptura

in pluribꝰ locis ſm lr̃alē ſenſum mores inſtruit. ğ moralis ſenſus nō dʒ diſtingui a lr̃ali. ¶ Preterea ſicut xp̄s eſt caput eccleſie militātis. ita eſt caput triūphātis. nec ē aliꝰ ⁊ aliꝰ xp̄us. ğ nec ſenſus anagogicꝰ ꝑ quē aliqua exponūť de eccleſia triūphante debʒ eſſe aliuſ ab allegorico quo aliqua exponūť de xp̄o ⁊ eccl'ia militāte. ¶ Preterea ſi iſti quatuor ſenſus eſſent de neceſſitate ſacre ſcripture: quelibet pars ſacre ſcripture deberet hos quatuor ſenſus hēre. ſʒ hoc falſum eſt. Ut enī aug. dic̄ ſup gñ. ad lr̃am. In quibuſdam ſenſus lr̃alis querēdꝰ ē ſolus. ğ hi quatuor ſenſus nō ſunt de neceſſitate expoſitionis ſacre ſcripture. ¶ Sʒ cōtra eſt qđ aug. dicit in ꝑncipio ſup gñ. ad lr̃am. In oībꝰ libris ſanctis opʒ intueri que ibi eterna intuenť. que ibi facta narrēť. que futura ꝑnūciant. que agenda ꝑcipiūť. Primum aūt pertinet ad ſenſum anagogicū 2ᵐ ad hiſtoricū. 3ᵐ ad alegoricū. 4ᵐ ad moralem. ğ quatuor ſunt ſenſus ſacre ſcripture. ¶ Preterea Beda ſuper gñ. in. ꝑn. dicit. Quatuor ſūt ſenſus ſacre ſcripture. hiſtoria que res geſtas loquitur. alegoria ī qua aliud ex alio intelligiť. tropologia .i. moralis locutio in qua de moribꝰ ordinādis tractať. anagogia ꝑ quā de ſūmis ⁊ celeſtibꝰ tractaturi ad ſuperiora reducimur. ¶ Rꝰ dđᵐ ꝙ diſtinctio iſtoꝝ quatuor ſenſuū hoc mō accipi debʒ. Sicut enim dictum eſt ſacra ſcriptura ꝟitatē quaʒ t̄dit dupl'r manifeſtat ꝑ ꝟba ⁊ ꝑ rerum figuras. Manifeſtatio autē que ē ꝑ ꝟba facit ſenſum hiſtoricū ſiue lr̃alem. vñ totū id ad ſenſum lr̃alē pertinet: qđ ex ipſa ꝟboꝝ ſignificatiōe recte accipiť. Sʒ ſēſus ſp̄ualis vt dictū eſt accipiť vel ꝯſiſtit in hoc: ꝙ q̄dam res ꝑ figurā aliarū rerū exprimūť. quia viſibilia ſolēt eſſe figure inuiſibiliū: vt Dio. dicit. Inde eſt ꝙ ſenſus iſte qui ex figuris accipitur ſp̄ualis vocať. veritas aūt quā ſacra ſcriptura per figuras reꝝ t̄dit ad duo ordinať. ſ. ad recte credēdū ⁊ ad recte operandum. Si ad recte operandū ſic eſt ſenſus moralis: qui alio nomine tropologicꝰ dr̃. Si aūt ad recte credendū opʒ diſtinguere ſm ordinē credibiliū. Ut eniʒ Dio. dic̄. 4. c. ce ier. Statꝰ eccleſie mediꝰ ē inter ſtatū ſinagoge ⁊ ſtatū eccl'ie triūphātis. Uetꝰ ğ teſtamētū figura fuit noui. vetꝰ ſimul ⁊ nouū figura ſunt celeſtiū. Senſus ğ ſp̄ualis ordinatꝰ ad recte credēdū pōt fundari in illo modo figurationis: quo vetꝰ teſtamētū figurat nouū: ⁊ ſic eſt alegoricꝰ ſenſus vel typicꝰ. ſm ꝙ ea que in veteri teſtamēto cōtigerunt exponūť de xp̄o ⁊ eccleſia. vel poteſt fundari in illo modo figurationis: quo nouum ſimul ⁊ vetus ſignificant eccleſiā triūphantē. ⁊ ſic eſt ſenſus anagogicꝰ. ¶ Ad ꝑmū ğ dđ ꝙ hyrcus vel alia hꝰ per q̄ alie ꝑſone a xp̄o in ſcripturis deſignāť: non fuerūt res alique ſʒ ſilitudines imaginarie ad hoc ſolū oſtenſe vt ille perſone ſignificarenť. Uñ illa ſignificatio qua per illas ſilitudines perſone ille aut regna deſignātur: non pertinet niſi ad hiſtoricū ſēſū

Sed ad xp̄m deſignandū etiam illa que in rei veritate contigerunt ordinant ſicut vmbra ad veritatem ⁊ ideo talis ſignificatio qua per hu⁹ res xp̄us aut eius membra ſignificant facit aliū ſenſum preter hiſtoricū.ſ.alegoricū. Si alicubi vo inueniat ꝙ xp̄us ſignificat p hu⁹ imaginarias ſilitudines. talis ſignificatio non excedit ſenſum litteralē:ſicut xp̄us ſignificat per lapidem qui exciſus eſt de monte ſine manibus. Dan.z. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ ſenſus alegoricus non ſolum pertinet ad xp̄ȝ rōne capitis: ſed etiam rōne membroꝝ. ſicut ꝙ per duodecim lapides electos de iordane. Joſue.7. ſignificantur duodecim apoſtoli. Sed moralis ſenſus ptinet ad membra xp̄i. quantū ad ꝓprios eoꝝ actus:⁊ non ꝓm ꝙ ꝯſiderant vt membra. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ moralis ſenſus ñ dicitur omnis ſenſus per quem mores inſtruunt: ſ per quem inſtructio moꝝ ſumit ex ſimilitudine aliquaꝝ rerum geſtarum. Sic enim moralis ſenſus eſt pars ſpūalis:ita ꝙ nunq̄ eſt idem ſenſus moralis ⁊ lr̄alis.

¶ Ad quartū dicēdū ꝙ ſicut ſenſus alegoricus pertinet ad xp̄m ꝓm ꝙ ē caput eccleſie militantis iuſtificans eam ⁊ grām infundēs. ita ⁊ ſenſus anagogicus pertinet ad eum ꝓᵐ ꝙ eſt caput eccleſie triūphantis glorificans eam. ¶ Ad quintū dicēdum ꝙ quatuor iſti ſenſus non attribuunt ſacre ſcripture vt in qualibet eius parte ſit iſtis quatuor ſenſibus exponēda. ſ qñꝙ iſtis quatuor. qñȝ tribus. qñꝙ duob⁹. qñꝙ vno tm̄. In ſacra enīȝ ſcriptura precipue ex prioribus poſteriora ſignificant. ⁊ ideo qñꝙ in ſacra ſcriptura ſcd̄m ſenſum litteralē dr̄ aliquid de priori quod poteſt ſpūalr̄ de poſterioribꝫ exponi. ſ non ꝯuertit. Inter omnia aūt que in ſacra ſcriptura narrāt: prima ſunt illa que ad vet⁹ teſtamētū pertinent. ⁊ ideo que ꝓm lr̄alem ſenſum ad facta veteris teſtamēti ſpectant poſſunt quatuor ſenſib⁹ exponi. Secūda vo ſūt illa que ptinēt ad ſtatū pn̄tis eccleſie: in quib⁹ illa ſunt priora que ad caput pertinent reſpectu eoꝝ que pertinent ad mēbra. qa ip̄m corp⁹ verū xp̄i ⁊ ea que in ip̄o ſūt geſta: ſūt figura corporis xp̄i miſtici: ⁊ eoꝝ que in ipſo gerūt vt in ipſo.ſ. xp̄o exemplum viuēdi ſumere debeam⁹. In xp̄o etiam futura gloria nobis premonſtrata eſt Unde ea que ad lr̄am de ipſo Xp̄o capite dicūt pn̄t exponi ⁊ alegorice referendo ad corpus eius miſticū: ⁊ moraliter referendo ad act⁹ noſtros qui ꝓm ip̄m debēt reformari. ⁊ anagogice: inquantum in xp̄o eſt nobis iter glorie demonſtratū. Sȝ quādo ꝓm lr̄alem ſenſum dr̄ aliquid de eccleſia: non poteſt exponi alegorice: niſi forte ea que dicūt de primitiua eccleſia exponant quantū ad futuꝝ ſtatū eccleſie preſentis. poſſūt tamē exponi moraliter ⁊ anagogice. Ea vero que moraliter dicūt ꝓm ſenſū lr̄alem non ꝯſueuerunt exponi niſi alegorice. Illa vero que ꝓm ſenſum lr̄alem pertinent ad ſtatū glie nullo alio ſenſu conſueuerūt exponi eo ꝙ ipſa non ſunt figura alioꝝ: ſ ab

omnibus aliis figurata.

¶ Articul⁹.16⁹.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ in aliis ſcripturis ꝑdicti ſenſus diſtigui debeāt. Sēſus enī ſpūales in ſacra ſcriptura accipiūt ex qbuſdā ſilitudībus. ſꝫ ī aliis ſcīis ꝓcedit ēt ex qbuſdā ſilitudīb⁹ ḡ ī ſcripturiſ aliaꝝ ſcīaꝝ pn̄t ſēſuſ plures inueniri. ¶ Pretēa poetice artis eſt ꝟitatē rerū aliquib⁹ ſilitudinib⁹ fictis deſignari. ḡ videt ꝙ ⁊ in dictis poetarū ſenſus ſpūales inueniāt: ⁊ nō ſolū ī ſacra ſcriptura. ¶ Preterea phs dicit. ꝙ qui dicit vnū quodāmō multa dicit. ḡ videtur ꝙ in aliis ſciētiis in vno ſenſu poſſūt deſignari plures. ⁊ ſic nō ſolum ſacra ſcriptura hos ſenſus ſpirituales hꝫ. ¶ Sꝫ cōtra eſt qđ dicit Greg. 22. moꝝ. Sacra ſcriptura oēs ſcīas atqꝫ doctrinas ipſo etiā locutionis ſue more trāſcēdit. qa vno eodēqꝫ ſermōe dū narrat geſtū ꝓdit miſteriū. ¶ Rñ° dđ ꝙ ſpūalis ſēſus ſacre ſcripture accipit ex hoc ꝙ res curſum ſuū pagentes ſignificāt aliqd aliud qđ ꝑ ſpūalē ſenſū accipit Sic aūt ordinātur res in curſu ſuo vt ex eis talis ſenſus poſſit accipi qđ ei⁹ ſoli⁹ eſt qui ſua ꝓuidentia res gubernat: qui ſolus de⁹ eſt. Sicut. n. homo pōt adhibere ad aliqd ſignificandū aliquas voces vel aliquas ſilitudines fictas. ita de⁹ adhibꝫ ad ſignificationē aliquoꝝ ipm curſum rerū ſue ꝓuidētie ſbiectarū. Significare aūt aliquid ꝑ ꝟba vel ꝑ ſilitudines fictas ad ſignificādū tātū ordinataꝫ: non facit niſi ſenſū lr̄alē. vt ex dictis pꝫ. Vñ in nulla ſcīa humana induſtria inuēta ꝓprie loquēdo pōt inuenīri niſi lr̄alis ſenſus. ſꝫ ſolū in iſta ſcriptura: cui⁹ ſpūs ſāct⁹ eſt actor. homo ꝟo inſtrm̄ ſm̄ illđ pſ. Lingua mea calam⁹ ſcribe ⁊c. ¶ Ad pᵐū ḡ dđ ꝙ in aliis ſciētiis ꝓcedit ex ſilib⁹ argumētādo: nō ꝙ ex ꝟbis qb⁹ vna res ſignificat: ſignificet ⁊ alia res. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ fictiōes poetice nō ſūt ad aliud ordinate niſi ad ſignificādū. vñ tal' ſignificatio nō ſupgredit modū lr̄alis ſenſus. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ q dicit vnū quodāmō dicit multa. ſ. in potētia. ſꝫ ꝙ ꝯcluſiones ſūt potētia ī ꝑncipiis. Ex vno. n. ꝑncipio m̄lte ꝯcluſiōes ſequūt. ñ ꝙ in alius ſciētiis ꝑ modū ſignificationis qđ dr̄ de vna re ſiml' de aliiſ intelligat vt ſignificatū: licet inde trahi poſſit ꝑ argumētationē ⁊c.

Queſtio eſt de ope manuali Circa qđ querunt duo. ¶ Primo vtrū opari manib⁹ ſit ī ꝑcepto. ¶ 2° vtrū ab hꝫ ꝑcepto excuſēt illi q ſpūalib⁹ opib⁹ vacāt.

¶ Articul⁹.17⁹.

Ad pᵐū ſic ꝓcedit. Videt ꝙ operari manibus ſit in ꝑcepto. 2. ad. theſa. 3. Si quis non vult operari non manducet. Audiuim⁹ enim ⁊c. Glo. Quod ideo ꝑcipio quia audiuim⁹. ḡ ⁊c. ¶ Preterea aug. in li. de opere monachorū. Audiāt ḡ quib⁹ hoc ꝑcepit apl's qui nō habēt hāc poteſtatē. ¶ Preterea null⁹ dꝫ excōmunicari ut iura dicunt: niſi pro mortali. Sed nullus peccat mortaliter niſi ꝯtra ꝑceptuꝫ faciēs. Cum ḡ ille qui ceſſat ab ope

manuali iure poſſit excõmunicari: vt patet p illud quod dr̃.z.ad theſ 3.Si quis non obedierit v̾bo noſtro per epiſtolã:hunc notate:⁊ ne ɔmiſceamini cum illo vt ɔfundat̾. videt̾ g̊ ꝙ operari manib⁹ ſit ĩ p̃cepto

¶ Preterea ille qui peccauit tenet̾ penam debitam ꝓ peccato ſbire ex neceſſitate precepti. Sꝫ oẽs in Adã peccauerũt.ad ro.5. Pena autẽ pc̃ti Ade eſt labor manualis.gñ.3.In ſudore vult⁹ tui veſceris pane tuo.g̊ omnib⁹ eſt p̃ceptũ manib⁹ laborare.

¶ Preterea ad eph.4.Qui furabatur iã non furet̾:magis aũt laboret operãdo manib⁹ ſuis.Glo. Laboret operando nõ ſolũ p ſeruos ſ etiam manib⁹.Illud autẽ quod ad omnes pertinet eſt p̃ceptũ nõ ɔſiliũ.g̊ ꝛc.

¶ Preterea labor manualis neceſſari⁹ eſt ad ſuſtentationẽ vite corporalis:ſicut actus virtutũ ſunt neceſſarii ad ſuſtentationẽ vite ſpũalis.Sed act⁹ v̾tutũ ſunt in precepto g̊ ⁊ laborare manibus.¶ Preterea illud ad quod ſequit̾ peccatũ mortale non poteſt ſine peccato mortali fieri.Sꝫ ad non laborare ſequit̾ non manducare. quod qñꝗ eſt peccatũ mortale.z.ad theſ.3. Qui non opat̾ non manducet. g̊ non operari manib⁹ eſt peccatũ mortale.g̊ ei⁹ oppoſitũ eſt ĩ precepto.¶ Sed ɔtra. Nõ eſt ɔtrariũ p̃cepto vel conſilio preceptum domini vel ɔſiliũ. Sꝫ dñs vel precipiendo vel ɔſulendo dic̄ Mat.6. Nolite ſolliciti eſſe anime veſtre ꝛc. Huic aũt ɔtrariat̾ labor manuũ.qa qui laborant manib⁹ ſolliciti ſunt de neceſſariis corporis.g̊ labor manuũ non eſt in p̃cepto.

Preterea lex vetus quantũ ad p̃cepta moralia ſufficiẽter ɔtinebat q̃ neceſſaria ſunt ad ſalutẽ. Uñ dñs Mat.19.Si vis ad vitã ingredi ſerua mandata.⁊ loquit̾ de mandatis decalogi.Uñ ſbdit.Nõ homicidiũ facies.nõ furaberis. Sed in p̃cepti veteris legis nihil ɔtinet̾ de labore manuũ. g̊ labor manuũ nõ eſt in p̃cepto. ¶ Preterea ad p̃cepta ſeruanda omnes tenẽt̾. Sꝫ ad labores manuũ nõ omnes tenent̾. alias qui ſunt diuites ⁊ manib⁹ nõ laborant mortaliter peccarẽt.g̊ labor manuum non eſt in p̃cepto. ¶ Preterea ad precepta non magis tenẽt̾ religioſi ꝙ ſeculares.Sed ad laborãdũ manib⁹ vident̾ magis teneri religioſi ꝙ ſeculares.Unde aug⁹.in li.de operib⁹ monachorꝫ.monachos rep̄hendit:quia non laborant.non aũt alios.g̊ ꝛc. ¶ Preterea vſus liberaliũ artiũ nobilior eſt ꝙ mechanicarũ:qui in opere manuali ɔſiſtit. Sꝫ vſus liberaliũ artiũ ñ eſt ĩ p̃cepto. g̊ multo min⁹ labor manuũ. ¶ Re⁹dõ ꝙ iudicium de vnaquaqꝫ re ſumẽdũ eſt ſm̃ finẽ ad quẽ ordinatur Labor autem manuũ ad tria eẽ vtilis inuenitur. Primo ad ociũ tollẽdum.Unde Hiero. ad Ruſticũ monachum.Semper aliquid operis facito.vt te dyabol⁹ inueniat occupatum.⁊ ꝙ ĩtelligat de ope manuali patet per illud quod ſbiungit. vel fiſcellã texe iũco.⁊ poſtea ſbdit. In deſideriis eſt omnis ocioſus.¶ 2⁹ ad corp⁹ domãdũ. Unde.z.ad Cor..6.Aliis carnis maceratõib⁹ ɔiũgit

vbi dr̄ in laborib⁹.ſ.operū:qa mani bus ſuis opabat.⁊ ſbiūgit.In uigi liis ⁊ ieiuniis ⁊c.¶ 3° ordinat ad q̄ rēdū victū.Act.20.Ad ea que mihi opus erāt:⁊ his qui mecū erāt mini ſtrauerūt man⁹iſte.Si ḡ ɔſideretur labor manuū ſm ꝙ ordinat ad tol lendū otiū:vel corp⁹ domādum:ſic idem iudiciū eſt de labore manuū ⁊ de aliis exercitiis ad eadē ordina tis. Nō enim eſt in p̄cepto ꝙ tollat otiū tali aut tali occupatione. ſ ſuf ficit ad otiū tollēdū quacūq₃ licita occupatione ab ocio quis deſiſtat. ⁊ ſic occupatio laboris manuū non eſt in p̄cepto:ɔſiderato hoc fine.Et ſimilis eſt ratio de labore manuū ſ₃ ꝙ ordinat ad corpus domandū:qa multis exercitiis corp⁹ domari pōt ſicut vigiliis ieiuniis: ⁊ multis hi⁹ Vñ nullū eoꝝ inquantū ordinatur ad talē finem eſt in p̄cepto in ſpāli: quāuis in gn̄ali ſit in p̄cepto corp⁹ domare qualicūq₃ exercitio: q̄ mor tifere ɔcupīe repmāt. Secūdū aūt ꝙ ordinat ad victū querēdū ſic vi det eſſe in p̄cepto.Vñ dr̄.i.ad theſ. .4.Operemini manib⁹veſtris ſicut p̄cepim⁹vobis:nec ſolū in precepto iuris poſitiui:ſ etiā iuris naturalis Illa enim ſunt de lege naturali ad que homo ex ſuis naturalib⁹ incli nat. Sicut aūt ex ipſa diſpoſitione corporis patet:homo nālem ordina tionē h₃ ad op⁹ manuale. ꝑpter qđ dr̄ Iob.5.Homo ad laborē naſcit ⁊ auis ad volādū. Cū aūt aliis aīali bus natura ſufficienter ꝓuiderit ī his que ad ſuſtentationē ſue vite ꝑ tinēt in cibis ⁊ armis ⁊ tegimētis homini in his nō prouidit.quia ipſe eſt preditus rōne:per quam ſibi pōt prouidere in omnib⁹ſupradictiſ.vñ ⁊ erit ſibi loco omniū p̄dictoꝝ ma nus ɔueniēs ad diuerſa opera: qb⁹ ɔceptiones rōnis diuerſis artificiis exequat.vt dr̄.14. de aīalibus. ¶ Sciendū tamē eſt ꝙ duplex eſt pre ceptum legis nature.quoddā quod ordinat ad tollendū defectū vnius ſingularis perſone. vel ſpūale ſicut de actib⁹ ꝟtutum. vel corporale ſic preceptū quod dñs dedit homini gn̄.2.De omni ligno quod eſt in pa radiſo comede.⁊c. Aliud vero ē qđ ordinat ad tollendū defectū totius ſpēi:ſicut hoc qđ dr̄ gn̄.i. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram In hoc enī p̄cipit act⁹ generationis quo natura ſaluat ⁊ multiplicat. Hoc aūt intereſt inter hec duo gn̄a preceptoꝝ.qa ꝑmū p̄ceptū legis na ture quilib₃ tenet ſingulariter ob ſeruare. ſ ad 2ᵐ p̄ceptū non tenet quilib₃ ſingulariter.In his enī que pertinent ad ſpēm omnes homines ɔputandi ſunt quaſi vn⁹homo.par ticipatione enim ſpēi plures hoīes ſunt vn⁹ homo.vt dicit Porphiri⁹ Sicut aūt homo vn⁹ habet diuerſa membra quibuſ occupat in diuerſis officiis ordinatis ad tollendū ꝓpꝛiū defectū:que non poſſunt omnia per vnum membrū exerceri: ſicut ocul⁹ videt totū corp⁹:⁊ pes totū corpuſ portat.ita oportet eſſe ī his que ad totam ſpēm pertinent.Non enī ſuf ficeret vn⁹homo ad exercenda oīa quibuſ humana ſocietas indiget.⁊ iō diuerſis officiis oportet occupari

diuerſos.vt dicit ad ro.12.Sicut in
vno corpore multa mēbra hēm⁹ ⁊c.
Hec autem diuerſificatio hominū
in diuerſis officiis contingit. pmo
ex diuina ꝓuidentia:que ita homi
nū ſtatus diſtribuit: vt nihil vnq̄
deeſſe inueniatur de neceſſariis ad
vitam. Secūdo etiam ex cauſis na-
turalibus:ex quib⁹ ↄtingit q̄ in di
uerſis hominibus ſunt diuerſe in-
clinationes ad diuerſa officia vel
ad diuerſos modos viuendi.Quia
ḡ labore manuū aliqs poteſt ſbueni
re ⁊ ꝓprio defectui ⁊ alieno:cū non
poſſit vnus homo in omnibus ſibi
ſufficere:ſed indiget alieno auxilio
patet q̄ preceptum de labore ma-
nuum quodāmō ſb vtroq̄ genere
predictorum preceptoꝝ ↄtinetur.
Inquantum enim labore manuum
vnius ſbuenit neceſſitatibus alioꝝ
ſic pertinet ad 2m genus naturaliū
preceptoꝝ. Inquantum autē aliqs
per hoc ſuis neceſſitatibus ſbuenit:
pertinet ad pmum genus: ſicut pre
ceptum de comedēdo. Preceptum
autem quod ordinatur ad tollēdū
defectū corporalē non obligat niſi
defectu exiſtente.vnde ſi eſſet aliqſ
qui poſſet viuere ſine cibo: nō obli
garetur precepto de comedendo.
Sic ergo preceptū de labore manu-
um non obligat aliquem ſingularit̄
ſm q̄ ordinat̄ ad tollēdū defectū
ↄmunē aliquo modo.neq̄ ſm q̄ or-
dinatur ad tollendū ꝓpriū niſi defe
ctu exiſtente.⁊ ideo ille qui hȝ vn̄d
licite viuere poſſit:non tenet̄ mani
bus operari. qui autē nō habet vñ
alias viuat:vl' niſi aliquo illicito ne
gocio victū acquirat:tenet̄ manib⁹
laborare.Et hoc patet per apoſtolū
in trib⁹ locis vbi de manuū operati
one preceptū dat. ¶Primo ad eph
.4.vbi ꝓhibendo furtum iniungit
manuū opationē.Qui furabat̄ iam
non furetur. magis autem laboret
manib⁹ ſuis.¶2°.1.ad Theſ.4.vbi
precipit laborem manuū ꝓhibēs cō
cupiſcentiā rerum alienarū. Ope-
remini inquit manibus veſtris: ſic
precepimus vobis. vt honeſte am-
buletis ad eos qui foris ſunt: ⁊ nul
lius aliquid deſideretis.¶Tertio
.2.ad theſ.3.vbi precipit operatōeȝ
manuum prohibēs turpia negotia
quibus aliqui victum querebant.
Audiuim⁹inquit inter vos quoſdā
ambulare in quiete nihil operanteſ
ſed curioſe agentes.Glo. Qui feda
cura ſibi neceſſaria prouident.⁊ ſb
iungit.His autem qui hi⁹ ſūt denū
ciam⁹ ⁊ obſecram⁹ in dño Jhu xpo
vt cum ſilentio operantes panem
ſuū manducent. Sciendū etiam eſt
q̄ ſicut viſus ē pncipalior inter ali-
os ſenſus.rōne cui⁹omnes alii ſēſuſ
nomē viſus ſortiūt̄. vt aug⁹.dicit.
ita man⁹ q̄a ad plīma opa neceſſa-
ria eſt:dr̄ organū organoꝝ in.3.de
aīa.⁊ ideo per opatōem manualem
intelligit̄ nō ſolū qd̄ manib⁹fit: ſed
quocūq̄ corpali inſtrō.⁊ br̄ qdcūq̄
officiū hō agit de q̄ licite poſſit vi-
ctū acqrē ſb labore manuū ↄphēdi
tur.Nō enim videt̄ rōnabile q̄ ma
giſtri artiū mechanice poſſint uiuē
de arte ſua.⁊ magri artiū liberali-
um non poſſint viuere de arte ſua
Similiter ⁊ aduocati pñt viuē de

patrocinio qđ p̄ſtāt in cauſis. ⁊ ſilr̄
eſt de oībꝰ aliis licitis occupatōibꝰ
Quia g̊ preceptū eſt ꝫ nō oēs obli/
gat:ideo ad vtraſq̄ rōes rn̄ dēduꝫ
eſt. ¶ Ad p̊mū g̊ ⁊ ad 2ᵐ pꝫ ſolutō
ex dictis.q̄a ↄcedimꝰ laborē manuū
eſſe in p̄cepto:nō tn̄ oēs ad hoc ſin/
gulariter obligari. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ
ſicut ex dictis pꝫ: apl̄s loquit̄ ī caſu
illo qn̄ pretermiſſo labore manuum
de fedis negociis ſibi victum acqre
bant.in quo caſu obligabāt̄ ad p̄ce/
ptum ſeruandū. ⁊ ideo digni erāt
excōmunicari. ¶ Ad quartū dđ ꝙ
v̄ba illa dei magis ſunt p̄nūciantis
penā q̄ꝫ p̄cipiētis ſatiſfactionē.vn̄ đ
p̄miſit. Maledicta terra in ope tuo
ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi.
⁊ ſilr̄ mulieri dixit. In dolore pari/
es filios.Et iō non ſeqt̄ ꝙ ad labo/
rādū quilꝫ homo teneat̄ ex nc̄citate
precepti.alias ſequeret̄ ꝙ quilꝫ te/
neret̄ ad agriculturā: de qua dn̄s
ibi facit mētionem. ¶ Ad 5ᵐ dđ ꝙ
vita ſpūalis a nullo pōt conſeruari
niſi ꝑ actuſ v̄tutū.⁊ ideo quilꝫ obli/
gat̄ ad ſeruāda p̄cepta que ſunt de
actibꝰ v̄tutū.ꝫ vita ſpūalis a multiſ
pōt ↄſeruari ſine hoc ꝙ manibꝰ ope
rent̄. ⁊ ideo quāuis ſit generalr̄ in
p̄cepto:non tn̄ quilibꝫ ad obſerua/
tionē eiꝰ tenet̄. ¶ Ad 6ᵐ dđ ꝙ nō
manducare nō eſt peccatū mortale:
niſi qn̄ ſine māducatōe uita ſeruari
non pōt:tūc.n.aliqs nō māducādo
ſeipſum occideret. ⁊ ſimiliter non
oportet ꝙ aliquis peccet nō laborā/
do manibus:niſi quando alias uitā
ſeruare nō poſſet niſi illicitis curis.
⁊ ideo cum illicite cure ſint modis
omnibus fugiēde:ſꝫ eadem diſtin/
ctione poſuit apoſtolꝰ non mandu/
care ⁊ non operari dicens. Qui nō
vult operari non manducet. ¶ Ad
primum autem eorum que in cont̄/
rium obiiciuntur dicendum ꝙ non
prohibet dominus apoſtolis omneꝫ
ſollicitudinē.ſcilicet de his que per
tinent ad victum corporis.alias ip̄e
loculos non habuiſſet.ſed prohibet
ſollicitudinē ſuffocantem:qua mēs
ſuffocatur dupliciter. Uno modo
vt in rebus temporalibꝰ finem po/
nat recte operationis.⁊ hoc deus ꝓ
hibet. Unde augꝰ. dicit in libro de
operibus monachoꝝ exponens illđ
Nolite ſolliciti eſſe ⁊c̄. Non vt iſta
non procurent quantū neceſſitatis
eſt:quod honeſte poterūt. ꝫ vt iſta
non intueant̄: ⁊ ꝓpter iſta faciant
quicquid in predicatione euangeliī
facere iubentur.⁊ habetur in gloſa
.i.ad Theſal̄.4. Secūdo ſuffocatur
mens predicta ſollicitudine quādo
fiduciā de deo amittit.⁊ hoc domī
nus prohibere intendit. Unde dic̄
glo.ſuper illud Mat.6. Hoc exem/
plo non prohibet ꝓuidentiam ⁊ la/
borem. ſcilicet de auibꝰ ⁊ liliis.ſed
ſollicitudinē vt tota fiducia noſtra
ſit in deo:per quem ⁊ aueſ ſine cura
viuunt. ¶ Ad ſecundū dicendum
ꝙ non omnia que ſunt in precepto
continent̄ explicite in preceptis de
calogi. ſed ad ea poſſunt reduci cū
implicite in eis contineantur. ⁊ ſic
preceptum de labore manuum per
quem vita corporalis conſeruatur:
reducit̄ ad hoc p̄ceptū.nō occides.
ſicut etiam p̄ceptū de māducando

vel ad hoc preceptū. Non furtū facieſ. quo omne illicitū lucrū: qđ per laborē manuū euitaṫ ꝓhibeṫ ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ in quolꝫ precepto duo ſunt ꝯſideranda. ſ. finis ꝑcepti ⁊ poſſibilitas obſeruandi. quia oīa precepta cuiuſlibet legis ſunt ordinata ad aliquod bonū inducēdū: vel maluꝫ tollēdū. nec aliqd impoſſibile ꝑcipi pōt. Unde dicit Hiero. Qui dicit deum aliqd ꝑcepiſſe impoſſibile anathema ſit. Si ḡ ſit tale ꝑceptum qđ nullo mō reddi poſſit: impoſſibile obſeruādū. ⁊ ſine eo finis intētuſ ſeri nō poſſit: obligatio illiꝰ ꝑcepti ſemꝑ manet: ſicut eſt in preceptis đ actibus ꝟtutū. quia ad minꝰ actꝰ interiores ſemꝑ ſunt ī hoīs poteſtate ⁊ ſine eis vita ſpūalis ꝯſeruari nō poteſt. vt dictū eſt. Duobꝰ ḡ modis ꝑceptū de opatione manuū obligationem amittit. Uno modo quando aliquis redditur impotens ad laborandum propter corporis imbecillitatem. Alio modo quādo finem huius precepti. ſ. ꝯſeruationeꝫ corporalis vite conſequi poteſt ſine labore manuū. ut ex dictis patet.

¶ Ad quartū dđ ꝙ ad laborē manuum per ſe loquendo equaliter religioſi ⁊ ſeculares teneṫ. quod pꝫ ex duobꝰ. Primo ex verbo apoſtoli .2. ad. theſ. 3. vbi ponit de opere manuum preceptum dicēs. Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate ⁊c. Fratres enim omnes xp̄ianos vocat. Non enim tunc temporis aliq religioſi determīati erāt. ¶ 2ᵒ patet ex hoc ꝙ religioſi nō teneṫ ad alia ꝙ̄ ſeculares: niſi ad ea quibꝰ ſe ex voto obligauerunt. ꝫ per accidens contingit ꝙ hoc preceptum magis tangit religioſos ꝙ̄ alios. ⁊ de hoc dupliciter. Primo quia religioſi in paupertate viuunt. vn̄ faciliuſ poteſt eis accidere ꝙ non habeant vnde viuant aliis ſecularibus Secūdo ex ſtatuto regule in aliqbꝰ ordinibus. Unde dicit Hier. in epiſtola ad Ruſticū monachum. Egyptioꝝ monaſteria hunc tenent morem vt nullum abſqꝫ opere ⁊ labore ſuſcipiant. non tam ꝓpter victuſ neceſſaria: ꝙ̄ ꝓpter anime ſalutem. ne vagetur pernicioſis cogitationibus. ſicut etiam ad vigilias ⁊ alia: quibus domatur corpus: tenentur quandoqꝫ religioſi ex ſtatutis ſuis ad que ſeculares non tenentur.

¶ Ad quintum dicendū ꝙ quāuis vſus liberaliuꝫ artium ſit nobilior: non tamen ita eſt neceſſarius ad uitam corporis ſuſtentandā. Et preterea ſb operatione manuum ꝯprehendiṫ. ſicut ex dictis patet ⁊c.

¶ Articulꝰ. 3ꝰ.

Circa 3ᵐ ſic ꝓcediṫ. Videṫ ꝙ illi q ſpūalibꝰ opibus vacant ñ excuſēṫ a labore manuū. i. eñ ad theſ. 3. ſuꝑ illđ. Si qſ ñ vult opari ñ māducet. dic̄ glo. aug. Dicūt qdā de opibꝰ ſpūalibꝰ ħ aplꝫ ꝑcepiſſe. ⁊ poſtea ſbdit. Sed ſuꝑflue conanṫ ⁊ ſibi ⁊ ceteris caliginē obducē. vt qđ caritas vtilr̄ monꝫ nō ſolū facē nolīt ꝫ nec intelligē. ⁊ ita videṫ ꝙ per ſpūalia opera a labore manuum nō excuſenṫ. ¶ Preterea inter omnia ſpūalia maxia ſūt orō lectio. ⁊ ꝑdicatio. Sꝫ per iſta opa ñ

excuſāt aliq a labore manuali. ꝫ ꝛc. Probatio medie. Aug. dicit in libro de operib⁹ monachoꝝ. Quid agāt qui operari corporaliter nolūt: ſcire deſidero ꝛc. vacent orōib⁹ inquūt ⁊ lectionib⁹ ⁊ ꝟbo dei. ⁊ poſtea ſb͛dit. Sed ſi ab his amouēdi nō ſum⁹ nec mādu cādū eſt nec eſce ꝑpande Si autem ab iſta vacare ſeruos dei certis interuallis tempoꝝ infirmitatis neceſſitas cogit: cur etiam nō ꝑceptis apoſtolicis obſeruandis aliquas ptes tpoꝝ deputam⁹. Et q̄tū ad orantes dicit. Citi⁹ exaudit vna obedientis oratio q̄ꝫ decē millia cōtemnentis. Quantū ꝟo ad pſallentes ſb͛dit. Cantica diuina cantare etiam manib⁹ operantes facile pñt ⁊ ipm laborē diuino tanq̄ celeuma te ꝯſolari. Quantū vero ad legentes ſb͛dit. Qui autem dicūt ſe lectōi vacare: nōne illic inueniūt quod p̄cepit apoſtol⁹. Que eſt ergo iſta peruerſitas: lectioni nolle obtempare: dum vult ei uacare. ¶ Quis enim neſciat tanto citi⁹ quecunqꝫ pficere cum bona legit: quāto citi⁹ facit qđ legit. Quātū vero ad p̄dicantes ſb͛iūgit. Si aūt alicui ſermo eſt erogādus. ⁊ ita ſe occupat vt manibus operari non vacet: nūquid hac oēs poſſūt in monaſterio veniētib⁹ ad ſe vel diuinas lectiones exponere: vel de aliquib⁹ diſputationib⁹ ſalubriter diſputare. Quando ergo nō omnes poſſunt: cur ſb hoc obtentu omnes vacare volūt: quāq̄ꝫ etſi oēs poſſēt uiciſſitudine facē deberēt: ⁊ ñ ſolū vt ceteri a neceſſariis actib⁹ occuparentur: ſed quia ſufficit vt pluribus audientib⁹ vnus loquat. ¶ Preterea clerici maxime operibus ſp̄ualib⁹ occupant. ſꝫ ipſi tenēt ad laborem manuum. ꝫ ꝛc. Probatio medie. Diſtinctione. ꝯi. dicitur. Clericus victū aut veſtitū ſibi artificio vel agricultura abſqꝫ officii ſui dūtaxat detrimēto ꝑparet. Itē in alio. c. Cleric⁹ qui verbo dei eruditus eſt: artificio victum querat. Item omnes clerici qui ad opandū validi ſūt ⁊ artificialia ⁊ litteras diſcāt. ¶ Preterea religioſi qui oīa reliquerūt maxime opib⁹ ſp̄ualibus vacant. Sed tales tenent ad manuum laborem. ꝫ ꝛc. Probatio medie. Luce. iz. Uendite que poſſidetis. Glo. Non tm̄ cibos veſtros ꝯmunicate pauperib⁹. ſed etiam vendite poſſeſſiones veſtras: vt omnib⁹ veſtris ſimul pro domino ſpretis: poſtea labore manuum operemini. vñ viuatis ⁊ elemoſinam faciatis. ¶ Preterea decretū dicit diſtinctiōe .zz. ꝙ ille eſt hereticus qui facit ꝯt̄ ſtatutū eccleſie romane. Sed illi q mendicant non laborantes ꝓpriis manibus faciunt ꝯtra ſtatutuꝫ Calixti pape. iz. q. i. Uidentes ſummi ſacerdotes ꝛc. vbi dicit ꝙ eccl'ia ſtatuit ꝙ inter eos qui cōmuni vita degere volunt nullus egens inueniat. ergo religioſi ꝑpter opera ſpiritualia non excuſant a labore manuum. imo ſi mendicant ſunt heretici. ¶ Preterea ille qui exponit ſe ꝑiculo mortis peccat quaſi tēptās deū ſic ſi aliqs uideret vrſum venientem in furia ⁊ deponeret arma: qb⁹ poſſet ſe defendē tēptaret deū.

Sed ille qui reliquit omnia ⁊ nō la-
borat manib⁹: abicit a ſe neceſſaria
vict⁹: quib⁹ reſiſtit̃ ↄſumptioni que
fit in corpore per calorem naturalē
ḡ talis peccat quaſi temptans deū.
¶ Preterea ad phi.3. dicit apoſtol⁹
Imitatores mei eſtote fratres. Sed
ipſe quāuis p̄dicaret ⁊ opib⁹ ſpūali
bus vacaret: nihilomin⁹ opere ma-
nuū victū querebat. 2. ad. theſa.3.
Ipſi ſcitis queadmodū ⁊ vos opor-
teat imitari ⁊ vos quoniā non in-
quieti fuim⁹ apud vos: nec gratis
panē māducauim⁹ ab aliquo: ſ; in la
bore ⁊ fatigatione nocte ac die ope
rantes: ne quem veſtrū grauarem⁹
ḡ ⁊c. ¶ Preterea gn̄.23. ſuper illud
Confirmatus eſt ager ⁊c. dicit glo.
ꝙ perfectus p̄dicator animā ſuā ab-
ſcondit ſb̄ bone operationis ⁊ ↄtē
plationis regimine. ⁊ ita illi q ope-
ribus ſpūalib⁹ inſiſtunt per ↄtem-
plationem debent etiam operibus
exteriorib⁹ vacare per actionē. ⁊ ſic
opera ſpūalia nō excuſant a labore
manuum. ¶ Sed ↄtra. Luc.9. Sine
vt mortui ſepeliant mortuos ſuos
dicit glo. Dn̄s docet minora bona
pro maioribus eſſe dimittenda. Sꝫ
opera ſpūalia ſunt maiora bona q̄
opera manualia. ḡ debet hec preter
mittere ꝓpter illa. ¶ Preterea opa
pietatis ſunt potiora q̄ exercitia cor
poralia. i. ad thi.4. Corporalis exer
citatio ad modicū vtilis eſt. pietas
aūt ad omnia valet. Sꝫ opera miſe
ricordie ⁊ pietatis ſunt dimittēda
vt vacet̃ p̄dicationi. actuū.6. Non
eſt equū nos relinquere v̄bū dei ⁊c.
Luce.9. Sine mortuos ſepelire mor
tuos ſuos. tu autem vade ⁊ ānūcia
regnū dei. ḡ multo forti⁹ ꝓpter pre-
dicationē ⁊ alia opera ſpūalia ē di
mittēdum op⁹ manuale: ⁊ alia que
ad exercitationē pertinēt corpora-
lem. ¶ Preterea. 2. ad thi.2. Nemo
militans deo implicat ſe negociis
ſecularib⁹. Glo. Illa ſunt ſecularia
negocia quib⁹ anim⁹ occupat̃ colli-
gende pecunie cura. Sed qui opan-
tur manib⁹ habent curam de colli-
genda pecunia. ergo implicant̃ ne-
gociis ſecularib⁹. Et ita illi qui mi-
litant deo in ſpūalib⁹ operib⁹ non
debēt operibus manuum occupari
¶ R̄ñ° dicendum ꝙ veritas huius
queſtionis apparet ex his que in ſu
periori queſtione ſunt dicta. Dictuꝫ
eſt enim ſupra ꝙ illi tantum obli-
gantur ad obſeruationem huius p̄
cepti. ſcilicet de opere manuum: q
non habent alias vnde licite viuē
poſſint. ⁊ ideo qui ſpiritualia ope-
ra exercent: ⁊ poſſunt alias licite ui
uere q̄ de labore manuū: nō tenent̃
manib⁹ laborare. Un̄ diſtinguēdū
videtur de operib⁹ ſpūalib⁹. Sunt
enim quedā bona ſpūalia que ī bo-
num ↄmune cedunt. quedam vero
que ad ſingularem profectum faciē
tis pertinent. Eis autem qui in ſpi-
ritualibus operibus occupātur ad
vtilitatē cōmunem pertinentibus
debet prouideri de his quoꝝ vtili-
tati deſeruiunt. quod patet per au
ctoritatē. i. ad cor.9. Si nos vobis
ſpūalia ſeiam⁹: non ē magnū ſi car-
nalia veſtra metamus. Hoc etiam
patet per rationem. quia vtilitas
ſpiritualis prefertur corporali.

Eis autē qui vtilitati ↄmuni deſeruiunt:in temporalib⁹ debet̃ ſuſtentatio ex ꝓprio labore:quo vtilitati ↄmuni deſeruiūt: ſicut patet de militib⁹ q̄ ꝓ pace reipublice militant. Unde.i.ad cor.9. Quis militat ſuiſ ſtipēdiis vnq̄ꝫ. Uñ m̄lto magis qui in ſpūalib⁹ bonū ꝓmouēt in tali miniſterio ſuſtentari poſſunt. ⁊ ſic nō tenent̃ manibus laborare. Sūt aūt quatuor opera ſpūalia quibus ↄmunis vtilitas promouet̃. ⁊ ex hoc eis ſtipendia debent̃. Primū ē occupatio ī iudiciis eccl'iaſticis exequēdis Dr̃.n.ad ro.iꝫ. De poteſtate ſeculari que iudicium ſeculare exercet.ideo ⁊ tributa preſtatis.ſ.iudicibus.miniſtri enim dei ſunt in hoc ip̄m ſeruientes vobis. Et ꝓpter hoc aug⁹. dicit in libro de operib⁹ monachoꝝ. Qꝛ debent manuū operib⁹ inſiſtere illi dūtaxat qui ab eccleſiaſticis occupationibus vacant. vnde ⁊ ſe excuſat a labore manuum ꝓpter iudicia eccleſiaſtica quibus occupabat̃ dicens. Quem dicere poſſumus qs militat ſuis ſtipendiis vnq̄ ⁊c. tñ dn̄m noſtrum ihm xp̄m teſtē īuoco ſuper aīam meam: quoniā quantuꝫ ad meū attinet ↄmodū:multo mallē ꝑ ſingulos dies certis horis q̄ꝫtū in bene moderatis monaſteriis cōſtitutū eſt:aliquid operari manib⁹: ⁊ certas horas hēre ad orādū ⁊ legendū.aut aliquid de diuinis l'ris agendū libros:q̄ꝫ tumultuoſiſſimaſ perplexitates aliarū cārum pati de negociis ſecularib⁹ vel iudicādo dirimēdis:vel interueniēdo ꝑcipiēdis. 2ᵐ op⁹ ſpūale qđ in bonū ↄmune redūdat eſt op⁹ p̄dicatiōis:quo fruct⁹ aīaꝝ in populo ꝓcurat̃. Et iō vt dr̃ .i.ad Cor̃.9. Dn̄s ordinauit his qui euangeliū ānūciāt de euāgelio viuere debēt:nec deb ꝫ hoc referri tm̄ ad illos qui habēt auctoritatē p̄dicandi.ſicut ſunt p̄lati:ſ ꝫ etiā ad eoſ qui qualitercūq̄ꝫ licite p̄dicāt ex cōmiſſione p̄latoꝝ: quia ſtipendia nō debēt̃ poteſtati ſ ꝫ operi ⁊ labori.vt dr̃.2.ad. Thi.2. Laborantē agricolā oportet p̄mū de fructib⁹ ꝑcipere. Glo.ſcꝫ p̄dicatorē qui in agro eccleſie ligone vbi excolit corda auditorū. nec tm̄ illi q̄ p̄dicāt pn̄t de euāgelio viuere: ſed etiam illi qui eis miniſtrant ad hoc officiū coopātes quod patet ad ro.iſ.Si ſpūaliū participes facti ſunt gentiles. debēt ēt in carnalibus miniſtrare eis. Gloſa Coꝝ.ſ.iudeoꝝ qui miſerunt p̄dicatores ab ieroſolimis. vnde etiaꝫ illi qui p̄dicatores mittūt pn̄t de fructu euāgelii viuere. Tertiū op⁹ ſpūale quod cedit in bonū ↄmune ſūt orōnes q̄ fiūt in horis canonicis ad ſalutē eccleſie: vt auertat̃ira dei a pp̄lo. Ezech.iꝫ. Nō oppoſuiſtis vos murū ꝓ domo iſrael: vt ſtaretis in ꝑlio in die dn̄i. Glo. Precib⁹ dimicātes ⁊ dīne ſn̄ie reſiſtētes. ⁊ iō dr̃.i. ad cor.9. Qꝛ q̄ altario deſeruiūt cū altario ꝑticipāt̃. Et de his duobus opib⁹ dicit Aug.in li.de opib⁹ monachoꝝ. Si euāgeliſte ſūt fateor habēt ꝑtātē.ſ.viuēdi de ſūptib⁹ fidelium.qa de h̄ loq̄t̃. Si miniſtri altaris diſpenſatores ſacramentorum ſunt. Unde ſibi iſtam non arrogant: ſed vendicant poteſtatem.

Quartū op⁹ ſpūale qḋ redūdat in bonum ɔmune eſt elucidatio ſacre ſcripture. Qui enim elucidationi ſacre ſcripture vacant ad alios inſtruendū: pñt de hoc opere ſpūali viuere. i. ad Thi. 5 Qui bene pſunt preſbri duplici honore digni hēantur. maxime aūt qui laborant ī vbo ꝛ doctrina. Glo. Ut eis ſpūalr̄ obediant ꝛ exteriora miniſtrēt. Qui laborāt in verbo. Glo. In exhortatōe ſcientiū ꝛ doctrina neſcientiū. Et hoc etiam planius dicit Hiero⁹. ad Uigilantiū. Hec in iudea vſqꝫ hodie perſeuerat conſuetudo: nō ſolū apud nos ſed etiam apud hebreos vt qui in lege domini meditantur die ac nocte: ꝛ patrem non habent in terra niſi ſolum deum ſinagogarū totius orbis foueantur miniſteriis. Patet ḡ ꝙ illi qui pdictis operibus ſpūalib⁹ vacant: non tenenť manib⁹ laborare. De illis autē q vacant ſpūalib⁹ que ñ directe in bonū ɔmune redūdāt ſ; in bonum faciētꝭ ſicut ſunt orōnes puate. ieiunia. ꝛ hi⁹ diſtinguendū eſt. quia aut illi q in religione iſtis operib⁹ occupāť habent in ſeculo vnde viuerent ſine labore manuum. aut non. Si ſic: tales cum ad religionem veniunt: non teneňť manibus laborare. Uñ Auguſtin⁹ in libro de operib⁹ monachorum. Si habebant aliquid in hoc ſeculo: quo facile ſine opificio ſuſtentarent vitā ſuā: quod cōuerſi ad deū indigētib⁹ diſpartiti ſunt. ꝛ credenda eſt eoꝝ infirmitas ꝛ ferenda. Solent enim tales languidius educati laborem corporalē ſuſtinere non poſſe. Si autem in ſeculo opifices fuerunt de labore manuuꝫ viuentes: tunc ex duplici cauſa venientes ad religionem poſſunt laborem manuum intermittere. vno modo ex pigricia operandi volentes in ocio viuere: ꝛ tales peccant. Et hoc eſt quod dicit Aug⁹. in pdicto li. Plerūqꝫ veniūt ad pfeſſionē ſeruitutis dei: ꝛ ex pfeſſione ſeruili ꝛ vita ruſticana ꝛ ex opificū exercitatione ꝛ plebeio labore. ꝛ poſtea ſbdit. Tales ḡ bm ꝙ minus operāť de infirmitate corporis excuſare ñ poſſunt. preterite quippe vite conſuetudine ɔuincunť. ꝛ interponit Non enim apparet vtrū ex pppoſito ſeruitutis dei venerīt: an vitā inopem ꝛ laborioſam fugientes. Alio modo intermittit aliquis opuſ manuale ex intentione diuini amoris· quo ad op⁹ ɔtemplationis quaſi continue eleuanť. taleſ cum ſpiritu dei agantur non peccant. quia vbi ſpirit⁹ domini ibi libertas. Uñ Greg. dicit ſuper Ezech. Contēplatiua uita eſt caritatē dei ꝛ pximi toto corde retinere. ab exteriori actione queſcere. ſoli deſiderio ɔditoris inherē ut nihil iā agē libeat. Et hoc idē hr̄ in quadā gloſa gñ. 23. Confirmatus eſt ager ꝛc. Cōtēplatiua vita a ɔctiſ actionib⁹ funditus diuidit. Et hoc ē quod habeť Math. 6. in glo. ſuper illud. Conſiderate volatilia celi ꝛc. Sancti viri auib⁹ ɔparanť: quia celum petunt: ꝛ quidem ita remoti ſūt a mundo vt iam in terris nihil agant. nihil laborent. ſed ſola contemplatione iam in celo degunt.

¶ Ad primũ ḡ dõ ꝙ glo. illa ſumit ab aug. in li. de opib⁹ monachoꝝ: q libꝝ illũ ſcripſit ↄtra quoſdã monachos qui dicebant ꝙ ñ licebat ſuis dei manib⁹ laborare. ⁊ hoc qđ dicit apl'us. Qui non vult opari nõ manducet: exponebãt de opere ſpũali. quã expoſitionẽ aug⁹. in li. illo multipliciter improbat. Uñ dicẽdũ eſt ꝙ illud apoſtoli. Qui nõ uult opari non mãducet ⁊c̃. de opere manuali intellr̃. nõ tñ ſequit ꝙ ad hi⁹ impletionẽ p̃cepti omnes teneãt. Ipſe. n. nõ tenebat. vñ p̃miſit. Nõ quaſi ñ habuerim⁹ ptãtẽ. ſ. ſumpt⁹ accipiendi ⁊ uiuendi ſine labore manuũ. vñ pȝ ꝙ glo. illa non eſt ad ꝓpoſitum.

¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ in omnib⁹ operibus que tangit obiectio diſtinguẽdũ eſt quia vel poſſunt eſſe quaſi publica opera vel p̃uata. Loquit aũt Aug⁹. de illis opib⁹ ſpũalib⁹ ſm ꝙ ſũt opa p̃uata. Intelligit enĩ de orõnib⁹ ⁊ canticis p̃uatis: nõ de his que in eccleſia ſolẽniter celebrãt. qđ pȝ ex h̃ ꝙ dicit ꝙ pñt ſimul qui manib⁹ operant diuina cantica cantare. quod nõ eſſet ↄueniẽs ſi de horis canonic intelligeret. Silr̃ qđ dicit de lectionib⁹ loquit de illis qui vacãt lectõi ad ↄſolationẽ ꝓpriã tm̃. ſicut in monaſteriis monachi faciũt. non autẽ de illis quoꝝ vita ſtudio ſcripturarũ deputat ad ſuã ⁊ alioꝝ inſtructionẽ. Nõ ẽ enĩ dubiũ ꝙ p laborẽ manuũ ſtudiũ impediret. Silr̃ qđ dic̃ de p̃dicatõe: intelligẽdũ eſt de illis qui nõ publice predicãt: ſ aliq̃ v̱ba edificatoria hoĩb⁹ ad ſe veniẽtib⁹ loquũt: ſic ſancti patres in heremo facere conſueuerũt. ⁊ hoc patet ex ipſis v̱bis ſupra inductis. vñ etiam dicit. Si ſermo erogãd⁹ eſt ⁊c̃. q̄a ut dic̃ glo. i. ad cor̃. 2. ſup illud: Sermo me⁹ ⁊ p̃dicatio mea. Sermo eſt qui priuatim fiebat: ſ p̃dicatio q̃ fiebat in ↄmuni. ¶ Ad tertiũ dõ ꝙ decretum loqt de illis clericis quibus nõ ſufficiũt oblatiões ⁊ elemoſine que eis a fidelib⁹ fiũt: vel eccleſie facultates. Eadem enim rõ eſt de illis q viuunt de facultatib⁹ eccleſie: ⁊ de illis qui viuũt particularit de elemoſinis. quia facultates eccleſie elemoſine ſunt ⁊ ad ſuſtẽtatiõeȝ pauperũ dant. Uñ dicit glo. ſup illud Iſa. 3. Et rapina paupis ĩ domo ur̃a In domib⁹ p̃ncipũ rapina pauperũ eſt: dũ eccleſie opes ſibi theſaurizãt ⁊ in delitiis abutũt: que ad ſuſtentationẽ pauperũ dãt. Et de hoc hr̃ 12. q. 1. ꝑpter qđ etiã dr̃. 3. q. 2. Sacerdos. Q ſacerdos cui diſpẽſatõis cura ↄmiſſa eſt cũ laude pietatis accipit a populo diſpẽſanda ⁊ fidelit diſpẽſat accepta. q̄a omnia ſua aut reliquit parentibus: aut diſtribuit paupib⁹: aut eccleſie reb⁹ adiũxit: ⁊ ſe in numero pauperum pauptatis amore cõſtituit. vt vñ pauperibus ſ̄ẽminiſtrat inde ⁊ ipſe tanq̃ paup uolũtari⁹ viuat. Et ſic pȝ ꝙ clerici q de eccleſie reb⁹ viuũt eandẽ rõnem vtendi eis habent: ſicut illi q facultatibus carentes de elemoſinis ſibi datis viuũt. ¶ Ad 4ᵐ dõ ꝙ gloſa illa non imponit neceſſitatẽ his qui ſua reliquunt vt manib⁹ opent. ſed oſtendit quoddã bonũ qđ face pñt qui ſua relinquũt. vt. ſ. ex manuum

labore acquirāt vñ ſibi puideant:ꝛ elemoſinas aliis faciant. nec tñ p hꝰ excludit quin etiā bñ faciāt ſi manibꝰ nō laborātes ſpūalibꝰ elemoſinis vacēt:que ſunt corporalibꝰ potiores. ¶ Ad quintū dō ꝙ illiꝰ rōnis ꝑma falſa eſt. Nō enī qui facit ꝯtra ſtatutū pape eſt hereticus:niſi forte credat pape non eſſe obediēdū. vñ in .c. inducto dr. Qui romane eccl'ie priuilegiū ab ipſo ſūmo omniū eccleſiarū capite traditum auferre conāt:hi pculdubio in hereſim labūt Priuilegiū aūt pdictū ꝯſiſtit in hoc ꝙ ei debet ab omibꝰ xpianis obediri. Sil'r etiam minor eſt falſa. Non enim eſt ꝯtra ſtatutū eccleſie ꝙ aliqs mēdicet:vl' ſe in ſtatu egeſtatis ponat. ſ hoc eſt ꝯtra ſtatutū eccl'ie: ſi ab eis qui facultates eccleſie poſſident:eoꝝ neceſſitatibꝰ nō puidet Vñ hec ſunt uerba capitl'i inducti ex quibꝰ.ſ. rebꝰ eccleſie epi ꝛ diſpēſatores eaꝝ oībꝰ ꝯmuni vita degē volētibꝰ miniſtrare ꝯcta neceſſaria debēt: put meliꝰ poterūt:vt nemo ī eis egēs inueniat. ¶ Ad 6ᵐ dō ꝙ illi qui relinquūt oīa nihil ſibi reſnantes:nec manibꝰ opantes nō ꝑpt hoc diſcrimini ſe exponūt: quia deuotio fideliū tāta pbabil'r eſtimat: ꝛ expimēto diſcit: ꝙ eis in neceſſariis puidet. Nec etiā tēptant deū: qa ipſe pmiſit mouēdo corda alioꝝ eis in neceſſitatibꝰ puidere. vt patꝫ Mat.6. Et quedā glo. dicit. Luce.8. Tanta pdicatori dꝫ eſſe fiducia in deo vt pñtis vite ſumptꝰ ꝛ ſi nō puideat:ſibi tñ nō defutura certiſſime ſciat:ne dū occupat mēs ad temporalia:minꝰ pdicet eterna. Simil'r ſi aliqs eēt inter armatos q defenderēt ꝛ aliqua cā arma deponeret: non tēptaret deū. Si aūt eēt ſolus: uidēt tēptare deū. niſi forte īteriori inſpiratione ſecurꝰ eſſet de diuino auxilio:ſicut beatꝰ Martinus dixit. Ego ſigno crucis nō clipeo ptectꝰ aut galea hoſtiū cuneos penetrabo ſecurꝰ. Simil'r videret eſſe dei temptatio:ſi aliquis inter infideles vl' hoīes inhoſpitales de neceſſariis victꝰ ſibi nō puideret. Vñ dic glo. Luce.22. ſup illud. Qui hꝫ ſacculum tollat ꝛc. In hoc nobis dat exemplū vt nōnūqꝫ cauſa inſtante quedā de noſtri ꝑpoſiti rigore ſine culpa intermittere poſſimꝰ. verbi grā. Si per inhoſpitales regiones iter agimus plura viatica licet portare ꝙ domi habeamus. ꝛ tñ in deſerto aliq ſine labore manuū ſuſtentati ſunt pane diuinitꝰ miſſo. vt in vitis patrum legit. Sed pˀuilegia paucoꝝ nō faciunt legē ꝯmunē. ¶ Ad ſeptimū dicēdū ꝙ hoc ꝙ apl'us laborauit cum poſſet de euangelio viuere:fuit ſuperogatōis. vt pꝫ.i. ad cor.9°. Et iō aliis pdicatores nō tenēt eū in hoc imitari. Sciendū tñ ꝙ pdicator aliqñ bñ facēt nō accipiēdo ſumptꝰ ab his qbꝰ pdicat: ſ de labore manuū viuēdo in caſibꝰ.ſ. illis in qbꝰ apl's laborabat.ſ. ne ſcandalizaret eos qbus pdicabat:qui ꝑpter auaritiam dare ſumptꝰ grauabāt. ꝛ hanc cāꝫ ponit.2. ad theſa.3. Nocte ac die laborātes ne quē veſtrū grauaremꝰ. Item vt ſuo exemplo alii ab otio retraherent. vnde ibidem ſubdit

non quaſi nos non habuerimꝰ poteſtatem: ſed vt noſmetipſos formaꝫ daremꝰ vobis ad imitandum nos. Item ad reprimendū rapacitatem pſeudo apl'oꝝ. Vñ dic.i. ad Cor.xi. Quod autem facio ⁊ faciaꝫ vt amputem occaſionē eoꝝ qui volūt occaſionē vt in quo gloriant᷑ tales inueniant᷑ ſicut ⁊ nos. Aliquādo autē malefacerent predicatores ſi laboribus manuum ſe implicarent. ſi ſcilꝫ per laborem a predicatione retraherent᷑. Unde glo. Luce.18. Cauēdū eſt predicatori: ne dum occupatur mens ad tēporalia minus predicet eterna. Ideo dicit Aug. ī ſepedicto libro. Nā apoſtolꝰ dum eſſꝫ athenis ubi oportebat eum quottidie predicare: non operabat᷑ manibus: quod poſtea fecit veniens Corinthū: vbi iudeis predicabat ſolo die ſabbati Predicatoribꝰ enim non ſolum neceſſariū eſt vt habeant tempus liberū ab occupationibꝰ in quo predicent: ſed etiam in quo ſtudeant: cuꝫ non habeant ſcientiam ex infuſione ſicut apoſtoli: ſed continuo ſtudio. Unde dicit Grego. in paſtorali exponens illud exo.25. Uectes ſemper erunt in circulis ⁊c. Uectes inquit ſemper erunt in circulis: qa nimirū neceſſe eſt vt qui ad officiū predicationis excubant: a ſacre lectionis ſtudio non recedant. ¶ Ad octauū dicendū ꝙ per actionem intelligit᷑ ibi non ſolum opꝰ manuale: ſed oīa que ad actiuam vitam pertinent. Sollicitudo autem que exhibetur a predicatoribꝰ circa eos qui p̄dicant ad actiuam vitam ptinet. ¶ Rōes in ꝯtrarium concedo. tamē vltima inducit᷑ preter intentionē. Gloſa.n. dicit ſecularia negocia eē que fiūt cauſa pecunie colligēde ſine opere manuali: vt per mercationē ⁊ huiꝰ modi: a quibus ſe debent ſerui dei penitus abſtinere.

¶ Incipit quolibꝫ 8m ſācti Thome.

QUeſtio nr̄a circa tria verſat᷑. Primo circa ea que pertinēt ad naturam. ¶ 2o circa ea que pertinent ad culpā ⁊ grām. ¶ Tertio circa ea que pertinent ad penam vel gloriam. ¶ Circa primum querebatur. ¶ Primo de pertinentibꝰ ad naturā increatam. ¶ Secundo de pertinētibus ad naturā creatā. ¶ Circa nāꝫ īcreatam duo querebāt᷑. ¶ Primo an ſenarius numerꝰ: ſecundū quem omnes creature dicūtur eſſe pfecte: ſit creator vel creatura. ¶ Secūdo de rōnibus idealibus: que ſunt in mente dīna: utꝝ p prius reſpiciunt exemplata: ſcilicet creaturas rōne ſue ſingularitatis vel rōne nature ſpecifice.

¶ Articulus pmꝰ.

AD pmum ſic pcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ ſenariꝰ predictus ſit creator. Remota enim omni creatura perfectio non remanet niſi in creatore. Sed remota omni creatura facta in operibꝰ ſex dierū remanet perfectio in numero ſenario. Unde dicit aug.4. ſup gñ. ad lrāꝫ.

Itaq; ſi iſta non eſſent.ſ. opera ſex dierū:perfectꝰ ille eſſet.ſ. ſenarius. Niſi aūt ille perfectꝰ eſſet:iſta ſꝫ eū perfecta non fierēt.g̊ ſenariꝰ numerus ē creator. ¶ Sꝫ dicebat ꝙ aug. loquit̃ de ſenario quātū ad ideam ſenarii que eſt in mente dīna. ¶ Cōt̃ Sicut remotis omnibꝰ creaturis remanet perfectio in idea ſenarii numeri. ita remanet idea lapidis in mente diuina.g̊ in hoc non haberet ſenarius numerus aliquā p̄eminentiam ad lapidē. quod tamē videt̃ eſſe ꝯtra intentionē aug. ¶ Preterea illud quod eſt ꝑmanētiꝰ omni creatura non eſt creatū ſꝫ creator. Senariꝰ aūt numerꝰ eſt permanētior celo ⁊ terra:que tamē vidēt̃ eſſe ꝑmanētiſſime creature. Unde augꝰ. dicit.4.ſuper gn̄. ad lr̃am. Faciliuſ eſt celum ⁊ terram tranſire que ſm ſenarium numerum fabricata ſunt q̄ꝫ effici poſſe vt ſenariꝰ numerꝰ nō ſuis partibꝰ ꝯpleat̃.g̊ ſenariꝰ nō eſt creatura ſed creator. ¶ Cont̃. Creatoris perfectio non ꝯſiſtit ex ꝑtibꝰ: nec eſt in eo aliquid habēs partes. Sed ſicut dicit Aug. in eodem li°. Inuenimꝰ ſenariū numerū eē perfectū ea rōne ꝙ ſuis partibꝰ ꝯpleatur g̊ ſenariꝰ numerꝰ non eſt creator ſed creatura. ¶ R° dd̓ ꝙ ſm Auicēnaꝫ in ſua metha. triplex eſt alicuiꝰ nature ꝯſideratio. Una ꝑut ꝯſiderat̃ ſm eſſe quod habet in ſingularibꝰ. ſicut natura lapidis in hoc lapide ⁊ in illo lapide. Alia ỽo eſt ꝯſideratio alicuiꝰ nature ſm eſſe ſuū intelligibile. ſicut natura lapidis ꝯſiderat̃ ꝑut eſt in intellectu. Tertia ỽo eſt cōſidratio nature abſoluta ꝑut abſtrahit ab vtroq; eſſe: ſm quam ꝯſiderationē ꝯſiderat̃ natura lapidis vel cuiuſcūq; alteriꝰ:quanū ad ea tm̄ que per ſe ꝯpetunt tali nature. Haꝝ quidē trium ꝯſiderationūꝫ due ſemper vniformiter eundem ordinem ſeruant. Prior enim eſt ꝯſideratio alicuius nature abſoluta:q̄ꝫ ꝯſideratio eius ſm eſſe qd̓ habꝫ in ſingularibꝰ. Sed tertia ꝯſideratio nature que eſt ſm eſſe: quod habet in intellectu: non ſemper habet eūdem ordinem ad alias ꝯſideratōēs Conſideratio enim nature ſm eſſe quod habet in intellectu qui accipit a rebus ſequit̃ vtrāq; aliarū ꝯſiderationū. Hoc enim ordine ſcibile p̄cedit ſciētiam: ⁊ ſenſibile ſenſum. ſicut ⁊ mouēs motum: ⁊ cauſa cauſatū. Sꝫ ꝯſideratio nature ſm eſſe: quod habꝫ in intellectu cauſante rē p̄cedit alias duas ꝯſiderationes. Cum enim intellectus artificis adinuenit aliquam formaꝫ artificiati: ipſa natura ſeu forma artificiati ī ſe cōſiderata ē poſterior intellectu artificis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s etiam archa ſenſibilis que talē formam uł ſpēm habꝫ Sicut antē ſe habꝫ intellectus artificis ad artificiata: ita ſe habꝫ intellectus diuinꝰ ad omnes creaturas. Un̄ vniuſcuiuſq; nature cauſate p̄ma ꝯſideratio ē ſm̓ ꝙ ē in intellectu diuino. Secunda ỽo ꝯſideratio eſt ipſiꝰ nature abſolute. Tertia ſm ꝙ habꝫ eē in rebus ipſis vł in mente angelica. Quarta ſm eē quod habꝫ in intellectu noſtro. Et iō Dio. dicē .iz.c. de di.no. hūc ordinē aſſignās.

q̄ p̄mo inter omnia eſt ipſe ſb̄ſtan-
tificatoꝛ rerū de⁹. poſtea vero ipſa
dona dei que creaturis exhibent ⁊
vniuerſaliter ⁊ particulariter con
ſiderata. vt per ſe pulchꝛitudinem
per ſe vitam quam dicit eſſe donū
ex deo ꝓueniēs.i.ipſaꝫ naturā vite
deinde ipſa participantia vniuer-
ſaliter ⁊ particulariter cōſideratā
que ſunt res in quib⁹ natura eſſe hꝫ
In his ḡ illud quod eſt pꝛius ſempꝛ
eſt ratio poſterioꝛis: ⁊ remoto po-
ſterioꝛi remanet pꝛius. non autem
econuerſo. Et inde eſt q̄ hoc com-
petit nature ſm abſolutam conſide
rationem eſt ratio quare competat
nature alicui ſecundū eſſe quod hꝫ
in ſingulari: ⁊ non econuerſo. Ideo
enim ſoꝛtes eſt rationalis q̄a homo
eſt rationalis. ⁊ non econuerſo. vn̄
dato q̄ Soꝛtes ⁊ Plato non eſſent
adhuc humane nature ratiōalitas
ↄpetēt. Similiter etiam intellectus
diuinus eſt ratio nature abſolute
conſiderate ⁊ in ſingularib⁹. ⁊ ipſa
natura abſolute conſiderata ⁊ in
ſingularibus eſt ratio intellect⁹ hu-
mani ⁊ quodāmodo menſura ipſi⁹.
Poſſunt ergo verba aug. intelligi
de ſenario dupliciter. Uno modo
vt per ſenariū numeruꝫ intelligat̄
ipſa natura ſenarii abſolute: cui p̄
mo ⁊ per ſe competit perfectio: que
quidem eſt ratio perfectionis eoꝛuꝫ
que ſenariuꝫ participant. vnde re-
motis omnib⁹ que ſenario perfici-
unt: adhuc perfectio nature ſenarii
competit. ⁊ hoc modo ſenarius no-
minat naturam creatam. Alio mō
poteſt intelligi ſenarius ſm eſſe qđ
habet in intellectu diuino. ⁊ ſic ei⁹
perfectio eſt ratio perfectiōis in cre
aturis inuente: que ſecūdū ſenariū
ſunt condite. quibus etiam remotiſ
in pꝛedicto ſenario perfectio rema-
neret. Sic aūt ſenari⁹ non erit crea
tura ſed ratio creature in creatoꝛe
que eſt idea ſenarii. ⁊ eſt idem ſm
rem qđ diuina eſſentia: ratione tm̄
differēs. ¶ Ad pꝛimū ḡ dicendū q̄
remotis omnibuſ creaturiſ que ſūt
facte in ſenario dierū: non dicit̄ q̄
perfectio remaneat ī ſenario nume
ro quaſi ſenariuſ numerus aliquod
eſſe habeat in rerum natura: nulla
creatura exiſtente. Sꝫ quia remoto
omni eſſe creato remanet abſoluta
conſideratio nature ſenarii: pꝛout
abſtrahit a quolibet eſſe. ⁊ ſic attri
buit ſibi perfectio: ſicut remotiſ oīb⁹
ſingularib⁹ hominib⁹ adhuc rema
neret rōalitas attribuibilis hūane
nature. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ ſicut ī
rebus creatis quedam ſunt magis
ↄmunes: ⁊ quedam magis ↄtracte.
ita etiā rōnes rerum in deo magis
ↄmuniū ad plura ſe extendūt. min⁹
vero ↄmuniū ad paucioꝛa. Et quia
vnitas ⁊ multitudo ſunt omnibus
reb⁹ creatis ↄmunia: ideo etiam rō
idealis numeri ad omneſ creaturaſ
ſe extendit. Unde dicit Boeci⁹ in
p̄ncipio ariſmetrice. Omnia que-
cūqꝫ a p̄meua rerū natura ↄſtituta
ſunt: numeroꝝ ſpecie videt̄ eē foꝛ-
mata. Hoc enim fuit p̄ncipale ī aīo
ↄditoꝛis. Exemplar aūt lapidiſ aut
idea nō ſe extēdit ad oēs creaturaſ
⁊ ideo ſi ſenari⁹ accipiatur ꝑ idea
ſenarii quantū ad h̄ adhuc ſenari⁹

erit emīnētioꝛ lapide.i.q̄ʒ idea lapi/
dis.ꝓut.ſ.ad plura ſe extendit. ⁊
iterū ꝓut ꝑfectio ↄpetit ſenario ſm̄
naturā ſenarii nō autē lapidis.
¶Ad tertiū dō ꝙ nō eſt intētio aug.
dicere.ꝙ ſi celū ⁊ terra tranſeant:
⁊ cetere creature ꝙ ſenariꝰ remane
ret ſʒ aliqđ eē creatū.ſ ga ſi omnes
creature ab eſſe deficerēt: remanēt
adhuc natura ſenarii: ꝓut abſtra/
hit a quolibʒ eſſe huiuſmodi:qđ eiꝰ
perfectioni ↄpetit:ſicut etiā natura
humana manebit talis ꝙ ei cōpetēt
rōnalitas. ¶Ad illud ẜo quod in
ↄtrariū obꝛ dō ꝙ quāuis in deo nō
poſſit eſſe aliquid habēs partes:tn̄
poteſt eſſe in eo ratio rei habentis
partes.⁊ ſic eſt in eo ratio ſenarii ex
partibꝰↄſtituti:⁊ rō ſuaꝝ partiū.

¶Articulus 2ꝰ.

AD 2ᵐ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ
idee que ſunt ī mēte dīna
p priꝰreſpiciāt res quātum
ad nām ſingularē q̄ʒ quātū ad nāʒ
ſpēi.quia vt augꝰ.dicit in li.83.q.
Idee ſunt quedaʒ forme vel rōnes
rerū ſtabiles:que in diuina intelli/
gentia ↄtinent. ⁊ cū ipſe neqʒ ori/
ant neqʒ intereant.ſm̄ eas tamen
formari dicit omne quod oriri vel
interire pōt.⁊ oē qđ orit vl'interit
ſ ſolum ſingulare eſt qđ orit ⁊ in/
terit.i. qđ generat ⁊ corrūpitur. ḡ
idee p prius reſpiciūt ſingulare.
¶Sed ↄtra.Cū idee ſint forme exem/
plares: requirit ad rōnē idee aſſi/
milatio ideati ad ipſam.Sʒ ideatuʒ
.i.res creata magis aſſimilat dīno
exemplari ſm̄ formā:a qua eſt ratio
ſpēi:q̄ʒ ſm̄ materiā que eſt īdiuidu/
ationis ꝑncipium.ḡ idea per prius
reſpicit naturā ſpēi q̄ʒ ſingularita/
tem indiuidui. ¶Rº dōꝰꝙ cum in
mente dīna ſint omniū creaturarū
forme exemplares que idee dicunt
ſicut in mente artificis forme arti/
ficiatoꝝ.hoc tamē intereſt inter for/
mas exemplares que ſunt in mente
diuina ⁊ in mente artificis creati:
ꝙ creatꝰ artifex agit ex p̄ſuppoſita
materia.vnde forme exemplares q̄
ſunt in mēte eiꝰ:nō ſunt factiue ma
terie que ē indiuiduatōis ꝑncipiū
ſ ſolius forme a qua eſt ſpēs artifi/
ciati.⁊ ideo hiꝰ forme exemplares
non reſpiciūt directe artificiatum
quantū ad indiuiduū: ſ quantū ad
ſpēm ſolū. forme autē exemplares
intellectꝰ diuini ſunt factiue totius
rei ⁊ quātū ad formā ⁊ quantū ad
materiā. ⁊ ideo reſpiciūt creaturā
non ſolū quātū ad naturā ſpēi:ſed
etiam quantū ad ſingularitatē in/
diuidui.p ꝑus tn̄ quātū ad naturā
ſpēi. quod ex hoc patet. Exemplar
enim eſt ad cuius imitationē fit ali
qd. Unde ad rōnē exēplaris requi
ritur ꝙ ipſa aſſimilatio operis ad
exemplar ſit intēta ab agente.alias
talis aſſimilatio caſu accideret: ⁊
non ſm̄ viā exēplaritatis. Sic ḡ in
ratione exemplaris includit ītētio
agentis. Ad hoc ḡ per prius exem/
plar reſpicit ꝙ agēs ꝑmo intendit
in opere. Agens aūt quilibet ꝑnci/
palr̄ intendit in opere id quod ꝑfe
ctius eſt.natura aūt ſpēi ē ꝑfectiſſi/
mū in vnoquoqʒ indiuiduo. p ipaʒ
.n.duplex impfectio ꝑficit.īpfectio
.ſ.materie que eſt ſingularitatꝫ pnᵒ

que cū ſit in potētia ad formā ſpēi
ꝑficit̄ qn̄ nām ſpēi ꝯſequit̄. ⁊ iterū
imperfectio forme generalis: que ſe
hʒ ad d̄rias ſpecificas in potentia
vt materia ad formā. vn̄ ſpēs ſpe-
cialiſſima eſt p̄mo in intentōe natu
re. vt pʒ per Auic. in p̄n. ſue mat̄h.
Non enim natura intēdit p̄ncipa-
liter generare Sortē. alias deſtru-
cto Sorte ordo ⁊ intētio nature pe
riret. Intendit aūt in Sorte gene-
rare hominē. Siliter non intendit
p̄ncipalr̄ generare animal. alioqn
quieſceret eius actio: qn̄ ad naturā
animalis ꝑduxiſſet: cum tn̄ in indi
uiduo generato p̄us ꝯpleat̄ natura
animalis ꝙ̄ hominis. ut pʒ in. 16. de
aīalib⁹. Non aūt p̄us ē homo ꝙ̄ hic
homo. Un̄ exemplar qꝺ eſt in mēte
diuina p̄mo naturā ſpēi reſpicit in
qualibet creatura. ¶ Ad p̄mū ergo
dꝺ ꝙ id quod eſt p̄mū in intentiōe
eſt vltimū in executione. Un̄ ꝗ̄uis
natura p̄mo intēdat generare ho-
minē: per prius tamen generat̄ hic
homo. Non enim homo generatur
niſi per hoc ꝙ hic homo generat̄. ⁊
ꝓpter hoc etiam in diffinitiōe idee
d̄r ꝙ ſm̄ eas orit̄ omne quod oritur
quantū ad viā executionis in qua
ſingularia ſunt p̄mū. ¶ Secūdū qꝺ
in ꝯtrariū obr̄ ꝯcedit̄.

Deinde querit̄ de his que ꝑ
tinent ad naturā creatam.
Et primo de his que perti
nent ad aīam humanā. ¶ 2° de his
que pertinent ad corpus. ¶ Circa
p̄mū querunt̄ duo. ¶ Primo vtrū
anima accipiat ſpēs quibus cogno-
ſcit a rebus que ſunt extra eam.
¶ 2° quomodo caritas vel quilibʒ
alius habitus a non hn̄te cog̊ſcat̄.

Articulus. 3°.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄
ꝙ anima non accipiat ſpēs
a reb⁹ que ſunt extra eam.
Dicit enim Aug. 12. ſuper gn̄. Ima-
ginem corporis non corpus in ſpū:
ſʒ ipſe ſpūs in ſe ipſo facit celeritate
mirabili. non aūt eam in ſe ipſo fa-
ceret: ſi a reb⁹ exteriorib⁹ eam acci-
peret. ergo anima nō accipit a reb⁹
ſpēs quibuſ cognoſcit. ¶ Preterea
eius ſoli⁹ eſt dimēſionē a re dimēſi-
onata abſtrahere: cuius eſt dimēſi-
onē corporib⁹ dare. quod eſt ſolius
creatoris. Sed ad hoc ꝙ ſpēſ a reb⁹
accipiat̄ in anima oportet ꝙ ab ipā
ſpecie dimēſiones ſeparent̄: quia in
rebus extra animā habent eſſe di-
menſionale. nō autem in anima: ma
xime quantum ad intellectū. Ergo
anima nō poteſt accipere ſpecies a
reb⁹ ſenſibilibus. ¶ In ꝯtrariū vi-
det̄ eſſe tota philoſophoꝝ doctrina
que ſenſum a ſenſibilib⁹. imaginati
onē a ſenſu. intellectū a fantaſmati
bus accipere fatet̄. ¶ R° dicendū
ꝙ anima humana ſimilitudines re
rum quib⁹ cognoſcit accipit a rebuſ
illo modo accipiendi: quo patiens
accipit ab agente. quod non eſt in
telligendū quaſi agens influat ī pa
tiens eandē numero ſpēm quam hʒ
in ſe ipſo. ſed generat ſui ſimilē edu
cendo de potentia in actū. ⁊ ꝑ hūc
modū d̄r ſpēs coloris deferri a cor-
pore colorato ad uiſum. Sed in agē
tib⁹ ⁊ patiētib⁹ diſtinguēdū eſt. Eſt
enim quoddam agens quod de ſe

ſufficiens eſt ad inducendū formaȝ ſuā in patiēs. ſicut ignis de ſe ſufficit ad calefaciendū. Quoddā vero agens eſt quod nō ſufficit de ſe ad inducēdā formā ſuaȝ in patiēs: niſi ſupueniat aliud agens. ſicut calor ignis non ſufficit ad complendum actionē nutritionis: niſi per vtutē anime nutritiue. vnde virtus anime nutritiue eſt pncipaliter agens calor vero igneus inſtrumētaliter. Similiter etiaȝ eſt diuerſitas ex pte patientium. Quoddam enim eſt patiens. quod in nullo cooperať agēti ſicut lapis cum ſurſum proiicit: vel lignum cum ex eo fit ſcamnū. Quodam vero patiens eſt: quod cooperatur agenti: ſicut lapis cum deorſum proiicitur: ⁊ corpus hominis cum ſanatur per artem. ⁊ ſecundū hoc res que ſunt extra animam tripliciter ſe habent ad diuerſas aīe potentias. ad ſenſus enim exteriores ſe habent ſicut agentia ſufficiētia: quibus patientia non cooperāť ſed recipiunt tantum. Qȝ autem color per ſe non poſſit mouere viſum niſi lux ſuperueniat: non eſt contra hoc quod dictum eſt. quia taȝ color ꝙ̄ lux inter ea que ſunt extra aīam ꝯputantur. Senſus autem exteriores ſuſcipiūt tantum a rebus p modum patiēdi: ſine hoc ꝙ aliquid cooperentur ad ſui formationē: ꝙuis ſam formati habeant ppriam operationem: que eſt iudicium de propriis obiectis: ſed ad imaginatiōeȝ res que ſunt extra animā compāť vt agentia ſufficientia. Actio enim rei ſenſibilis non ſiſtit in ſenſu: ſed vlterius pertīgit vſqȝ ad fantaſiā ſiue imaginationē. tamen imaginatio eſt patiens qđ cooperať agenti Ipſa enim imaginatio format ſibi aliquarum rerum ſimilitudines q̄s nunq̄ȝ ſenſu percepit. ex his tamen que ſenſu percipiūť componēdo ea ⁊ diuidendo ſic imaginamur montes aureos quos nūq̄ȝ vidim⁹ ex h̄ ꝙ vidim⁹ aurum ⁊ mōtes. Sed ad intellectum poſſibilem cōparantur res ſic agentia inſufficientia. Actio enim ipſarum rerum ſenſibiliū nec etiam in imaginatiōe ſiſtit: ſed fantaſmata vlterius mouēt intellectū poſſibilē. nō aūt ad hoc ꝙ ex ſe ipis ſufficiunt: cum ſint in potentia intelligibilia. intellectus autem non moueť niſi ab intelligibili in actu. Unde oportet ꝙ ſuperueniat actio intellectus agentis: cuius illuſtratione fantaſmata fiunt intelligibilia in actu: ſicut illuſtratione lucis corporalis fiunt colores viſibiles actu. ⁊ ſic patet ꝙ intellect⁹ agens eſt pncipale agēs quod agit rerum ſimilitudines ī ītellectu poſſibili. fantaſmata autem que a rebus exterioribus accipiūtur ſunt quaſi agentia īſtrumētalia. ītellect⁹ enim poſſibilis comparatur ad res quarum noticiaȝ recipit. ſicut patiēs quod cooperať agenti. multo enim magis poteſt intellect⁹ formare qdditateȝ rei que nō cecidit ſb ſenſu ꝙ̄ imaginatio. ¶ Ad primū ḡ dicendū ꝙ ſi verbum Auguſtini referatur ad intellectum: ſic planum eſt ꝙ res nō faciūt ſui ſimilitudinē in intellectu poſſibili principaliter. ſ intellectus

agens. Si autē referaᵗ ad imagina tionē faciūt quidem: ſed ñ ſolū qa ipſa imaginatio cooperaᵗ. vt dictū eſt. In ſenſu aūt facit corpus ſui ſi militudinē ſufficiēter ⁊ ſolum: ſ3 de hoc nō loquiᵗ aug. quia ſenſum ɔᵗ ſpū3 diuidit: ſiue corporalē viſionē ɔtra ſpūalē. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ rō illa ꝓcedit ac ſi illa eade3 ſpēs numero que eſt in reb⁹ vel in imaginatione poſtmodum fieret in intellectu. ſic enim oporteret ꝙ auferrēt ab ea di mēſiones. ⁊ hoc p3 eē falſum.

¶ Articulus. 4⁹.

Ad zᵐ ſic ꝓcediᵗ. Videᵗ ꝙ ñ hñs caritatē eā cognoſcat per ſpēm. Omne enim qd cognoſciᵗ cognoſciᵗ vel p eēntiam vel per ſui ſimilitudinē. S3 caritas a nō hñte nō cognoſciᵗ per ſui eēn tiam: quia nō eſt eſſentialr̄ in eo. ḡ ſi cognoſciᵗ a nō hñte cognoſciᵗ p ſui ſimilitudinē. ¶ Preterea aliqs hēns caritatē aliquo mō cognoſcit eam ſe habere adminus per ɔiectu ras: vel reuelationē. ⁊ ſilr̄ poſt q̄ eā amiſerit poteſt recordari ſe eā ha buiſſe. quod eſſe nō poteſt niſi p ei⁹ ſpēm in memoria reſeruatā. ḡ cari tas a nō hñte qui prius eam habuit per ſui ſimilitudinem cognoſciᵗ: ⁊ eadē rōne a quolib3 alio nō habēte ¶ Preterea dicit aug. 10. ɔfeſſionū Hoc modo ſe habet memoria ad in telligētiā ſicut venter aīalis rumi nantis ad os. quia ſicut id quod eſt in uentre aīalis ruminātis reduciᵗ ad os. ita quod eſt ī memoria redu ciᵗ ad intelligētiā. Si ḡ ī memoria cōſeruaᵗ caritas p ſui ſimilitudinē ⁊ ab intelligētia capieᵗ p ſui ſimili tudinē. ¶ Sed ɔtra eſt qd aug. dic z. ſuper gn̄. ⁊ habeᵗ in glo. z. ad cor. 12. Que intellectualis viſio eſt earum rerum que nō hñt ſpēs ſibi ſimiles que nō ſunt qd ipſe. ⁊ inter huiuſ modi ponit caritatē. ḡ caritas non poteſt cognoſci per ſui ſimilitudi nem: ſed ſolum per eēntiam. ¶ Rᵒ dicēdū ꝙ duplex eſt cognitio cari tatis. vna qua cognoſciᵗ quid ē ca ritas. Alia qua caritas percipiᵗ: vt cum aliquis cognoſcit ſe habere ca ritatē. quod pertinet ad cognitōe3 an eſt. Prima quidem cognitio ca ritatis eodem mō ɔpetit hñti ⁊ ñ habenti caritatē. Nā intellect⁹ hu manus natus eſt reru3 quidditatē comp̄hēdere: in quibus cognoſcen dis naturaliter ꝓcedit: ſicut in co gnoſcēdis concluſionib⁹ complexis Inſunt enim nobiſ naturaliter q̄dā principia prima complexa ab omni bus nota ex quib⁹ ratio procedit ad cognoſcendū in actu concluſiones que in predictis principiis potenti aliter ɔtinēᵗ: ſiue per inuētionē ꝓ priam: ſiue per doctrinam alienam ſiue per reuelationē diuinam in q bus omnibus modis cognoſcendi homo iuuatur ex principiis natura liter cognitis. vel ita ꝙ ipſa princi pia cognita ad cognitionē acquirē dam ſufficiāt adminiculantib⁹ ſen ſu ⁊ imaginatiōe. ſicut cum aliquā cognitionē acquirim⁹ per inuētōe3 vel doctrinā. vel ita ꝙ principia p̄ dicta ad cognitionē acquirendam non ſufficiāt: nihilomin⁹ tamen in huiuſmodi cognoſcēdis principia

dirigũt in quãtũ inueniũt nõ repugnare principiis naturaliter cognitis. quod ſi eſſet: intellectꝰ nullo mõ eis aſſentiret. ſicut nõ poteſt diſſentire principiis. Et ſilr in intellectu ĩſunt nobis etiam naturaliter quedam conceptiones ab omnibꝰ note vt entis vnius boni ⁊ huiuſmodi: a quibꝰ eodem modo procedit intellectꝰ ad cognoſcẽdum quidditatẽ vniuſcuiuſqꝫ rei: per quẽ ꝓcedit a ꝑncipiis per ſe notis ad cognoſcendas concluſiones. ⁊ hoc vel per ea que quis ſenſu percipit: ſicut cum ꝑ ſenſibiles ꝓprietates alicuius rei cõcipio illius rei quidditatẽ. vel per ea que ab aliis quis audit. vt cum laycus qui neſcit quid ſit muſica: cũ audit aliquam artẽ eſſe per quam diſcit canere vel pſallere: concipit quidditatem muſice: cum ipſe pſciat quid ſit ars: ⁊ quid ſit canẽ: aut etiam per ea que ex reuelatione habent. vt eſt in his que fidei ſunt.

Cum enim credimus aliquid eſſe ĩ nobis diuinitꝰ datũ: quo affectꝰ noſter deo vnit: concipimꝰ caritatis quidditatem intelligẽtes caritatẽ eſſe donũ dei: quo affectꝰ deo vnit: ꝑcognoſcẽtes tñ qd ſit donũ: ⁊ qd affectꝰ: ⁊ qd vnio. de qbꝰ etiam qd ſint ſcire nõ poſſumꝰ: niſi reſoluẽdo in aliqua prius nota. ⁊ ſic quouſqꝫ ꝑueniamꝰ vſqꝫ ad ꝑmas ↄceptiones humani intellectꝰ: que ſũt omibꝰ nãliter note. Et qa nãlis cognitio eſt quedam ſilitudo diue ꝟitatis mẽti noſtre impreſſa ꝟm illud ps. Signatũ eſt ſup nos lumẽ vultꝰ tui dñe. Ideo dicit aug. io. de tri. qꝫ hiꝰ hitꝰ cognoſcũt in ꝑma ꝟitate. Ipſa autẽ ↄceptio caritatis quã intellectꝰ format modo ꝑdicto nõ eſt ſolũ ſilitudo caritatis ſicut ſpẽs rez in ſenſu vel imaginatõe: quia ſenſus ⁊ imaginatio nũqꝫ ptingũt ad cognoſcẽdũ nãm rei: ꝫ ſolũmõ accñtia q̃ circũſtãt rẽ. ⁊ iõ ſpẽs que ſunt ĩ ſenſu vel imaginatione nõ repñtãt nãm rei: ꝫ accidẽtia eiꝰ tm̃. ſicut ſtatua repñtat hoĩez quãtũ ad accidentalia. Sꝫ intellectꝰ cognoſcit ipſã nãm ⁊ ſbam rei. Vñ ſpẽs intelligibilis eſt ſimilitudo ipſiꝰ eſſentie rei: ⁊ eſt quodãmõ ipſa qdditas ⁊ natura rei ꝟm eẽ ĩtelligibile: nõ ꝟm eẽ nãle prout eſt in rebꝰ. ⁊ ideo omnia que nõ cadũt ſb ſenſu ⁊ imaginatione ꝫ ſb ſolo intellectu cognoſcunt per hoc qꝫ eẽntie vl' qdditates eoꝝ ſũt aliquo modo in intellectu. Et hic ẽ modꝰ quo caritas cogſcit cognitõe qd ẽ tã ab hñte caritatẽ qꝫ a nõ habẽte. Sꝫ ꝟm aliũ modũ cognoſcẽdi caritatẽ neqꝫ caritas neqꝫ aliqs habitꝰ ſiue potẽtia pcipit a nr̃o intellectu niſi p hoc qꝫ actꝰ pcipiũt. vt pꝫ p phꝫ. io. ethi. Actꝰ aũt caritatis vel alteriꝰ habitꝰ eliciũt ab ipſa caritate vel ab alio habitu ꝓpriã eẽntiã caritat| vel alteriꝰ habitꝰ. ⁊ p hũc modũ dr̃ aliqs ſe cognoſcẽ hẽre caritatẽ vl' aliũ hitũ p ipſã eẽntiã habitꝰ ꝫ eẽ nãle qõ hꝫ ĩ reꝝ nã: ⁊ non ſolũ in intellectu. Sic aũt nullꝰ põt cognoſcẽ caritatẽ niſi caritatẽ hñs qa actꝰ caritat| ⁊ aliaꝝ ꝟtutũ pcipue ↄſiſtũt ĩ motibꝰ ĩtioribꝰ q ñ pñt eẽ cogniti niſi opãti: niſi q̃tenꝰ manifeſtãt ex actibꝰ extioribꝰ. ⁊ ſic p q̃dã

dilecturam aliquis nō hn̄s caritateꝫ poteſt percipere alium caritatē hr̄e Hoc aūt dico ſupponēdo ꝙ aliquiſ poſſit ſcire ſe habere caritatem:qȯ tn̄ nō puto eſſe verū:quia in actibꝰ ipſiꝰcaritatis non poſſumꝰ ſufficiēt̃ ꝑcipere ꝙ ſint a caritate eliciti ꝓpt̃ ſilitudinē dilectionis naturalis cuꝫ dilectione gratuita. ¶ Ad pꝛimū ḡ dō ꝙ in nō habēte caritatē non ẜ eē nature ẜ ẜm eſſe intelligibile eſt eētia caritatis. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ pꝰ ꝙ̄ aliquis deſinit habere caritatem ẜm eē naturale caritatis:adhuc caritas in ip̄o manet ẜm eſſe intelligibile.⁊ ſic pōt ſcire quid eſt caritas Manent etiā in memoꝛia eiꝰ actus caritatis quos facit etiā in memoria ſenſibili ꝓpter actꝰſenſibiles caritatis:qui vtiqꝫ manēt ẜm ſui ſimilitudinē:ſicut ⁊ cetera ſenſibilia. ⁊ ex his aliquis memoꝛat̃ ſe habuiſſe caritatē. ¶ Ad tertium dō ꝙ illud qȯ eſt in memoꝛia redit ad intelligentiā:nō ita ꝙ eadē ſpēs numero: que eſt in memoꝛia: poſtmodū fiat in intellectu.ẜ ꝑ illū modū loquēdi q̊ fantaſmata dicūt̃ fieri ī ītellectu: vt dictum eſt.

¶ Articulus 5ꝰ.

DEinde querit̃ de his que ꝑtinent ad coꝛpꝰhumanum. vtrū alimentū ɔuertat̃ in ueritatē humane nature.Et uidet̃ ꝙ non: quia in coꝛpoꝛe humano id quod eſt de ꝟitate humane nature eſt caro vel os ẜm ſpēm. Sꝫ alim̄tū non ɔuertit̃ in id quod eſt ẜm ſpēꝫ ẜ ī id qȯ eſt ẜm mā̃ꝫ. vt videt̃ dicē phus in ͥp̊.de gn̄atōe.ḡ alimētū nō ɔuertit̃ in ꝟitatē humane nature. ¶ Pꝛetēa id qȯ ē de ꝟitate hūane nature opꝫ ꝙ ſemꝑ in hoīe maneat alias nō remanēt hō ideꝫ numero. Sꝫ illud qȯ gn̄at̃ ex alimēto nō ſēꝑ manet.īmo fluit ⁊ refluit.vt patet ex.i.de gn̄atione.ḡ qȯ gn̄at̃ ex alim̄to nō ē de ꝟitate hūane nature. ¶ Pꝛeterea aug. dicit ꝙ nos fuimꝰin adam duplr̄.ſ.ẜm ſeīalē rōnē ⁊ ẜm coꝛpulētā ſbam.Xpūs aūt fuit in eo ẜm coꝛpulētā ſbam:⁊ nō ẜm ſeīaleꝫ rōnē.id aūt qȯ ex alimēto gn̄at̃ in nobis nō fuit in adā.ḡ illud qȯ eſt de ꝟitate coꝛpulēte ſbe nr̄e nō ē ex alimēto gn̄atū.Sꝫ dicebat ꝙ coꝛpulenta noſtra ſba fuit in adā oꝛiginaliter ⁊ nō eētialiter. ¶ Sꝫ contra. Semen oꝛiginē rei impoꝛtat. Si ḡ dicimur in adam fuiſſe ẜm coꝛpulētam ſbam oꝛiginaliter tm̄. tūc ideꝫ erit eſſe ẜm coꝛpulētā ſbam ⁊ ẜm ſeminalē rōnē.qȯ eſt falſuꝫ. ḡ idē qȯ pꝛius. ¶ Sꝫ cōtra eſt qȯ dr̄ in z. de anima. Alimētum eſt potentia tale quale eſt illud quod nutrit̃. Sꝫ qȯ eſt potētia aliquale in illud ɔuerti poteſt. ḡ alimentū ɔuerti poteſt in illȯ qȯ nutrit̃.Sꝫ illud qȯ nutrit̃ ē id quod eſt de ueritate humane nature.ḡ alimētū ɔuertit̃ in id qȯ eſt de ꝟitate humane nature. ¶ Pꝛeterea ſemē ex quo fit generatio maxime videt̃ ad ꝟitatē humane nature pertinere. ſed ſemen ſecundū philoſophū in.15°.de animalibꝰ. eſt de ſuperfluo alimēti.Ergo alim̄tuꝫ ɔuertitur ī ꝟitatē humane nature. ¶ Rx° dicēdū ꝙ ad huius q̄ſtionis euidētiā opoꝛtet ꝑmo videre quid

ſit veritas humane nature. veritaſ aũt vniuſcuiuſqȝ rei vt dicit Auiſ/cẽna in ſua metha. nihil eſt aliud q̃ȝ ꝓprietas ſui eſſe: quod ſtabilitũ eſt ei: ſicut illud quod ꝓprie habet eſſe auri attingens ad terminos ſtabilitos nature auri dicitur eſſe vere aurꝫ. Unũquodqȝ aũt ꝓprie habet eſſe in aliqua natura: per hoc quod ſbſtat complete forme ꝓprie illius nature a qua eſt eẽ ⁊ ratio ſpẽi in natura illa. vnde illud pertinet ad ꝟitatẽ vniuſcuiuſqȝ rei: qđ eſt ꝯpletiuum illius rei ꝑ formã. ⁊ ptinet directe ⁊ per ſe ad ꝯpletionẽ illius rei. tam enim in nãlibus q̃ȝ artificialib⁹ in/ueniunt quedã in quib⁹ ꝯſiſtit p̃n/cipaliter rõ rei. alia aũt que ſunt ordinata ad hoꝝ ꝯſeruationẽ ⁊ me/liorationẽ ſicut ſtipes ⁊ fructuſ p ſe pertinẽt ad ꝯplemẽtũ arboris. vñ đ ſunt de ꝟitate nature ipſius. Folia aũt ſũt quodãmõ ordinata ad fru/ctuũ ꝯſeruationẽ ⁊ quantũ ad hoc nõ videt eẽ de ꝟitate nature arbo/ris p̃ncipalr̃. Siĺr rõ gladii ꝯſiſtit ĩ ferro ⁊ acumine ei⁹. vagina aũt eſt ad gladii ꝯſeruationẽ. vñ ſi gladi⁹ eſſet res nãlis: ferrũ eẽt de ꝟitate nature ei⁹: non autem vagina. Sic autẽ de ꝟitate humane nature eſſe dicimus illud quod per ſe pertinet ad perfectionẽ humane nature cõ/plete pticipans formã ſpẽi. illđ aũt nõ eſt de ꝟitate humane nature in hoĩe: qđ eſt ordinatũ quodãmõ ad hoĩs ꝯſeruatõeꝫ vel meliorationeꝫ quãcũqȝ. Sciẽdũ ẽ ğ ꝙ nã humana põt dupĺr ꝯſiderari. vel ſm totam ſpẽm humanã. vel ſm eſſe qđ habꝫ in hoc indiuiduo. ⁊ ſm hoc inueni/unt in p̃nti q̃õne tres opiniones.

Quidã enim dicũt ꝙ alimẽtũ non ꝯuertit in ꝟitatem humane nature neqȝ ſm ſpẽm neqȝ ſm indiuiduũ. Dicũt enim ꝙ tota mã que nata eſt eſſe ſb ſpecie humane nature fuit in corpore Ade: nec aliqua alia mã poteſt fieri vere ſbſtãs humane ſpeciei. ⁊ ex illa mã ex qua corp⁹ primi hoĩs ꝯſtabat fuerit aliqua pars deciſa: que quidẽ p multiplicationem quandẽ ſine additõe exterioris materie augmẽtata eſt in tm̃ ꝙ puẽit vſqȝ ad pfectã ⁊ ꝯpletaꝫ quãtitatẽ in corpore Seth. Ex quo iteꝝ aliqđ deciſum eſt in formationẽ corporis filii ſui ⁊ p̃dicto mõ mĺtiplicatũ. ⁊ ſic totum humanũ gen⁹ multiplicatũ eſt ex illa materia que fuit ĩ cor/pore primi hoĩs ſine alic⁹ extrinſeci additione. illud aũt quod ex alimẽto gñat ẽ neccium nobis ad ꝯſeruationẽ illi⁹ humiditatiſ: q̃ ẽ de ꝟitate hũane nature. vt. ſ. calor nãlis hñſ aliqđ aliud: qđ ꝯſumat. ſ. humidi/tatẽ ex alimẽto gñatã q̃ſi accñtaleꝫ ñ ꝯſumat humiditatẽ q̃ ẽ de ꝟitate hũane nature: ſic artifices apponũt plũbũ argẽto. vt vꝫ ĩ ꝯflatorio ꝯſumat plũbũ ⁊ argẽtũ nõ ꝯſumat ab igne. vñ ĩ reſrectõe qñ ꝟitaſ hũane nature erit ĩcõſũptibiliſ: alimẽto ñ ĩdigebim⁹. nec reſget in nobis ali/qđ qđ ex alimẽto ſit gñatũ: ſ ſolum id qđ fuit ĩ adã. Sꝫ ĩcõueniẽs videtur hi⁹ poſitio ꝓpter duo. quãtũ ad p̃ñs ptinet. qa eiuſdẽ rõnis ẽ formã aliquam nihil amittere de materia ſbiecta: ⁊ nihil de nouo acqrẽ cuiuſ

ſbe ⁊ nature nihil accreſcit nec de
perit. Cōſtat aūt ꝙ aliqua materia
que erat ſbſtās humane nature de-
ſinit eſſe humane nature ſbſtans:
ſicut patet in morte vniuſcuiuſ
hominis. vñ niſi aliqua materia de
nouo adderet᷑ humane nature: ſeq-
ret᷑ ꝙ minꝰ eſſet modo id qḋ eſt de
ỽitate nature humane in actu q̄ tē
pore ade. ⁊ ſic natura ſpēi nō pfecte
ſaluaret᷑ p generationē. 2° qa iſta
mutatio quā multiplicationē dicūt
nullo modo eſt ẜm eēntiā ipſiꝰ ma-
terie: ẜ ſolūmodo ẜm quātitatē vel
dimēſiones et accidētes. Nō enim
dicunt ꝙ aliqd materie de nouo p
eēntiam creet᷑ vel aliū de addat᷑: ẜ
ꝙ illa eadē materia que prius erat
minoꝛ: poſtea fiat maioꝛ. nihil autē
eſt aliud rarefieri ⁊ ꝯdēſari q̄ mu
tari eandē materiā de magnis di-
menſionibꝰ in paruas ⁊ econuerſo.
Unde ſequeret᷑ ẜm p̄dictā poſitōe
ꝙ illud qḋ eſt de veritate humane
nature ſemp rarefieret per ꝯtinuā
generationē ⁊ augm̄tationē. ⁊ tm̄
quātū natura ſuſtinere non poſſet.
Eſſet enī iam illud qḋ eſt de ỽitate
humane nature īnumerabilr̄ magiſ
rarū q̄ ignis. qḋ pꝫ eſſe falſum. Et
ideo alia opinio dicit ꝙ alimētum
ꝯuertit᷑ in ỽitatem humane nature
ꝑmo ⁊ ꝑncipalr̄ ẜm ſpēm. non autē
ẜm indiuiduū niſi ſecūdario. Dicūt
eniꝫ ꝙ in vnoquoq indiuiduo hu
mane ſpēi illud ꝑmo ⁊ ꝑncipalr̄ eſt
de ỽitate humane nature qḋ a pa-
rentibus traxit. ⁊ hoc vocat᷑ a pho
caro ⁊ os ẜm ſpēm que ſemp manēt
ẜ qa illud cū ſit modicū nō ſufficēt
ad pfectā quantitatē debitā hūane
nature ſine additione. Jō adiūgit᷑
illḋ qḋ ex alimēto generat᷑ nō ſolū
ad hoc ꝙ ꝯſeruet᷑ illud qḋ fuit a p-
mis parētibus acceptū. vt dicebat
ꝑma opinio. Sed ad hoc ꝙ cōpleat᷑
ex hiꝰ addito perfecta quātitas. ⁊ ſic
illud qḋ ex alimēto generat᷑ non ē
de ỽitate humane nature in hoc in
diuiduo ꝑncipalr̄: ẜ tm̄ ſecundario
inquantū ē neceſſariū ad quātitatē
debitā. ⁊ hoc noīat phus carnē ⁊
os ẜm materiā que fluit ⁊ refluit. ẜ
tm̄ ex hoc aliqua pars ſeminaliter
tranſit in ꝓlem per generationē. ⁊
efficit᷑ principalr̄ de ỽitate humane
nature ipſo cū admixtione alicuius
qḋ fuit ꝑncipalr̄ de ỽitate humane
nature in pr̄e vt qdā volūt. vl̄ ſine
admixtione eius. vt alii dicunt. qḋ
eſt magis ꝯſonū dictis phi in. i5. de
aīalibꝰ: qui vult ſperma totalr̄ eſſe
de ſuperfluo alimēti. ⁊ ſic illud qḋ
generat᷑ ex alimento non pōt eſſe ꝙ
ſit ꝑncipalr̄ de ỽitate humane na-
ture in ipſo qui nutrit᷑. ẜ pōt eē de
ỽitate humane nature ꝑncipalr̄ in
alio eiuſdē ſpēi. ſ. in filio ipſiꝰ. Et ẜꝫ
hāc opinionē dicūt ꝙ illud qḋ eſt
ꝑncipalr̄ de ỽitate humane nature
ī vnoquoq totū ī ipſo reſurget. nō
aūt totū qḋ ex alim̄to gn̄at᷑: ẜ ſoluꝫ
quātū ſufficit ad ꝯpletōe quātita-
tis: cū ꝓpter ꝯpletionē quātitat tm̄
mō ad ỽitatē hūane nature aliq̄lr̄
pertineat. ⁊ hec opinio ꝯſonat ſnīe
Alexan. ꝯmēta. q exponit carnē ẜm
ſpēm quā phus dicit ſemper manē
eſſe illud quod a parētibꝰ trahitur
carnē vero ẜm materiā illud qḋ ex

alimēto generaꝛ: q̄ fluit ⁊ refluit.
Sꝫ hanc opinionē ꝯmēta. Auerrois
reprobat in tractatu quē fecit ſuper
libꝝ de generatōe. Cū enim illō qō
ex alimēto generaꝛ nutriat ī quātū
eſt potētia caro: ⁊ augeat in quātū
eſt potētia quanta caro. vt dꝛ in .z.
de aīa. Illud qō generaꝛ ex alimēto
poſtq̄ receperit ſpēm carnis: efficiꝛ
vnū cum illo qō prius inerat: quia
in fine ꝯuerſū iam eſt ſimile. vnde
nō videꝛ eſſe aliqua ratio quare ca
lor naturalis aliquid poſſit cōſumē
de illa humiditate carnis: que ex ali
mento generaꝛ: ⁊ non de humidi-
tate q̄ a parētibꝰ trahiꝛ: nec poſſet
aliquo neceſſario mō illud ꝓbari. ⁊
ideo tam illud qō eſt a parentibus
acceptū: q̄ꝫ illud qō eſt ex alimento
generatū: equalr̄ ſe hꝫ ad hoc ꝙ ma
neat vel ꝯſumaꝛ p calorē naturalē.
⁊ ad hoc ꝙ reſtaureꝛ per nutrimētū
qō eſt fluere ⁊ refluere. ⁊ ſic equalr̄
pertinet ad veritatē humane natu
re qō generaꝛ ex alimēto: ⁊ quod a
parentibꝰ trahiꝛ. Et ſm hoc eſt ter
tia opinio ꝙ alimentū ꝯuertiꝛ in
id qō eſt ꝑncipalr̄ de ꝟitate hūane
nature ⁊ quātū ad ſpēꝫ ⁊ quātū ad
indiuiduū. Ponit enī hec opinio ꝙ
vtrūqꝫ .ſ. ⁊ qō ex alimēto generaꝛ:
⁊ qō a parētibꝰ trahiꝛ indifferēter
⁊ equalr̄ forma humana perficitur
⁊ vtrūqꝫ indifferēter manet vel cō
ſumiꝛ. manet quidē ſm ſpēm. cōſu-
miꝛ aūt ⁊ reſtauraꝛ ſm mām: ſicut
in aliqua republica diuerſi homīes
numero ad ꝯmunitatē ptinēt qbꝰ-
dā moriētibꝰ: ⁊ aliis ī locū eoꝝ ſuc
cedentibꝰ. ⁊ ſic non manet vna reſ
publica ſecūdū materiā: quia ſunt
alii ⁊ alii homines: manet tñ vna
numero quātū ad ſpēm ſiue formā
ꝓpter ordinis vnitatem in officiis
diſtinctis. ita etiā ī corpore hūano
manet caro ⁊ os: ⁊ unaqueqꝫ ptiuꝫ
eadē numero q̄ꝫ ad ſpēm ⁊ formā
q̄ ꝯſideraꝛ ī detmīato ſitu ⁊ ꝟtute
⁊ figura. nō aūt manet quantū ad
materiam. qa illa materia carnis ī
qua talis forma erat prius cōſūpta
eſt: ⁊ alia in locū ei ſucceſſit: ſicut pꝫ
de igne q ꝯtinuaꝛ ſecūdū eādē for
mā ⁊ modū: p hoc ꝙ ꝯſumptis qbꝰ
dam lignis alia ſupponūꝛ que ignē
ſuſtinēt. Et ſecūdū hāc opinionem
de vtroqꝫ predictoꝝ indifferēter .ſ.
gñato ex alimēto ⁊ a parētibus tra-
cto tātū reſurget: quātū eſt neceſſa
riū ad ſpēm ⁊ quātitatē debitā hu
mani corporis. Et hec opinio mihi
videꝛ ceteris probabilior. Secūdū
ḡ hāc opinionē ad primū dicēdū ꝙ
diſtinctio philoſophi qua diſtīguit
carnē ſm ſpēm ⁊ ſm materiam: nō
ē ſic accipiēda: ꝙ alia ſit caro que di
citꝛ ſm ſpēm .ſ. a parentibꝰ tracta. ⁊
alia que ſit ſm materiaꝫ ex alimēto
gñata: ſed vna ⁊ eadē caro ſigna-
ta poteſt ꝯſiderari ⁊ ſecūdū ſpēm:
quam habet: ⁊ ſecūdū materiam.
Et ꝙ hic ſit intellectus philoſophi
patet ex hoc ꝙ ipſe dicit ibidem. ꝙ
hoc modo diſtinguiꝛ caro ſecūduꝫ
ſpēm ⁊ ſecundum materiam: ſicut
vnūquodqꝫ habentium ſpeciem in
materia. In aliis autem habentibꝰ
ſpēꝫ in materia: ſicut eſt lapis ⁊ fer
rū ⁊ hꝰ non habet locum prima di
ſtinctio: ſed ſecūda. vt per ſe patet.

Et ideo dicẽdũ est q alimẽtũ ↄuertit in carnẽ que ẽ ſm ſpẽm.i.que hʒ ſpẽm. nõ tñ ita q alimẽtũ fiat ſpẽs carnis:ſ fit carnis materia.rõne cꝰ poteſt dici q ↄuertit in carnẽ qtũ ad materiã ⁊ nõ quantũ ad ſpẽm. ¶ Ad 2m dõ q ỽitas humane nature ⁊ cuiuſlʒ alteriꝰ rei eſt a ſpecie ⁊ iõ cum id qõ eſt in hoĩe manʒ ſm ſpẽʒ:quãuis nõ maneat ſm materiã nihilominus ỽitas humane nature manere dicit: nec deſinit eſſe idem homo numero ꝑpter mutationẽ q ẽ ſm materiam: quia non tota maĩa ſimul a forma abſtrahit:vt alia tota ſimul formã accipiat. Hec enim generatio eſſet ⁊ corruptio. ſicut ſi totus ignis vnꝰ extingueret ⁊ aliꝰ totꝰ accẽderet.ſ aliqua ps materie ↄſumit ⁊ alia in locũ eiꝰ ſbſtituitur que efficit vna materia cum pexñti per hoc q ei adiungit ad ſuſtinendam eandẽ formã humani corporis ſicut ſi vnũ lignũ ignis cõſumat ⁊ aliud loco eiꝰ apponat erit idẽ ignis numero. ¶ Ad tertiũ dõ q ad conceptõem humani corporis duo concurrũt.ſ. materia ex qua formatur cõceptũ. ⁊ iterũ vis formatiua que ↄceptũ format. quoꝝ ꝑmuʒ aug.vocat corpulẽtã ſbam. 2m ỽo ſeminalẽ rõnẽ. Dicimur g ſm vtrũqʒ iſtoruʒ fuiſſe in adam originalr.inquãtum .ſ.materia ↄceptꝰ ꝑparata eſt p ỽtutem generatiuã matris. Uis autem formatiua eſt in ſemine patris. Et vtrũqʒ iſtoꝝ reducit in adam ſicut ĩ primã originẽ: a qua hamanã nãʒ traxerũt virtutes ↄſequentes. Corpus autẽ xpi formatuʒ fuit per uirtutem ſpũs ſancti actiuam. Sed materiã miniſtrauit mater:quia ex puriſſimis ſanguinibꝰ virginis conceptus eſt.vt Dama. dicit. Et ideo non fuit in adam ſm ſeminalẽ rõeʒ ſed ſecũdũ corpulẽtã ſbam.non tñ ita q eadem numero que eſt in nobis.⁊ fuit in Chriſto fuerit in Adã Et ex hoc patet reſpõſio ad ſequẽs.

Deinde querebatur de his que pertinent ad culpã vl grãm. Et primo querebat de his que pertinent ad gratiam. ¶ Secũdo de his que pertinent ad culpam. ¶ Quantum ad ptinẽtia ad gratiam querebat primo de his que pertinent ad prelatos tantum. ¶ Secundo de his que ptinent ad omnes ↄmuniter. ¶ Quantũ autem ad prelatos querebant duo. ¶ Primo de electione prelatoꝝ.vtrum.ſ. ſit neceſſe ſemper eligere melioreʒ: vel ſufficiat eligere bonũ. ¶ Scdo de honore exhibendo prelatis.vtꝝ ſcʒ mali prelati ſint honorandi.

¶ Articulꝰ.6ꝰ.

Ad ꝑmũ ſic ꝓcedit. videt q necẽ ſit ſemp eligẽ meliorẽ. Dicit eñ ĩ.4.Re. Eligite meliorẽ: ⁊ eũ ponite ſup ſoliũ patris ſui.g multo fortiꝰ ĩ ſpũalibꝰ officiis meliores ẽeligẽdi ſunt. ¶ Preterea .i.ad Thi.3.ſup illud. Opʒ epũm irrepꝛhẽſibilẽ eẽ.dic glo. Talis eligat põtifex:cꝰ ↄpatõe ceteri grex dicat g opʒ ĩ epatu ſemp eligẽ meliorẽ. Pretẽa Leo papa dic. Ille q melior ẽ ĩ pſbris ⁊ dyaconibꝰ ĩ epm eligat ¶ Preterea ille qui eſt propinquior ad hereditatem poſſidẽdam debet

p̄ferri. Sed xp̄o c⁹ patrimoniū poſ‑ſident clerici ⁊ prelati: eſt ꝓpingor qui eſt melior. ḡ ad p̄lationes ⁊ offi cia eccleſiaſtica ſemꝑ ſunt meliores eligendi. ¶ Preterea ſi alicui com‑miſſuȝ eſſet a dn̄o ſuo vt ei fideleȝ: ⁊ idoneū miniſtrū quereret: nō age ret fideliter erga dominū ſuū: ſi p̄‑termiſſo magis idoneo minus ido‑neū accipet. ergo multo magis pec cat ille cui ꝯmiſſum eſt eligere ali‑quem in miniſteriū dei: ſi nō eligat meliorē. ¶ Sed cōtra eſt qḋ decre‑talis dicit. ꝙ ſufficit eligere bonuȝ nec requirit̄ ꝙ melior eligat̄. ¶ Rn̄. dō ꝙ aliquis homo poteſt dici bo‑nus vel melior altero dupliciter. Uno modo ſimpliciter. ⁊ ſic melior eſt qui in caritate eſt perfectior. Alio modo ſecundū quid. ⁊ ſic dici tur aliquis melior altero vl̄ ad mi litiam vel ad magiſteriū: vel ad p̄‑lationē: vel aliquid huiuſmodi: qui non eſt melior ſimpliciter: eo ꝙ ī ſin gulis officiis tā ſpūalib⁹ q̄ corpora libus requirūt̄ aliqua preter mora lem bonitatem ad hoc ꝙ aliquis ſit idone⁹ ad illud officiū exequenduȝ. Dicēdū eſt ergo ꝙ oportet eligere ad prelationē vel ad eccleſiaſticum officiū aliquem qui ſit bon⁹ ſimplicit̄ quia per quodlibȝ peccatū mortale aliquis reddit̄ indignus ad quodlȝ ſpūale exequendū. Unde dicit Dio ī epiſtola ad Demophilū monachū loquens de ſacerdote qui non ē grā illuminatus. Non eſt iſte ſacerdos ſed inimic⁹ doloſus: deluſor ſui ipi⁹ ⁊ lupus ſuꝑ dominicū populū pelle armat⁹ ouina. non tamē oportet ꝙ

ſemꝑ eligat̄ ille qui eſt melior ſim‑pliciter. Poſſibile eſt enim ꝙ illi q eſt in caritate perfectior: deficiant multa que reqrūt̄ ad hoc ꝙ aliquiſ ſit prelatus idoneus: que in alio qui eſt minoris caritatis inueniūt̄: vt ſunt ſcīa induſtria potentia: ⁊ alia huiuſmodi. Un̄ non oportet ſemꝑ eligere meliorē ſimplr̄. ſed eum qui ſit melior ad hoc officiū. Si autem eligat quis eum quem reputat mi‑nus idoneū ad tale officiū peccat. Nō enim poteſt eē ꝙ de duob⁹ vn⁹ alteri p̄eligat̄ niſi ꝓpter aliquod ī ipſo ꝯſideratū. Illud aūt qḋ ꝯſide‑rat̄ in eo qui eſt mīn⁹ idone⁹ ad hoc ꝙ magis idoneo preferat̄: ē aliqua ꝯditio indebite mouens vel fami‑liaritas: vel ꝯſanguinitas vel ali‑quid huiuſmodi. Non enim poteſt eſſe aliqua ꝯditio ꝑtinens ad p̄lati idoneitatē. ex quo alter ſimplr̄ ma‑gis idoneus reputat̄. ⁊ ſic indebite mouet. ⁊ ſic in tali electione erit ibi acceptio ꝑſonarū: que ſine peccato nō fit. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ cū dicit̄. Eligite meliorē: intellr̄ de meliori ad talē dignitatē. ¶ Ad z^m dō ꝙ ī ꝯpatōe p̄lati debēt eē ceteri q̄ſi grex: n̄ ꝯſiderata ſola ſcītate moꝝ. ſ; di‑ſcretōe ⁊ ſtrenuitate. ⁊ aliis hi⁹q̄ ī paſtore exigūt̄ ad regēdū. ¶ Ad 3^m dō ſic ad p̄^m. ¶ Ad 4^m dō ꝙ ille q eligit̄ ī p̄latū n̄ eligit̄ q̄i ad h̄rdita‑tē poſſidēdā qa h̄rditaſ xp̄ianoꝝ n̄ ē ī terra. ſ; ē ī celo. ſ. ip̄e de⁹ ſ̄m illud pſ. Dn̄s ps h̄rditatꝭ mee. eligit̄ autē velut diſpēſator ī familia dn̄i alic⁹ ſ; illḋ. i. ad cor. 4. Sic nos exiſtimet hō vt miſtros xp̄i ⁊ diſpēſatoreſ zc̄

diſpenſatoꝛ aũt nõ ſemp eligit q̃ ē ꝓpinquoꝛ ſꝫ qui eſt magis idone⁹. ¶ Ad 5ᵐ dõ q̃ ſilr̃ etiā ꝯtingeret in ꝓcuratione ſerui alicui⁹ dñi tp̃alis: q̃ nõ oporteret querere hoīez melioꝛē ſimplr̃: ſꝫ melioꝛē ad ſeruiendū. ¶ Ad illud vero qđ in ꝯtrariū obr̃ dõ q̃ decretalis intelligēda ē q̃tū ad hoc q̃ nõ ſemp opꝫ eligē melioꝛez ſimplr̃: ſꝫ ſufficit eligere bonū. Uel dicēdū q̃ nõ loquat̃ quātū ad foꝛū ꝯſciē: ſꝫ quantū ad foꝛ ꝯtētioſum: in quo nõ reprobat̃ electio ex hoc q̃ poteſt aliquis ali⁹ magis idone⁹ inueniri: dūmõ ille qui eligit̃ idoneuſ ſit. al' oīs electio calumniā pateret̃.

¶ Articul⁹. 7⁹.

AD 2ᵐ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ malis p̄latis nõ ſit exhibendus honoꝛ. Sicut enī dicit Boeci⁹ in li. de ꝯſo. Nõ poſſum⁹ honores reuerendos iudicare: quos ipſis honoꝛib⁹ reputam⁹ indignos. Sꝫ mali p̄lati non ſunt honoꝛibus digni. g̃ non poſſunt iudicari eē reuerendi a ſuis ſ̄bditis. ¶ Preterea honoꝛ nõ debet̃ p̄latis malis niſi rõne p̄lationis. Cū g̃ ſunt p̄latione indigni: ſūt etiā per ꝯñs indigni ad honoꝛes: ⁊ ad alia omnia que ſūt p̄lationi ꝓpria. ¶ Sꝫ cõtra eſt qđ dr̃ Exo. 20. Honoꝛa patrē tuū. Gl. id ē p̄latos. Cū g̃ īdiffinite loquat̃ uidet̃ q̃ omnes p̄lati tā boni q̃ȝ mali ſint honoꝛādi. ¶ Rx° dõ q̃ ī p̄lato duo poſſum⁹ ꝯſiderare. ſ. perſonā ꝓpriā ⁊ dignitatē ſꝫm quā ē quedā pſona publica. Sꝫ g̃ prelat⁹ ſit malus rõne pſone ſue non eſt honoꝛād⁹: q̃a cū honoꝛ ſit reuerētia alicui exhibita ī teſtimoniū ꝟtutis: falſum teſtimoniū de eo ꝓferret: ſi quis eū obtētu ꝓprie perſone honoꝛaret: ꝯtra illud quod dr̃ exo. 20. Non loquaris ꝯtra proximū tuū falſum teſtimoniū. Sꝫ inquantum eſt perſona publica: ſic gerit typum ⁊ locum non ſui ipſiuſ ſꝫ alterius. ſ. xp̄i in eccleſia: vl' reipublice. vt dñs in ſecularib⁹ dignitatibus. ⁊ ſic valoꝛ eius non ꝯputat̃ ſꝫm perſonam: ſꝫ ſꝫm eum cuius loco p̄ſidet. ſicut eſt de lapillo qui ī ꝯputationib⁹ ponit̃ loco cētū marcarū cum in ſe nihil valeat: vt dr̃ puer. 26. Sicut q̃ mittit lapidē ī aceruū mercurii: ita qui tribuit inſipienti honoꝛē. Mercuri⁹ enim dicebat̃ de⁹ rõcinii ⁊ mercationis. Et ita eſt ei honoꝛ exhibendus: nõ ꝓpter ſe: ſed ꝓpter eum cuius locum obtinet: ſic adoꝛatio imaginis refert̃ ad ꝓtotypum: vt dicit Dama. Uñ ⁊ malus prelatus idolo ꝯparatur. Zach. xi. O paſtoꝛ ⁊ idolū derelinquēs gregē. ¶ Ad p̄mum ergo dicēdū q̃ intentio Boecii eſt dicere q̃ mali homines non iudicāt̃ vt reuerendi in propriis pſonis: quāuis eis exhibeamus honoꝛes ꝓpter officia in q̄buſ ſunt ꝯſtituti. ¶ Ad 2ᵐ dõ q̃ mal⁹ p̄latus ⁊ indignus eſt prelatione ⁊ honoꝛib⁹ qui prelato debēt̃. ſꝫ ille c⁹ vicem gerit dign⁹ ē: vt ei⁹ vicario talis honoꝛ exhibeat̃. ſicut btā ꝟgo digna eſt vt eius imaginē depictā in pariete reuereamur: quāuis tali reuerētia ipſa imago digna nõ ſit.

DEinde querit̃ de ptinētib⁹ ad grām quātū ad omnes. ⁊ q̄ ꝯmuniter omni ſtatui

Et circa hoc querebāť tria. Primo de orōnibꝰ. vtrū orō tātū valeat facta ꝑ alio ſicut facta ꝑ ſe. ¶ 2º de ſuffragiis. vtrū magis ꝓſint pauperi magis digno: ꝙ diuiti ꝑ quo ſpālr̃ fiunt. ¶ 3º de votis. vtrū votū ſimplex dirimat matrimoniū ↄtractū.

¶ Articulꝰ. 8ꝰ.

Ad pͥmū ſic ꝓcediť. Videť ꝙ oratio plus valeat pro ſe facta ꝙ̄ ꝑ alio. Ita enim dr̃ in quadā glo. ꝙ ſpāles orōnes plus valent. Sꝫ illa eſt maxime ſpāl̃ qua quis ꝑ ſe orāt. ğ plus valet oratio ꝑ ſe facta ꝙ̄ ꝑ alio. ¶ Preterea vt dr̃ ī li. de ſpū ⁊ aīa. Orō nihil aliđ eſt ꝙ̄ deuotio mētis in deū. Sꝫ magis deuote aliquis orat ꝑ ſe ꝙ̄ pro alio. ğ plus valet orō ꝑ ſe facta ꝙ̄ ꝑ alio. ¶ Sꝫ ↄtra. Oratio tanto āpliꝰ valet quanto magis eſt deuota. Sꝫ qñq; quis deuotiꝰ orat ꝑ alio ꝙ̄ ꝑ ſe ipſo. ğ plus valet orō ꝑ alio ꝙ̄ ꝑ ſe ipſo. ¶ Rͦ dđᵐ ꝙ duplex eſt valor orationis. Unꝰ qui eſt orōnis ꝓpꝛiꝰ ſm quē dr̃ valere oratio ad impetrandū illud qđ petiť: ſicut oratio Petri valuit ad ſuſcitatiouē Thabite. Aliꝰ valor eſt ↄmunis orōni ⁊ aliis opibꝰ ꝟtutū. ſm ꝙ orō valere dr̃ ad meredū aliquid ipſi oranti. ꝑ ut caritate informatur. ſicut oratio Petri qua ſuſcitatiōeꝫ Thabite impetrauit fuit meritoria Petro vite eterne inquātū erat actus caritatis informatꝰ. Loquēdo ğ de primo valore ceteris paribꝰ plus valꝫ oratio facta ꝑ ſe ꝙ̄ ꝑ alio: qa efficacia orationis in impetrādo pōt amittere ſuū effectū: quando pro alio fit ex aliquo impedimēto: quod inueniť ī eo ꝑ quo orať. vñ vna de ↄditionibꝰ orōnis que faciūt eā efficacē ad impetrandū eſt vt aliquis ꝑ ſe oret. Quantū aūt ad 2ᵐ valorē orō magis valꝫ que ex maiori caritate ꝓcedit: ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ alio fiat. Si aūt de īteriori caritate ꝑ exteriora opa debeat iudicari: tūc iſta ↄpatio pōt duplr̃ intelligi. Uno mō vt aliquis ita oret ꝑ alio: ꝙ etiā ꝑ ſe ipſo. ⁊ tūc maioris meriti eſt ꝑ alio orare ⁊ ꝑ ſe ipſo: ꝙ̄ ꝑ ſe tm̄. Maioris. n. meriti eſt amicū beniuolū ⁊ bñficuꝫ eē ſibi ⁊ alii ꝙ̄ ſibi tm̄. Alio modo pōt intelligi vt aliqͤs oret ꝑ alio ⁊ non ꝑ ſe. ⁊ ſic oñdeť eē alteri beniuolꝰ magis ꝙ̄ ſibi. ⁊ ita peccaret in ordine caritatꝭ magis aliuꝫ ꝙ̄ ſe diligēs. ⁊ hͦ mō intelligēdo ↄpationē: meliꝰ ē orare ꝑ ſe ꝙ̄ ꝑ alio. ¶ Ad pͥmum ğ dđ ꝙ rō illa nō eſt ad ꝓpoſitū: quia ſpālis orō dr̃ in glo. illa ꝑ quocūq; ſpāliter fiat: ſiue ꝑ ſe: ſiue ꝑ alio. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ lꝫ vt pluries homo ꝑ ſeipſo deuotiꝰ oret. tñ qñꝫ deuotiꝰ ꝑ alio. ⁊ ita ſm hoc non poteſt ſumi vniuerſale iudiciū: que oratio plus valeat. ¶ Silr̃ dđ ad 3ᵐ ī ↄtrariū.

¶ Articulꝰ. 9ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcediť. Videť ꝙ ſuffragia eccleſie ſpālıť facta ꝑ aliquo diuite: equalr̃ valeant pauperi ꝑ quo nō fiūt: ſi ſit equalis meriti. Ut dicit enim aug. huiuſmodi ſuffragia tm̄ valēt vnicuiq; poſt mortem: quantuꝫ meruit viuens: vt ſibi ꝓdeſſet. Sed ꝓdicti duo equaliter meruerunt. ğ equalr̃ eis predicta ſuffragia proſunt.

¶ Preterea paſſio xp̄i ſemper plus
prodeſt ei qui maioriſ eſt meriti. Sȝ
miſſa que eſt p̄cipuū ſuffragiorꝝ eſt
memoria paſſionis dn̄ice. ḡ equalit̄
proſunt eis qui ſunt equalis meriti
¶ Contra. Deꝰ accipit hiꝰ ſuffragia
ſ'm intētōēȝ faciēt. Sȝ faciēs intēdit
ꝗ plus ꝓſunt diuiti: ꝓ quo facit. ḡ
ei plus ꝓſunt. ¶ Preterea non eſt
dicēdū ꝗ fruſtret̄ pia intentio eorꝝ
qui ꝓ ſuis caris ſpecialia ſuffragia
faciūt. fruſtraret̄ aūt ſi eis ſpāliꝰ
nō ꝓdeſſent. ḡ magis ꝓſunt eis qbꝰ
fiūt. ¶ Rñ° dō ꝗ circa hoc ē duplex
opinio. Quidā enim dicūt ꝗ ſuffra
gia eccleſie ſpāliter pro aliquo facta
valent omnibꝰ q ſunt ī purgatorio
equaliter quidē his qui ſunt equal̄
meriti. plus ṽo his qui ſūt maioris
meriti: minꝰ his qui ſunt minoris:
ſic̄ candela accenſa ꝓ aliquo diuite
in aliqua domo: vbi ſunt multi alii
equalr̄ ꝓdeſt aliis qui ſunt equalis
viſus. plus ṽo his qui ſunt maioris
minuſ his qui ſunt minoris. quāuis
ſit diuiti magis ad quēdā honorēȝ
p̄ aliis. Et ſic̄ etiā lectio que legitur
ſpālr̄ ꝓ aliquo clerico multis ſimul
audiētibꝰ equalr̄ valet his qui ſunt
equalis capacitatis. plus his q ſūt
maioris. minꝰ ṽo his qui minoris.
Alii ṽo dicunt ꝗ ſuffragia plus va
lēt his ꝓ qbꝰ ſpālr̄ fiūt. Utraqȝ aūt
opinio ſ'm aliquid ṽa eſt. Ad cuius
euidētiā ſciēdū eſt ꝗ opera vnius
non valent alteri quantū ad p̄miū
eēntiale: quia ſic vnuſqſqȝ ex ꝓpriis
actibꝰ indicat̄. ſ ſolū q̄tū ad aliqđ
accidētale gaudiū. vel quantuȝ ad
remiſſionē alicuiꝰ pene tp̄alis. Et ſic
ſuffragia viuorꝝ poſſunt ꝓdeſſe de-
fūctis. Huiuſmodi aūt ꝯmunicatio
operꝝ ꝯtingit duplr̄. Uno modo ex
vnione caritatis qua omnes xp̄i fi-
deles efficiūt̄ vnum corpꝰ. ⁊ ſic actꝰ
vniꝰ quodāmō redūdat in iuuamē
tū alteriꝰ. ſicut etiam in mēbris no-
ſtris corporalibꝰ videmꝰ. ⁊ ſic iuua-
tur aliquis ex actu alteriꝰ inquantū
quilibet exiſtēs in caritate gaudet
de quolibet bono opere. ⁊ quanto ē
maioris caritatis tanto ampliꝰ gau
det: ſiue ſit in purgatorio: ſiue in pa
radiſo: ſiue etiam in mundo. ⁊ q̄tū
ad hoc eſt vera p̄ma opinio. Alio
modo actus vniꝰ fit ꝯmunis alteri
per intentionē faciētis: quia facit ꝓ
illo vel vice illius. qđ valet p̄cipue
in debitis ſoluendis. ⁊ ſic ſuffragia
eccleſie valent defunctis: inquantū
viuus ſoluit deo ſatiſfactionē: quaȝ
mortuus ſoluere tenebat̄. Et ſic va
lor ſuffragii ſequit̄ intentione faci-
entis. Et quātū ad hoc ſecūda opīo
vera eſt. ¶ Ad primū ḡ dicendū ꝗ
meritū illud de quo loquit̄ Auguſti
nus eſt meritū cōditionatū. Meret̄
eniȝ aliquis viuēs vt ſibi ſuffragia
poſt mortem valeant: ſi ꝓ eo fiant: q̄
quidem ꝯditio extat in vno: ⁊ non
extat in alio. ⁊ ideo nō equaliter ꝓ-
ſunt vtriqȝ. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝗ paſſio
xp̄i fuit exhibita ꝓ oībꝰ. ſacrificium
aūt miſſe ſpāliter ꝓ aliquibꝰ offert̄.
Et iō n̄ ē ſile. Alia duo ꝯcedimꝰ.

¶ Articulus. ioꝰ.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝗ
votū ſimplex ꝯtinētie diri
mat matrimoniū ꝯtractuȝ.
Si enim aliquis det alicui quod p̄uſ

alteri dederat: ſecūda datio nulla eſt. Sʒ ille qui emittit ſimplex votū ɔtinētie: dat corpus ſuū deo. g̃ cum poſtea cōtrahēdo matrimoniū det corpus ſuū vxori: ɔtract⁹ iſte matrimoni nihil valere videt̃. ergo ⁊c. ¶ Sed ɔtra eſt qḋ decretalis dicit ꝙ votū ſimplex matrimoniū impedit ɔtrahendū: ſed non dirimit cōtractū. ¶ R⁹ dicendū ꝙ votū ſimplex non dirimit matrimoniū contractū: ſed ſolū ſolēne. c⁹ ratio pʒ ſi differētia vtriuſꝙ voti inſpiciat̃. In voto enī ſimplici ē ſola ꝓmiſſio qua quis ꝓmittit deo ſe ɔtinentiaꝫ ſeruaturū. Ex ſola aūt ꝓmiſſione ñ tranſfert̃ dñium. vnde ſi aliqs promittat rem aliquam alicui: ⁊ poſtea det eandē alteri: huiuſmodi donatio non poteſt reſcindi per priorem ꝓmiſſionem: quāuis male faciat dādo. Et ſic ille q emiſit votū ſimplex ɔtinētie poteſt poſtmodū corp⁹ ſuū tradere vxori: ⁊ q̃uis peccet hoc faciendo: tamē matrimoniū nō dirimet̃ ꝑpter votū precedens. In voto aūt ſolēni eſt ſiml' ꝓmiſſio ⁊ collatio. Tūc enim eſt votū ſolēne quādo ſiml' aliqs cū voto ɔſecrat̃ deo: ⁊ ponit̃ in aliquo ſtatu ſanctitatis: vel per ſuſceptōeꝫ ordinis: vel per profeſſionē certe regule. ⁊ ſic ñ pōt vlteri⁹ corp⁹ ſuū tradere vxori. ⁊ ſi tradit contract⁹ null⁹ eſt. ⁊ ſic matrimoniū dirimit̃ ꝑ votū ſolēne: nō aūt per ſimplex. ¶ Ratio aūt in cōtrariū adducta falſuꝫ ſupponit. ſ. ꝙ per votū ſimplex aliqs det corp⁹ ſuum deo. non enim dat ſ ꝓmittit.

Deinde querebat̃ de hiis que pertinent ad culpam. Et circa hoc q̃rebant̃ qnqꝫ. ¶ Primo vtrū peccet q ad eccleſiam vadit ꝑpter diſtributiones: q aliaſ non iret: quāuis a p̃ncipio p̄bendā acceperit: vt deo ſeruiret. ¶ Secūdo vtrū aliqs habens de ſuperfluo peccet ſi non det paupi petēti. ¶ 3⁹ vtrū quando ſūt diuerſe opiniōes de aliquo facto: vtrū ille q ſeqt̃ minus tutā peccet. ſic̄ de plalitate prebendarū. ¶ Quarto vtꝝ mēdaciū ſemper ſit peccatū. ¶ Quinto vtꝝ quantū aliqs intendit peccare tantum peccet.

¶ Articulus xi⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ ille q vadit ad eccl'iam ꝑpter diſtributiones. alias non itur⁹ peccat. Ipſe enim videt̃ ponere obſequiū dīnū qḋ eſt impreciabile ſb̄ precio rei tēporalis. ergo ɔmittit ſimoniam. ⁊ ita videtur ꝙ mortaliter peccet. ¶ Sed ɔtra. Ille q facit votū bona intētione: ſi poſtmodū in ꝓſecutione voti mutet̃ volūtas ei⁹ vt inuit⁹ faciat qḋ volens ꝓmiſit: non euacuat̃ meritum voti. vt videt̃ Anſelm⁹ dicere in li. de ſimilitudinib⁹. ergo eadem rōe q accipit prebendam vt deo ſuiat non peccabit: quāuis poſtea mutet̃ ei⁹ intentio. ¶ R⁹ dō ꝙ ad euidentiam h⁹ queſtionis notādum eſt ꝙ aliqs act⁹ dicit̃ eſſe ſpūalis duplr̃. Uno modo ex parte p̃ncipii. quādo . ſ. act⁹ competit alicui perſone ꝑpt̃ aliqd ſpūale quod in ipſo eſt. ſic̄ epō ɔſecrare baſilicas: ⁊ dyacono legē

euãgeliũ.⁊ in talibꝰ actibꝰ ꝯmittiť ſimonia: ſi aliqs intẽdat ſuũ actum vendere. Alio mõ ẽ aliqs actꝰ ſpũalis: non ex parte ṗncipii: ſʒ ex parte finis tm̃: ſicut docẽ liberales artes: quarũ ꝟitas ſpũalis eſt. ſʒ huiꝰ doctrina nõ ꝯpetit alicui ꝓpter aliqđ ſpũale officiũ: cũ etiã gẽtilibꝰ liceat huiꝰ artes docere. ⁊ in his actibꝰ ꝯmittitur ſimonia: ſi vendať finis q ſpũalꝭ eſt. ſ. ipſa veritas. non aũt ſi aliquis ſua opa locet. Celebrare ğ diuinũ officiũ in eccleſia eſt actꝰ ſpũalis ṗmo modo. Competit enim alicui ex hoc ꝙ ẽ clericꝰ. ⁊ ideo ſimoniã ꝯmittit: q huiꝰ actũ vendere intẽdit. In qualibet enim venditione preciũ accipiť quaſi finis. ⁊ ideo in predicto caſu diſtinguẽdũ ẽ. Si eniʒ huiꝰ diſtributiones recipit quaſi finẽ ſui opis principaliter intentũ: ſimoniam cõmittit. ⁊ ita mortaliter peccat. Si aũt habʒ ṗncipalẽ finem deũ ĩ tali actu: ad huiꝰ aũt diſtributões reſpiciť ſecũdario nõ quaſi in finẽ: ſʒ ſicut in id qđ eſt neceſſariũ ad ſuã ſuſtẽtationẽ: ꝯſtat ꝙ non vendit actũ ſpũalem. ⁊ ita ſimoniã non ꝯmittit: nec peccat. Sic enim acceptio diſtributionũ nõ erit cauſa quare ad ecclĩã vadat. ſʒ ꝓprie huiꝰ determinatio quare nũc vadat ⁊ nõ alia vice.

Et ſic patet rñſio ad ṗmũ: qa nõ ponit imp̃ciabile ſb precio. ¶ Ad illđ ꝟo qđ ꝯtra obr̃ dicẽdũ ꝙ tũc in nouente non euacuať meritũ voti: qñ intentio vouentis ferť ſup licitum vt cum aliqs vellet nõ facere illud qđ vouit: ſi non vouiſſet. Si autem ferať directe ſuper illicitũ: tũc euacuať meritũ voti. vt cũ aliquis vlť abſolute illud non facere quod vouit. Ille aũt qui vult ire ad eccleſiã pro pecunia ſicut p fine ṗncipali: hʒ volũtatẽ delatã ſuper illicitum. ⁊ ideo peccat.

¶ Articulꝰ. iiꝰ.

Ad ſecũdũ ſic ꝓcediť. Uidetur ꝙ ille qui non dat pauperi petẽti: ſi habeat de ſuperfluo peccet. Facere enim elemoſinam de ſuperfluo eſt in p̃cepto. Lu. .xi. Uerũtamẽ ſi quid ſupereſt date elemoſinã. ğ peccat ſi petenti nõ tribuat. Preterea aliquis tenetur ĩquirere de his que ſunt neceſſaria ad ſalutem: vt aliquis ſbueniat exiſtenti in extrema neceſſitate. ğ tenetur quilibet inquirere vtrũ pauper ſit in extrema neceſſitate: vel ſtatĩ ei dare. In ꝯtrarium eſt qa ſic videretur ꝙ omnes eſſent damnati. ¶ Rñ° dicẽdũ ꝙ circa hoc diſtĩguẽdum eſt. Suppoſito enim ꝙ aliquis habeat de ſuperfluo: ⁊ reſpectu indiuidui: ⁊ reſpectu perſone: quod teneť pauperibꝰ erogare. aut videt in paupere petente euidẽtia ſigna extreme neceſſitatis: aut non. ſi videt certũ eſt ꝙ teneť dare: ⁊ peccat non dando. In hoc enim caſu loqť Ambro. ¶ Paſce fame morientẽ: ſi nõ paueris occidiſti. Si ꝟo nõ appareant: tũc nõ teneť dare pauperi petenti: quia quãuis teneať dare ſuperfluũ pauperibꝰ: nõ tamẽ teneť oĩbꝰ dare: nec huic dare. ſʒ teneť diſtribuere ſm ꝙ ſibi viſum fuerit opportunũ: nec teneť inquirere. quia hoc eẽt nimis graue: ꝙ de oĩbꝰ paupibꝰ

ingreret. ꝛ pcipue cū ad eum q ne-
ceſſitatē patiť ptineat vt neceſſita
tē ſuā exponat. ꝛ p h patꝫ rñſio ad
obiecta. ¶ Articulus 13ᵘˢ.

Ad 3ᵐ ſic pcediť. Uideť ꝙ
ille q hꝫ plures pbēdas pec
cet ex hoc ipſo ꝙ opiniones
magroꝝ ſūt in ꝯtrariū. Quicūqꝫ.n.
ꝯmittit ſe diſcrimini in hiis q̄ ſunt
ad ſalutē peccat. Sꝫ iſte cōmittit ſe
diſcrimini: vt videť: cū faciat cōť
multoꝝ peritoꝝ ſnīam. g̃ videť ꝙ
peccet. ¶ Sꝫ ꝯť. Pōt eſſe ꝙ in tali
caſu aliqs adhibꝫ diligētiā īgrens
an habere plures pbēdas ſit licitū:
nec inuenit aliqd qđ eū moueat ad
h ꝙ ſit illicitū. g̃ videť ꝙ ſine pecca
to poſſit plures pbēdāſ hēre. ¶ Rᵒ
dđ ꝙ duobꝰ modis aliqs ad pecca-
tū obligať. vno mō faciēdo ꝯť legē
vt cū aliqs fornicať. Alio mō faciē
do ꝯtra ꝯſcīam: ꝛ ſi ñ ſit ꝯtra legē
vt ſi ꝯſcīa dictat alicui ꝙ leuare fe
ſtucā de terra ſit peccatū mortale.
Ex ꝯſcīa aūt obligať aliqs ad pec
catū: ſiue habeat certā fidē de ꝯtra
rio eiꝰ qđ agit. ſiue etiā hēat opīo-
nē cū aliqua dubitatōe. Illud autē
qđ agiť ꝯtra legē ſemp eſt malum:
nec excuſaťp h ꝙ eſt ſm ꝯſcīam. ꝛ
ſilr qđ eſt ꝯtra ꝯſcīam eſt malum.
q̃uis non ſit ꝯť legē. qđ aūt nec ꝯť
ꝯſcīaꝫ nec ꝯť legē ē nō pōt eē pc̄m
Dicēdū eſt g̃ ꝙ qñ ſunt due opinio
nes ꝯtrarie de eodē: opꝫ eē alteraꝫ
verā ꝛ alterā falſā. Aut g̃ ille q fac
ꝯtra opinionē magroꝝ vtpote ha-
bēdo plures pbēdas facit ꝯtra v̄aꝫ
opinionē. ꝛ ſic cū faciat ꝯtra legeꝫ
dei nō excuſať a pc̄ō. q̃uis ñ faciat
ꝯtra ꝯſcīam. ſic enim ꝯtra legē dei
facit. Aut illa opinio nō eſt v̄a ſꝫ ma
gis cōtraria quā iſte ſeqť. ita ꝙ v̄e
licꝫ hēre plures pbēdas. ꝛ tūc diſtī
guēdū ē. qa aut talis habet ꝯſcīaꝫ
de ꝯtrario. ꝛ ſic iterū peccat cōtra
ꝯſcīam faciēs. quāuis nō ꝯtra legē
Aut nō habet ꝯſcīam de ꝯtrario. ſꝫ
certitudinē. ſꝫ tñ in quādā dubita-
tionē inducit ex ꝯtrarietate opini-
onū. ꝛ ſic ſi manēte tali dubitatiōe
plures pbēdas hꝫ piculo ſe ꝯmittit.
ꝛ ſic pculdubio peccat vtpote ma-
giſ amās bñficiū tpale q̄ꝫ ppriā ſalu
tē. Aut ex ꝯtrariis opiniōibꝰ ī nullā
dubitationē adduciť. ꝛ ſic nō ꝯmit
tit ſe diſcrimini. nec peccat. Unde
patet ſolutio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 14ᵘˢ.

Ad 4ᵐ ſic pcediť. Uideť ꝙ
nō omne mēdaciū ſit pc̄m.
Maiꝰ enim peccatū ē homi
cidiū q̄ꝫ mēdaciū. Sed homicidium
poteſt licite fieri. vt cum iudex oc-
cidit latronē. g̃ ꝛ mēdaciū. ¶ Pre-
terea in ſacra ſcriptura qdam lau-
danť qui tñ mētiti eſſe intelligūť.
vt obſtetrices. Jacob. ꝛ Judith. g̃
mēdaciū nō ſemp eſt peccatū. ¶ Sꝫ
ꝯtra eſt qđ augꝰ. determinat in lī.
de mendacio. ¶ Rᵒ dđ ꝙ qñcunqꝫ
aliquis actꝰ hꝫ aliquā inordinatiōeꝫ
inſepabilr̄ ānexā nūq̄ pōt bñ fieri.
qa ipſa inordinatio eſt aliqd ſuper
fluū vel diminutuꝫ. ꝛ ita nō pōt in
tali actu mediū accipi. in quo v̄tus
ꝯſiſtit. vt pꝫ p phm in .6. ethi. Huiꝰ
modi aūt actꝰ eſt mēdaciū. Ad hoc
enim inuenta ſunt v̄ba vel voces:
vt ſint ſigna ītellectuū. vt dr̄ ī pnᵒ

periar. ⁊ ideo qn̄ aliqs voce enūciat qd̓ nō hꝫ ī mēte: quod importat in noīe mēdacii: eſt ibi inordinatio per abuſū vocis. ⁊ ideo ɔcedimꝰ ꝙ mēdaciū ſemp eſt pc̄m̄. ¶ Ad pͥmū ḡ dd̓ ꝙ homicidiū ſemper eſt pc̄m̄: qa inordinationē hꝫ inſepabilr̄ anexā. homicidiū enim plus īportat ꝙ̄ occiſio hoīs. Cōpoſita enim noīa frequēter plus importāt ꝙ̄ ɔponentia. Importat enim homicidiū occiſionē hoīs indebitā. ⁊ ideo homicidiū nūꝙ̄ eſt licitū: quāuis occidere hoīem aliqn̄ liceat. ¶ Ad 2ᵐ dd̓ ꝙ ſicut aug. dicit in liº. de mēdacio. ⁊ hr̄ in glo. ſup illud pſ. ¶ Perdes oēs qui loquūt mēdaciū. Duplr̄ aliquis laudat in ſcriptura. Quidā ꝑpter perfectū ſtatū ꝟtutis. ⁊ hoꝝ facta ꝓponūt omnibꝰ in exemplū: ⁊ de talibus nō legit ꝙ mētiti ſint: vel ſi aliqua dixerūt: que mēdacia videt ſcḋm intentiōem quam ex inſtinctu ſpūs ſancti ɔceperūt: mēdacia non ſunt. Quidaꝫ ꝟo laudāt ꝑpter ꝟtutis indolē. ⁊ ſic in aliqbꝰ mēdaciū fuiſſe legit maxime officioſū: ſicut pꝫ de obſtetricibꝰ. Nō enī ɔmēdāt qa m̄tite ſunt: ſꝫ ꝑpter miſicordiā ex qua ī mēdaciū inciderūt. ⁊ ſic appꝫ in eis q̄dā indoles. i. pfectꝰ ꝟtut. n̄ aūt pfectio. ¶ Articulꝰ. 15ꝰ.

Ad 5ᵐ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ non opꝫ ꝙ ſi aliqs intendat peccare mortalr̄: ꝙ peccet ꝑpter boc mortalr̄. Deꝰ enim ꝓnioꝛ eſt ad miſerēdū ꝙ̄ ad puniēdū. vt hr̄ ex glo. in pͥncipio Iere. Sꝫ ſi aliqs intēdat peccare venialr̄: nō ſequtur ꝙ ꝑpter hoc peccet venialr̄. ḡ nec opꝫ ꝙ qui intēdit peccare mortalr̄: ꝙ ꝑpter hoc peccet mortaliter. ¶ Sꝫ ɔtra. Quicūqꝫ intēdit peccar̄ mortalr̄ facit ɔtra ɔſcīaꝫ. Sꝫ omnis talis peccat mortalr̄. ḡ ꝛc. ¶ Rꝰ dd̓ ꝙ improprie dr̄ ꝙ aliquis intēdat peccare mortalr̄ aut venialr̄. Malū enim eſt preter intētionē ⁊ volūtatē. vt dicit Dio. 4. c. de di. no. Sꝫ aliquis ꝙ intendit facere aliqd quod credit eſſe mortale peccatū: ex hoc dr̄ ꝙ intendit peccare mortaliter. Predicta ḡ queſtio nihil aliud q̄rit niſi quare aliquis credēs eſſe pc̄m̄ mortale quod facit: peccat mortalr̄ Non aūt eſt neceſſe ꝙ ſit veniale: ſi credat veniale eſſe. vt ſi fornicationē credat eſſe veniale peccatum. Cuiꝰ queſtionis defacili patꝫ ſolutio quia cum ɔſcīa etiam erronea hēat vim ligādi ex hoc ipſo ꝙ ɔt̄ ɔſcīaꝫ facit: mortalr̄ peccat. Erroꝛ autem cōſcīe qn̄ꝙ hꝫ vim abſoluendi ſiue excuſandi. qn̄. ſ. ꝓcedit ex ignorantia eiꝰ qd̓ quis ſcire non poteſt: vel ſcire non tenet. ⁊ in tali caſu q̄uis factū de ſe ſit mortale: tn̄ intendens peccare venialiter peccaret venialiter. ſicut ſi aliqs intēderēt accedē ad vxorē ſuā cā delectationis. ⁊ ita intēderet peccare venialr̄: ſi alia ei ſupponeret eo neſciēte. nihilominꝰ venialr̄ peccaret. Qn̄qꝫ ꝟo erroꝛ cōſcīe non habet vim abſoluendi vel excuſandi. qn̄. ſ. ipſe erroꝛ peccatū ē vt cū ꝓcedit ex ignorātia eiꝰ quod quis ſcire tenet ⁊ poteſt. ſicut ſi crederet fornicationē ſimplicē eſſe peccatū veniale. ⁊ tūc quāuis credēt peccare venialr̄: nō tamē peccaret

venialiter ſed mortaliter. Et ſic pz rñſio ad obiecta.

Deinde querebatꝰ de his que pertinēt ad penam ⁊ gl'iaꝫ Et p̄mo de his que ptinēt ad penā. ¶ z° de his que pertinent ad gloriā. ¶ Circa penā aūt querebatꝰ p̄mo de pena ſpūali. ¶ z° de pena corporali damnatoꝝ. ¶ Circa p̄mū duo querebanꝰ. ¶ Primo vtrū damnati videāt gloriā ſanctorū: ⁊ maxime poſt diē iudicii. ¶ Secūdo vtꝝ damnati uellēt ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos.

¶ Articulus.i°.

Ad p̄mū ſic ꝓcediꝰ. Uidetꝰ ꝙ damnati poſt diem iudicii videant gloriam ſanctorū Sicut enim ſe habet gloria ad miſeriam: ita miſeria ad gloriam. Sꝫ de perfectione glorie ſanctoꝝ eſt vt videant miſeriam damnatoꝝ. vt hētꝰ Iſa. vltimo. Egredientꝰ ⁊ videbūt cadauera impioꝝ. ergo ⁊ de pfectione miſerie damnatoꝝ eſt vt videant gloriā ſanctoruꝫ. ⁊ ſic poſt diem iudicii quando in miſeria perfecta erunt: videbūt gloriam ſanctorum. ¶ Preterea poſt diem iudicii nulla afflictio a damnatis ſbtrahetꝰ. Sed nunc affligūtꝰ damnati de hoc ꝙ viderit gloriam ſanctoꝝ. ſm illud Iſa .46. Uideant ⁊ ꝯfundantꝰ zelantes populi. ergo ⁊ poſt diē iudicii gl'iā ſanctoꝝ videbūt. ¶ Sꝫ ꝯtra. Omnis delectatōis materia damnatis poſt diem iudicii ſbtrahetꝰ. Sꝫ vidē ſanctoꝝ gloriam eſt quedā materia delectationis. g̃ ⁊c. ¶ Rꝰ° dō ꝙ videre gloriā beatoꝝ dupl'r ꝯtingit. Uno modo vt capiatꝰ quid ſit ipſa gl'ia: ⁊ qualis ⁊ quanta. ⁊ ſic nullus pōt videre gloriam niſi qui eſt ī gloria. Superat enim ⁊ deſiderium ⁊ ītellectum eoꝝ qui non ſunt in ea. Hoc enim ē māna abſcōditū ⁊ nomē nouum ſcriptum in calculo: quod nemo nouit niſi qui accipit. vt habetꝰ Apoc.z. Alio modo cōtingit vidē gloriam beatoꝝ vt videantur ipſi beati eſſe in quadam gloria īenarrabili ⁊ excedēte intellectū. Et ſic damnati ante diem iudicii vident gloriam ſanctoꝝ. non autē poſt diē iudicii. quia tunc erunt penitus a ſanctoruꝫ conſortio alienati. vt qui ad ſummū iam miſerie ꝑuenerunt ⁊ ideo nec etiam ſanctoꝝ conſortio digni habebūtꝰ. nam videns aliqđ ꝯſortium habet cum eo quod vidꝫ ¶ Ad p̄mum g̃ dicendū ꝙ videre miſeriam damnatoruꝫ omnino erit ſanctis ad gloriam. gaudebūt eniꝫ de iuſticia dei ⁊ de ſua euaſione ſꝫ illud p̄s. Letabitꝰ iuſt° cum viderit vīdictam. Sed videre ſanctorū gloriam aliquid perfectionis importat qua poſt diem iudicii damnati priuabūtꝰ. ¶ Ad ſecūdum dicendū ꝙ damnati in inferno exiſtentes poſt diem iudicii memores erūt glorie ſanctoꝝ quam ante iudicium ⁊ in iudicio viderunt. ⁊ ſic cognoſcent eos eſſe in maxima gloria: quamuis non videant ipſos beatos nec eoꝝ gloriam. ⁊ ita inuidia torquebuntꝰ. ⁊ ſic afflictio que eſt in eis nunc ex tali viſione manebit viſione ſblata de quo etiam magis dolebunt videntes ſe etiam viſione ſanctorum

indignos reputatos. ¶ Ad illud qđ contra obr̄ dicendū φ videre ſanctoꝝ gloriā non eſt materia delectationis niſi ſm p̄mū moduꝫ viſionis videat̄: qualiter a damnatis nūφ̄ videt̄. ſecūdo aūt modo videre ⁊ nō hr̄e ē magis afflictōis cā ꝓpt̄ īuidiā.

¶ Articul⁹. 17⁹.

Ad zᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ φ damnati nō vellēt ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos. Dicit̄ enim Luce. 16. φ diues in īferno damnat⁹ petebat Lazarū mitti ad frēs ſuos vt teſtaret̄ illis ne venirent in locū tormētoꝝ. Petitio aūt eſt volūtatis deſignatio. ğ dānati non volūt ſuos ꝓpinquos damnari ¶ Sꝫ cōtra eſt quod dr̄ Iſa. 14. ſup illud. Surrexerūt de ſoliis ſuis. dic̄ gloſa. Solaciū eſt damnatis ſocios habere ſue miſerie. ğ ipſi vellēt oēs eſſe damnatos. ¶ R̄x° dicēdū φ vitia ſpūalia in damnatis cōſumant̄ qđ ſignificat̄ Ezech. 32°. vbi dr̄ de impiis. φ cū armis ſuis ad infernū deſcēdūt. ⁊ ideo in eiſ pfecta īuidia eſt. ad quam ptinet dolere de bono alteri⁹: quod ipſe non hꝫ. ⁊ ſic etiaꝫ velle omnes pati malum quod ipſe patit̄. Liberari enim a malo qđdaꝫ bonū eſt. Que qdē īuidia in aliqbuſ etiā in hac vita tantū inualeſcit: ut ſuis ꝓṗīquiſſimis etiā inuideāt de bonis que n̄ habent ipſi. Vn̄ multo ampli⁹ damnati inuidia ſtimulāte vellēt ſuos ꝓpinquos cū oīb⁹ aliis eē dānatos. ⁊ dolebūt ſi ſciāt aliquos eſſe ſaluatos. Sꝫ tn̄ ſi nō oēs debēt damnari: ſꝫ aliq ſaluari: magis vellent ſuos ꝓpinquos φ̄ alios a dānatione liberari: qa in h̄ etiā inuidia torquebūt̄: ſi videāt ſaluari alios ⁊ ſuos damnari. ⁊ p hūc modū diueſ damnat⁹ nolebat ſuoꝝ dānatōem. ⁊ ſic patet obiecta.

¶ Articul⁹ 18⁹.

Deinde querebat̄ de pena corporali damnatoꝝ. vtrū ſ. ſit ibi tm̄ pena ignis: vel etiā pena aque. ⁊ videt̄ φ ſic p illđ Job. 24. de impiis. Trāſibūt ab aqs niuiū ad calorē nimiū. ¶ Sꝫ cōtra. Oīs delectatio ⁊ refrigeriū dānatiſ aufert̄. Sꝫ nō pōt eē ſine quodā refrigerio φ aliquis afflict⁹ calore ad frig⁹ aq trāſeat. vel e9°. ğ talis penarum alternatio non erit in dānatis. ¶ R̄x° dicēdū φ ſicut dicit Baſili⁹ exponens illud p̄s. Vox domini intercidēt̄ ⁊c̄. In fine mundi ignis diuidetur ⁊ alia elementa: ⁊ quicquid eſt in eis pulchrum ⁊ clarum remanebit ſuperius ad gloriam beatoꝝ. quod vero eſt in eis fetulētū ⁊ penoſum deſcendet in infernum ad penam damnatoꝝ. ⁊ ita fex totius creature in infernum colliget̄ ⁊ erit damnatis in penam: ⁊ non ſolum patientur penam ignis. Juſtum eſt enim vt qui creatorem offenderunt ab omni creatura puniantur. Unde dicit̄ Sapientie. 5. Et orbis terrarum pugnabit pro illo contra inſenſatos. ¶ Ad illud aūt quod in contrariū obiicit̄ dicendū φ ex huiuſmodi varietate penarū nullum erit in damnatis refrigerium. Jgnis enim ⁊ aqua ⁊ huiuſmodi non agent in corpora damnatorum actione nature: ita φ relinqnt

ſuas qualitates ĩ corporibus dãna-
torum ſecundum eſſe nature: ſicut
ignis relinquit calorem in lignis q̃
facit eſſe calida. alioquin cum con-
traria non poſſint eſſe ſimul in eo-
dem: oporteret corpora damnatoꝝ
ſuas qualitates perdere. ⁊ ſic tranſ
mutata natura organorum fieret
pena minus ſenſibilis. ſed agunt in
corpora damnatorum actione ſpiri-
tuali. imprimendo ſcilicet ſuas qua
litates in corporibus damnatorum
ſecundum eſſe ſpirituale: per modũ
quo ſpecies colorum eſt in aere: vel
etiam in pupilla: non ita ꝙ fiant co-
lorata. Unde corpora damnatorum
ſentient afflictionem ignis ſine hoc
ꝙ conuertantur in naturam ignis
⁊ ideo varietas penarum non facͭ
eis aliquod refrigeriũ. Refrigeriuꝫ
enim nunc ex alternatione penaruꝫ
proueniens cauſat᷑ ex tranſmutati-
one nature: inquantum per frigus
aque ſuperfluitas calefactionis re-
mittit᷑: ⁊ ſic ad medium venit᷑. qđ
eſt delectabile.

DEinde querebat᷑ de gloria
beatorum. ⁊ circa hoc que
runt᷑ duo. ¶ Primo vtruꝫ
beatitudo ſanctoꝝ per prius conſi-
ſtat in intellectu q̃ in affectu. vl' ecõ
uerſo. ¶ Secundo vtrum per ꝑus
beati ferantur ad videndum hu-
manitatẽ xp̃i q̃ eius diuinitatẽ.

¶ Articulus. 19ꝰ.

AD pmum ſic pcedit᷑. Videt᷑
ꝙ beatitudo ſanctorum pre
cipue conſtat in intellectu.
Sicut enim dicit Auguſtinꝰ. io. cõ-
feſſi. Beatitudo eſt gaudiũ de ve-
ritate. Sed vitas pertinet ꝑncipalr̃
ad intellectũ. g̃ ⁊ beatitudo. ¶ Pre
terea Johis. 17. dicit᷑. Hec eſt vita
eterna vt cognoſcãt te ſolum verũ
deum ⁊ quem miſiſti Jhum xp̃m.
Cognitio autem ad intellectũ per-
tinet. g̃ ⁊ vita eterna ſiue beatitu-
do. ¶ Preterea Auguſtinꝰ dicit. i.
de trinit. Q: viſio eſt tota merces.
Merces autem eſt beatitudo. ergo
pertinet ꝑncipalr̃ ad viſionẽ intel
lectus. ¶ Sed cõtra. Premiũ reſpõ
det merito. Sꝫ meritũ ꝑncipalr̃ ꝯſi-
ſtit in volũtate. g̃ ⁊ beatitudo que
ẽ premiũ. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ felicitas
ſiue beatitudo in operatiõe ꝯſiſtit:
⁊ non in habitu. vt ph̃us ꝓbat᷑ in. i.
ethi. Unde beatitudo hominis põt
comparari ad aliquã potentiaꝫ aĩe
dupliciter. Uno modo ſicut obiectũ
potentie. ⁊ ſic beatitudo precipue
comparat᷑ ad voluntatem. Nomi-
nat enim beatitudo vltimum fineꝫ
hominis ⁊ ſummũ bonum ipſius. Fi
nis autem ⁊ bonum ſunt obiectum
voluntatis. Alio modo ſicut actus
ad potentiam. ⁊ ſic beatitudo origi
naliter ⁊ ſbſtantialiter conſiſtit in
actu intellectus. Formaliter autem
⁊ completiue in actu voluntatis.
quia impoſſibile eſt ipſum actum
voluntatis eſſe vltimum finem vo
luntatis. Ultimus enim finis homi
nis eſt id quod eſt ꝑmo deſideratũ
Non autem poteſt eſſe ꝙ primo vo
litũ ſit actus volũtatis. prius enim
eſt potentia fieri in aliquod obiectũ
q̃ ꝙ feratur ſuper actum ſuũ. Priꝰ
enim intelligit᷑ actus alicuius potẽ
tie q̃ reflectio eiꝰ ſuꝑ actum illum.

Actus enim terminat̃ ad obiectū. ⁊
ita quelibet potentia ꝓus fert̃ in ob
iectū ꝙ̃ in actuꝫ ſuū. ſicut viſus ꝓus
videt colorē ꝙ̃ videat ſe videre co
lorē. ⁊ ita etiam volūtas prius vl't
aliquod bonū ꝙ̃ velit ſe velle. ⁊ ſic
act⁹ volūtatis non poteſt eſſe ꝓmo
volitū: ⁊ per ꝯñs nec vltim⁹ finis.
ꝫ quotieſcūq; aliqđ bonū exteri⁹ eſt
deſideratū quaſi finis: ille actus no-
ſter eſt nobis quaſi finis interior: q̊
ꝓmo perfecte attingim⁹ ad ipm: ſic̄
dicim⁹ ꝙ comeſtio finis eſt ⁊ btitu-
do ei⁹ qui ponit cibū finē ſuū. ⁊ poſ-
ſeſſio eius qui finem ſuū ponit pecu
niā. Finis aūt noſtri deſiderii deus
eſt. Uñ act⁹ quo ei ꝓmo ꝯiungimur
eſt originalr̃ ⁊ ſbaliter noſtra bea-
titudo. ꝓmo aūt deo ꝯiūgimur per
actum intellect⁹. ⁊ ideo ipſa dei vi
ſio que eſt act⁹ intellect⁹ eſt ſbaliter
⁊ originaliter noſtra beatitudo. Sꝫ
quia hec operatio ꝑfectiſſima eſt ⁊
ꝯuenientiſſimū obiectū: ideo ꝯſeqt̃
maxima delectatio: que quidē deco
rat operationē ipſam ⁊ perficit eaꝫ:
ſicut pulchritudo iuuentutē. vt dr̃
in. io. ethi. vñ ipa delectatio que vo
luntatis eſt: eſt formalr̃ ꝯplens bea-
titudinem. ⁊ ita beatitudinis ulti-
me origo eſt in viſione. complemen
tū aūt in fruitione. Tres ğ ꝓme rõ
nes ꝯcedēde ſunt. qa oſtēdūt ꝙ be
atitudo ſbalr̃ ꝯſiſtat ĩ actu ĩtellect⁹
¶ Ad illud aūt qđ ꝯtra obr̃ dđ ꝙ
meritū ꝯſiſtit in agēdo: premiū aūt
in recipiendo. Actio aūt ꝓmo ꝑtinet
ad volūtatē: quia ipa mouet omneſ
alias vires. ꝫ receptio ꝓmo ꝑtinet
ad intellectū ꝙ̃ ad volūtatē. vnde
premium per ꝓus attribuit̃ intelle
ctui. meritū aūt voluntati.

¶ Articul⁹. zo⁹.

Ad z^m ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ
beati in gloria prius ferāt̃
ad ꝯtēplādā xp̄i diuinita-
tē ꝙ̃ ei⁹ humanitatē. Altiſſimo eniꝫ
ſtatui altiſſim⁹ act⁹ ꝓmo ⁊ ꝓncipalit̃
ꝯpetit. Sꝫ beati ſunt in ſtatu altiſ-
ſimo. Cum ğ act⁹ intelligētie que eſt
potentia altiſſima: cuius eſt ferri in
deū: ſit act⁹ altiſſim⁹ ⁊ nobiliſſimus:
videt̃ ꝙ hic act⁹ ꝓmo beatis ꝯpetat
vt deum cōtemplent̃. ¶ Preterea
hoc ad imꝑfectionē vie pertinet: ꝙ
oportet nos ab inferiorib⁹ ad ſuperi
ora ꝯtemplanda ꝯſcendere. Sed in
beatis erit perfectio ꝯtraria imper-
fectioni vie. ergo ipſi ecōuerſo per
prius ſuperiora ꝯtemplabunt̃. ⁊ ſic
ꝓmo xp̄i diuinitatē ꝙ̃ ei⁹ humanita
tem. ¶ Sed contra. Ad extremū nō
peruenit̃ niſi per mediū. Sed medi
um inter deum ⁊ homines eſt xp̄i
humanitas. i. ad Thi. z. Mediator
dei ⁊ hoīum homo xp̄s Jhs. ergo
ſancti non perueniūt ad ꝯtemplati
onē diuinitatis xp̄i niſi prius ꝯtem
plando eius humanitatē. ¶ R° dđ
ꝙ̃ vnuſquiſq; ꝓus ꝯſiderat illđ qđ
eſt ratio alicui⁹ ꝙ̃ id cuius ratio eſt
ſicut artifex ꝓus ꝯſiderat regulam
operis ꝙ̃ ꝫ^m regulā oꝑet̃. Beati aūt
adeo ſunt deo ꝯiūcti. vt ipſe ſit eiſ
ratio cuiuſlibet cognitionis ⁊ oꝑis
Aliter enĩ act⁹ beatitudinis ꝑ alias
cognitōes ⁊ operationes ſanctoruꝫ
ĩpediret̃. Et iđ illud ad qđ ſācti ꝑ⁹
attēdūt ē ipē đ⁹ ⁊ eū hñt mediū c⁹-
libꝫ cog̃nis ⁊ reglā cuiuſꝫ oꝑatōis

⁊ ſic per ꝑus cõtẽplãt diuinitatẽ xp̄i q̃ eius humanitatẽ. In vtraq̧ tamẽ ↄtẽplanda delectatoẽm inueniunt. vñ dr̄ Jo.io. Ingredietur .ſ. beati ad ↄtẽplãdã diuinitatẽ xp̄i. ⁊ egredientur ad ↄtẽplandã ei⁹ humanitatẽ. ⁊ vtrobiq̧ paſcua inueniẽt .i. delectationẽ. vt exponitur in li. de ſpũ ⁊ aĩa. ¶ Duas ḡ p̄mas rõnes ↄcedim⁹.

¶ Ad illud qd̄ ↄtra obr̄ dicẽdũ q̄ rõ illa ꝓcedit quãtũ ad ſtatũ vie ĩ qua nõdũ ſum⁹ deo pfecte ↄiũcti. Sz opʒ nos ad deũ p xp̄m accedere. ſed cum iam deo in btĩtudine cõiuncti erim⁹: per prius intendem⁹ xp̄i diuinitati q̃ eius humanitati.

¶ Incipit qd̄libet 9ᵐ ſãcti Thome.

Queſitũ eſt p̄mo de capite xp̄i. Deĩde de membris. ¶ De xp̄o queſitũ eſt tripliciter. ¶ Primo quãtũ ad nãm diuinã. ¶ Secũdo quãtũ ad vnionẽ humane nature ad diuinã. ¶ Tertio quantum ad ſpẽs ſb quibus ĩ ſacramẽto altaris continetur.

¶ Articul⁹ p̄m⁹.

Circa p̄mũ querebatur vtruʒ deus poſſit facere infinita eſſe actu. ⁊ videtur q̄ nõ. De⁹ enim poteſt facere aliquid maius oĩ eo quod facit: quia eius potentiam non adequat opus. vt dicit Hugo de ſancto Uictore. Sed infinito in actu non poteſt eſſe aliquid maius ḡ non poteſt eſſe q̄ deus faciat infinitum in actu. ¶ Sed contra. De⁹ poteſt plus facere q̃ homo poſſit dicere vel cogitare. ſm̄ illud Luce. p̄. Non erit impoſſibile apud deum omne verbum. Sed homo poteſt dicere eſſe infinitum in actu: ⁊ etiam cogitare: cum quidaʒ philoſophi hͦ poſuerunt. vt patet in tertio phi. ḡ deus poteſt facere infinitum in actu

¶ Rx̄ dd̄ q̄ cũ dicitur deum nõ poſſe aliqd facẽ: hoc non ẽ ꝑpter defectũ diuine potentie: ſed ꝑpter incõpoſſibilitatẽ que importatur in facto. Quod quidem contingit dupliciter. Uno modo quia repugnat facto in quantũ eſt factum. ſicut dicim⁹ deuʒ non poſſe facere aliquam creaturã que ſe in eſſe conſeruet. quia ex hoc ip̄o q̄ res aliqua ponitur habere ſuperiorem: ponitur etiam indigere conſeruatione: cum idem ſit cauſa eſſẽdi rem ⁊ conſeruans rem in eſſe. Alio modo quia repugnat huic facto inquantum eſt hoc factum: ſicut ſi dicamus deum non poſſe facere equum rõnalem eſſe. Eſſe enim rationale quãuis non repugnet facto: inquantũ eſt factum. tamen hoc factum. ſcilicet eſſe rõnale repugnat omni equo inquantum eſt equus: in cuius diffinitione cadit irrõnale. Quidam autem dicũt q̄ deus non poteſt facere eſſe infinitum in actu: quia eſſe infinitum repugnat facto inquantum eſt factum. Eſt enim cõtra rõnem creature: vt creatorem adequet: quod oportet ponere ſi eẽt aliqua creatura infinita. Infinituʒ enim infinito maius non eſt. Sed iſtud non videtur rõnabiliter dici Nihil enĩ ꝓhibʒ illud qd̄ ẽ infinitũ ꝑ vnũ modũ ſupari ab eo quod eſt

infinitũ pluribꝰmodis: ſicut ſi eſſet aliqđ corpꝰ infinitũ ſm longitudinē:finitũ vo latitudine: eſſet minꝰ corpore longitudine ⁊ latitudine infinito. Dato aũt ꝙ deꝰfaceret aliqđ corpꝰinfinitũ actu: corpꝰ quidez hoc eſſet infinitũ quãtitate dimēſiua:ſ de neceſſitate hēret nãm ſpēi terminatã:⁊ eſſet limitatuȝ ex hoc ipſo ꝙ eēt res mãlis.vñ nõ eēt eqle deo:cuiꝰ eē ⁊ eēntia ē modis oībus infinita. Alii vo dixerũt ꝙ eē infinitũ in actu ſm aliquē modũ nõ repugnat facto inquãtuȝ factũ:neqȝ huic facto inquãtũ eſt hoc factũ:qđ ē ens ĩ actu. Aliquo vo mõ repugnat enti in actu eē infinitũ.⁊ hec eſt opinio Algaſelis. Diſtĩguit enĩ duplex infinitũ.ſ.infinitũ p ſe ⁊ infinituȝ per accidēs.cuiꝰdiſtinctiõis intellectus hĩc accipi põt: ꝙ cũ ĩfinitũ pncipaliter ĩ quãtitate ĩueniaṫ. vt dṙ ĩ ṗ. phi.ſi quãtitas ĩ qua ĩfinitũ cõſiſtit hēat talē multitudinē:cꝰ vnaqueqȝ pars ab altera depēdeat ⁊ certũ ordinē hēat:ita ꝙ vnaqqȝ ps illiꝰmultitudinis reqraṫ p ſe:tũc ĩfinitũ in tali quãtitate ꝯſiſtēs diceṫ ĩfinitũ p ſe.ſic pȝ ĩ h ꝙ bacculꝰ moueṫ a manu:manꝰa lacertis ⁊ neruis:q mouēṫab aĩa.ꝙ ſi in ĩfinitũ pcedũt.vt .ſ.aĩa ab alio moueaṫ: ⁊ ſic deĩceps in ĩfinitũ:vel bacculus aliqd aliud moueat.⁊ ſic deĩcepſ in ĩfinitũ erit multitudo iſtoꝝ mouētiũ ⁊ motoꝝ p ſe infinita. Si vo quãtitas in qua ꝯſiſtit infinitũ reſultet ex aliqbꝰplibꝰ:que eũdē ordinē ſeruēt:⁊ quoruȝ numerꝰnõ reqriṫ niſi p accñs: tunc erit infinitũ p accñs. ſic ſi aliqs faber cultellũ faciat:ad cꝰꝯſtitutiõez multĩ martellis ĩdigeat ex h ꝙ vnꝰ pꝰ aliũ frãgiṫ:⁊ vnꝰ ſuccedit ĩ locũ alterıꝰeiuſdē ordinē tenēs.ſi talˀmltitudo in ĩfinitũ excreſcat:diceṫ infinitũ p accñs ⁊ ñ p ſe. Accidit enĩ fabrili opi martelloꝝ ĩfinita multitudo cũ p vnũ martellũ:ſi duraret: eqlr̄ poſſet expleri ſic per infinitos. Dicũt g̊ ꝙ ĩfinitũ p ſe repugt ei qđ ē eē ĩ actu. eo ꝙ opȝ ĩ his q̃ p ſe ordinē hñt ꝯpleri poſtremũ niſi p cõpatõez q̊dãmõ oĩuȝ p̄oꝝ.⁊ ſic ad vnũ ꝯſtituēdũ reqrēṫ ĩfinitoꝝ ordĩata influētia: ſi eēt aliqd infinitũ p ſe. ⁊ ita nũꝙ poſſȝ cõpleri:cũ ĩfinita ñ ſit trãſire. ſ ĩfinitũ p accñs ſm eos ñ repugnat ei qđ ē eē ĩ actu:cũ una ps multitudĩs ab altera ñ depēdeat.vñ ſȝ h nihil phıbȝ eē ĩfinitũ in actu.ſic alga.diċ ĩ ſua meth.aĩas rõnales hoĩuȝ defũctoꝝ eē ĩfinitas in actu.eo ꝙ ponat gñatõez hoĩum ab eterno fuiſſe:⁊ aĩas pꝰ mortē corporũ remanē. ⁊ ſm hãc opinionē deꝰ poſſȝ facē ĩfinita vˀ ĩfinitũ in actu ēt ſi ñ ĩueniaṫ ĩ nã ĩfinitũ ĩ actu. Sȝ ecõṫ ꝯmētator ꝟ.meth.diċ ꝙ ĩ actu eē ñ põt neqȝ ĩfinitũ p ſe:neqȝ ĩfinitũ p accñs. In potētia vo ĩueniṫ infinitũ p accñs: ſ ñ infinitũ p ſe. ⁊ ſic ſȝ eũ eē ĩfinitũ oĩo repugnat ei qđ ē eē ĩ actu. ⁊ h vīꝰeē vṙ. Nõ.n.põt eē actu ĩ reꝝ nã aliqd non ſpecificatũ ad diuerſas ſpēs ĩdifferenṫ ſe hñs. Quãuis.n.ĩtellectꝰꝯcipiat aĩal non ſpecificatũ rõali vˀirrõali dĩa.nõ tamē poteſt eſſe actu animal: quod non ſit rationale vel irrationale. vñ ſm phm nõ eſt in genere qđ nõ

eſt in aliqua ei⁹ ſpē. vnaqueqꝫ vero quātitas ſpecificatᷣ p certā terminationē quantitatꝭ. ſicut multitudinis ſpēs ſūt duo ⁊ tria: ⁊ ſic de aliis. ⁊ magnitudīs ſpēs ſunt bicubitū ⁊ tricubitū ⁊ hᷓ⁹. vl' ſm aliquā determinatā mēſurā. vñ impoſſibile eſt ſic inueniri aliquā quātitatē in actu que nō ſit ꝓpriis terminis limitata. cum aūt infinitū ↄgruat quātitati ⁊ dicatᷣ infinitū p termini remotionē: impoſſibile erit infinitū eſſe in actu. propter qd̄ dicit phs in. 3. phi. ꝙ infinitū eſt ſic mā nōdū ſpecificata ꝫ ſb̄ ꝑuatiōe exñs. ⁊ ꝙ ſe hꝫ magis in rōne ptis ⁊ ↄtenti ꝙ̄ toti⁹ ⁊ ↄtinētis. ⁊ iō ſic de⁹ non pōt facere equū rōnalē: ita non pōt facere ens actu eſſe infinitū. ¶ Uñ ꝑmū ↄcedim⁹ qa verū ↄcludit: quāuis nō recte ↄcludat: eo ꝙ ſi ponatᷣ deū facere aliqd infinitū ꝫ vnū modū: adhuc pōt aliqd infinitū facere in alio ordine. ſicut ſi poſſet facere infinitos leones. infinito enī nō ē aliqd maius in illo ordine quo eſt infinitū. ꝫ ſm aliū ordinē nihil ꝓhibet aliquid eſſe aliud mai⁹ infinito. ſicut numeri pares ſunt infiniti. ⁊ tñ numeri pares ⁊ impares ſimul accepti ſunt plures numeris parib⁹. ¶ Ad illud ꝟbo qd̄ in ↄtrariū obᷣ dd̄ ꝙ ꝟbū intellect⁹ nō ſolū dᷣ qd̄ ꝟbo ꝓfertᷣ: ſed qd̄ mēte ↄcipitᷣ. qd̄ aūt ſibi ipſi eſt repugnās mēte ↄcipi nō pōt: quia null⁹ pōt intelligere cōtradictoria eſſe ſimul vera. vt ꝓbatᷣ in. 4. meth. vñ cū eſſe infinitū repugnet ei qd̄ eſt eē actu: hoc non eſt ꝟbū. vñ nō ē infinitū in actu. ⁊ ideo nō ſequitᷣ ꝙ ſit deo poſſibile. ꝓhi aūt q poſuerūt infinitū eſſe in actu ꝓpriam vocem ignorauerunt.

De eīde q̄rebatᷣ de xp̄o quātū ad vnionē hūane nature cū dīna. Et circa hoc q̄rebātᷣ tria. ¶ Primo utrum in xp̄o ſit vna ipoſtaſis tm̄. ¶ 2° vtrū ſit ī eo vnū tm̄ eē. ¶ 3° vtꝝ ſit ī eo una tm̄ filiatio. ¶ Articulus. 2⁹.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedītᷣ. Uidetᷣ ꝙ in xp̄o ſint plures ipoſtaſeſ. Unio eniꝫ aīe ad corp⁹ ꝓſupponitᷣ ad aſſūptōeꝫ: qa xp̄s hūanitatē ſiue hūanā nām aſſūpſit: que cū ſit forma toti⁹ dicit aliqd ↄpoſitū ex aīa ⁊ corpore. ꝫ anima ⁊ corp⁹ vnita faciūt ipoſtaſim hoīs. ğ ipoſtaſiſ in hūana nā ꝑintellᷣ aſſūptōi ꝫ oē qd̄ ꝑintellᷣ aſſūptōi pōt dici eē aſſūptū. ğ ipoſtaſis ꝟbi aſſūpſit ipoſtaſim hoīs. ⁊ ſic ſūt due ipoſtaſes in xp̄o. ¶ Preteā corp⁹ qd̄ ꝑintelligitᷣ aſſūptōi ē aſſūptibile. ꝫ corp⁹ ñ eſt aſſūptibile niſi vt vnitum aīe rōnali. nō enī dᷣ corp⁹ inaīatū eſſe aſſūptibile. ğ vnio aīe ⁊ corporis ꝑintellᷣ ad aſſūptōeꝫ hūane nature. ⁊ ſic idē qd̄ ꝑus. ¶ Preteā mediū vnionis ꝓſupponitᷣ ad vnionē. ꝫ grā ē mediū vniōis hūane nature ad dīnā pſonā. vñ dᷣ grā vnionis ğ ꝓſupponitᷣ ad vnionē. grā aūt nō pōt intelligi niſi ī aīa. aīa aūt ñ ītelligitᷣ eē añꝙ̄ corpi vniatᷣ: qa creando īfūditᷣ ⁊ īfūdēdo creatᷣ. ğ opꝫ ꝑintelligi vnionē aīe cū corpore ad vnionem humane nature cum diuina. Et ſic idem quod prius.

¶ Preterea humanitas eſt quedaꝫ

foꝛma ſbalis. Omnis aūt foꝛma ſba
lis requirit aliqd qḋ per ipſaꝫ infoꝛ
meť. non aūt poteſt dici ꝙ ipoſtaſis
vel ſuppoſitū eternū infoꝛmeť per
aliquā foꝛmā creatam. ᵹ opꝫ in xp̄o
ponere aliquod ſuppoſitū vel ipo-
ſtaſim creatā que humāitate infoꝛ-
meť. ⁊ ſic in xp̄o erūt due ipoſtaſeſ
ipoſtaſis. ſ. xbi: ⁊ ipoſtaſis hoīs.
¶ Sed ꝯtra eſt. Ea que ſunt adinuicē
diſpata nō p̄dicanť de ſe inuicem:
niſi per hoc ꝙ ꝯueniūt in vno ſup-
poſito. ſicut dicimus ꝙ albū ē dulce
ꝓpter vnitatē ſbiecti. Sed diuina
natura ⁊ humana ſunt nature pe-
nitus diſpate. pꝛedicāť autem de ſe
inuicē in ꝯcreto. Dicim⁹ enim. de⁹
eſt homo ⁊ homo eſt deus. ᵹ eſt ibi
vnū ſuppoſitū tantū ⁊ vna ipoſta
ſis. ¶ Si dicatur. ꝙ pꝛedicanť de ſe
inuicē ꝓpter hoc ꝙ ꝯueniūt ī vna
perſona: non per hoc ꝙ ꝯueniūt in
vno ſuppoſito vel ipoſtaſi vna. ſic̄
dicimus album eſt dulce. ¶ Conť.
Perſona non addit ſupꝛa ipoſtaſiꝫ
vel ſuppoſitū niſi aliquod accidēs.
ſcꝫ ꝓpꝛietatem ad dignitatē perti-
nentem. Si ergo in xp̄o eſſet vna ꝑ
ſona ⁊ non vnū ſuppoſitū vel ipo-
ſtaſis: diuina natura ⁊ hūana eēnt
in ipſo vnite ſolū in accidēte. quod
falſum eſt. ¶ Rx° dicēdū ꝙ ſm opi-
nionē ſecūdā quam magiſter in. 6.
di. tertii li. ſententiaꝝ. ponit: que ē
cōmunis opinio modernoꝝ: ⁊ aliis
multo veriou ⁊ ſecurioꝛ. in Xp̄o eſt
vnum ſuppoſitū tantū ⁊ vna tātū
ipoſtaſis. ſicut ⁊ perſona vna. Opꝫ
nāqꝫ nos ſm doctrinā fidei ponere
unaꝫ rē ſbſiſtentē in duab⁹ naturis
diuinā. ſ. ⁊ humanā. alias nō poſſet
dici ꝙ unus eſſet domin⁹ Jhus xp̄ſ
ſm ſententiam apoſtoli. 1. ad Coꝛ. 8.
Unde ⁊ Neſtoꝛi⁹ damnat⁹ eſt ꝓpter
hoc ꝙ xp̄ūm pꝛeſumpſit diuidē du
as introducēs perſonas. Illud aūt
quod eſt ſbſiſtēs in natura: eſt aliqḋ
indiuiduū ⁊ ſingulare. vnde vni-
tas xp̄i in qua due nature vniūtur
attribuenda eſt alicui nomini per
quod ſingularitas deſigneť. Nomi
num autem que ſingularitatē deſi-
gnāt: quedam ſignificāt ſingulare
in quolibet genere entis. ſicut hoc
nomē ſingulare ⁊ particulare ⁊ in-
diuiduū. qa hec albedo eſt quoddā
ſingulare ⁊ particulare ⁊ indiuidu
um. Nam vniuerſale ⁊ particulare
circueūt omne gen⁹. Quedaꝫ vero
ſignificant ſingulare ſolū ī genere
ſbſtantie. ſicut hoc nomen ipoſtaſis
quod ſignificat indiuiduā ſbam. ⁊
hoc nomen perſona quod ſignificat
ſbam indiuiduā rōnalis nature. ⁊
ſimiliter hoc nomen ſuppoſituꝫ vel
res nature. quoꝝ nullum de hac al
bedine poteſt pꝛedicari: quāuis hec
albedo ſit ſingularis: eo ꝙ unūqḋqꝫ
eoꝛum ſignificat aliquid ut ſbſiſteſ
Accidentia vero non ſbſiſtūt: ptes
x° ſbarū quāuis ſint de nā ſbſiſtē-
tiū. ñ tñ p ſe ſbſiſtūt. ſ in alio ſunt.
vñ etiā p̄dicta noīa de ptib⁹ ſbarū
nō dicūť. Nō enī dicim⁹ ꝙ hec ma-
nus ſit ipoſtaſis vl ꝑſona vl ſuppo
ſitū vel res nature: quāuis poſſit di
ci ꝙ ſit qḋdā īdiuiduū vel pticlare
vel ſingulare. que noīa de accidēti
b⁹ dicebāť. ñ aūt pōt dici ꝙ hūana
nā ī xp̄o l aliq̄ ps ei⁹ ſit ꝑ ſe ſbſiſtēs.

Hoc enī vniōi repugnaret: niſi ponerem⁹ vnionē ſm qd ⁊ nō ſimplr̄: ſic vniūt lapides in aceruo: vl̄ duo hoīes p affectū amoris: vel per aliq̄ imitatōis ſilitudinē. que oīa dicim⁹ eſſe vnū ſm qd ⁊ nō ſimplr̄. qd enī eſt ſimplr̄ vnū ⁊ p ſe ſbſiſtens: nihil ɔtinet actu p ſe ſbſiſtēs: ſ forte ī potentia. Vñ ſeruata ueritate vniōis naturarū in xp̄o opꝫ ponere ſic vnā pſonā: ita vnā ipoſtaſim ⁊ unū ſuppoſitū: ⁊ vnā rē duaꝝ nārū. ſ ipſā humanā nām in xp̄o nihil ꝓhibꝫ dicere eſſe quoddā indiuiduū aut ſingulare aut particulare. ⁊ ſilr̄ q̄ſlibꝫ partes humane nature. vt man⁹ ⁊ pedes ⁊ oſſa: quoꝝ quodlibet ē qddā indiuiduū: nō tñ q̄ de toto p̄dicef: quia nullū eoꝝ eſt indiuiduū p ſe ſbſiſtēs. ſ indiuiduū p ſe ſbſiſtēs: uel ſingulare vel particulare: quod p̄dicaf̄ de xp̄o ē vnū tm̄. Vñ poſſumus dicere in xp̄o eē plura indiuidua vl̄ ſingularia vel p̄ticularia: n̄ aūt poſſum⁹ dicē xp̄m eſſe plura indiuidua vel ſingl'aria vel p̄ticl'aria ſ plures ipoſtaſes vel ſuppoſita nō poſſum⁹ dicere ī xp̄o eſſe. ¶ Ad p̄ᵐ g̃ dō q̄ ex vniōe aīe ⁊ corporis cōſtituit̄ ⁊ hō ⁊ hūanitas: que quidēꝫ duo hoc mō differūt: q̄ humanitas ſignificaf̄ p modū p̄tis: eo q̄ humanitas dr̄ qua hō eſt hō. ⁊ ſic p̄ciſe ſignificat eēntialia p̄ncipia ſpēi: p q̄ hoc indiuiduū in tali ſpē collocaf̄. vñ ſe hꝫ p modū partis. cū p̄ter hi⁹ p̄ncipia multa alia in reb⁹ nature īueniāf̄. Sꝫ hō ſignificaf̄ p modum toti⁹. Homo enī dr̄ hñs humāitatē vl̄ ſbſiſtēs in hūanitate ſine p̄ciſiōe quorūcūq̄ alioꝝ ſupueniētiū eſſentialib⁹ p̄ncipiis ſpēi: qa p h̄ q̄ dico. habēs hūanitatē: non p̄cidif̄ quin habeat colorē ⁊ q̄titatē ⁊ alia hi⁹. Secūdū g̊ ſecūdā opinionē p̄dictaꝫ vnioni humane nature ad dīnā p̄ſupponit̄ vnio aīe ⁊ corporis ſm q̄ ɔſtituit humanitatē: nō ſm q̄ ɔſtituit hoīem. Illud enī qd in xp̄o eſt ɔſtitutū ex aīa ⁊ corpore tm̄: quod vnione p̄ſupponif̄: nō eſt totuꝫ qd per ſe ſbſiſtit: ſ aliqd ei⁹. ⁊ ideo nō poteſt ſignari vt hō: ſ vt hūanitaſ vñ opꝫ dicē: qa in ipſa vnione hūane nature ad dīnaꝫ quaſi in termīo aſſumptiōis intelligaf̄ p̄mo in xp̄o rō hoīs: qa tūc in p̄mo intelligif̄ vt res p ſe ſbſiſtēs ɔpleta. ⁊ ī h̄ differt ab aliis duab⁹ opinionib⁹. Nā prima opinio ponit q̄ vnio aīe ad carneꝫ p̄ſupponif̄ ſm intellectū aſſūptioni humane nature. nō ſm ſolū hoc q̄ ɔſtituit humanitatē: ſ etiam ſm q̄ ɔſtituit hoīem. dicit enim homineꝫ eſſe aſſumptum. Tertia ꝟo opinio ponit q̄ nec etiā in termino aſſumptiōis intellr̄ aīa corpori vnita nec ad ɔſtituendū hominē: nec ad ɔſtituēdā humanā naturā. Dicit enim humanā nām ſumi multiplr̄. i. p p̄tib⁹ ei⁹. ſ. aīa ⁊ corpore: cū dicamus humanā naturā aſſumptam a ꝟbo. vñ patet q̄ nec ꝟe dicit xp̄m eē hominē: nec ꝟe ponit hūanā nāꝫ ī xp̄o ⁊ iō eſt tāq̄ heretica condemnata. ¶ Ad zᵐ dicendū q̄ corpus vnitū anime preītelligif̄ aſſumptioni humane nature. Unitum autem dico vnione cōſtituente humanitatem non autem vnione ɔſtituēte hoīeꝫ.

¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ grã habitualis non intellr̃ vt mediū vnionis qđ ẜm intellectū p̄cedat unionē: nec ē mediū qđ cauſet vnionē vel unibilitatē: ẜ mediū qđ facit ad ꝯgruitatē vnionis ſicut decora veſtis facit ad cōgruitatē cōiūctionis mr̃imonialis. Et ſil'iter ſciã ⁊ oēs alie pfectiones xp̄i poſſent dici mediū vnionis. ⁊ pro tanto grã habitualis xp̄i poteſt dici grã vnionis. veriꝰ tñ puto qa grã vnionis dicaᷣ vel ipſa gratuita dei volūtas: q̄ gratis nullis meritis p̄cedētibꝰ vnionē fecit. vl' potiꝰ ip̄m donū gratis datū humane nature: qđ eſt eſſe in diuina pſona Si tñ aĩa vnita corpori preintelligaᷣ ad aſſūptionē ſoluēdū ē vt pꝰ ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ humanitas non eſt forma partis que dicaᷣ forma quia informet aliquā mãm vel ſbiectum ẜ dr̃ forma totiꝰ in qua ſuppoſitum nature ſbſiſtit. vñ nō opꝫ ponere ꝙ ipoſtaſis increata informeᷣ humanitate: ſed quia ſbſiſtat in ea.

Articulus 3ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcediᷣ. Uideᷣ ꝙ ĩ xp̄o non ſit vnū tm̄ eē. Uiuere enim ẜm pħm in 2. de aĩa viuētibꝰ eſt eſſe. Sꝫ in xp̄o nō ē tm̄ vnū viuere: cū duplex ſit in eo vita creata. ſ. vita qua viuit corpꝰ. p aĩam: que morte priuaᷣ. ⁊ vita increata: que viuit per ſe ip̄m. ğ nec ĩ xp̄o ē tm̄ vnū eſſe. ¶ Preterea ſicͨ eſſe eſt ſuppoſiti ita ⁊ operatio. Sꝫ vnitas ſuppoſiti non facit quin iñ xp̄o ſint plures operatiōes. ğ nec faciet ꝙ in xp̄o ſit tm̄ vnū eē. ¶ Preterea gñatio ē mutatio ad eē. Sꝫ in xp̄o ē quedā gñatio tpalis: de quã Mat. i. Xp̄i aūt generatio ſic erat q̄ nō pōt terminari ad eſſe eternū. ğ terminaᷣ ad aliqd eſſe tpale ⁊ creatū. ğ in xp̄o eſt duplex eſſe: cum in ipſo maxime ſit eſſe ĩcreatū. ¶ Preterea vnicuiq̧ ē attribuēdū eē de quo ꝯueniēter queri pōt an eſt. Sed de humana nã poteſt queri an eſt. ğ humana nã hꝫ eē ꝓpriū in xp̄o. ⁊ ſic eſt in eo duplex eē: cū etiã hūana nã ſuū eē hēat. ¶ Sꝫ ꝯ̃. Quecunq̧ ſunt diſtincta ẜm eē ſunt in ſuppoſito diſtincta. Sꝫ in xp̄o eſt vnū tãtū ſuppoſitū. ğ ⁊ vnum tm̄ eſſe. ¶ Rꝰ dō ꝙ eſſe duplr̃ dr̃. vt pꝫ p pħm in .5. metha. ⁊ in quadã glo. Orig. ſup p̄ncipiū Jo. Uno mō ẜm ꝙ ē copl'a ꝟbalis ſignificãs ꝯpoſitiōeꝫ cuiuſlꝫ enūciatōis: quã aĩa facit. vñ hoc eē nō eſt aliquid in rerꝫ natura: ẜ tm̄ in actu aĩe ꝯponētis ⁊ diuidētis. ⁊ ſic eſſe attribuiᷣ omni ei de quo pōt ꝯpoſitio formari: ſiue ſit ens ſiue priuatio entis. dicimꝰ enĩ cecitatē eſſe Alio modo eē dr̃ actus entis inq̄tū ē ens. i. quo denoĩaᷣ aliqd ens actu in rerū natura. ⁊ ſic eſſe nō attribuitur niſi rebꝰ ipſis que in decē gñibꝰ ꝯtineᷣ. vñ ens a tali eē dictū p decem gña diuidiᷣ. Sꝫ hoc eē attribuitur alicui duplr̃. Uno mō vt ſic ei qđ ꝓprie ⁊ ꝟe hꝫ eē: vel eſt. ⁊ ſic attribuiᷣ ſoli ſbe p ſe ſbſiſtenti. vñ qđ vere ē dr̃ ſba in .i. phi. Oĩa ꝟo que nō p ſe ſbſiſtūt: ẜ ĩ alio ⁊ cū alio: ſiue ſint accidētia ſiue forme ſbales: aut quelꝫ ptes: nō hñt eē ita vt ipſa ꝟe ẜ attribuiᷣ eis eē alio mō. i. vt quo aliqd ē: ſic albedo dr̃ eē: ñ qa ipa ĩ

ſe ſbſiſtat.ſ; qa ea aliqd h; eē albu;. Eſſe ḡ ꝓprie ⁊ ħe nō attribuit̃ niſi rei ꝑ ſe ſbſiſtēti.huic autē attribuit̃ eſſe duplex.unum.ſ.eſſe reſultat ex his ex quib⁹ ei⁹ vnitas integrat̃:qđ ꝓpriū eſt eſſe ſuppoſiti ſbale.Aliud eſſe eſt ſuppoſito attributū p̄ter ea que integrant ip̄m. qđ eſt eſſe ſup- additū.ſ.accidētale.vt eſſe album attribuit̃ Sorti:cū dr̃.Sortes ē alb⁹. Quia ḡ in xp̄o ponim⁹ vnā rē ſbſi- ſtētē tm̄.ad cui⁹ītegritatē ɔcurrit etiā humanitas.qa vnū ſuppoſitū eſt vtriuſqꝫ nature.ideo oportet di cē ꝙ eē ſbale qđ ꝓpe attribuit̃ ſup- poſito in xp̄o eſt vnū tm̄.h; aūt uni tatē ex ip̄o ſuppoſito ⁊ nō ex natu- ris.Si tn̄ ponat̃ humanitas a diui- tate ſepari:tūc hūanitas ſuū eē ha bebit aliud ab eſſe diuino.nō enim impediebat qn ꝓpum eſſe haberet: niſi hoc ꝙ non erat ꝑ ſe ſbſiſtēs. ſic̄ ſi archa eſſet quoddā indiuiduum nāle:ipſa tota nō hēret niſi vnū eē quelib; tn̄ partiū ei⁹ ab archa ſepa ta ꝓpum eē hēbit.⁊ ſic p; ꝙ ſ; opi- nionē ſecūdā opꝫ dicē ꝙ in xp̄o eſt vnū eē ſbale.ſm ꝙ eſſe eſt ſuppoſiti ꝓpe: quāuis ſit in eo multiplex eſſe accidētale. ¶Ad p̄mū ḡ dđ ꝙ uiuē dicit eſſe qđdā ſpecificatu; ꝑ ſp̄ale eſſendi p̄n^m.⁊ ideo diuerſitas vite ɔſeqt̃ diuerſitatē p̄ncipioꝝ viuēdi ſ; eſſe magis reſpicit ad ſuppoſitu; ſbſiſtēs.¶Ad 2^m dđ ꝙ ꝯatio ſup poſiti nō ē de integritate vnitatis ei⁹:ſ; ɔſeqt̃ ei⁹ vnitatē.vn̄ uni⁹ſup- poſiti inuenim⁹multas ꝯatōes ſm diuerſa ꝯatōnū p̄ncipia: q̄ ſuppoſi to inſunt. ſicut homo aliud operat̃ lingua ⁊ manu.Sed eſſe eſt id in q̄ fundat̃ vnitas ſuppoſiti.vn̄ eē mul tiplex p̄iudicat vnitati eſſendi.

¶Ad 3^m dđ ꝙ generatio tp̄alis ter- minat̃ nō ad eſſe ſuppoſiti eterni. vt ſimpl̄r ꝑ eā eſſe incipiat:ſ; ꝙ inci piat eſſe ſuppoſitū hn̄s illud eē ſup poſiti hūane nature.¶Ad 4^m dđ ꝙ obiectio illa ꝓcedit đ eē qđ ī actu aīe ɔſiſtit. qa an ē etia; de cecitate queri poteſt.

¶Articulus.4⁹.

AD 3^m ſic ꝓcedit̃.Uidet̃ ꝙ ī xp̄o nō ſit tm̄ vna filiatio. Multiplicata enim cā mul tiplicat̃ effect⁹.S; natiuitas ē cauſa filiatiōis.ḡ cū in xp̄o ſint due nati- uitates erūt etiā due filiatiōes.

¶Pretēa impoſſile eſt idē ſiml' manē ⁊ corrūpi.S; ſuppoſito ꝙ beata uir go an̄ xp̄i mortē mortua fuiſſet cor rupta eſſet filiatio qua fili⁹ matris dicebat̃.maneret autē filiatio et̃na qua diceret̃ fili⁹ patris.ḡ filiatiōe dr̃ xp̄s fili⁹patris:⁊ alia fili⁹matris ¶S; dicēs ꝙ ē ali⁹reſpect⁹.ſ; n̄ alia filiatio.¶Cōt̃.Fili⁹ ē relatiuū ſ; eē ⁊ nō tm̄ ſm dici.S; hi⁹relatiua ſm ph̄m in p̄dicamētis ſunt quoꝝ eſſe eſt ad aliud ſe hēre.ḡ eſſe filiatōis eſt eſſe reſpect⁹quo refert̃ad aliud. ⁊ ita ſi ſunt plures reſpect⁹ ſūt pl'eſ filiatōes.¶Preterea in relatōe ni- hil inuenit̃niſi reſpect⁹ ⁊ cauſa ſiue fundamētum reſpect⁹. ſicut vnitas quātitatis eſt fundamētū relatōis que eſt equalitas.Sed reſpect⁹ ſunt diuerſi qb⁹ xp̄s refert̃ad patrem ⁊ mrē;.Fūdamēta etiā hoꝝ reſpectuū ſiue cāe ſūt diuerſe.ſ. ip̄e natiuitates.

Nā filiatio ē relatio originis.ḡ ſūt plures filiatōes in xp̄o.¶ Sȝ ɔtra. Filiatio eſt relatio pſonalis.Sed in xp̄o eſt vna tm̄ pſona. ḡ vna tm̄ filiatio.¶ Rn̄ dō ꝙ in xp̄o ē vna tm̄ filiatio ſm rem: quāuis ſint pl'es reſpectuſ relatiui ſm rōnē.¶ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū eſt ꝙ in hoc differt ad aliqd ab aliis generibus: ꝙ alia genera ex ꝓpria ſui rōne hn̄t ꝙ aliqd ſint:ſicut quātitaſ ex hoc ipſo ꝙ eſt quātitas aliqd ponit.Et ſilr eſt de aliis.ſ ad aliqd ex ꝓpa ſui gn̄iſ rōe nō hȝ ꝙ ponat aliqd.ſ ad aliqd vn̄ īueniūt qdā ad aliqd que nihil ſūt in rerū nā:ſ in rōe tm̄.qd ī aliis generibus nō ɔtingit.ꝛ quāuis ad aliqd ex rōne ſui generis nō hēat ꝙ ponat aliqd:nō tn̄ etiā hȝ ex ipa generis rōe ꝙ nihil ponat: quia ſic nulla relatio eſſet aliqd in rerū nā. vn̄ ad aliqd nō eēt vnū de decem generibꝰ.hȝ aūt relatio ꝙ ſit aliqd reale ex eo ꝙ relatíōeȝ cauſat.Cum enim in aliquo inuenit aliqd reale: p qd alteꝝ depēdeat ꝛ ɔpet: tunc dicimꝰ realr̄ ɔpari vel depēdē vel referri.ſicut equalitas relatio real' ponit ex ṽtute quātitatis:que equalitatē cauſat.Quia ṽo ex eodeȝ res hȝ eſſe ꝛ vnitatē.ꝛ ideo realis vnitas relatōis pēſanda eſt ex ipſo relationis fundamento vel cā. vt qa vna eſt quātitas:p quā pluribꝰ ſum equalis:ī me nō eſt niſi vna relatio realis equalitatis hn̄s reſpectū ad plures. Silr̄ qa vna natiuitate ex patre ꝛ matre genitꝰ ſui:vna filiatōe reali dicoꝛ filiꝰ vtriuſqꝫ:quāuis multiplicēt reſpectꝰ.ſ in xp̄o nō poſſumꝰ dicere vnā cām eſſe filiatiōis ſm ꝙ refert ad patrē ꝛ matrē:cum ſint due natiuitates penitꝰ diſpate vn̄ ſi eēt aliqs ꝙ filiatōem tpalem poſſet recipe qſi ſbiectū oportēt ponere in xp̄o plures filiationes. Nūc aūt filiatio eſt talis relatio que non pōt hēre p ſbiecto niſi ipm ſuppoſitū.in xp̄o aūt nō eſt niſi ſuppoſituȝ eternū.qd quidē nō pōt eē ſbiectuȝ alicuiꝰ tpalis relationis.Quecunqꝫ eniȝ relatōes tpales de aliquo eťno dicūt: ſunt relatōes rōis ꝛ nō rei. Vn̄ filiatio qua xp̄s refert ad mr̄eȝ nō eſt realis relatio ſ rōis tm̄:ſicut ꝛ cetere que dicūt de deo ad creaturas.Nō enī pōt dici ꝙ ſbiectū filiatōis ſit ſuppoſitū eternū rōe humane nature:vel alicuiꝰ ptis eiꝰ: ſicͦ dr̄ ſuppoſitū mortis uel paſſiōis.qa ſic ipſa humana nā vel pars eiꝰ eēt ꝑmū ſbiectū filiatiōis:ꝛ denoīaret p ipſas.ſic cōtingit ꝛ de aliis accidētibꝰ:que attribuūt xp̄o rōne humane nature.filiatio ṽo nūqꝫ denominat niſi ipm ſuppoſitum: nec pōt aliud p ſbiecto hēre.Nihil tn̄ ꝓhibȝ aliqs reales relatiōes ineſſe xp̄o ad ṽginē.ſicut cū dicimꝰ. coꝛpꝰ xp̄i eſt originatū ex ṽgine.Sȝ iſta relatio n̄ hȝ rōeȝ filiatōis:niſi ponēmꝰ ſȝ ꝑmā opinionē ſuppoſitū eťnū eē aliud in xp̄o a creato.¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ ex natiuitate tpali nō īnaſcit filiatio realis:ſ rōnis tm̄:quāuis xp̄s realr̄ ſit filiꝰ ṽginis:ſicut deꝰ realr̄ ē dn̄s creature:quāuis in eo dn̄iū non ſit relatio realis.Dr̄ enī realr̄ dn̄s ꝓpē realē ptātē. ꝛ ſic dr̄ xp̄s realr̄ filius ṽginis ꝓpter realem natiuitatē.

¶ Ad 2m dō ꝙ reſpect⁹ relatōis de pendet ex termino ad quē aliqd re⸗ ferf.⁊ iō deſtructo termīo reſpect⁹ auferf.ƀ tñ filiatio realis ad patrē remanet ī xp̄o:etiā ſuppoſita morte matris. ¶ Ad 3m dō ꝙ in illa pħi deſcriptōe eſſe ponif p rōne eēndi ſm ꝙ diffinitio dr̄ rō ſm gen⁹:qđ ē eē.vñ nō opꝫ ꝙ hēat eſſe relatio ex reſpectu ƀ ex cā reſpect⁹. ex reſpectu ƀo hꝫ ꝓpriā rōnē generis vel ſpēi. ¶ Ad 4m dō ꝙ quāuis ſit reſpect⁹ filiatiōis diuerſus: ⁊ cā filiationis diuerſa:ƀ tñ filiationes nō pñt eſſe vne rōne iam dicta.

¶ Articul⁹.5⁹.

Deinde querif de xp̄o qn̄tū ad ſpēs ſƀ qb⁹ in ſacr̄o al⸗ taris ɔtinef.vtꝝ.ſ.ſint ibi accidētia ſine ſƀiecto.⁊ videf ꝙ nō De⁹enī nō pōt facere ɔtradictoria eſſe ſil'ꝟa. Hoc aūt eſſet ſi ab aliquo remouēf id qđ eſt de ſua diffinitōe Cū ğ in diffinitōe accñtis cadat eē in ſƀiecto:qa accñtis eſſe eſt in eſſe videf ꝙ de⁹nō poſſit facere accidēſ ſine ſƀiecto. ¶ Preterea de eodē ꝑ⸗ dicaf diffinitio ⁊ diffinitū. Sꝫ ens ꝑ ſe eſt diffinitio vel deſcriptio ſƀe Si ğ in ſacr̄o altaris accñtia ſūt ꝑ ſe nō in ſƀō:ſeqꝫ ꝙ ſint ſƀe.qđ ē ab ſurdū. ¶ Pretēa ex accñtib⁹ ñ pōt generari ſƀa. Sed videm⁹ ex illis ſpēb⁹generari ꝟmes ⁊ cineres: que ɔſtat nō generari ex corpore xp̄i. ğ accñtia ñ ſunt ibi ſine ſƀiecto. ¶ Sꝫ diceres ꝙ generāf miraculoſe. ¶ Sꝫ ɔtra. Miracl'a ordināf ad fidei edi ficatōē. Sꝫ hec nō ordināf ad edifi cationē fidei: ƀ magis ad ſcādalū ꝙ ꝟmeſ exinde generēf.ğ nō fit mi raculoſe. ¶ Preterea in ſacr̄o alta ris nihil dꝫ eē inordinatū. Sꝫ ɔtra ordinē quē de⁹reb⁹ impoſuit ē acci dēs eſſe ſine ſƀiecto. ğ non ſunt ibi accñtia ſine ſƀiecto. ¶ Sꝫ ɔtra. Sē⸗ ſus non decipif in ꝓprio ſenſibili ſm pħm in.2.de aīa. Sꝫ ſenſus iudicat ibi eſſe colorē ⁊ ſaporē ⁊ alia hi⁹. ğ hec accñtia ſunt ꝟe ibi. Nō aūt ſūt in corpore xp̄i ſicut in ſubiecto: nec iterū in aere cū neutrū ſit natū affi ci talib⁹accidētib⁹. ğ accñtia ſunt ibi ſine ſƀiecto. ¶ Rn̄ dō ꝙ accñtia ſunt ibi ſine ſƀiecto.qđ qualr̄ eē poſ ſit hinc ɔſiderādū eſt vt in oīb⁹ cauſis ordinatis ſm pħum in li°.de cauſis. ꝑma cā vehemēti⁹ imp̄mit ī cauſatū cauſe ſecūde quā etiā cā 2a vñ fit vt cā ꝑma nō retrahat opa⸗ tionē ſuā ab effectu etiam poſtꝙ̄ cā ſecūda retraxit.vt dr̄ ibidē ī ɔm̄to Uniuerſalis aūt cā ⁊ ꝑma oīū en⸗ tiū de⁹ eſt:nō ſolū ſƀarū ƀ etiā acci dētiū.Ipſe enī ē creator ſƀe ⁊ acci dētis.ƀ entia ꝓdeūt ex eo quodā or dine.Nā mediātib⁹ ſƀe p̄ncipiis ac⸗ cidētia ꝓducūf.vñ ſm nature ordi nē accñtia a p̄ncipiis ſƀe depēdēt. vt ſine ſƀiecto eſſe nō poſſint: tñ ꝑ hoc nō excludif qn de⁹ quaſi cā ꝑa poſſit accñtia in eſſe ſeruare ſƀa re mota:⁊ ꝑ hunc modū accñtia mira culoſe ſunt in ſacr̄o altaris ſine ſƀo ꝟtute.ſ.dīna ea tenēte ī eſſe. ¶ Ad ꝑmū ğ dō ꝙ cū dr̄ accñtis eē eſt in eſſe vel qualitercūqꝫ ponaf ſƀiectū in diffinitione accñtis intellr̄ eſſe diffinitio per additionem. vt ha⸗ betur in ſeptimo metapħ. ⁊ dicif

diffinitio p additionē qñ in diffini
tione ponit aliqd qđ ē ext eēntiam
diffiniti.ſicut naſus ponit in diffini
tione ſimy.hoc aūt eſt ꝓpter nālem
depēdentiā accñtis a ſbiecto.ſ; hoc
nō impediēte de⁹ pōt accñtia ſine
ſbiecto ꝯſeruare: nec tñ ſeqt ꝯtra/
dictoria ſimul eſſe ṽa: qa ſbiectū nō
eſt de ſba accñtis. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ
ſm Auid.in ſua meth. eſſe non pōt
poni in diffinitione alicui⁹ generis
⁊ ſpēi.qa oīa pticularia vniūt ī dif
finitione generis vel ſpēi.cū tñ ge
nus vel ſpēs nō ſint ſm vnū eſſe in
oīb⁹. ⁊ iō hoc nō eſt vna diffinitio
ſbe.ſba eſt qđ p ſe eſt.vel accidētiſ
eſt qđ ē in alio:ſ; eſt circūlocutio ṽe
deſcriptiōis que talis intellr̄. ſba ē
res cui⁹ nature debet eſſe nō ī alio
accidēs ṽo eſt res cui⁹ nature debe
tur eſſe in alio.vñ p; ꝙ quāuis acci
dēs miraculoſe ſit nō in ſbiecto: nō
tñ ptinet ad diffinitionē ſbe.nō.n.
p hoc ei⁹ nature debet eſſe nō ī alio
nec egredit diffinitionē accñtis:qa
adhuc nā ei⁹ remanet talis vt ei de
beat eſſe in alio. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ de
his que generāt ex ſpēb⁹ vt ṽmib⁹
vel cinerib⁹ aut aliqb⁹ hi⁹ due ſunt
opiniones magis ꝓbabiles. Quarū
una eſt que dicit ꝙ ſba panis redit
ex qua pñt talia generari. Sed hec
opinio videt improꝑetatē ꝯtinere
ꝓpter duo niſi debito mō ītelligat
Primo qa nō pōt eſſe ꝙ iterū ſit ibi
ſba panis. Aut enī poneret ibi eſſe
ſba panis iterato ſpēb⁹ manētibus
⁊ ſic cū corp⁹ xp̄i tādiu ſit ſb ſacr̄o:
q̄diu ſpēs manēt:ſeqt ꝙ aliqñ erit
ibi ſimul corp⁹ xp̄i ⁊ ſba panis.qđ ñ
ſuſtinet rō. Aut hoc erit deſtructis
ſpēb⁹. ⁊ hoc iterū eſt incōueniens:
vt ſba panis ſit ſine ꝓpriis accidēti
bus panis. 2° apparet improꝑetas
ꝓpter nomē redit⁹. Si enī aliqd eſt
in alteꝝ ꝯuerſū nō pōt dici redire
niſi illud recōuertat in ip̄;. Subſtā/
tia aūt panis nō eſt ānihilata ſ; tñſ
ſbſtātiata in corp⁹ xp̄i. Uñ nō pōt
ītelligi ꝙ ſba paniſ redeat niſi cor
pus xp̄i reuertat in panē:qđ eſt ab/
ſurdū.vñ ſi d; iſta opinio ſuſtineri
intelligenda eſt p ſbam panis mā
panis: nō ꝙ redeat que p̄us erat:ſ;
ꝙ deſtructis ſpēb⁹ aliqua mā a deo
ibi ꝓuideat vel p creationē vl̄ quo
cūq; alio mō: ex qua poſſint hi⁹ cor/
pora generari. Alia ṽo opinio ē pla
nior vt dicat ꝙ illis accidētib⁹ ſic̄
datū eſt per ſe ſbſiſtere dīna ṽtute
ſilr̄ datū eſt vt agant ⁊ ex eis fiat
quicqd fieret ex ſba panis:vel quic
qd ageret ſi maneret. ⁊ hac ṽtute
nutriūt:⁊ ṽmes vel cineres exinde
generāt. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ hoc mira
culū ordinat ad fidē:ne fides.ſ. me
ritū pdat:ſi ſacr̄i miſteriū deprehē
dat. ¶ Ad 5ᵐ dō ꝙ nihil ꝓhib; ali
quid eſſe ordinatū ꝯſiderato ordīe
ꝯmuni:cuius ꝯtrariū eſt ordinatu;
pro aliqua cā ſpāli. ⁊ h° modo q̄uis
ſm ordinē ꝯmunē recte diuinit⁹ or/
dinatū ſit vt accidēs ſit in ſbiecto:
nihil tñ ꝓhibet etiā recte ordinatū
eſſe vt in ſacr̄o altaris accidens ſit
ſine ſbiecto. vt.ſ.fides hēat meritu;
per latentiam ſacr̄i.

DEinde querit de membris
xp̄i. Et p̄mo de angelis.
2° de hoīb⁹. ¶ De angelis

querūť quinq;. ¶ Primo quātū ad nām ipoꝝ. vtrū ſint ꝯpoſiti ex mā ⁊ forma. ¶ 2° quātū ad cognitiōez. vtrū ſimul in actu poſſint eē in cognitione matutina ⁊ veſptina.i. vtrum ſimul cognoſcāt res ī ppa natura ⁊ in vbo. ¶ 3° quātū ad meritū volūtatis. vtrū.ſ.potuerūt eodē actu caritatis mereri fruitionez ⁊ frui. ¶ 4° quātū ad motū. vtruz moueāť in inſtanti. ¶ 5° quantū ad effectū. vtrū poſſint imp̄mere vel aliqꝺ facere in iſtis corporalibus

¶ Articul⁹.6⁹.

Ad p̄mū ſic pcediť. Videť q̄ angelus ſit ꝯpoſit⁹ ex mā ⁊ forma. Aug.n.dicit in li. de mirabilib⁹ ſacre ſcripture. Oīpotēs de⁹ ex mā informi quā prius ꝯdidit corporaliū ⁊ incorporaliū. ſenſibiliū ⁊ inſenſibiliū. intellectualiū ⁊ intellectu carētiū multiformes ſpēs diuiſit. angeli aūt ſunt intellectuales ⁊ incorporei. ğ hn̄t mām de ſui ꝯpoſitōe. ¶ Preterea Boeti⁹ dič in li°. de vnitate ⁊ vno. Quoddā ē vnuz ꝯiūctione ſimpliciū. vt angel⁹ ⁊ aīa quoꝝ vnūquodq; eſt vnū ꝯiūctiōe materie ⁊ forme. ⁊ ſic idem qꝺ pus ¶ Preterea omne qꝺ eſt in genere hꝫ gen⁹ ⁊ dr̄iam. gen⁹ aūt ẜm auid. in ſua metha. ſumiť ex nā materie. differentia vo ex nā forme. ğ omne qꝺ eſt in genere eſt cōpoſitū ex mā ⁊ forma. angelus aūt eſt in genere ſbe cū ſit ſba hn̄s ſpēm limitataz. ğ angel⁹ eſt ꝯpoſit⁹ ex mā ⁊ forma. ¶ Sed diceres q̄ dr̄ia angeli n̄ ſumitur ex forma ẜ ex formali qꝺ eſt ipm eſſe angeli. ¶ Conť. Differētia cui⁹libet rei eſt de eēntia ⁊ intrat diffinitionē ipi⁹. Sꝫ ī oī creatura eſſe eſt aliud ab eſſentia ei⁹: nec ītrat diffinitionē ei⁹. ut Auid. dič. ğ differētia angeli nō pōt ſumi ex eſſe ipſi⁹. ¶ Preterea idem oñdiť qa impoſſibile eſt eſſe plura ſūma bona: quia opꝫ ea in aliquo ꝯuenire: cū vtrunq; ſit ſūmū bonum: ⁊ in aliquo differre. alias nō eēnt plura. ⁊ ſic eēnt ꝯpoſita. ẜ ꝯſtat eē plures eēntias angelicas. ğ oportet eas in aliquo ꝯuenire ⁊ in aliquo differre. ⁊ ſic oportꝫ eas eſſe ꝯpoſitas. ẜ partes eſſe ſunt materia ⁊ forma. ğ angeli ꝯponūť ex materia ⁊ forma. ¶ Sed cōtra ē qꝺ dicit Boeti⁹ in li. de duab⁹ naturis ⁊ una pſona xp̄i. Omnis natura incorporee ſbe nullo materie īnitiť fundamēto. Sed angeli ſunt incorporei. ğ non ē in eis materia. ¶ Rx° dꝺ q̄ quidā ponūt angelos cōponi ex materia ⁊ forma. Sed hoc uideť repugnās nature eoꝝ pp̄ter duo q̄ in eis inueniūť. Primo qdē qa intellectuales ſunt. Si enim angeli hērent mām de ſui ꝯpoſitōe oporterꝫ omne qꝺ in eis ē eis ineſſe p modū materie cōuenietē. cū omne quod ē in alio ſit in eo per modū recipiētis vt hr̄ in li. de cauſis. Forma autem aliqua hoc modo eſt in materia: q̄ ī ea hꝫ eſſe particulare ⁊ naturale. Unde ſi angeli eēnt ex materia cōpoſiti: oporteret q̄ forme quib⁹ ītelligūt quecūq; ſint eēnt ī eis ẜm eſſe naturale ⁊ particulare. ⁊ ſic ſequēť hoc impoſſibile q̄ angelus nūq̄ cognoſceret niſi particlare: qa forma particulariter in aliquo recepta nō

poteſt eſſe vniuerſalis cognitionis pncipiū.ſicut patet ī ſenſu: nec pōt obuiari per hoc ꝙ ponat angelus cōponi ex materia alterius nature q̄ hec mā corporal'. qa quecūq; eēt illa mā ꝯſtat ꝙ recipet formā ſbalē angeli pticulariter. alias angelus nō eſſet res pticularis.⁊ ſic illa mā ꝯueniret cū hac mā in hoc ꝙ forme in ea recipent̄ p modū particularē. vn̄ impoſſibile eſt angelū vel aliq̄ȝ ſbam intellectualē ex mā ꝯponi:cuȝ alteriꝰ modi ſit receptio qua recipit intellectꝰ formas: ⁊ qua recipit mā pma:vt dictū eſt. Un̄ dicit phus ī .3.de aīa.⁊ phoꝝ ſnīa eſt ꝙ intellectualitas īmunitatē hȝ a mā. 2° repugnat eis p h̄ ꝙ incorporales ſūt quecūq; enī ex mā cōponūt̄ opȝ in mā ꝯuenire eo ꝙ quelibet mā ſcḋm ſe accepta cū forma careat:nō hȝ in ſe aliquā diſpoſitionis rōnē.ſuppoſita aūt vnitate materie impoſſibile eſt ꝙ vna mā ꝯtrarias ⁊ diſpatas formas recipiat niſi. ſcḋm diuerſas ptes Non enim pōt eadē materia ⁊ ſcḋm idem accipe formā angeli ⁊ formā lapidis. Diuerſitas aūt partiū non pōt intelligi in mā nō intellecta diuiſione:nec diuiſio nō intellecta dimēſione: qa ſbtracta quātitate ſba remanet indiuiſibilis. vt dr̄ ī pmo phy.Un̄ opȝ oīa que ſunt cōpoſita ex materia dimēſionata eſſe.⁊ ideo nullū incorporeū pōt eē ex materia ꝯpoſitū. Sȝ qa ſbſtātia āgeli nō eſt ſuum eſſe.hoc enim ſoli deo ꝯpetit: cui eē debet̄ ex ſe ipſo ⁊ nō ab alio. Inuenimꝰ ī angelo ⁊ ſbam ſiue qdditatē eiꝰ que ſbſiſtit:⁊ eſſe eiꝰ quo ſbſiſtit.quo.ſ.actu eēndi dr̄ eē ſicut actu currēdi dicimur currē.⁊ ſic dicimꝰ angelū eē ꝯpoſitū:ex quo eſt ⁊ qḋ eſt.vel ſcḋm vbū Boecii.ex eſſe ⁊ qḋ eſt.⁊ qa ipa ſba angeli in ſe ꝯſiderata eſt in potētia ad eē: cū hēat eſſe ab alio:⁊ ipm eſſe ſit actꝰ eiꝰ:iō eſt in eo ꝯpoſitio actꝰ ⁊ potētie.⁊ ſic poſſet ī eo ꝯcedi materia ⁊ forma: ſi oīs actus debeat dici forma ⁊ oīs potētia mā. Sȝ hoc nō ꝯpetit i ꝓpoſito:quia eſſe non eſt actꝰ: qui ſit ps eēntie.ſicut forma ipſa qdditas angeli vel ſba eſt per ſe ſbſiſtēs. quod materie non ꝯpetit. ¶Ad pmuȝ ḡ dḋ ꝙ Aug.ſup gn̄.ad lraȝ materiā informē quā deꝰ pmo ꝯdidit dicit ſignificari per celū ⁊ terrā.cū dicit̄ In pncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā vt p terrā ſignificet̄ materia informis viſibiliū rerū.per celū aūt ipſa natura angelica nōdū formata per ꝯuerſionē ad deū.vt ipa naturalia āgeloꝝ attribuāt̄ eis quaſi materia ⁊ dona grē vel glorie attribuāt̄ eis q̄ſi forma.vn̄ non eſt ad ꝓpoſitū auctoritas īducta. ¶Ad 2m dḋ ꝙ liber ille nō eſt Boecii vn̄ non opȝ ꝙ in auctoritatē recipiat̄.ſuſtinendo tn̄ ipm pōt dici ꝙ formā ⁊ materiam large accipit p actu ⁊ potētia.vt dictū ē. ¶Ad 3m dḋ ꝙ ipa ſba angeli quodāmō ſe hȝ ad eē eiꝰ: vt mā ad formā.vt dictū eſt. materia autē ſi eiꝰ eēntia diffineret̄:haberet p dr̄ia ipm ſuū ordinē ad formā:⁊ p genē ipſam ſuā ſbam.⁊ ſilr in angelis ex ipſa natura ſbe ipſoꝝ accipit̄ genus ex ꝓportiōe vō hꝰ ſbe ad eē accipit̄ ſpecifica differētia.vn̄ ſcḋm h̄ angeli

differūt ſpē ſm q in ſba vniꝰē plus
vel minꝰ de potētia q̄ in ſba alteriꝰ
Dictū aūt Auicēne ītellr̄ de ɔpoſit
ſbſtātiis. ¶ Ad 4m ɔcedimꝰ. Nō.n.
ab ipſo eē ſumit differētia:ſ magis
ex habitudine ipſiꝰ ſbe ad eē. ¶ Ad
5m dō q in ſūmo vno nulla diuerſi
tas eſſe pōt:cū ī eo ſit idē eſſe ⁊ qđ
eſt. Unde hoc ſufficit ad eiꝰ pl̄alita
tē remouendā. ſ ɔpoſitio que in an
gelo inuenit ſufficit ad eiꝰ pl̄alitatē
vt ex dictis pꝫ.

¶ Articulꝰ. 7ꝰ.

Ad 7m ſic pcedit. Uidet q
angelus non poſſit cogno
ſcere ſil' res in vbo ⁊ in p
pria nā. Eadē enim potētia nō pōt
ſimul geminū actū habere. vt q in
tellectꝰ ſiml' plura intelligat. Sꝫ aliꝰ
actꝰ eſt quo intellectus angeli videt
res in vbo:⁊ aliꝰ quo videt res ī p
pria natura. g̊ impoſſibile eſt vt ſil'
videat res in vbo ⁊ in ppria natu
ra. ¶ Sꝫ diceres q h̄ modo videt
ab intellectu angeli ſimul res ī vbo
⁊ in ppria natura:ſicut intellectꝰ nr̄
ſimul videt eclipſim ⁊ cauſam eiꝰ.
¶ Cont̄. Cum intellectꝰ noſter ſimul
videt eclipſim ⁊ cām eius: accipit
cauſam ut rōnē intelligēdi ecclipſiꝫ
g̊ accipit ecclipſim ⁊ cauſam eiꝰ vt
vnum intelligibile. ⁊ ſic erit vnus
tantū actꝰ. ¶ Preterea vniꝰ nō pōt
eſſe niſi vnus terminus vltimꝰ. ſicut
vna linea non terminat ex vna pte
niſi ad vnū punctū. Sed vltimꝰ ter
minus potentie eſt operatio. g̊ non
pōt vna potentia ſimul habere plu
res actus. Et ſic idem quod prius.
¶ Preterea ſicut ſe hꝫ potentia ad
actum:ita actꝰ ad obiectū. Sꝫ vnꝰ actꝰ
non pōt terminari ad duo obiecta.
g̊ nec vna potentia pōt ſimul habē
plures actꝰ. Et ſic idem quod pus.
¶ Sꝫ ɔtra. Uiſio qua angeli vidēt
res in vbo ē viſio beata:que quideꝫ
nō eſt interciſa ſ ɔtinua. Si g̊ non
poſſunt ſimul videre res in ppria
natura:⁊ in vbo:nūq̄ꝫ vidēt res in
ppria natura:⁊ pcipue hoc videt ī
aīa xpi: que ab initio ſue creatiōis
videt vbuꝫ ⁊ res in vbo. ¶ R̄ñ dō
q angelus vel aīa ſimul poteſt vi
dere res in vbo ⁊ in ppria natura.
⁊ hoc expſſe poteſt haberi ab aug.
li.4.ſuper gñ. ad lr̄am. vbi vult q
dies illi ⁊ veſpere ⁊ mane in eis ñ
ſunt ordīnati ſm ſucceſſionē:ſ ſolū
ordine nature. vñ ſimul eſt primus
dies cum ſecūdo:⁊ mane cū veſpe.
⁊ ita ſimul viſio rerū in vbo ⁊ in p
pria natura. Quod qualr̄ ſit poſſibi
le ſic vidēdū eſt. Operari ſiquidē nō
pprie attribuit potētie: ſ rei ſbſiſtē
ti:que per potentiam opat. vt ipſa
potētia intellectꝰ nō ſit opans ī in
intelligēdo:ſ magis opatōis pncm
Sicut autem potētia intellectiua ē
pncipiū ītelligēdi ipſi ſbe: ita ſpēs
ītelligibilis eſt pncipiū ītelligēdi
ipſi potētie. vñ ſicut vna ſbſtantia
poteſt ſimul diuerſos actus habere
ſecūdum diuerſas potētias: vt aīa
ſimul vult ⁊ intelligit: ita ex vna
potētia ītellectiua poſſūt ſimul pdi
re diuerſi actus: ſi ſimul diuerſis ſpe
ciebꝰ ītelligibilibꝰ vniatur. Hāc enī
cauſam Algazel aſſignat: quare nō
eſt poſſibile ſimul multa ītelligere:
q.a.ſ. nō ē poſſibile intellectum ſiml'

informari multis ſpēbꝰ ī actū ꝑfecte
ſicut nec idē corpus figurari ſimul
diuerſis figuris. Uiſio aūt qua an-
gelꝰ videt res in ꝓpria natura fit ꝑ
ſpēm intelligibilē cōcreatā vel in-
fuſam inherentē. Uiſio aūt rerū in
vbo fit ꝑ ipſā ſpēm vbi ſiue eentiā
q̄ nō eſt inherēs: ſ; ei intellectꝰ vnit
ſicut intelligibili. Spēs aūt ↄcrea-
ta inherēs nō repugnat vnioni in-
tellectꝰ angelici ad vbū: cum non ſit
vnionis rōnis: ⁊ ipſa ſpēs: ⁊ qcqd
eſt ꝑfectionis in intellectu angelico
ſit quaſi materialꝭ diſpoſitio ad illā
beatā unionē. vñ ſimul ex intellectu
angeli ꝓcedit operatio duplex. una
rōne vnionis ad vbuꝫ: qua. ſ. videt
res in vbo. Alia rōne ſpēi intelligi-
bilis qua informat̄: qua videt res ī
ꝓpria natura: nec etiā in vna harū
opationū debilitat̄ ꝑ attentionem
ad alterā: ſ; magis ↄfortat̄: cū vna
ſit rō alterius: ſicut imago rei uiſe cō
fortat̄ dū videt̄ in actu occulto exte
riori. ¶ Actio eniꝫ beatitudinis in
beatis eſt rō cuiuſlibꝫ alterius actōis
in eis inuente. ¶ Et ꝑ hoc pꝫ rñſio
ad ꝑmū. ¶ 2m cōcedimꝰ: qa exēplū
illud nō eſt ↄueniens. ¶ Ad tertiū
dō ꝙ potētia intellectiua angeli ñ
terminat̄ ad duos actꝰ ſm idē: ſ; ſm
diuerſas ſpēs quibꝰ ad actū ordinat̄
¶ Ad 4m dō ꝙ īter actū ⁊ obiectū
nihil cadit mediuꝫ: ſicut ſpēs cadit
media inter intellectū ⁊ eiꝰ actum.
Unde non eſt ſimile.

¶ Articulus. 8ꝰ.

Ad 3m ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ
āgelꝰ nō meruerit ſuā bea
titudinē. Qd̄ enī eſt beatū
ꝑfectū ē. qd̄ aūt meret̄ eſt adhuc im
ꝑfectū. Sꝫ nō pōt idē eſſe ſimul ꝑfe-
ctū ⁊ impfectū. g̊ nō pōt angelꝰ me-
reri beatitudinē dū hꝫ eā. ¶ Prete
rea angelꝰ beatꝰ eſt ↄꝑhenſor. nullꝰ
aūt meret̄ niſi viator. Si dicat̄ ꝙ in
ꝑmo inſtanti quo beatꝰ fuit angelꝰ
beatitudinē meruit. Contra. g̊ ſilꝛ
fuit viator ⁊ ↄꝑhenſor: qd̄ falſum ē
cū hoc ſit ſoliꝰ xp̄i. ¶ Preterea bea
titudo ſm ph̄m in actu cōſiſtit: ſ; in
actu ꝑfecto: ⁊ ſilr meritū in actu: ſed
impfecto. nō aūt potuit eſſe ꝙ actꝰ
angeli ſimul eſſet ꝑfectꝰ ⁊ impfectus
g̊ non potuit eſſe ꝙ ſimlꝛ eſſet btūs
⁊ btītudinē meruerit. ¶ Sꝫ cōtra
Beatitudo a nulla pura creatura
hr̄ ſine merito: cū hēat ꝑmii rōnem
Sꝫ angelꝰ non potuit eā mereri niſi
in ꝑmo inſtāti quo beatꝰ fuit: quia
ante nō hūit grām: ut qdā ponunt
⁊ ſic mereri nō potuit. g̊ in ꝑmo in
ſtanti ſue btītudinis eā meruit. ¶
Rᵒ dō ꝙ de ↄditiōe angeli triplex
eſt poſitio. Quidā enim poſuerūt ꝙ
angelꝰ in ꝑmo inſtāti ſue creatiōis
fuit btūs: ſ; hoc non videt̄ ↄueniēs:
quia pari rōne alii in ꝑmo inſtanti
fuiſſent miſeri: qd̄ etiā qdā dicūt. ſ;
abſurdū eſt ⁊ ↄdēnatū. Alii vō di-
cunt ꝙ fuerūt ↄditi in grā omnes:
⁊ in ea qdā ꝑſeuerātes btītudineꝫ
meruerūt. Alii vero ↄtra eā agētes
facti ſunt miſeri. ⁊ hec opinio nihil
difficultatis hꝫ. vñ ꝑ ceteris nihil
magis placet. Tertii vero dicūt ꝙ
fuerūt creati angeli in puris nālibꝰ
⁊ qbuſdā ↄuerſis ad vbū ſilꝛ colla-
ta eſt grā ⁊ beatitudo. Et hi diui-
dūt̄ in tres vias. Quidā enī dicunt

ꝙ nūqꝫ betitudinē meruerūt. ſ3 hoc nō videt̄ ꝯpetere niſi ſoli xp̄o qui ē fili⁹ nālis vt hereditatē diuine fruitionis ſine merito hēat. Alii ꝟo dicūt ꝙ meret̄ eam ex operib⁹ q̄ circa nos agūt. ⁊ hoc etiā nō videt̄ ꝯueniēs vt meritū ſequat̄ p̄miū: cū magis meritū ſit diſpoſitio ad p̄miū3. Tertii ꝟo dicūt ꝙ in p̄mo inſtanti beatitudinē meruerūt ex hoc ipſo ꝙ ad ꝟbū ꝯuerſi ſunt. ⁊ hec opinio inter has tres ꝓbabilioꝛ eſt. Unde ad ei⁹ euidētiā ſciēdū eſt ꝙ meritu3 ſe h3 ad p̄miū ſicut mot⁹ ad terminū: ⁊ ſicut fieri ad factū eē. In his aūt que ſucceſſiue fiūt p̄us eſt fieri ꝙ factū eē. In his ꝟo que fiūt ſbito ſimul eſt fieri ⁊ factū eē. ſicut ſimul aer illuminat̄ ⁊ illuminat⁹ eſt. ⁊ ſilr̄ res creat̄ ⁊ creata eſt. Cui⁹ rō eſt: qa inſtās illud in quo p̄mo aliqd factū eſt: eſt termin⁹ tp̄is p̄cedētis. in quo nō erat. ⁊ ſic aliqd de aliqua ꝓpetate illi⁹ tp̄iſ retinet. in quātū pōt dici ꝙ añ hoc inſtās res iſta nō fuit. Et qūāuis in his q̄ p modū ſucceſſiuū fiūt fieri attribuat̄ tp̄i p̄cedenti. in momētaneis tñ factōib⁹ fieri ñ pōt attribui niſi ipſi īſtāti p̄mo: qḋ diuidit inter eſſe ⁊ nō eſſe rei. Unde quāuis in oīb⁹ aliis inſtantib⁹ ſequētib⁹ poſſit dici ꝙ hoc factū nō eſt. ñ tñ pōt dici ꝙ fiat ⁊ factū eſt niſi in p̄mo. Similr̄ dico ꝙ in p̄mo inſtāti quo mēs angelica ꝯuerſa eſt ad ꝟbi fruitionē: ⁊ beata qdē erat rōne ꝑfecte fruitōis: quaſi in facto eē exñſ ⁊ btītudinē merebat̄ ī hoc ꝙ ꝯuertebat̄ ad ꝟbū: nō pꝛeexñte btītudīs ꝑfectione: ſ3 quaſi exñs in ipſo fieri btītudinis: ſ3 poſtmodū mēs angeli eſt tm̄ beata: ⁊ nō btītudinē meret̄. Silr̄ ēſt de ꝯtritiōe qa in eode3 inſtāti eſt termin⁹ p̄parātiōis ad grām ⁊ grē infuſio. ¶ Ad p̄mum ḡ dḋ ꝙ nō op3 ponere idē ſimul eē ꝑfectū ⁊ impfectū. ſ3 idē ſimul eē ꝑfectū ⁊ terminū impfectōis: vl̄ nūc p̄ eſſe pfectū. ¶ Ad zm̄ dḋ ꝙ angelus meret̄ vt viatoꝛ: nō quaſi diſtans a termino: ſ3 vt in termino vie exñs. ¶ Ad 3m̄ dḋ ſicut ad p̄mū.

¶ Articul⁹. 9⁹.

AD 4m̄ ſic p̄cedit̄. Uidet̄ ꝙ angelus moueat̄ in inſtāti Sicut enī dr̄ in li. de intelligētiis. in motu āgeli magnitudo ſpacii diſtātiam ñ opat̄. Sed ꝓpter diſtātiā quā fac̄ magnitudo ſpacii ꝯtīgit ꝙ aliqd nō eque cito ꝑueīt ad ꝓpinquū ⁊ diſtās. ḡ āgelus eque cito ad diſtās ⁊ ꝓpīquū peruenit. ſ3 omne tale mouet̄ ī īſtāti. ḡ āgelus ī īſtāti mouet̄. ¶ Preterea ſic̄ ſe h3 mobile diuiſibilē ad motū diuiſibilē ſucceſſiuū: ita ſe h3 mobile indiuiſibile ad motū indiuiſibile3 ⁊ īſtātaneū. Sed coꝛpus qḋ eſt mobile diuiſibile mouet̄ ſucceſſiue ī tp̄e diuiſibili. ḡ angel⁹ q ē mobile īdiuiſibile ex hoc ꝙ caret quātitate: mouet̄ ſbito vl̄ ī īſtāti. ¶ P̄reteā Ariſt. ī. 4. phi. ꝓbat ꝙ ſi aliqd mouet̄ ī vacuo mouet̄ ī īſtāti ꝓpter hoc ꝙ mediū mobili ñ reſiſtit. ſ3 ſic̄ vacuū ñ reſiſtit coꝛpi ī motu: ita nec aliqd plenum ip̄i āgelo. ḡ āgel⁹ mouet̄ ī īſtāti. ¶ S3 ꝯ̄ ē qḋ dic̄ aug. 8. ſup gñ. ad literā. ꝙ de⁹ mouet creaturā ſpūalē ꝑ tp̄s. angel⁹ aūt ē creatura ſpūalis. ḡ mouet̄ ꝑ tp̄s ⁊ nō in inſtanti.

Ad² dō q̄ in omni motu oportet intelligere ſucceſſionez ⁊ tēpus per aliquez modū: eo q̄ termini cuiuſlʒ mot⁹ſunt ſibi oppoſiti inuicez ⁊ incontingētes. vt patet in pmo phy. Uñ oportet q̄ omne mobile intelligat̄ eē pmū in vno termino mot⁹ ⁊ poſteri⁹ in altero. ⁊ ſic ſeq̄t̄ ſucceſſio. Sʒ trāſire de vno termino ad alterū in motib⁹ corporalib⁹ ɔtingit dupl̄r. Uno mō ſicut de inſtanti in inſtans. hoc aūt eſſe non poteſt niſi quādo ſunt tales termini mot⁹: int̄ quos eſt accipe aliquo modo mediū ſicut inter duo inſtantia eſt tempus mediū. vt patet in loci mutatione ⁊ alteratione. augmēto ⁊ diminutione. ⁊ hi motus dicūt̄ ɔtinui: ꝓpter ɔtinuitatē ei⁹ ſup qd̄ trāſit mot⁹ c⁹ ē plus ⁊ min⁹ accipere. Alio modo trāſit̄ de vno termino mot⁹ in aliū ſicut de tpe in inſtās. ⁊ hoc accidit in motib⁹ quoꝝ termini ſunt pꝰuatio ⁊ forma: inter que ɔſtat mediuʒ non eſſe. vñ nō poteſt ſic trāſiri de vno extremo in alteruʒ. vt qñq; in neutro extremoꝝ ſit. ſicut trāſit̄ de inſtanti in inſtans: ita q̄ in neutro eſt inſtantiū: ſed in medio tpe ⁊ hi⁹ mot⁹ſūt generatio ⁊ corruptio ⁊ illuminatio ⁊ hi⁹: in quib⁹ opʒ dicere q̄ vn⁹ termin⁹ erat in toto tpe precedēte ⁊ ali⁹ in inſtāti: ad qd̄ tēpus terminat̄. hi⁹ aūt mutatōes ſūt termini mot⁹ cuiuſdā. ſic illuīatio diei eſt termin⁹ mot⁹ localis ſolis. vñ in toto tpe p̄cedēte quo ſol mouet̄ ad pūctū directe oppoſitōis erant tenebre. in ipo ṫo inſtanti quo peruenit ad pūctū p̄dictū eſt lumē. ⁊ ſil̄r ē de generatione ⁊ corruptiōe qui ſunt termini alteratōis. ⁊ qa inter tpūs ⁊ inſtans non cadit aliqd̄ medium nec eſt aliqd̄ inſtans accipe īmediate p̄cedēs vltimū tpis. Inde ē q̄ in hi⁹ mutatōib⁹ abſq; oī medio trāſit̄ de vno extremo in aliud. nec ē accipere vltimū tpūs in quo fuerit in termino a quo: ſ vltimū tpūs quod terminat̄ ad inſtās in quo eſt in termino ad quē. ⁊ iō hi⁹ mutatōes inſtantanee dicūt̄. hoc aūt dici ñ pōt in motu angeli eo q̄ nullū ordinez hʒ ad aliquē motū ɔtinuū vt poſſit dici termin⁹ ei⁹. vñ opʒ ponē q̄ intelligat̄ trāſire de termino mot⁹ in terminū mot⁹. ſic trāſit̄ de inſtanti ī inſtās. ⁊ nō ſicut tranſit de tpe in inſtans eo q̄ tempus non pōt ītelligi ſine motu. vñ cū eē angeli ī termino a quo a nullo motu depēdeat: non pōt dici q̄ ſit ibi in tpe: ſ ī q̄dā nūc. ⁊ ſil̄r in termino ad quē cū alio nūc. Sʒ hi⁹ nūc nō ſunt termini hi⁹ tpis qd̄ ē numer⁹ mot⁹ celi: eo q̄ motus angeli nullo mō depēdet a motu celi: vt ei⁹ numero menſuret̄: nec opʒ ea ɔtinuari p mediū tpūs. ɔtinuitas enī tpis ſeq̄t̄ ɔtinuitatē motus: ⁊ ɔtinuitas mot⁹ ſeq̄t̄ ɔtinuitatē magnitudinis ſuper quā tranſit mot⁹. vt hr̄ in. 6. phy. Sʒ ī ipſis operationib⁹ angeli rōe quarū dr̄ moueri per diuerſa loca: nō eſt inuenire aliquam ɔtinuitatem. ſed ɔſequenter ſe habent. Unde ⁊ nunc que mēſurant motum angeli ſunt ɔñter ſe hñtia: ⁊ nō eſt inter ea aliqd ɔtinuans: ⁊ ipa p̄lalitas nc̄ ſe ɔñtiū ē qdā tps in quo dicim⁹ āgelū moueri

⁊ hoc ɔſonat dictis phi. ut phi. vbi
dicit ꝙ eiuſdē rōis eſt indiuiſibile
moueri: ⁊ tempus ɔponi ex nūc.

¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ non reperit tempꝰ
in motu angeli ꝑpter diſtantiā. ſed
propter incōtingētiā terminoꝝ qa
.ſ. non ɔtingit angelū eſſe in duobꝰ
locis ſiml'. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ ſucceſſio
motꝰ non ſolū ſequit diuiſionē mo-
bilis: ſ etiā eiꝰ ſup quod trāſit motꝰ
qa ſm ꝑus ⁊ poſteriꝰ in magnitu-
dine eſt ꝑus ⁊ poſteriꝰ in motu. ut
dr in. 4. phy. Licet ḡ angelꝰ ſit indi
uiſibilis. tñ loca ſm que moueri dr
ſunt diuiſa adinuicē. ⁊ ideo opꝫ in
motu eius intelligi aliquā diuiſio-
nem. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ quāuiſ
non impediat aliquod plenū ange-
lum in ſuo motu: tamē ꝑpter rōnē
iam dictam oportet in motu eius in
telligi diuerſa. nunc ratio autē phi
loſophi eſt magis ducens ad īpoſ-
ſibile ꝙ ɔñſiua. vt ɔmēta. ibiđ dic.

¶ Articulus. ioꝰ.

AD qntū ſic ꝑcedit. Uidet
ꝙ angeli nō poſſint agere
in hec corpa īferiora. Actio
enim nō poteſt niſi inter ea que ha
bent aliquā ɔuenientiā adinuicē.
Sed angelꝰ non habet ɔuenietiam
cum iſtis corporibꝰ: cū corruptibiliū
⁊ incorruptibiliū etiā genus nō ſit
vnum. vt dicit in. io. metha. Ergo
angeli in hec corpora non poſſunt
agere. ¶ Preterea ſi agunt angeli
in hec corpora aut agunt per impiū
aut per influxum. Si per imperiū
equaliter agere poſſūt in ꝑpinqua
⁊ in diſtantia. quod eſt ɔtra Dam.
qui dicit ꝙ vbi operāt ibi ſunt. Si
ꝟo per influxū oportet ꝙ illud qđ
īfluūt ꝑ mediū trāſeat. mediū aūt
corporale non eſt receptiuū ſpūalis
impſſiōis. Ergo nullo modo poſſūt
angeli agere in hec inferiora corpa
neqꝫ in animas nr̄as. ¶ Preterea ñ
poſſunt dici agere vl' influere ſicut
fons influit riuo. vt idem numero
qđ ꝑus eſt in angelo: poſtmoduꝫ in
his inferioribꝰ fiat. qa ſic in agēdo
aliqd amitteret. nec iterū illud qđ
in his inferioribꝰ recipi dr per eorū
influxū creando. quia angeli creato
res non ſunt. nec iterū educēdo de
potētia in actum. qa ad hoc natura
ſufficit. ḡ angeli nullo mō in inferi-
ora agūt. ¶ Sꝫ ɔtra eſt quod augꝰ.
dicit in. 3. de tri. ꝙ ea que diuinitꝰ ī
corporalibꝰ fiūt miniſterio angelo-
rū fiūt. Grego. etiā dicit in. 4. dyal.
ꝙ omnia corporalia per ſpūales ſb-
ſtantiis adminiſtrāt. ¶ Rꝰ dō ꝙ
de actione angeloꝝ in hec inferiora
corpora duplex eſt opinio apud phi
loſophos. Cōmētator enī vult ī. io.
metha. ꝙ ſbe ſpūales nō poſſūt im-
ꝑmere in hec inferiora corpora: niſi
mediātibꝰ corporibꝰ celeſtibꝰ que a
ſbſtātiis incorpeis mouēt ſm phos
Auic. ꝟo vult in ſua meth. ⁊ ī. 6. de
nālibꝰ ꝙ duplr̄ impmūt in hec infe
riora. vno mō ꝑ motū orbiū. ⁊ alio
mō per imperiū īmediate. qa forme
intellectꝰ eoꝝ ſunt factiue ſm eū. ⁊
materia ſenſibilis obedit eoꝝ con-
ceptōibꝰ pluſꝙ qbuſlibꝫ q̄litatibus
actīs ⁊ paſſiuis. Et exīde ē ſm eū ꝙ
ī iſtis īferioribꝰ fiūt aliq̄ trāſmutati
ones qñꝙ ex ɔceptiōibꝰ ſuperioruꝫ
ſbaꝝ preter totū ordinē cāꝝ nāliū.

Sȝ hec opinio ſecũda repugñt dictis aug. in .3. de trini. vbi dr̃ ꝙ angelis nõ ſeruit ad nutũ mã corpalis. Repugnat etiã rõni: qa quãuis qd eſt potentia in mã ſit actu in ſbſtantiis multo nobiliꝰ: tñ mã corporalis nõ eſt ꝓportionata potẽtia reſpectu tal' actus: quo ſbe ſpũales in actu ſunt. opȝ aũt agẽs qd educit potẽtiã in actu eſſe materie ꝓportionatũ. vñ ñ põt eſſe ꝙ ꝟtus ſbe ſpũalis create ſe extẽdat ad materie trãſmutationẽ ĩmediate: ꝫ mediãte aliquo agẽte naturali. Quãuis enĩ ei nõ obediat corporalis mã ad formalẽ transmutationẽ. ĩmediate tñ obedit ei localr̃ ad motũ localẽ. ⁊ ꝑ hãc ꝟtutẽ pñt ꝯgregare ⁊ circũponere aliqua agẽtia nãlia ad aliquẽ effectuȝ ꝑficiẽdũ. Ea ꝟo ad que nulla virtꝰ nãlis ſe extẽdit fiunt ſola dĩna ꝟtute: que ſola põt nãlem ordinẽ ĩmutare. Sȝ qa mẽtes nr̃e ſunt ꝓportionate ⁊ ꝓpinque ad recipiẽdũ actionẽ angeloꝝ: iõ ĩ mẽtes noſtras agẽ pñt duplr̃. vno mõ ꝯfortãdo ĩtellectũ noſtrũ. ſicut in corporalibꝰ minꝰ calidũ ꝯfortat̃ ꝑ magiſ calidũ. Alio mõ ꝑ agẽs nãle ĩpĩꝰ intellectꝰ. ſicut etiã agit in corpora. ⁊ boc eſt inqꝫ luĩe angelico illuſtrãt̃ fantaſmata ad aliquas nobiliores ꝯceptões im̃ꝑmẽdas ꝙ̃ lumine intellectꝰ agẽtis. exꝑmi poſſent. ¶ Ad p̃muȝ ğ dd ꝙ angeli hñt ꝯueniẽtiã cũ iſtis inferioribꝰ corpibꝰ que eſt ꝯueniẽtia mouẽtis ad motũ. pñt enĩ mouẽ motu locali corpora nõ ſolum illa celeſtia ĩmediate: ꝫ etiã hec inferiora. vt ſic ſnĩa nr̃a de actione angeloꝝ in corpora ſit media ĩnter duas opiniões phoꝝ p̃dictas. ¶ Ad 2ᵐ dd ꝙ angelus agit in hec corpora mouẽdo ea localr̃ ꝑ imperiũ. ꝫ impiũ non dr̃ hic ſine ꝟtute actiua: quã opȝ aliquo modo ꝯtingere corpꝰ motũ. cũ mouens ⁊ motũ oporteat eſſe ſil'. vt ꝓbat in .7. phi. Actio ꝟo qua influere dr̃ in aĩam nr̃am ꝯfortando eaȝ ad intelligẽdũ: nõ opȝ ꝙ trãſeat ꝑ mediũ corporale: qa hoc facit in ſpũalibus ordo: qd in corpalibus ſitꝰ ꝫm Aug. Aĩe ꝟo nr̃e ordine nature q̃ſi ꝯtiguãt̃ ipſis angelis: ſicut ⁊ angelꝰ inferior ſupiori. vñ nõ opȝ ꝙ interueniat mediũ corporale. ¶ Ad t̃tiũ dd ꝙ angeli neqȝ in aĩa neqȝ in nã corporali aliqd creãt: ꝫ ſolũ educũt de potẽtia in actũ. Et quãuis nãle agẽs de potẽtia in actũ educẽ poſſit nõ tñ ita ꝑfecte ſicut angelus.

Deinde q̃rit̃ de his q̃ ꝑtinẽt ad hoĩes. Et p̃mo q̃tũ ad nãm ¶ 2ᵒ quãtũ ad grãȝ. ¶ 3ᵒ quãtũ ad culpã. ¶ 4ᵒ quantũ ad glíaȝ. ¶ Quãtũ ad nãȝ q̃rũt̃ duo. ¶ Primo vtrũ vegetabilis ⁊ ſẽſibilis aĩa ſint a creatiõe. ¶ 2ᵒ vtrũ ĩpare ſit actꝰ volũtatis vel rõnis.

¶ Articulꝰ .xiꝰ.

Ad p̃mũ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ aĩa vegetabilis ⁊ ſenſibilis educãt̃ in eſſe ꝑ creatõem. Ut enĩ dic̃ aug. in li. de ꝟa religiõe Subſtãtia viuens nature ordine p̃fert̃ ſbe non viuenti ¶ Sȝ aĩa ſenſibilis ⁊ vegetabilis ſunt ſbe viuentes. ğ ſunt nobiliores omnibus ſbſtãtiis non viuentibus. Alique aũt ſbe non viuentes ſunt immediate

a deo create:vt elementa hu⁹ mūdi i
ḡ ⁊ aīa ſenſibilis ⁊ vegetabilis im
mediate a deo creaẗ:cū nobilitaſ fa
cientis demonſtret nobilitatē facti
¶ Preterea omne cui ꝓprie ꝯpetit
fieri:vel fit ex nihilo:vel fit ex aliq̄
Sꝫ aīa uegetabili ⁊ ſenſibili ꝯpetit
ꝓpe fieri.ḡ cū nō fiat ex aliquo: qa
nō hn̄t mām partem ſui: relinquiẗ
ꝙ fiant ex nihilo.⁊ ſic exeūt in eē p
creationē. Probatio medie.Omne
qđ ꝓpe hꝫ eſſe ſi non ſemp fuit:ꝓpe
diciẗ fieri.Sꝫ anima ſenſibilis ꝓpe
⁊ vere hꝫ eſſe cū ſit ſba opans. mo/
uet enī corp⁹.nihil aūt hꝫ ꝓpaꝫ opa
tionē niſi qđ hꝫ ꝓpum eſſe. ḡ cū aīa
ſenſibilis hui⁹ aīalis non ſemp fue/
rit:ꝓpe ꝯpetit ei fieri.⁊ ſic reſtat ꝙ
creeẗ.¶ Sꝫ ꝯtra eſt qđ phs dicit ī
.z.de aīa. ꝙ ſenſitiui p̄ma mutatio
fit a generāte.Prima aūt mutatio
ſenſitiui ē ſm quā acqrit actū p̄mū
qui eſt aīa ſenſitiua.ḡ fit p genera/
tionē ⁊ nō per creationē. ¶ Pretēa
omne illud qđ p̄cedit in ſemine ho
minis ante introductionē aīe rōaliſ
eſt per generatōeꝫ ⁊ nō p creatōem
Sꝫ aīa vegetabilis ⁊ ſenſibilis p̄ce
dūt in ſeīe hoīs: qa p̄mū eſt viuūꝫ
q̄ aīal ⁊ aīal q̄ homo ſm phūm in
.16.de aīalib⁹.ḡ etiā in hoīe eſt aīa
ſenſibilis ⁊ uegetabilꝭ p generatōeꝫ
¶ Preterea cū de⁹ in inſtanti opeẗ
nā ꝯo ſucceſſiue:omne illud qđ per
actionē ſucceſſiuā exit in ēſſe eſt ab
aliquo agente nāli.Sꝫ aīa ſenſibilis
⁊ vegetabilis ꝓduciẗ actione ſuc/
ceſſiua:quia determinato ſpacio tē
poris viuificaẗ ꝯcept⁹ ⁊ ſenſificaẗ.
ḡ aīa ſenſibilis ⁊ vegetabilis ſunt
a nāli agente ⁊ nō p creationē.
¶ Rº dō ꝙ circa hanc qōnē eſt du
plex opinio. Quidā enī dicūt aīam
ſenſibilē ⁊ vegetabilē eſſe ex crea/
tione. Alii ꝯo extraduce. ⁊ hec di/
uerſitas apud phos inueniẗ nō ſolū
de iſtis aīalib⁹:ſ etiā de oīb⁹ formiſ
ſbalibus.Quidā enim vt Plato ⁊
Auicēna poſuerunt omnes formas
ab extrinſeco eē: qui p̄cipue ex duo
bus mouebāẗ. Primo quidē qa cuꝫ
forme nō hēant mām partē ſui: nō
poſſunt fieri niſi ex nihilo. vn̄ optꝫ
ꝙ a creāte fiant.Secūdo qa in reb⁹
inferiorib⁹ nō videbāt p̄ncipia acti
onū niſi qualitates actiuas ⁊ paſſi/
uas quas iudicabāt īſufficiētes ad
ꝓductionē formarū ſbaliū:cū nihil
agat vltra ſuam ſpēm.¶ Sꝫ in hoc
videẗ fuiſſe decepti:quia attribue/
bāt fieri ꝓpe iſtis formis.cū tn̄ fieri
nō ſit niſi ꝯpoſiti.cui⁹ etiā ꝓpe eſt eē
forme enim eſſe dicūẗ nō vt ſbſiſtē
tes:ſ vt quo ꝯpoſita ſūt.vn̄ ⁊ fieri
diciẗ nō ꝓpa factione:ſed p factōeꝫ
ſuppoſitoꝝ:que trāſmutāẗ trāſmu/
tatione materie de potentia ī actuꝫ
vnde ſicut compoſita fiunt per agē
tia naturalia. ita etiam forme que
non ſunt ſbſiſtentes.Qualitates au
tem actiue ⁊ paſſiue agunt ad for/
mas ſbſtantiales in virtute ſbſtan/
tialium formarum:quarum ſunt in
ſtrumenta.ſicut calor ignis agit vt
inſtrumentum anime nutritiue.vt
dr̄ in.z.de aīa. Aīa autem vegetabi
lis ⁊ ſenſibilis nō ſunt forme ſbſi/
ſtentes. alias remanerent poſt cor/
pora. vn̄ opꝫ ꝙ fiāt a generāte per
actionē ꝯpoſitoꝝ ſic̄ ⁊ cetere forme

mãles. ſola aũt aĩa intellectiua q̃ bꝫ eẽ ſbſiſtẽſ: cũ maneat pꝰ corpꝰ ẽ ab ex triſeco p creatõeꝫ. Si aũt ſẽſibile ⁊ vegetabile ⁊ intellectiuũ in hoĩe in diuerſis ſbſtãtiis aĩe radicãt tũc ⁊ vegetabilis ⁊ ſẽſibil' hoĩs a generãte erit. ꝟ ga hec opinio repugnat dictis philoſophoꝝ: qui in vno aĩato vnã aĩam tm̃ poſuerũt: ad quã oẽs opatões aĩe ptinẽt: ⁊ etiã ɔtra dcã ſãctoꝝ improbãtiũ dualitatẽ aĩarũ vt pꝫ ĩ li. de eccleſiaſticꝭ dogmatibꝰ. Jõ approbato ꝙ in hoĩe ſit tm̃ vna ſba aĩe cuiꝰ potẽtie ſũt vegetatiuũ ſenſitiuũ ⁊ ĩtellectiuũ dicimꝰ ꝙ aĩa hoĩs que oẽs has potẽtias aĩe ſuſtinet a deo creaẜ: quãuis p opationẽ nãl' agẽtis fiat: vt corpꝰ organizatũ actu pficiaẜ p potẽtias q̃ ſunt corpaliũ ptiũ actꝰ. ¶ Ad pᵐ ḡ dꝺ ꝙ aĩa vegetabilis ⁊ ſenſibilis nõ ſunt ſbe viuẽtes: ſicut nec ſbſiſtẽtes: ꝟ ſũt pⁿcipia viuẽdi ⁊ eẽndi. ⁊ iterũ ñ opꝫ ſi gd minꝰ nobile ſit a deo ĩmediate ꝙ etiã qꝺ eſt magis nobile: ga deꝰ cũ nõ hẽat limitatã ꝟtutẽ nec agat neceſſitate nature: põt agere ⁊ nobiliora ⁊ minꝰ nobilia ẜm ſuã volũtatẽ: ſic ĩmediate pduxit pᵐa indiuidua brutoꝝ aĩaliũ. qbꝰ tñ hoĩes g nũc generãẜ ex ſeĩe nobiliores ſunt. ¶ Ad zᵐ dꝺ ꝙ aĩe ſenſitiue nõ cõuenit p ſe eẽ nec fieri nec opari. nulla enĩ ẽ actio aĩe ĩ qua corpꝰ ñ ɔicet Eſt. n. duplex potẽtia motiua aĩe ſẽſitiue. vna q̃ impat. ſ. appetitiua: cꝰ actꝰ ɔſtat ꝙ nõ exerceẜ ſine corpore. Altera q̃ impat q̃ affixa muſculis ⁊ neruis eſt pⁿᵐ mobilitatis in eis. ꝟ ipſa diſtinctio partiũ corpaliũ fac̃ ꝙ vna ps aĩalis ẽ mouẽs ⁊ alia mota ⁊ ita pñt moueri ex ſe. ¶ Alia que ſunt in ɔtrariũ ɔcedimꝰ: niſi quãtũ ptinet ad hoĩeꝫ in cuiꝰ ſeĩe quãuis p̃cedat vegetatiua ⁊ ſenſitiua aĩa impfecte: cũ illis ceſſantibꝰ introducaẜ p creatõem aĩa rõnalis q̃ pfecte ɔtinet qꝺ in eis erat impfectõis. nã ẜm Auic. in gñatione aĩalis ex ſeĩe interueniũt multe gñatões ⁊ corruptões. ¶ Articulꝰ. izꝰ.

Ad zᵐ ſic pceditẜ. ¶ Uideẜ ꝙ imperare ſit actꝰ rõis. quia phs dicit in. i. ethi. Ratio recte ⁊ ad optima depcaẜ ⁊ obedit ei qꝺ ẽ cõtinẽtꝭ. ḡ impare ⁊ depcari ⁊ hiꝰ videẜ ad rõnẽ ptinẽ. ¶ Sꝫ ɔ̃ Jmpare ad dñiũ ptinet. Sꝫ nos ſumꝰ dñi nr̃oꝝ actuũ p uolũtatẽ. ḡ impare ẽ actꝰ volũtatis. ¶ Rꝰ dꝺ ꝙ ĩ impio duo ɔcurrunt. quoꝝ vnũ eſt rõnis aliud volũtatis. Qui. n. ĩpat aliqd inclinat ad faciẽdũ qꝺ volũtatis ẽ. ipiꝰ enĩ ẽ mouẽ p modũ agẽtꝭ ⁊ iteꝝ ordinat eũ cui impat ad exequẽdũ illud quod impetraẜ. ⁊ hoc ad rõnẽ ptinet cꝰ eſt ordinare. Et ſi duoꝝ hoꝝ ordo ɔſidereẜ videẜ pᵐ eſſe inclinatio volũtatis in aliqd p electõeꝫ: ⁊ poſtea in pnᵒ executioniſ ordinaẜ p quos fieri debeat qꝺ electũ ẽ. ⁊ ſic impiũ erit ĩmediate actꝰ rõnis: ꝟ volũtatis quaſi pmo mouẽtis. ⁊ p hoc patet ſolutio ad obiecta ¶ Articulus. izꝰ.

Deinde q̃riẜ q̃tũ ad grãꝫ ptinet: vtrũ caritas ẜm ſuaꝫ eẽntiã augeaẜ. Et videtur ꝙ non. Cũ enim augmẽtũ ſit quedã mutatio vel variatio: qꝺ ẜꝫ eẽntiaꝫ

augeť ſm eēntiā variať vel mutať ꝭʒ qȯ mutať vel variať ſm eēntiā aut generať aut corrūpiť. ğ ſi caritas ſʒ eēntiā augeť corrūpiť.nō.n. generať:cū pus fuerit. ¶ Preterea caritas nō hʒ quātitatē niſi ꝟtualē ꝭʒ ꝟtꝰ caritatis eſt ipa eēntia eiꝰ. ğ quātitas caritatis eſt eēntia eiꝰ.nō ğ pōt eē ꝙ varieť quātitas caritatꝭ ſine variatiōe eēntie eiꝰ. ⁊ ſic ſi augeť ſm ſuā eēntiā opʒ ꝙ eē eiꝰ vł generet vel corrūpať.ꝭʒ ꝺř. Premiuʒ eēntiale rñdet ipſi eſſentie caritatꝭ ꝭʒ qdā pficiūt ad maiꝰ pmiū eēntiale.ğ ī eis caritas ſm eēntiā augeť ¶ R° ꝺȯ ꝙ caritas ſm ſuā eēntiaʒ augeť.ꝭʒ notādū ē ꝙ hec ppoſitio ſm ſm varias habitudines q̄s importat:qñ ꝙ denotat ſbiectū. vt cū ꝺř.iſte eſt albꝰ ſm pedē.qa pes ē ſbiectū albedinis. qñ ꝙ ꝟo formaʒ vt cū ꝺř.iſte eſt coloratꝰ ſm albedinē. Cū ğ ꝺř aliqd ſm hoc moueri: pōt intelligi vel ſbiectū vel forma. Cuʒ enī ꝺř. iſte moueť ſm manū:notať ſbiectū motꝰ. Cū ꝟo ꝺř.iſte moueť ſm locū:notať id qȯ formalř ſpecificat motū.Sic ğ cū dicimꝰ caritatē ſm eēntiā augeri:denotať ſbiectuʒ augmēti. vt ſit ſenſus. Ipſa eēntia caritatis augeť.ſic cū dicimꝰ. albuʒ augeť ſm eēntiā ſuā. nō aūt deſigť forma ſpecificās motū.vt ſit ſenſuſ augeť ſm eēntiam.i.augmētū einſ eſt motꝰ in eſſe vel in eſſentia. ⁊ ſic ꝺř augmētū eē ſʒ quātitatē.⁊ q̄uis quātitas caritatis que eſt ꝟtus ſit idem qȯ eēntia caritatis.nō tñ opʒ ꝙ eēntia caritatis tollať: qa etiam in augmēto corporali ipſa eſſentia quātitatis nō tolliť:cū ſemp remaneat dimēſio interminata. ſ ſm diuerſas terminatōes quas recipit fit mutatio de paruo in magnū: que ē augmētū.ita etiā ipſa ꝟtꝰ caritatiſ nō tolliť p eēntiā ſuā: ſ variať terminatio eiꝰ.Dīs aūt forma recepta in aliquo ſbiecto terminationē recipit ſm capacitatē recipiētis.Unde qñ ſbiectū caritatis magis diſponitur ad caritatē.ſ. ad ꝯgregationeʒ ſui ad deū:tanto maiorē participat caritatē.⁊ ſic caritas ſm ſuā eēntiā augeri ꝺř.⁊ p h̄ pʒ ſol'o ad obiecta.

¶ Articulꝰ.14ꝰ.

Deinde queriť de his que ptinēt ad culpā. Et querūť duo. ¶ Primo vtrū Petrꝰ negādo xpm peccauerit mortalř. ¶ 2° vtrū hēre plures pbēdas ſine cura aīaꝝ abſꝙ diſpēſatōe ſit pc̄m mortale. ¶ Ad pmū ſic pcediť.Uideť ꝙ Petrꝰ negādo xpm nō peccauit mortalř. Dīc enī q̄dā glo.ꝙ peccauit p ſurreptionē.ꝭʒ pc̄m p ſurreptionem ē veniale ⁊ nō mortale. vñ pmi motꝰ qui p ſurreptōeʒ fiūt ſūt peccata venialia.ğ peccauit tm̄ venialř. ¶ Pretēa Ber.dīc in li.de dile.dñi.ꝙ in Petro caritas fuit ſopita nō extincta.ꝭʒ p peccatū mortale caritas extinguiť.ğ Petrꝰ non peccauit mortalř. ¶ ꝭʒ ꝯtra eſt qȯ Greg.dīc in moral.ꝙ Petrꝰ ab ipis faucibus dyaboli eripitur. Sed in faucibus dyaboli nō eſt aliquis niſi per peccatum mortale. ergo Petrꝰ peccauit mortaliter. ¶ R° dicendū ꝙ abſꝙ dubio Petrꝰ peccauit mortalř neganꝰ xpʒ.qȯ qdē pʒ ex duobꝰ

¶ Primo qa negauit fidez in loco vbi periclitabaẗ: ⁊ ei⁹ ↄfeſſio requirebaẗ. Ore enī ↄfeſſio fit ad ſalutē vt dr̄ Ro.10. in quo videẗ ꝙ ſit de neceſſitate ſalutis cōfeſſio fidei in caſu predicto: ⁊ p̄cipue mendacium in his que fidei ſunt eſt pniciosiſſimū. ſm Aug. in li. de mēdacio. ¶ 2° quia defectui ↄfeſſionis ⁊ mēdacio addidit piuriū ⁊ blaſphemiā: quia vt dr̄ Mat.26. cepit deteſtari ⁊ iurare quia non nouiſſet hominē: que ↄſtat eſſe grauia peccata. Un̄ glo. dicit ibidē. Tertio cepit deteſtare ⁊ iurare qa nō nouiſſet hominē: qa perſeuerare in peccato dat īcremētū ſcelerum: ⁊ qui minima ſpernit cadit in maiora. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ ſurreptio dupl'r accipiẗ. vno mō ƀz ꝙ opponiẗ deliberationi. ⁊ ſic p̄mi mot⁹ dicūẗ eſſe ſurrepticie: ſic Petr⁹ ex ſurreptione non peccauit. Alio modo ſm ꝙ opponiẗ electioni. ⁊ ſic Petr⁹ ex ſurreptione peccauit. quia ñ peccauit ex electione quaſi ex certa malicia: ſ; ex paſſione timoris. tal' aūt ſurreptio nō excuſat a mortali. ſicut patet in incōtinēte q fornicaẗ mot⁹ ↄcupiīa: cū tamē habēt ꝓpoſitū ↄtinēdi. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ Bern. improprie loquiẗ. ⁊ ei⁹ ꝟbū vt ꝟificeẗ eſt intelligēdū de quadā dilectione familiaritatis: quā Petrus ad xp̄m ↄceperat: que in eo manſit etiā poſt negationē: vel ſi intelligaẗ de caritate gratuita: ītelligēdū ē ꝙ ñ fuit extīcta ſm p̄deſtinationē dīnā que ei⁹ pnīaȝ p̄pabat: quāuis eēt in ſe extincta ſm actum.

¶ Articul⁹. 15⁹.

Ad 2ᵐ ſic p̄cediẗ. Videẗ ꝙ hēre plures p̄bēdas ſine cura aīaꝝ abſq; diſpēſatione ſit peccatū mortale. Quicūq; .n. fac ↄtra ſtatutū ↄcilii peccat mortal'r. S; qui hȝ plures p̄bēdas facit ↄtra ſtatutum ↄcilii generalis. ḡ peccat mortal'r. Probatio medie. di.7. diciẗ in quodā decreto Urbani pape: qđ incipit. Sanctoꝝ canonū ōīo aliquē in duab⁹ eccleſiis titulari nō liceat. S; vnuſqſq; in qua titulat⁹ ē in ea tm̄ canonic⁹ hēaẗ. l; enim epiſcopi diſpoſitiōe vn⁹ diuerſis p̄eſſe poſſit eccleſiis. canonic⁹ tn̄ p̄bēdarius niſi vni⁹ eccleſie in qua cōſcriptus eſt: eſſe non debet. ¶ Preterea. 15. q.1. dicit quoddā decretū ſeptime ſinodi. Cleric⁹ ab inſtanti tpe in duabuſ non ↄnumereẗ eccleſiis. negociatōiſ enim eſt hoc ⁊ turpis lucri ↄmodū ⁊ ab eccleſiaſtica ↄſuetudine penitus alienū. ⁊ ſic idē qđ p̄uſ. ¶ Preterea Criſo⁹. dicit ꝙ tenebra erubuit. lumē erubeſcat qđ figure ñ fuit ↄceſſum. rei reoꝛ eſſe illicituȝ: figure aūt nō fuit ↄceſſum ꝙ inter leuitas qui capiebat in bethleem capet in irl'm quō cū perfectiores eſſe debeam⁹: qui capit in cyro: non capit in Damaſco. ¶ Preterea Ber. dic̄ Qui non vnus ſ; plures eſt ī beneficiis non vn⁹ ſ; plures erit in ſuppliciis. S; q hȝ plures p̄bendas plures eſt in beneficiis. ḡ plures erit ī ſupplicüs. ⁊ ſic grauiſſime peccat.

¶ Preterea qcunq; ↄmittit ſe diſcrimini ⁊ periculo peccati mortal' peccat mortal'r. Iſte ē hi⁹: qa recipiēdo pl'es p̄bēdas iurat ſtatuta vtri⁹q;

eccleſie:in qb⁹ p̃bendat̃:que aliq̃n n̄
pñt ſimul ſeruari. vtpote ſi eodem
tpe vocet̃ ad electionē in vtraq; ec
cleſia:uel ad aliqua eccleſie negocia
pagēda:⁊ p̃cipue ſi ſit cā inter du-
as eccleſias:cū vtriq; teneat̃. g̃ vi-
det̃ q̄ peccet mortalr̃. ¶ Sʒ cōtra ē
qa illud qd̄ v̄git in cōmune piculū
non eſt ab eccleſia ſuſtinēdū. Sʒ ec-
cleſia ſuſtinet vt aliq cōmuniter ha
beāt duas p̃bēdas. g̃ in hoc non eſt
periculū peccati mortalis. ¶ Prete
rea licitū eſt alicui patrimoniū ha-
benti p̃bendā accipe. Sʒ maior ē cō-
ueniētia inter eccleſiaſtica bñficia:
q̄ inter patrimoniū ⁊ p̃bēdā. g̃ eti
am licet hñti vnā p̃bēdā accipe ali
am. ¶ R° dd̄ q̄ omnis q̄ſtio in qua
de peccato mortali querit̃: niſi ex-
p̃ſſe v̄itas hēat̃: piculoſe determi-
nat̃:qa error quo nō credit̃ eē pc̄m̄
mortale qd̄ eſt peccatū mortale cō-
ſcīam nō excuſat a toto:licʒ forte a
tanto. Error v̄o quo credit̃ eē mor-
tale qd̄ nō ē mortale ex cōſcīa ligat
ad peccatū mortale. Precipue autē
periculoſū eſt vbi v̄itas ambigua ē
quod in hac qōne accidit. Cū enim
hec qō ad theologos ptineat:inq̄tū
depēdet ex iure diuino vel ex iure
nāli. ⁊ ad iuriſtas inquātuʒ depen
det ex iure poſitiuo: inueniūt̃ in ea
theologi theologis: ⁊ iuriſte iuri-
ſtis cōtraria ſentire. In iure nanq;
diuino nō inuenit̃ determinata ex
preſſe:cū in ſacra ſcriptura expreſſa
mētio de ea nō fiat:quāuis ad eam
argumēta ex aliquib⁹ auctoritatib⁹
ſcripture forte adduci poſſint: que
tñ nō lucide v̄itatē oſtēdūt. Deter

minādo v̄o eā ſm̄ ius naturale: ſic
uidet̃ ad pñs de ea dicēdū. q̄ actio-
nū humanarū multiplex ē differen
tia. Quedā enī ſunt que hñt defor-
mitatē inſepabilr̃ ānexā. vt fornica
tio adulterium ⁊ alia hi⁹. que nullo
mō bñ fieri poſſunt. de numero ta-
liū nō eſt habere plures p̃bēdas. al̃
in nullo caſu diſpēſationē recipere
poſſet. quod null⁹ dicit. Quedā v̄o
ſunt actiones que de ſe indifferent̃
ſunt ad bonū vel malū. vt leuare
feſtucā de terra. vel aliqd hi⁹:inter
quarū numerū qdā cōputāt habere
plures p̃bēdas dicētes. Ita licitū ē
plures p̃bendas ſicut habere plura
poma. Sed hoc nō videt̃ eē v̄um:cū
hoc qd̄ eſt hēre plures p̃bēdas plu-
rimas in ſe inordinatōes cōtineat.
vtpote qa non eſt poſſibile aliqueʒ
in plurib⁹ eccleſiis deſeruire ī qbuſ
eſt p̃bēdat⁹:cū p̃bēde uideāt̃ eſſe or
dinate quaſi quedam ſtipēdia deo
ibidē miniſtrantiū. Seq̄t̃ etiā dimi
nutio cultus diuini: dum vn⁹ loco
pluriū inſtituit̃. Seq̄t̃ etiā in aliq-
bus defraudatio volūtatū teſtato-
rū. qui ad hoc aliqua bona eccleſiis
cōtulerūt vt cert⁹ numer⁹ deo deſer
uiētiū ibi eſſet. Sequit̃ etiā inequa
litas:dū vn⁹ plurib⁹ bñficiis abūdat.
⁊ ali⁹ nec vnū hēre pōt. ⁊ m̄lta alia
hi⁹ que de facili patent. vñ nō pōt
cōtineri inter indifferētes actiones
⁊ multo min⁹ inter eas que ſunt ſ̃m
ſe bone. vt dare elemoſinam ⁊ hi⁹.
Sunt v̄o quedā actiones q̄ abſolute
cōſiderate deformitatē vl̄ īordina-
tionē quādā īportāt. que tñ aliqb⁹
circūſtantiis aduenientibus bone

efficiũť.ſicut occidere hoīem vel p⸗
cutere in ſe deformitatē quādā im⸗
portat.ſ; ſi addať occidē malefacto
rem ꝓpter iuſticiā:vel pcutere delī
quētē cā diſciplīe: n̄ erit peccatū ſ;
ꝟtuoſū. In numero harū actionum
videť eſſe habere plures p̄bendas.
Quāuis enī aliquas inordinatiōes
cōtineat.tn̄ alie circūſtātie pn̄t ſup
uenire ita honeſtātes actū:ꝙ p̄dicte
inordinatiōes totaliter euacuanť.
vtputa ſi ſit neceſſitas in pluribus
eccleſiis ei⁹ obſeqo:⁊ poſſit plus ſer
uire eccleſie vel tātūdem abſens ꝙ̄
ali⁹ pn̄s.⁊ ſi qua alia ſunt hi⁹.⁊ tūc
iſtis ꝯditionib⁹ ſupuenietib⁹ cum
recta intētione nō erit peccatū etiā
nulla diſpēſatione interueniēte: ſi
ꝯſidereť tm̄ ſm ius naturale. quia
diſpenſatio ad ius nāle non ptinet
ſ; ſolum ad poſitiuū. Si ꝟo aliquis
hac intētiōe plura bn̄ficia habeat:
vt ſit ditior:vt lautius viuat:⁊ vt
facili⁹ ad epiſcopatum perueniat in
aliqua eccleſiarū.vbi eſt p̄bēdatus:
non tollūť p̄dicte deformitates ſed
augenť:quia cū tali intētōe ⁊ vnū
bn̄ficiū habere:qđ nullā inordinati
onē importat:eſſet illicitū.Et ſic q⸗
dē eēt dicēdū ſm ius naturale etiā
nullo iure poſitiuo ſupuenīēte.Nūc
aūt certū eſt per antiqua iura hoc
eſſe ꝓhibitū.patet etiam huic ꝓhibi
tioni ꝯſuetudinē eſſe cōtrariā: per
quam quidam dicunt illa iura eſſe
abrogata.Nam per ꝯtrariam ꝯſue
tudinē iura humana abrogantur.
Quidam uero dicūt per hanc ꝯſue
tudinē antiqua iura non abrogari:
eo ꝙ quedam decretaliſ ⁊c.multa p

patiētiā tolerāť: que ſi in iudicium
fuerīt deducta:iuſticia cogente ceſ
ſarenť. ⁊ hec ꝯtrouerſia iuriſtis eſt
relinquenda:quāuis hoc videať eē
probabile:ꝙ quantū ad hoc ꝙ iura
illa antiqua cōtinent:ius naturale
abrogari non poſſunt per ꝯtrariaꝫ
ꝯſuetudinē vtpote irrōnalē.Quā⸗
tum aūt ad hoc ꝙ ſolū de iure poſi
tiuo ꝯtinent:poſſunt eſſe abrogata
p̄cipue:ſi ſimulātes hāc ꝯtrariā cō
ſuetudinē in quoꝝ poteſtate eſt iuſ
poſitiuū mutare:intendūt per taleꝫ
diſſimulationē antiqua iura muta⸗
re.Si g̃ antiqua iura que hoc prohi
bēt in ſuo robore maneant ꝯtraria
ꝯſuetudine nō obſtāte:certū eſt nō
poſſe aliquē plures p̄bēdas habere
abſq; diſpēſatione etiam illis circū
ſtātiis ſupuenīētib⁹ que ſm cōſide⸗
rationē iuris naturaľ actū poterāt
honeſtare. Si autem antiqua iura
ſunt p ꝯſuetudinē abrogata: tunc
p̄dictis circūſtātiis ſuperuenīētib⁹
etiam ſine diſpenſatione licituꝫ eſt
plures p̄bendas habere:ſine quibuſ
circūſtātiis licitū nō eſt quātūcūq;
diſpenſatio interueniat.eo ꝙ diſpē
ſatio humana non aufert ligamen
iuris naturalis:ſ; ſolū ligamē iuris
poſitiui: quod per hominē ſtatuiť:
⁊ per hominē diſpēſari pōt. Et ex
his defacili poteſt patere reſpon⸗
ſio ad obiecta.

¶ Articulus.16⁹.

DEinde queriť quantum ad
gloriā ptinet. vtrū omnes
ſancti qui ſunt per eccleſiā
canonizati ſint in gloria: vel aliqui
eoꝝ ſint in inferno.⁊ videť ꝙ aliq

poſſint eſſe in inferno de his q ſunt in eccleſia canonizati. Null⁹ enī pōt eſſe ita cert⁹ de ſtatu alic⁹ ſicut ipſemet de ſe quia que ſunt hoīs nemo nouit niſi ſpūs hoīs qui in ipſo eſt. vt dr̄.i.ad cor.2. Sed homo nō pōt eſſe cert⁹ de ſe ipō. vtrū ſit in ſtatu ſalutis. Dicit enī Eccleſiaſtes.9. Nemo ſcit vtrum ſit dignus odio vel amore. g̊ multo min⁹ papa ſcit. ergo pōt in canonizādo errare. ¶ Preterea quicūqз in iudicādo innitit̄ medio fallibili pōt errare. Sз eccleſia ī canonizādo ſanctos īnitit̄ teſtimonio humano: cuз ingrat p teſtes de vita ⁊ miraculis. g̊ cū teſtimoniuз hominū ſit fallibile: videt̄ ꝙ eccleſia in canonizādo ſanctos poſſit errare

¶ Sз ɔtra. In eccleſia non poteſt eē error damnabilis. Sз hoc eſſз error damnabilis: ſi veneraret̄ tanqз ſāct⁹ q fuit peccator. qa aliq ſciētes peccata ei⁹ crederēt hoc eſſe falſum. ⁊ ſi ita cōtigerit poſſent ad errorem perduci. g̊ eccleſia in talib⁹ errare n̄ poteſt. ¶ Preterea Augu⁹. dicit in epiſtola ad Hiero. Q̄ ſi ī ſcripturꝛ canonica aliqđ mēdaciū admittat̄ mutabit̄ fides noſtra: que ex ſcriptura canonica depēdet. Sз ſicut tenemur credē illud qđ eſt in ſacra ſcriptura: ita illud qđ eſt cōmuniter p eccleſiā determinatū. vn̄ hereticus iudicat̄ qui ſentit ɔtra determinationē ɔciliorꝝ. g̊ ɔmune iudiciū eccleſie erroneū eē non poteſt. ⁊ ſic idē quod prius. ¶ R̄⁹ dđ ꝙ aliqđ pōt iudicari poſſibile ſm ſe ɔſideratum quod relatū ad aliquid extrinſecuз impoſſibile inuenit̄. Dico g̊ ꝙ iudiciū eorū q ꝑſunt eccleſie pōt errare in quibuſlibз ſi ꝑſone eorꝝ tm̄ reſpiciant̄. Si ḣo ɔſideret̄ diuina ꝓuidētia: que eccleſiā ſuā ſpū ſancto dirigit vt nō erret: ſicut ipē ꝓmiſit Jo. 14. ꝙ ſpūs adueniēs doceret omnē ꝟitatē de neceſſariis. ſ. ad ſalutem: certum eſt ꝙ iudicium eccleſie vlīs errare in his que ad fidē pertinēt impoſſibile eſt. Vn̄ magis ē ſtandū ſnīe pape ad quē ꝑtinet determinare de fide quam in iudicio ꝓfert: qз quorūlibet ſapiētum hoīum in ſcripturis opinioni. cū Cayphas ꝗuis nequā: tn̄ qa pontifex legat̄ etiam inſci⁹ ꝓphetaſſe. Jo.xi. In aliis uero ſentētiis que ad particularia facta ꝑtinēt: vt cū agit̄ de poſſeſſionib⁹: vel de criminib⁹: vel de hi⁹: poſſibile eſt iudiciū eccleſie errare propter falſos teſtes. Canonizatio vero ſanctorꝝ medium eſt inter hec duo. qa tamē honor quē ſanctis exhibemus quedā ꝓfeſſio fidei eſt qua ſanctorū gloriā credim⁹: pie credēdū eſt ꝙ nec etiam in his iudiciū eccleſie errare poſſit. ¶ Ad ꝑmum ergo dđ ꝙ pontifex cuius eſt canonizare ſanctos: poteſt certificari de ſtatu alicuius ꝑ inquiſitionē vite ⁊ atteſtationem miraculorꝝ. ⁊ precipue per inſtinctū ſpiritus ſancti: qui omnia ſcrutatur: etiam profunda dei.

¶ Ad ſecundū dicendum ꝙ diuina prouidentia preſeruat eccleſiam ne in talibus per fallibile teſtimonium hominum fallat̄.

¶ Incipit quodlibet decimum.

QUeſituʒ eſt de deo
angelo ⁊ anima.
De deo queſita ſūt
tria. ¶ Primo de
eius vnitate. ¶ 2°
de ei⁹ iudicio.
¶ Tertio de eius ſacramento.
¶ Articulus .pm⁹.

AD pmū ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ⁊ non remotionē tm̄ ſm opinionē magri. ¶ Ex ꝑuationib⁹ enim non ↄſtituitur res aliqua. Sed ex vnitatib⁹ ↄſtituitur numer⁹ qui eſt res: cum ſit ſpēs quantitatis. ergo vnitas non dicit ſm ꝑuatōem tantum. ¶ Preterea numer⁹ ſeqt diſtinctionē. Si g̃ vnitas ⁊ numer⁹ in diuinis nō dicerēt rem aliquam: non eſſet in diuinis realis diſtinctio. qđ eſt hereſis Sabelliana. ¶ Pretēa ſi vnitas ⁊ numerus in diuinis dicunt ſolūmodo remotiue. per vnitatē autem nihil aliud videt remoueri q̃ʒ numerus: nec per numerū aliud q̃ʒ vnitas: ſequit ꝙ vtrūqꝫ iſtoꝝ in diuinis dicatur ſm negationē negationis. Sed negatio negationis non eſt niſi ſm° rōnem tm̄. ergo vnitas ⁊ numer⁹ non eſſent realiter in diuinis. quod eſt incōueniēs. ⁊ ſic vnum ⁊ numerus aliquid poſitiue dicunt in diuinis. ¶ Sʒ ↄtra. Omne quod ꝑdicat de aliquo ꝑdicat de eo ſm ꝓpriam rōnē. Sed rō vnius in negatione ↄſiſtit. Eſt enim vnum quod nō diuidit ſm phm. g̃ de deo ꝑdicat ſm remotionē tm̄. ¶ Preterea ſm phʒ in .io. meth. vnū ⁊ multa opponūt. ſicut ꝑuatio ⁊ habit⁹. Priuatio aūt dr̄ ꝑ remotiōeʒ tm̄. g̃ vnū qđ inter ꝑdicta duo tenet locū ꝑuatōis dr̄ ꝑ remotiōem tm̄. ¶ Preterea vnum ſupra ens non addit aliqd ſm rem: quia ſic res non eſſet vna per ſuam eēntiam. addit g̃ aliquid ſm rōneʒ tantū. Sʒ qđ eſt ſm rōnē tm̄ vel eſt negatio vel relatio. Cū g̃ vnū ſuꝑ ens nō addat aliquā relationē: qa ad aliquid non dr̄: videt ꝙ addat negationē. ¶ R° dō ꝙ vnū quod eſt principiū numeri de neceſſitate aliquid poſitiue dicit ī eo cui attribuit: quia cum ex vnitatib⁹ numer⁹ ↄſtituat: niſi vnitas res aliqua eēt numer⁹ res eſſe non poſſet. ⁊ ſic nō poſſet poni in aliquo genere tanq̃ ſpēs. Si g̃ vnū quod ↄuertit cum ente ſit idem quod vnū qđ eſt pn° numeri: opʒ ꝙ etiā vnū qđ ↄuertit cū ēte aliqd poſitiue ſupaddat enti. ⁊ hoc ↄcedit Auicenna. vn̄ vult ꝙ vnū qđ ↄuertit cū ente addat ſuꝑ ens aliqd qđ ad gen⁹ mēſure ꝑtineat. Sed hoc non poteſt eſſe: quia cuʒ vnū quod ↄuertit cū ente de qualʒ re dicat: opʒ ꝙ etiā illa res quā addit ſupra ens ſit vna. ⁊ ſic vel erit vna ꝑ aliquaʒ vnitatē additā. ⁊ ita erit ꝓceſſus in infinitū. vel erit una per eēntiā ſuā. qđ ſi eſt: ſtandū eſt ī ꝑmo. vt. ſ. ens ipm dicat vnum per eēntiā: nō ꝑ aliquā rē additā. Sic g̃ intelligēdū eſt ſm opinionē Ariſtotelis ⁊ ↄmētatoris ei⁹ ꝙ vnū quod ↄuertit cū ente non ſupaddit enti rem aliquā: ſ ſolū negationē diuiſionis. ⁊ ſic hi⁹ vnuʒ ⁊ ponit aliquid inquātuʒ in ſuo intellectu includit

ens. ⁊ dr̄ remotiue quātū ad id qḋ ſupaddit enti. Unū ḋo qḋ eſt pͥn ͥͥ numeri: qḋ ſupaddit enti aliquid de genere menſure. ⁊ ſimiliter numer⁹ cui⁹ eſt pͥncipiū.inueniūt autē in reb⁹ hñtib⁹ dimēſionē: quia talis numer⁹ cauſatͬ ex diuiſione ↄtinui. ⁊ hic numer⁹.ſ.ex diuiſione ↄtinui cauſat⁹ ē ſbiectū ariſmetrice: etiam ſm Auicenā. Nulla aūt ↄditio ꝓpa rei corporal' pōt dici de deo aut de aliqua ſba ſpūali. Uñ ſm hoc vnuꝫ ⁊ numer⁹ q̄ ↄtinētͬ in genere quātitatis nō dicūtͬ de deo ⁊ de aliis ſbſtātiis corporeis: ſ ſolū vnū qḋ conuertitͬ cū ente: ⁊ multitudo ei oppoſita. ⁊ ideo vnitas in diuinis nō dr̄ niſi remotiue quātū ad id qḋ ſupaddit enti: quāuis ponat aliquid ſm ꝙ includit ens. Eſt enim vnuꝫ ens indiuiſum. ¶ Ad pͥmū ḡ dḋ ꝙ obiectio illa ꝓcedit de vno quod ē pͥn ͥͥ numeri. ¶ Ad z ͥͥ dḋ ꝙ obiectio illa ꝓcedit ſi nullo mō vnuꝫ ⁊ numer⁹ aliqd poneret realr̄ in diuinis. ponūt aūt ens rē diſtinctā ul' indiſtinctā quātū ad hoc ꝙ ens includitͬ in rōe vni⁹ vt dictū ē. ¶ Ad ȝ ͥͥ dḋ ꝙ in rōne multitudinis includitͬ negatio rei: ſ in rōne vni⁹ negatio negationis ⁊ rei ſimul. qḋ ſic pꝫ. vnū enī ē qḋ nō diuiditͬ. diuiſio aūt eſt que negatͬ ꝑ vnū qḋ ↄuertitur cū ente: oportꝫ ꝙ ſit talis ꝙ ī omni diuiſione ſaluetͬ. hec aūt eſt diuiſio ꝑ affirmatōem ⁊ negatōem. ⁊ ideo hui⁹ diuiſionis negatio ↄſtituit rōnē vni⁹. eſt enī vnū qḋ nō diuiditͬ tali diuiſiōe ꝙ ſic accipe hoc ⁊ ñ hͦ ⁊ ſic vnū inquātū negat affirmationē ⁊ negatōem: ſimul eſt negatio rei ⁊ negatōis ſimul. p̄dicta ḋo diuiſio includitͬ ī rōe multitudinis. ⁊ ſic īcluditͬ ibi negatio rei. qa multa ſūt que ſic diuidūtͬ ꝙ eorum vnum ñ eſt alterum.

¶ Articul⁹. z⁹.

Ad z ͥͥ ſic ꝓceditͬ. Videtͬ ꝙ xp̄s ñ ſit deſcēſur⁹ ad iudiciū ī terrā. quia ſuper illḋ ps. Dñs ī templo ſācto ſuo ⁊c. dicit glo. Q: deus ī celo ſedēs de bonis ⁊ malis iudicat. ḡ iudiciū nō eſt futuꝝ ī terra ſ ī celo. ¶ Preterea ad dignitatē iudicis pertinet ꝙ iudicādi ad eum accedāt ⁊ ñ ecōuerſo Sed xp̄s digniſſim⁹ iudex cui⁹ loc⁹ eſt celū. ergo hoīes aſcēdēt illuc vt ibi iudicētͬ: nō aūt ipſe ī terram deſcēdet hoīes iudicatur⁹. ¶ Preterea ſi iudiicū ſit ī terra futurū: ꝓcipue videtͬ ꝙ ſit futuꝝ ī valle Joſaphat vt hr̄ Joel.ȝ. Sꝫ loc⁹ ille non poſſet tātā mltitudinē hoīuꝫ cape. ⁊ ſic ñ eſt ibi futurū iudiciū. ḡ ī nullo loco terre. ¶ Sꝫ ↄtra ē qḋ dr̄. z. ad theſ z. ꝙ xp̄s ī iuſſu ⁊ ī voce archāgeli ⁊ ī tuba dei deſcēdet de celo. ⁊ ita videtͬ ꝙ iudiciū ī terra ñ in celo ſit futurū. ¶ Preterea ī iudicio ↄparebūt nō ſolū electi ſ etiaꝫ reprobi: qui hēbūt corpa groſſa ⁊ grauia. ⁊ ſic ñ competit eis loc⁹ celeſtis ſ terreſtris. ḡ iudiciū ñ ē futurū ī celo ſ ī terra. ¶ R° dḋ ꝙ iudiciū ordinatͬ ad retributōem p̄mioꝝ. vñ ſm duplex p̄miū.ſ. aīe ⁊ corpis eſt duplex iudiciū dei. vnū quo beatificat vel damnat hoīes quo ad aīam. hoc iudiciū ꝑ totū hoc tp̄us agitͬ. Aliud

eſt iudiciū quo p̄miabūt uel punient
hoīes etiā quātū ad corpa. ⁊ hoc in
diciū fiet poſt reſurrectionē ī fine
tpis. Primū aūt iudiciū ꝯuenit xp̄o
rōne dīnitatis. ſ; zᵐ rōne humani-
tatis. q̄a ſic dic̄ aug. ſup Jo. Uerbū
dei viuificat aīas. ſ; v̄bū caro factū
viuificat corpora. vñ etiā Jo. 5. dr̄.
Poteſtatē dedit ei iudiciū facē: q̄a
fili⁹ hoīs eſt. Sic g̊ vltimū iudiciū
ē futurū in loco q̄ xp̄o ꝯpetit rōne
ſue hūanitatiſ. ſ. circa terrā illā ubi
nat⁹ eſt ⁊ paſſus. ⁊ reliqua humani
tatis ꝯpleuit officia. ꝓpter qđ dr̄ q̄
in valle Joſaphat iudiciū ē futurū
q̄a vallis illa ſbiacet monti oliueti
vñ xp̄s aſcēdit in celū. vt ſic oñdat
idē eē qui aſcēdit regnatur⁹ ⁊ qui
deſcēdit iudicatur⁹. ſm illud Act.
.i. Queadmodū vidiſtis eū aſcēdē
tē in celū ita veniet. ¶ Ad p̄mū g̊
dō q̄ glo. illa loq̄t de p̄mo iudicio:
qđ ꝯpetit xp̄o rōne dīnitatis: rōne
cui⁹ etiā celū ei p̄ loco aſſignat: non
q̄ dīnitas loco claudat: ſ; q̄a ī celo
p̄cipue int̄ ceťas corpeas creaturas
appent iudicia maieſtatis dīne. vñ
celū loc⁹ dei dr̄ ⁊ ſanctoꝝ q̄ deo fru
unt. ¶ Ad zᵐ dō q̄ acceſſū ad lo-
cū iudicis. i. aſcēſus in celū ē p̄miū
qđ ex iudicio reportat. vñ dʒ iudi
ciū ſeq̄ nō p̄cedere. nō aūt ita ſe hʒ
ad iudiciū humanū acceſſus ad lo
cū iudicis. ⁊ ideo nō eſt ſile. ¶ Ad
3ᵐ dō q̄ in iudicio neq̄ xp̄us neq̄
electi erūt in terra: ſ; ſolum reprobi.
xp̄us enim ⁊ electi erūt in aere. ſm
illud. i. ad Theſ. 4. Rapiemur ī nu
bib⁹ obuiā xp̄o in aera. reprobi autē
erūt nō ſolū in valle illa ſ; in regio
ne circūquaq̄. Unī xp̄m ⁊ electos ui
dere poterūt tum rōne altitudinis
tum rōne clariatis.

¶ Articulus. 3⁹.

Ad 3ᵐ ſic p̄cedit. Uidet q̄
ſpēs vini que remanent in
ſacro altaris poſt ꝯſecrati
onē alii liquori ꝯmiſceri nō poſſint
q̄a ſm phm in. i. de gn̄atione. miſci
bilia ſunt in mixto potētia nō actu
Si g̊ illa ſpēs vini alteri liquori mi
ſceat. poſt mixtionē nō remanebit
illa ſpēs in actu. ſ; deficiēte ſpē defi
cit eſſe corp⁹ vel ſanguis xp̄i. Sʒ hͦ
eſt incōueniēs. q̄a ſm phm. que ſūt
miſcibilia ſunt etiam ſeparabilia. ⁊
ſic illa ſpēs alicui liquori admixta
poterit iterū ſepari: qua ſepatione
facta erit ibi verū corp⁹ xp̄i cū ea:
vel ſanguis: cū tādiu corp⁹ vel ſan
guis xp̄i ſit ſb ſpē: quādiu ſpēs ē. ⁊
ſic ſanguis xp̄i de nouo incipiet eē
ſb ſpecie vini alio mō q̄ꝫ p ꝯſecrati
onē. qđ etiā eſt incōueniēs. g̊ ⁊ illđ
ex quo ſeq̄t. ſ. q̄ ſpēs vini poſt ꝯſe-
crationē alteri liquori miſceat. ¶
Sed ꝯtra. Forma mixti eſt forma ac
cidētalis. Sʒ accidēs ſupueniēs non
corrūpit ſbiectū. g̊ poſt mixtionem
ſpēi cū aliquo liquore: adhuc rema
net ip̄a ſpēs. ⁊ ſic nō ſequit incōue-
niēs p̄dictū. ¶ Rͦ dō q̄ quidā di-
cūt illis ſpēb⁹ poſſe admiſceri nul-
lo mō aliquē liquorē quin ſtatim ſb
totis illis ſpēb⁹ deſinat eē ſanguis
xp̄i. ⁊ hoc iō q̄a mutatis ſpēb⁹ non
remanet ibi v̄itas ſanguis xp̄i per
additōem enim cuiuſcūq̄ liquoris
fit alia quātitas que ſbſiſtit in illo
ſacro aliis accidētib⁹. fit enī maior

quantitas.⁊ ſic non remanet ibi ſã
guis xpi.Sed hoc non videt̃ veruꝫ
qa ſpẽs que in ſacramẽto poſt ꝯſe/
crationẽ remanẽt eodẽ mõ corrum
pũt̃.⁊ nõ alr̃ ꝙ̃ accidiſſet de ſbſtan
tiis ꝑexñtib⁹ quoꝝ ſpẽs manent ſic̃
ad ſenſum patet ꝙ interimãt̃ ⁊ ali
is modis trãſmutãt̃ omnino: ſicut
accidiſſet de ſba panis aut vini añ
ꝯſecrationẽ. ꝯſtat aũt ꝑ admixtio/
nẽ vni⁹ gutte aque non fuiſſet totũ
vinum deſtructũ.vñ nec ꝓpter hoc
tota ſpẽs vini corrũpit̃ poſt ꝯſecra
tionẽ:nec opꝫ ſi auget̃ quantitas ꝙ
ꝓpter hoc ſit ibi alia ſpẽs. Nam ipa
additio nõ tollit eſſentiã dimẽſiõis
ſ3 variat terminatõeꝫ ei⁹:q̃ qdẽ va
riat̃ nõ ſolũ ꝑ additõeꝫ ſ3 etiã ꝑ di/
uiſionẽ.Unde ſi talis variatio ſuffi
ceret ad hoc ꝙ deſineret eſſe ſb ſpe
cieb⁹corp⁹vel ſanguis xpi:ſequeret̃
ꝙ per diuiſionẽ ſpẽrũ ſimiliter eſſe
deſineret.quod patet eſſe falſum. ⁊
ideo dicẽdũ ꝙ aliqua admixtio al/
teri⁹ liquoris facit vt totaliter deſi
nat eſſe ſanguis xpi ſb ſpẽb⁹:⁊ aliq̃
non:ſ3 ſolum ſb parte ſpẽrũ. Si eniꝫ
eẽt ſba vini ibi: ſi alius liquor ĩ ma
gna quãtitate admiſceret̃: totalit̃
illud vinũ corrũperet vt deſineret
eſſe vinũ:ſi liquor admixt⁹ eẽt alte/
rius ſpẽi vl̃ deſineret eſſe hoc vinũ
ſi eſſet eiuſdem ſpẽi. Si aũt alius li
quor in parua quantitate admiſce
ret̃:nõ poſſet illi⁹ liquoris ꝑmixtio
ad totum vinũ peruenire. ſ3 ad ali
quã partẽ ei⁹ quã variaret: vel ſm
ſpẽm ſi eẽt alteri⁹ ſpẽi quam ꝑ mixti
onẽ non totaliter amitteret.vl̃ ſm
numerũ ſi eſſet eiuſdeꝫ ſpẽi vl̃ ſpẽꝫ
ſuaꝫ per mixtionẽ totalr̃ amitteret
ſicut gutta aque ꝓiecta in ampho/
ram vini.Sic ergo ſi ſpẽi poſt cõſe/
crationẽ fieret tanta ꝑmixtio extra
nei liquoris: que ſufficeret ad totaꝫ
ſbam vini corrũpẽdã:ſi ibi eſſet:de
ſineret eſſe ſanguis xpi ſb totis ſpe
cieb⁹. ſi aũt nõ ſit tanta ꝑmixtio de
ſinit eſſe ſb parte. Nam dato ꝙ ille
liquor ꝑmixt⁹in ſpẽm vini mutetur
non tamẽ ꝯuertet̃ in ſanguinẽ xpi.
¶Ad ꝑmum ĝ dicẽdũ ꝙ facta per
mixtionẽ ſpẽi cum alio liquore:non
remanet ſpẽs eadem vel ſm ſpẽm:
vel ſm numerũ: vel ſm totũ vl̃ ſm
partẽ.⁊ ſic ſb toto vel ſb parte non
remanebit ſanguis xpi: ſ3 ſba vini.
nec etiam facta ſeparatione denuo
erit ibi ſanguis xpi:qa miſcibilia ſe
parãt̃ a mixto nõ redeũt eadẽ nu/
mero ſ3 eadem ſpecie. ¶Ad ſecũdũ
quod in ꝯtrarium obr̃ dĩ ꝙ forma
mixtionis duplr̃ põt intelligi.Uno
modo forma per quã corp⁹mixtũ in
ſpẽ collocat̃.⁊ ſic eſt forma ſbalis.ꝑ
hunc enim modũ forma lapidis dr̃
forma mixti. Alio modo dr̃ forma
mixti qualitas quedã media reſul/
tãs ex ſimplicib⁹ qualitatib⁹ꝯmixt̃.
Cum ergo dicitur ꝙ forma accidẽ/
talis ſbam non deſtruit:poſſet dici
ꝙ verũ eſt:tñ deſtruit accidẽtia.⁊
ſic ſpẽs ſacramẽtales que ſunt acci
dẽtia poſt ꝯmixtionẽ nõ manẽt. Sꝫ
hec ſolutio nõ eſt ſm ỽitatẽ.Nã for
ma mixtionis cum ſit quedã quali/
tas media:nõ permutat niſi ſimpli/
ces qualitates ex quib⁹ꝯponit̃.ſpẽs
aũt ſacrales nõ deſtruũt̃ qbuſcũqꝫ
qualitatibus variatis: quia ſi odor

vini vel color mutaret: non ꝓpter hoc deſineret ibi eſſe ſanguis xp̄i. niſi dimēſiones que ceteris accidē tibꝰ ſbſunt: vicem ſbe gerentes ſm eſſentiā deſtruerēt: qd̄ aliter accidere non poteſt ꝙ̄ accideret de ſba vini ſi ibi eēt. Et ideo alr̄ dd̄ eſt: ꝙ accidēs nō corrūpit ſbiectū effectiue ſ; diſpoſitiue. Poſita enī q̄litate que ē neceſſaria diſpoſitio ad formā ignis. ſ. calore. in fūmo remouet forma aeris. ⁊ ſilr̄ poſita media q̄litate que eſt neceſſitas ad formam mixti auferſ forma corporis ſimplicis.

¶ Articulꝰ. 4ꝰ.

Deinde queritur de angelo vtrū duratio angeli hēat p̄us ⁊ poſteriꝰ. videſ ꝙ ſic. In eo enī cuiꝰ duratio nō hȝ p̄us ⁊ poſteriꝰ idem eſt eſſe ⁊ fuiſſe. Si ḡ ī duratione angeli nō eſt p̄us ⁊ poſteriꝰ: idem erit angelū eē ⁊ fuiſſe. Sed hoc eſt impoſſibile: quia deus poteſt facere ꝙ angelꝰ nō eſſet: cum non poſſit facere ꝙ nō fuerit. ḡ inconueniēs eſt dicere ꝙ i duratione angeli nō ſit p̄us ⁊ poſteriꝰ. ¶ Preterea nullū creatum eſt infinitū in actu. Sed duratio āgeli eſt infinita ex parte poſt. ḡ nō eſt tota ſimul in actu. ⁊ ita eſt ibi prius ⁊ poſteriꝰ. ¶ Pretēa mēſa dȝ eē ꝓportionata mēſurato. Sȝ eſſe angeli ē finitū in actu. ḡ euum qd̄ eſt eiꝰ mēſura eſt finitū. ⁊ ſic idē qd̄ prius. ¶ Preterea ratio eternitatis in hoc perficiſ ꝙ eſt tota ſimul. quia ſecūdū Boeciuȝ ī. 5. de ꝯſolatione. eternitas eſt interminabilis vite tota ſimul ac pfecta poſſeſſio. Si ergo euuȝ quod eſt angeli duratio nō habeat prius ⁊ poſterius: non videtur ab eternitate differre. ¶ Sed ꝯtra. Secūdū ph̄m in quarto phẏ. ꝓpter p̄us ⁊ poſterius in motu eſt prius ⁊ poſteriuſ in tempore quod mēſurat motum. Sȝ in eſſe angeli non eſt aliquis motus nec illud eſſe aliquo modo motui ſbiacet. ergo in euo quod eſt eius menſura nō eſt prius ⁊ poſterius.

¶ Preterea tempus nihil aliud eſt ꝙ̄ numerꝰ prioris ⁊ poſterioris. Si ergo in euo ſit numerare prius ⁊ poſterius: euum nihil differt a tempe.

¶ Rñ° dicendū ꝙ de re aliqua poſſumꝰ loqui dupliciter. Uno modo ſecūduȝ ꝙ ē in rerum natura. Alio modo ſecūdū ꝙ eſt in ꝯſideratione noſtra. Primo modo accipiſ ſbſtantia rei cum omnibus ſuis diſpoſitionibꝰ ⁊ operationibꝰ: quia ſine his ſba non inueniſ in rerū natura. Sȝ ſecūdo mō pōt accipi ſba abſq; ſuiſ diſpoſitionibꝰ. q̄a ꝯſideratio ſbe nō depēdet a ꝯſideratione ſuaꝝ diſpoſitionū. Accipiēdo ḡ mēſurā durationis ſm p̄mū modū: ſic ſoli deo cōpetit duratio que ſit tota ſimul: ⁊ ñ alicui creature: eo ꝙ ſolus deus eſt īmutabilis quātū ad eēntiā. ⁊ q̄tū ad omnia que circa eſſentiā ꝯſiderari poſſunt. quelibet autem creatura eſt variabilis vel ſecūdū ſbaȝ vel ſecūdū aliquā diſpoſitionē aut operationē. Et ſecūdū hoc augꝰ. xi. q. ad Doroſiū ponit omnes creaturas eſſe in tempore: etiam angelos. Sȝ accipiēdo mēſuram durationis angeli ſecūdo modo put ꝯſideraſ eius ſbſtātia abſolute eiꝰ mēſura eſt

euum ⁊ nõ tp̃us. de quo quidẽ euo eſt duplex opinio. Quidam enim dicũt ꝙ in euo eſt prius ⁊ poſterius ſ; nõ ſicut in tempore. In tpe nãq; eſt prius ⁊ poſteri⁹ cũ ĩnouatione. ĩ euo aũt ſine ĩnouatione. ſ; hoc nõ ē intelligibile. impoſſibile eſt eniȝ eē alicui⁹ durationis duas partes ſimľ quarũ vna alterã nõ includat. ſicut menſis includit diẽ. vñ ſimľ eſt aliquid in die ⁊ in mẽſe. Sȝ duo dies ⁊ duo menſes ſimul eſſe nõ poſſũt. Vñ qñcũq; in aliqua duratione ponũť due partes: quarũ vna eſt p̃or ⁊ altera poſterior: oportet ꝙ vna trãſeunte alia de nouo adueniat. ⁊ ſic oportet in omni duratione ĩ qua eſt prius ⁊ poſteri⁹: ꝙ ſit ĩnouatio. menſura autẽ duratõis ĩnouatõeȝ habere non poteſt: niſi illud quod per duratiõẽ mẽſurať ĩnouatiõẽ recipere poſſit. Eſſe aũt angeli eſt abſq; ĩnouatõe. quia exquo cepit eē ĩmutabile pſeuerat: cũ nec in eo ſit mot⁹: nec ſit alicui motui ſbiectũ. ſic eſſe rerũ corruptibiliũ eſt ſbiectum motui celeſti. Sic ḡ ſi attribuať mẽſura angelo quãtũ ad ſbam tm̃: illa nõ hȝ prius ⁊ poſteri⁹: ſic menſurať eoꝝ eſſe euo. ⁊ ſimilr̃ ſi attribuať eiſ mẽſura duratõis quãtũ ad eẽtialẽ opatiõẽ btĩtudinis. ſic enĩ ſũt ĩ participatõe eternitatis. Si ƀo attribuať eis mẽſura duratiõis rõne aliarũ opationũ vel affectionuȝ: ſic eoꝝ mẽſura hȝ p̃us ⁊ poſteri⁹. ita ẽt mẽſurať tpe ſcḿ ꝙ dicit aug⁹. 8. ſup gñ. ad lr̃am. ꝙ de⁹ mouet creaturã ſpũalẽ p temp⁹. ¶ Ad p̃mũ ḡ dõ ꝙ rei eterne vel euiterne aliquid põt attribui duplr̃. Uno modo ratione ſui ipſi⁹. ⁊ ſic nõ attribuiť ei neq; fuiſſe neq; futurũ eſſe. ſed ſolum eſſe quia in preterito ⁊ futuro implicatur prius ⁊ poſterius. nõ autem in p̃nti. ¶ Alio modo ratione menſure adiacentis vel ſbiacentis. i. ratione temporis. ⁊ ſic attribuiť ei fuiſſe p ↄcomitãtiã ad tempus preteritũ ⁊ futurũ eſſe per ↄcomitantiã ad tẽpus futurũ. Ipſum enim momẽtum eternitatis adeſt toti tempori. Uñ dicit aug⁹. de deo. ꝙ fuit quia nũꝗ̃ defuit. erit quia nunꝗ̃ deerit. ¶ Sic ergo deus non põt facere angeluȝ nõ fuiſſe: quia non poteſt facere qn tempus preteritũ ſimul cum eſſe angeli fuerit. põt autem facere angelũ non eſſe. quia poteſt facere vt eẽ angeli non ſit ſimul cũ tempore: qđ p̃ns eſt nũc vel erit in futuro. ⁊ ſic iſta diuerſitas magis dependet ex modo locutionis ꝙ̃ ex natura rei.

¶ Ad 2^{m} dõ ꝙ infinitũ dr̃ duplr̃. Uno modo p̃uatiue. ⁊ ſic non attribuiť niſi his que habent extenſionẽ vľ quãtitatẽ. hoc enĩ ſolũ natũ eſt hẽre finẽ. ⁊ ita euũ nullo mõ hȝ infinitatẽ. qa nõ habȝ aliquã extẽſionẽ niſi quaten⁹ extẽſio in eo ↄſiderať ex opatione mẽſure ſbiacẽtis. ſ. tpis. ⁊ ita nullũ creatũ ẽ infinitũ in actu. Alio mõ dr̃ infinitũ negatiue. i. qa nõ hȝ finẽ. ⁊ ſic indiuiſibilia dicũť infinita. vt pũct⁹ ⁊ vnitas: quia nõ ſunt finita. ⁊ hoc modo euũ eſt infinitũ. qa. ſ. non finiť. Sic autẽ aliqđ creatum eſſe ſecundũ aliqd ĩfinitũ actu nihil p̃hibȝ. ¶ Ad 3^{m} dõ ꝙ per eũdẽ modũ ẽ ĩfinitũ eẽ ãgeli ⁊ euũ.

¶ Ad quartū dicēdū ꝙ inter eter-
nitatē ⁊ euū pōt aſſignari triplex
differētia. Quarū vna poteſt ſumi
ex pdictis.nam eternitas menſurat
ipam ſbam eterni: ſm ꝙ eſt in rerū
natura.i.cū omnib⁹ que ei attribu-
unt.non aūt euum vt dictum eſt.
Alia ſumit ex hoc ꝙ eternitas mē-
ſurat eſſe p ſe ſtans.vñ eternitas ē
idem cū ſba eterni. Euū aūt mēſrat
eſſe creatū.qd nō eſt per ſe ſtās. qa
eſt aliud a ſba entis creati. Tertia
pōt ſumi ex hoc ꝙ euum: quāuis ſit
interminabile ex parte finis: nō tñ
ex parte pncipii. eternitas vero ex
parte vtriuſq.

Deinde querit de anima.
Et primo quantum ad naꝫ
2° quātū ad grām. ¶ 3° ꝙ
ad culpā. ¶ 4° quātū ad gloriam.
¶ Circa naturalia anime queſitum
eſt de ei⁹ ſba.⁊ de ei⁹ opatione.
Circa ſbam qſita ſunt duo. ¶ Primo
vtrum aīa ſit ſue potētie. ¶ 2° vtrū
ſm ſuā ſbam ſit incorruptibilis.

Articul⁹. 5⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ
anima ſit ſue potentie.qa ī
li.de ſpū ⁊ anima dicit ꝙ anima ē
quedam ſua.ſ.potentie.quedam ꝟo
ſua non eſt.ſ.virtutes. ¶ Preterea
Aug.dicit in li.de tri. ꝙ memoria.
intelligentia ⁊ voluntas ſunt vna
mēs.vna vita.vna eſſentia. Pꝫ hec
tria ſm magiſtrū.3.di.pmi libri ſen
tētiarū.ſunt tres anime vires.ergo
vires anime ſunt ipſa eius eēntia.
¶ Sed ↄtra eſt ꝙ Dio⁹.xi.c.ce.ier.
diſtīguit ſuperiores ſbas.ſ.angelos
in tria.ſ.ſbam.virtutē ⁊ operatōeꝫ
Sed angelus non eſt minoris ſim-
plicitatis ꝙ anima.ergo ⁊ ī anima
ſua ſba nō eſt ſua virtus ſiue potē-
tia. ¶ Preterea eorum que ſunt idē
ſi vnum multiplicet: ⁊ reliquum.
Si ergo anima ſit ideꝫ quod ſue po
tentie: videtur cum potentie ſint
multe ꝙ eſſentia anime vna eſſe nō
poſſit. ¶ R° dicēdū ꝙ de anima du
pliciter loqui poſſum⁹. Uno modo
ſm ꝙ eſt quedam ſba. ⁊ ſic impoſſi
bile eſt ꝙ anima ſit ſue potentie du
plici rōne. Quarum vna ſumit ex
eo qd eſt anime ꝓprium.quia.ſ.im-
poſſibile eſt vt idem ſecūdū idem
ſit naturaliter pncipiū plurium: ⁊
diuerſoꝝ numero.imo quaſi oppoſi
toꝝ. Anima autem ſecūdū diuerſas
potentias inuenitur eſſe pncipium
actuum diuerſoꝝ ſecūdū ſpēs ⁊ qſi
oppoſitoꝝ. Unde impoſſibile eſt ꝙ
ipſa eſſentia anime que eſt vna ſit
īmediatū hoꝝ pncipiū. ⁊ ideo opꝫ
ponere in anima preter eius ſbam
potentias naturales: que ſunt hoꝝ
actuum immediata pncipia. Secū-
da ratio ſumitur ex eo quod eſt cō-
mune anime ⁊ omni ſbſtantie crea
te. In nulla enim ſbſtantia creata ē
idem eſſe ⁊ operatio. Hoc enim ſo-
lius dei eſt. Eſſentia aūt eſt eſſendi
pncipiū.potētia vero operationis.
ergo cum ab vno naturaliter non
ſit niſi vnum: nulla ſbſtantia niſi di
uina eſt ſua potentia. Nec eſt inſtā-
tia de potentia materie: etiam dato
ꝙ ſit ſua eſſentia: quia talis poten-
tia non eſt ad operationem ſed ad
eſſe. Alio modo poſſumus loqui de
aīa ſm ꝙ eſt quoddā totū potētiale

⁊ ſic diuerſe potentie ſunt diuerſe partes eiꝰ. ⁊ ita aīa p̄dicatᷓ de potētiis. vel ecōuerſo abuſiua p̄dicatōe ſicut totū integrale de ſuis ptibꝰ vl' ecōuerſo. quāuis minor ſit abuſio ī toto potētiali ꝙ̄ integrali: qa totuʒ potētiale ẜm ſuā ſbam adeſt cuilibʒ parti. nō aūt integrali. Et per h̄ pʒ ſolutio ad obiecta.

¶ Articulꝰ. 6ꝰ.

AD 2ᵐ ſic pcedit. Uidetᷓ ꝙ aīa rōnalis ſit corruptibil'. quia ẜm Damaſ. Nulla ſba pōt eē ſine ꝓp̄a opatōe. ꝓpria auteʒ opatio aīe rōnalis ē intelligē: q̄ indiget corpore: cū nō ſit intelligē ſin̄ fantaſmate. vt pʒ p pħm. 3. de aīa. g̃ deſtructo corpe ſbe aīe rōal' n̄ manʒ ¶ Pretēa illō qō habʒ ꝟtutē vt ſit ſemp nō inuenitᷓ qn̄ʒ eē ⁊ qn̄ʒ nō eē. oīs. n. res ē q̄diu ꝟtꝰ rei expoſcit. g̃ qō inuenitᷓ qn̄ꝙ eē ⁊ qn̄ꝙ nō eē nō hʒ ꝟtutē vt ſit ſemp. Sʒ oē qō incepit eē inuenitᷓ qn̄ꝙ eē ⁊ qn̄ꝙ nō eē g̃ nihil qō incepit eē hʒ ꝟtutē ut ſit ſemp. ⁊ ita nihil qō incepit eē pōt eē incorruptibile. Sʒ aīa rōnalis incepit eē. g̃ nō pōt eſſe incorruptibil' ¶ Pretēa hoīs ꝯpoſiti ex corpore ⁊ aīa eſt qōdā eē. aut g̃ p̄ter hoc eſſe aīa hʒ aliud eē: aut nō. Si hʒ aliud eē. g̃ ꝯpoſitio aduenit aīe poſt eſſe ꝯpletū. g̃ hiꝰ ꝯpoſitio eſt aīe accn̄talis. ⁊ ſic homo nō erit ens p ſe: ſ; ens p accn̄s. qō eſt incōueniēs. Si aūt n̄ hʒ aliud eē aīa p̄ter eē ꝯpoſiti. g̃ pꝰ q̄ʒ deficit eē cōpoſiti aīa eē nō pōt. Sʒ in morte corporali deficit eē cōpoſiti. g̃ aīa pꝰ mortē corpis n̄ remanet. ¶ Pretēa aīa ē forma corporis aut g̃ p eēntiā: aut p aliqō accidenſ Si p accidens ſequitᷓ ꝙ ꝯpoſitio aīe ⁊ corporis ſit accidētalis: ſicut hoīs ad indumētū. Si p eēntiam. g̃ cum forma inquātū eſt forma non poſſit eſſe ſine mā. videtᷓ ꝙ aīa pꝰ morteʒ corporis remanere non poſſit. ¶ Sʒ ꝯtra eſt qō phs dicit in. 2. de aīa. ꝙ rōnale ſeparatᷓ ab aliis ſicut ppetuū a corruptibili. ¶ Preterea phs in. 10. ethi. oſtēdit felicitatē cōtemplatiuā p̄eminere ciuili eo ꝙ eſt diuturnior. Sed ciuilis durat vſꝙ ad mortē. g̃ ꝯtemplatiua eſt etiam pꝰ mortem. ⁊ ſic etiam anima pꝰ mortē corporis manet. ¶ Rꝰ dicēdū ꝙ neceſſe eſt ponere ſbam aīe rōnalis eē incorruptibilē. Si enim corrumpitᷓ: aut corrūpitᷓ p ſe aut p accidēs. Per ſe qdē corrūpi nō poſſit niſi eēt cōpoſita ex materia ⁊ forma ꝯtrarietatē hn̄te. quod eſſe non poteſt niſi eēt elemētū aut ex elemētis. ut antiqui phi poſuerūt. quoꝝ poſitōes ī p̄ de aīa reprobātᷓ. Per accn̄s etiā corrūpi n̄ pōt: niſi ponetᷓ ꝙ nō hēret eē p ſe ſ; ſolū eē cū alio. ſicut ē de aliis formis mālibꝰ: q̄ ꝓprie n̄ hn̄t eē ſbſiſtēs: ſ; ſūt p ſe ꝯpoſitoꝝ ſbſiſtētium quoꝝ ſunt ptes. ⁊ ſic p accn̄s corrūpūtᷓ ꝯpoſitis corruptis. Hoc aūt de aīa rōnali dici nō pōt. Nā qō n̄ hʒ p ſe eſſe: impoſſibile eſt: ꝙ p ſe opetᷓ. vn̄ etiā alie forme n̄ opantᷓ. ſ; ꝯpoſita p formas. Aīa aūt rōnalis hʒ p ſe opationē: quā exercet: nullo organo corpeo mediāte. ſ. intelligē. vt pbat phs. 3. de aīa. Non enī poſſet omnium ſenſibilium formas cognoſcere: niſi ab omnibus formis ſenſibilibus

eēt denudata: vl̄ niſi eſſet act⁹ oīūʒ cū nihil recipiat qđ iam hʒ. Oprtet ḡ ſi aīa p aliqđ organū intelligeret ꝙ ſuū organū careret oī forma ſenſibili:cū omnes formas ſenſibiles ſit nata intelligere.ſicut pupilla caret omni colore ad hoc ꝙ viſus poſſit omnes colores cognoſcere. Impoſſibile eſt aūt eē aliqđ organū corpale carens omni forma ſenſibili.relinqtur ḡ ſbam aīe intellectiue eē incorruptibilē. Uñ ⁊ phs dicit in ꝓ de aīa. Qꝫ intellect⁹ videtᷣ eē ſba q̄dam ⁊ non corrūpi.hūc aūt incorruptibilē intellectū qdā ponūt ex hoīes eē ponētes aīaʒ q̄ ē pars hoīs:corruptibilē fore:cui ponūt ītellectū ſepatuʒ ɔtinuari duplr̄. Uno mō p illuſtrationē. ⁊ ſm eos q ponūt intellectuʒ agentē ſepatū ⁊ incorruptibilē. Intellectū vo poſſibilē ɔiūctū corruptibilē. Alio mō per ɔtinuationē intellectus ad fantaſmata ſm eos qui ponūt etiā intellectū poſſibilē eſſe ſeparatū ⁊ incorruptibilē.ſ ꝓmū horū eē nō pōt: qa ſi in nobis non eſt aliqua vt⁹ niſi mālis:lumē intellect⁹ agentis nō poterit in nobis recipi niſi mālr̄:cū receptū ſit in recipiēte per modū recipiētis. ⁊ ita nō recipietᷣ modo intelligibili.⁊ ſic nos nō poterim⁹ eē intelligētes. ſilr̄ ſm eē nō pōt. nā fantaſmata ſunt ī nobis per nr̄am opatiōeʒ que ſeqtᷣ eē ſbale qa ſic hō non hēret eſſe ſpecificū ex hͦ ꝙ eſt rōnalis. cū nō ſit rōalis niſi ex hoc ꝙ intellectui ɔiūgitᷣ. Reſtat ḡ ꝙ ipa aīa humana: que eſt forma corporis ſit incorruptibilis. ¶Ad ꝓmū ḡ dđ ꝙ aīa indiget aliquo corporali ad ſuā opatiōeʒ duplr̄. Uno mō ſicut organo p qđ opatᷣ:ſicut indiget oculo ad vidēdū. ⁊ ſic ad intelligēdū nō indiget aliquo organo.vt pbatū eſt. Si aūt ſic indigerʒ organo ad intelligēdū eēt corruptibilis.vt pote non ponēs per ſe operari. Alio mō aīa ad operādū indiget aliquo corporali ſicut obiecto: ſic ad vidēdū indiget corpore colorato.⁊ ſic aīa rōnalis indiget ad intelligēdū fantaſmata:qa fantaſmata ſunt vt ſenſibilia intellectiue aīe.vt dr̄ ī .3.de aīa. Opatio aūt que ſic indiget aliquo corporali a ꝑncipio non pōt ſine corporali illo. pōt autē poſtea ſicut anima ſenſitiua nullā opationē hēre pōt:niſi prius moueatᷣ a ſenſibilib⁹:que ſunt ex aīaʒ. Sʒ ꝑter ea remanet act⁹ imaginatōis: etiam ſenſibilib⁹ abeūtib⁹.ſilr̄ deſtructis fātaſmatib⁹:opatio intellectiua in aīa remanē pōt. ¶Ad 2ᵐ dđ ꝙ illa rō eſt pbatio.phi.in.i.ce.⁊ mūdi.q oſtēdit ꝙ omne gñatū eſt corruptibile ⁊ hʒ locū ī illis que fiūt ⁊ corrūpūtᷣ nālr̄ in qb⁹ ex defectu vtutis ē ꝙ ñ pñt nec ſemp fuiſſe: nec ſemp fore. nō aūt hʒ locū ī his q̄ p creatōeʒ fiūnt:q̄ accipiūt a deo vtutē: vt ſint ſemp p quā eē ñ pñt añꝙ eā accipiant. ¶Ad 3ᵐ dđ ꝙ aīa eē ſuū ɔmunicat corpori:qđ qdē ita acqritᷣ aīe ī corpe vt ſm ipm ſbſiſtē poſſit. qđ nō ē de aliis formis.⁊ ſic ipm eē aīe fit eē compoſiti.⁊ tñ manet ɔpoſito deſtructo. ¶Ad 4ᵐ dđ ꝙ aīa ſm ſuā eēntiā eſt forma corporis.nec deſtructo corpore deſtruitᷣ aīa id ſʒ ꝙ ē forma.ſ ſoᵐ deſinit eē forma ī actu

D
Eīde querif de opatōe aīe Et circa hoc querūf duo. Primo vtrū aīa intellectiua oīa que cognoſcit cognoſcat in pma ṽitate. ¶ 2° vtrū aīa ſepata a corpore hēat actꝰ ſēſitiuaꝝ potētiaꝝ

¶ Articulꝰ. 1ꝰ.

Ad pmū ſic pcedif. Uidef ꝙ aīa quicqd intelligit: intelligat in pma veritate. Augꝰ. enim dicit in li. ꝯfeſſi. Si ābo viderimꝰ id verum eē qḋ dico: vbi queſo videmꝰ: nō ego in te nec tu ī me: ſ ambo in ea que ſupra nos eſt īcōmutabili ṽitate. ⁊ ſic omne veꝝ qḋ aīa cognoſcit in pma ṽitate videt. ¶ Preterea verū addit ſupra ens manifeſtationē. ḡ pma ṽitas ē per quā oīa manifeſtāf. Sꝫ id quo aliud manifeſtaf oporteat eſſe maxime manifeſtū: ſicut pꝫ in pncipiis demōſtratiōis: ⁊ de luce corporali: p quā viſus corpora videt. ḡ prima ṽitas eſt maxime oībꝰ mentibꝰ manifeſtata. ⁊ ſic nō ſolū p eam ſ in eo omnia cognoſcūf. ¶ Sꝫ ꝯtra. Multi de ꝯcluſionibꝰ demōſtratiuis veraꝫ cognitionē hn̄t qui de pma ṽitate nihil ꝯſiderant. ḡ nō omne verum in pma ṽitate cognoſcif. ¶ Pretēa aug. dicit in li. de li. ar. Q nullꝰ de prima ṽitate iudicat: ⁊ nullꝰ ſine ea recte iudicat. ⁊ ita ſi de ea nō iudicaf non cognoſcif: nec alia in ea.

¶ Rꝫ° dicēdū ꝙ ſicut quedā glo. ſupra illud pſ. Diminute ſūt veritates ⁊c Ab vna pma ṽitate multe ṽitates in mētibus hoīum reſultāt ſicut ab vna facie hominis reſultant multe facies in ſpeculo fracto. hec autem reſultatio ṽitatis ē quantū ad duo .ſ. quantum ad lumen intellectuale: de quo in pſ. Signatum eſt ſuper nos lumē vultꝰ tui domine. ⁊ quātum ad pma principia naturaliter nota ſiue ſint complexa ſiue incomplexa. Nihil autem poſſumus veritatis cognoſcere niſi ex pmis pncipiis ⁊ ex lumine intellectuali: que ueritatem manifeſtare non poſſunt: niſi ſecundū ꝙ ſunt ſimilitudo illiꝰ pme veritatis. quia ex hoc etiā habent quandam īmutabilitatē ⁊ infallibilitatē. Sic ergo in prima veritate ſecundum ſuam eſſentiam nō omnia videntur a nobis in ſtatu vie: cum nec ipſa per ſuam eſſentiā a viatoribus videatur. ſed in ipſa ratione ſue imaginis ſcilicet ṽitatis ab ea exemplate omnis veritas a nobis cognoſcitur. Et exinde eſt ꝙ duo idem verum vidēt inquantum ab eadem pma veritate reſultat exemplata ueritas in mēte vtriuſqꝫ. ⁊ ita intelligēdū eſt dictū Auguſtini. Et ſic patet ſolutio ad primum. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ operari aliquo ſiue mouere dicif dupliciter. Uno modo ſicut pncipio formali operatiōis vel motꝰ. ⁊ ſic non oportet ꝙ motio mouētis vel operatio operātiſ terminef ad id quod operaf. Nō enim ignis calefacit calorē quo calefacit. Alio mō ſicut inſtrumēto. ⁊ ſic motio mouentis terminaf ad id qḋ mouet. ſic manꝰ baculo mouet lapidē ⁊ baculū mouet Id ḡ quo cogſcimꝰ ſicut inſtro opꝫ eē nobis pꝰ notū. ⁊ ſic cognoſcimus ꝯcluſiones p pncipia nāliter nota:

ad que ꝯparaꝭ intellectꝰ agẽs ſicᷓ ad inſtrũ. vt dicit ꝯmẽtatoꝛ i.3. de aĩa ſꝫ id quo cognoſcimꝰ ſicut foꝛma cognoſcẽtis nõ opꝫ eſſe notũ: qꝛ nec oculꝰ videt lucẽ que eſt oculi ꝯpoſitione: necꝫ ſpẽm ꝑ quã videt. ⁊ ita etiã nõ eſt neceſſariũ vt quicũqꝫ intelligit aliquid intelligat ĩtellectũ ſuũ quo intelligit vel lumen intellectuale. Sic ᵹᵒ ṽitas a ꝑma ṽitate ĩ mẽtibꝰ noſtris exẽplata a nobis pꝛĩ cognoſciꝭ vt de neceſſitate ad hᵒ ꝙ alia in ea cognoſcãꝭ .ſ. quãtũ ad ipã ꝑncipia. ⁊ partim nõ de neceſſitate cognoſciꝭ .ſ. quãtũ ad ipm̃ intellectuale lumẽ. Ipſa ṽo exiſtẽs ṽitas a nobis ꝑ ſuã eẽntiã nõ videꝭ.

¶ Articulꝰ. 8ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝑcediꝭ. Uideꝭ ꝙ anima ſeparata actũ ſenſitiuarũ potẽtiarũ hẽre poſſit Caſſio. enim dicit ĩ li. de aĩa. Q aĩa ſine coꝛpoꝛe videt ⁊ audit: ⁊ reliqs ſenſibꝰ viget. ¶ Preterea Luce .16. quedã dicũꝭ de diuite ĩ infernũ ſepulto que ſine actu ſenſuũ eſſe nõ poſſunt. Sꝫ cõſtat ꝙ ibi erat tm̃ aĩa diuitis ſine coꝛpoꝛe ᵹᵒ aĩa ſine coꝛpe opationẽ ſenſuũ habẽ põt. ¶ Preterea fruſtra eſt potẽtia que nõ reduciꝭ ad actũ. Sꝫ in aĩa poſt moꝛteꝫ remanẽt potẽtie ſenſitiue. ᵹᵒ ⁊ actuſ ſenſuũ. ¶ Sꝫ ꝯtra. Sentire eſt opatio ꝯiũcti. ᵹᵒ deſtructo cõiũcto in aĩa ſepata remanere nõ pñt. ¶ Rꝰ dõ ꝙ impoſſibile eſt in aĩa ſepata alicꝰ potẽtie ſenſitiue actuꝫ eſſe. quod ſic patet. Operatio nãqꝫ potẽtie ſenſitiue eodẽ modo pficiꝭ in homine ⁊ in bꝛuto. eodẽ enĩ modo videt homo ꝑ oculũ quo equus. Actꝰ aũt ſenſitiue potẽtie in bꝛuto nõ eſt ipſiuſ aĩe ſenſitiue ꝑ ſe ſꝫ mediãte oꝛgano. Si enĩ per ſe haberet opationẽ: anima ſenſitiua in bꝛuto: ꝑ ſe hẽret ſbſiſtẽtiam. ⁊ ſic eẽt incoꝛruptibilis: vt de aĩa rõnali ꝓbatũ eſt. Uñ cũ ſit hoc ĩcõueniẽs: impoſſibile eſt ꝙ ĩ bꝛuto uel in hoĩe potẽtia ſenſitiua habeat aliquẽ actũ ꝓpꝛiũ. ſꝫ oĩs actꝰ eiꝰ ẽ ꝯiũcti. vñ in aĩa ſepata remanẽ nõ põt. Quidã tñ dicũt aĩaꝫ ſenſitiuã hẽre duos actꝰ. vnũ quẽ exercet oꝛgano mediãte: q poſt moꝛtem nõ manet. aliũ quẽ ꝑ ſe ipãm agit. ⁊ hic manꝫ poſt moꝛtẽ. hoc aũt videꝭ atteſtari opiniõi Platonis de aĩa: q ponebat aĩam ſenſitiuã monere ſeipãm. ⁊ ſic mouet coꝛpus. ⁊ ſic illa opatio qua mouebat ſeipſaꝫ erat ſibi ꝓpꝛia. alia ṽo qua mouebat coꝛpꝰ erat ꝯiũcti. ⁊ ꝓpter hoc Plato ponebat animaſ etiam bꝛutoꝝ eſſe incoꝛruptibiles. Hoc enim de neceſſitate ſequiꝭ. qð tamen iſti non concedũt. ¶ Ad pᵐ ergo dicendũ ꝙ ſicut operationes voluntatis propter quandã ſimilitudinem nominantur nominibus paſſionum: que ſunt in appetitu ſenſitiuo: ita etiam intellectus operationes nominanꝭ ab operationibus ſenſuum propter ſimilitudinem. ⁊ ſic loquitur Caſſio. ¶ Ad ſecunduꝫ dicendũ ꝙ illa uerba que dicuntur de diuite opoꝛtet methaphoꝛice intelligi: vel ſecundum rerum ſimilitudines: ⁊ non ſecundum res ipſas vt Auguſtinus dicit. ¶ Ad tertiũ dicendum ꝙ ſecunduꝫ quoſdam in anima ſeparata nõ manẽt potẽtie

ſenſitiue actu: ſed in radice tantū.
Si autem actu maneāt nō ideo fru/
ſtra erūt: quāuis actib⁹ careant. ma/
nēt enim ad nature integritatē. ſic
mēbra gñatōis ī reſ⁹gētib⁹ corpib⁹.

DEinde querit̄ de his que p
tinēt ad grām. Et circa h̄
querūt̄ tria. ¶ Primo de p̄
cepto honoratōis parentū. ¶ 2° de
conſilio quātū ad votū obediētie.
¶ Tertio de voto ɔtinētie.

¶ Articul⁹. p⁹.

AD p̄mū ſic ꝓcedit̄. Videt̄
ꝙ ille cui⁹ pater nō pōt ſu/
ſtētari a filio niſi ɔtrahen/
do accipiat dotē vñ patrē nutrire
poſſit: nō teneat̄ ɔtrahere vt patrē
ſuſtētet. Cū enim caritas ſit ordina
ta plus aliqs tenet̄ ſibi q̄ patri. Sed
laudabile eſſet ſi aliqs ꝓpter virgi
nitatem ſeruādam ſe morti expone
ret. g̊ non tenet̄ aliqs pro ſeruāda
patris vita matrimoniū ɔtrahere.
¶ Preterea p̄ceptū non contrariat̄
ɔſilio. Sʒ de v̄ginitate ſeruanda eſt
ɔſiliū. vt patet. i. ad cor. 7. g̊ per pre
ceptum de honoratione parētū nō
obligat̄ aliqs ad hoc vñ virginita
tē perdat. ¶ Sed cōtra. Preceptū
affirmatiuū obligat p loco ⁊ tpe.
Sʒ tpūs de honoratione parentum
eſt quando parētes indigēt. g̊ tūc
obligat̄ aliquis ex tali p̄cepto. ⁊ ita
videt̄ ꝙ teneat̄ matrimoniū cōtra/
here: ſi alias patri ſ̄uenire ñ poſſit
¶ R° dicēdū ꝙ caſus ꝓpoſit⁹ nō vi
det̄ eſſe de facili poſſibilis. Vix eniʒ
ɔtingere poteſt qn aliqs parentes
ſuſtētare nō poſſit abſqʒ matrimo/
nii ɔtractu ſaltē manibus opando:
vel mēdicādo. Si tñ hoc ɔtingerʒ
eēt idē iudiciū de v̄ginitate ſeruan
da in iſto articulo ⁊ de aliis pfecti
onis operib⁹. ſicut eſt introit⁹ in re/
ligionē. de quo qdā varie opināt̄.
Dicūt enī aliq ꝙ ſi aliqs hʒ patreʒ
indigētē: dʒ ei dimittere ſi qd habʒ
ad ei⁹ ſuſtētationē. ⁊ ſic pōt licite re
ligionē intrare parētū curā patri
celeſti ɔmittēs: q etiā aues paſcit.
Sʒ qa hec opinio nimis videt̄ aſpa
ideo meli⁹ videt̄ dicēdū. ꝙ aut iſte
q habet ꝓpoſitū intrandi religioneʒ
videt ſe in ſeculo non poſſe viuere
ſine peccato mortali. vel non de fa/
cili. Si timet ſibi periculum peccati
mortalis: cum magis teneat̄ ſaluti
aīe ſue ꝓuidere q̄ corporali nccita/
ti parētū nō tenet̄ in ſeculo remanē
Si aūt videt ſe poſſe in ſeculo con/
uerſari abſqʒ peccato diſtinguēdū
videt̄. qa ſi ſine ei⁹ obſeqo parentes
nullo modo viuere pñt. ſic tenet̄ eiſ
ſeruire ⁊ alia opa pfectionis preter
mittē ⁊ peccarʒ eos dimittēs. ¶ Si
vo ſine ei⁹ obſeqo pñt aliqualr̄ ſuſtē
tari nō aūt honorifice. nō ꝓpt̄ h̄ tet̄
opa pfectōis dimittē. Sec⁹ aūt ē de
illo q iā religionē īt̄uit. qa cū iā ſit
mortu⁹ mūdo p pfeſſionē: ſolut⁹ ē a
lege q̄ ī mūdanis obſeqis pētib⁹ te/
nebat̄ ſm doctrinā apli ad ro. 7. In
aliis aūt ſpūalib⁹ puta orōib⁹ ⁊ hi⁹.
eis tēt̄ ſuire. Et h̄ qd dictū ē de in/
troitu religiōis pōt ēt de obſuātia
v̄gītatl ⁊ d aliis opib⁹ pfectōis dici
Ad p̄ᵐ g̊ dd ꝙ ſi aliqſ ñ eēt v̄gitatē
pfeſſus ñ debēt mori fame añq̄ʒ ma
trimoniū ɔt̄hēt. ¶ Ad 2ᵐ dd ꝙ p̄/
ceptū ɔtriari ɔſilio nl̄ ꝓhibʒ ī cāu.

¶ Articulꝰ.ioꝰ.

AD zᵐ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ
religioſus qui emiſit votū
obediētie tenet in omnibꝰ
p̄lato obedire:etiā in indifferētibꝰ.
qa ꝑ votū caſtitatis religioſus oī
ɔcupitui renūciat.ergo ꝑ votū obediē
tie abrenūciat ꝓprie volūtati q̄tū
ad omnia. ¶ Preterea beatꝰ Bn̄di
ctus dicit in regula.ꝙ etiā ſi p̄latuſ
impoſſibile iubeat temptādū eſt. ergo
multo magis in indifferētibꝰ obedi
re tenet. ¶ Preterea votū obediē
tie ad ſtatū ꝑfectionis ꝑtinet.hoc aūt
non eſſet ſi non teneret obedire niſi
de his que in regula ɔtinēt:qa qlꝫ
ſbditꝰ etiā ſecularis tenet ſuo p̄lato
obedire in aliqbus que ꝑtinent ad
iūs ſue p̄latiōis.ergo videt ꝙ religio
ſus teneat ſimplr̄ in oībꝰ obedire.
¶ Sꝫ ɔtra. Religioſus nō tenet ad
plura q̄ ſecularis: niſi quatenꝰ ſe ꝑ
votū obligauit.Sꝫ ꝑ votū ꝓfeſſiōis
non ſe obligauit ab obediendū niſi
ſcḋm regulā.ergo in pluribꝰ obedire non
tenet:q̄ que ſunt ſcḋm regulam. ¶
Preterea Ber. dicit in li. de diſpē.
⁊ p̄cepto. Nihil p̄cipiat mihi p̄latꝰ
eoꝝ que nō ꝓmiſi.nihil ꝓhibeo eoꝝ
que promiſi. ¶ Rñº dō ꝙ circa hoc
partim ɔueniūt omnes ⁊ partī ad
inuicē diſſentiūt. Qꝛ enim religio
ſus nō teneat p̄lato obedire in his
que ſunt ɔtra deū:vel ɔtra regulā
vel quātū ad ea in qbꝰ p̄latis diſpē
ſatio nō ɔmittit: oēs ɔmuniter di
cūt. Qꝛ etiā in his que ſunt artiora
q̄ regula obedire non teneat:ſꝫ ſic
obedire ſi obediētie ꝑfecte vt ab oī
bus dr̄. Sꝫ circa indifferētia vel ea
que ſunt infra artitudinem regule
aut equalia regule ſunt due opinio
nes:quibuſdā dicētibꝰ ꝙ obedire in
hiꝰ eſt de neceſſitate obediētie.aliiſ
aūt ꝙ nō eſt de neceſſitate obediē
tie:ſꝫ de perfectōe. Que quidē due
opiniones ⁊ ſi multū differre vide
ant quātū ad vocē: tn̄ quātū ad rē
parū vel nihil differre inueniunt.
nam ad regulā ꝑtinere intelligen
da ſunt nō ſolū ea que ſūt exp̄ſſe in
regula:ſꝫ etiā illa que quocunqꝫ mō
ad regulā reducūt. vtpote q̄ perti
nēt ad obſeqū fraterne ſocietatis:
⁊ ad punitionē culpaꝝ:ad que duo
fere omnia hiꝰ indifferentia pn̄t re
duci. Si tn̄ aliqua ſunt q̄ nullatenꝰ
ad regulā reducūt:videt eē verior
opinio: ꝙ obedire in hiꝰ non ſit de
neceſſitate obediētie ſꝫ de ꝑfectione
vt Ber.manifeſte dicit in li.de pre
ceptꝭ ⁊ diſpēſatōibꝰ.⁊ hoc iō qa obe
diētia nō ſe extendit vltra ꝑtātem
vel ius p̄latōis:q̄ qdē ſcḋm regulā li
mitat. ¶ Ad p̄mū ergo dō ꝙ votū ɔti
nētie reſpicit ſpāle genꝰ actꝰ.ſꝫ votū
obediētie reſpicit generalr̄ oēs actꝰ
vnde niſi determinaret eiꝰ genera
lītas:eēt religionū ɔfuſio:quia oēs
ad idē tenerēt. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ lo
quit quātū ad ꝑfectionē obediētie.
¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ ꝑ votum obediētie
ſupponit religioſus p̄lato ſuo q̄tuꝫ
ad generalē diſpoſitionē vite ſue.
licet non quantum ad omnes actuſ
particulares. ſecularis autem ſuo
prelato obedire tenet quantum ad
aliquos actus ſpāles:non quantum
ad generalem diſpoſitionem vite
ſue.

Articulus.xi⁹.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ poſt votū ſimplex caſtitatis aliqs matrimoniū cōtrahēs nec reddere debitū nec exigere poſſit: quia apud deū nō min⁹ obligat votū ſimplex ꝗ̄ ſolēne. vt canon dicit. Sed poſt votū ſolēne emiſſum aliquis nec petere debitū nec reddere pōt. ḡ nec poſt emiſſionē ſimplicis voti. ¶ Præterea ꝑ peccatū null⁹ excuſat̄ a peccato. Sȝ iſte qui ↄtrahit poſt votū ſimplex peccat: qñ ṗ⁹ debitū reddit: qa adhuc poteſt votū implere religionē ītrādo. ḡ poſtꝗ̄ ſemel reddidit adhuc peccat vel reddēdo vel exigendo. ¶ Sed ↄtra. Eccleſia nō cogit aliquos ad peccādū. Cogit aūt reddē debitū etiā poſt votū ſimplex caſtitatis. ḡ reddēdo debitū nō peccat. ¶ Rx⁹ dō ꝙ quātū ad redditionē debiti oēs ↄueniunt ꝙ poſt ſimplex votū ↄtinētie tenet̄ reddere debitū. qa votū ſimplex matrimonium ↄtractū nō dirimit. ꝛ exquo matrimoniū eſt ↄtractū: vir nō hȝ ꝑtātē corporis ſui ſ mulier. vñ tenet̄ mulieri debitū reddē. ſ circa petitionē debiti quidā dicūt: ꝙ cū quantū ad hoc ſit in ſua libertate: tenet̄ adhuc votū implere. ꝛ ita peccat debitū petendo. Alii vo dicūt ꝙ ſi ꝑ ſigna appareat ꝙ mulier uelit ſibi debitū reddi quāuis ipſa petere erubeſcat ꝙ vir petere dȝ etiam poſt votum ſimplex. ꝛ precipue ſi timeat vxoris de lapſu. ſ hoc in idem redit cū ṗ⁹. Nam hoc eſt ex parte uxoris quedā interꝑtatiua petitio. vt ſic vir petē do reddit. vñ nō efficit̄ ex ꝑte vxoris grauius matrimoniū: qđ eſſet ſi ſemꝑ eā expreſſe petere oporteret. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ vtriuſꝙ voti trāſgreſſio inducit reatum peccati mortalis ex hoc ꝙ vtrūꝙ equaliter obligat apđ deū. ſ quātū ad impedimētū matrimonii nō hȝ vtrūꝙ equalē efficaciā. Naȝ ꝑ votū ſolēne trāſfert ſe vouēs quaſi in corporale obſequiū ipſi⁹ dei ꝑ ſuſceptionē ordinis vel introitū religionis. quod aūt aliqs ſemel vni dedit non pōt poſtmodū alteri dare. ꝛ ideo poſt uotum ſolēne nō poteſt aliqs ſe tradere in poteſtatē uxoris mr̄imoniū ↄtrahēdo. ſ in voto ſimplici eſt ſola ꝓmiſſio. Qui autē aliqđ alicui ꝓmittit: poteſt idē alteri dare. licet fidē ꝓmiſſionis non ſeruet. ꝛ ideo ille q ſimplex votū emittit: pōt poſtmodū matrimoniū ↄtrahere: lȝ peccet qa ꝓorē fidē irritā fecit. ¶ Ad z^m dō ꝙ ꝑm⁹ ↄcubit⁹ nō excuſat ſeqūtes quib⁹ debitū reddit a peccato inquantū eſt peccatū: ſ inquātū eſt act⁹ quidā matrimonii ↄſūmatiu⁹.

Deinde querit̄ de his que ꝑtinent ad culpam. ¶ Et ṗ quantū ad culpā que ↄtrariat̄ bonis morib⁹. ¶ z⁰ quātum ad culpam que ↄtrariat̄ recte fidei. Circa ꝑmū querunt̄ tria. ¶ Primo de acceptione ꝑſonarū. ¶ z⁰ de peccato infamie. ¶ 3⁰ de ꝑcioſitate veſtiū.

Articul⁹.iz⁹.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ qui honorat diuitem ꝓpter diuitias peccat. Jta enim dicit glo. Jacobi.z. Q ſi introierit ī

ſ

ↄuentu veſtro ꝛc. Mundus paupeꝫ abicit: diuitē colit. fides xp̄i econt̄ docet facē cōtra fidē xp̄i peccatū ē ğ honorare diuitē ꝑpter diuitias ē peccatū. ¶ Preterea honor ſcḿ phꝫ in ꝑ ethi. debet̃ reb⁹ diuīnis. Sꝫ in diuite nō eſt aliqd̄ diuīnū ꝑpter diuitias. ğ nō debet̃ ei honor ꝑpter diuitias. ¶ Pretēa ex v̾bis ph̄i in ꝑ. ethi. colligit̃ ꝙ honor eſt exhibitio reuerētie ī teſtimoniū v̾tutis. Sꝫ aliqn̄ diues non eſt v̾tuoſus. Cū ğ falſum teſtimoniū dr̃ eē pctm̄: qd̄ nō debꝫ fieri ꝑpter ſcādalū vitandū: uidet̃ ꝙ nec etiā cā vitādi ſcādali diues debeat ꝑpter diuitias honorari. ¶ Sed ↄtra eſt glo. Aug. Jac. z. ſuper illud. Si introierit ꝛc. Jn quottidianis ↄſeſſionib⁹ q p̄fert diuitē paupi nō in hoc peccat: niſi int⁹ita iudicet: vt quāto ditior tanto melior videat̃. ſ; nō ſemꝑ aliqſ hi⁹ exteriorib⁹ honorib⁹ diuitē honorās eū ꝑpter hoc iudicat meliorē. ğ nō ſemp peccat. ¶ R° dd̄ ꝙ accipe pſonaꝫ differt ↄtra accipe cām. Accipe enim cām eſt iudicium formare ex aliquo qd̄ facit ad cām: qd̄ laudabile eſt. Accipe v̾o pſonā eſt formare iudiciū ex aliqua ↄditōe pſone que non facit ad cām. qd̄ vitiū eſt. Uñ ↄtingit ꝙ ex eadē ↄditōe perſone ↄſiderata qñꝙ fit iudiciū iuſtū: qñꝙ eſt acceptio perſonaꝝ. ſicut ſi in aliqua ↄtrouerſia det̃ ſnīa ꝓ aliquo qa eſt litteratior erit acceptio perſonarū. Si aūt ex hac ↄſideratōe in licentiando ad magiſteriū aliiſ p̄ferat̃: nō erit acceptio perſonarū. Si ğ aliqs honor diuiti exhibeat̃ ꝑpter cās ad quaſ diuitie aliqd faciūt: nō erit acceptio pſonaꝝ. erit aūt ſi ad hoc nihil diuitie opent̃. Eſt auteꝫ duplex honor. vn⁹ qui debet̃ alicui rōne ſui ipſi⁹ ꝑpter ipſam v̾tutē. ſicut eſt cōmēdatio. inuitatio ⁊ hi⁹. ⁊ ad hunc honorē diuitie nihil faciunt. Uñ ſi talis honor alicui propter diuitias exhibeat̃: erit acceptio pſonarū. vñ dicit Maxim⁹ Ualeri⁹. ꝙ honores qui v̾tuti debēt̃: ſicut triūphi ⁊ alia hi⁹. apud romanos antiq̄s nulla pecunia emi poterāt. Ali⁹ honor alicui debet̃ ſcḿ ſtatū quē hꝫ in republica. ſic enī in pſona reſpublica honorat̃ ⁊ ꝑpter hoc reges ⁊ p̄ncipes ⁊ hi⁹ pſone honorāt̃ ſcḿ illud. i. Petri. 4. Regē honorificate. Et qa in terrena republica diuites ſtatū obtinent altiorē: nō ciues celeſtis Jerl'm quaſi in Babylonia peregrināte s debent eis inter quos ↄuerſant̃ moreꝫ gerē vt aug. dic in li. de ci. dei. Jn his q̄ nō ſunt ↄtra deuꝫ: ⁊ ſic etiā diuitef honorare illis dūtaxat honorib⁹ q ad exteriorē ↄuictū ꝑtinēt licitū eſt ¶ Ad ꝑmū ğ dd̄ ꝙ in his que ad fidē xp̄i ꝑtinēt: peccatū eſſet diuites paupib⁹ p̄ferre. ſicut ſunt miniſtrationes ſacroꝝ. ⁊ alia hi⁹. ſ; in his q̄ mūdi ↄuict⁹ reqrit: opꝫ mūdo gerē morē. ¶ Ad zm dd̄ ꝙ etiam diuitie inquātū ſunt quoddā bonū ſūt aliqd diuīnū. ꝑcipue inquātum p̄bēt facultatē ad multa bñ agēda. ¶ Ad 3m dd̄ ꝙ rō illa ꝓcedit de honore q exhibet̃ alicui rōne ſui ipſi⁹.

¶ Articul⁹. iȝ⁹.

Ad zm ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ aliquis peccat infamiā non

repellēdo. Crudelis enī eē dr̄ q fa-
mā ſuā negligit. Sȝ crudelitas pec-
catū ē. ḡ peccatū ē infamie n̄ reſiſtē
¶ Preteēa Eccl'.17.dr̄. Unicuiqȝ mā
dauit deꝰ de ꝓximo ſuo. vt.ſ.ei ꝓſit
exēplo ⁊ ꝟbo. Sȝ hoc impedit̄ ꝑ infa
miā. ḡ qlȝ tenet̄ repellere infamiaȝ.
¶ Sȝ ꝯtra eſt ꝙ ꝯtemnē infamiam
videt̄ eē actꝰ humilitatꝭ. Un̄ ī vitas
patrū legit̄ de multis ſanctis prībꝰ
q ꝓp̄as infamias ſuſtinebāt eas nō
repellētes. ḡ nō eſt pctm̄. ¶ Rx° dō
ꝙ vtrūqȝ.ſ.⁊ ꝯtēptꝰ fame ⁊ appeti
tꝰ pōt eē laudabile ⁊ vitioſū. Fama
enī nō ē neceſſaria hoī ꝓpter ſe ipȝ
ſ ꝓpter ꝓximū edificādū. Appetere
ḡ famā ꝓpter ꝓximū caritatis ē. ap-
petē ꝟo ꝓpter ſe ipm̄ ad inanē glīā
ptinet. E cōuerſo ꝯtēptꝰ fame rōne
ſui ipſiꝰ humilitatis ē. rōne ꝟo ꝓxi-
mi ignauia ⁊ crudelitas. Illi ḡ qbꝰ
incūbit ex officio vel ex ſtatu ꝑfecti
onis alioꝝ ſaluti ꝓuidē: peccāt: niſi
infamiā ꝓp̄aȝ iuxta poſſe repellāt.
Alii ꝟo qbꝰ magis cuſtodia ſue ꝓp̄e
ſalutis īminet: pn̄t ſue humilitati ꝓ
uidētes famā vel infamiā ꝯtemnē
Sȝ cū infamia dupl'r̄ repellat̄.ſ. oc-
caſionē ſbtrahēdo: ⁊ linguas detra
hētiū ꝯpeſcēdo. p̄mo mō oēs tenēt̄
infamiā vitare. alias ſine ſcandalo
actiuo trāſiri nō poſſet. qđ ſemꝑ pec
catū eſt. ſ 2° mō nō tenēt̄. niſi q̄tenꝰ
debet aliqs ſaluti ꝓximoꝝ ꝓuidē. ⁊
h̄ eſt qđ Gre. dic̄. 9. omel'. ſuꝑ Ezech.
Linguas detrahētiū ſic nr̄o ſtudio
nō debemꝰ excitare vt ipſi pereant.
ita ꝑ ſuā maliciā excitatas debemꝰ
equanimiter tolerare: vt nobis me
ritū creſcat. aliqn̄ etiā ꝯpeſcere: ne
dū de nobis mala diſſemināt eoꝝ
q nos ad bona audire poterāt cor-
da inocētiū corrumpāt. ⁊ infra. Hi
etenī quoꝝ vita in exēplū imitati-
onis ē poſita: debēt ſi pn̄t detrhētiū
ſibi ꝟba ꝯpeſcē: ne eoꝝ p̄dicatōeȝ n̄
audiāt q audire poterāt. ⁊ ī prauis
moribꝰ remanētes bn̄ viuē ꝯtēnant
Ex his patet ſolutio ad obiecta.

¶ Articulꝰ.14ꝰ.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ
vti p̄cioſis veſtibꝰ ſemꝑ ſit
pctm̄. Omne enī qđ fit ꝓpt̄
vanā glīaȝ pctm̄ eſt. Sȝ p̄cioſa veſti
mēta nō portāt̄ niſi ad inanē glīaȝ.
Un̄ Grego. in omel'. de diuite epu-
lone. Nemo qppe veſtimēta p̄cioſa
niſi ad inanē gloriam querit. vȝ vt
honorabilior ceteris eē videat̄. Nā
qa ꝑ ſola inani glīa p̄cioſū veſtimē
tū q̄rit̄: ipā res teſtat̄ ꝙ nemo vult
ibi p̄cioſis veſtibꝰ indui: vbi ab aliiſ
nō poſſit videri. ḡ vſus p̄cioſaruȝ
ueſtiū ſemꝑ eſt pctm̄. ¶ Preterea.i.
ad Thi.6. Hn̄tes alimēta ⁊ quibuſ
tegamur his ꝯtēti ſimꝰ. Glo. Quod
ampliꝰ eſt a malo ē. Sȝ p̄cioſitas ve
ſtiū eſt ampliꝰ. ḡ eſt pctm̄. ¶ Sȝ ꝯt̄
ē qđ Seneca dic̄ ad quādā reginā.
Indue te delicate nō ꝓpter te ſ ne
dignitas regia vileſcat. ¶ Preteēa
.i. ad Thi.2. Nō in tortis crinibus:
aut auro aut margaritis: vel veſte
p̄cioſa. Glo. Ultra modū ſuū. Et ita
ſi aliquis p̄cioſis veſtibꝰ ſm̄ moduȝ
ſuū vtat̄: n̄ peccat. ¶ Rx° dō ꝙ alr̄
eſt hic loquēdū de perſona publica
⁊ de pſona p̄uata. Nā in pſona pu
blica cōſiderat̄ ⁊ ſtatꝰ dignitatis ⁊
ꝓp̄e pſone ꝯditio. circa que duo ita

ſe dꝫ hēre:ne dignitatis auctoritas
veniat in ɔtēptū: ⁊ ne ipē ī ſupbiā
efferat. Utrūqꝫ ḡ pōt eē laudabile
⁊ ꝗ̄ ꝑciosis vtat ad reuerētiā au-
ctoritatis īducēdā: ⁊ ꝙ vilibꝰ vtat
rōne ꝓprie humilitatis. ita dūtaxat
ne q̄ ad auctoritatē ɔſeruādū fiunt
ī ſupbiā degenerēt. ⁊ ne dū nimiuꝫ
ſernat humilitas: regēdi frāgat au
ctoritas. ſicut Augꝰ. dic̄. Et hac rōe
laudabilr̄ ſacerdos in diuo officio
ꝑciosis vtit indumētis ad reueren
tiā diui cultꝰ. ⁊ laudabiliter ab hiꝰ
ꝓpter humilitatē in qbuſdā religi-
onibꝰ abſtinet. In eo aūt q ē ꝑuata
pſona ꝟtuoſuꝫ eſt ſi ꝓpter ꝓpriā hu
militatē abiectioꝛibꝰ indumēd vtat
etiā q̄ ſtatꝰ ꝓpriꝰ regrat. Uñ Greg.
dic̄ i omel. ꝑdicta. Si abiectio ꝑcioſi
indumēti ꝟtꝰ nō eēt: euangeliſta de
Johe vigilāter nō diceret. Erat in
dutꝰ pilis cameloꝝ. Licitū ē aūt vt
ſm modū ꝓpe pſone ꝑciosis vtat. ſ
pctm̄ eſt ſi ꝓpū modū excedat. Et
qa ꝑcioſū dr̄ relatiue ſic̄ ⁊ magnū:
cū id qd̄ ē ꝑcioſum uni nō ſit alteri
ꝑcioſū: ꝑcioſitas veſtiū ſemp ſonat
in exceſſuꝫ ꝓprii modi. ⁊ ſcd̄m hoc ſēp
eſt pctm̄ ꝑciosis veſtibꝰ vti. Et ſic lo
quit Greg. Uñ pꝫ ſolutio ad ꝑmū.
¶ Ad. 2m dd̄ ꝙ in alimēto ⁊ tegi-
mēto intelligūt oīa q̄ nobis ſunt ne
ceſſaria ɔueniūt noſtri ſtatꝰ.

Deinde querit de culpa que
ɔtrariat recte fidei. Et cir-
ca hoc querūt duo. ¶ Prīo
vtrū hereticis ſit ɔmunicādū. ¶ 2°
vtrū redeūtes ad eccliā ſint recipi
ēdi. ¶ Articulꝰ. 15ꝰ.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ
hereticis ſit coīcādū. Dr̄ enī Mat.
.13. in parabola de zizania. ꝙ prſ̄ fami
lias dixit meſſoꝛibꝰ. Sinite vtraqꝫ
creſcē vſqꝫ ad meſſeꝫ. meſſis aūt ē
ɔſūmatio ſeculi. vt ibidē dr̄. Cū ḡ ꝑ
zizania intelligāt heretici: videt ꝙ
heretici nō ſint a coīone fideliū ſe-
parādi añ diē iudicii. ¶ Pretēa vi
dēt ɔtra hoc dñi ꝑceptū facē ꝑnci
pes hereticos īterficiētes. ¶ Sꝫ ɔt̄
eſt qd̄ dr̄. 2. ad Cor̄. 6. Exite de me-
dio eoꝝ ⁊ ſepamini: ⁊ loqt de infi-
delibꝰ. qd̄ pꝫ ex h̄ qd̄ ꝑmiſerat. No-
lite ducere iugū cū infidelibꝰ. ḡ he-
reticis nō eſt ɔmunicādū. ¶ Rꝰ dd̄
ꝙ hr̄ticis coīcādū nō ē duplici rōe.
Una eſt rōne excōicatiōis. Nā cum
ſint excoīcati: nō eſt eiſ ɔmunicādū
ſicut nec cū aliis excoīcatis. Alia eſt
rō hereſis. Primo ꝓpter periculū: ne
eoꝝ ɔuerſatio alios coꝛrūpat. ſm il
lud. 1. ad cor̄. 15. Coꝛrūpūt bonos mo
res colloqa ꝑua. ¶ 2° etiaꝫ ne videa-
mur eoꝝ ꝑuerſe doctrine aliquē aſ-
ſenſū ꝑſtare. Uñ in. 2. canonica Jo.
dr̄. Si qs veniat ad vos ⁊ hāc do-
ctrinā nō hꝫ: nolite eū in domū du-
cere. nec aue ei dixeritis. q enīꝫ dic̄
ei aue: ɔmunicat opibꝰ eiꝰ malignis.
Ubi dicit glo. Secūdū ꝙ vox eſt in
ſtituta ɔmunionē eē oſtēdit cū illo.
alioqn ſimulatio eſt: que in xp̄ianis
eē nō dꝫ. ¶ 3° ne ex nr̄a familiaritate
aliis det occaſio erroꝛis. Uñ ibideꝫ
dic̄ alia glo. Et ſi vos foꝛte decepti
nō eſtis: alii foꝛſitan ꝑ talē vr̄aꝫ fa-
miliaritatē poſſent decipi. q crede-
rēt illos placare vobiſ: ⁊ ſic crede-
rēt illis. Uñ alia glo. ibidem dicit.
Tanta apl̄i atqꝫ eoꝛum diſcipuli in

religione cautela. vtebanť. vt nec
vbi quidem ꝯmunionē cum aliquo
eoꝝ qui a veritate declinauerāt hēre
patereť. Hoc tñ intelligendū ē niſi
cū aliquo loqueremur de eiꝰ ſalute.
¶ Ad p̄mū ğ dō ꝙ in illo precepto
patriſſamilias duplex ꝯditio ītellr̄
Una eſt vt exponať p̄ceptū de vl'i
ſeparatione maloꝛuꝫ a bonis. ⁊ hoc
accipiť ex ip̄a queſtione meſſoꝝ qui
dicūt. Uis imus ⁊ colligimꝰ ea. hoc
enim non erit vſqꝫ ad diē iudicii.
Secūda ꝯditio eſt vt intelligatur
p̄ceptū qñ mali ſine pericl'o bonoꝝ
extirpari non pñt. Et hoc pꝫ ex rñſi
one patriſſamilias: q dixit. ne foꝛte
colligētes zizania eradicetis ſimul
cum eiſ ⁊ triticū. Quod quidē tribꝰ
modis ꝯtingere poſſet. Uno modo
ſi aliquis p̄ſcinderet anq̄ꝙ de eiꝰ ma
licia ꝯſtaret. Unde dicit glo. ꝙ mo
net dñs: ne ambigue iudicemꝰ. ¶ 2°
ſi non eſſet in malicia obſtinatus:
Unde nullꝰ excōmunicať niſi ꝓpter
ꝯtumaciā. Uñ dicit glo. ibidē. Mo
nemur non cito amputare: quia qui
hodie errat foꝛte cras defendet ve
ritatem. Et Thy. vlt. dr̄. Hereticuꝫ
hominē poſt p̄mā ⁊ ſecūdam coꝛre
ptionē deuita. Tertio ſi ſimul boni
cū malis inuolnāť. ꝓpter quod dic̄
ibi glo Aug. Q ꝫ multitudo non eſt
excoīcāda: nec p̄ncipes populi. Jſtis
autem remotis debēt mali p̄ſcindi.
ſm illud. i. Coꝛ. 6. Auferte malum
ex vobis. ⁊ p h̄ pꝫ ſolutio ad 2ᵐ.

¶ Articulꝰ. 16ꝰ.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcediť. ¶ Videť ꝙ
heretici redeuntes ad ec-
cleſiam non ſint recipiendi
quia peccauerunt ꝯtra fidē: que eſt
eccleſie fundamētū. Et ideo in edi-
ficatione eccleſie non debent ſuper
edificari. ğ non debent ab eccleſia
recipi. ¶ Sed contra eſt ꝙ eccleſia
nulli debet claudere gremiū. ſicut
xp̄us qui de ſe dicit. Eum q venit
ad me nō eiiciam foꝛas. Joh. 6. ¶
Rx° dicēdum ꝙ quādiu huius vite
ſtatuſ durat homo non poteſt eē to
taliter in peccato obſtinatus. Hoc
enim erit in damnatis poſt moꝛteꝫ.
Et ideo quādiu in hac vita viuiť:
cuilibet reliquitur locus penitētie
⁊ quilibet quantūcūqꝫ deliquerit:
vel in fide vel in moꝛibꝰ: eſt ab ec-
cleſia recipiēdus ad pñiam. ⁊ ꝯtra
riū dicere eſt hereſis nouatianoꝝ:
ſed tamen non eſt neceſſariū ꝙ ſēp
ad dignitatē recipianť: niſi cū ali-
quibus miſericoꝛditer diſpenſareť
p̄cipue ꝓpter bonū pacis. vel ꝓpter
fructū aliū qui inde ſpereť. ¶ Ad p̄
mum ğ dicendū ꝙ q̄diu fundame-
tum fidei non habet ab eccleſia reci
pi non debꝫ. ſ poſtq̄ꝙ ꝯuerſus īcipit
habē recipiēdꝰ ē.

¶ Articulꝰ. 17ꝰ.

Deinde queriť de hoc quod
pertinet ad gloꝛiā. ſ. de ui
ſione dei in patria. ſ. vtruꝫ
aliquis intellectꝰ creatus poſſit vi-
dere deū p eēntiam. Et videť ꝙ ñ.
Jntellectꝰ ad intelligibile ē aliqua
pꝛopoꝛtio. Sꝫ intellectꝰ creati ad di
uinā eēntiā nulla ē pꝛopoꝛtio: cum
diſtēt in infinitū. ğ intellectꝰ creatꝰ
diuinam eēntiam vidē non poteſt. ¶
Pꝛeterēa plus diſtat ſpūs increatus
ab intellectu creato q̄ꝙ ſpūs creatꝰ

a ſenſu. Sȝ ſenſuſ non pōt cognoſcē ſpūm creatū. ḡ nec intellectꝰ creatꝰ ſpūm increatū. ¶ Sed ꝯtra ē Exo. 33. Sup illud. Nō videbit me hō ⁊ viuet. dicit glo. Gregorii. Fuere nō nulli qui deū dicerent etiam in illa regione diſſimilitudinis in claritate ſua ꝯſpici: ſ; in nā minime uideri quos nimirū minor īqſit ōis ſbtilitas fefellit. Neq; enim illi ſimplici ⁊ incōmutabili eſſentie aliud ē claritas: aliud eſt nā. ſed ipā ei natura claritas: ipſa claritas natura eſt. ⁊ ita eſſentia dei videbitur a beatis ¶ Rꝰ dicēdū ꝙ neceſſe eſt ponere diuinam eſſentiam videri a beatis Beatitudo enim eſt vltima pfectio rōnalis nature. nihil autē eſt finaliter perfectū: niſi attingat ad ſuū pricipiū ſecūdū modū ſuū. qđ ideo dico: qa ad pncipiū: qđ eſt deꝰ attīgit aliqd duplr̄. Uno modo per ſilitudinē. qđ ē ꝯmune omni creature que tantū hȝ defectione: quantū cōſequit̄ de diuina ſimilitudine. Alio modo per operationē vt ptermittatur ille modus qui eſt xpo ſinglariſ .ſ. in vnitate perſone. Dico aūt per operationē: inquātū rōnalis creatura cognoſcit ⁊ amat deū. ⁊ qa aīa īmediate facta eſt a deo: iō beata eē non poterit: niſi immediate videat deū. ſ. abſq; medio: qđ ſit ſimilitudo rei cognite. ſicut ſpēs viſibilis ī pupilla vel in ſpeculo. non autē abſq; medio: qđ eſt lumen ꝯfortans intellectū: qđ eſt lumen glorie. de quo in pſ. dr̄. In lumine tuo videbimꝰ lum̄ Hoc aūt eſt per eſſentiam deū uidē Unde in hoc ponimꝰ btītudinē rōnalis creature. ꝙ deū per eēntiam videbit. ſicut phi qui poſuerūt aīaſ nr̄as fluere ab intelligentia agēte poſuerūt vltimā felicitatē hoīs in ꝯtinuationē ītellectꝰ noſtri ad ipā; ¶ Ad pmū; ḡ dđ ꝙ ꝓportio duplr̄ dr̄. Uno modo ꝓpe ſm ꝙ importat quēdā determinatū exceſſum. ⁊ ſic ꝓportio requirit̄ inter intellectū; ⁊ ītelligibile ad hoc ꝙ ſit cognitio cū cōphenſione: qualr̄ diuina eſſentia nūq̄ videbit̄ ab intellectu creato. Alio modo dr̄ ꝯmuniter ꝓ qualibȝ habitudine. ⁊ ſic infinitū pōt habē proportionē ad finitū: ſi ſit perfectio eius: vel aliquā hiꝰ habitudinē habeat ad ipm̄. ⁊ talis ꝓportio ſufficit ad hoc ꝙ intellectꝰ noſter videat diuinā eēntiam attīgēdo nō ꝯprehēdendo. ¶ Ad 2m dđ ꝙ obiectio illa ꝓcedit de diſtantia ſm ꝓpetatē nature nō ſolū ſm rōnē cognitionis. Nam ſpūs creatus ñ eſt ſenſibilis: ſ; ſpūs increatꝰ eſt intelligibilis.

¶ Incipit quodlȝ. xim. Arꝰ. pmꝰ.

Quesitū fuit de dō. de āgelis. ⁊ de hominibus. De deo ħo queſitū fuit de īmenſitate ipſiꝰ. de cognitione eius. ⁊ de pdeſtinatōe. ¶ Circa īmēſitatē vero dei queſitum fuit. vtrū ſoliꝰ dei ſit ꝓpium eſſe vbiq;. Oſtēdebat̄ ꝙ non. Numerus enim eſt in rebus numeratis. Sed ꝯſtat ꝙ oēs partes vniuerſi ſunt numerate. ḡ numerꝰ ē in omnibus partibus vniuerſi. ⁊ ſic videt̄ ꝙ ſit vbiq;. Nō eſt ḡ ſoliꝰ dei

dei ꝓprium eſſe vbiqȝ. ¶ Preterea uniuerſale ē quod eſt vbiqȝ ⁊ ſemp Sed vniuerſale nō eſt hoc qđ deꝰ. ḡ nō eſt ꝓprium ſolius dei eē vbiqȝ ⁊ ſemp. ¶ Preterea ſbſtantia ſpūalis excedit corporalē. Sed hoc quod dicit̃ eſſe vbiqȝ pertinet ad ſbam corporalē. quia in ſolis corporalibꝰ eſt ꝓprie aſſignare locum. ergo multo magis eſſe vbiqȝ pertinet ad ſbſtantias ſpūales. ⁊ ſic videt̃ ꝙ non ſit ſoliꝰ dei ꝓprium. ¶ Preterea ad ꝯmendationē terreni regis ptinet ꝙ poſſit gubernare etiam in abſentia ſua regnū. Sed deꝰ eſt ꝯmendabilior omni rege. ergo videt̃ ꝙ etiā operat̃ ſibi ad ſuam ꝯmēdationē ꝙ gubernet totum mundū vel aliqȝs partes ī abſentia ſua per ꝓuidētiā ⁊ ſic non videt̃ ꝙ ſit dei ꝓpriū eſſe vbiqȝ. ¶ Preterea conſtat ꝙ quedam dicunt̃ deo eſſe ꝓpinqua ⁊ q̄dam remota. ⁊ quanto magis ſunt remota: tanto magis ſūt corruptibilia. Nō autem poſſēt dici aliqua ꝓpinqua ⁊ aliqua remota deo ſi deus eſſet vbiqȝ. ḡ videt̃ ꝙ deꝰ nō ſit vbiqȝ. ¶ Preterea dato ꝙ tota machina mūdialis eſſet vnū corpꝰ ꝯtinuū ꝯſtat ꝙ illud corpꝰ eſſet vbiqȝ. Nō ergo eſt ſolius dei ꝓprium eē vbiqȝ

Contra. Amb. ꝓbat ſpūm ſanctum eē deū: quia eſt vbiqȝ. Sȝ ſi eē vbiqȝ nō eſſet ſoliꝰ dei ꝓpūm: ratio ſua n̄ valeret. Cum ergo rō hꝰ valeat videt̃ ꝙ ſit ſoliꝰ dei ꝓpum eſſe vbiqȝ. ¶ Rꝰ dđ ꝙ ſpūalia dicūt̃ eē ī loco: nō quidem per ꝯtactū magnitudīs ſ; ꝟtutis. ⁊ ideo ſm rōnem ꝟtutis cuiuſlibet rei ſpūalis oportet nos loqui de loco in quo eſt. virtus aūt dei eſt infinita que quidem īfinitas apparet quātū ad duo. Primo quia nō ſolū excedit creaturas que ſunt fuerūt ⁊ erūt: ſ; etiam omnes que pn̄t imaginari. Ergo deꝰ nō ſolū ē in illis que ſunt fuerūt ⁊ erūt: ſed etiam in illis que pn̄t imaginari eē. Secūdo q̄a ꝟtus dei ſimul ⁊ ſemel ī omnibꝰ operat̃: ⁊ in ſingulis ſecūdū ꝓpriū modū rerum. ⁊ ideo eē ubiqȝ ꝓpe acceptū ſoli deo cōpetit. Aliis aūt rebus ꝯpetit eſſe vbiqȝ īꝓpe Unde diſtinguit̃ modꝰ quo deus ē vbiqȝ. ⁊ quo alie res quibuſ aliquo modo ꝯpetit eſſe vbiqȝ. Nam hꝰ dicūt̃ eſſe vbiqȝ. quia ſunt tm̄ ī his que ſūt ⁊ pn̄tia ſūt. deꝰ aūt nō ſolū in his que ſūt: ſed etiam ī imaginatis ⁊ ī preteritis ⁊ futuris. Itē alie res nō ſūt vbiqȝ ſicut in loco vno: ſ; ſicut in diuerſis locis. ſ; deus ita eſt ubiqȝ ꝙ eſt in quolibet ⁊ in toto: q̄a eiꝰ virtꝰ habet efficaciam non ſolū in id quod eſt ꝯmune vniuerſo: ſed etiam in id qđ eſt ꝓpum vnicuiqȝ rei particulari. Et ideo eſt ē ī oībꝰ ſicut in vno loco ⁊ ſicut in pluribꝰ quod eſt ꝓprie eſſe vbiqȝ. Unde cū hoc modo ſolus deꝰ ſit vbiqȝ: ſoliꝰ dei eſt ꝓpum eē vbiqȝ. ¶ Ad pmuȝ ergo dicēdū ꝙ numerꝰ nō eſt in rebus numeratis ſicut ī loco: ſed ſicut accidēs in ſbiecto. Pretēa unꝰ numerus licet ſit in omnibꝰ numeratis ſic vnica eſſentia: nō tn̄ ē in qualibet parte. quia nō quelibet ps numeratur eodē numero. Itē numerꝰ non eſt omnino vnꝰ: ſ; multitudo q̄daȝ Deꝰ autem eſt in rebꝰ ꝑ ꝟtutē ſuam

⁊ in ſingulis opat:ut dictū ē. Ad 2ᵐ dō ꝙ vniuerſale dr̄ eē vbiq̄ ⁊ ſemp magis p remotōez q̄ꝫ p poſitionē. Nō enī dr̄ vbiq̄ eſſe ⁊ ſemp eo ꝙ ſit in oī loco ⁊ in oī tp̄e: ſ ꝗa abſtrahit ab his q̄ determināt locū ⁊ tp̄ūs determinatū. ⁊ pterea uniuerſalia nō ſūt ſbſiſtētia. Ad tertiū dō ꝙ ſb̄a ſpūalis excedit corpalem exceſſu dignitatis nature: ſ non in ꝟtute agendi: ī mo videm⁹ ꝙ multe ſb̄e ſpūales hn̄t determinata corpa in q̄b⁹ agant. ſicut aīa rōnalis corp⁹ hūanū. Ad 4ᵐ dō ꝙ nō eē ubiq̄ p totū regnū ē ex defectu regis terreni ꝓpter circūſcriptionez ſue ſb̄e. De⁹ aūt cū ſit incircūſcript⁹ ē vbiq̄ ⁊ tn̄ ſi nō eēt vbiq̄: nihilomin⁹ gubernaret oīa ꝓuidentia ſua. Un̄ in rege terreno nō eſſe pn̄s eſt ad defectū: ſ ꝙ gubernet in abſentia eſt ad ꝯmēdationē. De⁹ aūt ⁊ vbiq̄ eſt ⁊ oīa gubernat. Ad 5ᵐ dō ꝙ hi⁹ diſtātia ⁊ ꝓpinqtas creaturarū ad deū non eſt ſm locū: ſ ſm ſilitudinē ⁊ diſſilitudinē. Nā illa que magis aſſiliant deo dicim⁹ eē ſibi ꝓpīqora que ꝟo magis recedūt a ſilitudine ipſi⁹ dicim⁹ eē ſibi remotiora. Ad 6ᵐ dō ꝙ dato ꝙ tota machina mūdialis eēt vnū corp⁹ ꝯtinuū: non tn̄ ꝓpter hoc poſſet imaginari ꝙ eſſet vbiq̄: ſ in vno loco tm̄: ꝗa totū illð in quo eēt accipet ꝓ vno loco: ⁊ ſic nō attingeret quodlꝫ pticulare qð eē vbiq̄ ꝯplectit in ſua rōne.

Articul⁹. 2⁹.

Circa cognitōez ꝟo dei q̄rebat. vtrum de⁹ cognoſcat malū p bonū. ⁊ videt ꝙ n̄ quia cognoſcere vnū p aliud ptinet ad defectum cognitōis. ſ in diuina cognitione null⁹ poteſt eē defect⁹. g̊ videt ꝙ de⁹ non cognoſcat malū p bonū. Preterea cognoſcere vnū per aliud eſt in cognoſcēdo diſcurrere. Sꝫ in diuina cognitōe non eſt diſcurſus. g̊ cū cognoſcere malū p bonū ſit cognoſcere vnū p aliud: uidet ꝙ de⁹ nō cognoſcat malū p bonū. Pretēa qcqd deus cognoſcit cognoſcit per eēntiā ſuā. Sꝫ malum nec eſt effect⁹ dīne eēntie: neq̄ eſt ei oppoſitū. vt dicit aug⁹. g̊ videt ꝙ de⁹ nō cognoſcat malū per bonum Preterea phs dicit in. 3. de aīa. ꝙ intellect⁹ qui ſemp eſt in actu non cognoſcit ꝓuationē. Sꝫ intellect⁹ diuin⁹ eſt ſemp in actu. g̊ ⁊c̄. Pretēa omne qð cognoſcit: cognoſcit p aliquā ſilitudinē ipſo cognoſcēte exiſtētē. Sꝫ malū nō hꝫ aliquā ſilitudinē in deo. g̊ de⁹ nō cognoſcit maluꝫ per aliqð bonū qð in eo exiſtat. Cont̄ eſt qð Aug. dicit ꝙ malū cognoſcit ſm ꝙ ab ipſo bono diſcordat. Rx̄° dicēdū ꝙ ꝓpa cognitio vniuſcuiuſq̄ rei ē ſm ꝙ cognoſcit per ꝓpam rōnē. In cognoſcibilibus autē quedā ſunt que hn̄t rōnē ꝓpā abſolutā vt hō ⁊ lapis. q̄ꝝ ꝓpa rō nō depēdet ex alio. Quedā ꝟo ſunt que nō hn̄t ꝓpam rōnē abſolutā ſ ex alio depēdētē. ſicut eſt in relatīs ⁊ ꝓuatiuis ⁊ in negatiuis: quoꝝ rō depēdet ex ordine: quē hn̄t ad alia Naꝫ ratio cecitatis nō eſt abſoluta ſ dependēs: inquantū hꝫ ordinē ad uiſum: cui⁹ eſt ꝓuatiua. Cū g̊ de⁹ oīa cognoſcat ſm ꝓprias rōnes. dico ꝙ

illa quoꝝ ratio eſt abſoluta: cogno-
ſcit abſolute: ⁊ non per aliquod ali
ud. Illa vero quoꝝ ratio eſt depen
dens ⁊ in oꝛdine ad alia. cognoſcit
ſm oꝛdinē ad illa ex quibus depen-
dēt. Cū ḡ ratio mali nō ſit abſoluta
ſed dependēs. inquātū .ſ. diſcoꝛdat
a bono creato. cognoſcit malū ſm
oꝛdinē ad bonum. ſm ꝙ .ſ. diſcoꝛdat
ab ipſo bono. ¶ Ad pmū ḡ dicēdū
ꝙ in illis que hñt rōnem abſolutā
eſt ad defectum cognitionis cogno
ſcere vnū per aliud. ſed non in illis
quoꝝ ratio eſt ad aliud. vt dictum
eſt. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ cogni-
tio diſcurſiua eſt cognoſcere vnum
cognitū per aliud cognitū abſolu-
te. Sed cognoſcere vnū incognitū
per aliud cognitū ad quod oꝛdina-
tur nō eſt diſcurrere cognoſcendo
⁊ hoc modo cognoſcitꝛ malū. ¶ Ad
tertiū dicēdū ꝙ licet malū non ſit
oppoſitum diuine eſſentie. tamē eſt
oppoſitū effectui diuine eſſentie. nā
bonum increatū non habet malum
oppoſitum: ſed bonis effectibus qui
cauſantꝛ a bono increato opponitur
malū. ⁊ inquantū diſcoꝛdat ab his
effectibꝰ cognoſcitꝛ. ¶ Ad quartum
dicendū ꝙ illud habet locum ī illo
intellectu qui cognoſcit res ꝑ ade-
quationē ⁊ ſpēs ſuas. ⁊ iſte modus
cognoſcendi non eſt in deo qui co-
gnoſcit omnia per eſſentiā ſuā. ¶
Ad quintū dicēdū ꝙ licet malum
non habeat aliquam ſimilitudinem
in deo: tamen oppoſitū mali .ſ. bonū
creatū habet ſimilitudinē in deo: ſic̄
in cauſa ſua. ⁊ ita bonū cognoſcitꝛ
per ſe ipm. malū ṽo per bonū.

¶ Articulꝰ .3ᵒ.

Circa pdeſtinatōē quereba
tur vtrum pdeſtinatio im
ponat neceſſitatē. Et oñde
baꝛ ꝙ ſic. Conſtat enī ꝙ pdeſtinatꝰ
omnino ſaluaꝛ. Sꝫ hoc nō eſt niſi ne
ceſſariū eſſet pdeſtinatū ſaluari. vi
deꝛ ḡ ꝙ pdeſtinatio neceſſitatē im
ponat. ¶ Preterea ad ro. 9. dic̄ apo
ſtolus. Nō eſt volētis neqꝫ currētis
ſ; miſerētis dei. ḡ uideꝛ ꝙ quicquid
eſt de ſalute: ſit ex ſola pdeſtinatōe
diuina ⁊ ex nullo alio. Et ſic videꝛ
neceſſitatem imponere. ¶ Contra.
Augꝰ. dicit. Qui creauit te ſine te nō
iuſtificabit te ſine te. ¶ Rº dicēdū
ꝙ pdeſtinatio certitudinē habet:
⁊ tamen neceſſitatem nō imponit
In predeſtinatōe enim tria ſūt cōſi-
deranda. quoꝛum duo preſupponit
ipſa predeſtinatio. ſcilicet pſcientiā
dei ⁊ dilectionē. ideſt voluntatem
qua vult predeſtinatum ſaluare. ⁊
tertium eſt ipſa predeſtinatio: que
nihil aliud ē q̃ directio ī finem: quē
vult deus rei dilecte. Quodlibet
autem hoꝛum trium certitudinem
habet. ⁊ tamen neceſſitatem nō im
ponit. Et ꝙ preſciētia diuina certi-
tudinem habeat patet. Deus enim
cognoſcit res nobilioꝛi mō q̃ nos
cognoſcamus. Nam cognitio no-
ſtra eſt in tempoꝛe. ⁊ ideo intuitus
noſter reſpicit res ſecūdum rōnem
tempoꝛis. ſcilicet preſentis preteriti
⁊ futuri. vt ſcilicet cognoſcat pre-
terita vt pterita. preſētia vt pre-
ſētia. futura vt futura ⁊ certitudi-
naliꝛ. Cognitio ṽo diuina ē ſup tps

ꝛ menſurat̃ eternitate ſolum. ꝛ iō ñ cognoſcit ꝓut ſunt in tēpore:ſed ꝓut ſunt in eternitate.ſ. ꝓut ſunt pñtia. ꝛ hoc taꝫ neceſſaria ꝙ̄ ꝯtingentia.vnde omnia cognoſcit tāꝙ̄ pñtia in ſua pñtialitate. Cum ergo etiam intellectus noſter certitudinaliter cognoſcat pñtia.multo magis deus omnia ſibi pñtia certitudinaliter cognoſoſcit: exquo nulla neceſſitas rebus cognitis inducit̃. ſicut videmus ꝙ aliquis exiſtens ī loco eminenti videt certitudinalr̃ ordinē venientiū aliquoꝝ euntiuꝫ per vias. ꝛ alius in plano exiſtens videt niſi que ſunt ſibi preſentia.ꝛ tamen hominibus iſtis ex hoc nulla neceſſitas imponitur. Nam hoc nō eſt niſi ex hoc ꝙ in alto exiſtens intuet̃ omnia vt pñtia: que eunti in plano ſūt preterita.ſ. illa que retro ſunt. Preſentia illa.ſ.que ſunt iuxͣ ſe ꝛ futura illa.ſ.que anteriora ſūt. Qꝫ aūt voluntas diuina certitudinē habeat: ꝛ tamē neceſſitatē non imponat.ſic patet.Volūtas enī dei eſt efficax ꝛ perfecta cauſa oīuꝫ reꝝ quia omnia quecunqꝫ voluit dñs fecit.Cuius perfectio ꝛ efficacia apparet ex hoc ꝙ non ſolum mouet ꝛ cauſat res:ẜ etiam dat eis talē modum cauſandi: inquātū cuilibꝫ rei determinatū modū ꝯtulit:quo ſuoſ effectus ꝓduceret. Unde quia ipē voluit quedaꝫ eſſe in vniuerſo neceſſaria:ꝛ quedam ꝯtingentia: cōſtituit quaſdam cauſas: qbꝰ ꝯtulit vt ꝯtigēt̃ carēt:ꝛ qſdā qbꝰ ꝯtulit vt neceſſario carent effectꝰ.Vñ voluit iſtū vel illū effectū nō ſolū eſſe ẜ etiā tali mō eſſe.ſ.vel ꝯtingenter vel neceſſario.ſicut ꝙ voluit petrū nō ſolū currere: ẜ etiā cōtingenter currere.ꝛ ſimilr̃ voluit iſtū vel illū hoīem ſaluare: ẜ eo mō vt arbitriū libertatē nō perdēt.ꝛ ſic ꝙ Petrus vel Martinꝰ ſaluetur: hꝫ duas cās vnam.ſ.voluntatē diuinam: ꝛ hec hꝫ certitudinē. Aliā liberꝝ arbitriū ꝛ hec hꝫ ꝯtingētiā.Et ſic eſt ī aliis rebus.quia ſi ſint ꝯtingentia ꝓuēit eis ex cā ꝓxima. Qꝫ vero ſint certa ꝛ neceſſaria: ꝓuenit eis ex cā ꝑma. Unde ꝑma cauſa rerum.ſ.diña voluntas etiam de ꝯtingentibꝰ certitudinē habet.ex qua quidē certitudine non imponit̃ ipſis rebꝰ aliqua neceſſitas. quia non ſolum vult ea eſſe: ſed tali modo eſſe. ſcꝫ neceſſario vel ꝯtingēter.vt dictum eſt.Qꝫ vero predeſtinatio certitudinē habeat ꝛ neceſſitatē non imponat:ſilr̃ patet.Motus enim vel directio vl̃ propoſitum dirigendi in finem qđ eſt ipſa predeſtinatio eſt ſecundum ꝯſtitutionē ꝛ ordinem cauſarum a deo conſtitutarū.Conſtat autem ꝙ quādo ſunt due cauſe ordinate:quarum vna eſt neceſſaria ꝛ alia contīgens:effectus ſemper eſt contingēs In predeſtinatione autem ſunt due cauſe:quarum vna eſt neceſſaria.ſ. ipſe deus.ꝛ alia eſt contingens. ſcꝫ ipſum liberum arbitriū.ꝛ ideo opꝫ effectum ꝑdeſtinationis contingentem eſſe.Unde quia deus ſcit ꝛ vlt iſtum vel illum conſequi talem finē predeſtinatio certitudinem habet. quia vero deus vult vt ſecundū libertatē arbitrii ī talē finē dirigat̃.

Ideo huiuſmodi certitudo nullam predeſtinato neceſſitatem imponit ¶ Ad primum ergo dicendū ꝙ hic ꝑdeſtinatꝰ omnino ſaluatur: eſt ex certitudine diuine ꝑdeſtinationis. non tamē eſt ibi neceſſitas abſoluta ſed ↄditionalis. quia ſi talis eſt pre deſtinatus neceſſario ſaluat̃. non autem eſt neceſſarium ſimpliciter. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ verbū apo ſtoli non eſt ſic intelligēdū: quin ſit neceſſarium velle ⁊ currē ex parte noſtra. ſed qa ꝑncipiū ꝑmum bene operandi non eſt a nobis ſed ex mi ſericordia diuina infundēte grām nihilominꝰ tamen oportet ꝙ ex pte noſtra ſit aliquod principium.

¶ Articulꝰ.4ꝰ.

Circa angelos queſitū fuit de motu angeli.ſ. vtrum motus eius ſit in inſtanti. Uidetur ꝙ ſic. Conſtat enim ꝙ mu tatio angeli ſimplicior eſt omni mu tatione corporali. Sed inuenit̃ aliq̄ mutatio corporalis in inſtanti ſicut illuminatio: ⁊ huiuſmodi. ergo mul to magis motus angeli eſt ī inſtāti ¶ Preterea nobiliſſime creature ↄpetit nobiliſſimꝰ motꝰ. nobiliſſimꝰ autem motꝰ eſt ille q̄ ſit in inſtāti. ergo competit nobiliſſime creature .ſ. angelo. ¶ Contra. Omnis motus habet prius ⁊ poſterius. Prius aūt ⁊ poſterius in motu eſt numerꝰ tem poris: ergo in omni motu eſt tempꝰ ergo nullus motus etiam angeli eſt in inſtanti. ¶ Rꝰ dicendū ꝙ omnis mutatio habet duos terminos quoſ nō ↄtingit ſimul eſſe. Unde impoſ ſibile eſt ꝙ aliquis motus vel muta tio ſit in inſtanti hoc modo ꝙ idez inſtans ambos terminos ↄplectat̃. Unde ſciendū ꝙ in rebus corpora libus duo termini motus vel mu tationis dupl̃r poſſunt ſe habere. Uno modo ꝙ ſit aſſignare inſtans in quo terminꝰ ad quem ꝑmo eſt. ⁊ aliud īſtās ī quo terminꝰ a quo vlti mo eſt. ⁊ ſic cum inter quelibet duo īſtātia ſit tempꝰ mediū: ſequit̃ ꝙ de vno termino motꝰ ī alium fiat trāſi tus per tempus. ⁊ ſic talis mutatio eſt ī tempore ⁊ nō ī inſtāti. hoc aūt ↄtingit quādo inter duos termīos motus eſt aliquod mediū accipere. ſicut inter albū ⁊ nigrū: ⁊ inter eē hic ⁊ ibi. Sed aliqui termini muta tionis ſūt īter quos nō eſt accipere medium. Sicut īter albū ⁊ nō albū Inter ignē ⁊ nō ignē. inter tenebro ſum ⁊ luīoſum. quia affirmatio ⁊ negatio ſūt ſʒ ſe īmediata. ⁊ ſimil̃r ꝑuatio ⁊ forma ī ſbiecto determina to. ⁊ ī talibꝰ lʒ ſit accipere inſtās in quo ꝑmo eſt terminꝰ ad quē: nō tñ ē accipere inſtās ī quo vltimo eſt ter minus a quo. Cū enī īter quelibet duo inſtātia ſit tempus mediū: ſeq̄ ret̃ ꝙ ī illo tpe medio ī neutro ex tremoꝝ eēt. q̄d eſt īpoſſibile: cū ſint extrema oīo īmediata. ¶ Opʒ ḡ dicē ꝙ cū illd̄ īſtās ī quo ꝑmo ē terminꝰ ad quē ſit terminꝰ alicuiꝰ temporis ꝙ ī toto tpe ꝑcedēti duret terminꝰ a quo. ⁊ ſic cū inter tēpus ⁊ inſtans q̄d eſt terminus temporis: nō ſit tē pus medium. ñ ſit trāſitꝰ de vna ex tremitate ī aliā in tēpore ſ; in īſtāti primo deſinit eſſe terminus a quo: ⁊ incipit eſſe terminꝰ ad quē. ⁊ hiꝰ

mutatões dicūť eē inſtātanee:ſicut illuīatio generatio ⁊ corruptio. Sȝ opȝ ꝙ iſte mutationes ſint termini motuū ↄtinuoꝝ ⁊ in tempore exiſtē tium:quia tempus in quo eſt ultimo terminꝰa quo menſurat aliquē mo/ tum ſm ꝙ ſbiectū accedit ad termi num ad quem.ſicut per alteratione materia diſponiť ad formā. ⁊ p mo tum localem corpus luminoſuȝ acce dit ad ſitū in quo illuminat.⁊ ſcᵒᵐ ꝟ dr̄ ꝙ generatio ⁊ corruptio ſūt ter/ mini alteratōis:⁊ illuminatio motꝰ localis.Sic ḡ due ſunt mutationes corporaliū.Sȝ neutra harū pōt eſſe in motu angeli. Cum enim motus angeli attendať ſm diuerſos ↄtactꝰ ꝟtuales angeli ad diuerſa loca: qui quidē ↄtactꝰ nō ſunt ↄtinui:ſequiť ꝙ motꝰangeli non ſit ↄtinuus.⁊ ita tempus qđ ꝓprie menſurat motum angeli nō eſt ↄtinuū: cū cōtinuitas temporis ſit ex ↄtinuitate motꝰ.vt dr̄ in.4.phi.Non enī poteſt dici ꝙ motus angeli menſuretur tempore ↄtinuo:qđ eſt numerꝰmotꝰceli.quia motus angeli nō depēdet ex motu celi.⁊ ſic ſequiť ꝙ motꝰ angeli men ſureť quodā tpe in quo ſunt in īſtā tia ſibi ſuccedētia ſine ↄtinuatione ga tpūs ex hoc ꝙ eſt numerꝰ nō eſt ↄtinuū:ſ ex hoc ꝙ eſt numerꝰ motꝰ ↄtinui. Sic ḡ in motu angeli duo extrema motꝰ nō ſunt in duobꝰ in/ ſtantibꝰ:inter que ſit tempꝰ mediuȝ neqȝ iterū vnū extremoꝝ eſt in tpe ⁊ aliud in inſtāti:qđ terminat tp̄s. ſ duo extrema ſunt in duobꝰ inſtā/ tibus inter que nō eſt tp̄s mediū.⁊ ſic opȝ dicere ꝙ motꝰangeli ſit ī tpe lȝ alio modo ꝙ̄ motꝰcorporales ſunt in tpe. ¶Ad pmū ḡ dō ꝙ mutatio angeli ſȝ pdicta ↄñdiť eē ſimplicior ꝙ̄ aliqua mutatio corporalis.Eſt.n. ſimplicior ꝙ̄ illa mutatio cuiꝰ duo ex trema ſunt in duobꝰinſtātibꝰ inter que cadit tp̄s mediū. tamē inť duo inſtātia motꝰ angeli non cadit tp̄s mediū.Silr̄ etiā ſimplicior eſt ꝙ̄ illa cui vnū extremū eſt in toto tēpore ↄtinuo:cum vnū extremū ſit in in/ ſtanti indiuiſibili. ⁊ tamē nō inter cidit tempꝰmediū ſicut nec ibi.⁊ ga eſt ſimplicior:ideo etiaȝ ſequiť ꝙ ſit nobilior.Unde patet ſolutio ad 2ᵐ.

Einde queſitū eſt de hoīe. Et circa hoc queſitū eſt de partibꝰ nature humane. De ſacramētis gratie.Et de ↄuer/ ſatione humane vite. Circa pmum querebāť duo. ¶Primo de anima ¶Secūdo de corpore.

¶Articulꝰ.5ᵘ.

E anima autē queſitum eſt vtrū ſint eiuſdē ſbē anima ſenſitiua ⁊ intellectiua. Et oſtēdebať ꝙ non. Nā aīa ſenſitiua educiť de potētia materie. intelle/ ctiua ꝟo ē p creationē. Nō ē ḡ eadē ſba utriuſqȝ. ¶Pretēa in nulla ſba que ſit vna ⁊ eadē eſt eodeȝ tēpore motꝰad oppoſita. Sȝ ſenſus ⁊ ratio eodē tpe mouēť ad oppoſita. ſic dic aplſ ad ro.7. Uideo aliā legē ī mē bris meis repugnītē ⁊c.ḡ ſenſitiua ⁊ rōalis nō ſūt uniꝰſbe. ¶Pretēa cor ruptibile ⁊ incorruptibile non ſūt eiuſdem generis.ergo nec idem nu mero. Sȝ aīa ſenſitiua eſt corrupti/ bilis. intellectiua ꝟo incorruptilis.

ergo ſenſitiua ⁊ intellectiua nō ſūt
eedē numero. ⁊ ſic nec eiuſdē ſbe.
¶ Preterea aīa ſenſitiua eſt ɔmūis
ĩnobis ⁊ brutis. Sʒ in brutis educitr
de potētia materie. ğ ⁊ in nobis. ñ
eſt ğ eadē cū intellectiua que eſt per
creationē. ¶ Cont. Uni⁹ pfectibilis
vna eſt pfectio. Sʒ corp⁹ hūanū eſt
vnū pfectibile. ğ aīa que eſt ei⁹ pfe-
ctio eſt vna. ¶ Rñ° dō ꝙ circa ordi
nē formaꝝ eſt duplex opinio. Una ē
Auicebron. ⁊ quorūdā ſequaciū ei⁹
q dicūt ꝙ ſm ordinē generꝝ ⁊ ſpēꝝ
ſunt diuerſe forme ſbales ſibi īuicē
aduenientes. ſicut eſt ſba eſt corpus ē
aīatum ⁊ eſt aīal. Dicūt ğ ꝙ quedā
forma ſbalis eſt per quā eſt ſba tm̄.
⁊ poſtea eſt quedā alia p quā ē cor-
pus. deinde eſt ⁊ alia per quam eſt
animatū: ⁊ alia p quā eſt aīal. ⁊ alia
p quā eſt homo. ⁊ ſic dicūt de aliis
formis ſbalib⁹ rerū. Sʒ hec poſitio
ſtare nō pōt. qa cū forma ſbalis ſit
que facit hoc aliqd. ⁊ dat eē ſbale
rei: tūc ſola pma forma eſſet ſbalis.
cū ipſa ſola daret eſſe ſbale rei ⁊ fa
ceret hoc aliqd. oēs aūt poſt pmam
eēnt accn̄talr̄ aduenientes: nec da-
rēt eſſe rei ſimplr̄: ſ eē tale. ⁊ ſic in
amiſſione uel acqſitōe ipſarū nō eēt
generatio ⁊ corruptio: ſ tm̄ altera-
tio. vñ pʒ hoc non eſſe uerū. Simile
etiam eſſet in potētiis anime. nam
ſola pma. ſ. vegetabilis eſſet forma
ſbalis: ⁊ faceret hoc aliquid. alie ꝟo
eſſent accidētales. qd̄ omnino falſū
Et ideo dicendū eſt ꝙ hi⁹ forme dif
ferūt ſm pfectū ⁊ impfectū. Eſt eni
aliqua forma que nō dat niſi eē cor-
pus tm̄. Aliqua eſt magis pfecta q̄
etiam dat eē ⁊ viuere quocūqȝ mō
viuendi. aliqua que cū his dat etiā
ſenſum. vñ pʒ ꝙ ſemp vltima ē pfe
ctior primis: ⁊ hʒ ſe ad pores ſic pfe-
ctiſſima ad impfectiſſimā. ⁊ iō quic-
qd cōtinetr in ipſis totū eſt ꝟtute in
vltima. vñ dicēdū eſt ꝙ vna ⁊ eadē
eſſentia eſt anime ſenſitiue ⁊ intel-
lectiue. ſ intellectiua hʒ ſe ad ſenſi-
tiuā ſicut pfectū ad impfectū. Qꝫ au
tē ſpālr̄ aīa ſenſitiua ⁊ intellectiua
ſūt vni⁹ eſſentie ſignū eſt: quia niſi
vires aīe radicarētur in vna eſſentia
nūq̄ una impediretr ab alia: nec etiā
virt⁹ vni⁹ redūdaret in aliā. Itē cū
intellect⁹ non hēat determinatū or
ganū ī corpore: quo mediāte exercʒ
opatōes ſuas: ad qd vniretr corpori
niſi eſſet eiuſdē eſſentie cū aīa ſenſi
tiua. Sic ğ pʒ ꝙ vna eſſentia eſt aīe
ſenſitiue ⁊ intellectiue. ſ differūt ſʒ
perfectū ⁊ impfectū. vt dictū eſt. ¶
Ad pmū ğ dō ꝙ aīa ſenſitiua edu-
citr de potentia materie in brutis. in
nobis vero non: ſed eſt per creatio-
nem: cum eius eſſentia ſit eſſentia
anime rōnalis que eſt per creatio-
nem. ¶ Ad ſecūdum dicendum ꝙ
non eſt inconueniens aliquid idem
exiſtens ſecundum diuerſas vires
vel partes moueri ad oppoſita. ⁊
ideo licet ſbſtantia anime humane
ſit eadem ſenſitiue ⁊ intellectiue: ta
men poteſt ſecundum diuerſas par
tes ⁊ vires moueri ad oppoſita. ut
. ſ. ſenſus moueatur ad ea que ſunt
ſibi ppa. ⁊ rō ad ea ad que ordinatr.
¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ lʒ incorruptibile nō
ſit idē cū corruptibili: tñ inuenitr ali
qd incorruptibile: qd̄ habet aliquā

ꝑpetatē ↄmunē corruptibili.⁊ ſic ē ī aīa rōali.Nā ipa ſbā aīe ē incorruptibilis:nihilominꝰ tñ hȝ aliqd ī ſe .ſ.ſenſitiuū. qđ ē ↄmune etiā corruptibili.¶Ad 4ᵐ đđ ꝙ lȝ aīa ſenſitiua ſit ↄmunis in nobis ⁊ brutis ꝙᵐ ad rōnē generis:tñ quātū ad rōnē ſpēi alia eſt in hoīe ⁊ alia in brutis ⁊ ſilr alia in aſino ⁊ alia in equo ⁊ ī boue.⁊ ſm ꝙ differūt aliqua aliqua ſpē:ita etiā differt in eis aīa ſeſitiā ⁊ ideo non ſeqꝉ:ꝙ ſi in brutis educaꝉ de potētia materie ꝙ etiā in homine. quia in hoīe eſt altioris ſpēi. ⁊ eſt per creationē.

¶Articulꝰ.6ꝰ.

De corpore aūt ǭſitū ē vtrū reſurgat idē numero.⁊ oñdebaꝉ ꝙ nō. ga ſm pħm in topi.illud dꝛ idē numero:qđ ē ideȝ ꝓprio accñte ⁊ diffinitiōe.Sȝ corpꝰ ī reſurrectione nō hēbit eadē ꝓpꝛia ga mō riſibile tūc nō. nō eadē accidētia: ga nūc albus criſpus niger ⁊ hꝰ:que tūc nō erūt.nō eadē etiaȝ diffinitio ga mō diffiniꝉ ꝑ mortale. tūc ṽo nō mortale erit.ğ videꝉ ꝙ ñ reſurgat idem numero.¶Pretēa idētitas materie facit idē numero. Sȝ mā corporis reſurgēt ñ erit eađ cū corpe qđ nūc ē:cū multe forme reiterēꝉ in ea.ğ corpꝰ nō reſurget idē numero. ¶Pretēa pħs dicꝉ in li.de aīa.ꝙ nō ē eadē ſtatua numero que deſtruiꝉ ⁊ de eodē ere reficiꝉ.Pari ğ rōne corpꝰ qđ mō corrūpiꝉ ñ erit idē numero cū eo qđ reſurget. ¶Pretēa ↄſtat ꝙ hō hūanitate ē hō ⁊ vna hūanitate vnꝰ hō. Sȝ ī corpe qđ nūc eſt ⁊ qđ reſurget erūt due hūanitates. ga ꝑ mortē deſtruiꝉ forma totiꝰ.ğ erūt duo hoīes. ⁊ ſic vꝫ ꝙ corpa nō reſurgēt eadē numero.

¶Cōt.Job.19.Quē viſurꝰ ſum ego ipe ⁊c. ¶Rꝫ° đđ ꝙ ad h ꝙ aliqd ſit idē numero reqriꝉ idētitas ꝑncipioꝝ eēntialiū.Vñ qđcūqꝫ ꝑncipioꝝ eēntialiū etiā in ipo indiuiduo varieꝉ: nccē ē etiā idētitatē variari. Illud aūt ē eēntiale cuiuſlibet īdiuidui:qđ eſt de rōe ipiꝰ.ſic cuilȝ rei māli ſunt eēntialia mā ⁊ forma.vñ ſi accñtia varieꝉ ⁊ muteꝉ:remanētibꝰ ꝑncipiis eēntialibꝰ indiuidui: ipm indiuiduū remanet idē. Cū ğ ꝑncipia eēntialia hoīs ſūt aīa ⁊ corpus:⁊ hec remaneāt:quia reſurget eadeȝ aīa ⁊ idē corpꝰ: dicēdū ꝙ corpus hoīs reſꝫget idē numero. ¶Ad ꝑᵐ ğ đđ ꝙ obiectio illa ꝓcedit ex falſo ītellectu lrē.Nō enī dꝛ idē numero illđ qđ hȝ idē accñs nc ⁊ poſtea: ⁊ idē ꝓpꝛiū.ſȝ illđ eſt idē numero qđ ē idē cū accñte ⁊ idem cum ꝓprio. ſicut cū ſbiectū eſt idem cuȝ accñte ꝓprio ⁊ diffinitiōe.⁊ ñ illa ǭ hēnt idđ accñs idē ꝓpꝛiū ⁊ vnā diffinitōeȝ vñ pȝ ꝙ obīcīēs falſe ītellexit textū.dato aūt ꝙ ſm illū ītellectū ꝓcedat obiectio.đđᵐ ꝙ intellr de accñtibꝰindiuiduātibꝰ.ſ.de dimēſiōibꝰ. ⁊ erūt hec ī corpibꝰ glificatꝭ.Itē erit ibi idē ꝓpꝛiū.ſ.riſus.Job.8.Implebiꝉ os tuum riſu ⁊ labia tua iubilo. De diffinitōe ṽo đđ eſt ꝙ licȝ reſurgat immortale. tamen vera mortalitas nō tolleꝉ ab eo:quia natura hūana erit ibi ǭ ex ſe hȝ ꝙ ſit mortalis.¶Ad 2ᵐ đđ ꝙ lȝ eadē mā faciat ideȝ numero:nō tñ mā nuda nec ǭ facit

p̄n^m in numero. ſ; vna mā ſm q̄ eſt ſb dimēſionib⁹ terminātib⁹ ipſam: facit idē numero. vñ lʒ multe forme reiterēt in mā corporis reſurgētis: tñ reſurget corp⁹ ſb eiſdē dimēſionib⁹ ⁊ cū eiſdē p̄ncipia eēntialib⁹. ¶ Ad 3^m dō q̄ aug. dicit ɔtrariū. Ipſe enim vult ſi ſtatua reficiat ex eodē ere: q̄ ſit eadē numero. nihilomin⁹ tñ dicendū q̄ oīa artificialia ponūt duplr. in genere: vl' in ſpecie qa vel p mām ſuā vel p formā ſuaʒ Nālia aūt ponūt in genere vel ſpē tm̄ p formaʒ ſuā. forme aūt artificiales qa ſunt accñtia iō opʒ q̄ collocēt in genē vel ſpecie p mām. nāles ṽo nō qa ſunt ſbales. dico ğ q̄ ſi cōſiderēt ſtatua put ponit ī genē vel ſpē p māʒ ſuā: ſic reficit eadē ſtatua Si ṽo ɔſiderēt put ponit ī gnē vel ſpecie p formā: ſic dico q̄ nō reficit eadē ſ; alia: qa alia eſt forma hui⁹ ⁊ alia illi⁹. in corpe aūt nō eſt ſic. qa ī corpore erit eadē forma. ¶ Ad 4^m dō q̄ nō ſunt due humanitates in corpe qd̄ corrūpit ⁊ qd̄ reſgit: ſed vna: quia principia eſſentialia non mutant ſ; ſunt eadē.

De ſacris ṽo grē queſita ſūt tria. ¶ Primo de ſacro cōfirmationis. ¶ 2° de ſacro eucariſtie. ¶ 3° de ſacro mr̄imonii. ¶ Articul⁹. 7⁹.

Circa p̄mū querit vtrū ſol⁹ epūs debeat ɔferre ſacr̄m ɔfirmatōis: vel etiā ali⁹. ⁊ videt q̄ nō ſolū epūs: ſ; etiā q̄ qlibʒ ſacerdos poſſit ɔferre. Cōſtat enī q̄ in ɔfirmatiōe ɔfert grā ſpūalis. Sʒ hui⁹ grē collatio ſic eſt ordinata vt nō poſſit impediri. cōſtat aūt q̄ per abſentiam epōꝝ multotiēs impedit. qa non ſunt vbiq̄ p̄ntes. ğ dʒ ɔferre p miniſteriū ſacerdotū q ſūt vbiq̄ p̄ntes. ¶ Preterea ſacra inſtituta ſunt pp̄ter vtilitatē. ergo debēt eo mō ɔferri quo ɔpetit vtilitati oīum. nō aūt cōpeter vtilitati ſi ſol⁹ epūs ɔferret hoc ſacr̄m: in quo dat robur ſpūs ſācti: qa nō oēs hñt opportunitatē epi. ğ dʒ fieri p ſacerdotes p quos p̄nt oēs ɔſeq hāc vtilitatē. ¶ Preterea ɔſtat q̄ ſacrʒ baptiſmi eſt mai⁹ q̄ ſacr̄m ɔfirmationis. Sʒ baptiſm⁹ pōt ɔferri p quoſlibet ſacerdotes. ğ multo magis cōfirmatio. ¶ In cōtrariū eſt eccleſie ɔſuetudo. ¶ R° dō q̄ p̄pus miſter ſacri ɔfirmatōis ē eps. ⁊ hoc pbat rōne ⁊ auctorita. Rōne qdē qa cōfirmatio ad hoc fit vt homo ī qdā pfectione ɔſtituat: cū det ad robur ſpūs ſancti. vt. ſ. homo ex hoc fiat fortis ⁊ robuſt⁹ ad ɔfitēdū ⁊ p̄ponēdū fidē corā regib⁹ ⁊ p̄ncipibus. vñ ⁊ pp̄ter hoc fit in fronte vt nō ptimeſcat nec ɔfūdat p̄ponē fideʒ corā oīb⁹ ⁊ defēdē. Sic aūt Dio. dic tres ſūt actōes ierarchie. ſ. purgare illuīare ⁊ pficere. purgare eſt p̄pūʒ dyaconoꝝ. illuīare pſbroꝝ. ⁊ h ɔſiſtit maxime in eucariſtia. perficere vero eſt epōꝝ. ⁊ iō oīa ſacra, q̄ ad perfectionē conferunt pertinent ad collationē epi: que ſunt collatio ordinum. ɔſecratio virginum ⁊ vaſorum: ⁊ confirmationis ſacramentū. vñ alius non poteſt conferre cōfirmationis ſacramentum niſi epūſ Hoc etiam pʒ auctoritate ſcripture.

Cōfirmatio enī cedit in locū impoſitōis manuū. hoc aūt nō poterat fieri niſi p ſolos apl'os. vñ ⁊ p Philippū q p̄dicauerat ꝟbū dñi ī Samaria nō imponebāt man⁹. ſ; apl'i qui erāt ieroſolimis audito ꝙ ſamaria recepit ꝟbū dei: miſerūt ad eos Petrū ⁊ Johēm. ⁊ poſtea ſeqꝫ. Tunc imponebāt man⁹ ſup illos ⁊c. vñ cū epiſcopi ſuccedūt in locū apl'oꝝ: ſolis epis debeꝫ collatio ſacri ꝯfirmatiōis. Jnuenim⁹ tñ ꝙ aliqua que in quadā pfectione ꝯſtituūt: ex diſpēſatōe ꝯmittūꝫ ſimplicib⁹ ſacerdotibus. ſicut collatio minoꝝ ordinū. ⁊ hi⁹. qđ etiā de ꝯfirmatōe fieri poſſ; cū diſpēſatōe: ſine q̄ null⁹ dꝫ ꝯferre hoc ſacr̄m niſi ſolus epūſ. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dđ ꝙ nō oīa ſacra in qb⁹ ꝯfertur grā ſpūalis poteſt ꝯferre ſacerdos. vñ lꝫ in ſacro ꝯfirmatōis ꝯferatur grā ſpūalis: nō tñ ꝯpetit ſacerdoti qa pfectiori mō in ſacro ordinis cōferꝫ grā ſpūalis. qđ reſeruaꝫ ſolis epis ꝓpter pfectōem in qua ꝯſtituit Nec obſtat de impedimēto: qa pñt recurrere ad ciuitates in qb⁹ ſunt epi pñtes. et p hoc pꝫ ſolutio ad zᵐ ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ ſacr̄m baptiſmi eſt mai⁹ neceſſitate non pfectione. ⁊ iō ꝓpter ei⁹ neceſſitatē nō ſolū ſacerdotes ſ; etiā quilꝫ xpian⁹ pōt baptiȥare in articulo neceſſitatis. vbi nō hꝫ copia ſacerdotis: ſeruata nihilomin⁹ forma ſacri. Cōfirmatio ꝟo qa non eſt adeo neceſſaria ⁊ cōſtituit in quadā perfectione. vt dictū eſt, maiorib⁹ reſeruaꝫ. ſ. ſolis epis.

Circa ſacrꝫ eucariſtie queſita ſunt duo. ¶ Primo de illis qui excludūꝫ a ꝯſecratione per fornicationē. ¶ z° de illis qui excludūꝫ a pticipatione ſacri p excōicationē.

Articul⁹. 8⁹.

Circa p̄mū queſitū eſt. vtrū aliqs poſſit audire miſſaꝫ ſacerdotis fornicarii quin peccet mortalr̄. videꝫ ꝙ non poſſit audire ſine peccato mortali. Eccl'ia enim p̄cepit ſb anathemate: ꝙ null⁹ audiat miſſam a fornicario ſacerdote. Sꝫ facere ꝯtra hi⁹ mandatū eſt peccatū mortale. ḡ ⁊c. ¶ Contra eſt ꝙ in multis locis p mūdū ſuſtineꝫ. ¶ R̄ꝫ° dđ ꝙ circa hoc eſt ꝯſiderādū ꝙ aliqd quantū ad ius naturale eſt per ſe malū: ⁊ aliqd malū ē quātuꝫ ad ius poſitiuū. Quicūq; enī ſacerdos in pc̄ō mortali exñs celebrat: peccat mortalr̄. vñ ſi cōſtaret mihi eū eē in pc̄ō mortali ⁊ inducerē eū ad celebrādū peccareꝫ mortalr̄. ⁊ h̄ eſt ſm ip̄m ius nāle. qa hoc ē ꝓuocare eum ad pc̄m̄ mortale. Jus aūt poſitiuū addit plus. ꝙ nō ſolū debeā inducere eū ad celebrādū: ſ; etiaꝫ ſi audiā ei⁹ miſſam pecco mortalr̄. qđ qdē inſtitutū eſt in penā ſacerdotis fornicarii. Attendendū tñ eſt ꝙ h̄ nō intell'r̄ de quolibet ſacerdote fornicario: ſ; de publicis fornicariis: q ꝓprie dicūꝫ publici qñ iudicio ⁊ ſētentia eccleſie vocāꝫ publici. Unde qcūq; a tali fornicario publico audit miſſam peccat mortalr̄. ¶ Ad illud quod obr̄ dđ ꝙ ſi ſuſtineꝫ a p̄latis ꝓpter hoc non excuſaꝫ qa h̄ ē vel ꝓpter negligētiā: vel ꝓpter miſeriā ⁊ defectū ipſoꝝ p̄latoꝝ: qui nō ſunt auſi corrigē alios: cū ī ſe m̄lta

corrigēda cogſcāt. uel ēt ꝓpt̄ timorē
aliqñ. vñ nō excuſant̄ ꝓpter hoc.

¶ Articul⁹. 9⁹.

Circa 2ᵐ q̄ſitū fuit. vtrū ali-
qs loquēdo comedēdo ſeu
ſtando cū excoīcatis peccet
mortalr̄. videt̄ ꝙ ſic. qa mlti magr̄i
decretoꝝ ⁊ magni h̄ dicūt. ¶ Pre
terea facē ɔtra p̄cepta eccl'ie ē pc̄m
mortale. Sz eccl'ia mādat ꝙ null⁹ lo-
quat̄: nec comedat cū excoīcatis. h̄
g̈ q fac̄ peccat mortalr̄. ¶ Preterea q̄-
dā decretal' dic̄ vbi ɔſulebat̄ ſūm⁹
pōtifex. vtrū poſſet ꝑticipari excoī
catis. ꝙ h̄ etiā ꝑ vitādo diſpendio
mortis nō dz facē. ⁊ huiuſ aſſignat
cāz dicēs. qa ē pc̄m mortale. videt̄
g̈ ꝙ qcūq̈ in aliquo ꝑticipat cū eis
peccat mortalr̄. ¶ Cont̄ ē ꝙ nos vi
dem⁹ multos ꝑfectos viros h̄ facie-
tes: qui nullo mō hoc facerēt: ſi eēt
peccatū mortale. ¶ R̄ꝰ dō ꝙ aliqs
ꝑ excoīcatōez ſepareᵗ a coīone fide
liū. nō aūt boīum niſi ꝑ accn̄s: quia
in tm̄ ſepat̄ a coīone boīum inq̄tū
ɔuenit ſepari a coīone fideliū. dico
g̈ ꝙ aliquis pōt coīcare ſeu ꝑticipa
re cū excoīcato directe ⁊ indirecte
directe qdē in his q̄ ſunt fideliū. ⁊
ſic ille qui hoc mō coīcat ſibi peccat
mortalr̄. Et h̄ cōtingit triplr̄. qa ſi
coīco ſecū in diuis ſic̄ ſi orē ꝑ eo vl'
audiā miſſā cū eo: ⁊ ī aliis ſpūalib⁹
Itē ſi ex ɔtēptu: ⁊ h̄ in quocūq̈ coī
cat qs cū eo q̄ſi ɔtēnēs mādatū ec-
cleſie peccat mortalr̄. Itē qcūq̈ par
ticipat ſecū ī crīe ⁊ ī cā. Indirecte
vo coīcat qs cū eo in his q̄ ſūt boīs
ſic̄ in vbo. in cibo ⁊ in his q̄ ſūt ſim-
plr̄ hūane ɔuerſatōis. ⁊ ſm h̄ ñ pec
cat mortalr̄ ꝫ venialr̄: niſi faciat ex
ɔtēptu. vt dc̄ū ē. ¶ Ad ꝑmū g̈ di
cēdū ꝙ opinio decretiſtarū nō ē vā
qa ipſi plus aſſētiūt ī his ⁊ ſequūt̄
ius hūanū q̄ꝫ diuinū: cū plus ſit aſſen
tiēdū diuino q̄ꝫ hūano. ⁊ iō melior eſt
opīo alioꝝ q dicunt ɔtrariū. ¶ Ad
2ᵐ dō ꝙ coīcare cū excoīcato dire-
cte ē ɔtra p̄ceptū eccl'ie ⁊ eſt pc̄m
mortale. ꝫ indirecte nō ē cōt̄: ꝫ ꝑter
p̄ceptū eccl'ie. ⁊ h̄ ñ ē pc̄m mortale
ꝫ veniale. Uñ ſciēdū ē ꝙ q̄dā ſūt ꝑ
ſe malū. ⁊ hec ñ pn̄t fieri ſine pc̄ō.
ſic̄ coīcare excoīcato in his que ſūt
excoīcati. ⁊ iō nō pōt fieri ſine pc̄ō
Quedā vo ſunt occaſiones maloruz
tm̄. ⁊ iſta pn̄t fieri ſine pc̄ō mortali
⁊ ſic eſt loq vel comedē cū excoīcatꝭ
¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ nō ſolū qs dz ſbire
mortē añq̄ꝫ peccet mortalr̄: ꝫ etiam
añq̄ꝫ peccet venialr̄. qa pc̄m inq̄tū
pc̄m nūq̄ꝫ eēt eligibile. Si enī eſſet
eligibile nūq̄ꝫ eēt pc̄m. ⁊ ſic nō pec
carē ſi facerē. ⁊ iō ꝑ h̄ nō ɔcludit̄ ꝙ
iō nō ſit ꝑticipādū eis: qa ē peccatū
mortale. ⁊ q h̄ facit peccat mortalr̄
qa ēt ſi eēt veniale ñ eēt ꝑticipādū
eis. ⁊ tñ ñ peccarz mortalr̄ ꝑticipā
do. vl' dō ē ꝙ decretalis illa intellr̄
de ill' q directe cōicāt excoīcatꝭ.

Circa ſacr̄m mr̄imonij q̄ſita
ſūt duo. ¶ Primo de male-
ficiatꝭ. ¶ 2ᵒ de frigidis.

¶ Articul⁹. 10⁹.

Circa ꝑmū q̄ſitū ē. vtrū ma-
leficia īpediāt mr̄imoniuz.
videt̄ ꝙ nō. qa op⁹ dei ē for
ti⁹ q̄ꝫ dyaboli. Sz mr̄imoniū eſt op⁹
dei. maleficiū vo op⁹ dyaboli. g̈ mr̄i
moniū ē forti⁹ maleficio. ñ g̈ īpedit̄

p ipm. ¶ Cōt. Maior ē ptās demo-
nis ꝙ̄ hoīs. Sꝫ hō pōt mrīmoniū im
pedire. g̊ ⁊ demō. ¶ Rň dō ꝙ mrī-
moniū eſt quaſi quoddā pactū. Nā
p matrimoniū vnꝰ tradit ptātē ſui
corporis alteri ad carnalē copulam
Conſtat aūt ꝙ pactū de impoſſibili
nullū ē: cū nullꝰ poſſit ſe obligarē ad
impoſſibile. ⁊ iō qn̄ aliqs obligat ſe
p mrīmoniū ad carnalē copulā: ſi h̾
ſit ei impoſſibile mrīmoniū nullū ē.
Sꝫ nōdū eſt ꝙ īpoſſibilitaſ carnaľ
copľe ex aliquo īpedimēto pueniēs
pōt dupľr ɔſiderari. quia vel illud
impedimtū ē ſupueniēs mrīmonio
iā ɔſūmato: vel p̄cedēs. ¶ Si eſt ſu
pueniēs tūc mrīmoniū iā ɔſūmatū
nūꝙ̄ ſoluiť. Si v̾o impedimētū p̄ce-
dat: tūc mrīmoniū nōdū ɔſūmatū
ſoluiť. Itē circa h̾ ſciēdū ꝙ impedi
mēta hiꝰ vľ ſunt ppetua vel ad tp̄s
Si ſunt ppetua: tūc mrīmoniū illō
ſimpľr impediť. Si v̾o ſunt tpalia:
tūc mrīmoniū nō impediť ſimpľr: ꝫ
ad tp̄s. ita tamen ꝙ impedimētū in
vtriſꝗ̄ p̄cedat. De maleficiis autē
ſciēdū ē ꝙ qdā dixerūt ꝙ malefici-
um nihil eſt. ⁊ h̾ pueniebat ex infi-
delitate: qa volebāt ꝙ demones ni
hil ſūt niſi imaginatiōe hoīuꝫ. ī qn̄ᵗᵐ
.ſ. hoīes imaginabanť eos: ⁊ ex iſta
imaginatiōe territi ledebāť. Fides
v̾o catholica vult ꝙ demones ſint
aliqd ⁊ poſſint nocē ſuis opatōibꝰ:
⁊ impedire carnalē copulā. ⁊ iō hiꝰ
impedimēta ſi p̄cedāt: ⁊ ſūt ppetua
vt dictū ē ſimpľr impediūt mrīmo
niū. ¶ Ad p̄mū g̊ dō ꝙ etiā dyabo
lus eſt opꝰ dei ⁊ nō ſolū mrīmoniū.
⁊ inter opa dei vnū ē fortiꝰ alio. ⁊
vnū impediť p aliud magis forte.
vn̄ cū dyabolꝰ ſit fortior ꝙ̄ mrīmōiū
nihil phibet p ipm mrīmoniū impe
diri. ¶ Articulꝰ. xiꝰ.

Circa 2ᵐ qſitū ē vtrū frigi-
ditas īpediat mrīmoniū.
videť ꝙ nō. qa ſeneſ ſūt fri
gidi: ⁊ tn̄ ɔtrahūt mrīmōiū. ¶ In
ɔtrariū ē qa nullꝰ obligat ſe ad im
poſſibile. Sꝫ impoſſibile ē frigidis
carnaľr alicui copulari. g̊ ſi ad hoc
obligāt ſe pactū hiꝰ nullū erit. ¶ Rň
dō ꝙ frigiditas eadē rōne impedit
mrīmoniū ſicut maleficiū: cū ſit eadē
impoſſibilitas ī vtroꝗ̄. nihilominꝰ
tn̄ differt frigidꝰ ⁊ maleficiatꝰ. Fri-
gidꝰ enī eſt impotēs ſimpľr quātuꝫ
ad oēs. maleficiatꝰ v̾o ē quidē impo
tēs: nō tn̄ quo ad oēs: ꝫ quo ad unū
tm̄. Nā maleficiū ɔſiſtit in imagi-
natōe viri reſpectu vnīꝰ mulieris. ī
quātū. ſ. ex opatiōe demonis fit illi
abhoīatio alicuiꝰ mulieris: quā pp̄ē
horrorē refugit ⁊ reſpuit. ⁊ iō alr
impedit frigiditas ⁊ alr maleficiū.
Nā frigiditas īpedit aliqueꝫ ita ꝙ
opꝫ ꝙ remaneat abſꝗ̄ oī ſpe ɔtrahen
di: ſi ab vna impediať. Vn̄ ſi aliqn̄
aliqs efficiť potēs opꝫ reintegrare
p̄mū mrīmoniū. vn̄ frigiditas ſol-
uit ɔtctū ⁊ īpedit ɔtrhēdū. malefici
atꝰ v̾o impediť quātū ad iſtā tm̄. vn̄
daťei licētia nubēdi alteri: ⁊ mľeri
ſiľr. vn̄ maleficiū ſoluit ɔtractū: ꝫ n̄
dirimit ɔtrahendū. vt iā pꝫ. ¶ Ad
p̄mū g̊ dō ꝙ ſenes ſūt frigidi non
qdē ad actū gn̄atōis ꝫ ad gn̄atōeꝫ
prolis. ⁊ iō cū poſſint carnaľr copu
lari n̄ ſoluiť mrīmoniū. frigiditas
v̾o q̄ oīo carnalē copulam impedit

ſoluit matrimonium.

Circa ↄuerſatõeȝ ṽo hũane vite qͤſita ſũt q̃dã ꝑ ↄpatiõnẽ ad ꝓximũ. Quedã ṽo ꝑ ↄpatõeȝ ad res q̃ in vſũ hoĩum veniũt. ¶ Per ↄpatiõeȝ ṽo ad ꝓximũ q̃ſitũ ẽ ꝺ correctõe fraꞇna. circa quã duo q̃ſita ſũt. ¶ Articulꝰ. iꝫ.

Primo vtruȝ debeat aliq̄s ĩ publico vꝉ ĩ ꝑuato corrigere ꝓximũ vel frẽȝ ſuũ. vĩdeꞇ ꝙ occulte. Mat. 18. Si peccauerit in te fraꞇ tuus: vade ⁊ corripe eũ inter te ⁊ ipȝ ſolũ. videꞇ g̃ ꝙ occulte ſit corrigẽdꝰ frater delĩquẽs.

¶ Cõꞇ. Ad Thi. 5. Peccãtẽ corã oĩbus argue. ¶ Preterẽa aliq̄ ↄſtitutões h̄ h̄n̄t. vt. ſ. publice corrigãtur. ¶ Rᷓ ꝺꝺ ꝙ hiꝰ correctio ex caritate dȝ ꝓcedere. ⁊ inde ẽ ꝙ dꝛ̄ fr̄na correctio. ⁊ iõ opȝ ordinẽ fr̄ne correctiõis ſumẽ ẜ ordinẽ caritatꝭ. Ordo aũt caritatꝭ ẽ vt q̄s bono ꝓximi p̃ferat cõmune bonũ. Itẽ vt velit bonũ ꝓximi ⁊ cõſcĩe ⁊ fame. ⁊ ĩ his magis velit bonũ ↄſcĩe: qñ vtrũq; h̄ri non põt. Et iõ his ↄſideratis credo ꝙ ſi eẽt aliq̄ꝺ pc̃m carnale ſeu ſp̃uale qꝺ ṽgẽt in detrimẽtũ multitudĩs: ſtatim ẽ reuelãdũ: cũ p̃põdẽt bonũ coẽ ĩ ordine caritatꝭ: vt dictũ ẽ: bono ꝓximi ſiue ſit fame ſiue ↄſcĩe. Qñ ṽo nõ timeꞇ multitudinis detrimẽtũ: tũc dȝ q̄s vtrũq; cuſtodire. ſ. bonũ fame ⁊ ↄſcĩe: corrigendo occulte inter ſe ⁊ ipȝ. Si aũt ex h̄ correctio nõ ſequaꞇ: tũc ẜm ordinẽ euãgelii dȝ ſecũ adhibẽ aliũ: vel etiã referre eccleſie. nihilominꝰ tñ ⁊ in h̄ ꝑuadꝰ ẽ ordo. ut ſi pc̃ȝ ſit publicũ: publice corrigaꞇ. ſi ṽo occultũ occulte. ⁊ iõ dꝛ̄. Si peccauerit ĩ te fr̄ tuuſ. i. te ſcĩẽte ſolũ ⁊c̃ quãtũ ad occultũ. Quãtũ ṽo ad publicũ dꝛ̄. Peccãtẽ. ſ. publice corã oĩbꝰ argue. Et ſic pȝ ſolutio ad ꝑmũ vtriuſq; ꝑtis. ¶ Ad aliud ṽo ꝺꝺ ꝙ illud de ↄſtitutiõibꝰ ordinatũ eſt ⁊ ſuarĩ dȝ ĩ his q̃ ṽgũt in piclm ⁊ detrimẽtũ ſocietatis ⁊ collegii.

¶ Articulꝰ. iꝫ.

Secũdo q̄riꞇ vtꝝ ſi aliq̄s ſciat pc̃m ꝓximi peccet mortalꝛ̄ referẽdo illꝺ ſtatĩ p̄lato ſuo. videꞇ ꝙ ſic: q̄ꝛ facẽ ↄꞇ ordinẽ euãgelii ẽ pc̃m mortale. Sȝ ſtatĩ referre p̄lato ẽ ↄꞇ ordinẽ euãgelii. g̃ peccat mortalꝛ̄. ¶ Conꞇ ẽ q̄ꝛ h̄ faciunt multi viri ꝑfecti: q̄ nullo mõ h̄ facẽnt: ſi eẽt pc̃m mortale. ¶ Preterẽa p̄lati p̄n̄t nõ ſoluȝ de p̃teritꝭ ſ ⁊ de futuro p̄bẽ cautelã. ⁊ iõ ſi eis referaꞇ nõ videꞇ eẽ pc̃m mortale. ¶ Rᷓ ꝺꝺ ꝙ ṽbũ dñi qꝺ diꞇ Mat. 18. ꝺ correctõe fr̄na ẽ intelligẽduȝ ſic alĩa ṽba q̃ diꞇ ꝑtinẽtia ad hũanos actus ſuarĩ dȝ ẜm ꝙ depẽdet a caritate. ⁊ iõ dico ꝙ ſemꝑ cuȝ debitꝭ circunſtãtiis intelligẽda ſunt. Sciẽꝺ ẽ autẽ ꝙ ĩ crĩbꝰ tripꝉr ꝓcediꞇ ẜm iura q̄ꝛ ꝑ inq̄ſitõeȝ. ⁊ h̄ ẽ ĩ pc̃tis publicꝭ. ⁊ ñ dȝ fieri niſi p̃cedat clamor ↄgregatõis. Itẽ ꝑ denuntiatõeȝ ⁊ ꝑ accuſatõeȝ. ⁊ h̄ ẽ ĩ ꝑuatis. Si autẽ ꝓcedaꞇ ꝑ accuſatõeȝ: tc̄ dȝ fieri p̃ſcripᵒ q̄ꝛ obligaꞇ accuſãs ad taliõnẽ. ⁊ ĩ h̄ ĩtẽdiꞇ ut finis bonuȝ reipublice. uñ h̄ põt fieri ẜ voluntatẽ ſiue publice ſiue ꝑuatĩ. Si autẽ ꝓcedaꞇ ꝑ denunciatõeȝ. tc̄ debȝ p̃cedẽ fraterna ãmonitio. q̄ꝛ finis hꝰ eſt emẽdatio

pximi. ⁊ iõ vʒ ſuari ordo fraterñe correctõis. vtrũ aũt ſtatĩ cũ qs ſcit frẽʒ ſuũ peccaſſe debeat denũciare plato: dico q ĩ his diſtĩguẽdũ ẽ de ↄditõib⁹ ſbditi ⁊ plati. Nam ſi ego ſcio q frater p me corrigeť: tũc nõ debeo h denũciare plato. Si aũt videť q h meli⁹ fiat p platũ: ⁊ platus nihilomin⁹ ſit pi⁹ diſcret⁹ ⁊ ſpũalis nõ hñs rancorẽ ſeu odiũ aduerſus illũ ſbditũ: tc̃ licite põt h denũciar ſibi. ⁊ tc̃ nõ dic̃ eccľie: ga nõ dic̃ ei ſic̃ plato: ꝫ ſic̃ pſone pficiẽti ad correctõeʒ pximi ⁊ emẽdã. Sʒ ga pꝑter ↄditões diuerſas platoꝝ ⁊ ſbditorũ: nõ põt ĩ h dari gñale iudicium ga aliqñ plat⁹ vel moueť ad odium aduerſus ſbditũ: vel ſbdit⁹ non bñ ferret ỽba plati: iõ tenẽdũ ẽ h pro regula q in oĩb⁹ iſtis ſemp ſuãda ẽ caritas. ⁊ qđ meli⁹ ⁊ magis expedir videť: ⁊ ſi h intẽdat. ſ. emẽdaʒ pximi: ſuet quãtũ põt bonũ caritatis: tc̃ denũciãdo nõ peccat. Si ỽo denũciet cuicũq; pſone h ex malicia: ⁊ vt pxim⁹ ↄfũdať vel depmať: tũc denũciãs ſiue accuſãs peccat mortalr̃. ¶ Ad pᵐ ĝ dđ q ſi ſtatĩ aliqs referat plato adhibens debitas circũſtãtias ⁊ ↄſiderãs magis expedire: nõ fac̃ ↄť p̃ceptũ euãgelij: ga ñ dic̃ h eccľie: ꝫ pſone pficiẽti. ut dictũ ẽ. ⁊ iõ nõ peccat mortalr̃. ¶ Ad 2ᵐ dđ q ẽt pfecti uiri peccarẽt mortalr: ſi denũciãdo plato vel alicui pſone intẽderẽt aliqd qđ ẽ ↄť intẽtõeʒ p̃cepti. ¶ Ad 3ᵐ dđ q ſi aliquiſ referat plato culpã pximi intẽdẽs vľ cautelã in futurũ: vel aliqd hi⁹. qđ ad emẽdã pximi videit expedir nõ peccat. Si aũt h ſiue plato ſiue alicui amico ſuo ex malicia referat: tũc peccat mortalr̃. Q ſi ex ĩcautela alicui dixerit h: ita tñ q nõ pueiat inde aliud vel infamia vel vitupiũ pximo delinquẽti: tc̃ ñ peccat mortalr̃. lʒ incaute agat.

¶ Incipit qđlibet duodecimũ.

Quesitũ ẽ de reb⁹ q̃ ſũt ſup hoĩeʒ: ⁊ de reb⁹ hũanis. ¶ Circa pmũ queſitũ de deo de angeľ ⁊ de celo. ¶ Circa pmũ q̃ſitũ ẽ de deo quãtũ ad ſuũ eẽ. q̃tũ ad ſuã potẽtiã. quãtũ ad ei⁹ p̃deſtinatõeʒ. ¶ Articul⁹. pm⁹.

Circa pmũ q̃ſitũ eſt vtrũ in deo ſit tm̃ vnũ eẽ. ſ. eẽntiale. vel p̃ter iſtud ſit etiã in deo eẽ pſonale: ⁊ videť q ſic. ga aliud ẽ prẽʒ eẽ: aliud filiũ eẽ ⁊ aliđ ſpʒ ſãctũ eẽ. ꝫ eẽ eẽntiale non ẽ aliud ⁊ aliud. ĝ ⁊c̃. ¶ Pretẽa ppũ forme ẽ q det eẽ. Sʒ ĩ diuinis ſũt tres pꝑetates pſonales q̃ obtinẽt vicẽ forme. ĝ ⁊c̃ ¶ Cõť. Aug. dic̃. In diuinis tm̃ vnũ eẽ. ¶ Rx̃° dđ q ỽitas fidei hʒ q ĩ diuinis ſolũ ẽ diſtinctio q̃ ẽ ſm relationes oppoſitas. relatio aũt ſic̃ ⁊ q̃lʒ forma hʒ eẽ ex ↄpatiõe ad illud cui ineſt. vñ eẽ filiatõiſ ẽ p ↄpatõeʒ ad ſbiectũ cui ineſt. relatio aũt ĩ diuinis nõ diſtĩguiť ab eo cui ineſt: vel in q̃ eſt: ga eſt ipa res q̃ referť. ꝫ diſtinguiť ſolũ ex pte ei⁹ cui opponiť. ⁊ ex hac pte nõ ↄſiderať eẽ relatõis ꝫ diſtinctio ⁊ oppoſitio ei⁹. ⁊ iõ ẽ ĩ deo vnũ tm̃ eẽ. ſ. eẽntiale. ¶ Ad pmũ ĝ dđ q eẽ duplr̃ dr̃. qñq; enĩ eẽ idẽ ẽ

qd actꝰ entis. qñ q aũt ſignificat cõ
poſitõez enũciatõis. ⁊ ſic ſigt actum
intellectꝰ. quõ intellr̃ qñ dr̃ q aliud
ẽ eẽ p̃ris ⁊ aliud filii: ñ p̃ mõ. ¶Ad
zm dd q ſic ⁊ ql3 forma p̃rnitas fac̃
eẽ. ſ. p̃rez q ẽ dinũ eẽ: ⁊ fac̃ tm̃ vnuz
eẽ inquãtũ paternitas facit eſſe.

¶Articulꝰ. zꝰ.

Deinde q̃ſitũ ẽ de potẽtia dĩ
Et p̃ vtrũ deꝰ poſſit facere
cõtradictoria ſil' eẽ. ¶zº vtrũ
poſſit facere infinita in actu.

¶Articulꝰ. 3ꝰ.

Ad p̃mũ dd3 q nõ. ⁊ h̃ non
ĩportat ĩ deo imp̃fectõez po
tẽtie. ꝫ qa h̃ ñ h3 rõnẽ poſ
ſibilis. Nã oĩs v̓tꝰ actiua p̃ducit effe
ctũ ſibi ſil'e3. De aũt qd agit: agit in
quãtũ ẽ ens actu. g̃ effectꝰ agẽtis eſt
ens actu. qcqd g̃ repugnet ei qd eſt
eẽ actu repugnat potẽtie actiue. qd
eẽt ſi cõtradictoria ſil' eẽnt. ¶Ad zm
dd q eẽ aliqd ĩfinitũ actu poſſ3 ſu
ſpicari ex p̃ aſpectu. qd eẽt ĩpoſſibi
le: qa ſeq̃ret illud eẽ equale deo. ꝫ h̃
nõ ſeqt̃: qa ei qd ẽ infinitũ oĩbꝰ mo
dis nõ adeq̃at̃ illi qd ẽ infinitum
vno mõ. Dato enĩ q eẽ ignis infini
tus ſm magnitudinẽ nõ adeq̃bitur
deo: qa ⁊ ſi ſit infinitꝰ ignis in quã
titate: tñ ẽ qd finitũ ſp̃e. deꝰ aũt oĩ
bꝰ modis ẽ ĩfinitꝰ. Cũ g̃ q̃rit̃ vtrũ ſit
poſſibile deo facere aliqd ĩfinitũ in
actu dd3 q nõ. potẽtie enĩ agẽtis p̃
intellectũ aliqd repugt̃ dupl'r. vno
mõ qa repugt̃ potẽtie eiꝰ ¶Alio mõ
qa repugt̃ mõ quo agit. Primo mõ
nõ repugnet potẽtie dei abſolute:
qa ñ implicat cõtdictõez. ꝫ ſi cõſidet̃
modꝰ quo deꝰ agit: nõ ẽ poſſibile. dꝰ
enĩ agit p̃ ſuũ ĩtellectũ: ⁊ p̃ v̓bũ qd
ẽ formatiuũ oĩu3. vñ op3 q oĩa que
agit ſint formata. infinitũ aũt acci
pit̃ ſic mã ſine forma. Nã infinitũ ſe
tenet ex p̃te materie. Si g̃ deꝰ h̃ age
ret: ſeq̃ret̃ q opꝰ dei eẽt aliqd infor
me. ⁊ h̃ repugt̃ ei p̃ qd agit: ⁊ mõ
agẽdi. qa p̃ v̓bũ ſuũ oĩa agit: q̊ oĩa
formãt̃.

¶Articulꝰ. 4ꝰ.

Deinde q̃ſitũ ẽ de p̃deſtina
tõe. vtrũ ſit certa. ⁊ videt̃
q nõ. qa poſſibile ẽ p̃deſti
natũ dãnari: ſic Petrũ ſi fuiſſet ſta
tim mortuus: qñ peccauit xp̃m ne
gãdo. Si v̓o dicas q p̃dicta locutio
ẽ de dicto v̓a. de re v̓o nõ. ¶Cõtra
Quia h̃ h3 locũ ĩ formis ſepabilibꝰ
ꝫ hec forma q̃ ẽ p̃deſtinatio ẽ inſe
pabilis. ¶Rꝰ dd3 q p̃deſtinatio ẽ
q̃dã p̃s diuine p̃uidẽtie. p̃uidẽtia aũt
dic̃ directõez aliquoꝝ in finẽ. ⁊ hec
p̃ſupponit ſcĩa3 ⁊ volũtatẽ. Sic g̃
p̃deſtĩatio h3 certitudinẽ ex parte
ſcĩe dei: q̃ nõ põt falli: ⁊ ex p̃te uolũ
tatis diue. cui nõ põt aliqd reſiſtẽ.
⁊ ex p̃te p̃uidẽtie: q̃ certiſſimo mõ
ducit ad finẽ: cũ deꝰ ſit ſapiẽtiſſimꝰ
¶Ad p̃m g̃ dd q predeſtinatio h3
certitudinẽ: ⁊ tñ nõ ẽ neceſſariũ p̃
deſtinatũ ſaluari: ꝫ remanet cõtĩgẽſ
Dictũ ẽ enĩ q h3 certitudinẽ ex ſcĩa
volũtate ⁊ p̃uidẽtia. ⁊ nullũ iſtoꝝ
cõtingẽtiã impedit. ſcĩa nõ: qa ſcĩa
dei ẽ futuroꝝ: p̃ut ſunt ĩ p̃ñti. ⁊ ſꝫ
h̃ ſunt determinata. volũtas ñ: qa
volũtas dei ẽ p̃nm totiꝰ entis. g̃ nõ
cadit ſb rõe cõtĩgẽtie vl' neceſſitat̃
ꝫ hec effluũt ⁊ ordinãt̃ ex dei volũ
tate. ⁊ ſic ip̃a dei volũtas fac̃ q̃da3
eẽ cõtingẽtia: p̃parãdo cãs cõtĩgẽtes

illis reb⁹ quas vult eē cōtingētes. ⁊
ſilr̄ neceſſarias cās reb⁹ ⁊ effectibus
neceſſariis: ⁊ ſic volūtas dei ſemꝑ
īplet̄. nō tn̄ oīa neceſſario eueniūt.
ꝫ eo mō quo de⁹ vult ea eē: ⁊ vlt ꝙ
ſint ꝯtingēt̄. ꝓuidētia nō: qa n̄ tol-
lit ꝯtingētiā. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ bona
ē diſtinctio. ꝫ ad obiectū de formis
dō ꝙ alr̄ ē de formis realib⁹ ⁊ alr̄ ꝺ
ꝑdicatꝭ: q̄ īportāt aliqd ꝑtinens ad
actū rōnis. qa in ꝑmis. ſ. realib⁹ ſi ī
eis debeat hr̄e locū talis diſtinctio.
opꝫ ineſſe ſeꝑatōez ī re ⁊ ī ꝯſidera-
tōe. in ſcḋis n̄ reqrit̄: ꝫ opꝫ ꝙ res
illa cadat ſuꝑ alia ꝯſideratiōe. ⁊ ſic
dico ꝙ iſte ꝑdeſtinat⁹ pōt ꝯſiderari
vel vt in ſe: vel ut dīne cognitiōī
relat⁹. ⁊ ſic vno mō attribuit̄ ei ꝙ
poſſit damnari. alio mō nō.

¶ Articul⁹. 5⁹.

Deinde q̄ſitū ē de fato. vtrū
oīa ſbſint fato. ¶ Rx° dō ꝙ
ꝑmo opꝫ ſcire qd fatū. ⁊ ſic
poſtea facilr̄ patebit ad ꝓpoſitū. vi-
dem⁹ aūt multa ꝯtingēt eueníre. ⁊
iō olím fuit dubiū vtrū iſta q̄ vari
abilr̄ ⁊ īordinate ꝯtingūt reducāt̄
ín aliquā cāꝫ ordinātē: ⁊ q dicūt ꝙ
nō dicūt fatū nihil eē. vt Tulli⁹ dic̄
Quidā dicūt ꝙ in aliquā cāꝫ ſuꝑio
rē ordināt̄: ⁊ iſti noīauerunt fatū a
for faris. q̄ſi hic oīa ſint ꝑfata a q̄dā
ſuꝑiore cā. ꝫ hoꝝ ē triplex opīo. qui
dā enī reduxerūt h̄ in quādā ſerieꝫ
cārū: quā dicūt fatū. ſic̄ ſtoyci q di-
cūt ꝙ nihil ē vt nō hēat cāꝫ: ⁊ poſi-
ta cā neceſſe ē ponē effectū. Si ergo
euenit. vel ē talis vl̄ talis effect⁹. ha
buit cāꝫ: ⁊ hec cā aliā cāꝫ. ⁊ ſic dein-
ceps. ſic̄ aliqs ē occiſus de nocte: qa

exiuit domū. q̄re exiuit domū: qa ſi
tiuit. q̄re h̄: qa ſalſa comedit. ⁊ ſic
qa comedit ſalſa ex neceſſitate mo-
rit̄. Ariſtoteles rn̄dꝫ negās duo ꝑᵃ.
ꝑmo ꝙ nō qcqd fit hꝫ cāꝫ. ꝫ tm̄ qḋ
fit ꝑ ſe. Qꝫ aūt ego occidar me exeū
te ē ꝑ accn̄s. 2° dic̄. ꝙ nō poſita cā
ponit̄ effect⁹: qa pōt īpediri. ⁊ iō nō
ſeqt̄ vel nō ſtat ſeries cāꝝ. ¶ Alii
reducūt hec in aliā cāꝫ. ſ. in corpora
celeſtia. ex quoꝝ neceſſitate dicunt
oīa accidē. vn̄ dicunt ꝙ fatū nihil
aliud eſt q̄ꝫ uis poſitōis ſyderū. hec
aūt opīo duplr̄ eſt falſa. Primo q̄ꝫtū
ad res hūanas q̄ ꝓueniūt ab intelle-
ctu: q cū ſit ꝟtꝰ incorꝑea nō ſbiacet
actōī alic⁹ corꝑis. ⁊ ponē aīaꝫ ſbiacē
ꝟtuti corpoꝝ celeſtiū nihil aliud ē
q̄ꝫ ponē intellectū nō differre a ſēſu
vt dic̄ phs in ꝑ̊ de aīa in fine. tn̄ ꝑ
accn̄s ⁊ occaſionalr̄ ſbdit̄ aīa celo.
inquātū intellect⁹ afficit̄ ꝑ paſſioneꝫ
corꝑis. nō tn̄ ex nccītate mouet̄ ab
eo. 2° qa multa in reb⁹ nālib⁹ ꝯtīgūt
q̄ nō accidūt ex nccītate celi. ꝫ ꝑ ac-
cidēs: ⁊ n̄ hn̄t cāꝫ. ¶ Alii reducūt
oīa hec in cāꝫ ſuꝑceleſtē. ſ. ī ꝓuiden
tiā dei: a q̄ oīa ſūt ꝑdeterminata ⁊
ordinata. ⁊ ſm̄ iſtos fatū erit qdaꝫ
effect⁹ ꝓuidētie: qa ꝓuidentia nihil
aliud ē q̄ꝫ rō ordinis reꝝ: ꝓut eſt in
mēte dīna. fatū ꝟo ē explicatio illi⁹
ordinis ꝓut ē in reb⁹. Vn̄ Boecius
Fatū ē īmobilis diſpoſitio reb⁹ mobi
lib⁹ īhereſ̄. Sic ḡ accipiēdo fatū pōt
dici ꝙ oīa ſbiiciūt̄ fato. vn̄ dr̄ Oſee
2. ſuꝑ illud. Nō vocabis vlt̄ baaliꝫ.
ꝫ vir me⁹. qḋ idē ē vtrūqꝫ. ꝫ de⁹ no-
luit h̄: qa baalim nomē erat cui⁹dā
gētiū. ⁊ iō ſūt vitāda noīa gētiliuꝫ

cū qb⁹ nec noīa ꝯuenit hēre coīa. ⁊ iō aug. dic. Si qs h mō intelligat fatū ſnīaȝ teneat. linguā corrigat. vt nō dicat fatū ſ puidētiā dei.

Articul⁹. 6⁹.

Deinde q̄ſitū ē de angelis. ⁊ circa h q̄ſita ſunt duo. Primū vtrū eſſe angeli ſit accn̄s ei⁹. ⁊ videt ꝙ non. qa accn̄s intellr̄ ineſſe alicui p̄exn̄ti. angelus aūt n̄ p̄exiſtit ipſi eſſe. Cōt. Hyl. dic ꝛc. Rꝭ° dō ꝙ opīo Auic. fuit ꝙ vnū ⁊ ens ſemp p̄dicāt accn̄s. h aūt nō ē vꝫū. qa vnū put ꝯuertit cū ente ſigt ſbaȝ rei. ⁊ ſilr ipm ens. Sȝ vnū put ē pn̄ numeri ſigt accn̄s. Sciēdū ḡ ꝙ vnūqd̄ꝙ qd eſt ī potētia ⁊ ī actu: fit actu p h ꝙ pticipat actū ſupiorē. p h aūt aliqd maxime fit actu ꝙ pticipat p ſiſitudinē p̄ ⁊ purū actū. Prim⁹ aūt act⁹ eſt eē ſb ſiſtēs p ſe. vn̄ ꝯpletōeȝ vnūqd̄ꝙ recipit p h ꝙ pticipat eē. vn̄ eē ē cōpletū oīs forme. qa p h cōplet ꝙ hȝ eſſe: ⁊ hȝ eē cū ē actu. ⁊ ſic nulla forma ē niſi p eē. ⁊ ſic dico ꝙ eſſe ſbale rei non ē accn̄s: ſ actualitas cuiuſlȝ forme exn̄tis: ſiue ſin̄ mā ſiue cū mā ⁊ qa eē ē ꝯpletio oīuȝ: inde ē ꝙ pp⁹ effect⁹ dei ē eē: ⁊ nulla cā dat eē niſi inq̄ pticipat opatōeȝ dīnā. ⁊ ſic p p̄e loquēdo nō eſt accn̄s. ⁊ qd̄ Hyl. dic dico ꝙ accn̄s dr̄ large oē qd̄ nō ē ps eēntie. ⁊ ſic ē eē in reb⁹ creatis. qa in ſolo deo eſſe eſt ei⁹ eēntia.

Articul⁹. 7⁹.

Secūdo q̄ſitū ē vtrū dyabolus cognoſcat cogitatiōes hoīuȝ. Rꝭ° dō ꝙ cognoſcere cogitatōes cordis pōt ꝯtigē duplr ī ſe ⁊ p ſe: ⁊ in aliquo effectu. p̄mo ſoli⁹ dei ē. Jere. 15. Prauū ē cor hoīs ⁊ īſcrutabile. vn̄ nec angeli ſic eas cogſcūt. cui⁹ rō ē triplex. vna ppter debilitatē eē qd̄ hn̄t eo ꝙ ſup ḡdū quo aliqd eſt ens in potētia ē grad⁹ quo res ſunt in aīa. Alia rō ē qa qd̄ ē in ꝟtute cauſe alic⁹ nō pōt cogſci niſi a cā q̄ nata ē mouere illā. volūtatē aūt mouet ſol⁹ de⁹. Cū ḡ oēs cogitatōes depēdeāt a volūtate ſic a ſua cā: ſol⁹ de⁹ eas cognoſcit. Alia rō eſt qa angeli illa q̄ cognoſcūt nālr: cogſcūt p ſpēs nālr īditas. ⁊ he ſūt ſpēs reꝝ nāliū. nō aūt cogitatōum qa hec nō reducit ad cāȝ nālē. vl' n̄ ptinēt ad cognitōeȝ nāliū. tn̄ p effectus cogitationū cognoſcūt cogitatōes. ſic ⁊ hō fac: cū ipſi ſbtili⁹ cognoſcūt effect⁹ q cauſāt ex cogitationib⁹. Nā ſm cogitatōes hō afficit aliqua paſſiōe: ⁊ p has mouet cor ⁊ hos motus ſbtili⁹ ipſi cognoſcūt q̄ nos. ⁊ ſic aliqd cognoſcūt de cogitatōib⁹ cordis. ⁊ h aug. dic in li. de dīnatōib⁹ demonuȝ. lȝ alibi dicat ꝙ determinare ī eis talē cognē ſit p̄ſūptuoſū.

Articul⁹. 8⁹.

Deinde q̄ſitū ē de celo. ⁊ circa h q̄ſita fuerūt. Primo vtrū celū vel mūd⁹ ſit eternus. Rꝭ° dō ꝙ nō. Sȝ mūdū incepiſſe eſt de numero eoꝝ q̄ cadūt ſb fide nō ſb demōſtratōe. Nā q̄ depēdēt ex ſimplici volūtate dei pn̄t eē ⁊ nō eē. ⁊ ad h ꝙ ſit nō induc aliq̄ necītas ex pte dei. dīna aūt bonitas q̄ eſt finis reꝝ pōt ita eē ſi nō ſit mūdus ſic ſi ſit mund⁹.

Articul⁹. 9⁹.

Secūdo q̄ſitū ē vtrū celū ſit aīatuȝ. ¶ R̄x° dō q̄ de h̄ diuerſimode ſentiūt docto res ecctie. Hiero.n.dic̄ ſup eccliaſtē q̄ ſol ē aīat⁹. Dama.h̄ negat.⁊ hec dr̄ia etiā ē apud ph̄os. Plato enī ⁊ Ariſtot. ponūt corpora ſupceleſtia aīata eē. Anaxag.n̄.⁊ iō legit̄ fuiſſe occiſus. Ego aūt dico ſ̄m aug.z.ſup gn̄.ad lr̄am q̄ nō refert ad fidem vtrū ſic vl' alr̄ ſit. vn̄ h̄ nō detmīat ī encħ. addēs q̄ ſi ponam⁹ corpa celeſtia eē aīata: nō iō erūt in iudicio tres ordines iudicādoꝝ.ſ. angeloꝝ ⁊ boīuȝ ⁊ aīaꝝ. q̄a ille aīe ꝯputabūtur cū angel'.⁊ h̄ ſenſiſſe videt̄ ille q̄ fec̄ p̄fatōeȝ cū dic̄. celi celoꝝq̄ uirtutes.⁊ rō pȝ. ¶ Articul⁹.io⁹.

Deinde q̄ſitū ē de hoīe q̄tuȝ ad nāȝ.⁊ quātū ad grāȝ.⁊ quātū ad cl'pā. ¶ Circa p̄m̄ q̄ſita ſūt tria. ¶ Primo quātum ad aīaȝ. ¶ z° de cognē aīe. ¶ 3° de effectu cognīs. ¶ Circa aīam q̄ſita ſunt duo. ¶ Priō vtrū aīa p̄ficiat corp⁹ īmediate vel mediāte corpeitate. ¶ R̄x° dō q̄ ī nullo corpe ē niſi una forma ſb̄alis: cui⁹ eſt rō triplex. p̄ma eſt q̄a ſi plures ſeq̄ues nō erit forma ſb̄alis q̄ fac̄ eē ſimplr̄: ſ̄ ſolū accidētalis: q̄ fac̄ eē h̄. Itē ſi ſit acq̄ſita forma ſb̄alis nō erit gn̄atio ſimplr̄. Itē q̄a nō eſſet ꝯpoſitū ex aīa ⁊ corpore vnū ſimplr̄: ſ̄ duo ſimplr̄ ⁊ vnum p̄ accn̄s. Si dicat̄ corporeitas forma corpis: corpeitas dr̄ duplr̄. qn̄ȝ tres dimēſiones.⁊ h̄ nō ē forma ſb̄alis: ſ̄ accn̄s. aliq̄n̄ dr̄ q̄dā forma ex q̄ puenit trina dimēſio.⁊ hec nō ē alia a forma ſpecifica. ¶ Articul⁹.xi⁹.

Secūdo vtꝝ aīa ſit ex t̄duce. R̄x° dō q̄ Aug. hāc q̄ōnē ñ determinat: ſ̄ indeterminatā relīq̄t libro de eccleſiaſtic̄ do. ſ̄ ille liber nō ē aug. ſ̄ Gingnadii. Greg⁹. etiā non vult determinare. Credēdū ē tn̄ q̄ nō.⁊ ē vna rō ph̄i libro de aīalib⁹. q̄ īpoſſibile ē q̄ vt⁹ corpea p̄ducat id q̄d excedit corp⁹. vt⁹ aūt ſeīs eſt vt⁹ corporea. Alia rō eſt.7.meth̄. q̄a enī q̄dā poſuerūt q̄ forme nāles ſunt ex creatōe. Cū enī m̄ā aeris recipit formam ignis aut inerat.⁊ ſic eſt latitatio: aut non. g̃ fit de nouo nō ex aliquo ſ̄ ex nihilo g̃ creat̄. ſoluit ph̄s: q̄a forma non fit ſic̄ nec ens: vel eſſe h̄n̄s p̄ ſe. ſ̄ fit cōpoſitū q̄d hȝ eſſe ſb̄ſiſtēs. Si g̃ ē aliq̄ forma q̄ p̄ ſe ſb̄ſiſtat: illa hȝ p̄ ſe fieri aīa aūt hȝ eē p̄ ſe ſb̄ſiſtēs: ⁊ remanȝ corrupto corpe.⁊ ita oꝑȝ q̄ hēat ſuum fieri. ¶ Articul⁹.iz⁹.

Deinde q̄ſitū ē de cognitiōe hoīs. vtrū intellect⁹ hūan⁹ cognoſcat ſingl'aria. ¶ R̄x° dō q̄ aliq̄d cognoſcit̄ duplr̄. dircte ⁊ indirecte.ſ.p̄ reflectiōeȝ. Differt aūt inter intellectū hūanū ⁊ dīnuȝ: q̄a human⁹ nō cognoſcit directe ſingulare. dīn⁹ aūt ſic. q̄a cognitio fit per ſilitudinē cogniti in cognoſcēte ⁊ hec eſt in intellectu n̄ro p̄ abſtractōeȝ a ꝯditiōib⁹ indiuiduātib⁹ ⁊ a m̄ā.⁊ iō cū recta cognitio ſit p̄ ſpēȝ iō nō cognoſcit directe niſi vl'e. intellect⁹ aūt dīn⁹ cognoſcit nō p̄ ſilitudinē a re acceptā: ſ̄ p̄ extēſionem ſue eēntie ad res.⁊ hec ſilitudo ſcȝ dīna eēntia in deo ē oīuȝ q̄ ſūt ī re exp̄ſſa ſilitudo.⁊ iō directe cog̃ſcit

quequid eſt in re et quod ptinet ad mām indiuidualē. Sʒ q̄res pBs ſi ſepat⁹ ē intellect⁹ et cogſcit q̄ ſunt ī mā: dic φ opʒ φ B cognoſcat et alia. ſic formas ſepatas cognoſcit intellectu: et ɔiūcta materie p imaginatiōeʒ: aut alio mō. ſ. p extēſionē inquātū ɔiungit fantaſie que repſentat ſibi fantaſma. et ſic indirecte cognoſcit.

¶ Articul⁹. iʒ⁹.

Deinde q̄ſitū ē de effectu cognitōis. Et p̄ vtꝝ hit⁹ ſcīe acq̄ſite remaneāt poſt hāc vitā. ¶ Rx° dō φ circa B ē duplex opinio. qdā dicunt φ nō ſequentes Auic. in. 6. nāliū. φ ſpēs acq̄ſite nō remanent in intellectu poſſibili: niſi quādiu actu intelligit. qō eſt falſuʒ Nā intellect⁹ poſſibilis recipit ſpēs et retinet ꝑm modū ſuū. vn̄ cū ipſe ſit īmobilis. vtpote īmālis incorruptibilis: recipit ſpēs ītelligibiles ꝑʒ modū ſuum: et nūq̄ʒ inde recedūt. et φ ſint ibi etiā dū actu nō intelligit: pʒ. 3. de aīa. vbi dr̄ φ ſunt in aīa alr̄ q̄ dū actu intelligit. ſ. hītu. et ſic dico φ remanēt ſiue in dānatis ſiue in beatis. ꝯ deſtruūt̄ hi habit⁹ ſcīarum quātū ad modū ſcīe: q̄a hic ſemp intelligit ɔuertēdo ſe ad fantaſmata ꝓpter corp⁹: et nō ſolū ꝓpter B fantaſmatib⁹ indigem⁹: ꝯ ad utēdū hi⁹ ſpēb⁹. et iſte mod⁹ nō erit tūc: q̄a nō ɔuertet ſe ad fantaſmata.

¶ Articul⁹. 14⁹.

Secūdo vtrū vba hūana habeāt vī ad mouēdū bruta puta ſpentes. ¶ Rx° dō φ aliq̄d pōt hēre vtutē aliquā et ꝑm ppam nām et ꝑʒ vtutē ſupioris cauſe vbi grā. ɔmixtū ex elemētis hʒ vtutē vnā ex nā elemētoꝝ ꝑm motū p̄dn̄antis elemēti. aliāʒ hʒ ex corpore celeſti. ſic̄ φ adamas attrahit ferrū qō nō reducit̄ in vtutē elemētarē. Aliq̄ g̊ dicūt φ nō ſolū nālia corpa ꝯ et artificialia ſortiūt̄ vtutes aliq̄s ex impſſione corporuʒ celeſtiū. puta imagines vel figure ſb certa ɔſtellatōe facte. et ſi B vū eſt. ſ. φ ſup artificialia ſit hi⁹ vt⁹ īpſſa. pōt etiā dici φ vba plata in certo tpe hēant efficaciā mouēdi. ꝯ B nō ē veꝝ. Nā in reb⁹ nālib⁹ oīa q̄ hn̄t aliquā vtutem ex corpe celeſti: hn̄t illā ɔn̄tē aliquā formā. vn̄ nihil augit ad ſpēm niſi ex vtute corpis celeſtis. et ſic forma eſt pus in vnoq̄ q̄ vt⁹ ad talia. Remota g̊ p̄ori remouet̄ poſteri⁹. Si g̊ hi⁹ vtutes attribuūt̄ aliq̄b⁹: opʒ φ radicēt̄ ſup formā aliquā. forme aūt artificiales nō ſūt niſi figure q̄dam et iō falſū eſt φ vba et hi⁹ vtutē aliquā hēant ex corpe celeſti. ꝯ ſi hēnt aliquā: B hn̄t ex ſpū īmundo q imiſcet ſe vbis hoīum vt decipiat ꝑm aug. vn̄ aliq̄n̄ vtunt̄ vbis fabuloſis et falſis et vanis: q̄bus ad illudēdū hoīes ſe īmiſcēt. vn̄ oīa iſta friuola et ſupſtitioſa ſunt et imagines aſtronomice: in q̄bus et ſi nō aſſit aliqua expſſa inuocatio demonū: tn̄ eſt ibi qdā tacitus ɔſenſus. Tn̄ ſi aliquis dicat vba dei et ſacra ſine īmutatione et fraude: ꝯ bona et dīna ītētōe nō eſt incantatio ꝯ oratio. Criſo. tn̄ ſup Mat. ibi. Dilatāt philacteria zc̄ rephēdit illos q collo vba euāgelii ſuſpēdūt: et cū vt⁹ euāgelii nō ſit in figuris lraꝝ ꝯ in fide. Nō tn̄ dāno

illos q̃ ſup ſe gerūt euāgeliū ex de-
uotōe: qa beata cecilia euāgeliū xp̄i
ſemp gerebat ī pectore. ſine tñ aliq̄
additione vel v̄boꝝ vel caracterū:
vel ceteroꝝ ſuſpectoꝝ.

¶ Articul⁹.15⁹.

DEinde q̄ſitū eſt de homine
quātū ad grāz. ¶ Et circa
h̄ querūt tria. ¶ Primo de
ſacris. ¶ 2° de v̄tutib⁹. ¶ 3° de offi-
ciis. ¶ De p̄mo tria q̄ſita ſunt. ¶
Primo de ſacris grē. ¶ 2° de effectu
ſacroꝝ. ¶ 3° de vnitate eccl'ie. ¶
De ſacris grē q̄rebāt duo. ¶ Primo
de baptiſmo. ¶ 2° de pnīa. ¶ De p°
q̄rit. vtrū aqua hēat v̄tutē ad emū
datōez. i. vtrū p̄pa v̄tute mūdet: vl'
v̄tute ɔcomitante. ¶ R° dō q̄ du-
plex ē opinio in hi⁹: nō ſolū de aqua
ſ; de oīb⁹ eccl'ie ſacris. Quidā enim
dicūt q̄ ſacra nō hñt v̄tutē vel vī
opandi in aīa: ſ; tm̄ ex̄: ⁊ dīna v̄tus
ɔcomitāſ facit illū effectū. ⁊ īducūt
exemplū Ber. ſit aliqs epūs q̄ inue-
ſtiat aliquē de p̄bēda p anulū. ānu-
lus nō eſt cā p̄bēde: ſ; ſignū. S; hoc
nō eſt ſane dictū: qa ſic nō eēt aliq̄
p̄rogatiua ſacroꝝ noue legis ad ve
tera. qa etiā in illis v̄t⁹ coaſſiſtēs fi-
dei credētiū in xp̄m venturū iuſti-
ficabat. Et iō dōz q̄ ſacra hñt ī ſe
v̄tutem iuſtificādi: ⁊ ad alios effect⁹
ad quos ordināſ: ⁊ nō ſolum q̄ ſint
ſignū. vñ aug⁹. Que eſt tāta vis aq̄
vt corp⁹ tangat ⁊ cor abluat. Sciē-
dū tñ q̄ duplex ē v̄t⁹. ſ. p̄pria ⁊ in-
ſtr̄alis. ſicut pꝫ ī ſerra. ſic ſacra hñt
v̄tutē inſtr̄alē ad ſpūalē effectuz: qa
cū ſacrm̄ adhibeſ cum inuocatiōe
diuina efficit hunc effectū. ⁊ hoc eſt
ɔueniēs: qa v̄bū per quod oīa ſacra
v̄tutē hñt: hūit carnē ⁊ fuit verbū
dei. ⁊ ſicut caro xp̄i habuit virtutē
inſtr̄alē ad faciēdū miracula p̄pter
ɔtinuatōez ad v̄bū: ita ſacra p ɔti-
nuatōez ad xp̄z crucifixū ⁊ paſſum.

¶ Articul⁹.16⁹.

DEinde queſitū eſt de pnīa.
Et p̄mo vtrū nō hñs curā
aīarum poſſit abſoluere in
foro ɔfeſſionis. ¶ R° dō q̄ alr̄ ē in
ſacro pnīe: ⁊ alr̄ in quibuſdaz aliis
ſacris. Nā in q̄buſdā qui hꝫ ordinē
poteſt ex hoc ipſo inducere effectuz
ſacri in omni caſu. ſ. in illis in quib⁹
qđ eſt effect⁹ ſacroꝝ eſt res exñs ext̄
ſacrm̄. Vñ ſacerdos degradatus ⁊
excōicat⁹ lꝫ peccet: tñ ɔſecrat ⁊ ba
ptizat. ⁊ ſilr̄ epūs ɔſecrat⁹: qa ɔfert
caracterē. In pnīa aūt non imp̄mit
caracter nec effectus niſi iuſtificatio
penitētis: qđ nō pōt fieri niſi p po-
teſtatē iudicatiuā. Nō hñs aūt cu-
rā aīarū nō hꝫ hāc ptātē.

¶ Articul⁹.17⁹.

SEcūdo vtꝝ liceat ī aliquo
caſu reuelare ɔfeſſionē.
R° dō q̄ nō nec verbo nec
facto nec nuto nec aliquo ſigna: ⁊ fa
cere ɔtra eſt ſacrilegiū. Nā ita eſt ī
ſacris noue legis q̄ efficiūt qđ figu
rāt. effect⁹ aūt pnīe ē occultatio pec-
catoꝝ ab oculis dei viuentis. ⁊ hec
occultatio ſignificaſ p ſecretū ɔfeſ
ſionis. ⁊ iō ſicut p̄phanaret ſacrm̄ q̄
ɔficeret corpus ⁊ ſanguinē xp̄i de
alio q̄ de pane ⁊ vino: ita eſſet re-
uelans ſacrilegus.

¶ Articul⁹.18⁹.

TErtio vtrū liceat appetere

epiſcopatū. ¶ R° dō ꝙ ↄtingit ap petere p̄latōez duplr̄.aut ꝑpter neceſſitatē vrgētē:aut nō vrgētē. p° modo duplr̄. vel qn̄ imponit a ſuperiori: vel qn̄ non inuenit aliquis: qui velit onus p̄latōis ſbire.tali neceſſitate ex̄n̄te meritoriū eſt appetē Un̄ Iſa.6.Quē mittam ⁊ quis ibit nobis r̄ndit.Ecce ego mitte me.tn̄ ante dixit ſe indignū. Secūdo mō .ſ. qn̄ nō vrget neceſſitas.ſic nō lȝ: quia non pōt carere aut vitio iniuſticie:ſi velit ſe minorē p̄ferre maioribꝰ.aut vitio p̄ſūptionis:ſi reputet ſe ſufficientē p̄ferre aliis.vn̄ Criſo. Primatꝰ eccleſiaſticos ↄcupiſcē nec iuſtum nec vtile.ſup illō.reges gētiū.zc. ¶ Articulꝰ.19ꝰ.

Deinde queſitū eſt de effectu ſacrorꝝ. vtrū cōpaternitas cauſet ex p̄abulis ad ſacr̄a. puta ex cathecиſmo ⁊ hiꝰ.Et uidet ꝙ ſic. Dicit enī q̄dā decre.ꝙ a p̄mo pabulo ſalis nō pōt fieri uxor.ergo ↄtrahit ibi ↄpaternitas. ¶ Preteā cathecuminꝰ cenſet x̄pianꝰ. Sȝ qui dat x̄pianiſmū efficit ↄpater.ḡ zc. ¶ R° q̄dā dicūt ꝙ oīa illa ſacralia ſufficiūt ad cāndū ↄpaternitatē. ¶ Quidā dicūt ꝙ ſolū ↄtrahit q̄átū ad tria.ſ.in cathecиſmo. baptiſmo. ⁊ ↄfirmatōe.Sȝ mihi videt ꝙ ſolū ↄtrahit in duobus.ſ.in baptiſmo ⁊ ↄfirmatōe.q̄a ↄpaternitas ſil'tudo quedā eſt paternitatis. paternitas aūt nō fit niſi in generatione. ⁊ iō nō ſolū in illis ſacr̄is:in q̄bꝰ ē q̄dam gn̄atio ſpūalis. ↄtrahit ↄpat̄nitas que matrimoniū impedit. ¶ Ad p̄mū ḡ dōȝ ꝙ illa nō ſūt intelligēda ſigillatim: ſ ſunt accipiēda collectiue ⁊ ſimul: quia qui in omnibꝰ iſtis adeſt efficit ↄpater. ¶ Ad zᵐ dicēdō ꝙ cathecuminꝰ dicit x̄pianꝰ per fidē non per baptiſmū:quē nōdū ſuſcepit. ⁊ ille qui dat x̄pianiſmū q̄ dat ſacramētū baptiſmi.

¶ Articulꝰ.20ꝰ.

Deinde queſitū fuit vtrum ſit vna eccleſia que fuit in p̄ncipio tempore a poſtolorꝝ ⁊ que eſt modo. Et videt ꝙ nō.q̄a nunc nō vtit eiſdē regulis.Tūc.n. prelati erant ſine auro ⁊ argento ī zonis ſuis.ḡ zc. ¶ Preterea nō legitur ꝙ x̄pūs ⁊ ap̄li habuerīt caſtra. modo aūt eccleſia hȝ.ḡ zc. ¶ Cōtra. Mat. vltimo. Ecce ego vobiſcū ſū vſqȝ ad ↄſūmationē ſeculi.hoc aūt nō intellr̄ tm̄ de ap̄lis: quia omnes mortui ſunt: ⁊ adhuc ſeculū nō eſt ↄſūmatū.ḡ zc. ¶ R° dō ꝙ eadē eſt numero eccleſia que tūc erat ⁊ que nūc eſt.q̄a eadē fides ⁊ eadē fidei ſacramēta:eadē auctoritas:⁊ eadeȝ profeſſio.vn̄ dicit ap̄lus.Diuiſus ē x̄pūs.abſit. ¶ Ad p̄mū ḡ dicēdū ꝙ ꝟba Math.tripl'r exponūt. Hyl.⁊ Amb.exponunt ſm ſenſum miſticū dicētes.Nolite portare aurū zc.i.nihil in ſpūalibꝰ miniſteriis auro vēdatis.nō duas tunicas.i. nō duplicē aīum hēatis.Alii exponūt ad literā: ⁊ vna expoſitio eſt Augu.qui dic̄.ꝙ illa ꝟba nō dicunt per modū p̄cepti ſ ꝑmiſſionis:ita ꝙ qui nō ſeruat non peccat:⁊ qui ſeruat melius facit.ut ſit ſenſus.Nolite portare.i. quando itis ad prandiū nolite ſolliciti eſſe de expenſiſ quia debentur vobis a populo. Dignus eſt enim operarius.⁊ cetera. quaſi dicat. Iō

pmitto q̄ n̄ portetis qa digni eſtis accipe ab aliis qb⁹ p̄dicatis. Paul⁹ h̄ nō ſuauit: ⁊ tn̄ ɔt̄ regulā hāc n̄ fecit: ſ ſuperogauit. Alia expoſitio eſt alioꝝ ſanctoꝝ q dicūt q̄ hec dicta ſūt p̄ceptiue: ſ h̄ p̄ceptū datū ē nō ad ſemp ſuandū: ſ ad p̄mā miſſioné. bis enī eos miſit. ſ. an̄ paſſionez indeis: ⁊ poſt reſrectiōe3 gētib⁹. In p̄ma dixit eis. In viā gētiū ne abieritis. In zª dixit. Docete oēs gētes In p̄ma mādauit q̄ p̄dicta ſuarent nō aūt in zª. ⁊ rō hui⁹ ē: qa in p̄ma ſolum mittebāt ad indeos apud q̄s ɔſuetū erat q̄ magr̄i eoꝝ ab eis ſuſtētarēt. ⁊ iō ſine ſcādalo poterant accipe ⁊ vti ptāte ſibi ɔceſſa. apud v̄o gētiles nō erat hi⁹ ɔſuetudo: qa apud eos nō erāt hi⁹ p̄dicatores. Et iō fuiſſet eis ſcādalū: ⁊ viſū fuiſſet eis q̄ p q̄ſtu apl̄i predicarēt. ⁊ ideo Paul⁹ h̄ p̄ceptū nō ſuauit in gētib⁹ ⁊ iō dn̄s in zª miſſione dixit. Nūc q h3 ſacculū tollat ſil̄r ⁊ perā. ¶ Ad zᵐ dō q̄ Aug. rn̄det in epl̄a ɔt̄ donatiſtas. ⁊ hr̄ ſup ill ō pſ. quare fremuerūt gētes. diſtīguit. n. diuerſa tpa eccl̄ia. Fuit enī tp̄s qn̄ aſtiterūt reges aduerſus xp̄3 ⁊ in illo tpe nō ſolū nō dabāt fidelib⁹: ſ ⁊ eos occidebāt. Aliud v̄o tp̄s eſt nūc: quo reges ītelligūt ⁊ eruditi ſeruiūt dn̄o Jhu xp̄o in timore ꝛc̄. ⁊ iō ī iſto tpe reges ſunt vaſalli eccleſie. ⁊ iō eſt ali⁹ ſtat⁹ eccleſie nūc ⁊ tc̄. non tn̄ eſt alia eccleſia.

Deinde q̄ſitū ē de v̄tutib⁹. Primo de q̄dā v̄tute intellectuali. ſ. de v̄itate. ¶ z° de v̄tutib⁹ moralib⁹. ¶ De v̄itate q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo de fortitudine v̄itatis. ¶ z° de ɔfirmatōe v̄itatis. que eſt p iuramentū.

¶ Articul⁹. zi⁹.

Circa p̄mū q̄ſitū ē. vtꝝ veritas ſit fortioꝛ inter vinū regē ⁊ mulierez. Et videt̄ q̄ vinū: qa īmutat maxime hoīem Itē q̄ rex. qa pellit hoīe3 ad id qd̄ ē difficillimū. ſ. ad h̄ q̄ ſe exponat piculo mortꝭ. Itē q̄ mulier. qa dn̄at et regib⁹. Cōt̄. Eſdre. Fortioꝛ ē v̄itas ¶ R̄° dō q̄ hec eſt q̄ō ꝓpoſita iuuenib⁹ diſſoluēda in Eſdra. Sciēdū ḡ q̄ ſi ɔſiderem⁹ iſta quatuoꝛ ſm ſe. ſc3 uinū. regē. ⁊ mulierē. ⁊ v̄itatē: n̄ ſūt ɔpabilia: qa nō ſunt vni⁹ gn̄is: tn̄ ſi ɔſiderēt̄ p ɔpatōem ad aliquē effectū: ɔcurrūt in unū. ⁊ ſic pn̄t ɔpari Hic aūt effect⁹ in quē ɔueniūt ⁊ pn̄t ē īmutatio cordis hūani. Qd̄ ḡ int̄ iſta magis īmutet coꝛ hoīs vidēdū ē. ¶ Sciēdū ē ḡ q̄ īmutatiuū hoīs qdā eſt corporale ⁊ alid ē aīale. ⁊ h̄ ē duplex. ſenſibile ⁊ intelligibile. Intelligibile etiā ē duplex. ſ. p̄cticū ⁊ ſpeclatiuū. Inter ea autē q̄ ptinēt ad īmutātia nāl̄r ſᵐ diſpōnē corpis h3 excellētiā vinū: qd̄ fac̄ per talēta loq. Inter ea q̄ ptinēt ad īmutādu3 appetitū ſenſitiuū: excellēti⁹ ē delectatio: ⁊ p̄cipue circa venerea. ⁊ ſic mulier ē fortioꝛ. Itē ī p̄ctid ⁊ ī reb⁹ hūaniſ q̄ pōt hō facē: maximā ptātē h3 rex. In ſpeculatiuis ſūmū ⁊ potētiſſimū eſt v̄itas. nūc aūt vires corporales ſbiiciūt̄ virib⁹ aīalib⁹. vires aīales ītellcūalib⁹: ⁊ ītellcūales practice ſpeculatīs. ⁊ iō ſimpl̄r v̄itas dignioꝛ ē ⁊ excellētioꝛ ⁊ fortioꝛ.

¶ Articul⁹. zz⁹.

Secūdo q̄rit̄ vtꝝ accipiens

doctrinam alicuius experimenti ſb
iuramento non cōmunicādi: teneaṫ
ſeruare iuramētū. ⁊ videṫ ſic. qa ſic
obligat⁹ nō dꝫ facē aliqd qđ ꝟgat ī
detrimētū illi⁹ q dedit vl' q docuit
h aūt eſſet ſi aliis coīcaret. ḡ ⁊c.
¶ Preteēa coīcare tale expimētū ñ teṫ
ex pte ſalutꝭ eterne alicui. Cū ḡ non
teneaṫ alteri coīcare nō dꝫ ſic obli-
gat⁹ coīcare. ¶ Conṫ. Nō coīcare ſa
lubre remediū ſiue qđcūqꝫ bonū eſt
cͦt caritatē. ḡ ⁊c. ¶ R°. al'r dđ ē hic
ſimplr ⁊ alr in caſu. ſimplr loquēdo
nō teṫ: ſ male fecit iurādo. iuramē
tū. n. nō ſolū amittit vī qñ iuramē-
tū ē illicitū: ſ iurādo peiorat: qa iu-
ramētū obligās dꝫ hēre iudiciū iu-
ſticiā ⁊ ꝟitatē. ſ ⁊ ſi iuro qñꝫ aliqd
qđ licet mihi nō facē. puta ñ ire ad
ecclīā: ñ licꝫ tñ iurare. qa lꝫ ſit mihi
licitū p aliquo tpe nō facē vl' dimit
tē hi⁹ bonū qđ ē ad ecclīā ire. nō tñ
licet mihi iuramētū interponere: ⁊
aīuꝫ obfirmare ad aliqđ bonū non
faciēdū. qa h eſt facē cͦt ſpꝫ. ſ. ⁊ iđ
iuramētū cͦt oē id qđ eſt de gñe bo
noꝝ ē illicitū: ⁊ ñ ē ſuādū. tñ ī caſu
ſuare teṫ. puta ſi ille vl' ali⁹ ſufficiēs
medic⁹ pñs eēt ⁊ parat⁹ eēt curare
⁊ vti illo expimēto in ſalutē corpa-
lē alioꝝ. ⁊ ſic pꝫ ſolutio ad obiecta.

DEinde qſitū ē de ꝟtutibus
moralib⁹. Et p° de ꝟtutib⁹
ſm ſe. ¶ 2° ſpālr de quodā
actu iuſticie. ſ. de reſtitutōe.

¶ Articul⁹. 23⁹.

CIrca p^m qſitū ē vtꝝ ꝟtuteſ
morales ſint cͦnexe. ⁊ vr̄ qꝫ
nō. qa acqrūṫ ex actib⁹ q ſūt
diuiſi ⁊ diſtīcti. ḡ poteſt acqri vna
ꝟt⁹ ſine alia. ¶ Preteēa Aug. dic. Ni
hil cͦt dinā ſnīaꝫ dic q dicit qꝫ q hꝫ
vnā ñ hꝫ oēs. ¶ Preteēa ꝟtutes ha
bēṫ ex cͦſuetudine q̄ reqrit tpus. ¶
R° dđ ſm oēs ſcōs qꝫ ſic. ſ loquēdo
de ꝟtutib⁹ in coī duplex rō aſſigṫa
diuerſis. ſm qꝫ diuerſimode locuti
ſūt de ꝟtutib⁹. ꝟtutes. n. cardinaleſ
duplr accipiūṫ ab aliqb⁹. Quidā. n.
dicūt ꝟtutes eē quoſdā modos ge-
nerales q requirūṫ in oī ꝟtute. puta
qꝫ fortitudo ē qcūqꝫ firmitas aī ī q-
buſcūqꝫ reb⁹. tēpantia ē moderātia
aī in oīb⁹ reb⁹. ⁊ ſic de aliis. Et ſm
iſtos ncē ē qꝫ ꝟtutes ſint cͦnexe. qa
iſti modi gñales reqrūṫ ī oī ꝟtute.
⁊ ſi aliqđ hoꝝ defuerit ñ ē ꝟt⁹ aliq
qa ſi tēpātia rectitudinē ñ hēat q̄ ē
iuſticia: vl' nō hēat aī firmitatē q̄ ē
fortitudo. ⁊ ſic de aliis. nō ē ꝟt⁹. ⁊
hūc modū aug⁹. ponit. 3. de trini. ⁊
magr̄ in. 3. ſnīaꝝ. Alii aūt accipiunt
diſtinctōeꝫ harū ꝟtutū ſm determi
natas mās. ſic Ariſt. ⁊ peripatetici.
vñ prudētia ſm phm nō ē recta rō
oīb⁹. ſ ſolū ī agibilib⁹. ſil'r iuſticia ñ
dic rectitudinē aī circa īqſitōeꝫ oī-
um cāꝝ. ſ tm̄ circa cͦmutatōes ⁊ di
ſtributōes ⁊ actōes hūanas: q̄ ſunt
ad alterū. fortitudo etiā dic firmi
tatē aī nō circa oīa: ſ circa ea ī qb⁹
ē difficillimū aīuꝫ forte hēre. ſ. circa
picula que ſunt in bellis. tēperantia
ꝟo eſt circa ea in qbus difficillimū ē
aīum moderare. ſ. circa delectatōeſ
guſt⁹ ⁊ tact⁹: que ſunt maxime dele
ctatōes: nō in quibuſcūqꝫ aliis cͦcu
piſcētiis. ſicut ſcīe vel pecunie. ⁊ ſic
etiā loquēdo d ꝟtutib⁹ ꝟtute mora-
les ſūt cͦnexe. c⁹ cͦnexiōis rō accipiṫ
ſm phꝫ ex pte prudētie: qa nulla ꝟt⁹
pōt hēri ſiñ prudētia. ⁊ īpoſſibile ē

hēre prudētiā ſine ꝟtutib⁹ moꝛalib⁹ cui⁹ rō eſt: ꝗa prudētia nihil aliud ē ꝙ̄ recta rō agibiliū. Impoſſibile ē aūt rectā rōnē hēre circa aliqđ niſi ex recta rōe circa pn͞ᵃ. pn͞ᵃ autē agibiliū ſūt fines ꝟtutū. ⁊ circa fines ꝟtutū null⁹ bn̄ ſe hȝ niſi p hītuȝ illi⁹ ꝟtut̄. ⁊ ſic ncc̄e eſt ꝙ prudētia hēat ſecū alias ꝟtutes moꝛales. ſilr alie n̄ pn̄t hēri ſine prudētia. Pōt. n. aliqˢ hr̄e īcliātōeȝ nālē ad act⁹ alic⁹ ꝟtut̄ ſin̄ prudētia. ⁊ ꝗ̄to hȝ maioꝛē inclinatōeȝ ſine hītu ꝟtut̄: tāto pei⁹ ē: ⁊ plus īpingē pōt ſine prudētia. ſic pȝ de illo ꝗ hȝ foꝛtitudinē nālē ſine diſcretōe ⁊ prudētia. Et iō dic̄ Gre. Cetere ꝟtutes niſi ea ꝗ̄ agūt prudēter agāt ꝛc. Eſt ⁊ alia rō ꝯnexiōis ī ꝟtutib⁹ ḡtuitis ꝓpter caritatē ī qua ꝯnectūr: ꝗa ꝗ hȝ caritatē hȝ oēſ ꝟtutes gratuitas. ⁊ ſilr ꝗ hȝ vnā hȝ caritatē. ¶ Ad pᵐ ḡ dđ ꝙ act⁹ nō ſūt diuiſi ſcđm ꝟtutes. ꝗa nō pōt eē actuſ tēpantie ſine actu foꝛtitudinis: nec foꝛtitudinis niſi cū actu tēpantie ꝛc. ¶ Ad zᵐ dđ ꝙ h̄ dr̄: ꝗa n̄ pbat̄ per auctoꝛitatē biblie. ¶ Ad ȝᵐ dđ ꝙ n̄ dicūt̄ moꝛaleſ a ꝯſuetudine ſȝ a moꝛe. ⁊ dato ꝙ indigeāt tpe: tn̄ nō habebit ꝟturē niſi ſit prudēs.

Deinde ꝗ̄ſitū ē de reſtōne: ꝗ̄ ē act⁹ iuſticie. Et circa h̄ ꝗ̄ſita ſūt tria. ¶ Primo de ill' ꝗ ꝓpter ꝑtes ſunt ex̄ cītates. ¶ zᵒ đ eo ꝗ mala fide lōgo tpe p̄ſcripſit. ¶ ȝᵒ de eo ꝗ aliena ꝯſūpſit.

¶ Articul⁹. z4⁹.

Circa pᵐ ꝗ̄rit̄ vtꝝ expulſi ꝓpter ꝑtes poſſint expetere bona ſua ab illis ꝗ ſunt in ciuitate manētes. ⁊ vr̄ ꝙ non. ꝗa mlti đ his ꝗ ſūt ī cītatē cl'pā n̄ hūerūt ad eoꝝ expulſionē. ⁊ ſic puniret̄ aliꝗ p cl'pa alteri⁹. ¶ Pretēa expl'ſi fuerūt ꝯtra ꝑtē eccl'ie. ⁊ ſic iuſtū bellū. ḡ actio ē ꝯt̄ eos. ⁊ ſic dāna eis n̄ ſūt reſtituēda. ¶ Pretēa ſȝ pℏȝ cū mutat̄ oꝛdo cītat̄ nō remanȝ eadēȝ cītas. ſȝ cum mutat̄ dn̄iuȝ ⁊ pncipat⁹: mutat̄ oꝛdo. ⁊ ſic nō eſt eadē ciuitas. ḡ expl'ſi nō ꝑtinēt āmodo ad cītatē ꝗ̄ prius erat. ḡ nō tenēt̄ eis ad reſtōnem.

¶ Con̄. Qui ſpoliat̄ a raptoꝛe pōt repetē ⁊ accipe ea ꝗ̄ ſūt ſibi ablata ḡ ⁊ illi expulſi. ¶ Rñ dđ ꝙ aut ſunt expulſi iuſte. ſ. ꝓpter eoꝝ cl'paȝ. ⁊ ſic nō pn̄t repetē amiſſa. aut iniuſte. i. ſine culpa ⁊ ſine debito oꝛdine iuſticie. ⁊ ſic pn̄t repetē. Si aūt hn̄t ſupioꝛē: debēt p ſupioꝛē petē ſibi r̄ſtitui ſi aūt n̄ hn̄t ſupioꝛē: ipſimet poſſūt ſi pn̄t recupare. ¶ Ad pᵐ ḡ dđ ꝙ nō punit̄ ſic aliꝗs p pc̄ō alteri⁹: ſȝ p ſuo ꝗa maioꝛes oīa faciūt auctoꝛitate ⁊ fauoꝛe ppl'i. ⁊ ſic ppl'us ī fauēdo maioꝛib⁹ fuit in culpa. ¶ Pretēa illud intellr̄ de pena ſpūali: ꝗ̄ null⁹ punit̄ ſine ꝓpa culpa: nō de coꝛpali qua frequēter vn⁹ p alio punit̄. ¶ Ad zᵐ dđ ꝙ īquātū iuſte agūt ſūt p eccl'ia inꝗ̄ᵐ iniuſte ꝯt̄ eccl'iā. ¶ Ad ȝᵐ dđ ꝙ ſic ſunt eedē pᵉ manifeſtuȝ eſt ꝙ tenēt̄ ſibi. Alie oīo nō tenēt̄.

¶ Articul⁹. z5⁹.

Secūdo ꝗ̄rebat̄ vtꝝ ille qui ī mala fide p̄ſcripſit teneat̄ ad reſtitutōeȝ. ⁊ uidet̄ ꝙ n̄ ꝗa lex dic̄ ꝙ ꝗ etiā mala fide p̄ſcribit acꝗrit dn̄iū. ¶ Con̄. Decre. dic̄ ꝙ tenet̄: nec acꝗrit dn̄iū. ¶ Rñ dđ ꝙ circa h̄ ē ꝯtrietas iuris ciuiliſ ⁊ canōici. ꝗa ſȝ ius cile tal' p̄ſcrip⁹ rēt

UP[illegible]

ſm ius canonicū talis ꝑſcribēs nō pōt
Et rō hꝰ ɔtrarietatis eſt qa aliꝰ ē fi
nis quē intēdit ciuilis legiſlator.ſ.
pacē ſuare ⁊ ſtare int̃ ciues:q̄ īpedi
ret̃ ſi ꝑſcriptio nō curret.qcūq; enī
vellꝫ poſſꝫ venire ⁊ dicē.iſtud fuit
meū quocūq; tpe.Finis aūt iuris ca
nonici tēdit ad qetē eccl'ie ⁊ ſalutē
aīarū.nullꝰ aūt in pc̄ō ſaluari pōt:
nec penitē de dāno vel de alieno ni
ſi rō penſet.Et iō dō ē ꝙ ſi qs ꝑſcri
bat bona fide poſſidēdo nō tēt̃ ad
reſtōnē:etiā ſi ſciat alienū fuiſſe pꝰ
ꝑſcriptōeꝫ:qa lex pōt aliquē ꝑ pc̄ō
⁊ negligētia punire in re ſua:⁊ illā
alteri dare ⁊ cōcedē. ſ q mala fide
ꝑſcribit:tēt̃ emēdar̃ ⁊ ſatiſfacē red
dēdo damnū qḋ intulit. ¶Ad pᵐ
ḡ dō ꝙ ꝟū eſt ꝙ oīa ſūt pncipū ad
gubernādū nō ad retinēdū ſibi vl̃
ad dādū aliis.et ſi q̄ leges tales ſūt
tyrānice ſūt:⁊ nō abſoluūt a ɔſcīa
ſ a foro iudiciali ⁊ violētia.

¶Articulꝰ.26ꝰ.

Tertio q̄rebat̃ vtrū ille q rē
alienā ɔſūpſit teneat̃ ad re
ſtōnē.⁊ videt̃ ꝙ nō. qa ille
cuiꝰres fuerat nō hꝫ ac̄tōeꝫ ī ɔſūpto
rē.ītellige ſi ius hꝫ caſū ī ꝑſcriptōe
¶Cōt̃.Iſte mala fide poſſedit alie-
nū qḋ ɔſūpſit.¶Rᵒ dō ꝙ tēt̃.cꝰ rō
ē:qa qlꝫ tēt̃ ad faciēdū iuſticiā alt̃i.
ɔſiſtit aūt iuſticia ī q̄dā equalitate
vn̄ niſi reītegret̃ equalitas:nō pōt
aliqs eē iuſtꝰ.Ineq̄litas aūt fuit ꝙ
ɔſūpſit rē n̄ ſuā.⁊ iō opꝫ ꝙ reddat
¶Ad pᵐ ḡ dō ꝙ lꝫ nō hēat ac̄tionē
in eū q ɔſūpſit ſm ius ciuile. hꝫ tn̄
ſm ius dīnū:cuiꝰ finis eſt ſalꝰ aīaꝝ.
⁊ iō ei repugnat.

Deinde q̄ſita ſūt de officiis
quatuor. ¶Primo de officio expo-
ſitorū ſacre ſcripture. ¶Secundo
de officio ꝑdicatoꝝ. ¶Tertō de of
ficio ɔfeſſoꝝ. ¶4ᵒ de officio vicari
oꝝ. ¶Articulꝰ.27ꝰ.

Circa pmū q̄ſitū ē vtꝝ oīa
q̄ doctores ſcī dixerūt ſint
a ſpū ſcō. ⁊ vr̃ ꝙ nō. qa in
ſuis dictis ſūt aliq̄ falſa.nā ī ſuis ex
poſitōībꝰ qn̄q; diſſonāt.nō pōt aūt
eē verū qḋ diſſil'e vel diſſonū ē:qa
vt̃q; ꝑs ɔt̃dictōis n̄ pōt eſſe ꝟa.¶
Cōt̃.Ad eūdē ptinet facē aliqd ꝓpt̃
finē ⁊ ꝑducere ad illū finē.Sꝫ finis
ſcripture q̄ ē a ſpū.ſ.ē erudiᵒ hoīuꝫ.
hec aūt eruditio hoīuꝫ ex ſcripturiſ
n̄ pōt eē niſi ꝑ expōnes ſcōꝝ.ḡ expo
ſitōes ſcōꝝ ſūt a ſpū.ſ. ¶Rᵒ dō ꝙ
ab eodē ſpū ſcripture ſūt expoſite ⁊
edite.vn̄ dr̃.i.ad cor̃.2.Aīalis hō n̄
ꝑcipit ea q̄ dei ſūt.ſpūal' aūt.⁊c̄. Et
ꝑcipue q̄tū ad ea q̄ ſūt fidei.quia fi
des donū dei ē.⁊ iō īterꝑtatio ſer-
monū numēat̃ inter alia dona ſpūs
ſcī.i.ad cor̃.12.¶Ad pᵐ ḡ dō ꝙ grē
gratis date n̄ ſūt hītꝰ:ſ ſunt qdaꝫ
motꝰa ſpū.ſ.al' ſi eēnt hītꝰ:ꝓpħa qn̄
vellꝫ ꝑ donū ꝓpħie reuelatōeꝫ hērꝫ
qḋ falſuꝫ ē.⁊ iō de aliqbꝰ occl'tꝭ reue
lādis aln̄ tāgit̃ mēs a ſpū.ſ.⁊ aln̄ n̄
ſ aliq̄ eis occultāt̃.vn̄ dixit heliſeꝰ
4.Rx.3.⁊ dn̄s celauit a me.Aln̄ etiā
aliq̄ dicūt a ſeipſis.ſic pꝫ de Nathā
q ɔſuluit Dauid ꝙ edificarꝫ tēplū.
poſtea aūt a dn̄o repꝛhēſus ⁊ q̄ſi re
tc̄tꝰ ꝓhibuit h̄ ipſi Dō ex ꝑte dei.h̄
tn̄ tenēdū ē ꝙ qcqd ī ſacra ſcript̃a
ɔtinet̃ veꝝ ē.al' q ɔt̃ h̄ ſentiret eēt
hr̃ticꝰ.expoſitoreſ aūt ī aliis q̄ n̄ ſūt
fidei multa ex ſuo ſenſu dixerūt. ⁊
iō ī his poterāt errare. tn̄ dicta ex-

poſitoꝝ neccitatē ñ īducūt: vt necce ſit eis credē. ſ ſolū ſcriptura canonica q̄ in veteri ⁊ in nouo teſtō ē.

¶ Articulꝰ.28ꝰ.

Deinde q̄ſitū eſt de p̄dicatoribꝰ. Et circa h̄ q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo vtrū aliq̄s poſſit p̄dicare ꝓpa auctoritate: ita vt liceat p̄dicare ſine licētia prelati Et videt̄ q̄ ſic. q̄a p̄dicare eſt bonū alii facē. Sꝫ debemꝰ bonū opari ad oēs. ad gal'.6.ḡ ꝛc. ¶ Preteā dr̄ Ec. Unicuiq; mādauit deus de ꝓximo ſuo.ḡ ꝛc. ¶ Cont̄. Ad ro.io. Quō p̄dicabūt niſi mittāt̄.ḡ ꝛc. ¶ Rꝰ dō q̄ nullꝰ quātūcūq; ſcīe magne vel quantecūq; ſanctitatis niſi miſſus a deo vel a p̄lato p̄dicare pōt: q̄a nullū agēs natū eſt agē niſi ſup̄ debitā mām. Predicatio aūt ē exhortatio ⁊ doctrina ſi ſit publica reſpiciēs totā eccleſiā ⁊ cura publica eccl'ie cōmiſſa ē p̄latis. ⁊ iō nullꝰ dꝫ aliquid exercē qđ regrat auctoritatē publicā niſi auctoritate p̄lati. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō q̄ qlibꝫ lꝫ facē bonū ſibi ꝓportionatū. ñ aūt qđcūq; bonū. ¶ Ad zᵐ dō q̄ mādauit deꝰ monē proximuꝫ p̄uata monitōe ⁊ familiari.

¶ Articulꝰ.29ꝰ.

Secūdo vtrū aliq̄s ꝓhibitꝰ a principe ſeculari debeat dimittē p̄dicatiōeꝫ. Et videt̄ q̄ ñ. Nolite timē eos q̄ occidūt corpꝰ dr̄ p̄dicatoribꝰ.ḡ timore p̄ncipū ñ debēt dimittē. ¶ Preteā act'.4. Deo opꝫ magis obedire q̄ hoībꝰ Sꝫ deꝰ p̄cipit p̄cipue p̄latis q̄ p̄dicēt. z. ad Thi.4. Predica v̄bū.ḡ ꝛc. ¶ Preteā nullꝰ dꝫ obedire alicui ī eo in quo peccat p̄cipiēs. Sꝫ p̄nceps peccat ꝓhibēdo h̄.ḡ ꝛc. ¶ Cōt̄. Act' .i3. Quia repuliſtis regnū dei ꝛc. ¶ Preteā Mat.io. Si vos ꝑſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliā. ¶ Rꝰ dō q̄ hic eſt opꝰ duplici diſtinctōe. q̄a q̄ñ aliq̄s ꝓhibet̄ p̄dicare vel ꝓhibet̄ ſolū a tirāno. aut ſil' a tirāno ⁊ populo. Si p̄mo mō ſic cū de multitudine ſint aliq̄ q̄ audire voluñt: nō eſt dimittēda p̄dicatio: q̄uiſ ſic ſit moderāda quo ad tp̄a ⁊ loca: vt ex timore ad tirānū nō īpediat̄ ⁊ q̄ñq; etiā tūc licēt p̄dicare occl'te p domos. ſic ap̄l'os legit̄ factū. Si zᵒ mō tūc dꝫ cedere p̄dicatoꝛ ⁊ fugere ad alia loca ſm mādatū dñi. Et h̄ etiā Gregꝰ. dic̄ in dyalogo. q̄ q̄ñ oēs ſūt mali ⁊ indurati: dꝫ eis dicē illō ap̄l'i. Quia repuliſtis a vobis regnū dei ꝛc. Alia diſtinctio ē hic hñda: q̄a p̄dicatoꝛ aut hꝫ curā aīaꝝ: aut nō.i. p̄dicat ex neccitate officii: aut ꝓpria ſpōte. Si p̄ mō ſic nō debet dimittē gregē etiā ꝓpter piculū mortis. dūmō poſſit aliqđ bonū facē remanendo cū grege. Si zᵒ mō ſic etiā ſi poſſet ibi inter tales fructificare ñ tenet̄ ibi ſtare: nec ad ponēdū aīam ſuam niſi in caſu. puta ſi aliq̄s vellet corrūpe fidē. ⁊ tc̄ vbi fides piclitaret̄ teneret̄ aīaꝫ p fribꝰ ponere: q̄a hoc ē in p̄cepto in tali caſu. Si aūt nō imminet talis caſus: ſic eſt in ɔſilio: q̄a oīa ɔſilia ī caſu ſūt ī p̄cepto. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō q̄ deꝰ p̄cipit p̄dicare: tñ ordinate. ⁊ eo mō vtile quo ſit ſaluti aīaꝝ. ¶ Ad zᵐ dō q̄ ñ ē aliq̄d dimittēdū qđ ſit ſᵐ deū timore mort' Et ſi aliq̄s ſine cā ⁊ ſine neccitate ſe īgerat ad piculuꝫ: ñ ſit ſapiēter. ¶ Ad tertiū dō q̄ falſum eſt. Nā ſm

Aug. aliqñ impator peccat pcipiēd q deuot⁹ miles nō peccat obediēdo maxīe ſi militi ñ ɔſtet illō eē pctm̄.

¶ Articul⁹. 30⁹.

Tertio vtrū liceat pdicatorib⁹ recipere elemoſinas ab vſariis. ꝛ videt q ſic. i. ad Cor. 9. Si nos uobis ſpūalia ſemina m⁹ ꝛc. ¶ Pretēa ius nāle h₃ q hō ui uat d labore ſuo. dign⁹ ē. n. opari⁹ ꝛc h enī ɔceſſū ē hoī a creatore. In ſudore ꝛc. gñ. 3. ¶ Cont. Uſarii nihil hñt niſi qd ē alienū. ¶ R⁹ dō q de rapina vſe ꝛ hi⁹ in gnāli loquēdo nō pōt fieri elīna. Iſa. 61. Odio hñſ rapinā ī holocauſtū. tñ ī ſpāli caſu pdicatorib⁹ q pdicāt vſariis ꝛ monent eos reſtituē: licitū eſt accipe. ꝛ hec eſt vna rō. Alia ē qñ nō hñt al' vñ viuāt: ꝛ in extrema neceſſitate oīa ſūt coīa: ꝛ ab oīb⁹ licite accipe ad ſuſtētatōe₃ ꝛ neceſſitatem.

¶ Articul⁹. 31⁹.

Deinde q̄ſitū fuit de officio ɔfeſſoꝝ. vtꝝ aliquis poſſit ɔfeſſiōes audire de indulgētia dñi pape ſine volūtate ꝓprii plati. ꝛ videt q nō: qa qlib₃ tenet ɔfiteri ꝓpo ſacerdoti. ğ ꝛc. ¶ Pretēa papa nulli pīudicat ꝓpter aliquā indulgētiā. ¶ Cōt. Papa ē ſup oēs. ğ cui uult qd ꝛ quātū vult: pōt ɔmittē ꝛ indulgē. ¶ R⁹ dō q qdā dicūt q ql₃ ſacerdos pōt abſoluē quēl₃ a quol₃ pctō. ꝛ l₃ ñ bñ faciat abſoluēdo: tñ abſolut⁹ ē. ꝛ rō hoꝝ fuit qa ſil' daf pſbro in ſua ordinatiōe ptās ɔſecrādi corp⁹ xpi: ꝛ ptās clauiū. ꝛ iō ſic pōt ɔſecrare quāl₃ hoſtiā: ita pōt abſoluē quēl₃. S₃ h eſt erroneū qa null⁹ pōt abſoluē ꝓpa auctoritate niſi eū q ē aliquo mō ſibi ſbdit⁹: qa act⁹ fiūt ī mā ꝓpa: ꝛ abſolutio ſacrālis h₃ iudiciū ānexū. ꝛ h. ſ. iudiciū non ē niſi ī ſbditos ꝛ īferiores. Qui ğ nō h₃ ſbditū nō pōt abſoluē ꝛ ſic iuriſdictio dat mā₃ ſacerdotī determinatā. ſec⁹ aūt ē de hoſtia q̄ ē mā determīata. Cui ğ nulla cura ɔmittit h₃ clauē ligatam. vt iuriſte dicūt. ſ. qa nō h₃ oīo mā₃. Alii dicūt q null⁹ pōt etiā auctoritate ſupioris plati abſoluē ſbditū inferioris plati ɔtra volūtatē ipſi⁹. puta non pōt auctoritate epi ɔtra volūtate₃ ꝓchialis aliquē abſoluē. Hoc etiā ē erroneū. qa ad abſoluēdū reqrit ptās ſacerdotalis ꝛ iuriſdictio. eps aūt h₃ īmediatā iuriſdictōe₃ ī oēs. Uñ epūs pōt oīu₃ ɔfeſſiones audir etiā ɔt volūtatē pſbri ꝓchialis. ꝛ ſilr etiā ille cui epſ ɔmittit. ꝛ multo magis ſi papa ɔmittit. Lñ archieps qa nō h₃ īmediatā iuriſdictōe₃ ī oēs ſui archiepār⁹: niſi ex appellatione: nō poſſet alicui dare licentiā vel auctoritatē audiēdi ɔfeſſiones ɔt volūtatē epi ꝛ dyoceſani ſuffraganei. ¶ Ad pmū ğ p₃ p ea q̄ dicta ſūt. qa eps ꝛ papa pl⁹ pōt q̄ ſacerdos. ¶ Ad 2ᵐ dō q h nō ē ī pīudiciū ſ in auxiliū. qa audire ɔfeſſiōes nō eſt ſtatutū in fauorē ſacerdotū. alias eēnt multū infideles ſerui: ſi ꝓpter honorē ſacerdotū confiteri pctā eſſ₃ neceſſariū. ſ h ē īntroductū ad ſalutē aīaꝝ.

¶ Articul⁹. 32⁹.

Deinde q̄ſitū fuit de officio vicarioꝝ. vtrū vicari⁹ alicui⁹ poſſit vices ſuas ɔmittē alteri

⁊ videt ꝙ ſic.qa effect⁹ hñs ꝟtutem cauſe poteſt in ea in q̄ poteſt cauſa. ¶ Cont̄. Quia h̄ videt eē ꝯtrariū illi ꝓẟ.27. Diligēter agnoſce vultū pecoꝛis tui. ¶ R̄x° dō ꝙ ille q ꝯſtitu it vicari⁹ nō pōt totā ſuā poteſtatē ꝯmittē: ſ pōt partē. qa ītētio ꝯmit tētis ē vt exequat ſm ꝙ pōt ille cui ꝯmittit. ⁊ forte talis nō pōt totū fa cere qd ſibi ꝯmittit. ⁊ iō pōt aliqd alteri ꝯmittē. ¶ Ad p̄ᵐ g̃ dō ꝙ effe ct⁹ nō hꝫ ſemp totā ꝟtutē cauſe: niſi eēt eps. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ h̄ ipm facit vt cognoſcat vultū pecoꝛis.

¶ Articul⁹.33⁹.

D Einde q̄ſitū fuit de ptinēti bus ad culpā. Et p̄ de pc̄tis z° de penis. ¶ De p̄ q̄ſita fu erūt duo. Primo de ptinētib⁹ ad cul pā oꝛiginalē. z° ad culpā actualē.

¶ De pc̄ō oꝛiginali q̄ſitū fuit vtrum t̄ducat p t̄ductōeꝫ ſeīs. ¶ R̄x° dō ꝙ ſic. qa pc̄m̄ oꝛiginale ē pc̄m̄ nature ⁊ nō attīgit pſonā: niſi inquātū ē ī tali natura. tota aūt hūana nā ē ſic vn⁹ hō. vbicūqꝫ g̃ illa nā repit: ibi ē pc̄m̄ nature: qd ē oꝛiginale. ¶ Nō ꝙ pcuſſio hꝫ rōnē culpe nō inq̄tū ipſi⁹ man⁹: ſ inq̄tū fit a p̄n° volūtat

¶ Articul⁹.34⁹.

D Einde q̄rebat de cl̄pa actu ali. Et p̄ de pc̄ō cogitatōiſ duo fuerūt queſita. Primo vtrū ꝯſenſus ī delectatōeꝫ ſit pc̄m̄ moꝛtale. ¶ R̄x° dō ꝙ hic nō q̄rit de ꝯſenſu in delectatōeꝫ act⁹: quia hic plane moꝛtale ē. Sꝫ de ꝯſenſu ī actū cogitatiōis tm̄. ſic cū aliqs cogitat delectatōeꝫ foꝛnicatiōis: ⁊ delectat ⁊ placet ſibi hec cogitatio. Eſt g̃ du plex cogitatio delectatōis vel ꝓpter ipam cogitatōeꝫ. vł ꝓpt rē cogitatā Prima eſt cū qs cogitat de triūpho vel de bellis regis nō ꝓpter regē: ſ ꝓpter ipāꝫ cogitatōeꝫ. zᵃ ē cū dele ctoꝛ cogitando de amico ꝓpter ipm̄ q ſit mihi p cogitatōeꝫ. ⁊ in cogita tione pn̄s. Sic g̃ cogitatio pōt cogi tari vt delectās ꝓut ē cogitatio. ⁊ ſic non eſt pc̄m̄. ſic ſi debeo narrare de foꝛnicatōe: ⁊ occurrunt pulchꝛe vie ⁊ delectoꝛ. Si aūt cogitatio eſt delectās ꝓpter rē cogitatā: ī poſſibi le ē ꝙ hic ꝓcedat niſi ex amoꝛe foꝛ nicatōis. ⁊ iō ꝯſentire in eā ē ꝯſen tire ī amoꝛē ⁊ ī vſū rei illicite. ⁊ iō ē pc̄m̄ moꝛtale. ¶ Articul⁹.35⁹.

S Ecūdo de ſuſpitōe. vtꝝ ſit pc̄m̄ moꝛtale. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. ta lib⁹ enī ꝯminat dn̄s. Iſa.5. Ue q dicitis ⁊c̄. ¶ Cont̄. Sup illud Nolite an̄ tp̄s iudicare. dic̄ glo. ꝙ ē veniale pc̄m̄. ¶ R̄x° dō ꝙ in illis q̄ ſunt moꝛtalia pc̄ā ex gn̄e: mot⁹ im pfecti nō ſunt pc̄ā moꝛtalia ſ veni alia. Adulteriū enī ē moꝛtale. ſ. qn̄ ē ꝯpleta volūtas. nō aūt qn̄ ē īcōple ta. nō. n. qlꝫ mot⁹ ꝯcupīe ē pc̄m̄ moꝛ tale. Judiciū aūt ē duplex. ſ. de reb⁹ ⁊ de pſonis. Judiciū de reb⁹ ſemp ē moꝛtale pc̄m̄. puta dicē ꝙ dare ele moſinā ſit malū. Judiciū aūt de pſo nis lꝫ qn̄qꝫ ſit falſū: non tn̄ ſemp eſt pc̄m̄: niſi qn̄ eſt oīo temerariū. Un̄ Aug. in ſermone dn̄i in mōte. Si er ram⁹ in iudicio pſonaꝝ nō errem⁹ ī iudicio rerū. ſ qn̄ ex leui re iudiciū ꝓcedit firmū ī coꝛde: alı̄ ē pcꝫ moꝛ tale qa ē cum ꝯtēptu ꝓximi. ſuſpicio aūt ē qd īpfectū ī gn̄e iudicii. ⁊ iō ē

ī pfect⁹ mot⁹. ⁊ iō n̄ ē mortale ex gn̄e
q̄uis ſi fiat ex odio erit alñ mortale
Ad p⁴⁰ ḡ dō ꝙ q dic̄ bonū malū ꝛc̄
n̄ ſuſpicat̄ ſ; iudicat. ⁊ ideo peccat.

¶ Articul⁹. 36⁹.

Deinde q̄ſita fuerūt de pc̄tō
opis tria. ¶ Primo vtrū li
ceat vti ſortib⁹: maxime in
aptiōe libroꝝ. ¶ R̄ᵒ dō ꝙ ſors ꝓpe
eſt iudiciū: qd̄ exq̄rit̄ ex aliquo ab
hoīe facto ad ingrēdū occl'tū. Dico
aūt ꝙ ab hoīe facto: q̄a q̄rere de fa
ctis ab aliis n̄ ē ſors. ſ; aut auguriu;
aut aliquid aliud. vt q̄n aliq̄s fac̄:
ſic̄ geomātici ⁊ cū taxillis: ⁊ de fe
ſtucis: ⁊ in apertiōe libroꝝ. Hec aūt
fiūt ad tria. aut ad ingrēdū volū
tatē: aut ad ꝯſultādū dubiū: aut ad
diuidēdū. ⁊ ſic ſumit̄ triplex ſors. ſ.
diuiſoria. ꝯſultoria. ⁊ diuinatiua.
Aliq̄ faciūt has quaſi ꝯmittētes for
tune. ſic̄ cū q̄s nō videt̄ debē ire: tñ
ponam⁹ q̄s debeat ire. ⁊ h̄ aliq̄n va
na aliq̄ ītētōe exq̄rēdi iudiciū alic⁹
rei. ſicut q̄dā ad ingrēdū iudicium
aſtroꝝ exq̄rūt: ſic̄ geomātici qui di
cūt ꝙ ſm motū celi man⁹ mouet̄. ⁊
ſic eſt pc̄m̄. Aliq̄ intēdūt ſcire iudi
ciū dyaboli. ſic̄ Nabuchodonoſor. ⁊
h̄ eſt ſacrilegiū. Aliq̄ iudiciū diñū
⁊ ſic nō ſemꝑ eſt pc̄m̄. Et ſic ſort̄ di
uinatoria quatuor h; grad⁹. ⁊ ꝑmo
mō aliq̄n ē leue pc̄m̄. vel nō ē pc̄m̄
2ᵒ mō pc̄m̄ eſt ⁊ 3ᵒ. ⁊ 4ᵒ nō ſemper
pc̄m̄ eſt. ſ; q̄n quis nō ex neceſſitate
fac̄. q̄a ſic eſt tēptare deū. 2. paral̄. 2.
Cū ignoram⁹ q̄d agere ꝛc̄. vel q̄n ſiñ
debita deuotōe. ſic̄ Beda Actuū. i.
q̄n aliquis res ſacras ꝯuertit in res
tꝑales: ſic̄ cū apit libros ꝑ tꝑalibus:
vel q̄n de eo qd̄ eſt ſuꝑ nos. ſic̄ q̄n
q̄s nō ꝯcordat. q̄a hoc eſt facē iniu
riā ſpūi ſancto: q credit̄ firmiter eē
in eccleſia: vl' ī collegiis. tñ ī electōe
ſeculariū nihil ꝓhibet ſortib⁹ vti.

Secūdo de retētōe ſupfluo
rū. vtrū ille q nō dat ſup
fluū qd̄ h; ꝑ deo peccet. dic̄
enī Aug. ꝙ qui retinet ꝛc̄. ſic̄ ſuꝑ in
8ᵒ. qd̄libet. ¶ 3ᵒ de ꝑplexitate. vtrū
aliquis poſſit eſſe ꝑplexus.

¶ Articul⁹. 37⁹.

Deinde queſitū eſt de penis.
Et ꝑmo de pena tꝑali. vtꝝ
aliq̄s religioſus expelli de
beat ꝓpter peccatū de religiōe: ſi ſit
parat⁹ corrigi ⁊ ſuſtinē penā. ¶ R̄ᵒ
dō ꝙ aplus dicit. Auferte malū ex
vobis. modicū enim fermētū ꝛc̄. Au
fert̄ aūt aliq̄s aut ꝑ penā corpalem
⁊ ꝑ hoc manifeſtū eſt ꝙ aufert̄ etia;
ille q vellet penitere quātūcūq;: ſic̄
homicida ſuſpēdit̄: quātūcūq; peni
teat. vel per penā ſpūalē. ⁊ h̄ eccl'ia
non facit niſi q̄s eēt ꝯtumax. Et rō
hui⁹ eſt: q̄a per penā corpalē aufert̄
aliqd̄ tꝑale: qd̄ pōt recōpēſari per
aliquod mai⁹ bonū. ſ; bonu; ſpiritua
le qd̄ adimit̄ non pōt recōpēſari. ⁊
iō nō d; religio infligere talē penā
quādiu vult corrigi. q̄m ſicut eſt ex
coīcatio in eccl'ia: ita eſt expulſio a
religione. Et iō dicēdu; ꝙ null⁹ eſt
niſi ꝓpter ꝯtumaciā expellēdus. ſed
eſt ſequeſtrād⁹ in carcē: vl' alio mō.

¶ Finit̄ qd̄libet liber ſancti Thome
Uenetiis impſſus impenſis Johā
nis de Colonia ſocijq; eius Johānis
Manthen ⁊ Gherretzem. 1476ᵒ.

607-1478
PTTX

5x4t.

TH. DE AQUINO

QUODLIBET